

AUD-rapport 09/2018

Korleis har ungdommane i Hordaland det?

Med utgangspunkt i funna frå Ungdata 2017

OM RAPPORTEN

Ansvarleg avdeling/eining: Seksjon for forskning, internasjonalisering og analyse, Regionalavdelinga
Kontaktinformasjon/ e-post: Eva Vinjevoll, eva.vinjevoll@hfk.no
Dato/ev. versjonsnr. AUD-rapport 09/2018

INNHALD

KAPITTEL 1: INNLEIING.....	6
Samanfatning av funna	6
Om rapporten	7
KAPITTEL 2: KORLEIS HAR UNGDOMSKULEELEVAR I HORDALAND DET?	8
Kven er einsame?	8
Korleis spelar familieøkonomi inn på ungdom sin trivsel, rusbruk, matvanar og aktivitetsnivå?	15
Trivsel i skulen.....	20
Bruk av skulehelsetenesta	26
KAPITTEL 3: KORLEIS HAR ELEVANE UNDER VIDAREGÅANDE OPPLÆRING I HORDALAND DET?	30
Kven er einsame?	30
Korleis spelar familieøkonomi inn på ungdom sin trivsel, rusbruk, matvanar og aktivitetsnivå?	38
Trivsel i skulen.....	42
Bruk av skulehelsetenesta	45
KOMMUNALE RAPPORTAR	50
ASKØY KOMMUNE.....	51
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	55
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	57
AUSTEVOLL KOMMUNE	60
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	64
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	67
AUSTRHEIM OG MASFJORDEN KOMMUNE	69
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	72
Trivsel i skulen.....	74
BERGEN KOMMUNE	75
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	79
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	81
BØMLO KOMMUNE	84
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	88
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	91
ETNE KOMMUNE.....	94

Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	99
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	101
JONDAL, EIDFJORD, ULVIK, GRANVIN OG MODALEN	104
Jondal, Eidfjord, Ulvik, Granvin og Modalen vs. Hordaland	104
Einsemd	106
Trivsel i skulen	109
FITJAR KOMMUNE	111
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	116
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	118
SUND, FJELL OG ØYGARDEN	121
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	125
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	128
KVAM HERAD	131
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	136
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	138
KVINNHERAD KOMMUNE	140
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	145
(Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad)	145
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	147
ODDA OG ULLENSVANG	150
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	154
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	157
OS OG FUSA KOMMUNE	159
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	163
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	166
OSTERØY KOMMUNE	169
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	174
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	176
RADØY, MELAND OG LINDÅS KOMMUNE (ALVER)	178
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	183
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	185
SAMNANGER KOMMUNE	188
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	193

Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	195
STORD KOMMUNE.....	197
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	202
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	204
SVEIO KOMMUNE	207
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	211
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	214
VAKSDAL KOMMUNE	217
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	221
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	223
VOSS KOMMUNE	226
Korleis påverkar familieøkonomien ungdommane?	231
Trivsel i skulen og aktivitetsnivå	233
KJELDER	236

Kapittel 1: Innleiing

Gjennom det nasjonale initiativet «*Program for folkehelsearbeid i kommunane*» er det mål om å få betre kunnskap om psykisk helse og rus i kommunane. Auka kunnskap skal kunne speglast i kommunane sitt folkehelsearbeid, både i oversiktsdokument og vidare i planar og tiltak.

Ungdata er ei undersøking som blir administrert nasjonalt via Velferdsforskningsinstituttet NOVA og er ei viktig kjelde for å få meir kunnskap om desse felta. Ungdata er ei spørjeundersøking som er retta mot ungdom i ungdomsskulen og i vidaregåande skule. Gjennomføring og tilrettelegging lokalt i Hordaland blir gjort i samarbeid mellom Hordaland fylkeskommune ved Opplæringsavdelinga og Regionalavdelinga, kommunane og KoRus Vest Bergen. Ved utgangen av 2017 hadde 31 av 33 kommunar i Hordaland gjennomført Ungdataundersøking i ungdomsskulen og/ eller vidaregåande skule dei tre siste åra (2015-2017).

Denne rapporten tek utgangspunkt i informasjonen som er samla inn gjennom Ungdata. Det nye med denne rapporten er at tala er sett saman på nye måtar. Rapporten har to delar: kapittel 2 og 3 tek føre seg data på fylkesnivå, høvesvis ungdomsskulen og vidaregåande, deretter kjem rapportar for kommunane. I all hovudsak er tal frå 2017 nytta i begge delar av rapportane. Der dette ikkje er tilfelle, er det spesifisert i teksten. Det er tal frå ungdomsskulen som er nytta i kommunerapportane, då desse er tilgjengelege på kommunenivå.

Rapporten er i stor grad basert på innspel frå kommunane om kva problemstillingar dei ønskjer å vite meir om.

Ungdommane slit i aukande grad psykisk. Nasjonalt i 2017 var auken markant, samanlikna med tidlegare år. Auken gjeld både gutar og jenter. Samanlikna med tidlegare år er det færre elevar som brukar mykje tid på lekser, færre som har ambisjonar om høgare utdanning og fleire som fryktar at dei kan bli arbeidsledige. Det er for tidleg å seie om dette er ein trend, eller berre særskilt for årets kull, men det er noko vi bør følge med på frametter (Ungdata 2017).

Denne rapporten har hatt som mål å bidra til betre, og gjerne ny, forståing for ungdom lokalt, lokale forhold og eige nærmiljø, med særskilt fokus på psykisk helse. Den gir på langt nær alle svar, men gir oss ny kunnskap om samanhengar i lokale forhold. Derfor vil den vere eit nyttig kunnskapsgrunnlag for arbeidet med psykisk helse hos barn og unge i Hordaland.

SAMANFATNING AV FUNNA

Dei fleste ungdommar i Hordaland er både friske og aktive, har fleire vener og trivst godt i sitt nærmiljø. Dette er likt som i resten av landet. Det store fleirtalet av ungdom er svært aktive og føler seg trygge i skulen og i lokalmiljøet. Ungdom røyker, drikk og snusar mindre og mindre. Dei har engasjerte foreldre og opplever at dei har eit godt forhold til foreldra sine. Det er likevell ei rekke utfordringar som kjem fram i ungdataundersøkinga.

Ei utfordring vi ser i Ungdata er at mange er einsame, jenter i større grad enn gutar. Dei som ikkje er med på fritidsaktivitetar er meir einsame, og det same gjeld dei som har opplevd dårleg familieøkonomi. Familieøkonomien påverkar også mange forhold, deriblant kor ofte ungdommane et frukost, bruken av rusmidlar og kjensla av tryggleik i nabolaget.

Ungdommane sit også mykje føre skjermar, noko vi har sett i samband med både kjensla av einsemd og søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar føre ein skjerm (*utanom skuletid*) svara svært mange at dei også har søvnproblem.

Rapporten tek også føre seg kven det er som trivast i skulen. Dei som er med på organisert fritidsaktivitet, trenar og opplever at nærmiljøet har eit godt tilbod for unge trivast betre. Dei som mistrivast i skulen skulkar også meir.

Skulehelsetenesta er også eit av hovudtemaa i rapporten. Rundt halvparten av ungdommane nyttar denne tenesta, og det er også slik at dei som slit med symptom på depresjon nyttar tenesta både i større grad og oftare. Men det er stort potensiale for å nå fleire.

OM RAPPORTEN

Datagrunnlaget i rapporten er Ungdata 2017, og meir enn 10 000 ungdommar frå heile Hordaland har vore med. Dette gir eit godt grunnlag for å sjå på samanhengar og vurdere korleis ungdommane har det.

Hovudtema i rapporten er

- Einsemd
- Trivsel i skulen
- Familieøkonomi
- Bruk av skulehelsetenesta

Vi har nytta dataen til å sjå om det er fellestrekk ved ungdommane som svara at dei til dømes er einsame, eller som mistrivast i skulen. Det vil sei at den kan nyttast til å seie noko om kven som er einsame eller mistrivast i skulen, men den kan ikkje nyttast til å seie kvifor dei same ungdommane er einsame eller mistrivast i skulen.

Kapittel 2 og 3 i rapporten viser svara til ungdommane i høvesvis ungdomskulen og vidaregåande. Vidare finn du rapportar for kommunane. I fylkesdelen og kommunedelen er mange av dei same figurane presentert, men grunna små tal for kommunane er det fleire figurar i kapitela for fylket. Når ein samanliknar kommunen sin med fylket må ein sjå på tala for ungdomskulen då det er tal frå ungdomsskulane i kommunekapitla.

I den kommunale delen av rapporten er talgrunnlaget relativt lite, og difor er ikkje alle funna signifikante på kommunenivå, men dei fleste kommunane følgjer dei same mønstera som Hordaland som heilheit og på fylkesnivå er resultatane signifikante. Det å bruke kommunen sine resultat er difor nyttig når den nyttast til å sjå korleis situasjonen er i den aktuelle kommunen, men når ein vurderer kor sterke samanhengane er, vil fylkesrapporten vere meir korrekt. I dei tilfella der kommunane skil seg frå fylket som heilheit er det kommentert, og då er det knytt meir usikkerheit til tala.

Det er stor skilnad mellom størrelsen på kommunane, og det er derfor skilnad mellom kva som kan bli presentert på kommunenivå. For at flest mogleg skal få rapport på så lågt nivå som mogleg, har vi slått saman nokre kommunar til ein rapport.

Kapittel 2: Korleis har ungdomskuleelevar i Hordaland det?

I det følgjande kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist i dette kommunekapittelet. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men tala for enkelte kommunar blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er funna frå fylket relevante og kan overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein òg eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

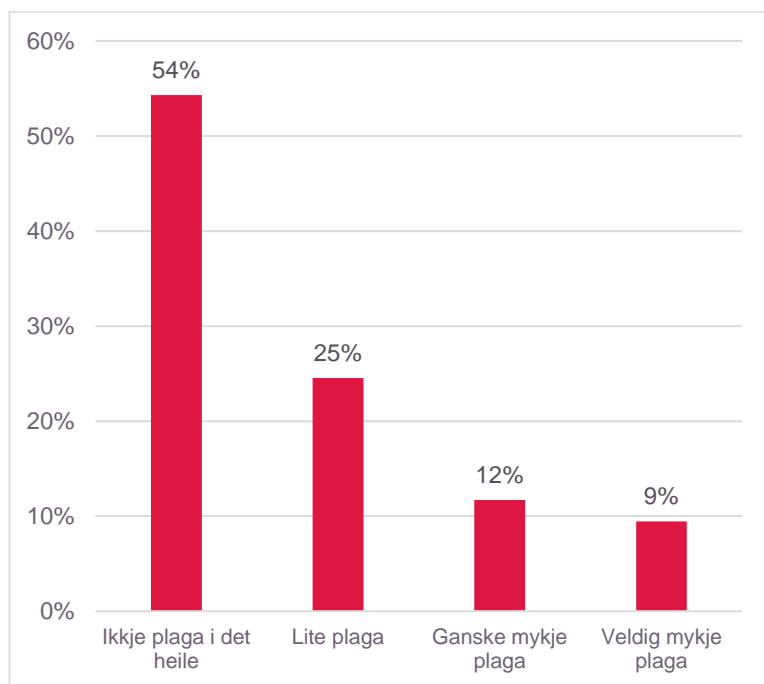
Den følgjande delen er basert på tal frå Ungdataundersøkinga blant ungdomsskuleelevar i heile Hordaland. Ulike kommunar har delteke ulike år, men denne delen er i hovudsak basert på svara til ungdomskuleelevar som svara våren 2017 (*skuleåret 2016/2017*). Dersom det ikkje er tilfellet vil det stå nemnt.

Rapporten er delt inn i ulike delar etter problemstillingar som vi har vurdert som interessante å sjå nærmare på.

Dei fleste ungdommar i Hordaland er både friske og aktive, har fleire venar og trivast godt i sitt nærmiljø, men mange oppgir at dei er einsame. Vi startar difor med å sjå på temaet einsemd, og kven som oppgir at dei er einsame.

KVEN ER EINSAME?

Figur 2.1 viser svarfordelinga på spørsmålet «Har du i løpet av den siste veka vore plaga med noko av dette? – Følt deg einsam».

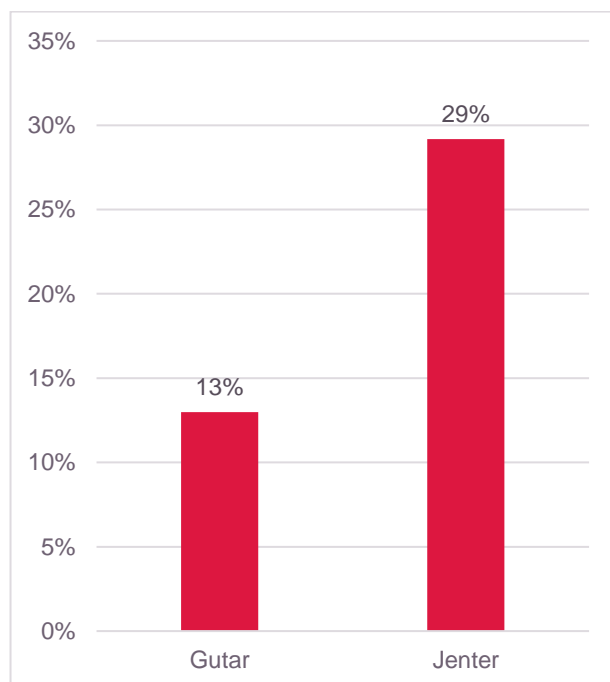

Figur 2.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plaga med noko av dette? - Følt deg einsam"

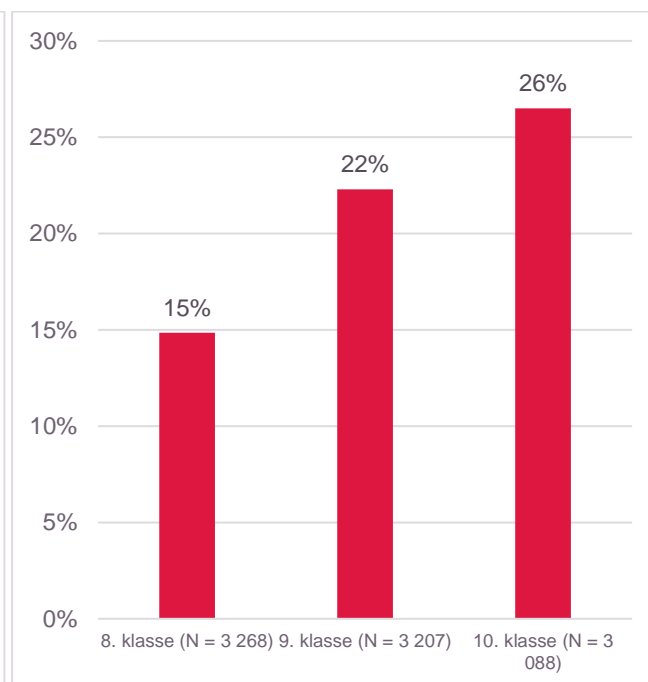
Over 2000 elevar i ungdomskulen svara at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka. Det vil seie 21 % eller 1 av 5 elevar i Hordaland. Dette i seg sjølv er interessant, men under har vi forsøkt å sjå om desse elevane har nokre andre fellestrekk.

I dei følgjande figurane blir svara på spørsmålet om einsemd presentert i to grupper; dei som oppgir at dei har vore *lite eller ikkje plaga* og dei som oppgir at dei har vore *ganske eller veldig mykje plaga* med kjensla av einsemd den siste veka. Denne inndelinga har blitt gjort for å prøve å sjå om det er fellestrekk mellom dei som meldar tilbake positive eller negative svar, og andre faktorar. Denne inndelinga er gjennomgåande i rapporten.

Figur 2.2 og 2.3 viser delen elevar som har vore ganske eller veldig mykje plaga med einsemd kryssa med kjønn (figur 2.2) og klassetrinn (figur 2.3). Vi nyttar dei til å sjå om det er skilnad mellom jenter og gutar, eller om det betyr noko kva for eit trinn dei går på.

Figur 2.2: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

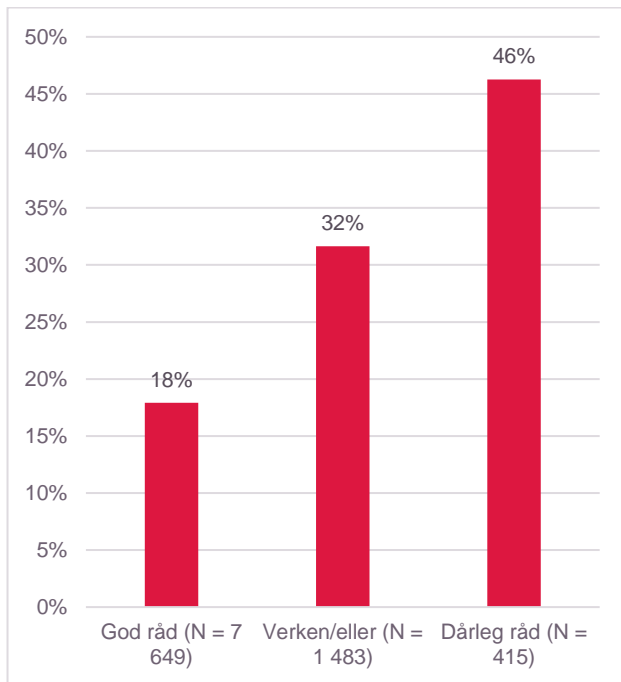

Figur 2.3: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klassetrinn

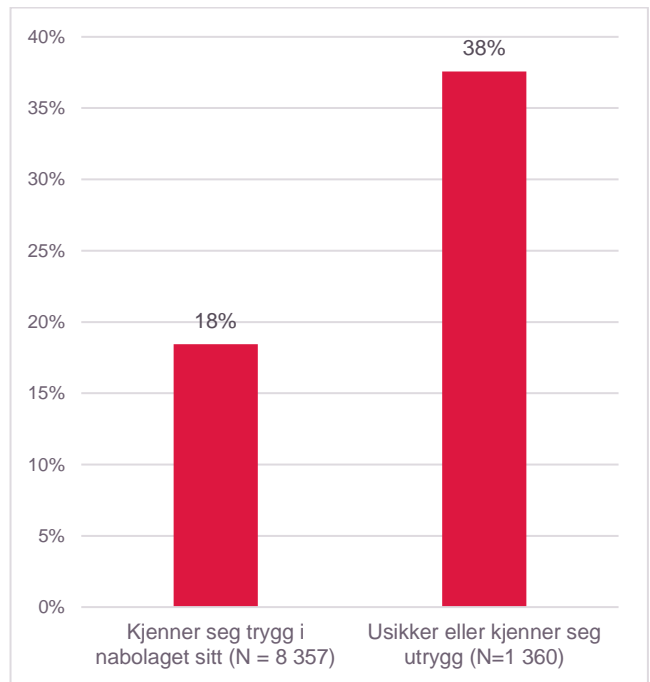
Det vi kan lese ut frå figurane over er at jenter er meir plaga med kjensla av einsemd enn gutar, og at denne kjensla stiger med alderen for dei som går på ungdomskulen.

I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figur 2.4 under er dei som svarte «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svarte «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svarte «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd».

Figurane 2.4 og 2.5 viser kryssingane mellom einsemd og familieøkonomi og mellom einsemd og tryggleik i eige nærområde.

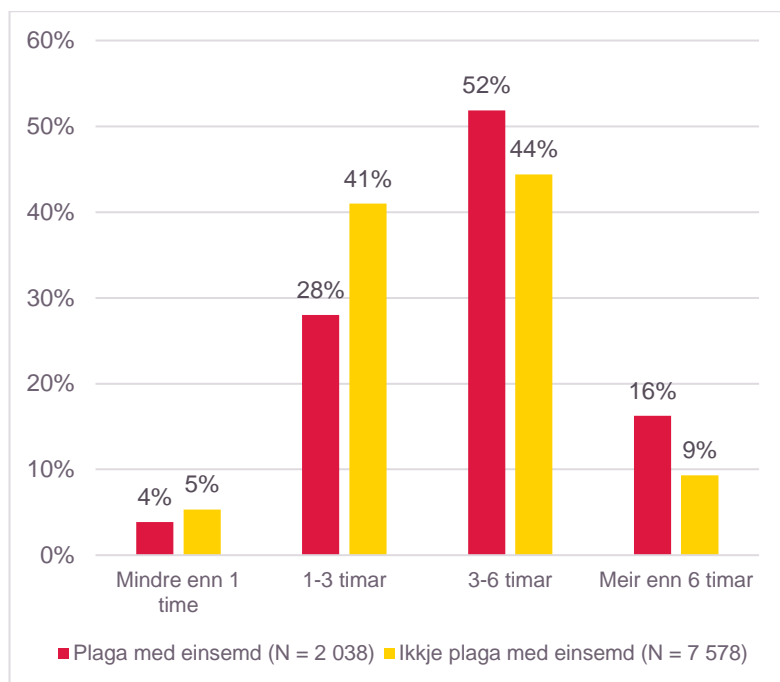
Figur 2.4: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter oppleving av økonomisk status

Figur 2.5: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i nærområdet

Av figurane 2.4 og 2.5 ser vi eit mønster som tyder på at økonomi og tryggleik i eige nærområde heng saman med kjensla av einsemd. Av dei som svara at dei anten tidvis eller alltid har hatt dårleg råd (*i løpet av dei to siste åra*), svara nærmare halvparten at dei også har følt seg einsame i løpet av den siste veka. Det er ein langt større del enn av dei med god råd. Her ser vi tydeleg «*trappetrinna*» som kjenneteiknar sosial ulikskap i helse; det er ei trappetrinnseffekt (også *kalla gradient*) som går frå dei med mindre ressursar og trinnvis oppover til dei som har mest ressursar. Det er med andre ord ikkje snakk om ytterpunkt, men gradvise skilnader. Ser vi på tryggleik i eige nærområde ser vi eit liknande mønster, der dei som er usikre eller kjenner seg utrygge også er dei som er mest einsame. Det er ein samanheng mellom tryggleik og familieøkonomi også, den blir nærmare omtala i kapitlet om familieøkonomi.

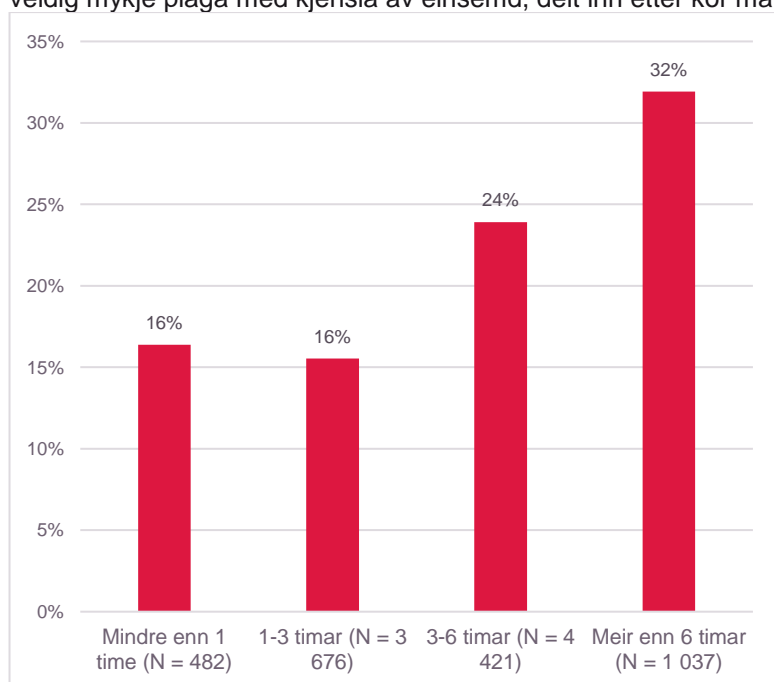
Ungdom brukar mykje av dagen sin føre ein skjerm. Den største delen (27 %) sitter mellom 3-4 timar føre ein skjerm kvar dag og like bak følgjer gruppa som svara at dei satt mellom 2-3 timar (24 %) føre skjermen. Figur 2.6 viser korleis svara på spørsmålet «*Utanom skulen, kor lang tid brukar du vanlegvis på aktivitetar føre ein skjerm i løpet av ein dag?*» fordeler seg for dei som er lite eller ikkje plaga av einsemd (*gul søyle*) og dei som er ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd (*raud søyle*).

Figur 2.6: Svarfordeling på spørsmålet «Utanom skulen, kor lang tid bruker du vanlegvis på aktivitetar føre ein skjerm i løpet av ein dag?», delt inn etter om dei har følt seg einsame eller ikkje.

Av figur 2.6 kan vi sjå at det er skilnad mellom dei som er ganske eller veldig mykje plaga av kjensla av einsemd og dei som ikkje er det i tal timar føre ein skjerm på ein vanlig dag. 68 % av dei som er einsame sit føre ein skjerm meir enn tre timar om dagen, av dei som ikkje er einsame er det 53 % som sitter så mykje føre ein skjerm. Her er det og interessant å sjå korleis dei som ikkje er plaga av einsemd er den største gruppa blant dei som bruker mindre enn tre timar føre ein skjerm (46% mot 32%), medan dei som er plaga med einsemd dominerer i dei gruppene som bruker mykje tid føre ein skjerm (68% mot 53%).

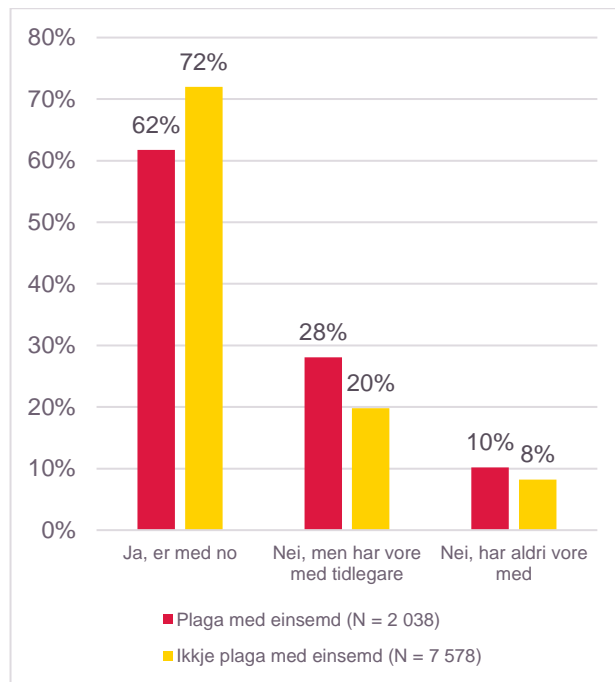
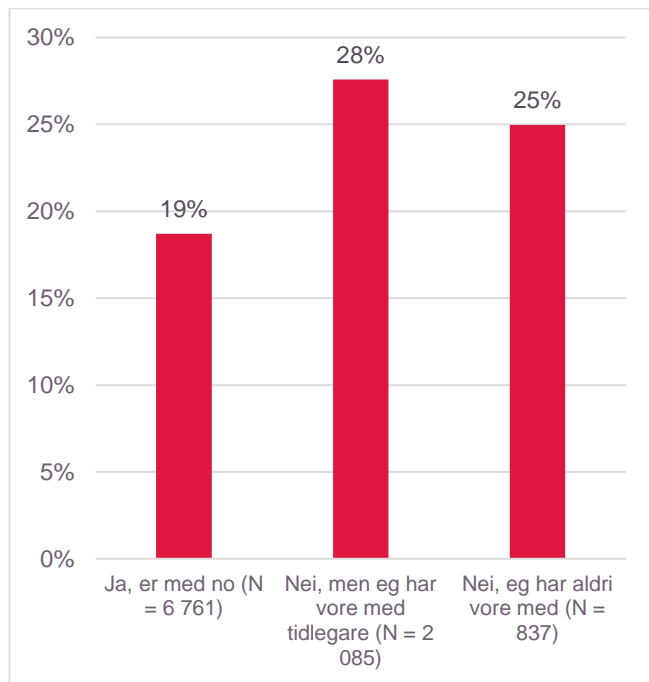
Figur 2.7 viser noko av det same bildet vi såg over. Den viser kor stor del som svara at dei er ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kor mange timar dei brukar føre ein skjerm.

Figur 2.7: Kor stor del som svara at dei er ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter skjermtid

Figur 2.7 bekreftar at dei som sit mykje føre ein skjerm er meir plaga av einsemd enn dei som ikkje gjer det. Blant dei som sit seks timar eller meir føre ein skjerm kvar dag er 1 av 3 einsame.

I figur 2.8 og 2.9 ser vi på korleis deltaking på organiserte fritidsaktivitetar og einsemd. Figur 2.8 viser kor stor del av ungdommane som er einsame, delt inn etter eventuell deltaking på slike aktivitetar. Figur 2.9 viser svarfordelinga på det same spørsmålet «Er du, eller har du tidlegare vore med i nokon organisasjonar, klubber, lag eller foreiningar – etter at du fylte 10 år?», fordelinga er delt inn i gruppene ganske eller veldig mykje plaga med einsemd (raude søyler) og dei er lite eller ikkje plaga med kjensla av einsemd (gule søyler). Med andre ord: kor mykje deltek dei som oppgir at dei er einsame, samanlikna med dei som ikkje er det.

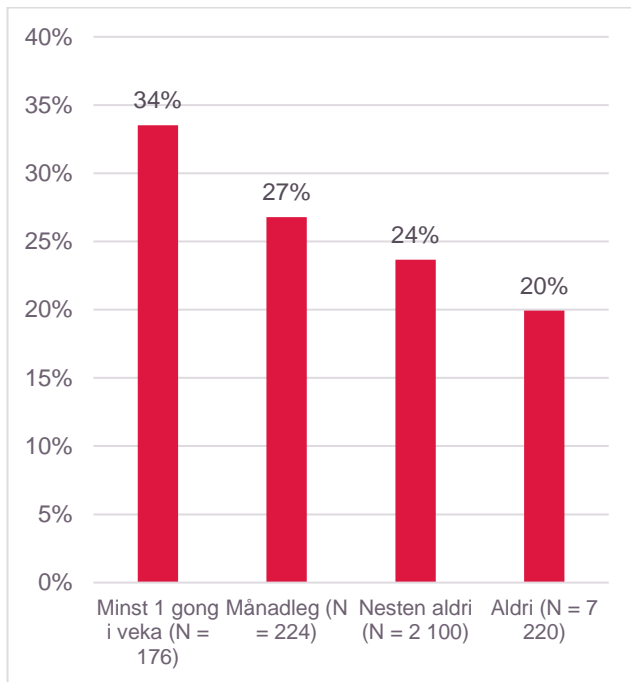
Figur 2.8: Del som svara at dei er ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organiserte fritidsaktivitetar

Figur 2.9: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter kjensla av einsemd

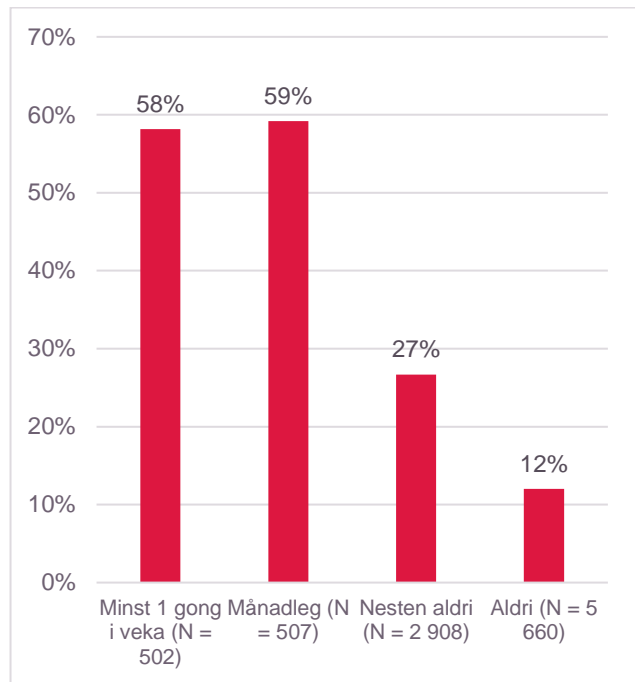
Figur 2.8 viser at dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar i mindre grad er plaga av einsemd enn dei som ikkje er med. Men det er framleis 19% - nesten 1 300 - ungdomskuleelevar i Hordaland som er med på slike aktivitetar, men som likevel er ganske eller veldig plaga av å føle seg einsame. Den gruppa der størst del er einsame er dei som har vore med tidlegare, men ikkje er med lengre.

I figur 2.9 er dei som er einsame representerte ved dei raude søylene, og dei som ikkje er einsame representerte ved gule søyler. Det vi ser er at 38 % av dei som er ganske eller veldig mykje plaga av kjensla av einsemd ikkje er med på organiserte fritidsaktivitetar, medan av dei som ikkje er einsame er det 28 % som ikkje er med. Dei som opplever at dei er einsame dominerer gruppene som ikkje deltek, mens dei som ikkje opplever einsemd i større grad deltek.

Figurane under viser kryssinga mellom mobbing og kjensla av einsemd, vi har sett på både dei som mobbar andre, og dei som blir mobba. Ungdommane blei stilt spørsmåla «Hender det at du er med på plaging, truslar eller utfrysing av andre unge på skulen eller i fritida?», og «Hender det at du sjølv blir utsatt for plaging, truslar eller utfrysing av andre unge på skulen eller i fritida?». Svara på desse spørsmåla har vi brukt til å sjå om dei som mobbar/ blir mobba er meir utsett for kjensla av einsemd.

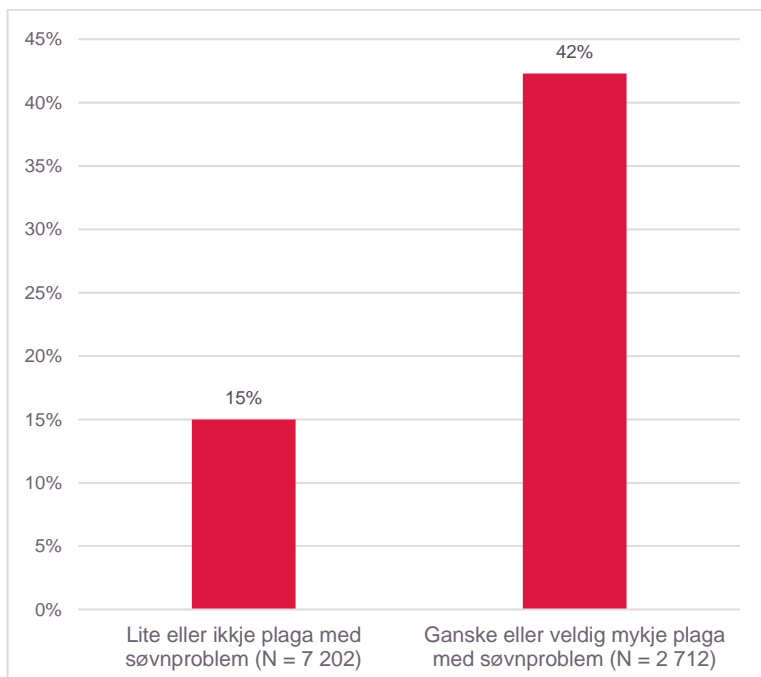
Figur 2.10: Delen som svarta at dei er ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter svarta på spørsmål om dei har mobba andre

Figur 2.11: Delen som svarta at dei er ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter svarta på spørsmål om dei har blitt mobba

Dei fleste ungdommane i Hordaland oppgir at dei verken mobbar eller blir mobba (høvesvis 80 % og 88 %). Som vi ser av figurane over er det likevel slik at både dei som mobbar og dei som blir mobba i større grad kjenner seg einsame enn dei som ikkje mobbar/ blir mobba. Men det er ein langt større del av dei som blir mobba som sit med denne kjensla enn dei som mobbar andre. Nesten 60 % av dei som blir mobba oftare enn ein gang i månaden sliter med kjensla av einsemd.

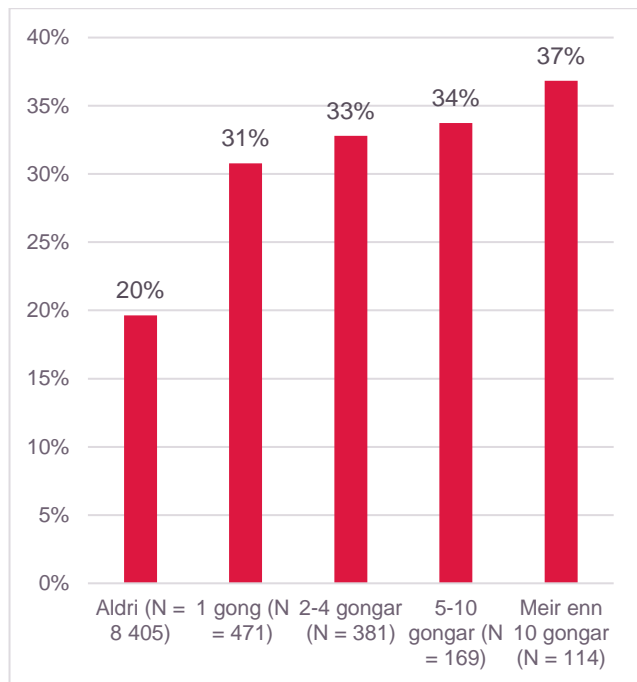
Figur 2.12 viser kryssinga mellom det å vere ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, med det å vere plaga med søvnproblem.

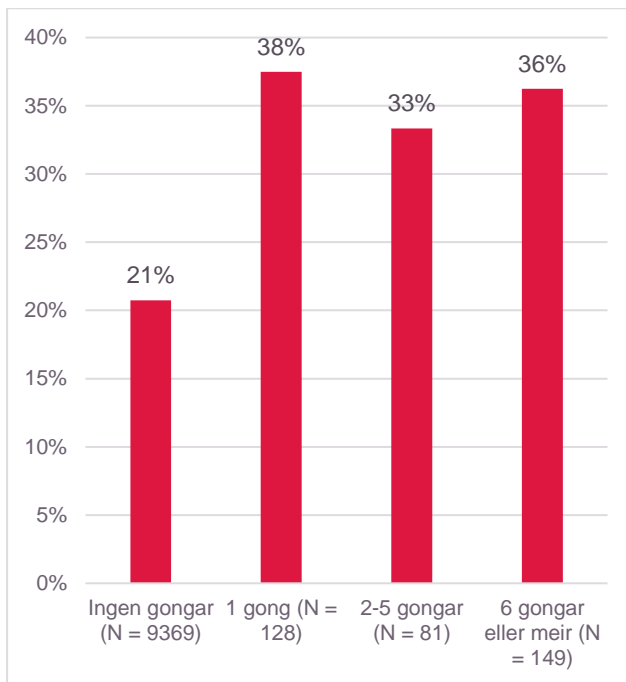
Figur 2.12: Delen som svarta at dei er ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter søvnproblem

Søvnproblem og skjermtid har også ein samvariasjon der dei som sit mykje føre ein skjerm er meir plaga med søvnproblem enn andre. 449 ungdommar i ungdomskulane i Hordaland oppgir at dei både er plaga med søvnproblem og at dei sit føre ein skjerm minst seks timar. Det er 1 039 ungdommar i gruppa med søvnproblem som sit meir enn 4 timar føre ein skjerm.

Figur 2.13 og 2.14 viser delen av dei som er ganske eller veldig mykje plaga med einsemd delt inn etter svaret på spørsmålet «Dersom du tenker spesielt på dei siste seks månedane, kor mange gongar har du drukket så mykje alkohol at du har følt deg tydelig rusa», og «Kor mange gongar har du vore med på, eller gjort nokre av dette det siste året – de siste 12 månader – Brukt hasj eller marihuana?».

Figur 2.13: Kor stor del som svarta at dei er einsame, delt inn etter alkoholkonsum

Figur 2.14: Kor stor del som svarta at dei er einsame, delt inn etter hasjbruk

Fyrst og fremst vil vi påpeike at dei fleste ungdommane i ungdomskulealder i Hordaland verken nyttar alkohol eller rus i særleg stor grad. Det er enda færre som nyttar hasj enn alkohol. Figur 2.13 viser at det er stor skilnad mellom dei som har drukke alkohol minst éin gang og dei som aldri har gjort det, når det gjeld kor stor del som har kjent seg einsame. Kor ofte dei drikker alkohol spelar derimot mindre rolle når vi ser på kor stor del som er einsame (men hugs at dette gjeld ungdomskulen). Av dei som svarta på spørsmålet svarta 88 % at dei ikkje har drukke så mykje alkohol at dei har følt seg tydelig rusa det siste året.

Figur 2.14 viser det same som figur 2.13, berre for hasj. Vi ser også her at det er stor skilnad mellom dei som aldri har nytta rusmiddelet og dei som har gjort det når det gjeld kjensla av einsemd. Kor ofte dei har nytta det har heller ikkje her særleg mykje å seie.

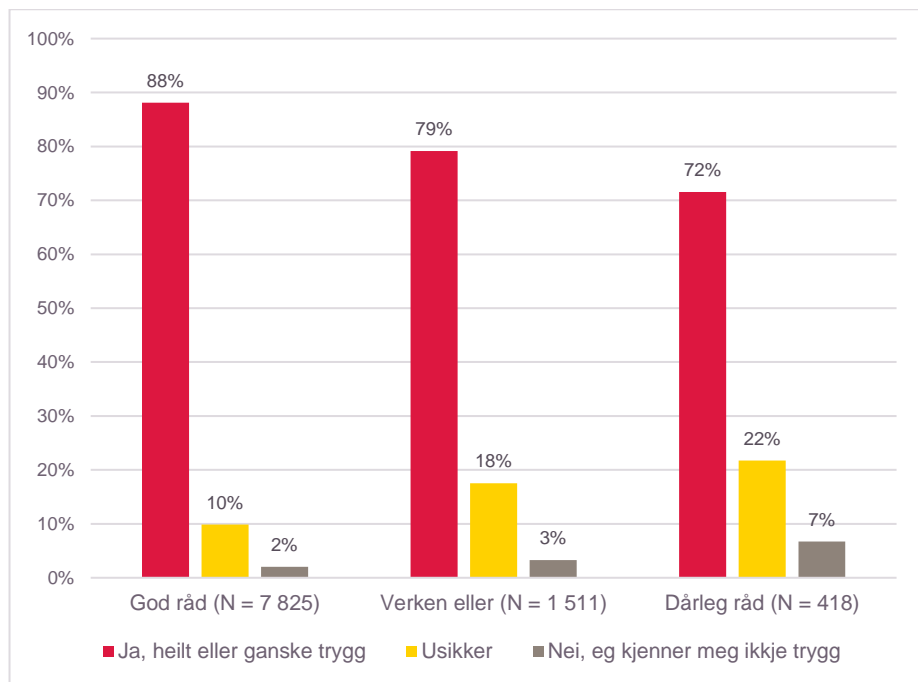
Ein kan stille spørsmålet om kva som kom fyrst. Det er mogleg å tenke seg at det er dei som er einsame som oppsøker miljø der alkohol og hasj er meir vanleg. Det gjeld kanskje særleg hasjbruk, vi ser også at det er relativt få ungdommar i ungdomskulealder som har prøvd hasj.

KORLEIS SPELAR FAMILIEØKONOMI INN PÅ UNGDOM SIN TRIVSEL, RUSBRUK, MATVANAR OG AKTIVITETSNIVÅ?

Av 9 920 svar er det 435 ungdommar som har opplyst at dei har hatt dårleg råd anten delar av eller heile tida dei siste to åra. Dette utgjør 4,4 % av ungdommane. I dei aller fleste kommunar finn vi nokon som svara at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra. Det varierer i stor grad kor stor del det er snakk om. Vi finn altså at det er sosial ulikskap i økonomi hos ungdommane i Hordaland.

I førre del såg vi at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd også oppgir at dei er meir einsame enn andre. Eit spørsmål er om det er andre aspekt som òg heng saman med inntektsnivå. I dette avsnittet har vi difor å sjå på opplevinga av familieøkonomi kryssa med diverse andre faktorar knytt til trivsel, nærmiljø og rus.

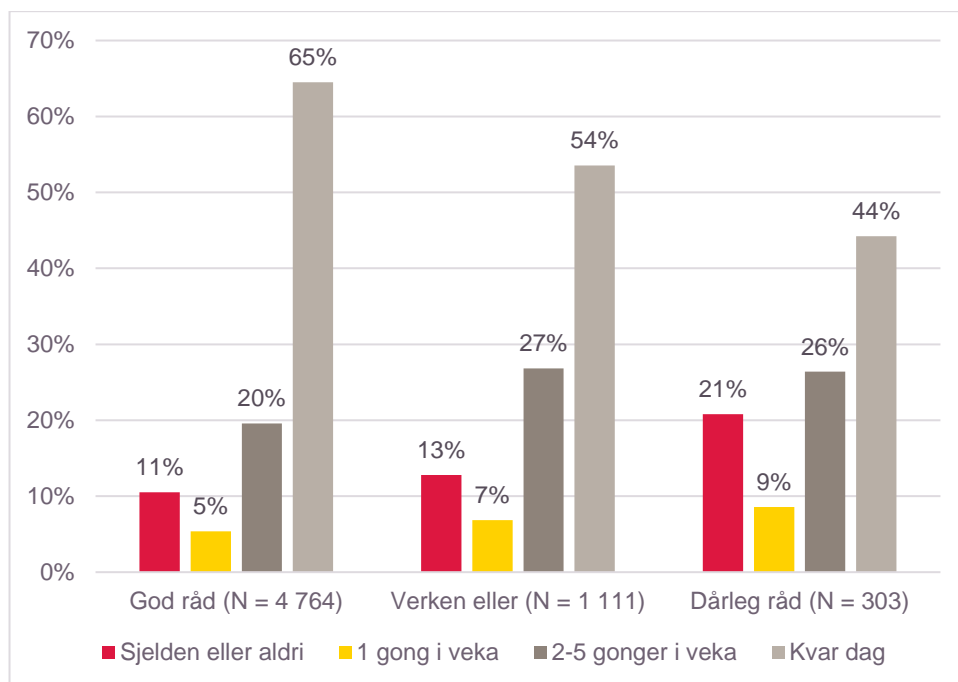
Fyrst ser vi på kryssinga mellom oppleving av økonomisk status og med tryggleik i eige nabolag.

Figur 2.15: Tryggleik i eige nabolag, delt inn etter oppleving av økonomisk status

Medan dei aller fleste med god råd kjenner seg trygge i sitt nabolag, er bildet noko annleis for dei med dårleg råd. Ein relativt stor del av gruppa som har hatt dårleg råd i løpet av dei siste to åra er usikre eller kjenner seg utrygge i nabolaget der dei bur. Her ser vi ein tydeleg gradient der graden av utryggheit er omvendt proporsjonal med økonomisk status – jo større opplevinga av dårleg råd er, jo større er opplevinga av å ikkje føle seg trygg.

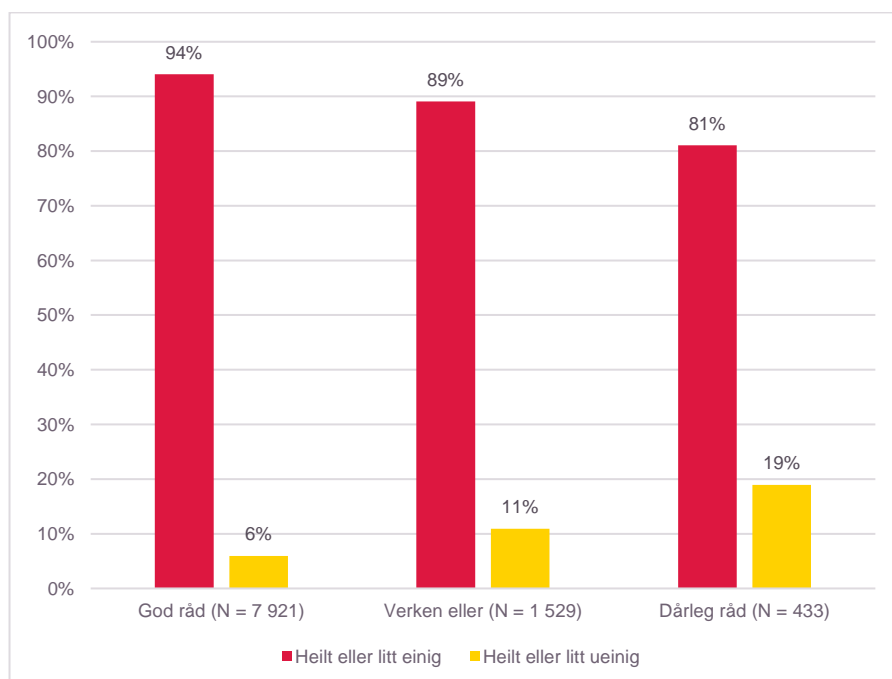
Vidare ser vi på frukostvanene til ungdommane i figur 2.16. Desse tala er henta frå Ungdata-undersøkinga i 2015 og 2016 då det vart gjort endringar i rapporteringa for 2017. Det er liten grunn til å tru at noko har endra seg mellom desse åra.

Figur 2.16: Frukostvaner, delt inn etter økonomisk status (henta frå Ungdata 2015 og 2016)

Figur 2.16 viser at 1 av 5 ungdommar som oppgjer at dei har hatt dårleg råd ikkje et frukost (*sjelden eller aldri*), blant dei med god råd er det same talet 1 av 10. Godt under halvparten av dei med dårleg råd et frukost kvar dag, mot 65 % av dei med god råd. Her er det stor skilnad i dei ulike gruppene. Vi ser igjen tydeleg gradvis utvikling – ein gradient – frå dårleg råd til god råd i nesten alle kategoriane.

Figur 2.17 viser trivsel i skulen delt inn etter økonomisk status. Dei raude søylene viser delen som svarta at dei er litt eller heilt einige i påstanden «*Eg trivast på skulen*», mens dei gule søylene er delen som var litt eller heilt ueinig i den same påstanden.

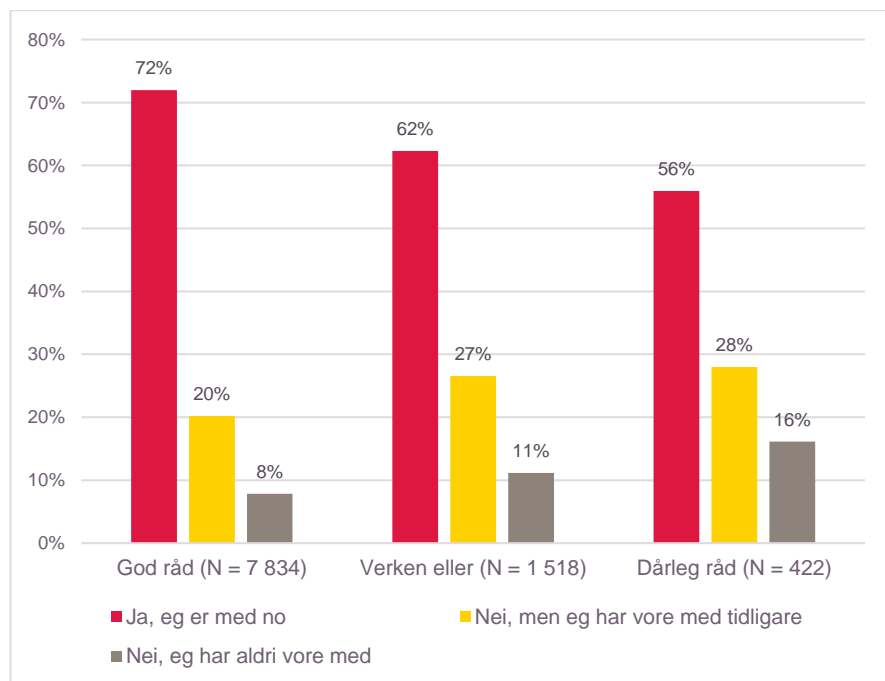
Figur 2.17: Delen som trivast/mistrivast i skulen, delt inn etter økonomisk status

Dei aller fleste elevane ved ungdomskular i Hordaland trivast på skulen, også dei som oppgjer at dei har hatt dårleg råd. Men vi ser likevel ein relativt stor skilnad når vi delar inn etter den økonomiske statusen

ungdommane oppgir. Ein lagt større del av dei med dårleg råd, enn dei med god råd, mistrivast i skulen. Av dei som oppgir at dei har hatt god råd delar av eller heile tida svara så vidt over 1 av 20 at dei ikkje trivast i skulen. På den andre sida svara nesten ein av fem av dei som har hatt dårleg råd i løpet av dei siste to åra at dei mistrivast i skulen.

Det er ein eigen del som går nærmare inn på temaet *trivsel i skulen* lengre ned i teksten.

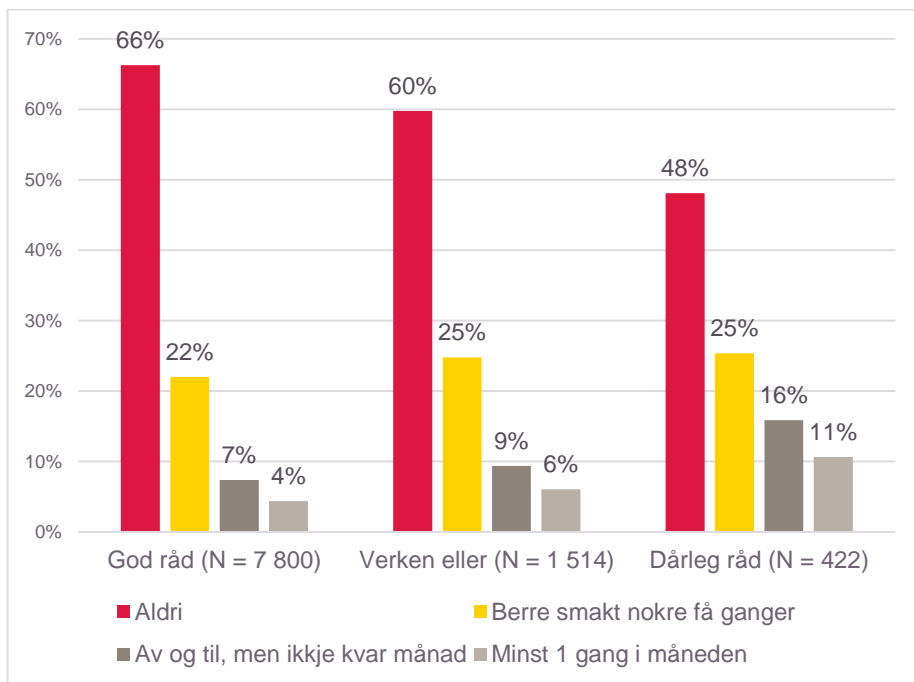
I figur 2.18 ser vi på delen som er med eller ikkje på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status.

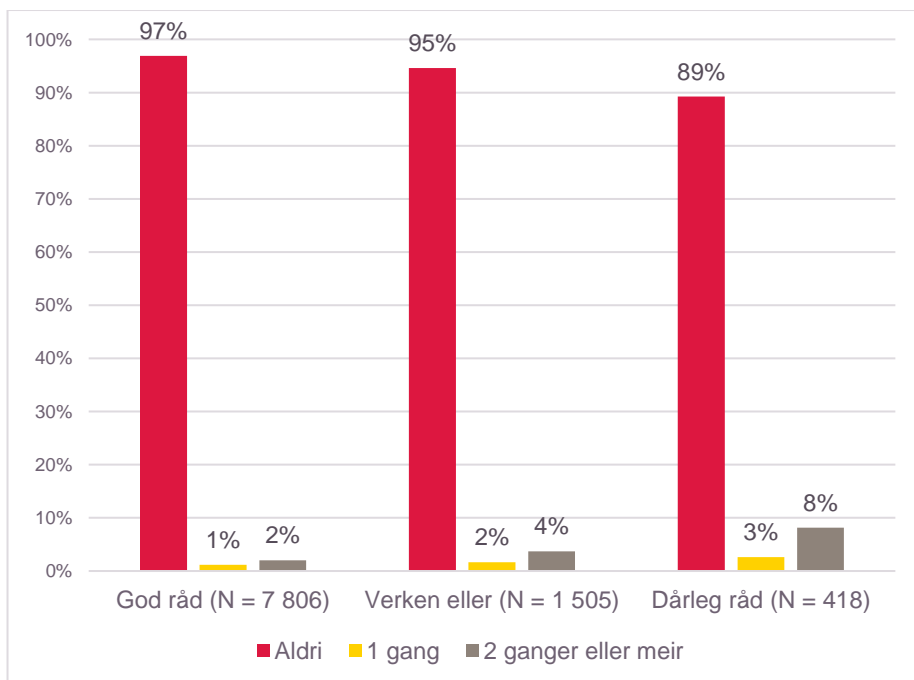
Figur 2.18: Medlem i organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status

Også når det gjeld organiserte fritidsaktivitetar ser vi noko av det same mønsteret. Dei som har hatt dårleg råd oppgir at dei ikkje er med i like stor grad som dei med god råd. 72 % av ungdommane som opplever god råd er med på organiserte fritidsaktivitetar, mens blant dei som har hatt dårleg råd er berre 56 % med. Av dei som melder om dårleg råd er det dobbelt så stor del (16%) som seier at dei aldri har delteke i organiserte fritidsaktivitetar, enn dei som føler dei har hatt god råd (8%). Men igjen ser vi trappetrinna; det er snakk om ein gradvis overgang frå god til dårleg råd; vi ser ikkje ytterpunkt, eller polarisering som i rik/ fattig.

Figurane 2.19 og 2.20 viser rusbruken til ungdommar fordelt på økonomisk status.

Figur 2.19: Alkoholkonsum, delt inn etter økonomisk status

Figur 2.20: Hasjbruk, delt inn etter økonomisk status

Gradienten er også synleg når det gjeld rusbruk. Det er gradvise overgangar frå at dei aldri har prøvd alkohol eller hasj, til dei som har prøvd det fleire gonger, når vi måler etter oppleving av økonomisk status. Dei med dårleg råd er meir utsette enn dei med god råd, både når det gjeld alkohol og hasj. Over halvparten av dei som har opplevd dårleg råd har også prøvd alkohol, medan det same gjeld 1 av 3 blant dei som har hatt god råd. Når det gjeld hasj, har 1 av 10 av dei med dårleg råd testa hasj minst éin gang, mens det tilsvarande for dei med god råd, er omlag 1 av 30. Merk at det er fleire ungdommar som testar alkohol, enn hasj. Blant dei som oppgir «*verken eller*» er delen omlag 1 av 20.

Av dei som melder at dei opplever at dei har dårlegare råd enn andre er det:

- Lågare del som et frukost
- Lågare del som er med på organisert fritidsaktivitetar
- Større del som kjenner seg utrygge i eige nærmiljø
- Større del som mistrivast på skulen
- Større del som prøver rusmidlar og dei prøvar tidligare

Økonomisk status har mykje å seie for utvikling av helse og ressursar i ungdommane sine liv. Tala som er presenterte i dette kapitlet viser tydeleg at vi finn sosial ulikskap knytt til ei rekkje faktorar i Hordaland. Ut frå desse funna er det ingen grunn til å tru at vi ikkje også skal kunne finne sosial ulikskap i helsefaktorar hos ungdommane. Det som startar med små skilnader i barne- og ungdomsår, utviklar seg gjennom livet til å bli større skilnader, som skip på ulik kurs. I Noreg er skilnadene i forventa levealder fem år (*Folkehelseprofiler, 2017*). For Hordaland er skilnadene større; 5,2 år. Dette er rett nok forventa levealder etter utdanningsnivå, men vi veit at det er sterke samanhengar mellom helse og både inntekt og utdanning. Skilnader i forventa levealder etter utdanning finn vi i alle kommunane i Hordaland som har store nok innbyggartal til at det kan visast.

TRIVSEL I SKULEN

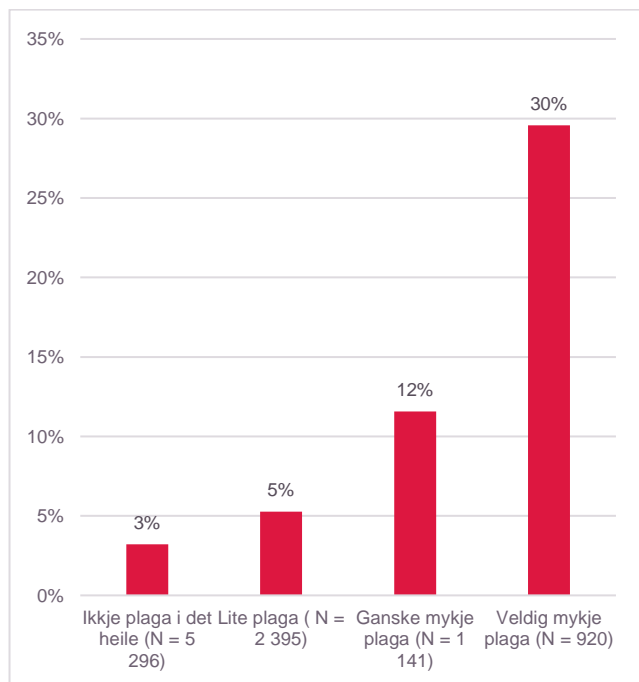
Det er samanheng mellom trivsel i skulen og skuleresultat. Skuleresultat heng igjen saman med sannsynet for fråfall i vidaregåande skule. I folkehelseoversikta for Hordaland 2015 fann vi at det er samanheng mellom trivsel i 10. klasse og leseferdigheiter, oppleving av mobbing, arbeidsløyse og uføretrygd i foreldregenerasjonen. Om ungdommane trivast i kvardagen eller ikkje, har derfor større ringverknader både som konsekvens og som årsak enn det ein kanskje tenkjer i første omgang.

Dei aller fleste ungdommane i Hordaland oppgir at dei trivast i skulen. Ungdommane blei i undersøkinga bedne om å ta stilling til påstanden «*Eg trivast på skulen*», der skalaen gjekk frå *heilt einig* til *heilt ueinig*.

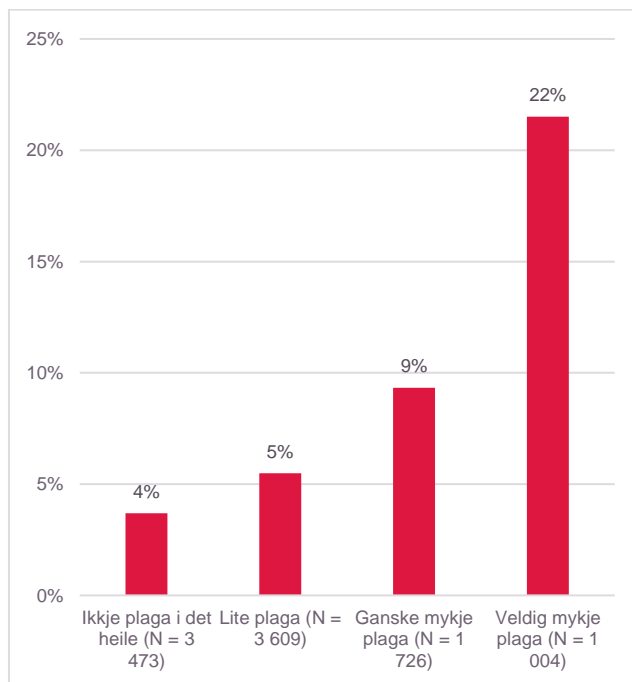
Heretter er gruppene delt inn i dei som trivast i skulen (*som svara heilt eller litt einig i påstanden*) og dei som mistrivast (*litt eller heilt ueinige i påstanden*). 93 % av ungdommane høyrer til i gruppa som trivast i skulen. Men 750 ungdommar oppgir at dei ikkje trivast i skulen. Det var ingen skilnad i trivselen når vi delte inn etter kjønn. Dette er difor ikkje vist i figur.

I det følgjande går vi nærmare inn på kven det er som mistrivast i skulen og om vi kan finne fellestrekk mellom det å mistrivast og andre forhold. Vi har kryssa kor stor del som trivast i skulen, med diverse andre variablar.

I figur 2.21 ser vi på kor stor del som mistrivast i skulen delt inn etter kor lite eller mykje dei er plagga med kjensla av einsemd, figur 2.22 er tilsvarande, men med søvnproblem som kryssfaktoren.

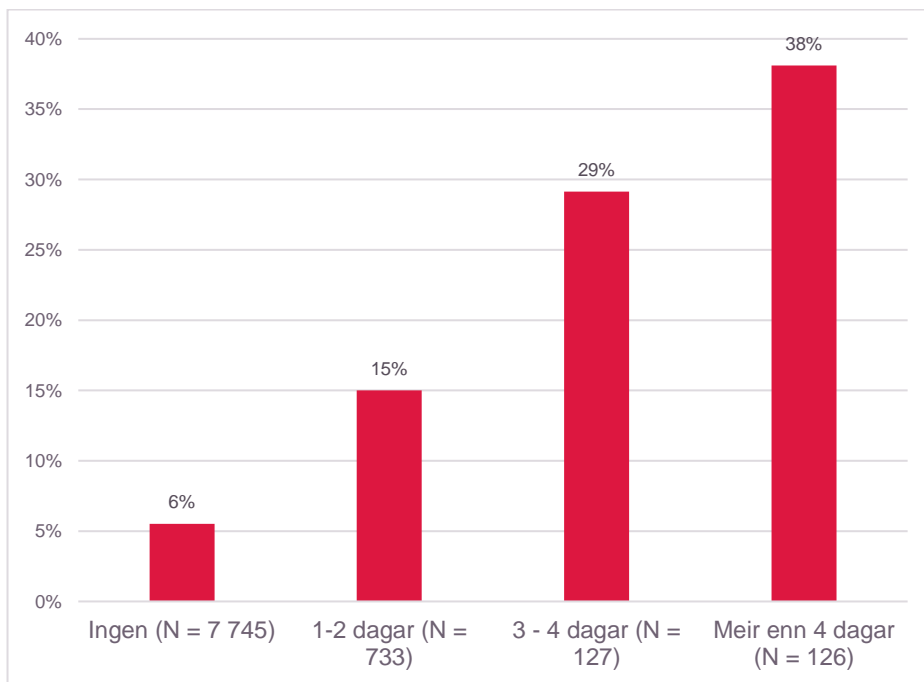
Figur 2.21: Kor stor del som svara at dei mistrivast i skulen, delt inn etter kjensla av einsemd

Figur 2.22: Kor stor del som svara at dei mistrivast i skulen, delt inn etter søvnproblem

Både når vi ser på einsemd og søvnproblem ser vi eit mønster der dei som er mykje plagga også er dei som i minst grad trivast i skulen. I begge figurane over ser vi eit tydelig hopp i delen som mistrivast i skulen og som er veldig mykje plagga med kjensla av einsemd og søvnproblem. Av dei som er veldig mykje plagga med kjensla av einsemd er det 3 av 10 som svara at dei mistrivast på skulen. Av dei som er veldig mykje plagga med søvnproblem, er det 1 av 5 som også svara at dei mistrivast i skulen.

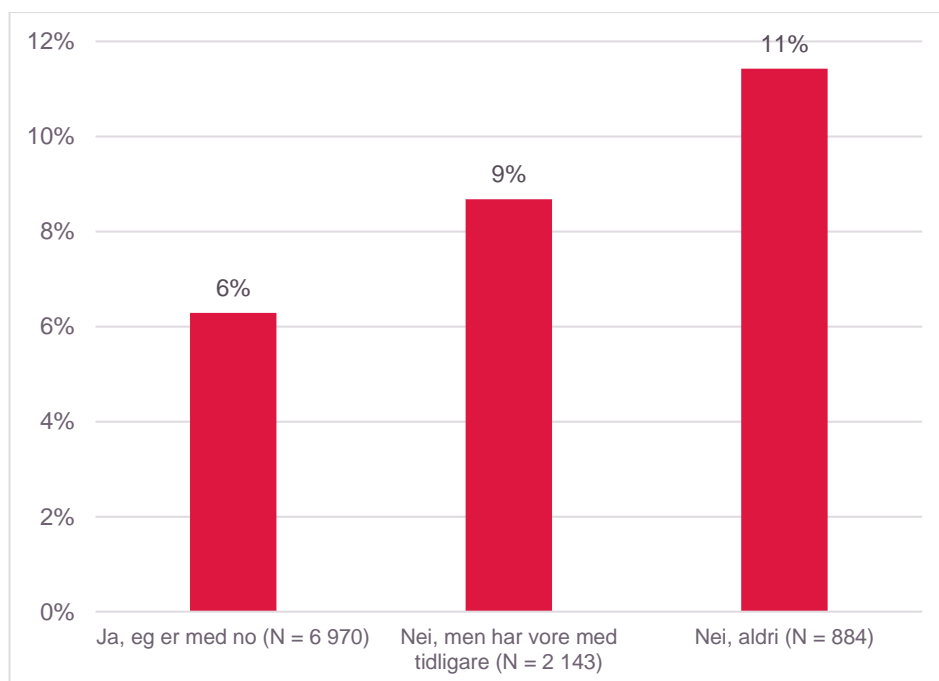
Figur 2.23 viser kor stor del som mistrivast i skulen delt inn etter kor ofte dei har skulka skulen i løpet av dei siste 30 dagane.

Figur 2.23: Kor stor del som svarta at dei mistrivast i skulen, delt inn etter kor mykje dei skulkar

Det er 126 elevar i Hordaland har skulka meir enn 4 av dei siste 30 dagane. Mange av desse trivast ikkje i skulen. Det er nok ikkje overraskande at dei som skulkar skulen er dei som ikkje trivast. Dette blir bekrefta i figuren over. I motsett ende av skalaen så er trivselen i skulen svært høg blant dei som svarta at dei *ikkje* har skulka. Ein kan her spørje seg kva som kjem fyrst av skulking og mistrivsel.

Vidare ser vi litt på korleis deltaking på fritidsaktivitetar heng saman med trivsel i skulen. Fyrst ut er deltaking på organiserte fritidsaktivitetar:

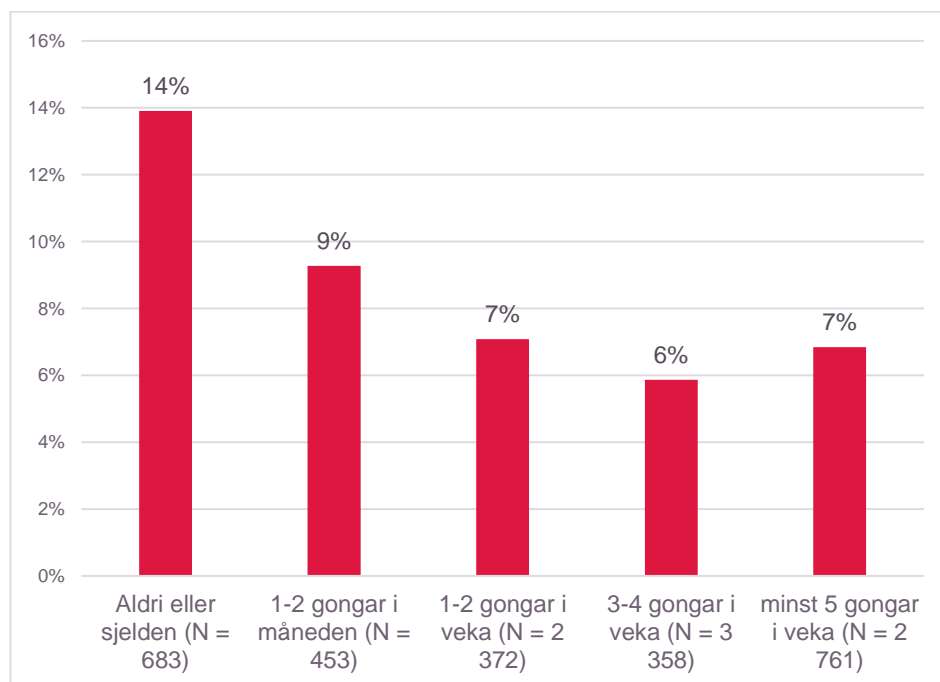

Figur 2.24: Kor stor del som svarta at dei mistrivast i skulen, delt inn etter deltaking på organiserte fritidsaktivitetar

Der er ein samvariasjon mellom det å delta på organiserte fritidsaktivitetar og trivsel i skulen. Trivselen i skulen er høg blant dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar (94 % trivast), og lågare blant dei som ikkje er med (89 - 91 % trivast). Ijgen ser vi ein gradvis auke i mistrivselen på skulen, der dei som aldri har vore med på

organisert fritidsaktivitetar har lågast trivsel. Blant dei som har vore med tidlegare men ikkje er med lengre er det også relativt mange som mistrivast i skulen. Dei som deltek på fritidsaktivitetar no er dei som også trivast best. Her er det ikkje teke med noko om deltaking på fritidsaktivitetar som ikkje er organiserte, fordi det er vanskelig å samanlikne og favne om alle aktivitetar ungdommane kan ha organisert på eigenhand. Tendensen i trivsel er likevel som den er, og vi ser ikkje nokon grunn for at tendensen skal vere annleis i uorganisert aktivitet, sjølv om prosentdelane moglegvis hadde vore ulike.

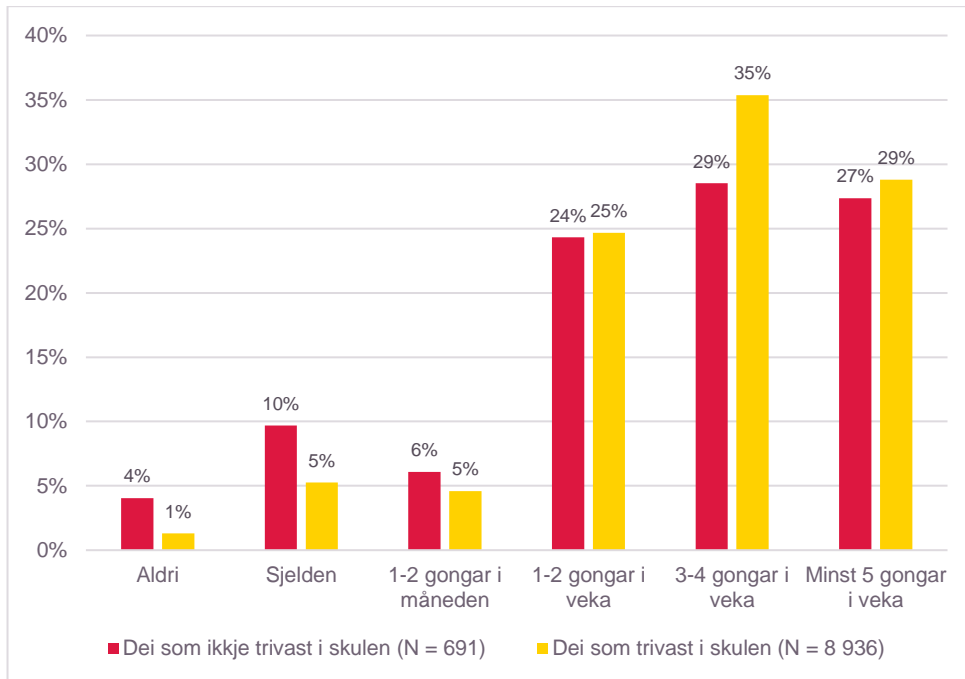
Figur 2.25 viser kryssinga mellom mistrivsel i skulen og kor ofte ungdommane trenar.

Figur 2.25: Kor stor del som svarta at dei mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar

Figur 2.25 viser at dei som trenar minimum ein gang i veka trivast betre enn dei som trenar sjeldnare enn det. Det er et klart større sprang frå dei som aldri trener til dei som trenar ein gang i veka eller oftare (7 prosentpoeng), enn det er mellom dei andre kategoriane (1 - 2 prosentpoeng). Delen som mistrivast i skulen er klart høgast for dei som sjeldan eller aldri trenar. Det er og interessant å sjå at det er dei som trener 3-4 gongar i veka som trivst best i skulen. Hos dei som trener meir enn dette, synk trivselen noko igjen.

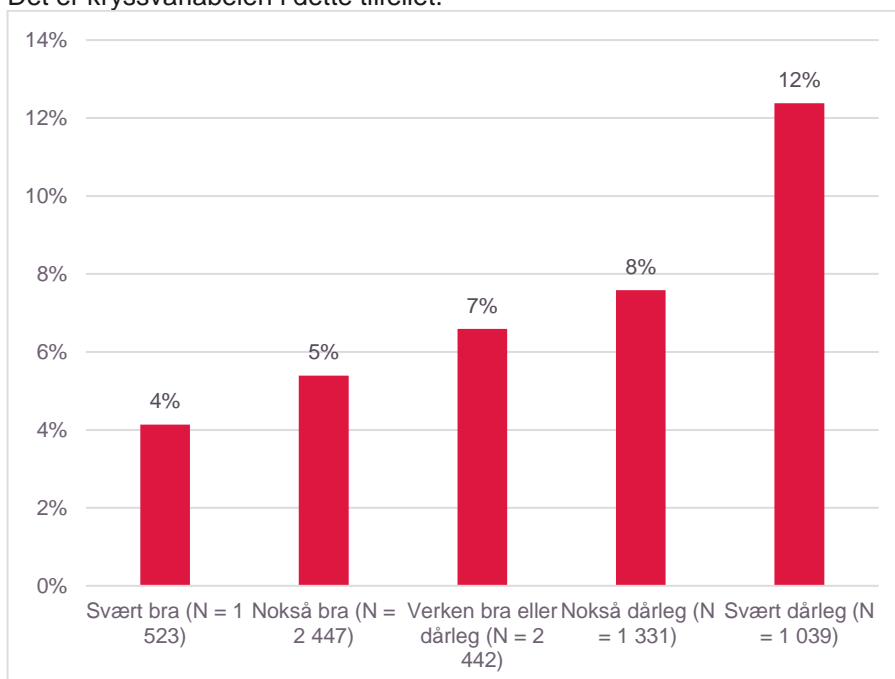
Figur 2.26 viser oss likevel at både dei som trivast og mistrivast i skulen trenar mykje. Figuren viser fordelinga av svarta på spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?» for dei to gruppene; dei som trivast på skulen (raude søyler), og dei som mistrivast på skulen (gule søyler).

Figur 2.26: Kor ofte ungdommane trenar, delt inn etter trivsel i skulen

Ungdommane i Hordaland trenar ganske mykje, men vi får også her bekrefta at dei som mistrivast i skulen trenar mindre enn dei som trivast. Av dei som mistrivast i skulen er det 14 % som sjelden eller aldri trenar, for dei som trivast er det same talet 6 %. Dei som mistrivast dominerer i dei gruppene som trenar lite, dei som trivast dominerer i dei gruppene som trenar meir.

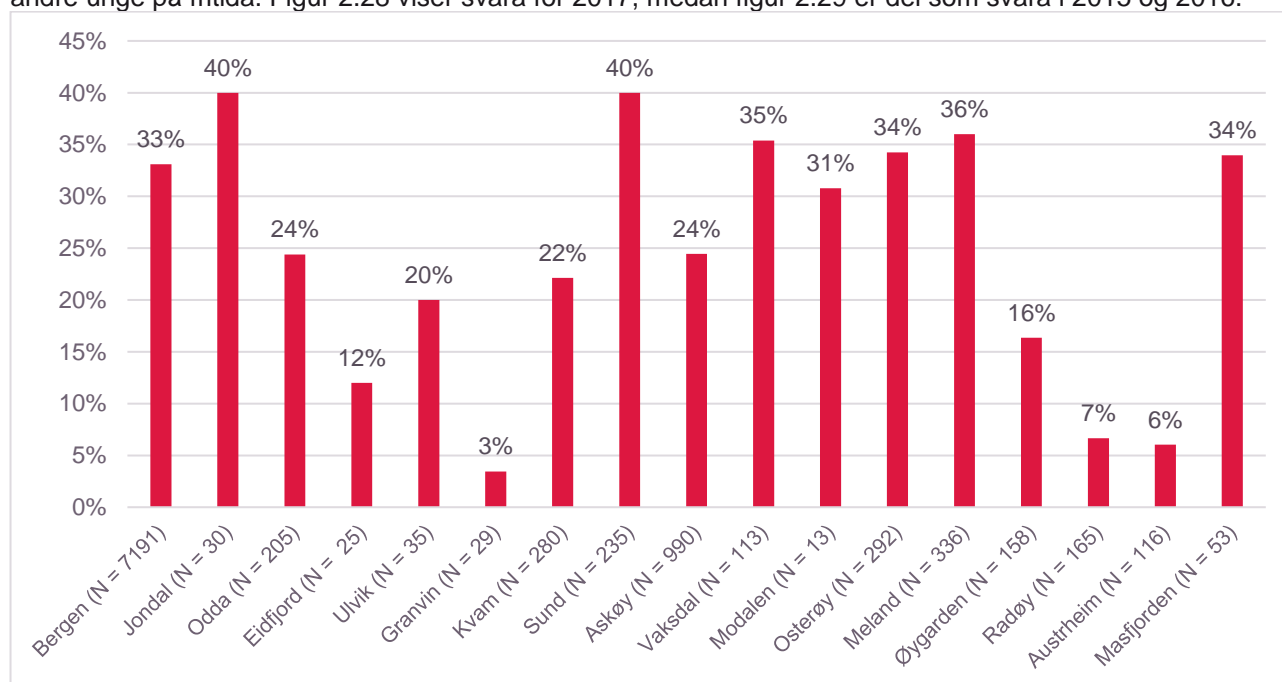
Figur 2.27 viser delen som svara at dei mistrivast i skulen delt inn etter korleis dei opplever tilbodet i nærmiljøet for ungdommane. Dei fekk spørsmålet «Tenk på områda rundt der du bor. Korleis opplever du at tilbodet til ungdom er når det gjeld - Lokale for å treffe andre unge på fritida (fritidsklubb, ungdomshus eller liknande)». Det er kryssvariabelen i dette tilfellet.

Figur 2.27: Delen som svara at dei mistrivast i skulen, delt inn etter korleis dei opplever fritidstilbodet i nærmiljøet når det gjeld lokale for å treffe andre unge på fritida

Vi observerer at dei som meiner at tilbodet når det gjeld lokale for å treffe andre unge på fritida er svært bra, også i større grad trivast på skulen. Det er nærliggande å tru at dei som meiner at tilbodet er svært godt, også er dei som nytter seg av det, utan at vi kan seie det sikkert. Dei som meiner at dette tilbodet er dårleg i si kommune trivast i mindre grad på skulen. Atter ein gang ser vi ein trinnvis utvikling frå svært bra tilbod/ høg grad av trivsel til svært dårleg tilbod/ låg grad av trivsel. Det er eit større sprik mellom dei som opplever at fritidstilbodet i nærmiljøet er svært dårleg og dei som opplever at tilbodet er nokså dårleg, enn det er mellom dei andre kategoriane.

Men kvar bur dei som synes ungdomstilbodet er dårleg? Er det geografiske skilnader i kor stor grad ungdom er nøgd med fritidstilbodet? Figur 2.28 og 2.29 viser kor stor del av ungdommane i kvar kommune som svara «nokså dårleg» eller «svært dårleg» på spørsmålet om tilbodet til unge når det gjeld lokale der dei kan treffe andre unge på fritida. Figur 2.28 viser svara for 2017, medan figur 2.29 er dei som svara i 2015 og 2016.

Figur 2.28: Kor stor del i dei ulike kommunane som er misnøgd med tilbod til ungdom når det gjeld lokale for å treffe andre unge på fritida, kommunar som deltok i 2017

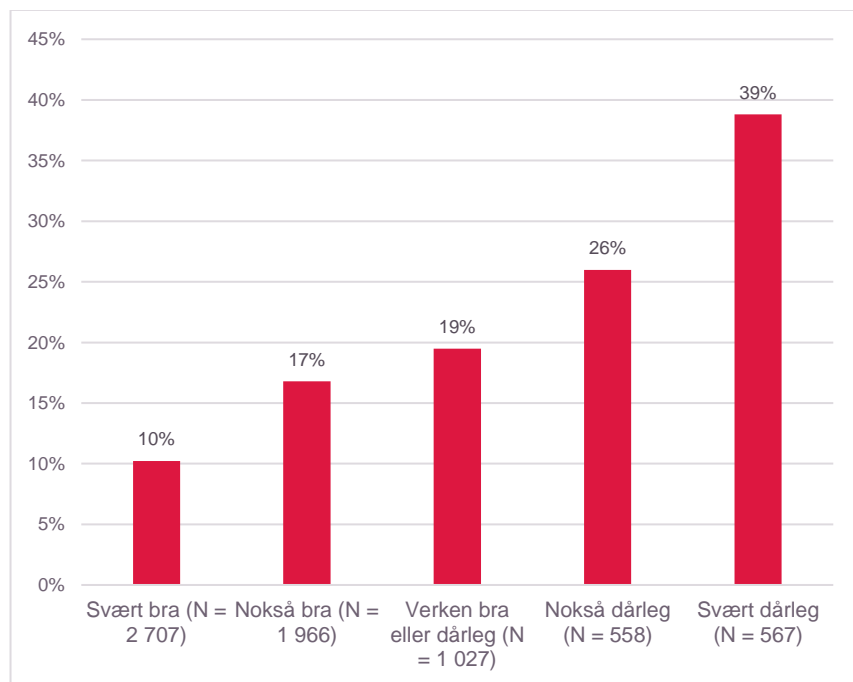

Figur 2.29: Kor stor del i dei ulike kommunane som er misnøgd med tilbod til ungdom når det gjeld lokale for å treffe andre unge på fritida, kommunar som deltok i 2015 og 2016

Her kjem Granvin, Radøy og Austrheim svært godt ut, og ungdommane i desse kommunane meiner i stor grad at tilbodet er godt. Eidfjord, Øygarden og Fitjar kjem og godt ut, der meir en 84% av ungdommane er nøgd med tilbodet. For heile utvalet sett under eitt, svara 30 % av ungdommen at dei er misnøgde med tilbodet. Ser vi vekk frå Bergen er det same talet 28 %. Det er ingen klar samanheng mellom storleiken på kommunen og om ungdommane er nøgd med dette tilbodet.

I 2017 kom Jondal og Sund dårlegast ut på dette spørsmålet. 40 % av ungdommen i desse kommunane er ikkje nøgde med tilbodet av lokale for å treffe annan ungdom. Det er likevell betre enn Fusa og Ullensvang (*som var med i 2016*).

Av nysgjerrigheit såg vi på kryssinga mellom om ungdommane var nøgd med nærmiljøet og om dei var nøgd med kollektivtilbodet. Figur 2.30 viser kor stor del av ungdommane som er misnøgde med sitt nærmiljø, delt inn etter opplevd kollektivtilbod.

Figur 2.30: Del som er misnøgde med nærmiljøet, delt inn etter opplevd kollektivtilbod

Misnøya med nærmiljøet stig i takt med misnøye kring kollektivtilbodet. Det er ein tydelig mønster, der det ser ut til at dei som er misnøgde med tilbodet til ungdom i nærmiljøet i større grad også opplever at kollektiv tilbodet er dårleg. Blant dei som svara at kollektivtilbodet er svært dårleg svara 4 av 10 at dei er misnøgde med nærmiljøet. I motsett ende ser vi at av dei som meiner at kollektivtilbodet er svært bra er 1 av 10 misnøgde med tilbodet i nærmiljøet der dei bur.

Oppsummert for trivsel i skulen:

- Ingen skilnader mellom kjønn
- Dei som ikkje trivast skulkar meir
- Det å vere aktiv og sosial på fritida har mykje å sei for trivsel i skulen
- Kollektivtilbod samvarierer med tilfredsheit i nærmiljøet

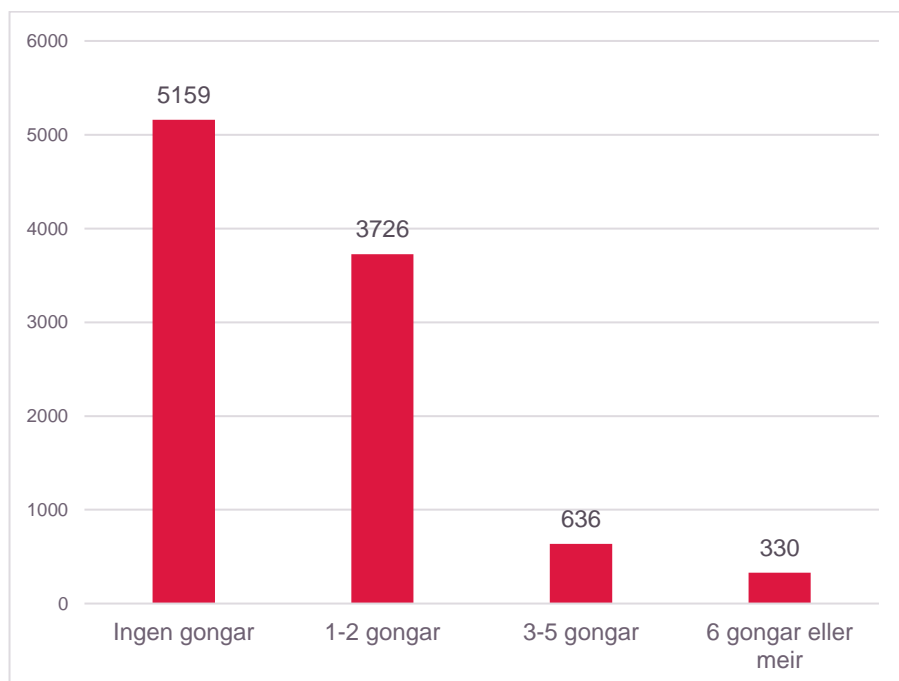
Trivsel i skulen er ein faktor som har mange ringverknader. At trivsel i skulen ikkje er eit spørsmål om kjønn, er ein positiv ting. Det er kanskje ikkje heller overraskande at dei som ikkje trivast også er blant dei som skulkar mest. Det at aktivitet og sosiale forhold på fritida heng så tett saman med å trivast i skulen, seier noko om at det er ei breidde i kva som påverkar kvarandre. Det vil også ha innverknad på kva for tiltak som kan tenkast å verke inn på nettopp trivsel i skulen. Når både foreldre sin arbeidssituasjon og tilbod om fritidslokale har innverknad – og kollektivtilbod igjen har innverknad på tilfredsheit med nærmiljøet, er det behov for lokale vurderingar av kva som er det riktige, eller snarare dei riktige tiltaka for å sørge for at ungdom trivst.

BRUK AV SKULEHELSETENESTA

Skulehelsetenesta er eit viktig tilbod til ungdom. Vi ønskjer difor å sjå nærmare på om denne tenesta når ut til dei som treng tenestane mest. Ei undersøking frå Oslo viste at 1 av 10 brukte tenestene tre gonger eller meir i løpet av eit år. Dette er likt med det vi ser i Hordaland. Undersøkinga viste at tilbodet vart nytta av både gutar og jenter med utfordringar, særskilt av dei med depressive plagar og som opplevde mobbing. Det var fleire gutter som oppsøkte skulehelsetenesta på grunn av fysiske plagar. Konflikt i heimen var viktigare for jentene sin bruk (Finpå, 2017). I Hordaland var det flest jenter som svarta at dei hadde brukt tenesta. Vi kan ikkje seie kvifor nokon vel å nytte tenesta, men vi kan seie noko om kven det er som nyttar den.

Tala for fylket kan her fortelle oss noko om tendensar for kven som nyttar tenestene i Hordaland. Dette vil vere nyttige referansepunkt i vurdering av lokale resultat. Tilbodet innan skulehelsetenesta varierer mellom kommunane, både i ressursbruk og den fysiske tilgangen i form av plassering og opningstider. Her må kommunane særskilt vurdere tilbodet i kommunen opp mot resultatata. Det er også store skilnader mellom kommunane i kor stor del som opplyser at dei har brukt skulehelsetenesta. I kva grad det er samanheng mellom tilbod og bruk, må vurderast ut frå lokal kunnskap.

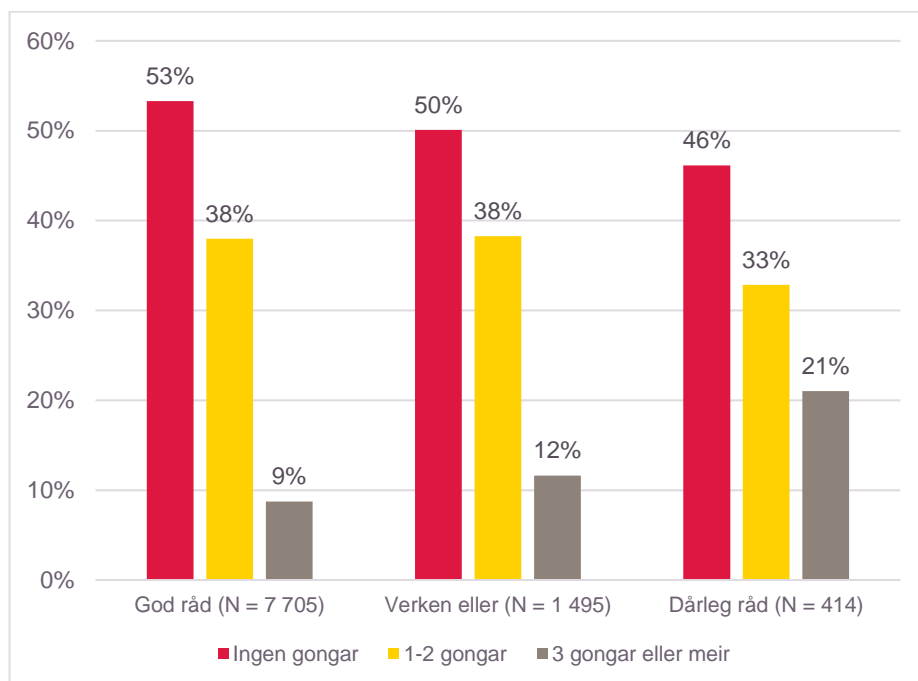
Figur 2.31 viser svarfordelinga på spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helseteneste i løpet av dei siste 12 månedane? – Helsesøster eller skulelege».

Figur 2.31: Svarfordeling på spørsmålet "Kor mange gonger har du brukt følgjande helseteneste i løpet av dei siste tolv månedane? - Helsesøster eller skulelege"

48 % av elevane i ungdomskulen har besøkt skulehelsetenesta i løpet av dei siste 12 månedane. Altså er nær halvparten innoant helse søster eller skulelegen i løpet av eit år. Det er difor interessant å sjå litt nærmare på kven desse er.

Figur 2.32 viser kryssinga mellom det å bruke skulehelsetenesta og den økonomiske statusen til familien til eleven.

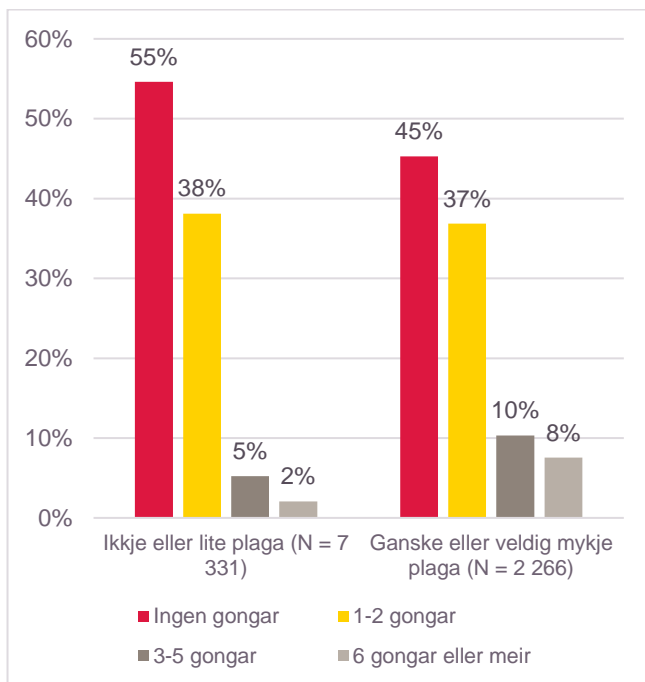

Figur 2.32: Besøk til skulehelsetenesta, delt inn etter økonomisk status

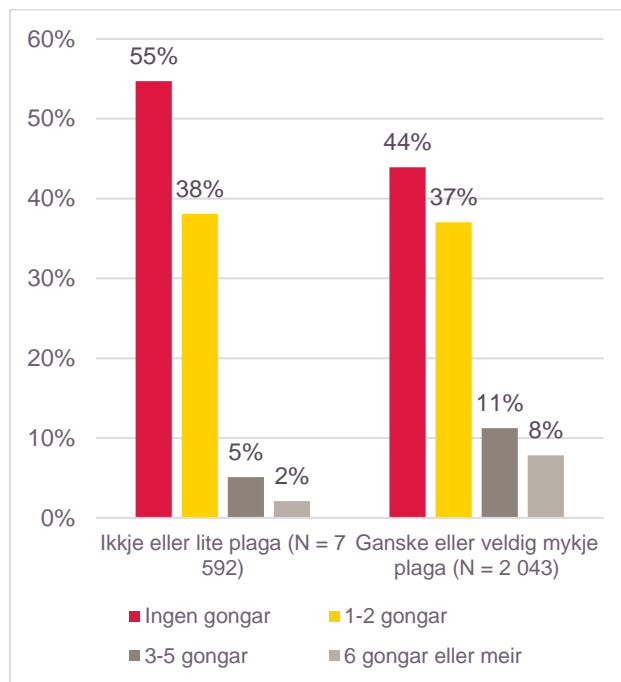
Figuren viser at dei som har dårlegast råd også er den gruppa som nyttar seg mest av skulehelsetenesta. Relativt mange av dei som har hatt dårleg råd oppsøker skulehelsetenesta jamleg (3 gongar eller meir). Blant dei med dårleg råd er det også ein lågare del som oppgir at dei aldri har nytta tenesta. Dette kan moglegvis ha samanheng med det vi såg over, nemleg at unge som kom frå familiar med dårleg råd også er meir utsette for kjensla av einsemd.

Dei fire neste figurane viser kryssinga mellom å besøke skulehelsetenesta og svar på spørsmål knytt til symptom på depresjon. Spørsmåla er: «Har du i løpet av den siste veka vore plaga med noko av dette:

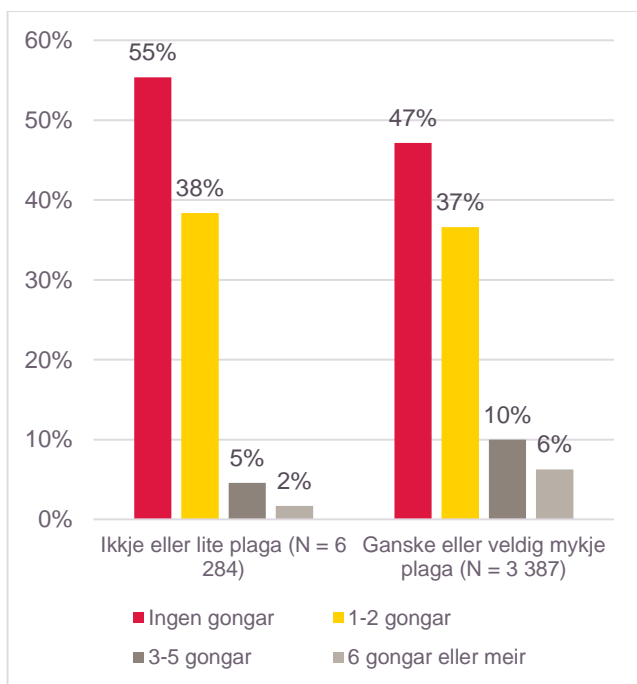
- Følt deg einsam
- Hatt søvnproblem
- Følt at alt er eit slit
- Følt deg ulykkelig, trist eller deprimert»

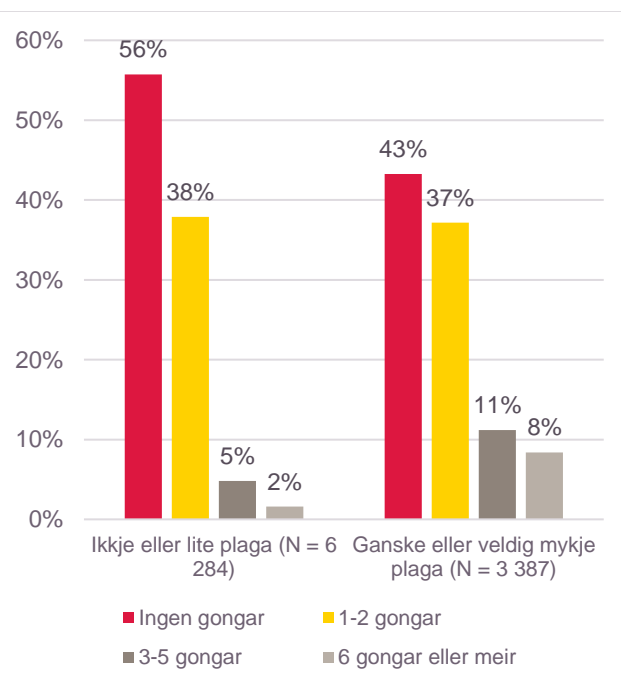
Figur 2.33: Besøk til skulehelsetenesta, delt inn etter søvnproblem

Figur 2.34: Besøk til skulehelsetenesta, delt inn etter einsemd

Figur 2.35: Besøk til skulehelsetenesta, delt inn etter kjensla av at alt er eit slit

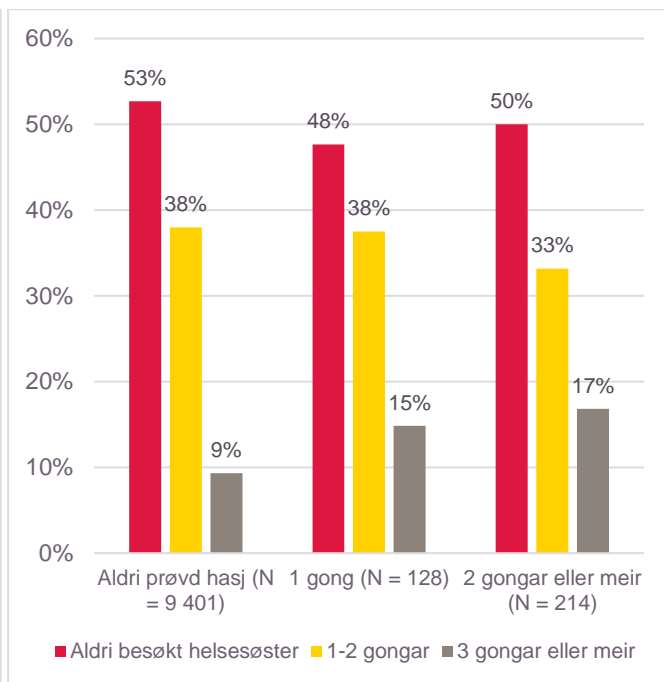
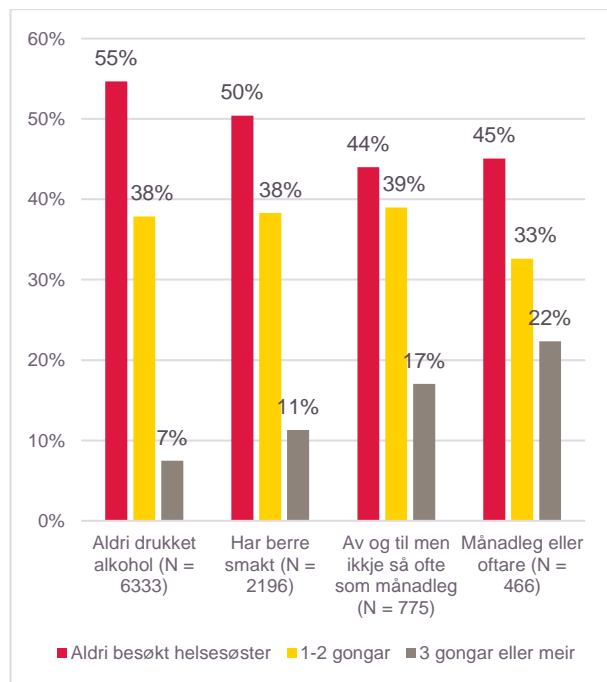

Figur 2.36: Besøk til skulehelsetenesta, delt inn etter kjensla av ulykkelegheit, tristheit eller depresjon

Figurene 2.33 – 2.36 er påfallande like. Dette kan moglegvis henge saman med at det er svært mange av ungdommane som oppgir at dei har problem med fleire av desse symptomane. Dette kan tyde på at det er ein del som faktisk kan seiast å ha depressive symptom, og at dette ikkje handlar om at dei berre er forbigåande plaga av for lite søvn, eller kjenner seg overarbeidd føre ei skuleprøve, til dømes.

Figurene viser også at dei som er mest plaga med depresjonssymptom også nyttar skulehelsetenesta mest. Av dei som har vore ganske eller veldig mykje plaga med nokon av desse problema har mellom 57 og 53 % besøkt skulehelsetenesta. Dette er positivt og tyder på at skulehelsetenesta treffer. Men det er framleis mange som er plaga med denne typen symptom som aldri besøker skulehelsetenesta, så det er potensiale til å nå ut til fleire.

Vidare ser vi på nokre figurar som seier noko om bruken av rusmidlar (*alkohol og hasj*) og besøk til skulehelsetenesta.

Figur 2.37: Besøk til skulehelsetenesta, delt inn etter alkoholforbruk
 Figur 2.38: Besøk til skulehelsetenesta, delt inn etter hasjbruk

Både figur 2.37 og 2.38 viser at dei som nyttar seg av rusmidlar også går oftare til skulehelsetenesta enn dei som ikkje nyttar seg av dei. Av dei som drikker meir eller mindre jamleg har meir enn 1 av 5 gått til skulehelsetenesta minst tre gongar. Av dei 214 elevane som har brukt hasj to gongar eller meir oppgir 17 % at dei har vore hos helsesøster tre gongar eller meir, mot 9 % av dei som aldri har nytta hasj. Her er det også interessant å minne om dei samanhengane som har vore presenterte tidlegare, der vi såg på økonomisk status og rusbruk og økonomisk status og bruk av skulehelsetenestene.

Samla sett kan vi sei at

- Mange ungdom nyttar seg av skulehelsetenesta
- Dei med dårleg råd bruker helsesøster meir enn dei med god råd
- Skulehelsetenesta når i relativt stor grad ut til dei som treng det mest
- Dei som rusar seg ofte nyttar helsesøster oftare enn dei som ikkje ruser seg
- Framleis potensiale for å nå fleire

Kapittel 3: Korleis har elevane under vidaregåande opplæring i Hordaland det?

Gjennom det nasjonale initiativet «*Program for folkehelsearbeid i kommunane*» er det mål om å få betre kunnskap om psykisk helse og rus i kommunane. Auka kunnskap skal kunne speglast i kommunane sitt folkehelsearbeid, både i oversiktsdokument og vidare i planar og tiltak.

Ungdata er ei undersøking som blir administrert nasjonalt via Velferdsforskningsinstituttet NOVA og er ei viktig kjelde for å få meir kunnskap om desse felta. Ungdata er ei spørjeundersøking som er retta mot ungdom i ungdomsskulen og i vidaregåande skule. Gjennomføring og tilrettelegging lokalt i Hordaland blir gjort i samarbeid mellom Hordaland fylkeskommune ved Opplæringsavdelinga og Regionalavdelinga, kommunane og KoRus Vest Bergen.

Ungdommane i Hordaland har det i all hovudsak bra, med høg trivsel i skulen og nærmiljø, dei fleste har minst éin fortruleg ven og foreldre som følgjer opp. Men det er ein aukande tendens, både i Hordaland og fylket forøvreg at fleire ungdom slit med symptom på depresjon og angst. Ungdata.no rapporterte at einsemdstala aldri hadde vore høgare enn i 2017.

Om rapporten

Denne rapporten tar opp situasjonen for vidaregåande elevar i Hordaland. Rapporten er basert på svara ungdommane sjølv har oppgitt i Ungdata-undersøkinga 2017. 6 970 ungdommar ved vidaregåande skular i heile Hordaland svara på undersøkinga i 2017. 26 av Hordaland fylkeskommune sine 33 vidaregåande skular deltok. Elevane kunne hoppe over dei spørsmåla dei ikkje ønskte å svare på, noko som gjer at talet på respondentar varierar frå spørsmål til spørsmål. Det er satt opp følgjande hovudtema i rapporten

- Einsemd
- Trivsel i skulen
- Økonomisk situasjon
- Bruk av skulehelsetenesta

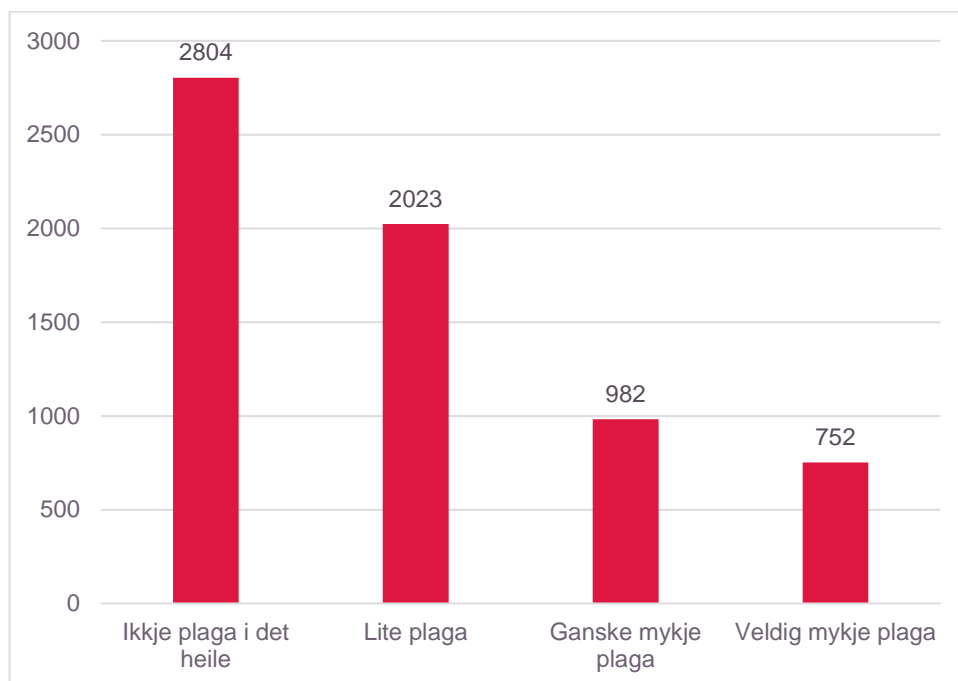
For å seie noko om desse temaa er dei kryssa med ei rekke andre variablar, deriblant skjermtid, fritidsaktivitetar, rusmidlar og nærmiljø.

I rapporten er nokre svaralternativ slått saman, grunnen til det er å gjere framstillingane lettare slik at alle kan lese rapporten uavhengig av bakgrunn. I tillegg er det betre å trekke konklusjonar når vi har svar frå mange ungdommar og ikkje berre nokre få. Eit døme er spørsmålet om ungdommane kjenner seg trygge i nærområdet der dei bur. Dei aller fleste kjenner seg trygge, og tala for dei som kjenner seg utrygge ville då bli små og samanhengane blir dermed meir usikre.

Rapporten viser samanhengar mellom fleire variablar, men den kan ikkje nyttast til å seie noko om kvifor det er slik. Til dømes vil vi ikkje kunne seie noko om kvifor enkelte er einsame, men vi kan seie noko om kven som er einsame.

KVEN ER EINSAME?

Før vi kan seie noko om fellestrekka til sei som har oppgitt at dei er einsame må vi sjå på kor mange som sit med denne kjensla. Figur 3.1 viser svarfordelinga på spørsmålet «*Har du i løpet av den siste tida vore plaga med noko av dette? – Følt deg einsam*».

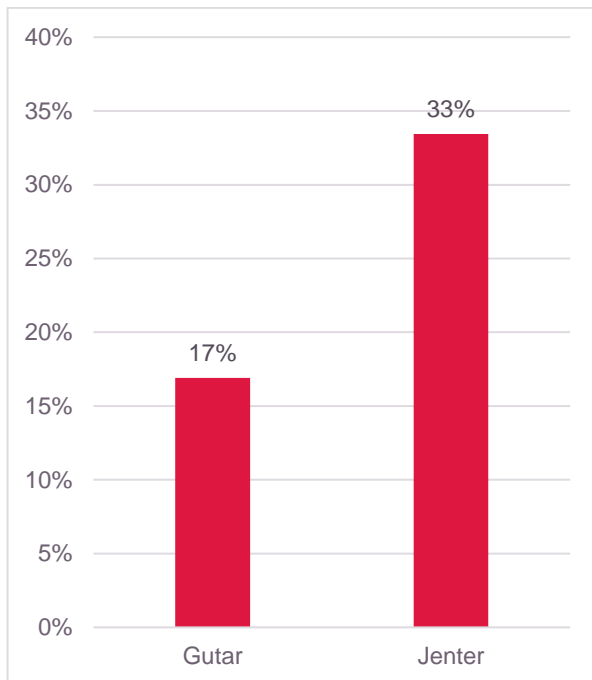

Figur 3.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veke vore plaga med noko av dette? - Følt deg einsam"

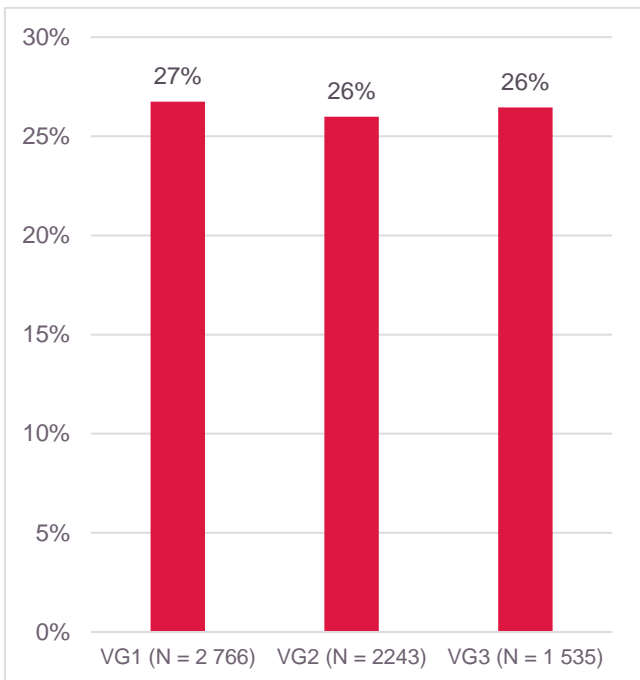
Av figur 3.1 ser vi at ein meir enn 1 700 av respondentane svara at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd. Blant elevane under vidaregåande opplæring i Hordaland svara om lag 26 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka. Det tilsvara 1 av 4. Dette i seg sjølv er interessant, men under har vi forsøkt å gå meir i djupna på desse tala og vi har sett om desse elevane har nokre andre fellestrekk. Rapporten viser ikkje årsaken til at ungdommane er einsam, men den viser samanhengar og fellestrekk som kan seie noko om kven som er einsame.

I dei følgjande figurane blir svara frå spørsmålet om einsemd presentert i to grupper; dei som oppgir at dei har vore *lite eller ikkje plaga* og dei som oppgir at dei har vore *ganske eller veldig mykje plaga* med kjensla av einsemd den siste veka. Denne inndelinga har blitt gjort for å prøve å sjå om det er fellestrekk mellom dei som meldar tilbake positive eller negative svar, og andre faktorar. Denne inndelinga er gjennomgåande i rapporten.

Figur 3.2 og 3.3 viser delen elevar som har vore ganske eller veldig mykje plaga med einsemd kryssa med kjønn (figur 3.2) og klassetrinn (figur 3.3). Vi nyttar dei til å sjå om det er skilnad mellom jenter og gutar, eller om det betyr noko kva for eit trinn dei går på.

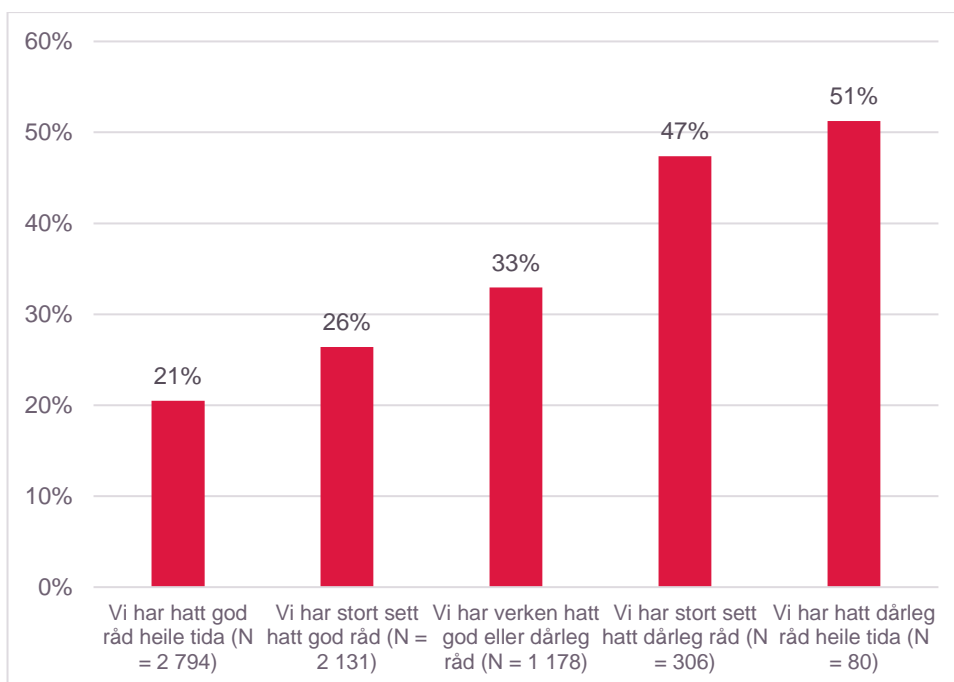
Figur 3.2: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

Figur 3.3: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klassetrinn

Det vi kan lese ut frå figurane over er at jenter er meir plaga med kjensla av einsemd enn gutar, men både jentene og gutane er meir plaga enn det dei var i ungdomskulealder. 17 % av gutane i vidaregåande alder svara at dei er ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, mens éin tredjedel (33 %) av jentene svara det same. I motsetning til ungdomskulen der kjensla av einsemd veks med alderen er det meir stabilt blant vidaregåande elevane. Ingen av trinna skil seg ut verken i den eine eller andre retninga. I overkant av éin fjerdedel på kvart trinn svara at dei har vore einsame.

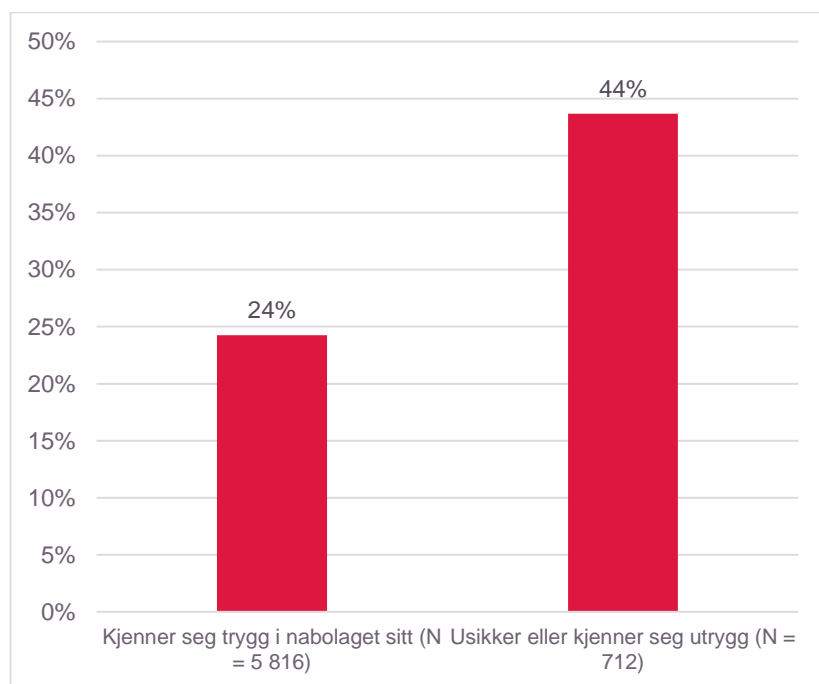
I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figur 3.4 ser vi kryssinga mellom einsemd og den familieøkonomien som ungdommane opplev.

Figur 3.4: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter oppleving av økonomisk status

Av figur 3.4 ser vi at økonomi og einsemd samvarierer. Av dei som svara at dei anten tidvis eller alltid har hatt dårleg råd (*i løpet av dei to siste åra*), svara halvparten at dei også har følt seg einsame i løpet av den siste veka. Det er ein lagt større del enn av dei med god råd, der mellom ein femtedel og ein fjerdedel svara at dei er einsame. Her ser vi tydeleg «trappetrinna» som kjenneteiknar sosial ulikskap i helse; det er ei trappetrinnseffekt (*også kalla gradient*) som går frå dei med mindre ressursar og trinnvis oppover til dei som har mest ressursar. Det er med andre ord ikkje snakk om ytterpunkter, men gradvise skilnader.

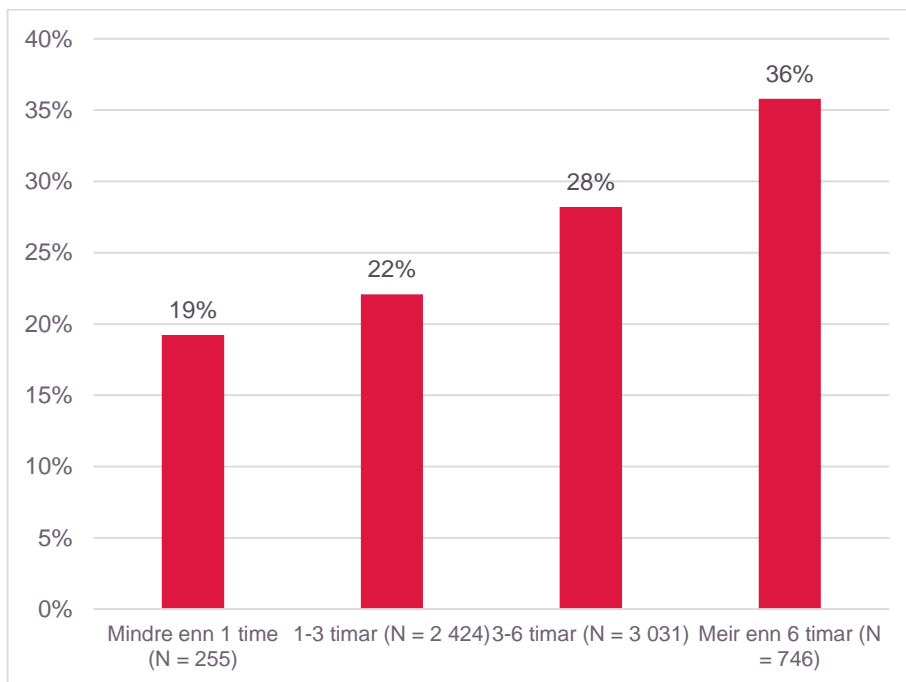
Figur 3.5 viser delen som har vore plaga med einsemd, delt inn etter om dei kjenner seg trygg i sitt nærområde eller ikkje. I denne figuren er dei som svara «Usikker» og «Nei, eg føler meg ikkje trygg» slått saman. Det er fordi dette er den gruppa som ikkje kan sei at dei kjenner seg trygge. Også dei som svara at dei er «Ja, svært trygt» og «Ja, ganske trygt» er slått saman.

Figur 3.5: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i nærområdet

Figur 3.5 viser at ein større del av dei som er usikker eller kjenner seg utrygge har kjent seg einsam, enn blant dei som kjenner seg trygge. Skilnaden mellom dei to gruppene er på 20 prosentpoeng, meir enn 4 av 10 som ikkje kjenner seg heilt trygge i sitt nærmiljø svara at dei er einsame. I tillegg er der ein samvariasjon mellom tryggleik og familieøkonomi, dette blir nærmare omtala i delen om familieøkonomi.

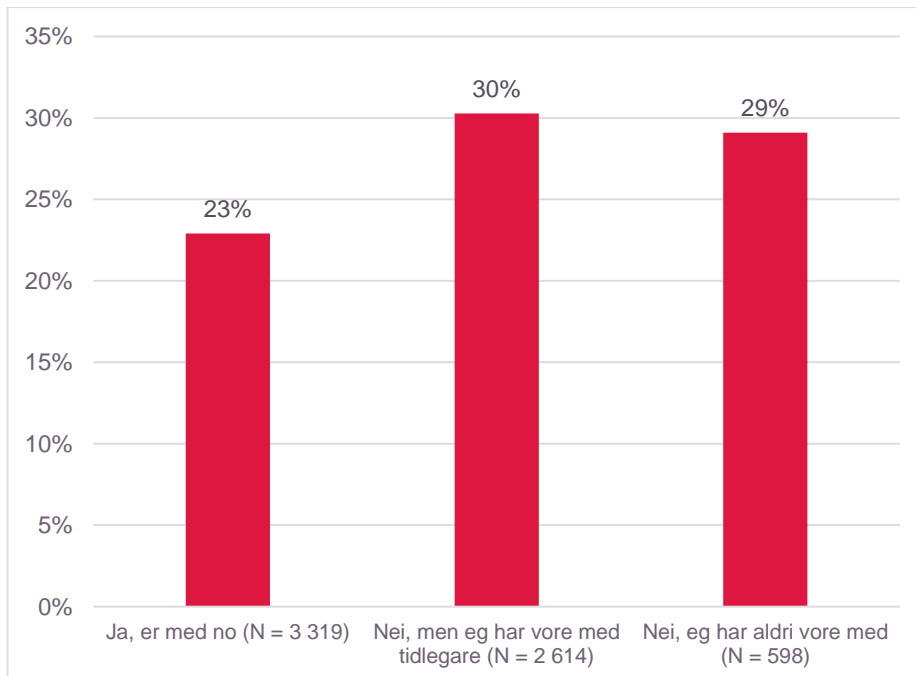
Vidare ser vi litt meir på ungdommane si fritid opp mot einsemd. Då både gjennom kor mykje tid dei brukar føre ein skjerm, om dei er med på organiserte fritidsaktivitetar, mobbing og om dei nyttar rusmidlar. Figur 3.6 viser delen som har vore plaga med einsemd, delt inn etter tid føre ein skjerm

Figur 3.6: Kor stor del som svara at dei er ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter skjermtid

Den største delen av ungdommane sitter mellom 3 - 6 timar føre ein skjerm kvar dag (*utanom skuletid*), samtidig ser vi ein tendens der jo meir tid ein brukar føre ein skjerm, jo større er sannsynet for einsemd. Dette gjeld i alle aldrar. Med tid føre ein skjerm er det snakk om både telefon, TV, datamaskiner osv.

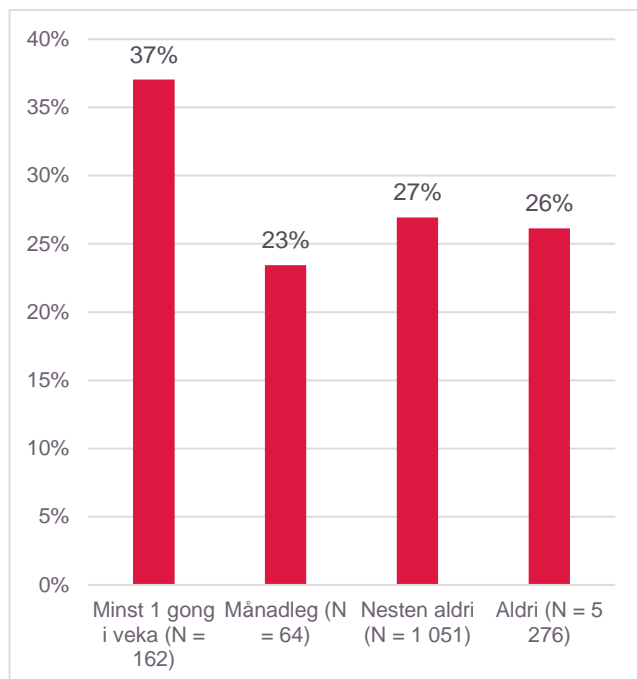
Figur 3.7 viser delen som er einsame delt inn etter om dei deltek på organiserte fritidsaktivitetar.

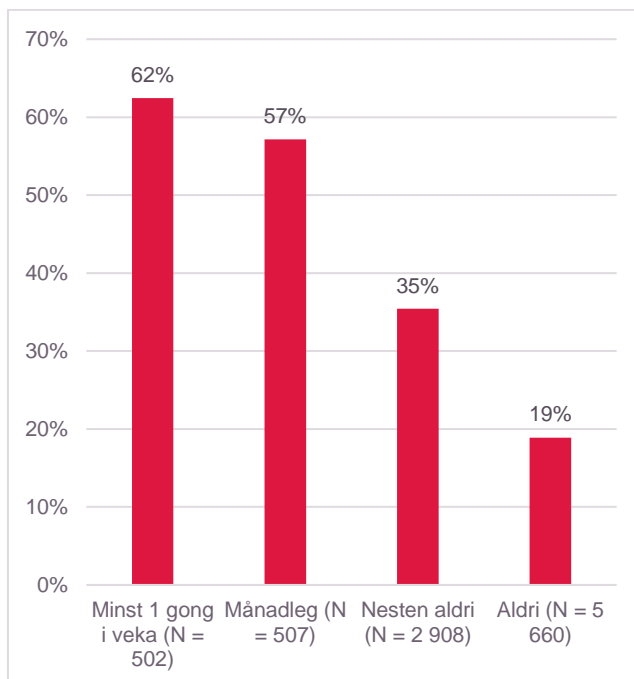
Figur 3.7: Del som svara at dei er ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organiserte fritidsaktivitetar

Det å delta på organiserte fritidsaktivitetar hjelper kva gjeld kjensla av einsemd. Blant dei som ikkje deltek er det ein større del som er einsame. Mønsteret er det same som for ungdomskulen, men det er ein langt større del blant ungdomskuleelevane som er med på slike aktivitetar. Blant elevane ved ungdomskulen svara 70 % at dei var med på organiserte fritidsaktivitetar, av dei i vidaregåandealder var omkring halvparten (51 %) med på organiserte fritidsaktivitetar.

Vidare kjem to figurar der vi ser på mobbing og kjensla av einsemd. Figur 3.8 viser dei som har vore med å mobba eller plaga andre, mens figur 3.9 viser dei som har blitt mobba.

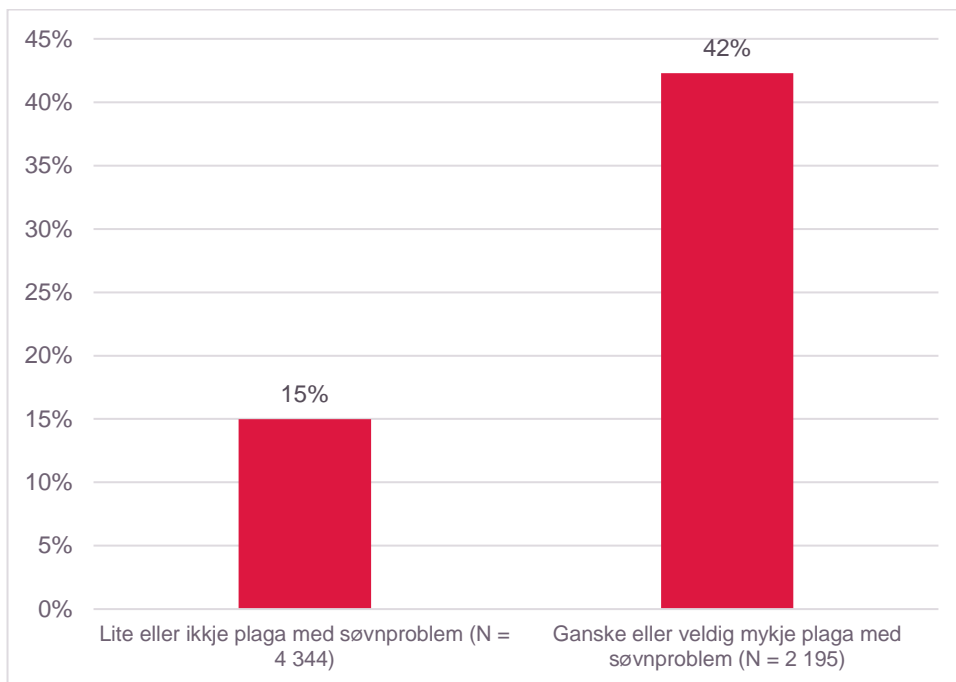
Figur 3.8: Delen som svara at dei er ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter svara på spørsmål om dei har mobba eller plaga andre

Figur 3.9: Delen som svara at dei er ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter svara på spørsmål om dei har blitt mobba

Dei aller fleste blir verken mobba/plaga eller mobbar/plagar andre. Men det er likevel tydeleg at dei som mobbar andre og dei som blir mobba er langt meir einsame enn dei som ikkje mobbar eller blir mobba. 6 av 10 som blir mobba minst ein gong i månaden svara at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, men det er også slik at nesten 4 av 10 som mobbar andre ofte slit med den same kjensla. Av dei som aldri blir mobba er det like under 1 av 5 som er plaga med einsemd.

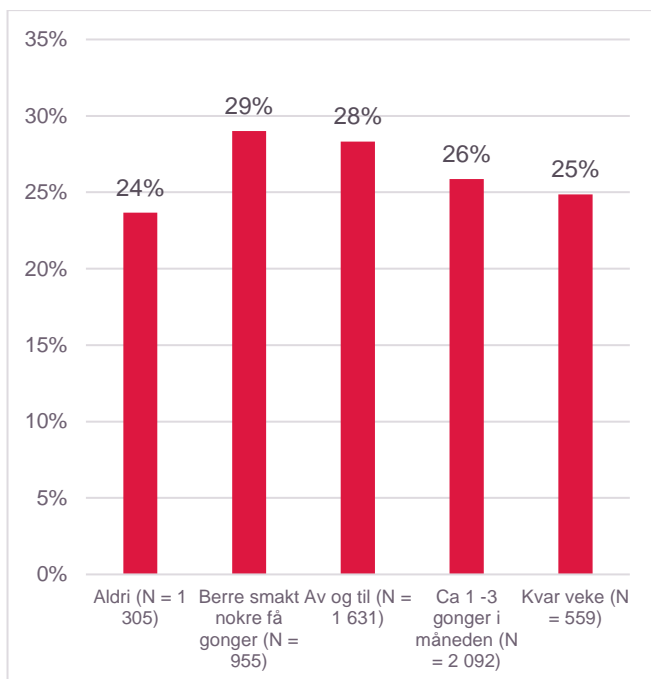
Figur 3.10 viser kryssinga mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Om lag 34 % av ungdommane svara at dei har hatt ganske eller veldig mykje problem med søvnen den siste veka.

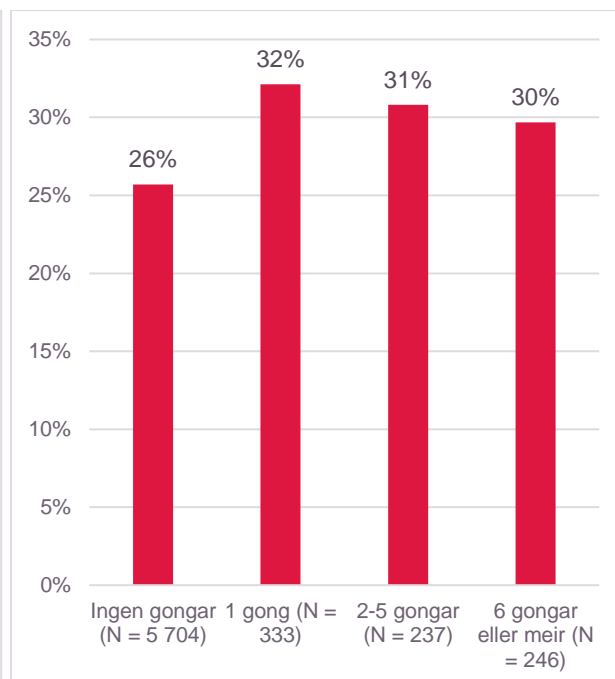
Figur 3.10: Delen som svarta at dei er ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter søvnproblem

Det er ein heilt tydeleg samvariasjonen mellom dei to variablane. Dei som slit med å få sove er i langt større grad einsame. Det er interessant å sjå dette opp mot figur 3.6 som viste kryssinga mellom einsemd og skjermtid, då med tanke på at skjermtid og søvnproblem også heng saman. Denne figuren er heilt lik det vi såg for elevane i ungdomskulen.

Figur 3.11 viser kryssinga mellom einsemd og alkoholkonsum, og figur 3.12 viser det same for bruk av hasj.

Figur 3.11: Kor stor del som svarta at dei er einsame, delt inn etter alkoholkonsum

Figur 3.12: Kor stor del som svarta at dei er einsame, delt inn etter hasjbruk

Figur 3.11 viser at det er relativt små skilnader mellom dei som drikker og dei som ikkje gjer det. Dei som er aller mest einsame er dei som svarta at dei «berre har smakt nokre få gonger». Kanskje er det desse som kjenner mest på press frå vennar og medelevar? For ungdomskuleelevane var det eit tydeleg skilje mellom

dei som drikk og dei som ikkje gjer det, der dei som ikkje drikk er mindre einsame, men at kor ofte ein nytta rusmidla hadde mindre å seie.

Ser vi på figur 3.12, der vi ser kryssinga mellom hasj og einsemd er mønsteret likare det vi såg for ungdomskuleelevane, der som har prøvd også er mest einsame. Ein bør undersøke nærmare kva som kjem fyrst av desse to. Det kan tenkast at det er dei som har kjent seg einsame som oppsøker eit miljø med høgare aksept for rusmidlar.

Oppsummert for dei som har kjent seg einsame

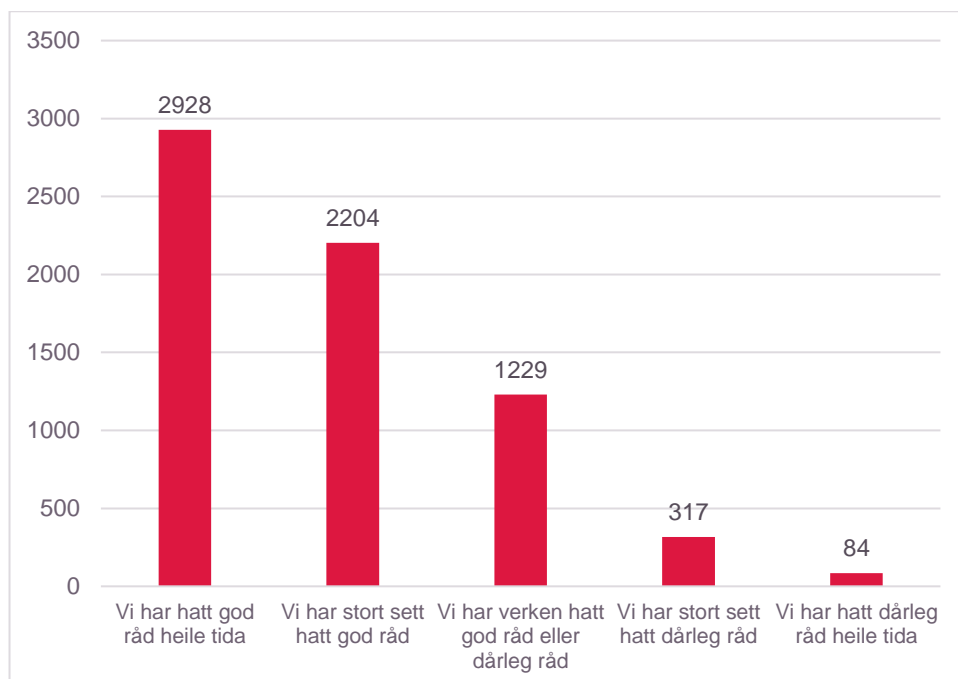
- Jenter er meir plaga enn gutar
- Ingen skilnad mellom aldersgrupper
- Det å ha god økonomi og føle seg trygg er viktig for å ikkje føle seg einsam
- Skjermtid og fritidsaktivitetar spelar inn
- Både dei som mobbar og dei som blir mobba ofte kjenner seg meir einsame
- Søvnproblem og kjensla av einsemd heng tett saman
- Dei som «*berre har smakt*» alkohol er litt meir einsame enn både dei som ikkje drikker alkohol, og dei som drikker ofte

KORLEIS SPELAR FAMILIEØKONOMI INN PÅ UNGDOM SIN TRIVSEL, RUSBRUK, MATVANAR OG AKTIVITETSNIVÅ?

Av 6 762 svar er det 401 ungdommar som har opplyst at dei har hatt dårleg råd anten delar av eller heile tida dei siste to åra. Dette utgjer 6 % av ungdommane. Frå undersøkinga på ungdomskulenivå såg vi at det fantes ungdommar som har oppgitt dårleg råd i dei aller fleste kommunar, og det er liten grunn til å tru at dette er annleis for ungdommen i vidaregåande alder. Vi finn altså at det er sosial ulikskap i økonomi hos ungdommane i Hordaland.

I førre del såg vi at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd også oppgir at dei er meir einsame enn andre. Vi var nysgjerrige på om det og var andre aspekt som heng saman med inntektsnivå. I dette avsnittet har vi difor undersøkt korleis opplevinga av familieøkonomi heng saman med andre faktorar knytt til trivsel, nærmiljø og rus.

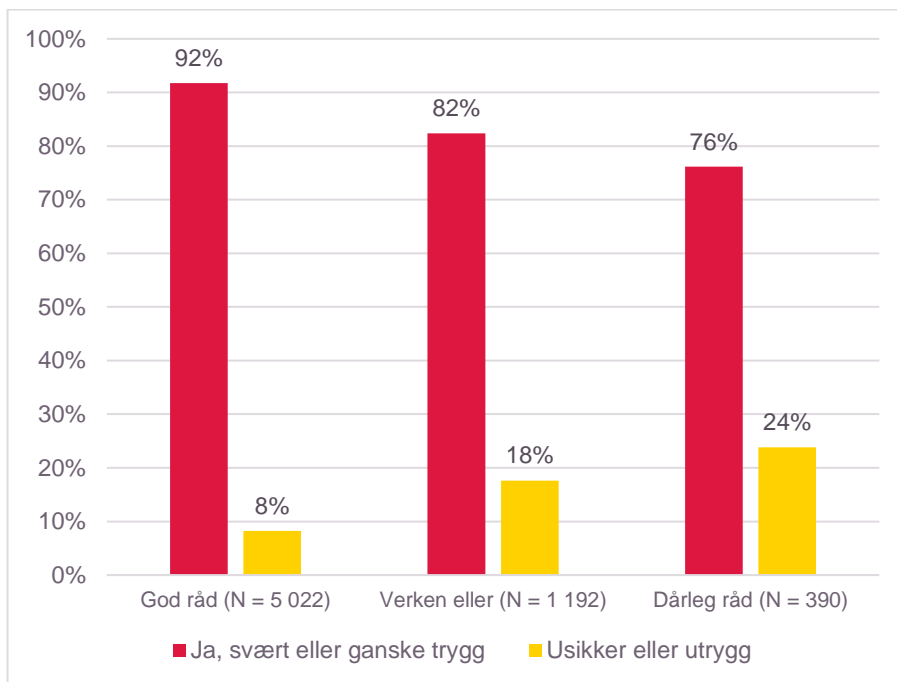
Fyrst ser vi på svarfordelinga på spørsmålet «*Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?*».

Figur 3.13: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?"

Av figur 3.13 kan vi sjå at dei aller fleste svara at dei har hatt god råd. Grunna at det er ein relativt liten del som svara at dei har dårleg råd er kategoriane her delvis slått saman. I figurane under er dei som svara «*Vi har hatt god råd heile tida*» og «*Vi har stort sett hatt god råd*» satt i gruppa «*God råd*», dei som svara «*Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd*» er i gruppa «*Verken/eller*», og dei som svara «*Vi har stort sett hatt dårleg råd*» eller «*Vi har hatt dårleg råd heile tida*» er satt i gruppa «*Dårleg råd*».

Fyrst ser vi på korleis opplevinga av økonomisk status heng saman med tryggleik i eige nabolag.

Figur 3.14: Tryggleik i eige nabolag, delt inn etter oppleving av økonomisk status

Delen som svarta at dei føler seg trygge er størst blant dei som har hatt god råd, og delen som svarta at dei ikkje kjenner seg trygg stig omvendt takt med den økonomiske situasjonen. 24 % (éin fjerdedel) av dei som har hatt dårleg råd svarta at dei er usikker eller at dei ikkje føler seg trygge. 8 % av dei som har hatt god råd svarta det same.

Vidare ser vi på kryssinga mellom trivsel i skulen og familieøkonomi. Ungdommane blei bedne om å ta stilling til påstanden «Eg trivast i skulen», og det er svarta på dette spørsmålet som er kryssfaktoren i figuren. Dei raude søylene er dei som er heilt eller litt einige, og dei gule søylene representera dei som er heilt eller litt ueinige i påstanden.

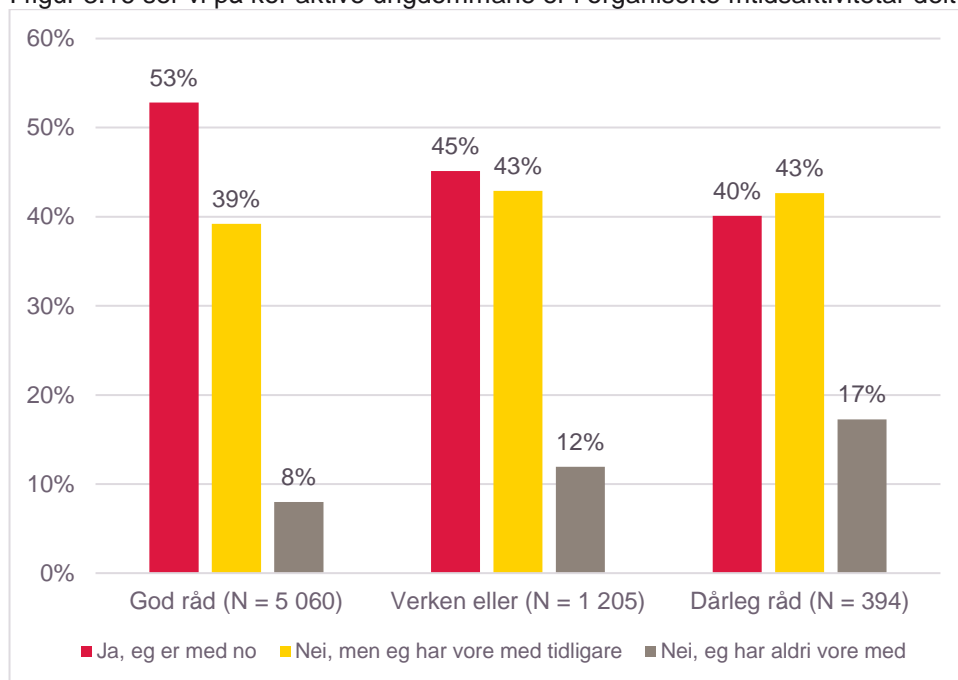

Figur 3.15: Delen som trivast/mistrivast i skulen, delt inn etter økonomisk status

Delen som svarta at dei trivast i skulen er langt lågare blant dei som har hatt dårleg råd enn dei som har hatt god råd. Nesten 1 av 5 blant dei som har hatt dårleg råd svarta at dei er heilt eller litt ueinige i påstanden «Eg

trivast på skulen». Delen som ikkje trivast i skulen er større på vidaregåande enn på ungdomskulane i Hordaland.

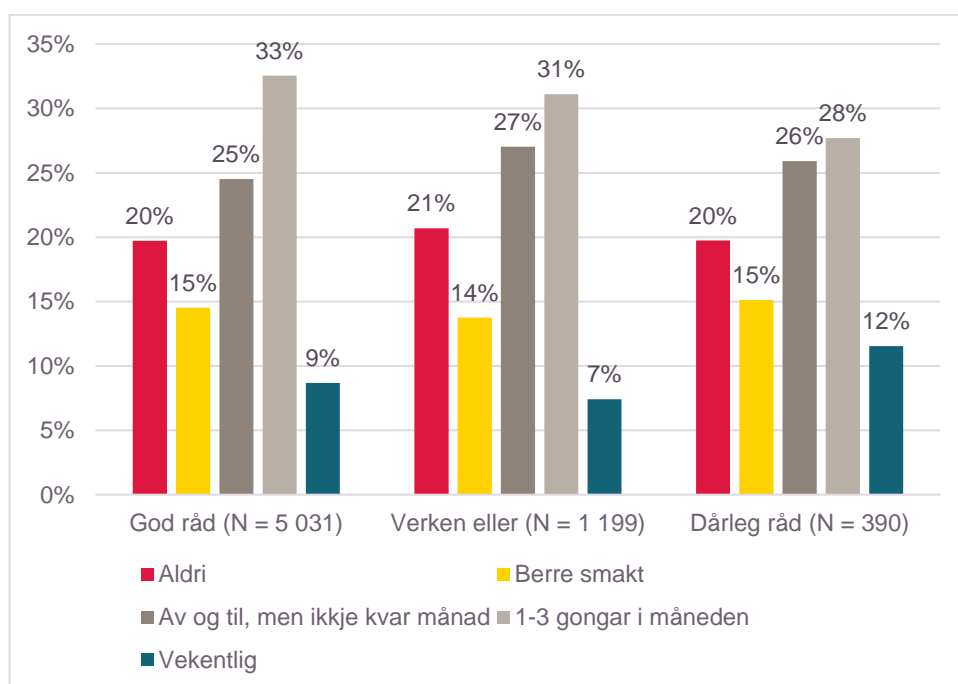
I figur 3.16 ser vi på kor aktive ungdommane er i organiserte fritidsaktivitetar delt inn etter familieøkonomi.

Figur 3.16: Medlem i organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status

Blant dei som har hatt dårleg råd er det både ein lågare del som er med på organiserte fritidsaktivitetar, og ein høgare del som aldri har vore med på slike aktivitetar. Når ein kjem til vidaregåande er det mange som sluttar på organiserte fritidsaktivitetar, men vi observera at det er ein større del blant dei som har hatt dårleg råd som sluttar. Merk at vi også såg at dei som ikkje deltek på organiserte fritidsaktivitetar er meir einsame.

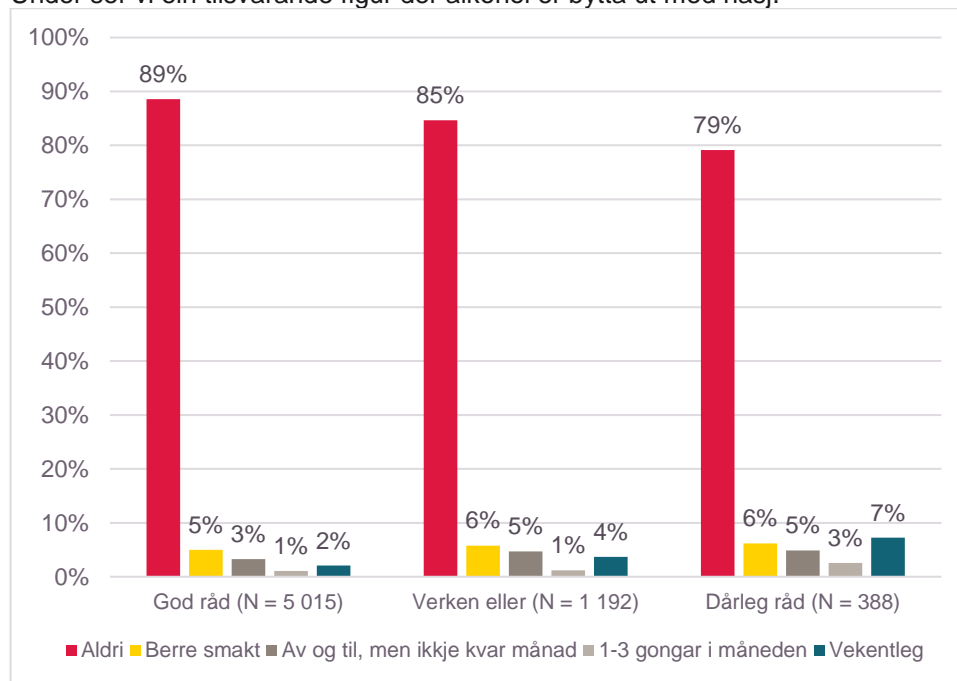
Figur 3.17 viser korleis alkoholvanane til ungdommane er delt inn etter familieøkonomi.

Figur 3.17: Alkoholkonsum, delt inn etter økonomisk status

Figur 3.17 viser at alkoholkonsumet er relativt likt i alle dei tre gruppene, den største skilnaden er at dei som har hatt dårleg råd drikker noko oftare, men også her er skilnadane relativt små (9 % mot 12 % drikker kvar veke). Når vi såg på ungdomskulen var det tydeleg at dei som har hatt dårleg råd drakk oftare enn dei som har hatt god råd. At det ikkje er store skilnader på vidaregåande kan moglegvis henge saman med at det generelt er mykje vanligere å drikke alkohol blant dei eldre ungdommane.

Under ser vi ein tilsvarande figur der alkohol er bytta ut med hasj.

Figur 3.18: Hasjbruk, delt inn etter økonomisk status

Her er tendensen likare det vi såg i ungdomskulen. Blant dei som svarta at dei har hatt dårleg råd er det både fleire som har prøvd hasj, og dei gjer det oftare enn dei med betre råd. Her er det ein gradvis overgang frå dei som har hatt god råd til dei som har hatt dårleg råd. 1 av 5 som har hatt dårleg råd har prøvd hasj minst éin gang, det same talet for dei som har hatt god råd er 1 av 10.

Av dei som melder at dei opplever at dei har dårlegare råd enn andre er det:

- Lågare del som er med på organiserte fritidsaktivitetar
- Større del som kjenner seg utrygge i eige nærmiljø
- Lågare del som trivast på skulen
- Større del som prøver hasj

Økonomisk status har mykje å seie for utvikling av helse og ressursar i ungdommane sine liv. Tala som er presenterte i dette kapitlet viser tydeleg at vi finn sosial ulikskap knytt til ei rekkje faktorar i Hordaland. Ut frå desse funna er det ingen grunn til å tru at vi ikkje også skal kunne finne sosial ulikskap i helsefaktorar hos ungdommane. Det som startar med små skilnader i barne- og ungdomsår, utviklar seg gjennom livet til å bli større skilnader, som skip på ulik kurs. I Noreg er skilnadene i forventa levealder fem år (Folkehelseprofiler, 2017). For Hordaland er skilnadene større; 5,2 år. Dette er rett nok forventa levealder etter utdanningsnivå, men vi veit at det er sterke samanhengar mellom helse og både inntekt og utdanning. Skilnader i forventa levealder etter utdanning finn vi i alle kommunane i Hordaland som har store nok innbyggartal til at det kan visast. Ungdom som opplyser at dei har dårlegare råd enn andre finn vi i alle kommunane i Hordaland.

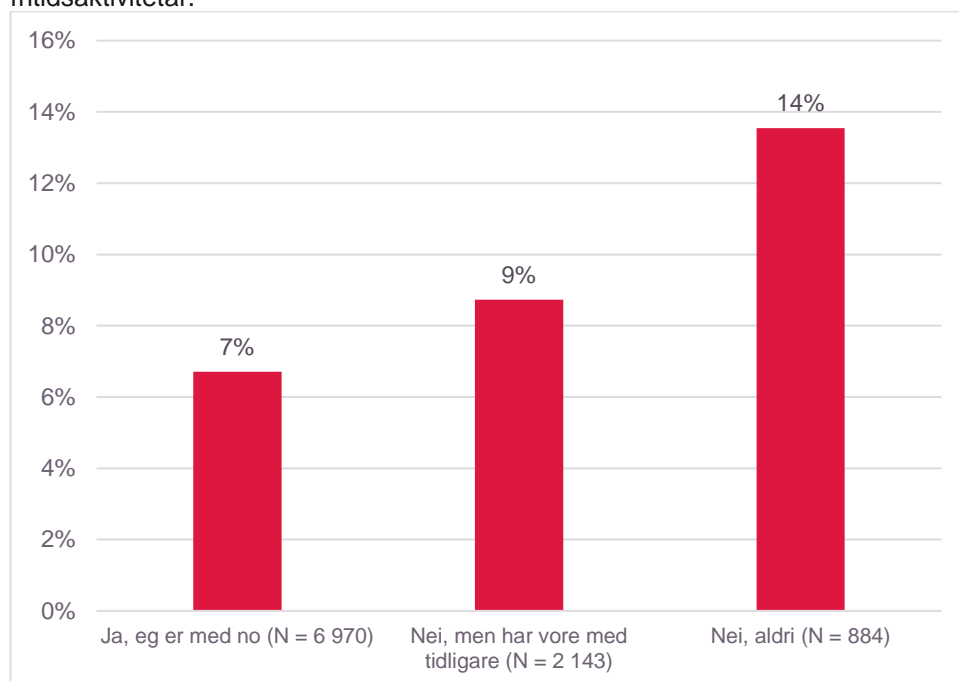
TRIVSEL I SKULEN

Det er samanheng mellom psykisk helse og læring. På den eine sida gir læring barn og unge opplevingar av meistring og trivsel, på den andre sida kan psykiske plagar hemme elevane sin læring. Studier har vist klare samanhengar mellom tilfredsheit med livet og trivsel på skolen og elevane sine prestasjoner (Folkehelseinstituttet, 2017). I folkehelseoversikta for Hordaland 2015 fann vi at det og er samanheng mellom trivsel i 10. klasse og leseferdigheiter, oppleving av mobbing, arbeidsløyse og uføretrygd i foreldregenerasjonen. Om ungdommane trivast i kvardagen eller ikkje, har derfor større ringverknader både som konsekvens og som årsak enn det ein kanskje tenkjer i første omgang.

Dei aller fleste ungdommane i Hordaland oppgir at dei trivast i skulen. Ungdommane blei i undersøkinga bedne om å ta stilling til påstanden «*Eg trivast på skulen*», der skalaen gjekk frå *heilt einig* til *heilt ueinig*.

Heretter er gruppene delt inn i dei som trivast i skulen (*som svara heilt eller litt einig i påstanden*) og dei som mistrivast (*litt eller heilt ueinige i påstanden*). 92 % av ungdommane høyrer til i gruppa som trivast i skulen. 576 ungdommar oppgir at dei ikkje trivast i skulen. Det var svært liten skilnad i trivselen når vi delte inn etter kjønn. Dette er difor ikkje vist i figur.

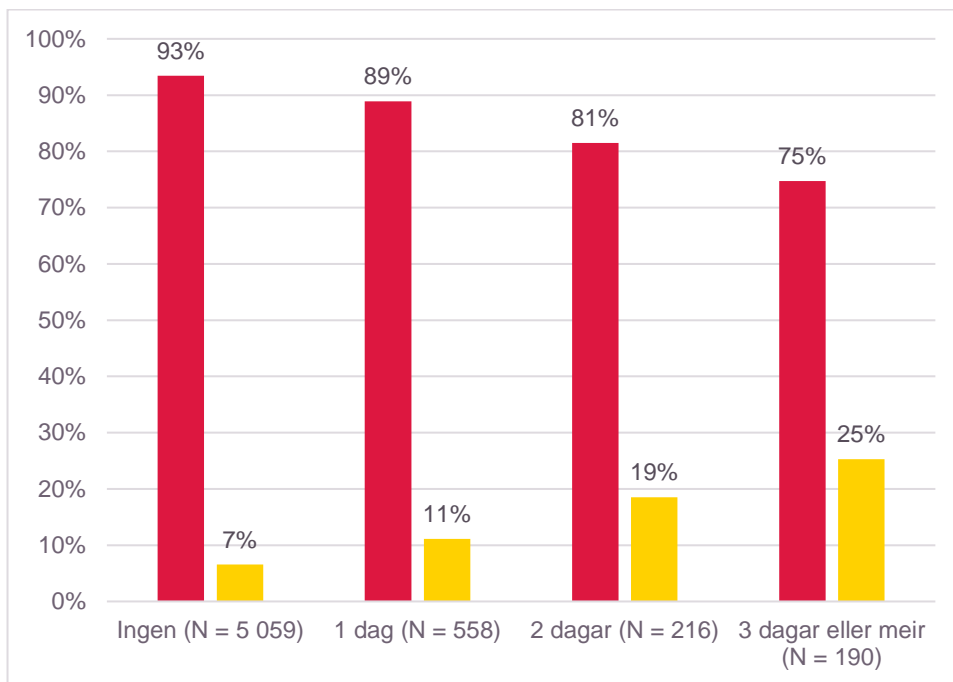
I det følgjande går vi nærmare inn på kven det er som mistrivast i skulen og om vi kan finne fellestrekk mellom det å mistrivast og andre forhold. Fyrst ser vi på trivsel i skulen delt inn etter deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 3.19: Kor stor del som svara at dei mistrivast i skulen, delt inn etter deltaking på organiserte fritidsaktivitetar

Som tidlegare nemnt er det ein lågare del som er med på slike aktivitetar i vidaregåande alder enn blant dei yngre. Vi ser likevel at der er ein klar tendens at dei som er med også trivast betre i skulen. Figuren viser også heilt klart at dei som aldri har vore med der den største gruppa ikkje trivast i skulen. Som tidlegare vist er også dei som ikkje er med på organiserte fritidsaktivitetar meir einsame.

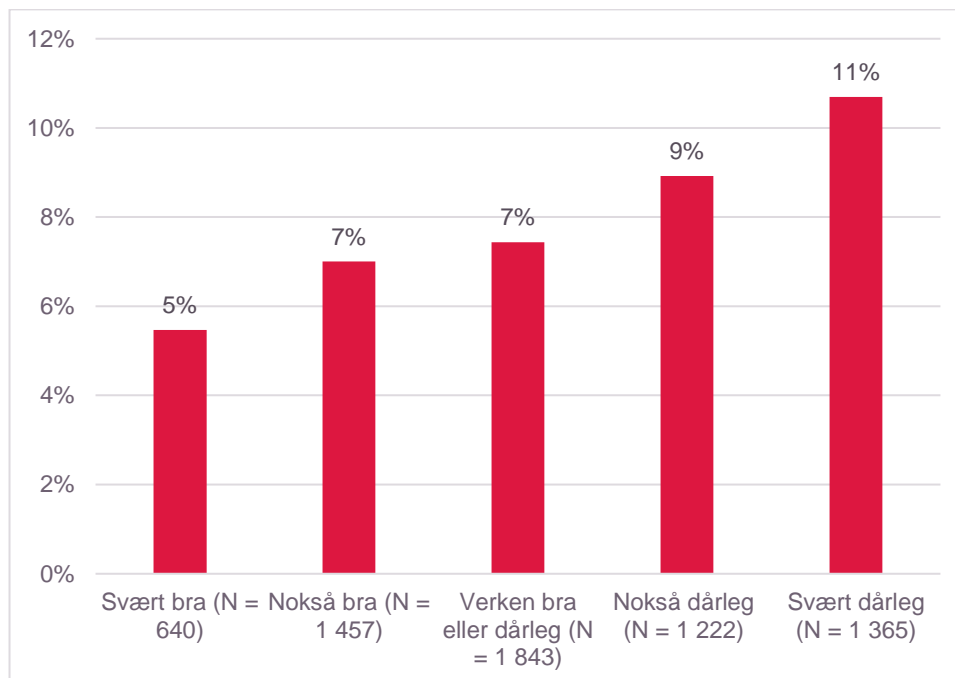
Figur 3.20 viser kryssinga mellom trivsel og skulking av skulen.

Figur 3.20: Kor stor del som svara at dei mistrivast i skulen, delt inn etter kor mykje dei skulkar

Det er nok ikkje overraskande, men det er eit mønster der dei som mistrivast i skulen også er dei som skulke ofte. Av dei som svara at dei har skulka tre dagar eller meir er det éin fjerdedel som svara at dei ikkje trivast i skulen. Sjølv om det ikkje er uventa at det er dei som mistrivast som også skulkar bør ein nok tenke gjennom kva som kom fyrst av desse to, og kanskje sjå nærmare på kvifor dei mistrivast, eller kvifor dei skulkar.

Vidare kryssar vi trivsel i skulen med korleis ungdommane opplever fritidstilbodet i nærmiljøet når det gjeld lokale for å treffe andre unge på fritida.

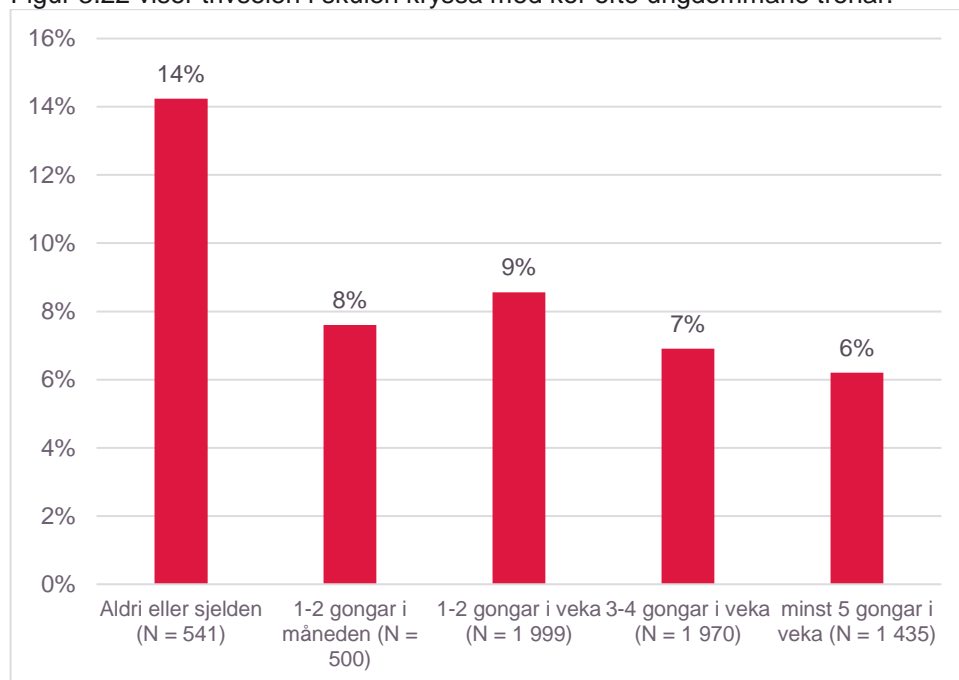

Figur 3.21: Delen som svara at dei mistrivast i skulen, delt inn etter korleis dei opplever fritidstilbodet i nærmiljøet når det gjeld lokale for å treffe andre unge på fritida

Ungdommane blei spurt om korleis dei opplever det faktiske tilbodet og ikkje bruken av tilbodet, men det er typisk ein sterk samanheng mellom det å nytte seg at eit tilbod og meine at det er godt. Det er ganske blanda meiningar om kor godt ungdommane meiner at fritidstilbodet når det gjeld lokale til å treffe andre unge på fritida er. Det er typisk noko som variera frå stad til stad, men kvar ungdommane bur er dessverre ikkje med her. Den største gruppa er dei som meiner at tilbodet verken er godt eller dårleg. Mønsteret vi ser er i alle fall

tydeleg, og dei som meiner at tilbodet er svært bra er også dei som trivast best i skulen. Sosiale møteplassar er viktig for ungdommane.

Figur 3.22 viser trivselen i skulen kryssa med kor ofte ungdommane trenar.

Figur 3.22: Kor stor del som svarta at dei mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar

Figur 3.22 viser at dei som trenar minimum ein gang i månaden trivast betre enn dei som aldri eller sjeldan trenar. Det er eit stort gap mellom desse to gruppene. Dei som trenar ofte er også dei som trivast i størst grad. Men skilnadane er ikkje så store. For ungdomskulen var gapet størst mellom dei som trena minst 1 gong i veka og dei som trena sjeldnare enn det (frå 6-7 % som mistrivest blant dei som trente ofte, til mellom 9-14 % for dei som trenar inntil 2 gongar i månaden).

Oppsummert for trivsel i skulen

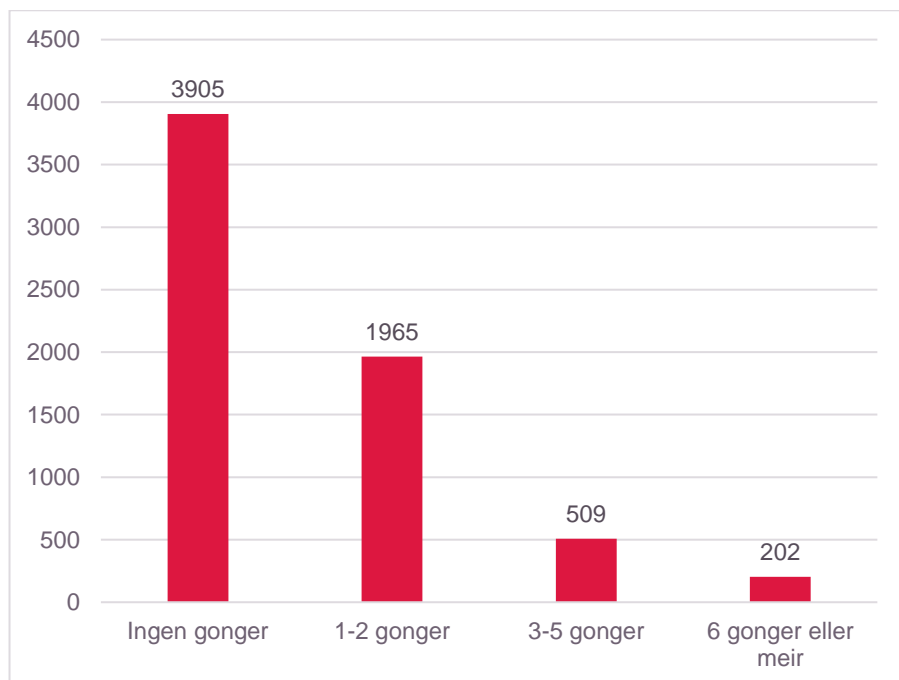
- Ingen skilnad mellom kjønn
- Dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar
- Tett samvariasjon mellom trivsel i skulen og skulking
- Samvariasjon mellom trivsel i skulen og oppleving av lokale til å treffe andre unge på fritida
- Dei som aldri eller sjeldan trener trivast i mindre grad enn dei som trenar minst éin gong i månaden

BRUK AV SKULEHELSETENESTA

Skulehelsetenesta er eit viktig tilbod til ungdom. Vi ønskjer difor å sjå nærmare på om denne tenesta når ut til dei som treng tenestane mest. Ei undersøking frå Oslo viste at 1 av 10 brukte tenestene tre gonger eller meir i løpet av eit år. Dette er likt med det vi ser i Hordaland. Undersøkinga viste at tilbodet vart nytta av både gutar og jenter med utfordringar, særskilt av dei med depressive plagar og som opplevde mobbing. Det var fleire gutter som oppsøkte skulehelsetenesta på grunn av fysiske plagar. Konflikt i heimen var viktigare for jentene sin bruk (Finpå, 2017). I Hordaland var det flest jenter som svara at dei hadde brukt tenesta. Vi kan ikkje seie kvifor nokon vel å nytte tenesta, men vi kan seie noko om kven det er som nyttar den.

Tala for fylket kan her fortelle oss noko om tendensar for kven som nyttar tenestene i Hordaland. Dette vil vere nyttige referansepunkt i vurdering av lokale resultat. Tilbodet innan skulehelsetenesta varierer mellom kommunane, både i ressursbruk og den fysiske tilgangen i form av plassering og opningstider. Her må kommunane særskilt vurdere tilbodet i kommunen opp mot resultatata. Det er også store skilnader mellom kommunane i kor stor del som opplyser at dei har brukt skulehelsetenesta. I kva grad det er samanheng mellom tilbod og bruk, må vurderast ut frå lokal kunnskap.

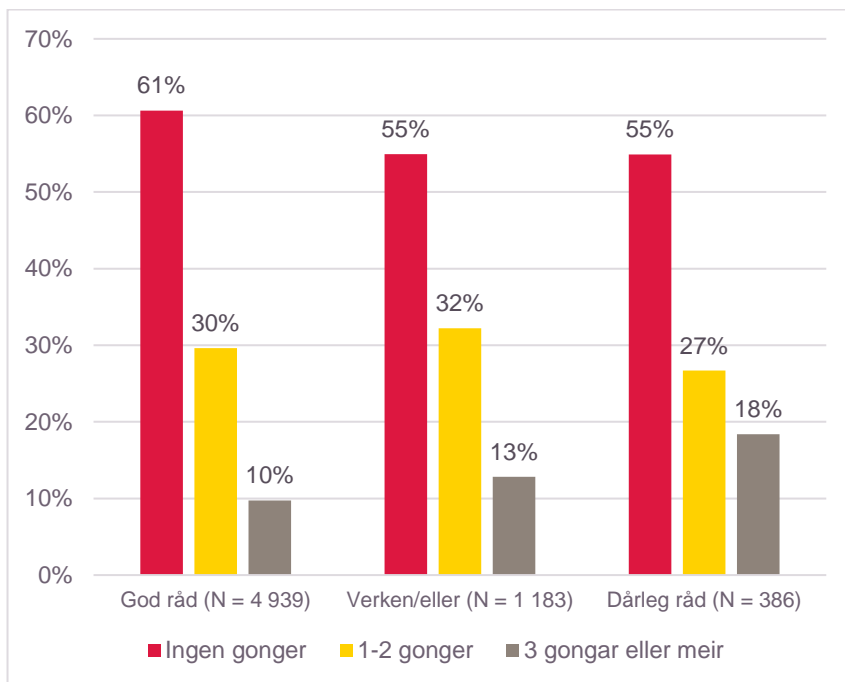
Figur 3.23 viser svarfordelinga på spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helseteneste i løpet av dei siste 12 månedane? – Helsesøster eller skulelege».

Figur 3.23: Svarfordeling på spørsmålet "Kor mange gonger har du brukt følgjande helseteneste i løpet av dei siste tolv månedane? - Helsesøster eller skulelege"

Om lag 41 % av elevane svara at dei har brukt skulehelsetenesta i løpet av dei siste tolv månedane. Dette er ei relativt stor gruppe, men det er ein lågare del enn det vi såg i ungdomskulen der nærmare halvparten hadde nytta skulehelsetenesta. Det er nyttig å sjå litt vidare på kven det er som nyttar denne tenesta, dette for å få eit blikk på om tenesta når ut til dei riktige.

Fyrst ser vi om der er skilnad mellom ungdommane når vi delar inn etter økonomi.

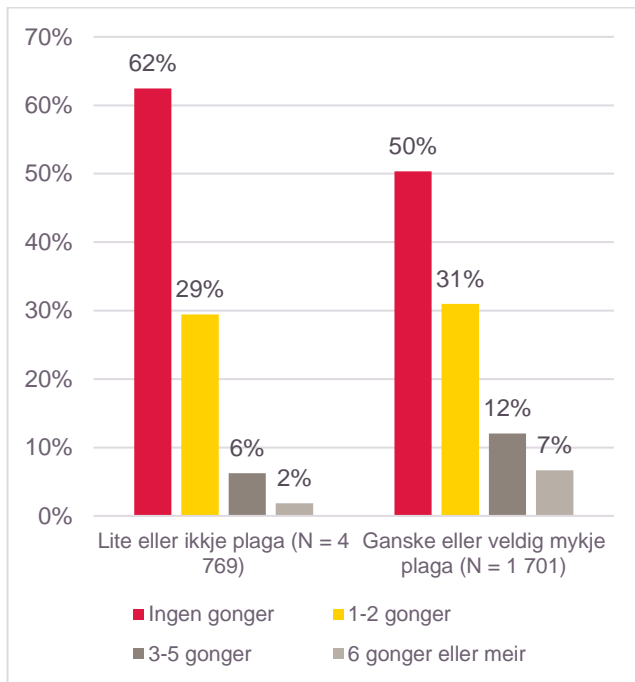

Figur 3.24: Besøk til skulehelsetenesta, delt inn etter økonomisk status

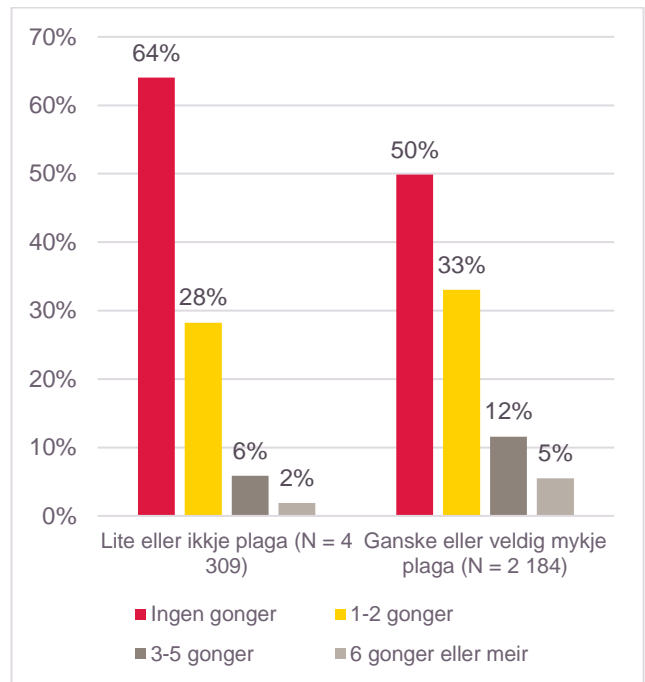
Av figuren ser vi at det er færre blant dei som har hatt god råd som oppsøker skulehelsetenesta enn blant dei som har hatt dårlegare råd. Delen som ikkje har oppsøkt skulehelsetenesta er om lag like stor for gruppa «Verken/ eller» og «Dårleg råd», men det vi ser er at blant ungdommane som svara at dei har hatt dårleg råd er det ein relativt stor del som har oppsøkt skulehelsetenesta ofte (*meir enn 3 gonger*). Nærmare 1 av 5 (18 %) blant dei som har hatt dårleg råd har vore innom skulehelsetenesta meir enn 3 gonger. Dette kan moglegvis ha samband med det vi såg over, nemleg at unge som kom frå familiar med dårleg råd også er meir utsette for kjensla av einsemd.

Dei fire neste figurane viser kryssinga mellom å besøke skulehelsetenesta og svar på spørsmål knytt til symptom på depresjon. I alt er fire ulike spørsmål om dette med. Dei er: «Har du i løpet av den siste veka vore plaga med noko av dette:

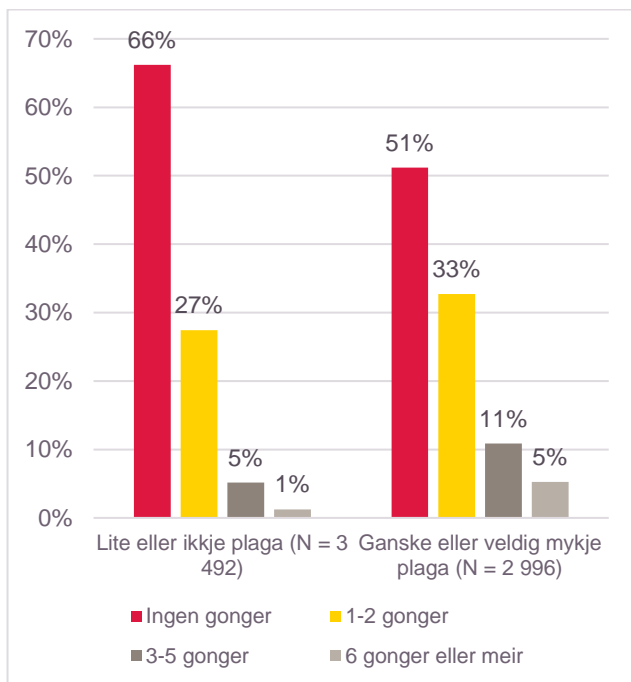
- Følt deg einsam
- Hatt søvnproblem
- Følt at alt er eit slit
- Følt deg ulykkelig, trist eller deprimert»

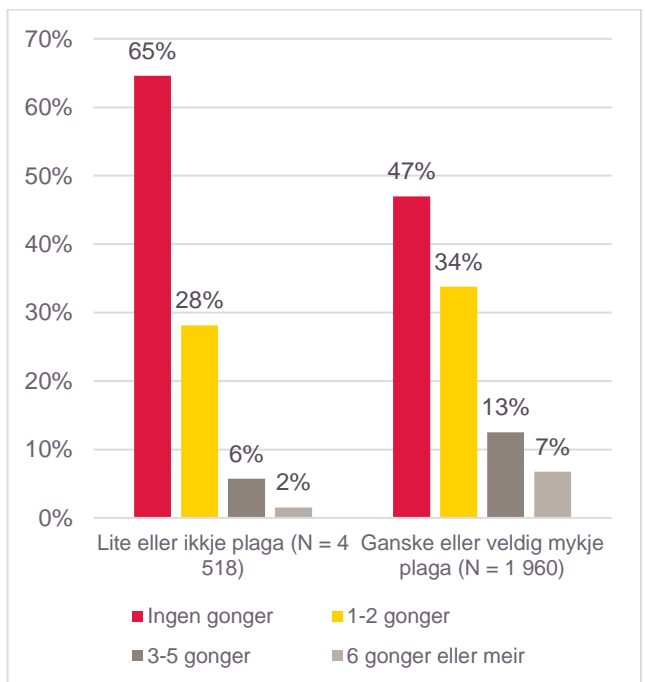
Figur 3.25: Besøk til skulehelsetenesta, delt inn etter einsemd

Figur 3.26: Besøk til skulehelsetenesta, delt inn etter søvnproblem

Figur 3.27: Besøk til skulehelsetenesta, delt inn etter kjensla av at alt er eit slit

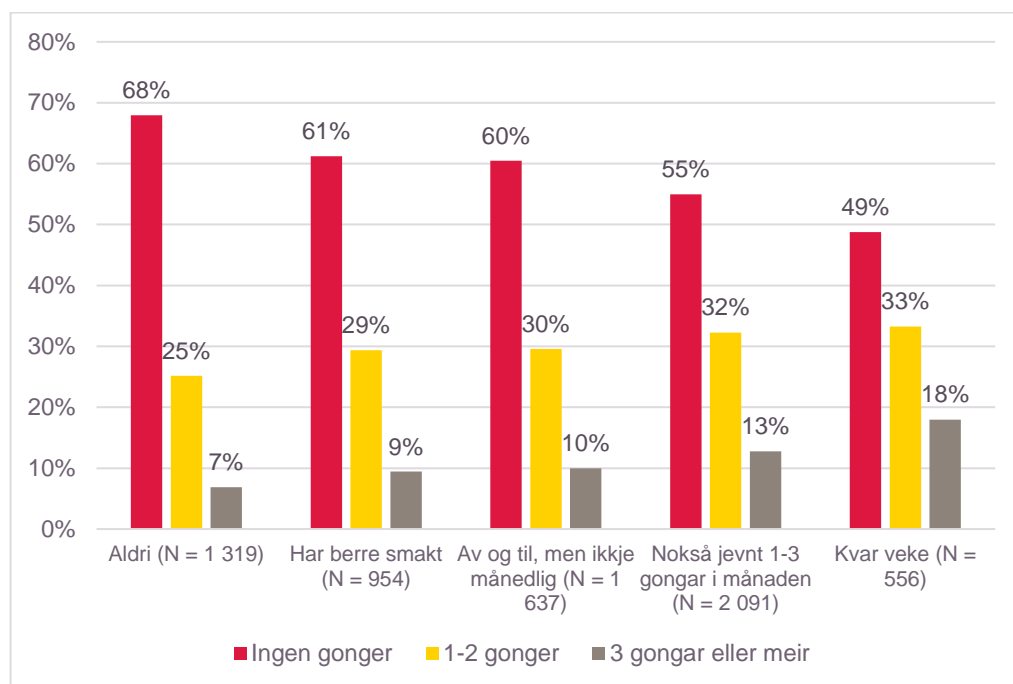
Figur 3.28: Besøk til skulehelsetenesta, delt inn etter kjensla av ulykkelegheit, tristheit eller depresjon

Figurane 3.25 – 3.28 er påfallande like for alle desse symptoma. Dette kan nok henge saman med at det er svært mange av ungdommane som oppgir at dei har problem med fleire av symptoma. Dette kan tyde på at det er ein del som faktisk kan seiast å ha depressive symptom, og at dette ikkje handlar om at dei berre er forbigåande plaga av for lite søvn, eller kjenner seg overarbeidd før ei skuleprøve, til dømes.

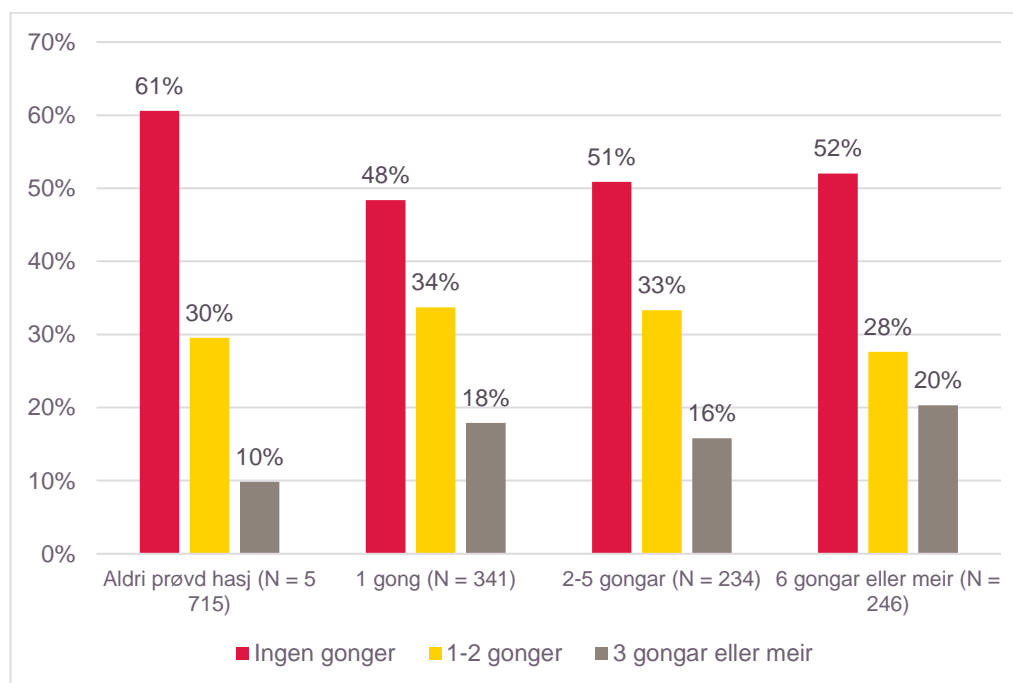
Figurane viser også at dei som er mest plaga med depresjonssymptom er også dei som nyttar skulehelsetenesta mest. Av dei som har vore ganske eller veldig mykje plaga med minst eitt av problema har mellom 49 og 53 % besøkt skulehelsetenesta, i tillegg går dei som er plaga med eit eller fleire av symptoma til skulehelsetenesta oftare enn dei som ikkje er plaga. Dette er positivt og tyder på at skulehelsetenesta når

ut til dei som treng det. Men det er framleis mange som er plaga med denne typen symptom som aldri besøker skulehelsetenesta, så det er potensiale til å nå ut til fleire.

Vidare ser vi på to figurar som seier noko om bruken av rusmidlar (*alkohol og hasj*) og besøk til skulehelsetenesta.

Figur 3.29: Besøk til skulehelsetenesta, delt inn etter alkoholforbruk

Figur 3.30: Besøk til skulehelsetenesta, delt inn etter hasjbruk

Både figur 3.29 og 3.30 viser at dei som nyttar seg av rusmidlar også går oftare til skulehelsetenesta enn dei som ikkje nyttar seg av dei. Av dei som drikker meir eller mindre jamleg har nærmare halvparten gått til skulehelsetenesta. Ser vi på hasjbruk spelar det mindre rolle kor ofte ein har nytta det, der går heller skillet mellom dei som aldri har prøvd og dei som har gjort det. Dette heng nok truleg saman med omfanget av dei to rusmidla. Vi såg også tidligare på samanhengar mellom rus og familieøkonomi og mellom skulehelsetenesta og familieøkonomi, alle desse heng meir eller mindre saman.

Samla sett kan vi sei at

- Mange ungdom nyttar seg av skulehelsetenesta
- Dei med dårleg råd brukar helsesøster meir enn dei med god råd
- Skulehelsetenesta når i relativt stor grad ut til dei som treng det mest
- Dei som rusar seg ofte nyttar helsesøster oftare enn dei som ikkje ruser seg
- Framleis potensiale for at skulehelsetenesta kan å nå fleire

Merk at denne rapporten seier noko om samvariasjonar, men ikkje mekanismene eller drivarane av ulikskapen. Det er meint som ein indikasjon på korleis ungdommane i Hordaland har det. Rapporten kan vidare nyttast i planleggingsarbeid i kommunane og fylket.

Kommunale rapportar

ASKØY

AUSTEVOLL

AUSTRHEIM OG MASFJORDEN

BERGEN

BØMLO

ETNE

JONDAL, EIDFJORD, ULVIK, GRANVIN OG MODALEN

FITJAR

SUND, FJELL OG ØYGARDEN

KVAM

KVINNHERRAD

ODDA OG ULLENSVANG

OS OG FUSA

OSTERØY

RADØY, MELAND OG LINDÅS

SAMNANGER

STORD

SVEIO

VAKSDAL

VOSS

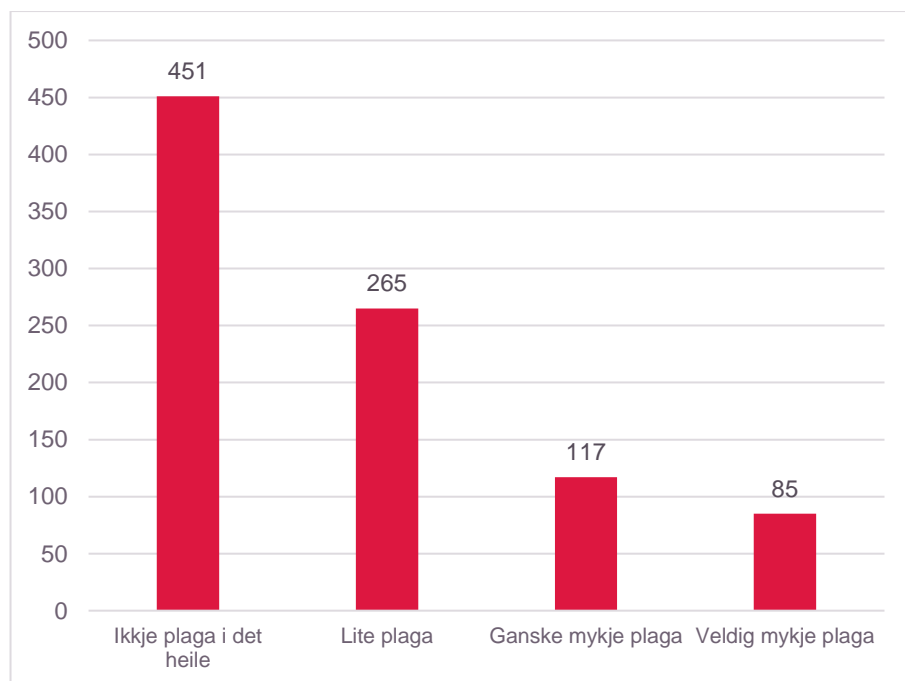
Askøy kommune

Askøy kommune gjennomførte Ungdata-undersøkinga i ungdomsskulen i 2017. Den følgjande delen viser svara frå dei som gjekk på ungdomskulen i Askøy kommune skuleåret 2016/2017.

Ungdommane frå Askøy ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. Askøy følgjer stort sett dei same mønstera som vi ser for fylket som heilskap, men det er nokre mindre variasjonar. I tillegg er det ein større del som mistrivast i skulen.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

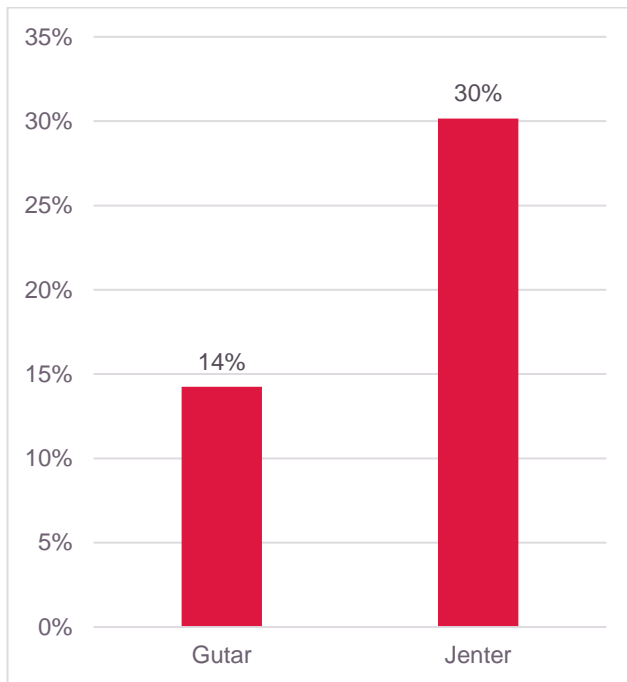
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå Askøy på spørsmålet «Har du i løpet av den siste veka vore plagga av noko av dette: – Kjent deg einsam?». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «Ikkje plagga i det heile», «Lite plagga», «Ganske mykje plagga» og «Veldig mykje plagga».

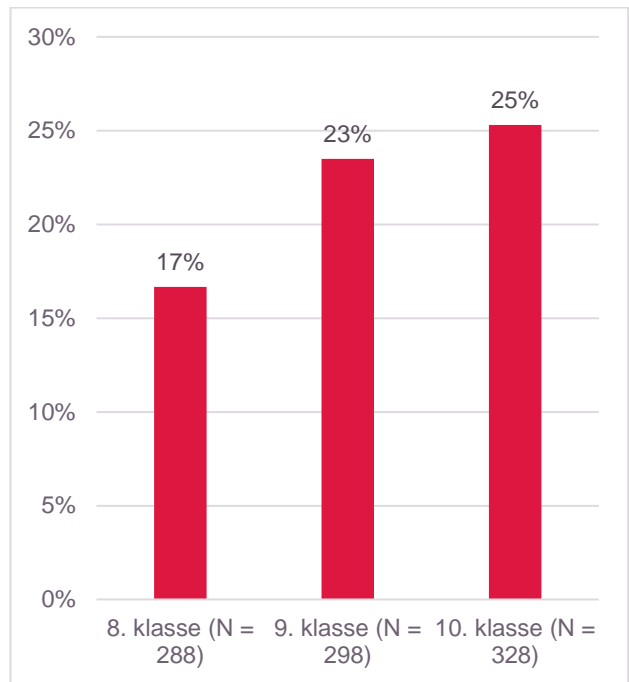
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plagga av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

I Askøy kommune er det mange ungdommar som oppgir at dei er ganske eller veldig mykje plagga med kjensla av einsemd. Til saman er det 22 % av elevane frå Askøy som oppgir at dei har vore ganske eller veldig mykje plagga med kjensla av einsemd den siste veka. Det vil sei at over 1 av 5 elevar har hatt denne kjensla, dette er omtrent som det vi ser for Hordaland som heilheit (21 % er einsame).

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig mykje plagga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn.

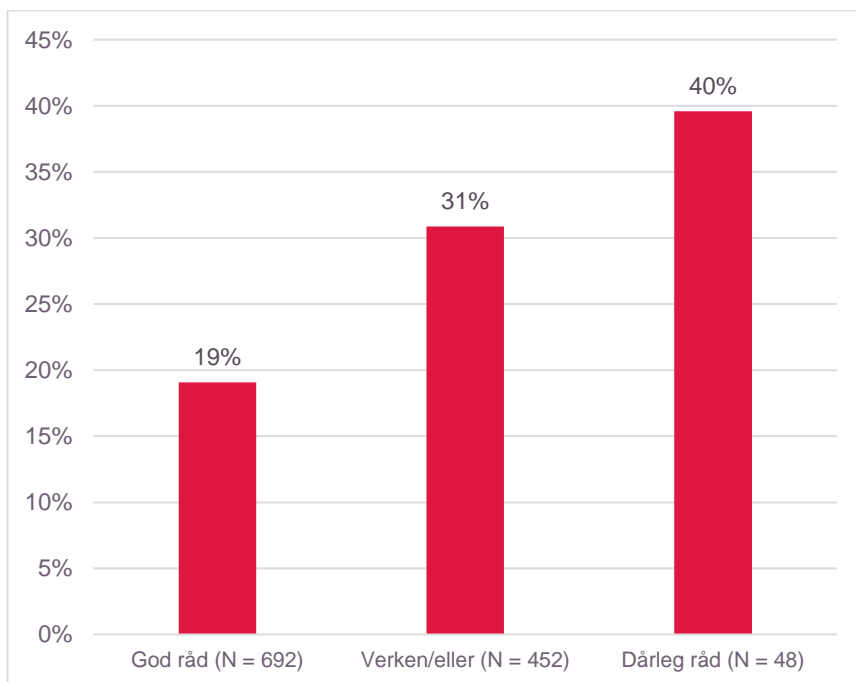
Figur 1.2: Delen som har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

Figur 1.3: Delen som har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klassetrinn

Av figurane kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar, og at kjensla av einsemd kjem i større grad med alderen. Figur 1.2 viser at blant gutane frå Askøy oppgir 14 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, mens nesten 1 av 3 (30 %) av jentene har hatt den same kjensla. Av figur 1.3 ser vi at det er fleire av dei eldre ungdommane som kjenner på denne kjensla enn dei yngre. 1 av 4 ungdommar i 10.klasse har følt seg ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka.

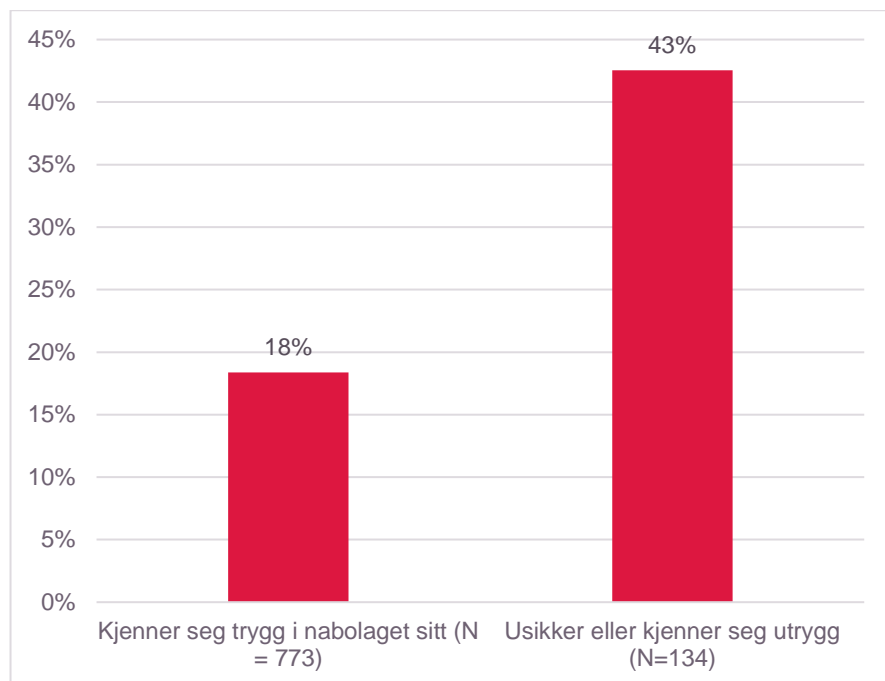
I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd». Figur 1.4 viser kryssinga mellom økonomisk status og einsemd.

Figur 1.4: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter økonomisk status

Dei fleste frå Askøy kommune har hatt god råd dei siste åra, men det er nokon som ikkje har det. Det vi ser er at det er ein samvariasjon mellom kjensla av einsemd og økonomisk status. 4 av 10 som svara at dei har hatt dårleg råd delar av eller heile tida, svara også at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd. Bildet er derimot annleis for dei som har hatt god råd. Vi ser ein gradis overgang frå dei som har hatt god råd til dei som har hatt dårleg råd. Dette mønsteret ser vi også for fylket som heilheit.

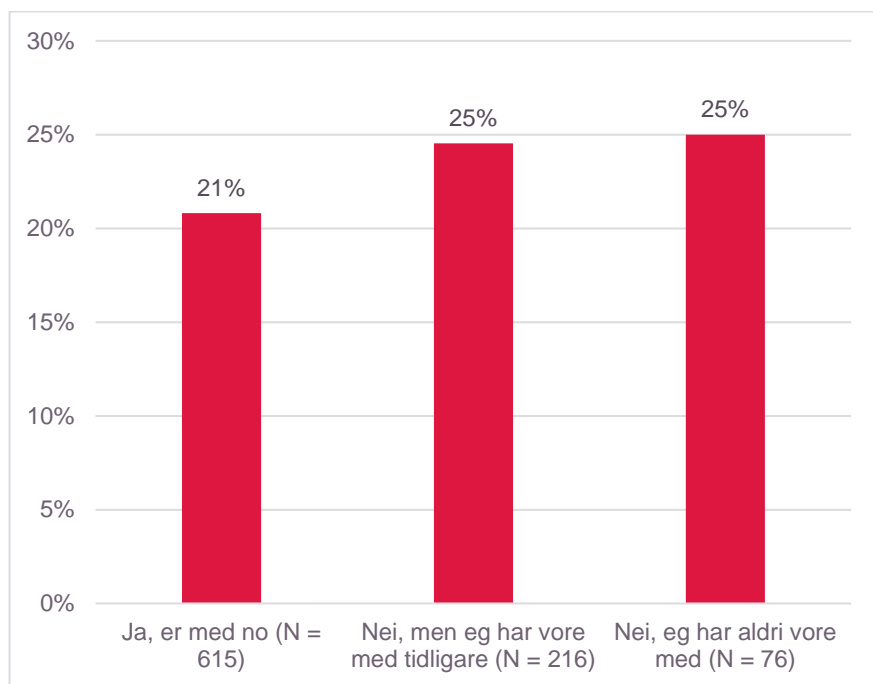
Figur 1.5 viser kryssinga mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam.

Figur 1.5: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Dei fleste frå Askøy kjenner seg trygge, men det er relativt mange (134 ungdommar) som svara at dei er usikker eller kjenner seg utrygge i sitt nærmiljø, i tillegg svara 43 % av desse at dei også er einsame. Figuren viser at det er ein samvariasjon mellom det å ikkje kjenne seg heilt trygg, og det å føle seg einsam.

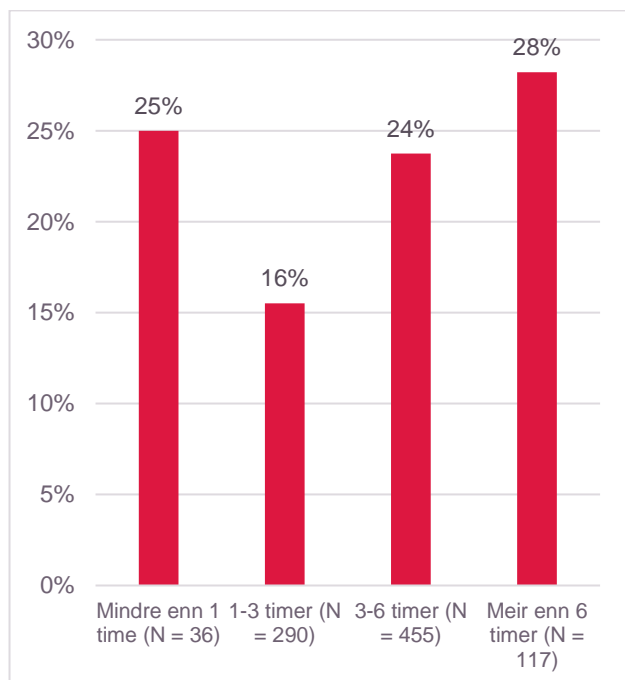
Figur 1.6 viser kor stor del som har følt seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar eller ikkje.

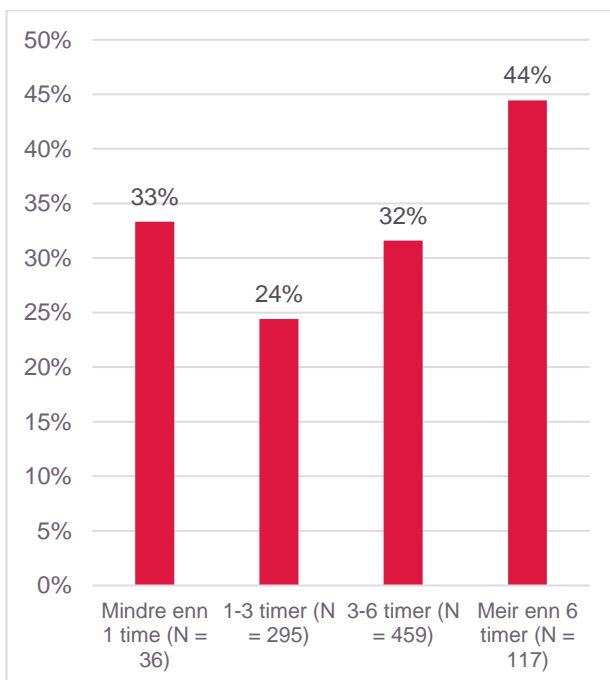
Figur 1.6: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

Dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er hacket mindre utsette for å vere einsame enn dei som ikkje er med. Vi observera at skilnaden mellom dei ulike gruppene i dette spørsmålet er svært små, og då langt mindre enn det vi ser for fylket som heilheit. Mellom éin fjerdedel og éin femtedel er einsame i alle dei tre gruppene. Vi har ikkje sett på kor flinke dei som ikkje er med på organiserte fritidsaktivitetar er til å organisere seg sjølve, men kanskje er ungdommane på Askøy flinke til det?

Ungdommane brukar mykje tid føre skjermar, og vi ønskte å sjå nærmare på det. Figurane 1.7 og 1.8 viser korleis tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag heng saman med einsemd og søvnproblem. Det er snakk om både TV, data og nettbrett. Figur 1.7 viser einsemd, figur 1.8 viser søvnproblem.

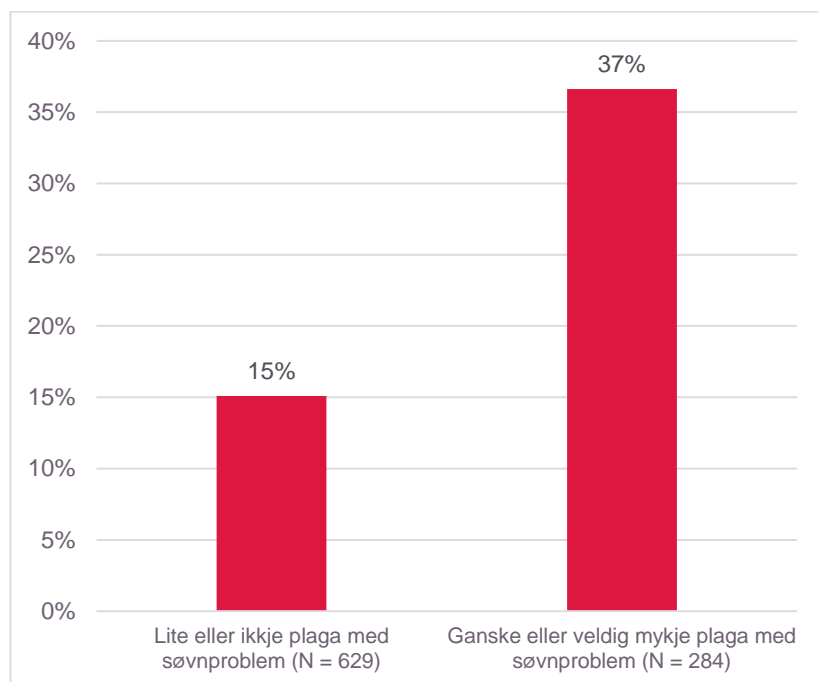
Figur 1.7: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tid føre ein skjerm

Figur 1.8: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med søvnproblem, delt inn etter tid føre ein skjerm

Dersom vi ser vekk frå gruppa som sit mindre enn 1 time føre ein skjerm gjeld mønsteret; Jo meir ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plaga med både einsemd og søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar føre ein skjerm er nesten 3 av 10 plaga med kjensla av einsemd, og meir enn 4 av 10 har problem med søvnen. Vi ser den tendensen når vi ser på fylket som heilheit. Det er også mange av ungdommane som har dei same problema blant dei som sit lite (*mindre enn 1 time*) føre ein skjerm, men denne gruppa er såpass lita at tala blir usikre. Ser vi på fylket som heilheit er det gruppa som sitter mindre enn éin time føre ein skjerm som både er minst einsame og som har minst søvnproblem.

Figur 1.9 viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svara at dei anten har vore «*Lite plaga*» eller «*Ikkje plaga i det heile*» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svara «*Ganske mykje plaga*» eller «*Veldig mykje plaga*» med søvnproblem.

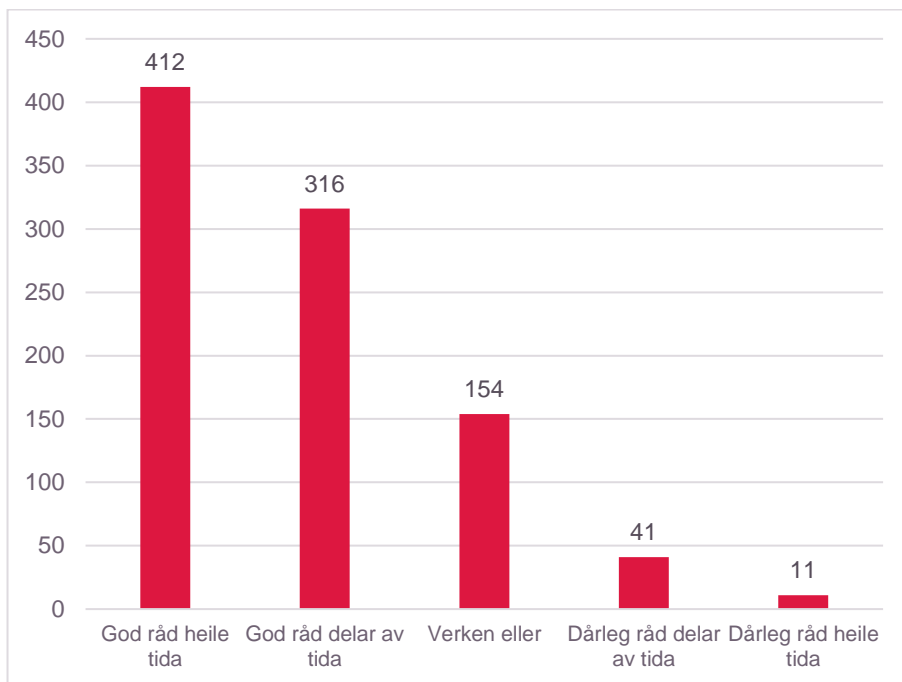
Figur 1.9: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter eventuelle søvnproblem

Det er ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har nesten 4 av 10 følt seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot berre omlag 1 av 7 som kjenner seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra, er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet, dette er noko som gjeld for heile fylket. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status.

Figur 1.10 viser svarfordelinga på spørsmålet «*Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?»* for ungdommane frå Askøy.

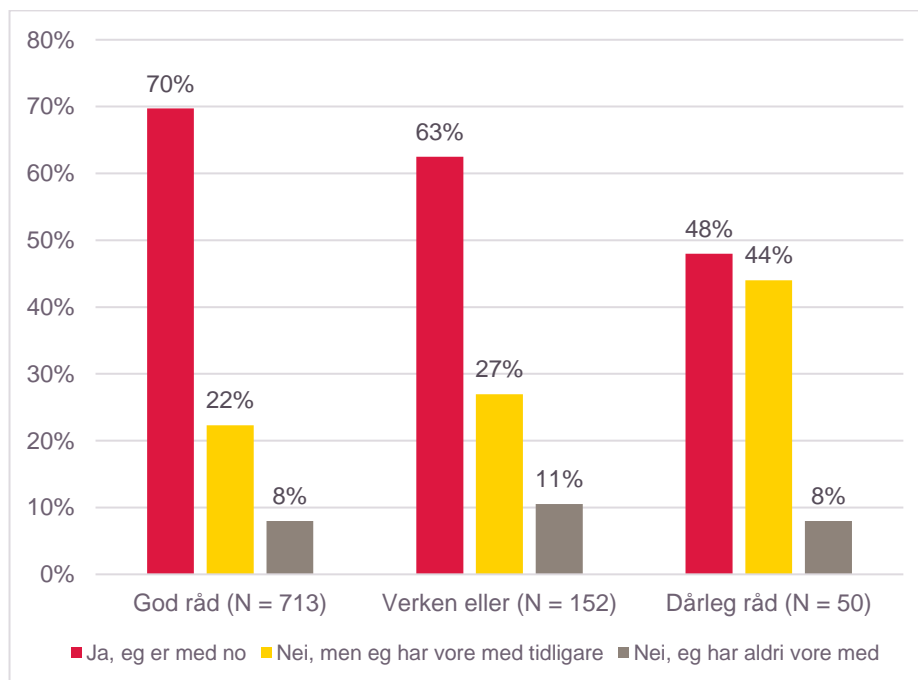

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?"

Dei aller fleste i har hatt god råd, men vi ser at 52 ungdommar har oppgitt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra.

I dette kapitlet er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Gruppa «Dårleg råd» er dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» og «Vi har hatt dårleg råd heile tida», Gruppa «Verken eller» er dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd», og gruppa «God råd» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

Figur 1.11 viser kryssinga mellom deltaking på organiserte fritidsaktivitetar og familieøkonomi.

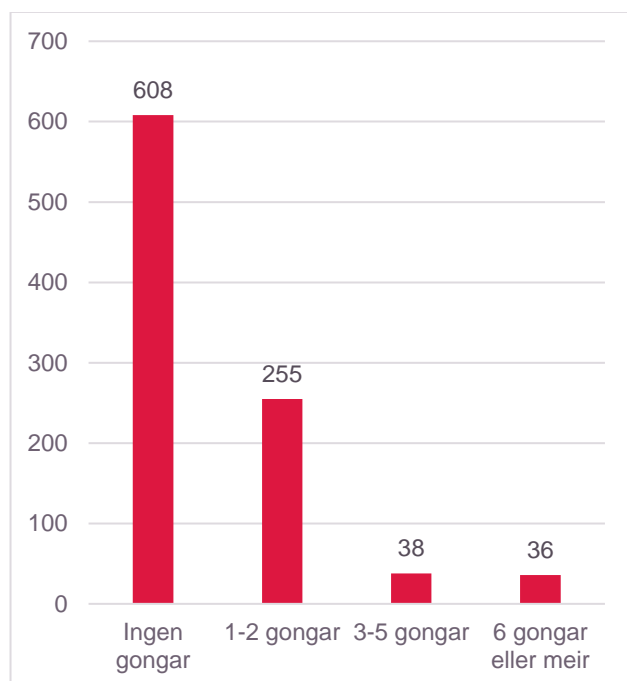
Figur 1.11: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status

I Askøy kommune er det store skilnader mellom dei tre gruppene når det gjeld kor stor del som har delteke på organiserte fritidsaktivitetar. Blant ungdommane som har hatt god råd er 7 av 10 med på slike aktivitetar, det

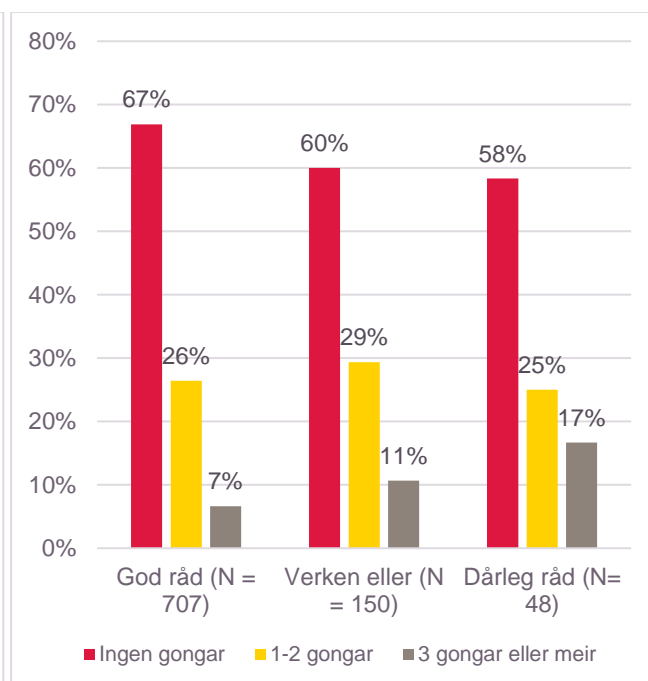
går gradvis nedover, og omtrent halvparten av dei som har hatt dårleg råd er med no. Det er for så vidt ein liten del som svarta at dei aldri har vore med, og størst del blant dei som svarta at dei verken har hatt god eller dårleg råd. Mønsteret er relativt likt når vi ser på fylket som heilskap, berre at det er fleire som aldri har vore med.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den. Tenestene varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengen mellom tilbodet om organister fritidsaktivitetar, og desse funna.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? – Helsesøster eller skulelege». Fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.12. Figur 1.13 viser kor ofte ungdommane har besøkt skulehelsetenesta delt inn etter økonomisk status.

Figur 1.12: Svarfordeling på spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadane? - Helsesøster eller skulelege»

Figur 1.13: kor stor del som aldri har besøkt skulehelsetenesta, delt inn etter økonomisk status

Av figur 1.12 ser vi at ein relativt stor del av ungdommane frå Askøy svarta at dei aldri har nytta seg av skulehelsetenesta. 35 % av ungdommane frå Askøy har vore innom skulehelsetenesta minst éin gang. Det er ein lågare del som har nytta seg av denne tenesta på Askøy enn i Hordaland som heilheit, der nærare halvparten av elevane svarta at dei har vore innom skulehelsetenesta.

Ser vi litt nærare på kven som har besøkt skulehelsetenesta ser vi at det er ein større del av dei med dårleg råd som nyttar denne tenesta, enn av dei med god råd (figur 1.13). I overkant av 4 av 10 blant dei med dårleg råd har vore innom skulehelsetenesta, mot 1 av 3 blant dei med god råd. Dette kan sjølvstakt kome av fleire årsaker, anten om det er at dei med dårleg råd er meir plaga av psykisk og fysiske plager enn dei med god råd, eller om dei med god råd har fleire alternativ. Men det viser at dei som kanskje har mest behov for ei slik teneste også brukar den.

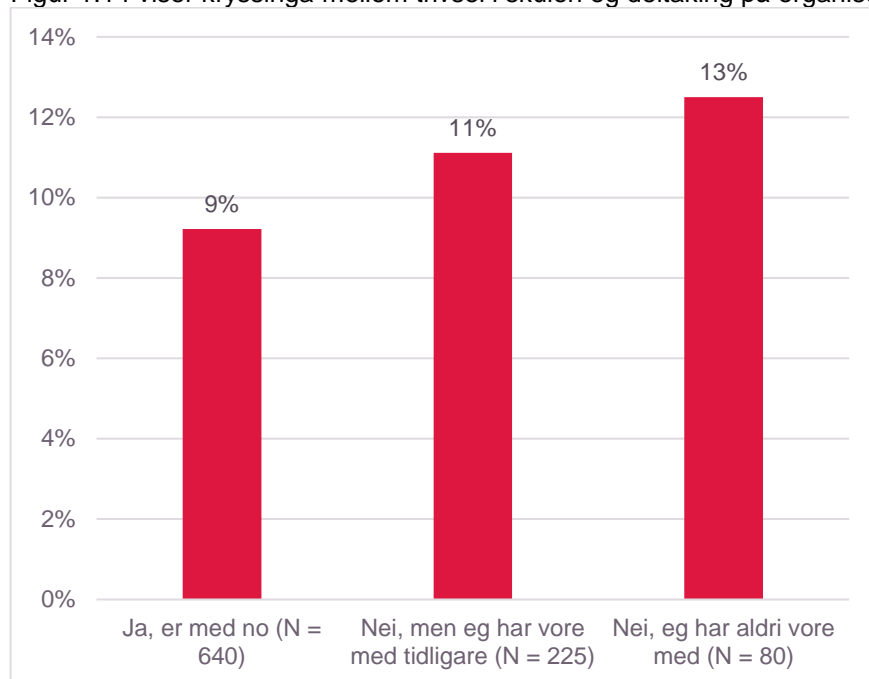
I kapitlet for heile fylket ser vi meir på korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen kor dei oppheld seg mest, og er difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærare inn på temaet trivsel i skulen.

Trivselen i Askøy ligg litt under det vi ser for fylket som heilheit. 90 % av ungdommane frå Askøy svara at dei trivast, når vi ser på fylket som heilheit svara 93 % det same. Under ser vi litt nærmare på kven det er som ikkje trivast. Figurane under viser den delen som svara «Litt ueinig» og «Heilt ueinig» på påstanden «Eg trivast på skulen», delt inn etter svara på andre spørsmål.

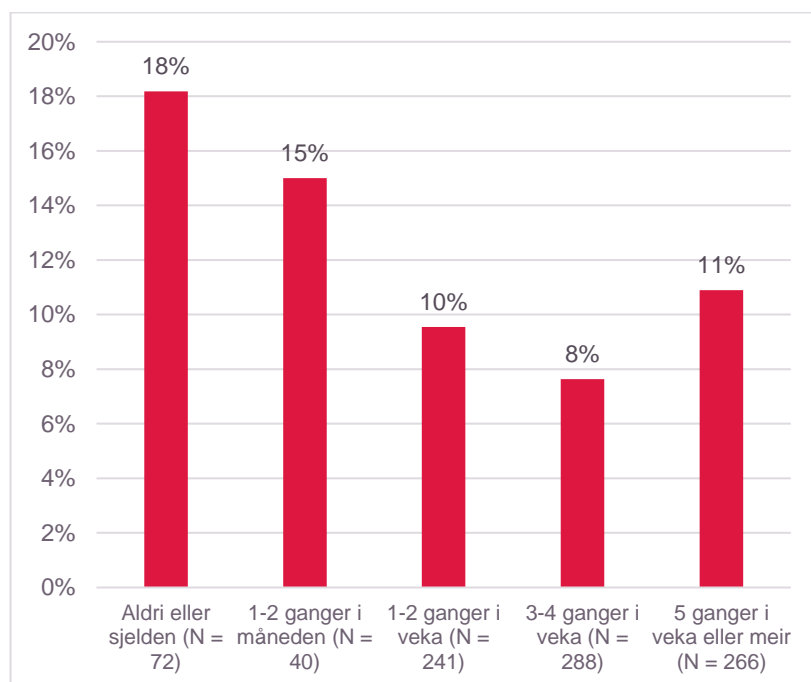
Figur 1.14 viser kryssinga mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.14: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt på deltaking på organiserte fritidsaktivitetar

I Askøy er det dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar som også er dei som i størst grad trivast på skulen. Dei som trivast minst er dei som aldri har vore med på slike aktivitetar. Det er ein del ungdommar som ikkje har vore med på organiserte fritidsaktivitetar, og vi veit ikkje for sikkert kor flinke dei er til å aktivisere seg sjølv. Skilnadane mellom gruppene er likevett relativt små på Askøy.

Figur 1.15 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar. Svara er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?».

Figur 1.15: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar

Av figur 1.15 ser vi at det er stor skilnad mellom dei som trener lite (*2 gangar i månaden eller mindre*) og dei som trenar minimum éin gang i veka. Ein må vere litt forsiktig med konklusjonen her, og forsøke å sjå litt nærmare på årsak/ verknad: kan det vere slik at dei som ikkje trener er dei som mistrivast i skulen, eller er det sånn at dei som ikkje har det bra og mistrivast i skulen, heller ikkje orkar å trene?

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatata blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

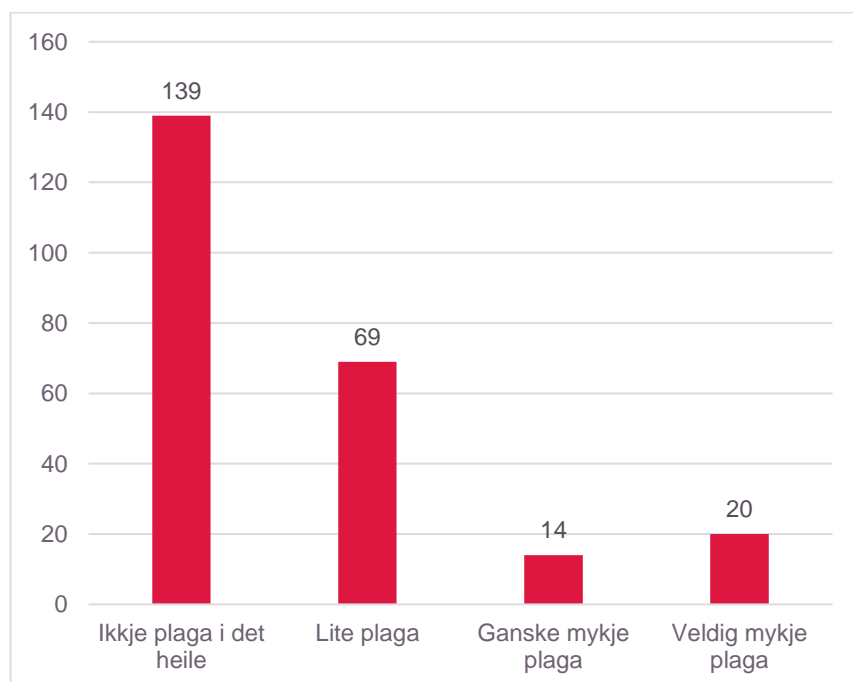
Austevoll kommune

Austevoll kommune var med på Ungdata i 2015. Det vil sei at svara er gitt av dei som gjekk på ungdomskulen skuleåret 2014/2015.

Ungdommane frå Austevoll ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. Austevoll følgjer stort sett dei same mønstera som vi ser for fylket som heilskap, men det er nokre mindre variasjonar. Det som likevel er ganske spesielt er at det er dei yngste elevane som er mest einsame i Austevoll.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

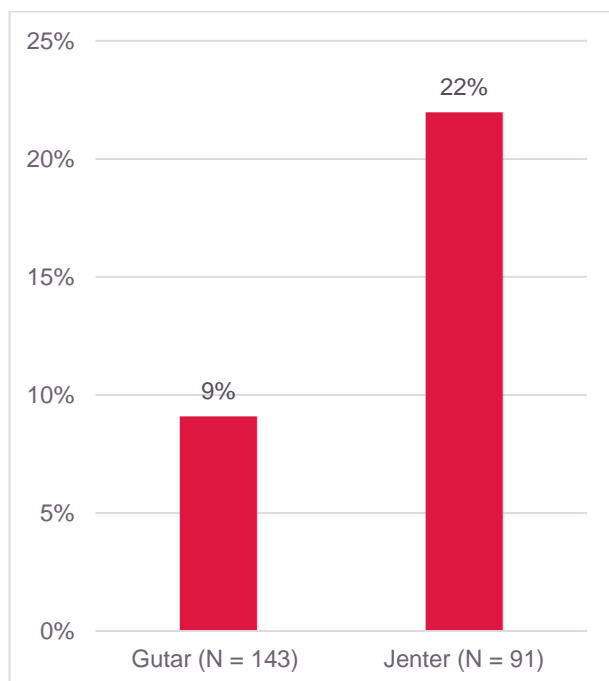
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå Austevoll kommune på spørsmålet «*Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: – Kjent deg einsam?*». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «*Ikkje plaga i det heile*», «*Lite plaga*», «*Ganske mykje plaga*» og «*Veldig mykje plaga*».

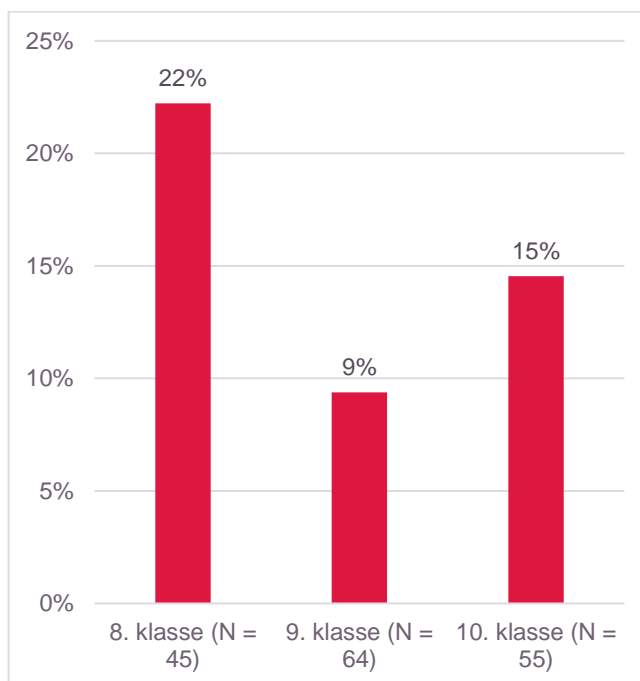
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

16 % svara at dei er ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, noko som er eit stykke under snittet for Hordaland i 2017, der 21 % svara det same.

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn.

Figur 1.2: Kor stor del som har kjent seg einsame, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

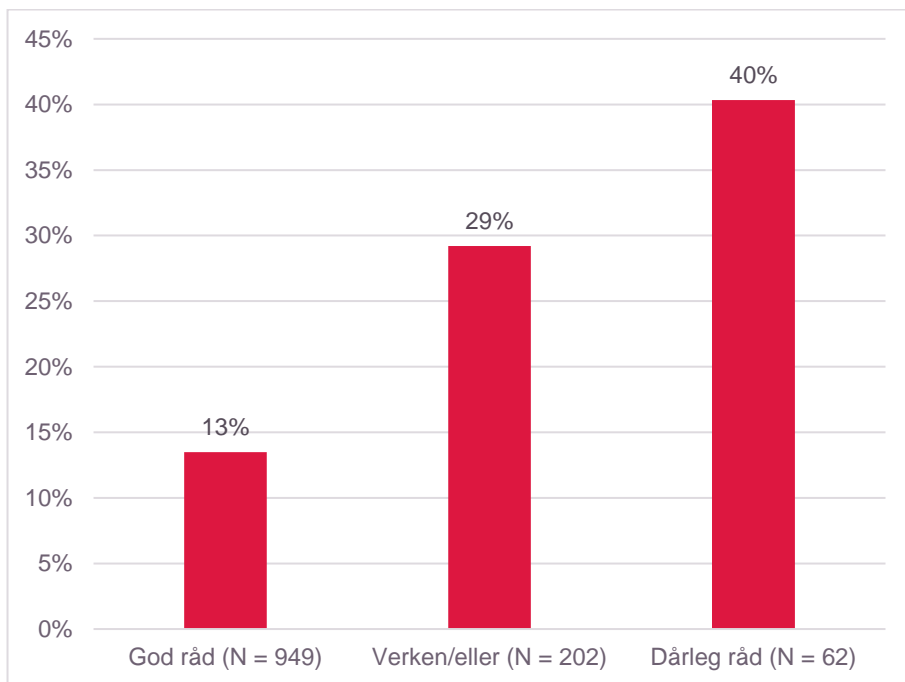

Figur 1.3: Kor stor del som har kjent seg einsame, delt inn etter klasstrinn

Av figurane over kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar, og at kjensla av einsemd variera med alderen. Figur 1.2 viser at av gutane frå Austevoll oppgir 9 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, mens 22 % av jentene har hatt den same kjensla. Dette er likt som i resten av fylket. Av figur 1.3 ser vi eit annleis mønster enn det vi ser i fylket. Kullvariasjonar er vanleg, men at det er dei som går i 8.klasse som er mest plaga med kjensla av einsemd er uvanleg. I fylket som heilheit såg vi ein tendens til at kjensla av einsemd steig i takt med alderen.

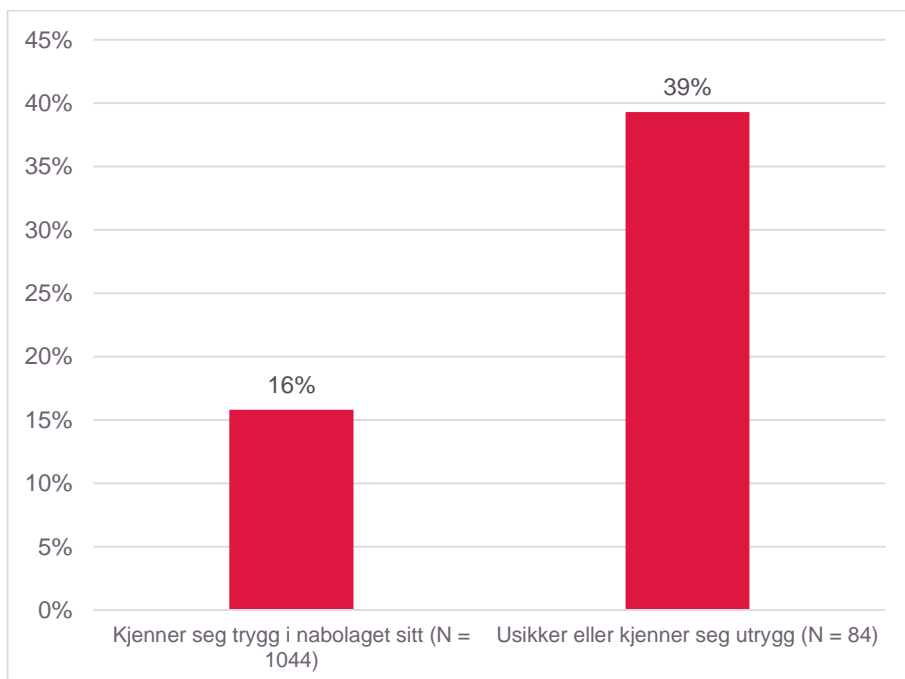
I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd».

Figur 1.4 viser kryssinga mellom økonomisk status og einsemd for Austevoll, Bømlø, Fitjar og Sveio.

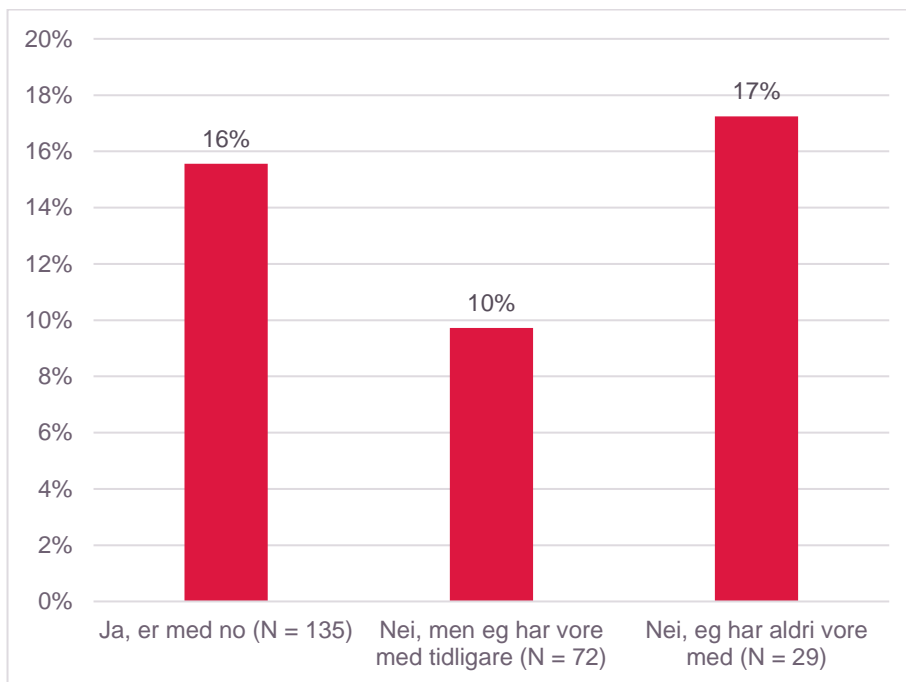
Figur 1.4: Delen som har kjent seg einsam, delt inn etter familieøkonomi for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Av anonymitetsomsyn er Austevoll slått saman med Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll i figuren over. Mønsteret er det same for alle kommunane, men det er få som oppgir dårleg råd i den enkelte kommune. Dei aller fleste frå dei fire kommunane oppgir at dei har god råd, men vi ser likevell ein samvariasjon mellom økonomisk status og einsemd. 4 av 10 blant dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd oppgir også at dei er einsame. Blant dei med god råd er det 13 % som oppgir at dei er einsame. I Austevoll kommune oppgir 1 av 10 med god råd at dei er einsame.

Figur 1.5: Delen som har kjent seg einsame, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

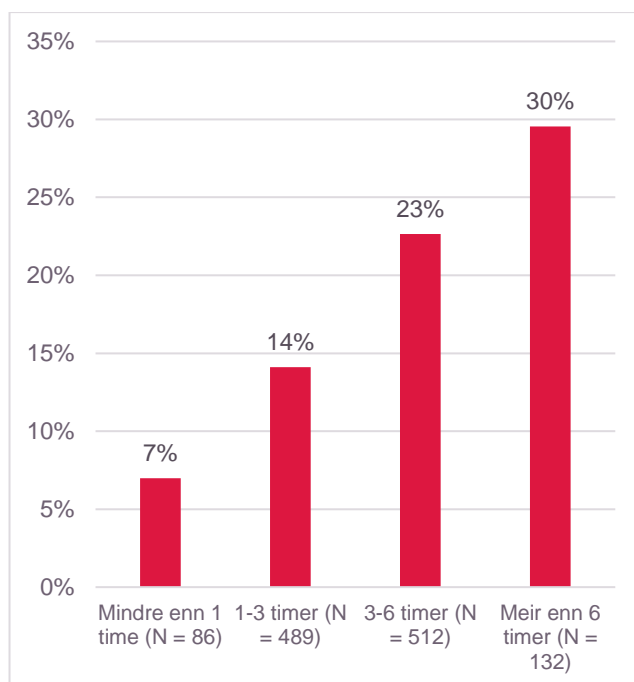
Dei aller fleste ungdommane i Austevoll kommune kjenner seg trygge i nabolaget sitt. 11 ungdommar i Austevoll oppgir at dei er usikre eller at dei ikkje kjenner seg trygge. Det er også slik at det er ein langt større del av dei som ikkje føler seg heilt trygge som kjenner seg einsame enn det er av dei som kjenner seg trygge.

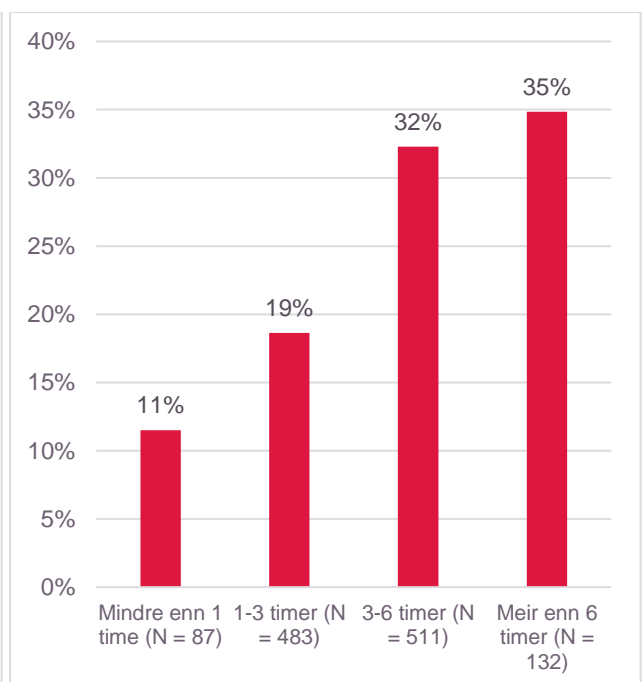
Figur 1.6: Delen som har kjent seg einsame, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

Det å delta på organisert aktivitet har også noko å seie for kjensla av einsemd. Ser vi på denne figuren for heile fylket er tendensane klare, der dei som deltek på organiserte fritidsaktivitetar er minst einsame, medan det i Austevoll er litt annleis. Her er det dei som har vore med tidligare, men som ikkje er med lengre som er minst einsame, for fylket er desse dei mest einsame. Det kan tenkast at dette heng saman med at ungdommane frå Austevoll er flinkare til å organisere seg sjølv enn det dei er i andre kommunar.

Vi veit at ungdommar bruker mykje tid føre ein skjerm, så vi ønskte å ta ein nærmare titt på dette temaet. Figur 1.7 og 1.8 under viser kryssingane mellom einsemd og tid føre ein skjerm på ein vanleg dag (figur 1.7) og delen som svara at dei har søvnproblem (figur 1.8) delt inn etter tid føre ein skjerm. Også her er Austevoll slått saman med Sveio, Bømlo, Fitjar for å få store nok tal.

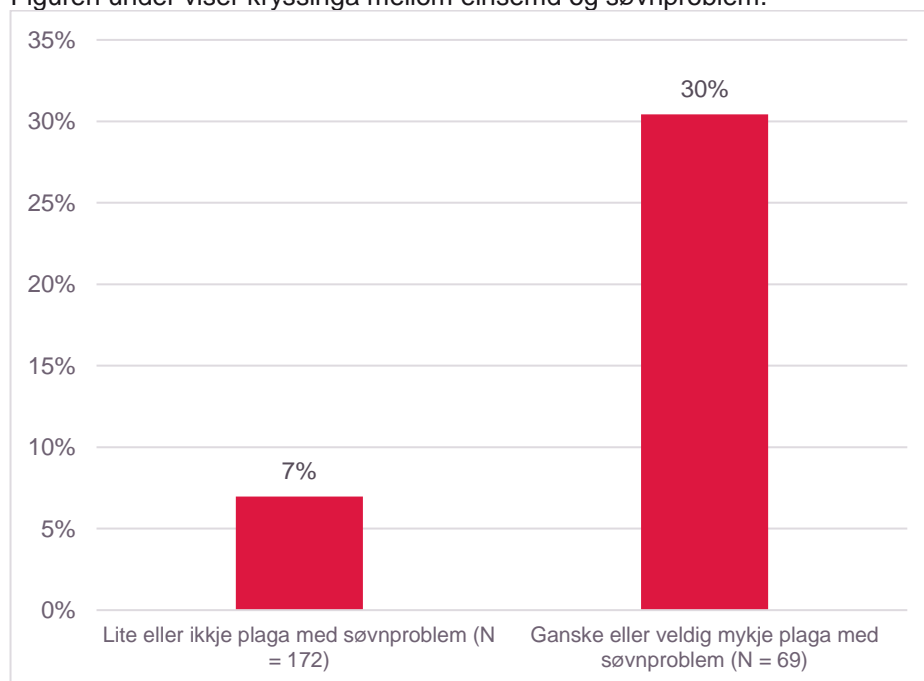
Figur 1.7: Delen som har kjent seg einsam, delt inn etter tid føre ein skjerm for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Figur 1.8: Delen som har søvnproblem, delt inn etter tid føre ein skjerm for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Jo meir tid ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for både einsemd og søvnproblem. I Austevoll er dei mindre plaga med einsemd enn det vi ser når vi ser på dei fire kommunane Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll under eit, men dei er derimot meir plaga med søvnproblem. Til dømes er 16 % av dei frå Austevoll som sit føre ein skjerm mellom 3-6 timar einsame (mot 23 % i dei fire kommunane), medan 1 av 4 (25 %) av dei som sit mellom 1-3 timar føre skjermen i Austevoll har søvnproblem (mot 1 av 5 for dei fire kommunane).

Figuren under viser kryssinga mellom einsemd og søvnproblem.

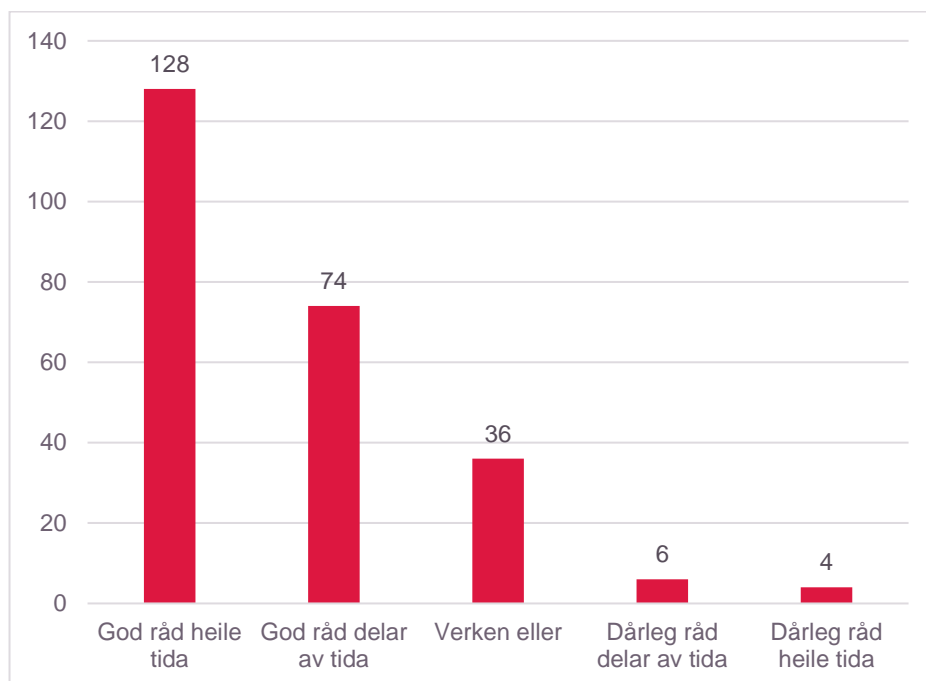
Figur 1.9: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter eventuelle søvnproblem

Dei som er plaga med søvnproblem er altså også meir plaga med einsemd enn dei som ikkje har søvnproblem. 3 av 10 som har hatt problem med søvnen har også vore plaga med kjensla av einsemd den siste veka.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd i løpet av dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status.

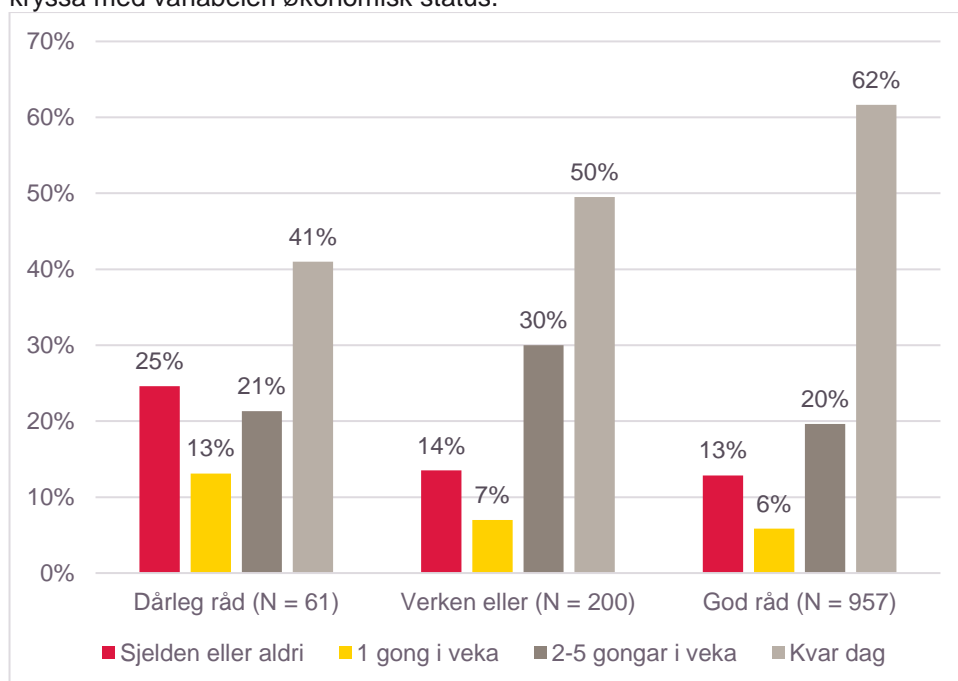
Figur 1.10 viser svarfordelinga på spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?» for ungdommane i Austevoll kommune, 2015.

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?"

I dette kapitlet er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Gruppa «Dårleg råd» er dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» og «Vi har hatt dårleg råd heile tida», Gruppa «Verken eller» er dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd», og gruppa «God råd» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over. 10 ungdommar frå Austevoll hamna i gruppa «Dårleg råd» i dei følgjande figurane.

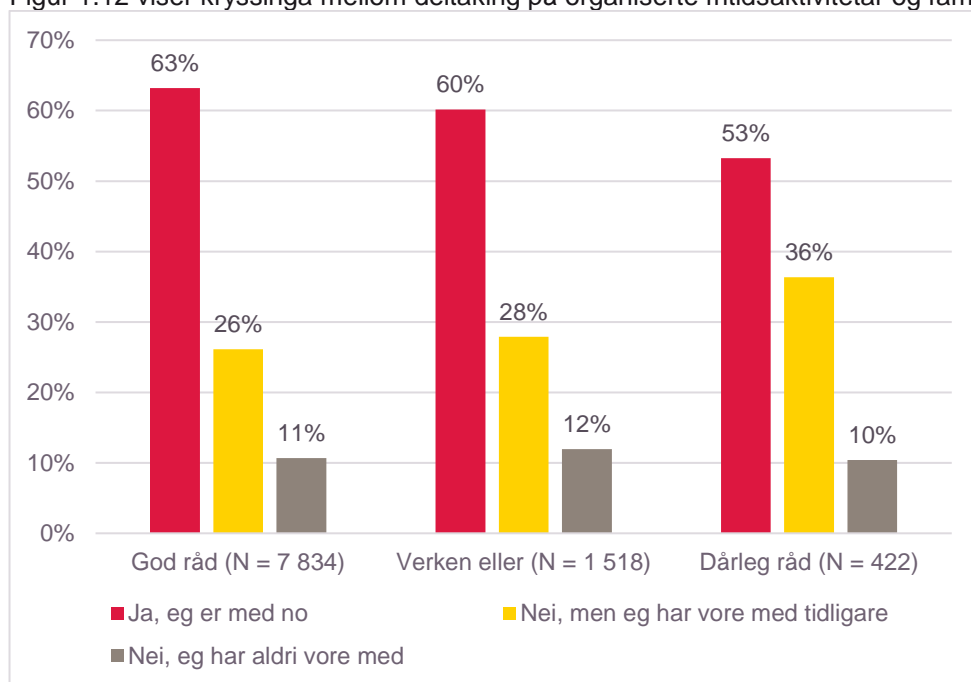
Figuren under viser kor stor del av og kor ofte ungdommane frå Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll et frukost kryssa med variabelen økonomisk status.

Figur 1.11: Frukostvaner, delt inn etter økonomisk status, for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Det er store skilnader i frukostvanene til dei tre gruppene, ein skilnad vi også ser på fylkesnivå. Av figuren over kan vi lese at nesten 4 av 10 (38 %) blant dei med dårleg økonomi ikkje et frukost oftare enn éin gong i veka. Det er også ein langt større del av dei som har god råd som et frukost kvar dag enn av dei med utfordringar knytt til økonomien. Av dei med god råd et 62 % (6 av 10) frukost kvar dag, mot 41 % av dei med dårleg råd.

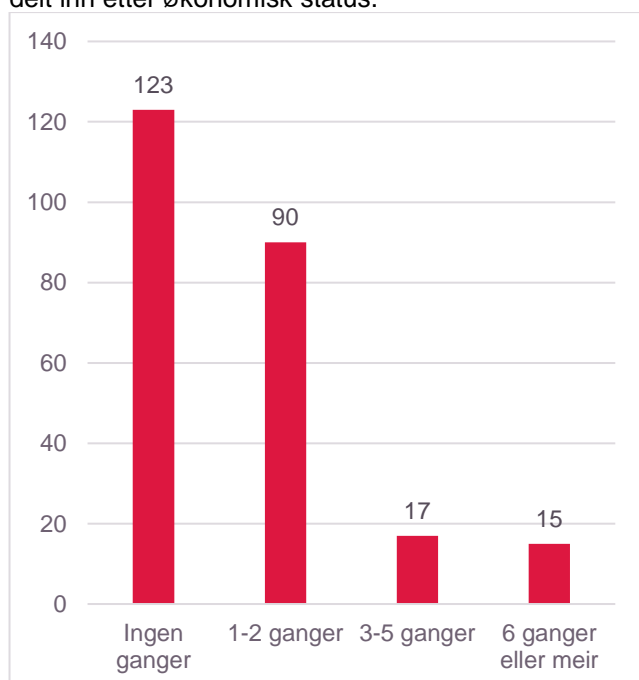
Figur 1.12 viser kryssinga mellom deltaking på organiserte fritidsaktivitetar og familieøkonomi.

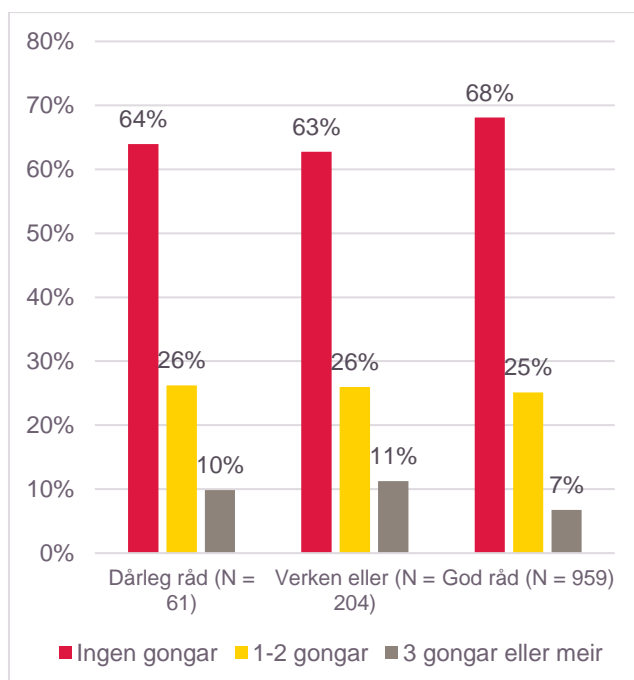
Figur 1.12: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status, for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Figuren viser at det er fleire blant dei som har hatt god råd enn av dei som har hatt dårleg råd som er med på organiserte fritidsaktivitetar. Dette mønsteret ser vi også hos fylket som heilheit. Det Austevoll skil seg ut på er at det er ein tilnærma like stor del av alle gruppene som svarta at dei aldri har vore med på slike aktivitetar. Ein bør då tenke gjennom kvifor det er ein større del med dårleg råd som sluttar.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? – Helsesøster eller skulelege». Fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.13. Figur 1.14 viser kor ofte ungdommane har besøkt skulehelsetenesta delt inn etter økonomisk status.

Figur 1.13: Svarfordeling på spørsmålet "Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadane? - Helsesøster eller skulelege

Figur 1.14: kor stor del som aldri har besøkt skulehelsetenesta, delt på økonomisk status (For Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll)

Av figuren over til venstre ser vi at 50 % av ungdommane frå Austevoll har vore innom skulehelsetenesta minst ein gang. Det er omtrent ein like stor del som det vi ser for fylket som heilheit.

Ser vi litt nærmare på kven som har besøkt skulehelsetenesta ser vi at det er ein litt større del av dei med dårleg råd som nyttar denne tenesta, enn av dei med god råd (figur 1.14). Men skilnadane er mindre i dei fire kommunane enn det vi ser i fylket.

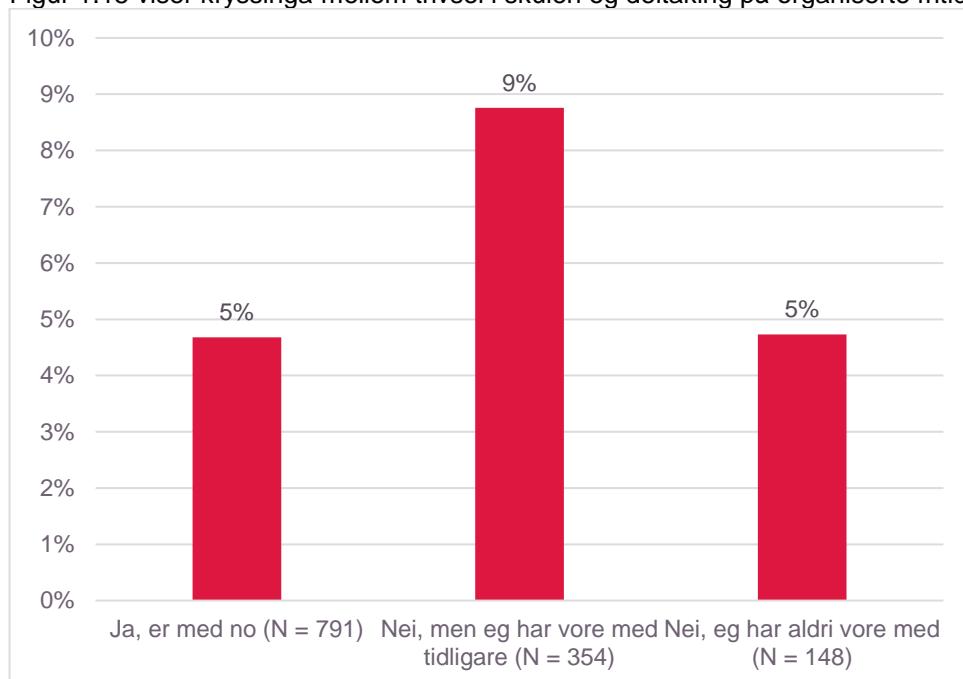
I kapittelet for heile fylket ser vi meir på korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei oppheld seg mest, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet trivsel i skulen.

Trivselen i Austevoll ligg litt over det vi ser for fylket som heilheit. 95 % av ungdommane frå Austevoll svara at dei trivast, når vi ser på fylket som heilheit svara 93 % det same. Vi ser litt nærmare på kven det er som ikkje trivast. Figurane under viser den delen som svara «Litt ueinig» og «Heilt ueinig» på påstanden «Eg trivast på skulen», delt inn etter svara på andre spørsmål.

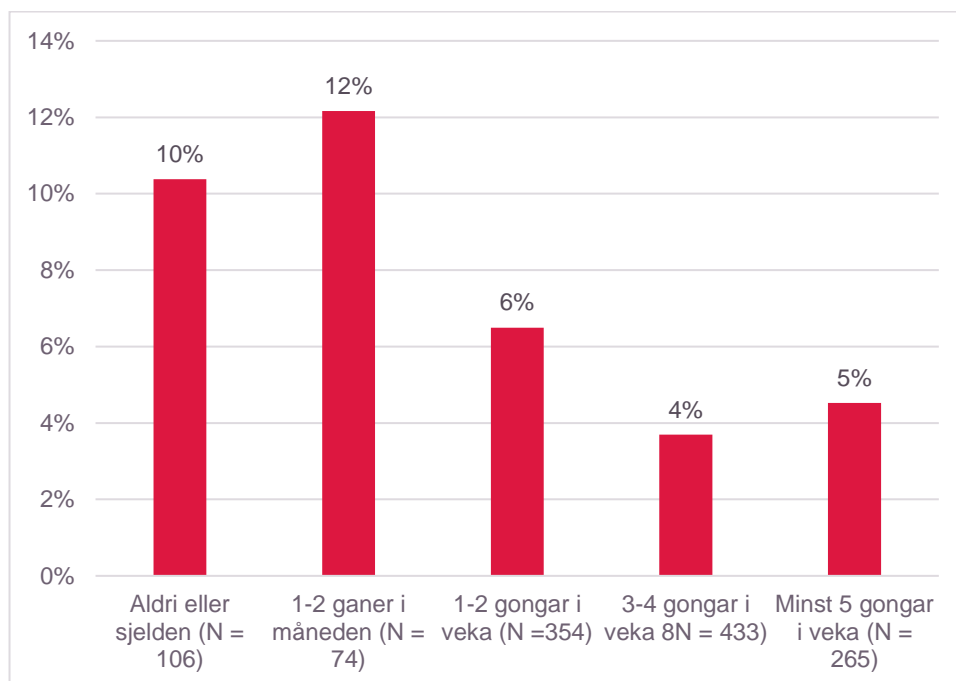
Figur 1.15 viser kryssinga mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.15: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt på deltaking på organiserte fritidsaktivitetar for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Ser vi på Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll er det dei som har vore med tidlegare, men ikkje er med lengre som er dei som mistrivast mest i skulen. Kanskje er dette folk som forsøker å finne sin plass, men kanskje ikkje heilt har funne det som er riktig for dei. At dei som aldri har vore med trivast så godt i skulen kan ut frå denne forklaringa vere meir overraskande, men desse er kanskje flinke til å organisere seg sjølv, - eller at dei i større grad nyttar godt av å komme på skulen då dette er den arenaen der dei er sosiale? Igjen kan ein spørje seg om det å ha delteke, men ikkje lenger gjer det, gir ein kjennskap til kva dei går glipp av, slik at dei som har delteke før i større grad har ein tilbøyelegheit til å kjenne seg utanfor?

Figur 1.16 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar. Svara er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?»

Figur 1.16: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trener for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Av figuren ser vi at det er skilnad mellom dei som trener lite (2 gongar i månaden eller mindre) og dei som trener minimum éin gang i veka. Ein må vere litt forsiktig med konklusjonen her, og forsøke å sjå litt nærmare på årsak/verknad: kan det vere slik at dei som ikkje trener er dei som mistrivast i skulen, eller er det sånn at dei som ikkje har det bra og mistrivast i skulen, heller ikkje orkar å trene?

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatata blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

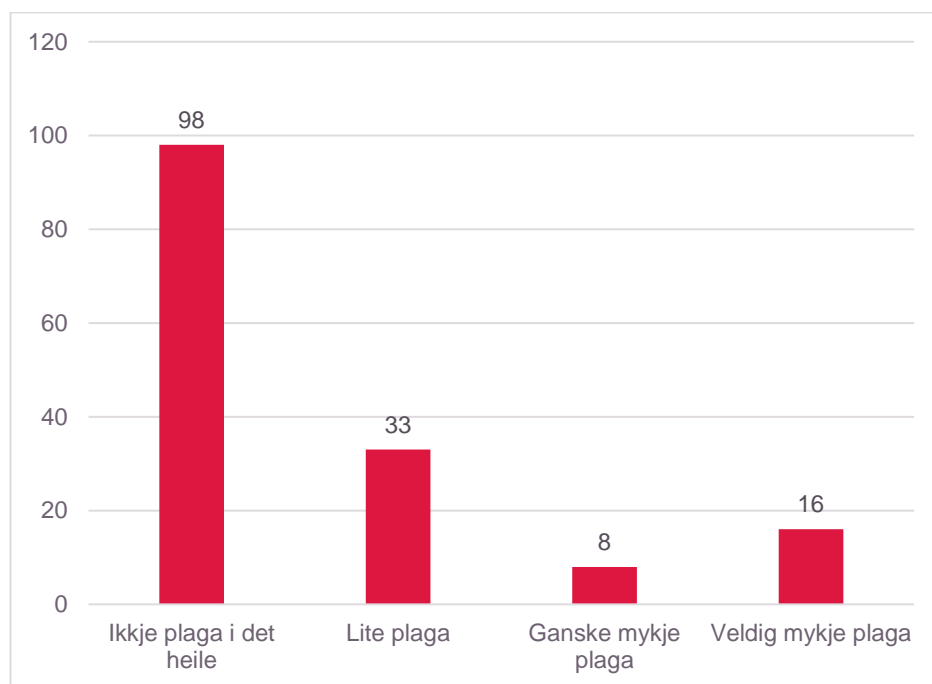
Austrheim og Masfjorden kommune

Austrheim og Masfjorden kommune gjennomførte begge Ungdata-undersøkinga i ungdomsskulen i 2017. Den følgjande delen viser svara frå dei som gjekk på ungdomsskulen skuleåret 2016/2017.

Ungdommane frå Austrheim og Masfjorden ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. Ettersom tala frå Masfjorden og Austrheim er relativt små er desse to kommunane slått saman, men det vil bli kommentert der det er nokon som skil seg ut. Austrheim og Masfjorden følgjer i stor grad dei same mønstera som fylket forøvreg.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

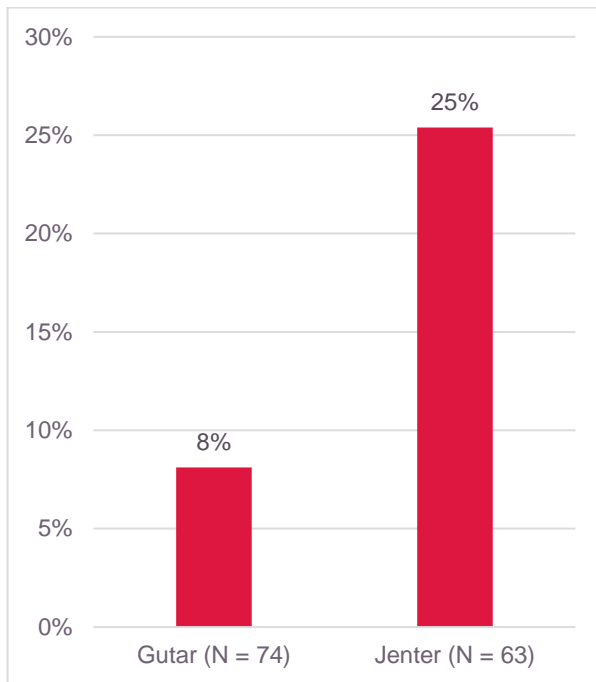
Før vi ser på fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå Austrheim og Masfjorden på spørsmålet «*Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: – Kjent deg einsam?*». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «*Ikkje plaga i det heile*», «*Lite plaga*», «*Ganske mykje plaga*» og «*Veldig mykje plaga*».

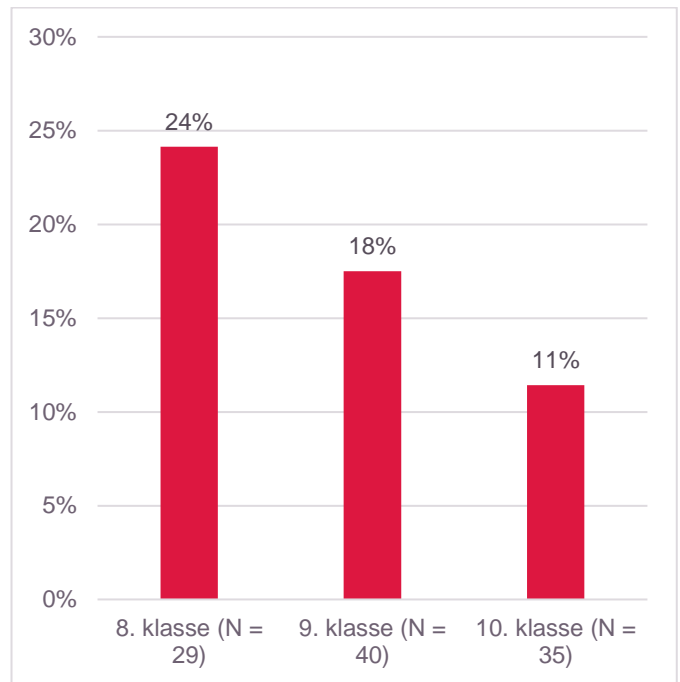
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

Det er ein lågare del i Austrheim og Masfjorden kommune som er einsame enn det vi ser for heile fylket. Frå dei to kommunane svara 15 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, for Hordaland som heilskap svara 21 % det same. Men det er framleis 24 ungdommar som svara at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd i løpet av den siste veka, i tillegg til at 33 svara at dei har vore litt plaga.

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn. Figur 1.3 gjeld berre for ungdommane frå Austrheim.

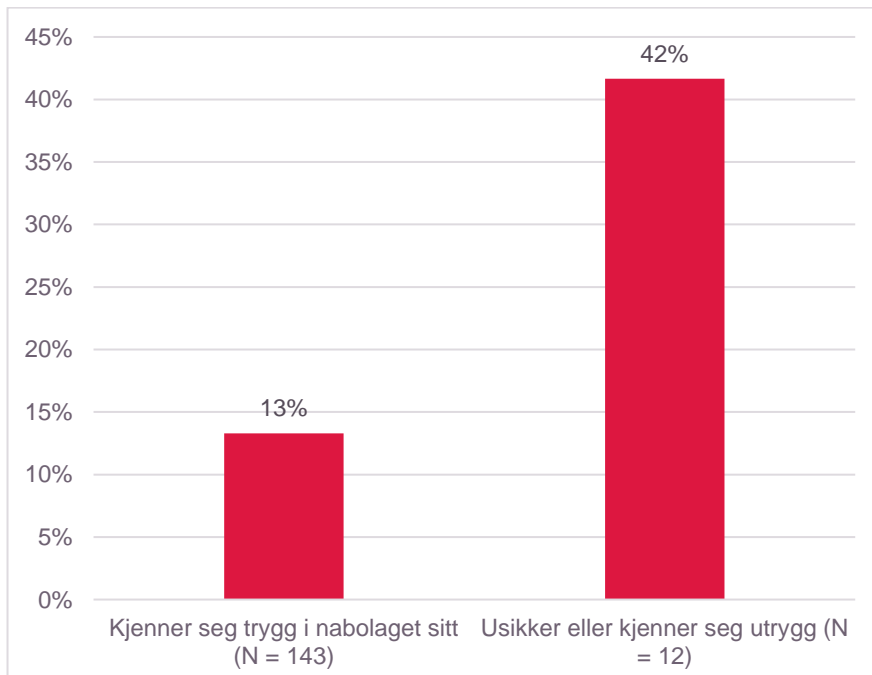
Figur 1.2: Kor stor del som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

Figur 1.3: Kor stor del som vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klasstrinn for Austrheim

Av figurane kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar, og at kjensla av einsemd kjem i større grad med alderen. Figur 1.2 viser at av gutane frå Austrheim og Masfjorden oppgir 8 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, mens 25 % (eller 1 av 4) av jentene har hatt den same kjensla. Av figur 1.3 ser vi at det er dei yngste ungdommane frå Austrheim som er mest einsame. Dette er ein heilt motsett tendens av det vi ser for fylket som heilskap. Her vil det alltid kunne vere kullvariasjonar, og ein bør her nytte lokalkunnskapen ein sit med i kommunen når ein les rapporten. 10.klassingane i Austrheim ligg langt under snittet kva gjeld kor stor del som er einsame, medan 8.klasse ligg langt over snittet.

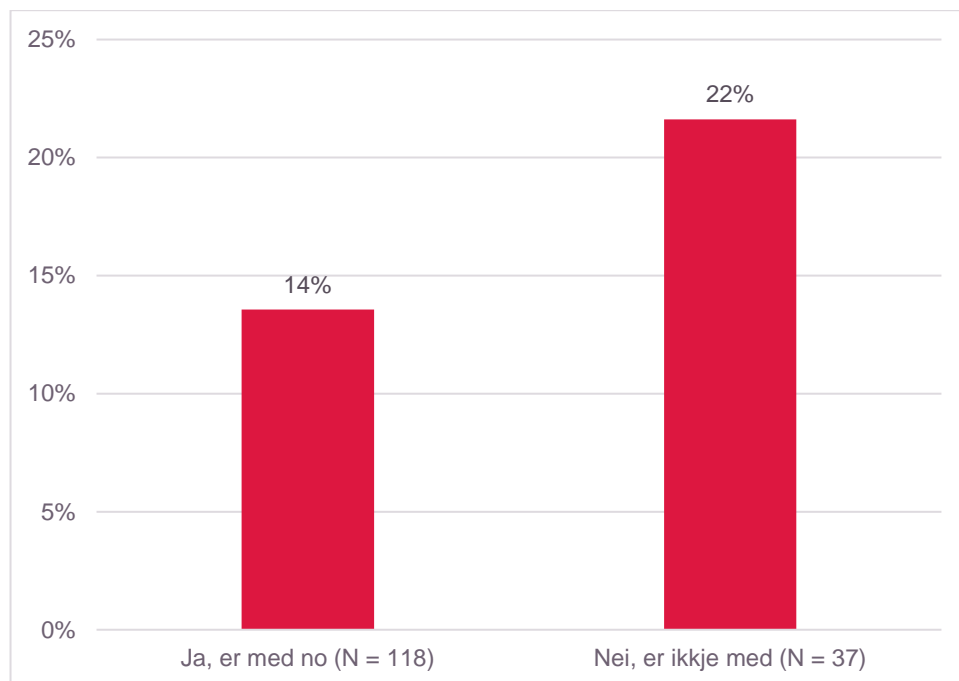
Figur 1.4 viser kryssinga mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam.

Figur 1.4: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Dei fleste frå Austrheim kjenner seg trygge, men 14 ungdommar frå Austrheim og Masfjorden svara at dei er usikker eller at dei kjenner seg utrygge i sitt nærmiljø, i tillegg svara svært mange av desse at dei er einsame. Når tala er små er det likevell noko usikkert.

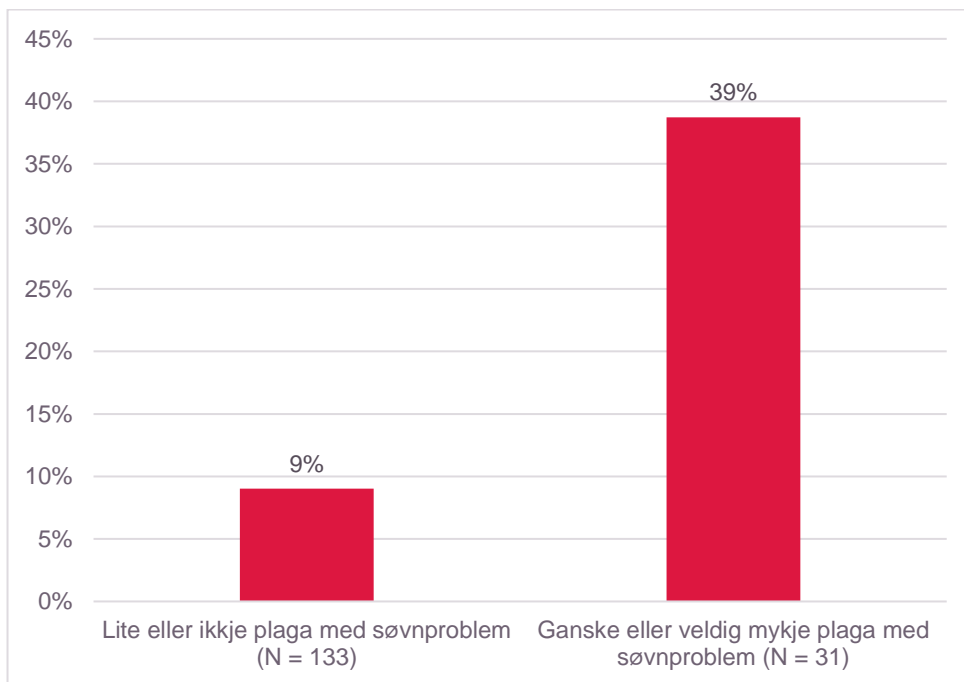
Figur 1.5 viser kor stor del som har følt seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.5: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar for

Dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er mindre utsette for å vere einsame enn dei som ikkje er med, dette mønsteret ser vi for Hordaland som heilheit, og tendensane er like i Masfjorden og Austevoll. I Austrheim og Masfjorden er det 11 ungdommar som svara at dei aldri har vore med på organiserte fritidsaktivitetar, og 29 som har vore med tidligare men ikkje er med lengre.

Figur 1.6 viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svara at dei anten har vore «Lite plaga» eller «Ikkje plaga i det heile» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svara «Ganske mykje plaga» eller «Veldig mykje plaga» med søvnproblem.

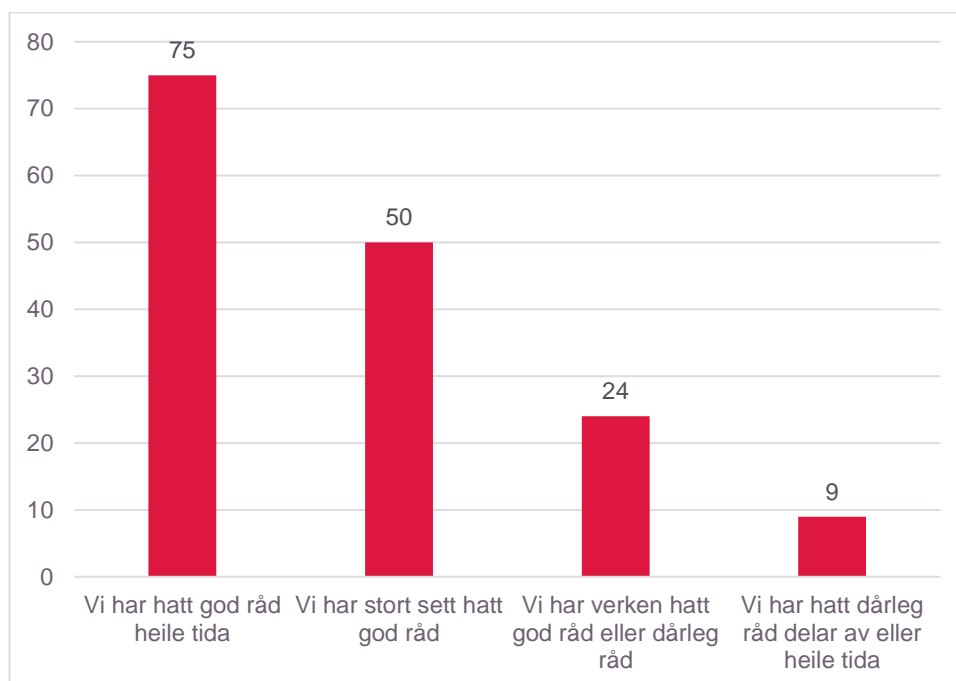
Figur 1.6: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter søvnproblem

Det er ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har nesten 4 av 10 følt seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot berre omtrent 1 av 8 som kjenner seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet, dette er noko som gjeld for heile fylket. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status.

Figuren under viser svarfordelinga på spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?» for ungdommane frå Austrheim, Masfjorden og Voss.

Figur 1.7: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?"

Dei aller fleste har hatt god råd, men vi ser at 9 ungdommar har oppgitt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra, alle er frå Austrheim.

I dette kapitlet er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Gruppa «*Dårleg råd*» er dei som svara «*Vi har stort sett hatt dårleg råd*» og «*Vi har hatt dårleg råd heile tida*», Gruppa «*Verken eller*» er dei som svara «*Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd*», og gruppa «*God råd*» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

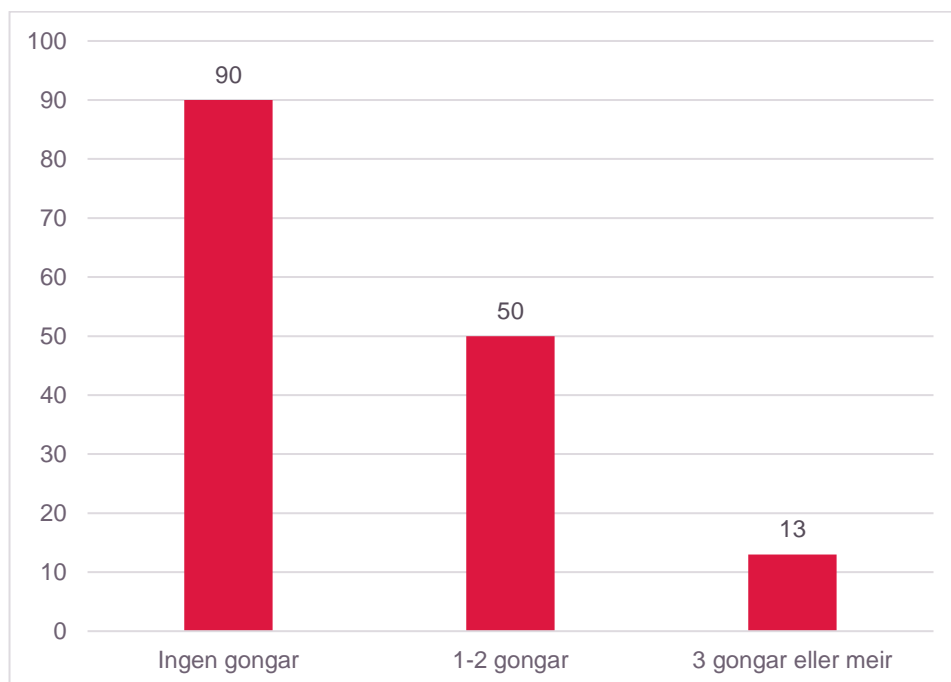
Blant ungdommane frå Austrheim og Masfjorden er alle dei som har hatt dårleg råd er:

- Alle med på organiserte fritidsaktivitetar
- Nesten alle sit fire timar eller meir før ein skjerm på ein vanleg dag (utanom skuletid)
- Fire av ni brukar meir enn éin time på lekser kvar dag
- Dei har i større grad enn dei med god råd nytta seg av skulehelsetenesta

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den.

Tenestene varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengen mellom tilbodet i kommunane, og desse funna.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «*Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? – Helsesøster eller skulelege*». Fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.8.

Figur 1.8: Svarfordeling på spørsmålet «*Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? - Helsesøster eller skulelege*» for Austrheim, Masfjorden

Av figuren over til venstre ser vi at 41 % av ungdommane frå Austrheim og Masfjorden har vore innom skulehelsetenesta minst éin gong. Det er ein lågare del som har nytta seg av denne tenesta frå desse tre kommunane enn i Hordaland som heilheit, der nærmare halvparten av elevane svara at dei har vore innom skulehelsetenesta.

Kven nyttar skulehelsetenesta?

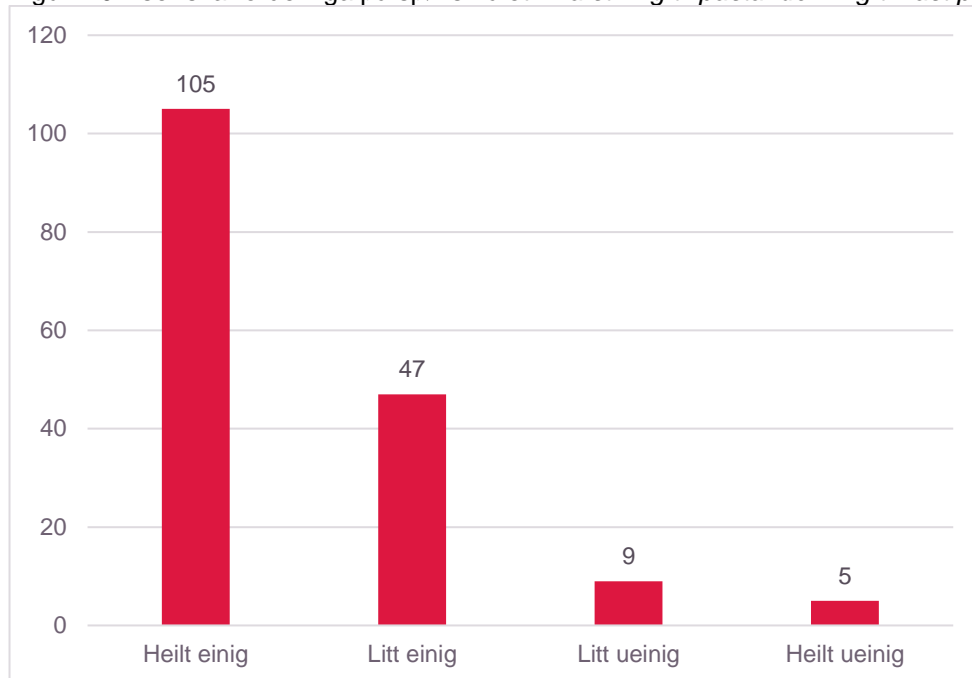
- Både jenter og gutar nyttar skulehelsetenesta
- Dei fleste med dårleg råd har nytta skulehelsetenesta
- 21 av 62 har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd
- 14 av 60 har vore ganske eller veldig mykje plaga med søvnproblem

I kapittelet for heile fylket ser vi meir på korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei oppheld seg mest, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet trivsel i skulen.

Figur 1.9 viser svarfordelinga på spørsmålet «*Ta stilling til påstanden: Eg trivast på skulen*».

Figur 1.9: Svarfordeling på spørsmålet "Ta stilling til påstanden: Eg trivast på skulen"

Trivselen i Austrheim og Masfjorden ligg omtrent på same nivå som resten av Hordaland. 92 % av ungdommane frå Austrheim og Masfjorden svara at dei trivast, når vi ser på fylket som heilheit svara 93 % det same. Vi ser litt nærmare på kven det er som ikkje trivast.

Dei som ikkje trivast på skulen:

- 9 av 13 svara at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med einsemd
- 7 av 13 svara at dei har ore ganske eller veldig mykje plaga med søvnproblem
- Dei trenar jamleg
- 8 av 14 sitter seks timar eller meir føre ein skjerm på ein vanleg dag
- Dei fleste har fortrulege vennar

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. I den delen er det fleire kryssingar, særlig det som gjeld besøk til helsesøster og familieøkonomi. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilheit er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatane blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestat, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

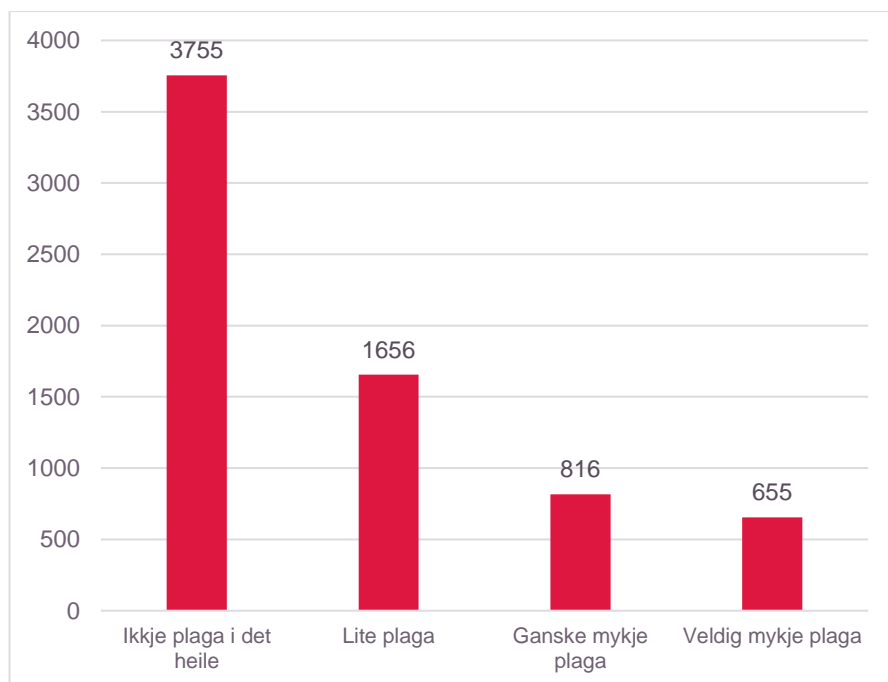
Bergen kommune

Bergen kommune gjennomførte Ungdata-undersøkinga i ungdomsskulen i 2017. Den følgjande delen viser svara frå dei som gjekk på ungdomsskulen i Bergen kommune skuleåret 2016/2017.

Ungdommane frå Bergen ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. Bergen følgjer i aller høgste grad dei same mønstera som vi ser igjen i kapittelet for heile fylket. Det er ikkje uventa med tanke på at Bergen er den klart største kommunen i fylket. I det følgjande kapittelet ser vi på tal som gjeld spesifikt for Bergen, medan vi i kapittel 2 har sett på svara til alle som var med frå Hordaland i 2017. I kapittel 2 er det langt fleire figurar og samanhengar enn i kapittelet om Bergen.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt følgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

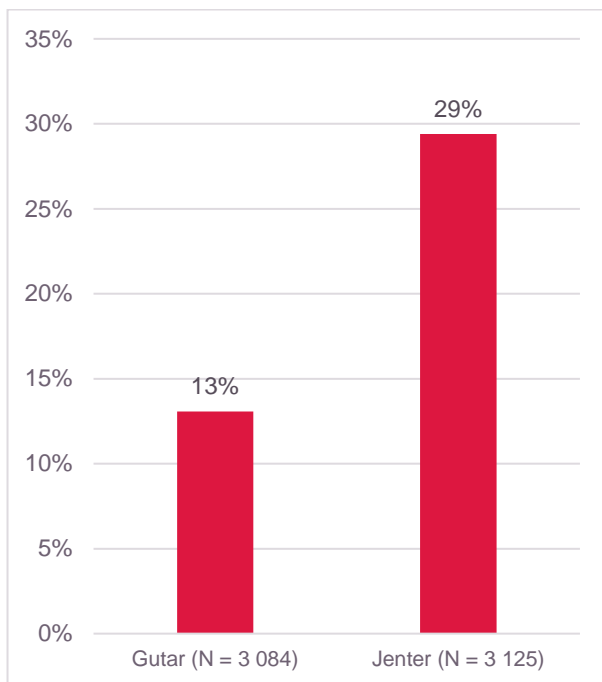
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå Bergen på spørsmålet «*Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: – Kjent deg einsam?*». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «*Ikkje plaga i det heile*», «*Lite plaga*», «*Ganske mykje plaga*» og «*Veldig mykje plaga*».

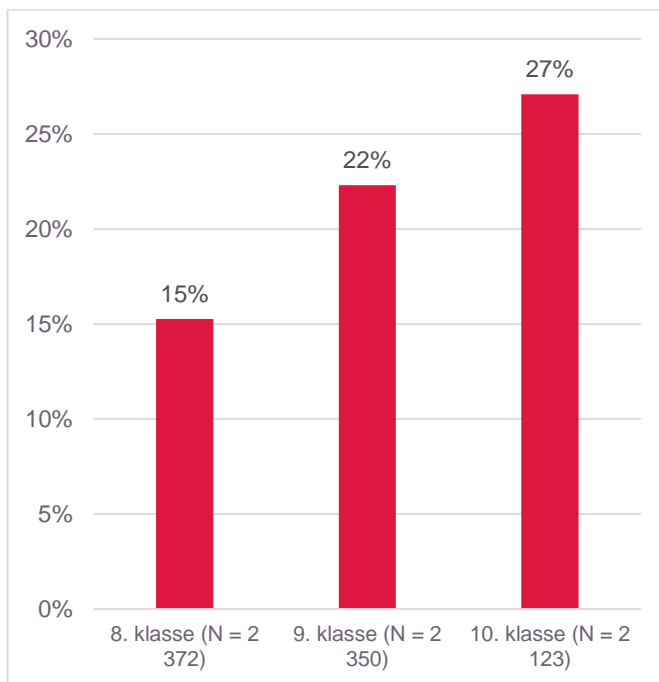
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

I Bergen oppgir 21 % av elevane at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka. Det vil sei at rett over 1 av 5 elevar sitter med denne kjensla, dette er det same talet som vi ser for Hordaland som heilheit (21 % er einsame).

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn.

Figur 1.2: Kor stor del som har kjent seg einsame, delt inn etter kjønn

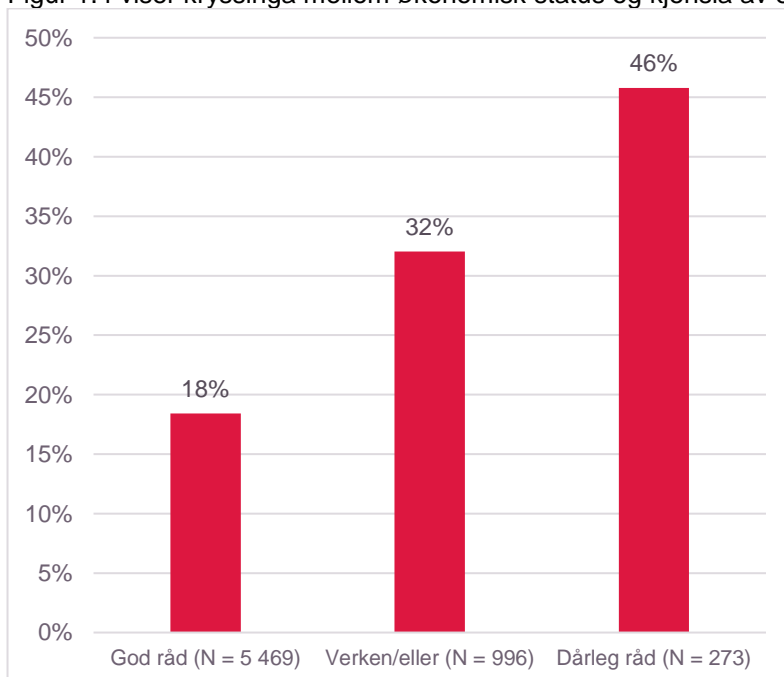

Figur 1.3: Kor stor del som har kjent seg einsame, delt inn etter klassetrinn

Av figurane kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar, og at kjensla av einsemd kjem i større grad med alderen. Figur 1.2 viser at blant gutane frå Bergen oppgir 13 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, mens 29 % av jentene har hatt den same kjensla. Av figur 1.3 ser vi at det er fleire av dei eldre ungdommane som kjenner på denne kjensla enn dei yngre. I overkant av 1 av 4 ungdommar i 10.klasse har følt seg ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka.

I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd».

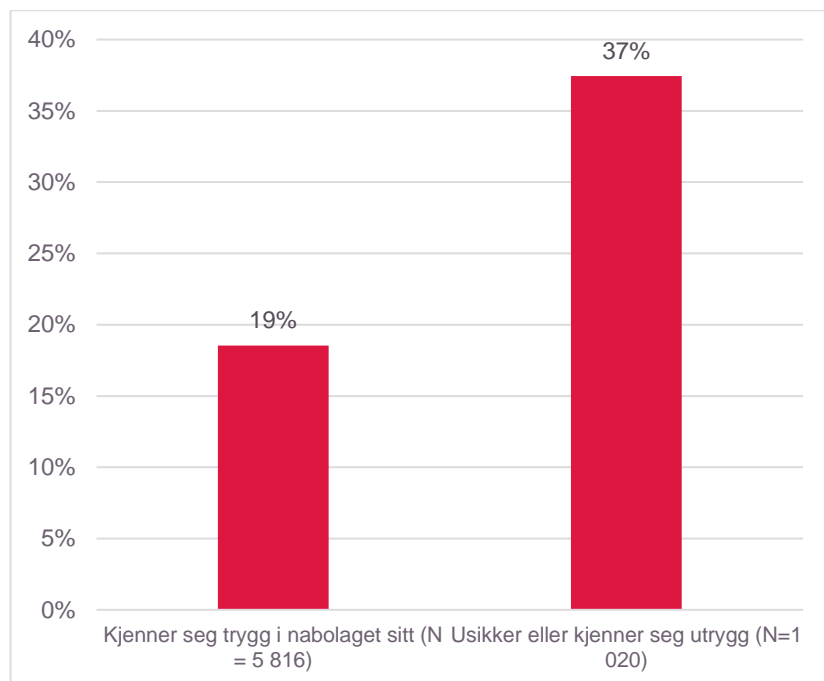
Figur 1.4 viser kryssinga mellom økonomisk status og kjensla av einsemd.

Figur 1.4: Kor stor del har kjent seg einsam, delt inn etter familieøkonomi

Dei fleste frå Bergen kommune har hatt god råd dei siste åra, men det er nokon som ikkje har det. Det vi ser er at det er ein samvariasjon mellom kjensla av einsemd og økonomisk status. Nesten halvparten som svara at dei har hatt dårleg råd delar av eller heile tida dei to siste åra svara også at dei også har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd. Bildet er derimot annleis for dei som har hatt god råd. Vi ser ein gradis overgang frå dei som har hatt god råd til dei som har hatt dårleg råd. Dette mønsteret ser vi også for fylket som heilheit.

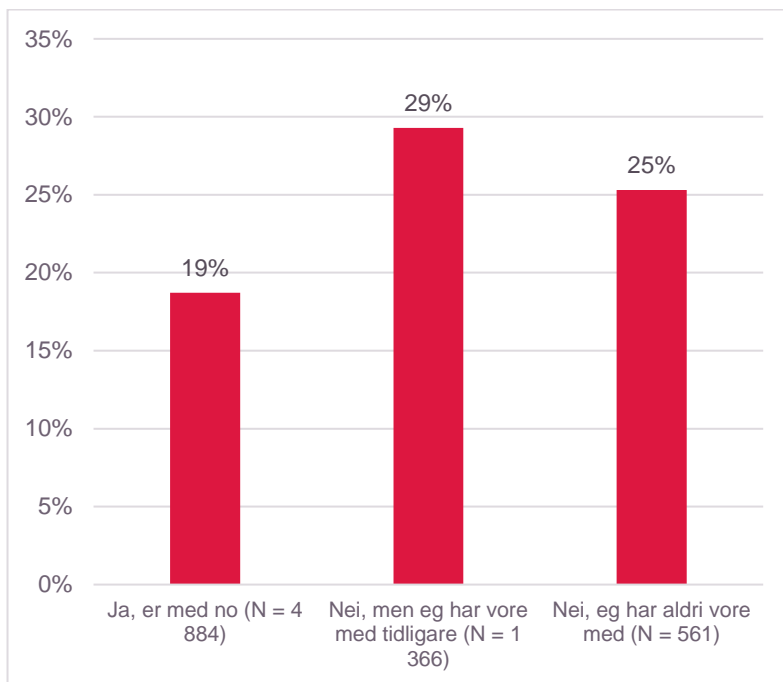
Figur 1.5 viser kryssinga mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam.

Figur 1.5: Kor stor del som har kjent seg einsame, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Dei fleste frå Bergen kjenner seg også trygge, men det er relativt mange (1 020 ungdommar) som svara at dei er usikker eller kjenner seg utrygge i sitt nærmiljø, i tillegg svara 37 %, eller nesten 4 av 10, blant desse at dei også er einsame. Figuren viser at det er ein samvariasjon mellom det å ikkje kjenne seg heilt trygg, og det å føle seg einsam.

Figur 1.6 viser kor stor del som har følt seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar eller ikkje.

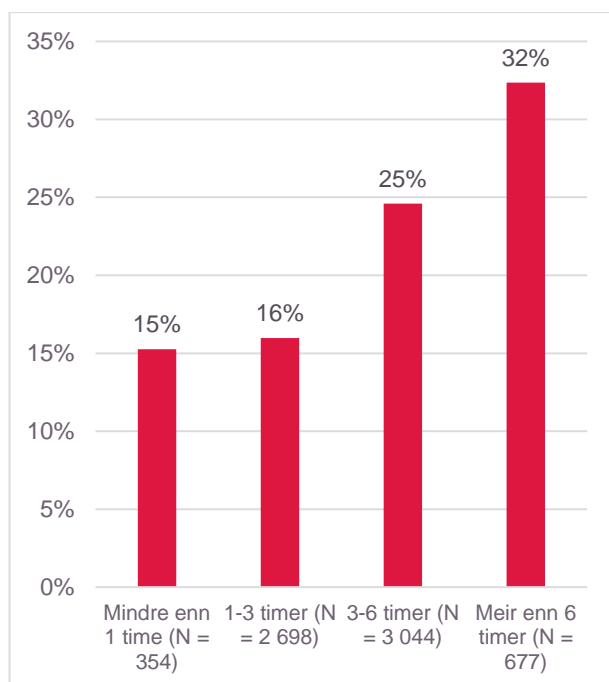

Figur 1.6: Kor stor del som har kjent seg einsame, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

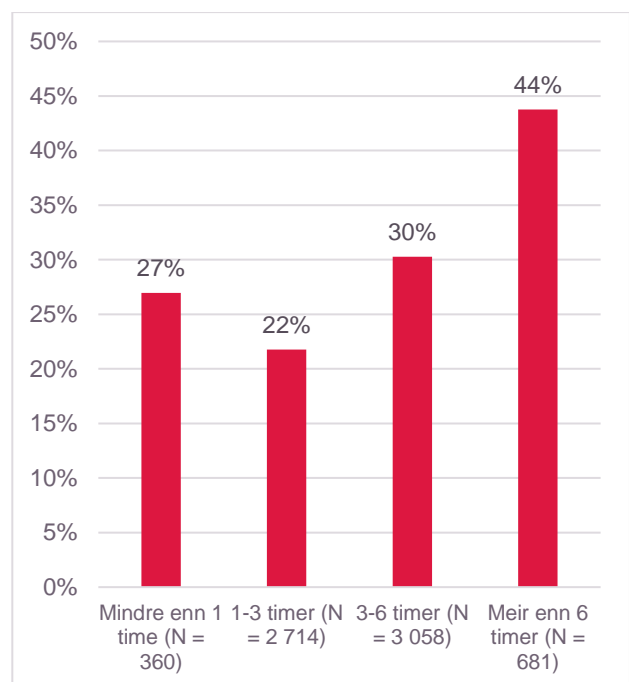
Dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er mindre utsette for å vere einsame enn dei som ikkje er med. Det er dei som har vore med tidlegare, men som ikkje er med lengre som er mest utsette for kjensla av einsemd. Vi har ikkje sett denne figuren opp mot tilbod, og kan heller ikkje slå fast kor flinke desse er til å aktivisere seg og organisere aktivitetar sjølve.

Ungdomen bruker mykje tid føre skjermar i løpet av ein dag. Vi ønska difor å sjå nærmare på dette.

Figurane 1.7 og 1.8 viser korleis tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag heng saman med einsemd og søvnproblem. Det er snakk om både TV, data og nettbrett. Figur 1.7 viser einsemd, og figur 1.8 viser søvnproblem.

Figur 1.7: Delen som har kjent seg einsam, delt inn etter tid før ein skjerm

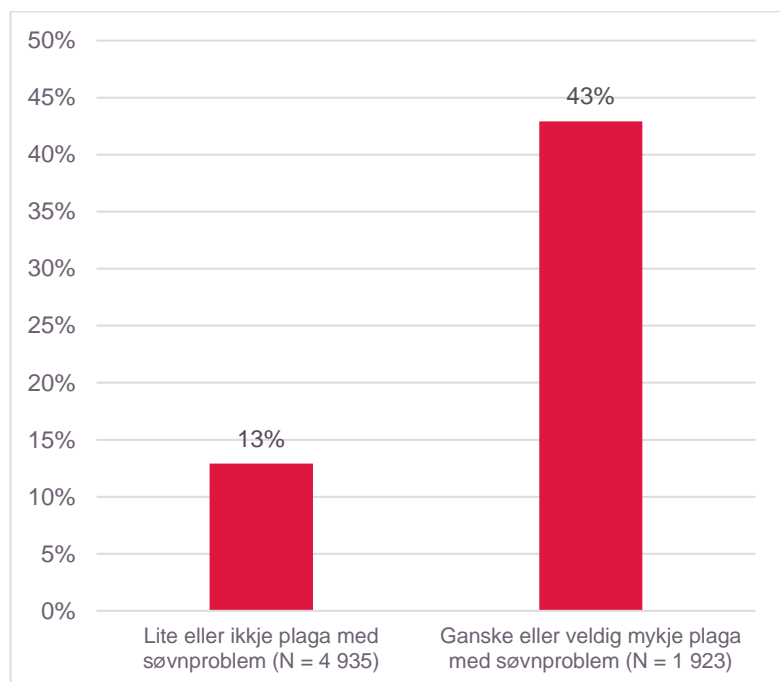

Figur 1.8: Delen som har hatt søvnproblem, delt inn etter tid før ein skjerm

Jo meir ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plaga med både einsemd og søvnproblem, unntaket er dei som sit inntil éin time når vi ser på søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar føre ein skjerm er éin tredjedel plaga med kjensla av einsemd, og meir enn 4 av 10 har problem med søvnen. Vi ser dei same mønstera når vi ser på fylket som heilheit.

Eit anna funn i dataen er at det er ein langt større del av dei som har hatt dårleg råd sit meir enn 6 timar føre ein skjerm på ein vanleg dag (20 %), enn blant dei som verken har hatt god eller dårleg råd (14 %), eller dei som har hatt god råd (9 %).

Figur 1.9 viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svarta at dei anten har vore «Lite plaga» eller «Ikkje plaga i det heile» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svarta «Ganske mykje plaga» eller «Veldig mykje plaga» med søvnproblem.

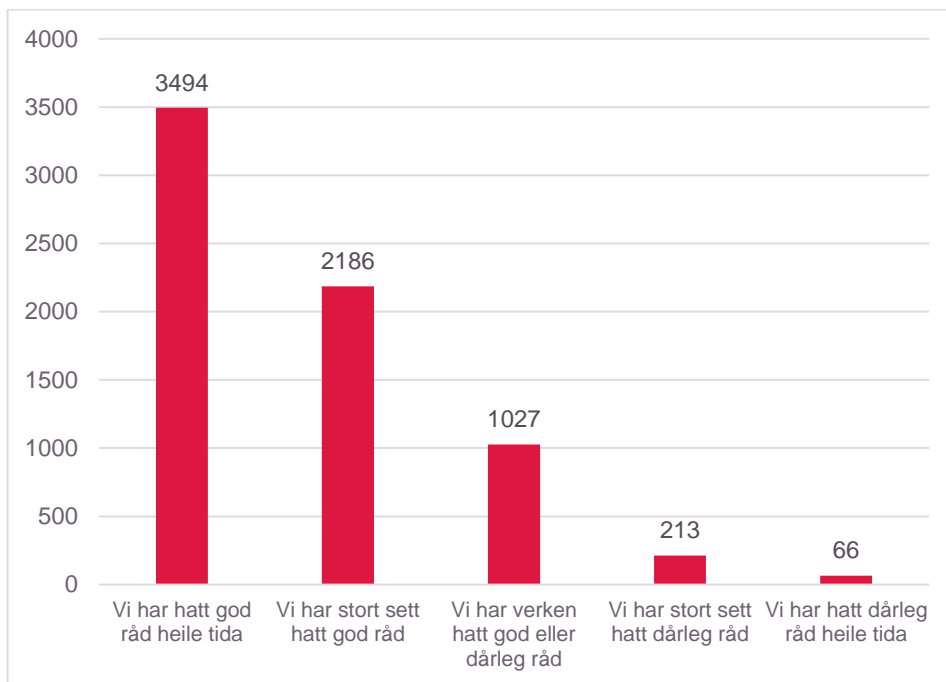
Figur 1.9: Delen som kjenner seg einsame, delt inn etter søvnproblem

Det er ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har meir enn 4 av 10 følt seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot berre omtrent 1 av 8 som kjenner seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet, dette er noko som gjeld for heile fylket. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status.

Figur 1.10 viser svarfordelinga på spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?» for ungdommane frå Bergen kommune.

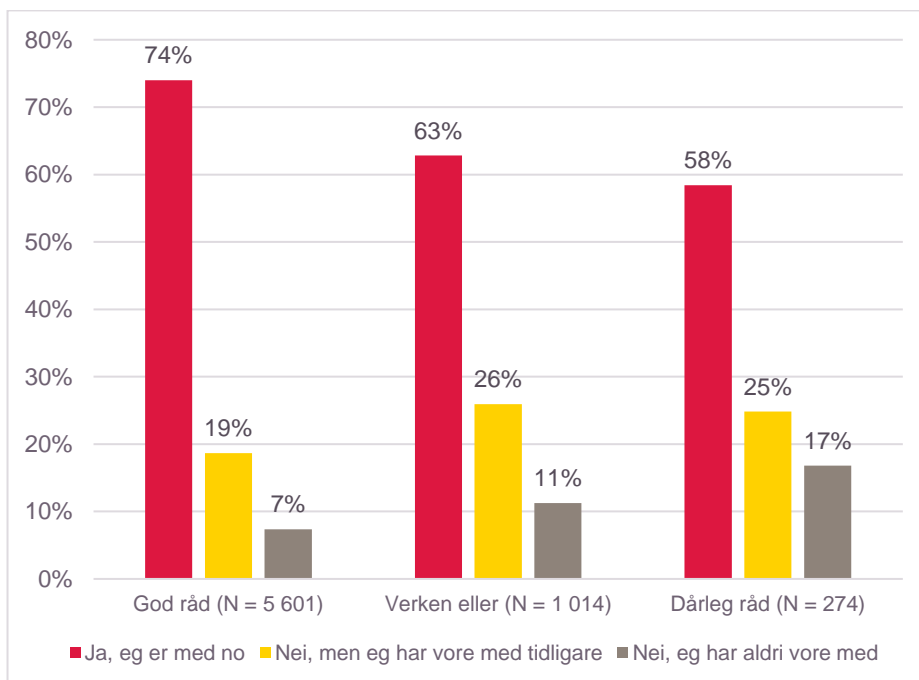

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?"

Dei aller fleste i har hatt god råd, men vi ser at 279 ungdommar har oppgitt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra.

I denne delen er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Gruppa «Dårleg råd» er dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» og «Vi har hatt dårleg råd heile tida», Gruppa «Verken eller» er dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd», og gruppa «God råd» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

Figur 1.11 viser kryssinga mellom deltaking på organiserte fritidsaktivitetar og familieøkonomi for dei Bergen.

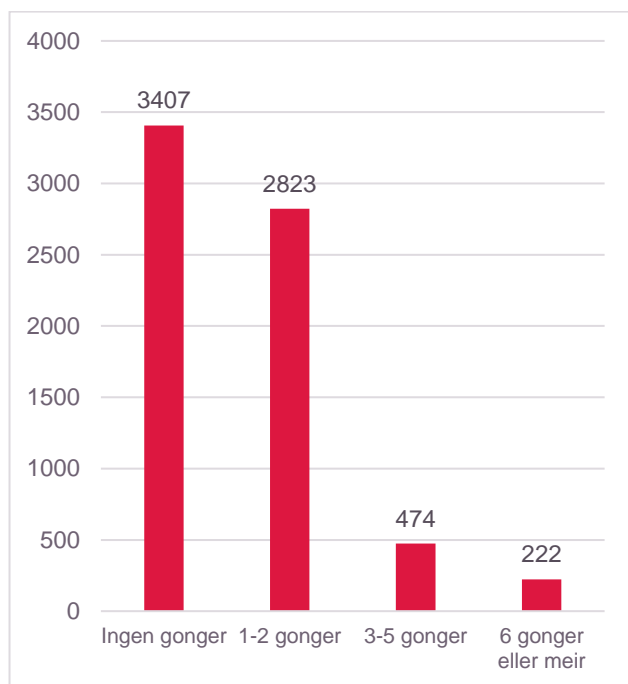

Figur 1.11: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status

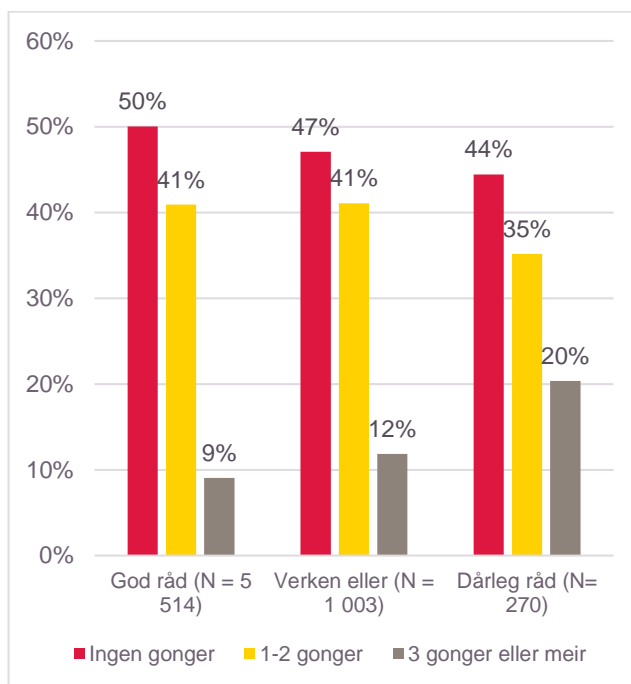
I Bergen kommune er det skilnader mellom dei tre gruppene når det gjeld kor stor del som har delteke på organiserte fritidsaktivitetar. Blant ungdommane som har hatt god råd er meir enn 7 av 10 med på slike

aktivitetar, det går gradvis nedover, og mindre enn 6 av 10 blant dei som har hatt dårleg råd er med no. Det er for så vidt ein liten del som aldri har vore med på slike aktivitetar, men denne delen blir større når økonomien blir dårlegare. Mønsteret er relativt likt når vi ser på fylket som heilskap. Vi har ikkje sett på tilbodet om slike aktivitetar opp mot funna.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den. Tenestene varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengen mellom tilbodet i Bergen, og desse funna. Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedane? – Helsesøster eller skulelege». Fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.12. Figur 1.13 viser kor ofte ungdommane har besøkt skulehelsetenesta delt inn etter økonomisk status.

Figur 1.12: Svarfordeling på spørsmålet "Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedane? - Helsesøster eller skulelege

Figur 1.13: kor stor del som aldri har besøkt skulehelsetenesta, delt på økonomisk status

Av figur 1.12 ser vi at det er ein stor del av ungdommane som har vore innom skulehelsetenesta minst éin gong. Det er 51 % av ungdommane frå Bergen har vore innom skulehelsetenesta minst éin gang, noko som er ein større del enn dei fleste kommunane i Hordaland. Det er likevel potensiale for å nå ut til mange fleire.

Ser vi litt nærmare på kven som har besøkt skulehelsetenesta ser vi at det er ein større del av dei med dårleg råd som nyttar denne tenesta, enn av dei med god råd (figur 1.13), i tillegg nyttar dei med dårleg råd tenesta oftare. Dette kan sjølvstakt kome av fleire årsaker, anten om det er at dei med dårleg råd er meir plaga av psykisk og fysiske plager enn dei med god råd, eller om dei med god råd har fleire alternativ. Men det viser at dei som kanskje har mest behov for ei slik teneste også brukar den.

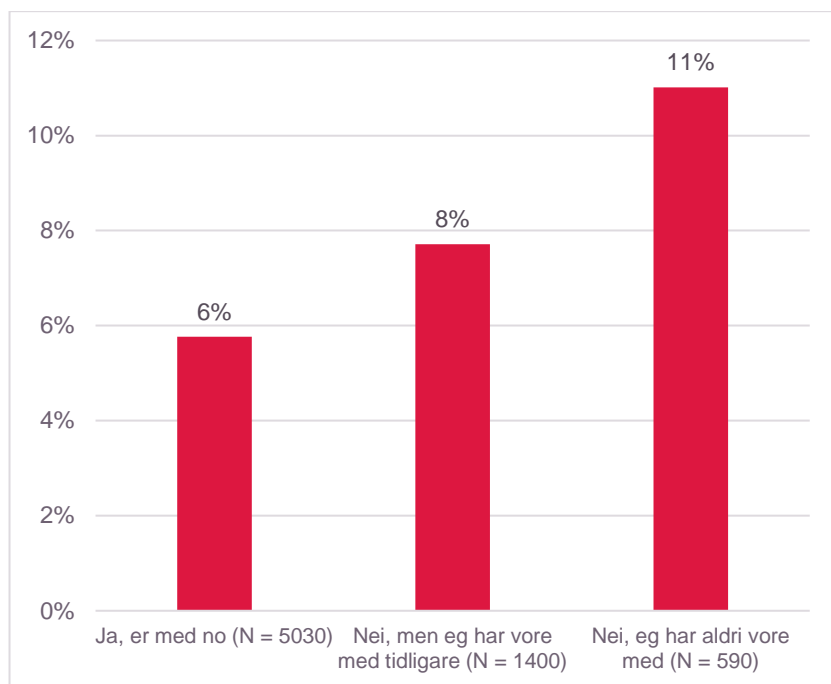
I kapittelet for heile fylket ser vi meir på korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei oppheld seg mest, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet trivsel i skulen.

93 % av ungdommane frå Bergen trivast i skulen. Vi ser litt nærmare på kven det er som ikkje trivast. Figurane under viser den delen som svara «Litt ueinig» og «Heilt ueinig» på påstanden «Eg trivast på skulen», delt inn etter svara på andre spørsmål.

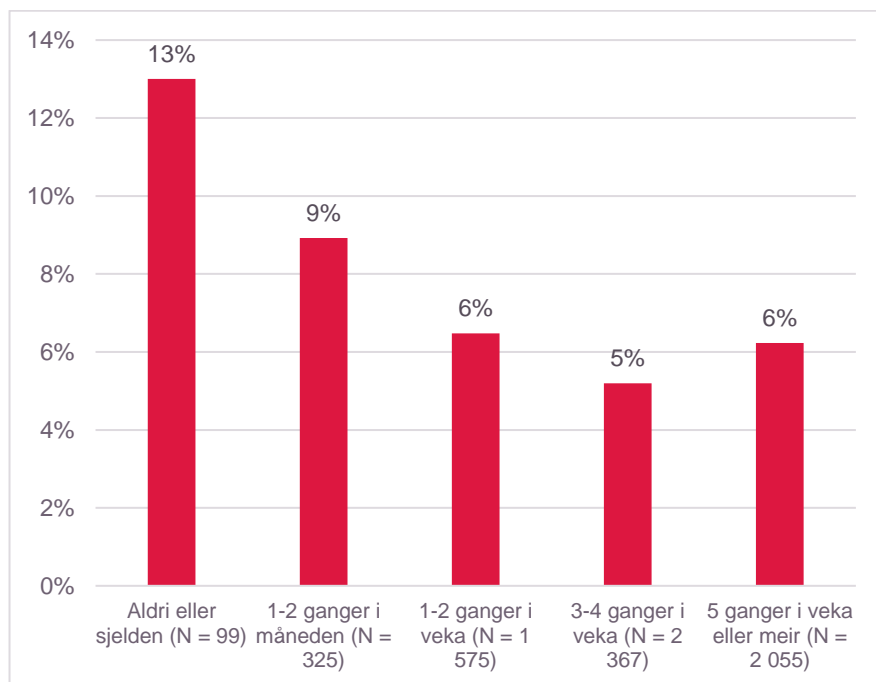
Figur 1.14 viser kryssinga mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.14: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt på deltaking på organiserte fritidsaktivitetar

I Bergen er det dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar som også er dei som i størst grad trivast på skulen. Dei som trivast minst er dei som aldri har vore med på slike aktivitetar. Det er ein del ungdommar som ikkje har vore med på organiserte fritidsaktivitetar, og vi veit, som sagt, ikkje for sikkert kor flinke dei er til å aktivisere seg sjølv.

Figur 1.15 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar. Svara er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?».

Figur 1.15: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar

Av figur 1.15 ser vi at det er stor skilnad mellom dei som trener lite (2 ganger i månaden eller mindre) og dei som trener minimum éin gang i veka. Vi observerar også at ungdommane trener mykje. I Bergen er det en veldig stor del som svara at dei trener fem ganger i veka eller meir. Ein må vere litt forsiktig med konklusjonen

her, og forsøke å sjå litt nærmare på årsak/ verknad: kan det vere slik at dei som ikkje trener er dei som mistrivast i skulen, eller er det sånn at dei som ikkje har det bra og mistrivast i skulen, heller ikkje orkar å trene?

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatata blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

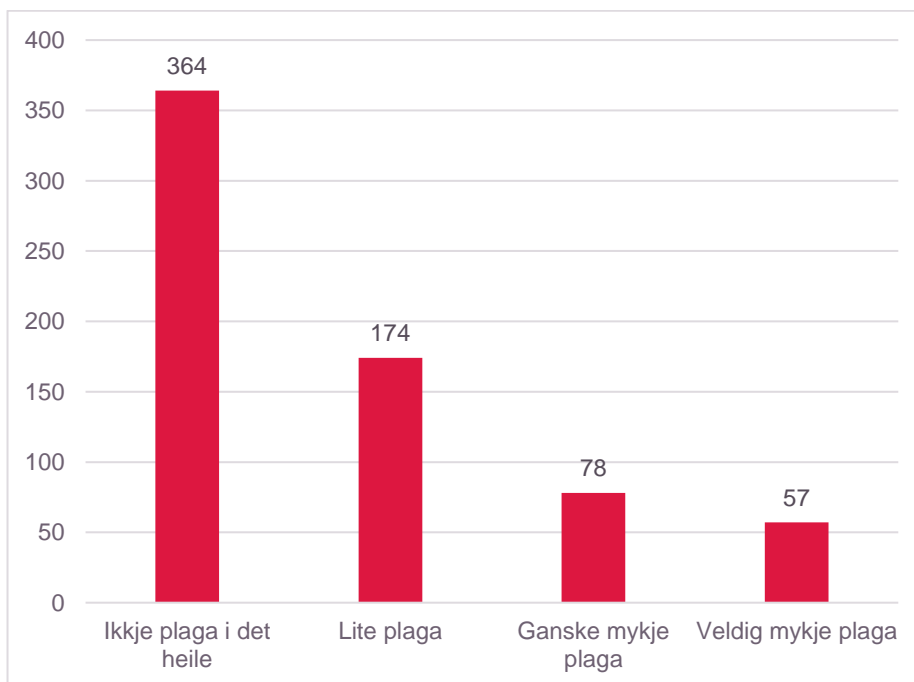
Bømlo kommune

Bømlo kommune var med på Ungdata i 2016. Det vil sei at svara er gitt av dei som gjekk på ungdomskulen eller VG1 og VG2 frå Bømlo skuleåret 2015/2016.

Ungdommane frå Bømlo ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. Bømlo kommune følgjer i stor grad dei same mønstera som det vi ser i fylket som heilheilt, men nokon av samanhengane er svakare eller sterkare for desse kommunane. I delar av rapporten er svara frå Sveio, Austevoll og Fitjar slått saman med Bømlo. Dette er for å sikre store nok data og dermed sikre anonymiteten til respondentane.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

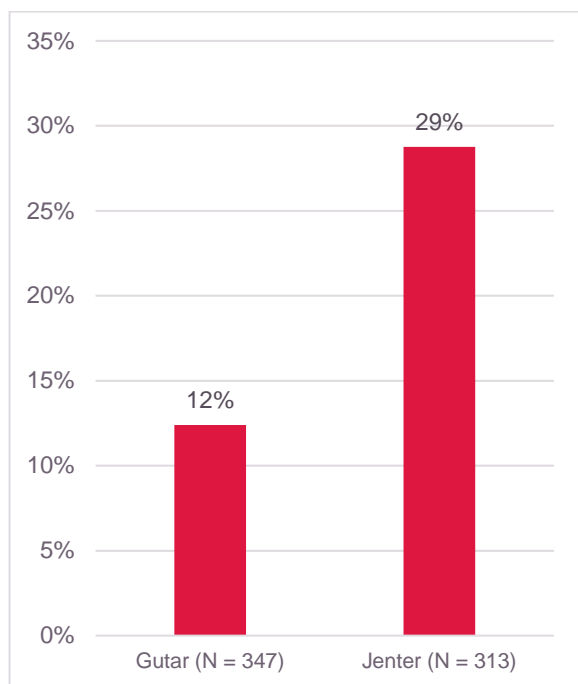
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå Bømlo på spørsmålet «*Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: – Kjent deg einsam?*». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «*Ikkje plaga i det heile*», «*Lite plaga*», «*Ganske mykje plaga*» og «*Veldig mykje plaga*».

Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

20 % av ungdommane i Bømlo kommune svara at dei er ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, noko som er rett under snittet for Hordaland i 2017 (21 %). Ser vi berre på dei som går på ungdomskulen svara 19 % at dei har vore einsame den siste veka, dette talet er nok betre å bruke når ein samanliknar med Hordaland.

Under kjem ei rekke figurar som forsøker å gi oss eit betre bilde av kven dei ungdommane som er einsame er. Alle figurane viser kor stor del av ungdommane som har svara at dei anten har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka kryssa med diverse andre variablar. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn.

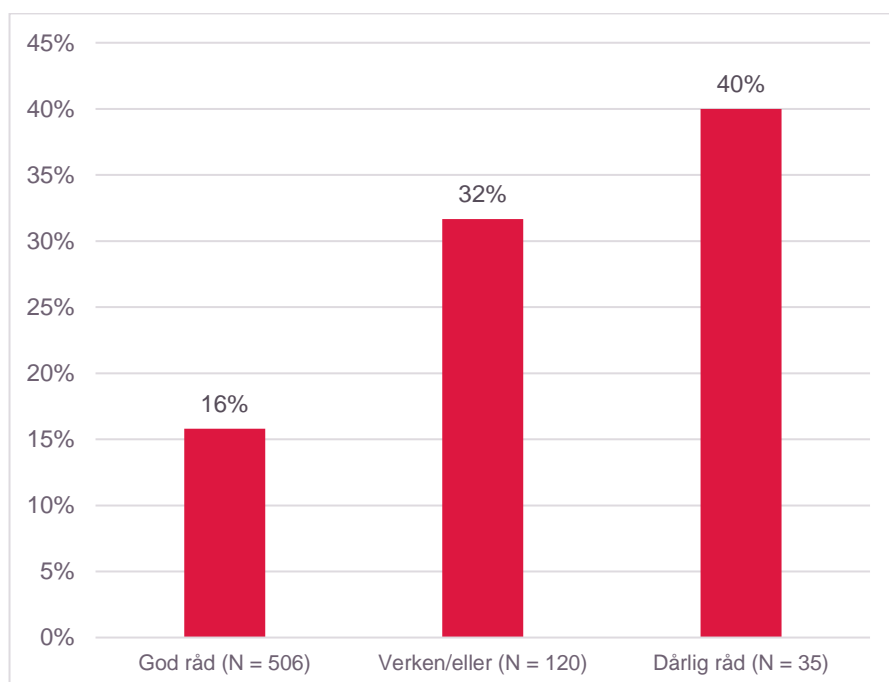
Figur 1.2: Kor stor del som har kjent seg einsame, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Figur 1.3: Kor stor del som har kjent seg einsame, delt inn etter klassetrinn

Av figurane kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar. Figur 1.2 viser at av gutane frå Bømlo oppgir 12 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, mens 29 % av jentene har hatt den same kjensla. Figur 1.3 viser at kjensla av einsemd variera med alderen. I Bømlo følger ungdomsskuleelevane det same mønsteret som vi ser i resten av fylket, nemlig at kjensla av einsemd stig med alderen. Blant dei på Vidaregåande på Bømlo er talet litt meir stabilt mellom éin fjerdedel og éin femtedel. Blant 8.klassingane er det derimot ca. 1 av 8 som har følt seg einsame den siste veka.

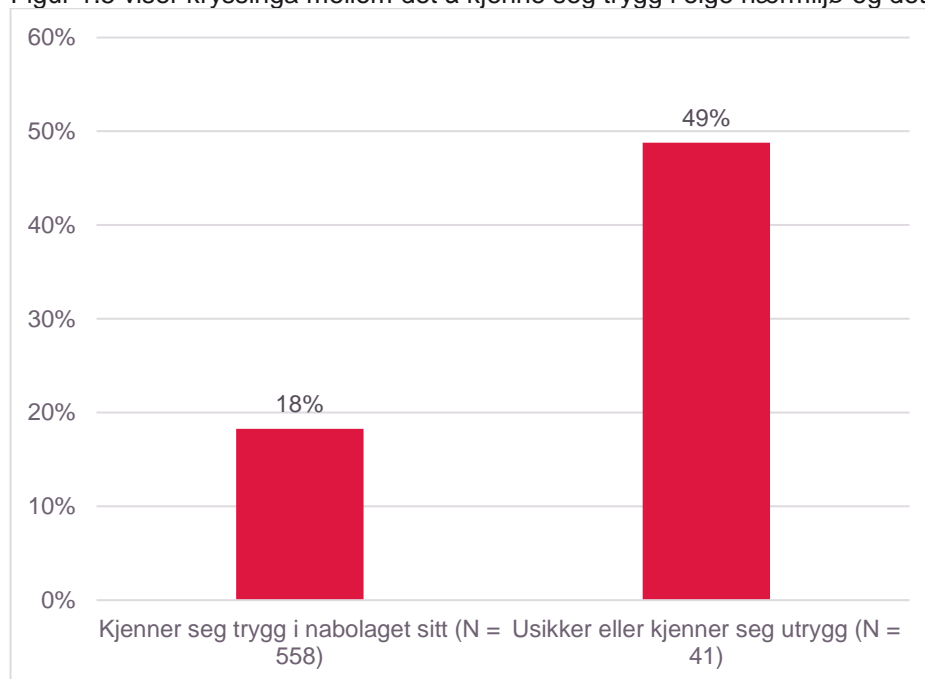
I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd». Figur 1.4 viser kryssinga mellom økonomisk status og einsemd.

Figur 1.4: Kor stor del har kjent seg einsam, delt inn etter tid føre ein skjerm

Dei aller fleste i Bømlo kommune oppgir at dei har god råd, men vi ser likevel at det er skilnad mellom dei tre gruppene når det gjeld kjensla av einsemd. 2 av 5 av dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd oppgir også at dei er einsame. Dette mønsteret ser vi også for fylket som heilskap.

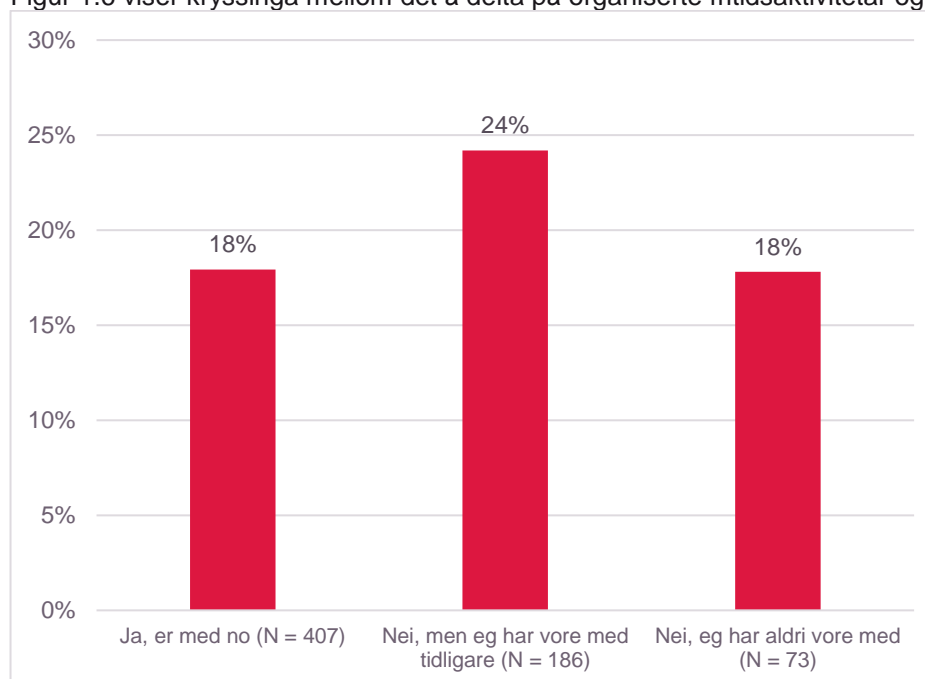
Figur 1.5 viser kryssinga mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam.

Figur 1.5: Kor stor del som har kjent seg einsame, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Dei aller fleste ungdommane frå Bømlo kjenner seg trygge i nabolaget sitt, men 41 ungdommar frå Bømlo oppgir at dei er usikre eller at dei ikkje kjenner seg trygge. Det er også slik at det er noko større del av dei som ikkje er heilt trygge som kjenner seg einsame enn det er av dei som kjenner seg trygge. Av desse 41 ungdommane svara halvparten at dei også har følt seg einsame.

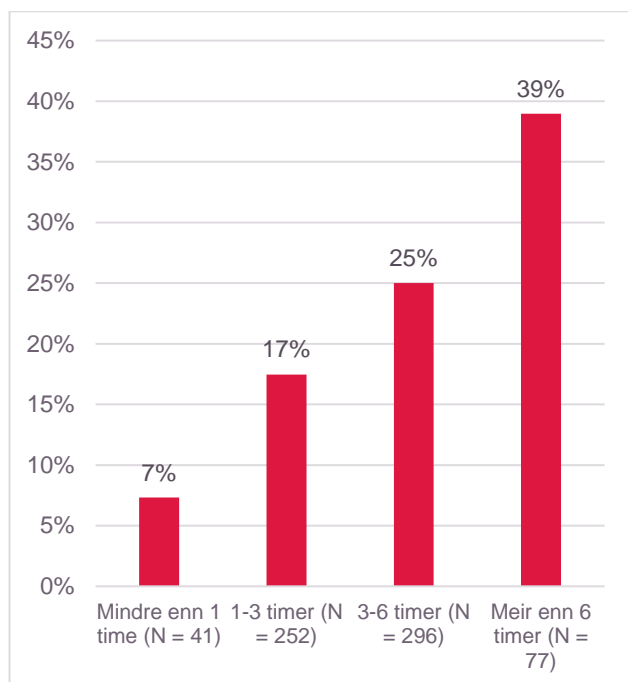
Figur 1.6 viser kryssinga mellom det å delta på organiserte fritidsaktivitetar og det å kjenne seg einsam.

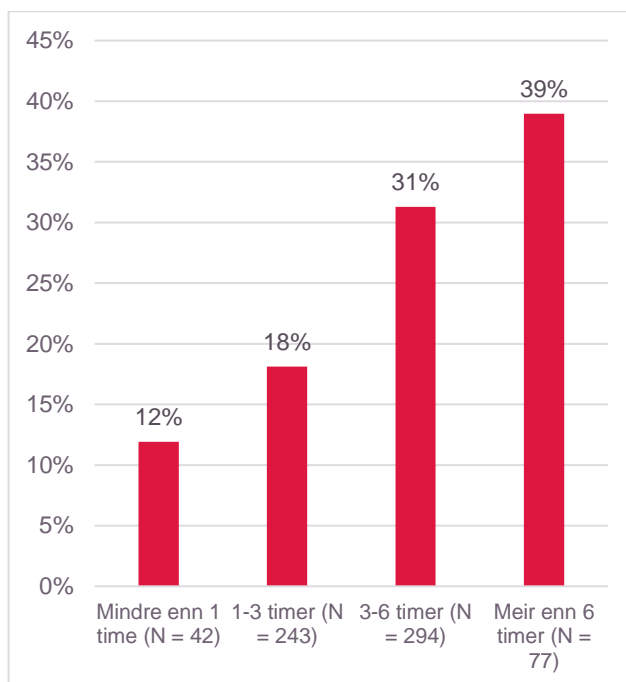
Figur 1.6: Kor stor del som har kjent seg einsame, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

Det å delta på organisert aktivitet har også noko å seie for kjensla av einsemd. Ser vi på denne figuren for heile fylket er tendensane klare, der dei som deltek på organiserte fritidsaktivitetar er minst einsame, medan det i Bømlo er litt annleis. Dei som har vore med tidligare men ikkje er med lengre er dei som er mest einsame, dette er likt som fylket. Men at kjensla av einsemd er lik for dei som aldri har delteke og dei som er med no er litt meir uventa. Det kan tenkast at dette heng saman med at ungdommane frå Bømlo er flinke til å organisere aktivitetar sjølv, men det kan vi ikkje sei noko sikkert om i denne omgang.

Vi veit at ungdommane bruker mykje tid føre skjermar, og vi ønskte difor å sjå litt nærmare på akkurat det. Figurane 1.7 og 1.8 under ser vi korleis tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag heng saman med einsemd og søvnproblem. Det er snakk om både TV, data og nettbrett. Figur 1.7 viser einsemd, og figur 1.8 viser søvnproblem.

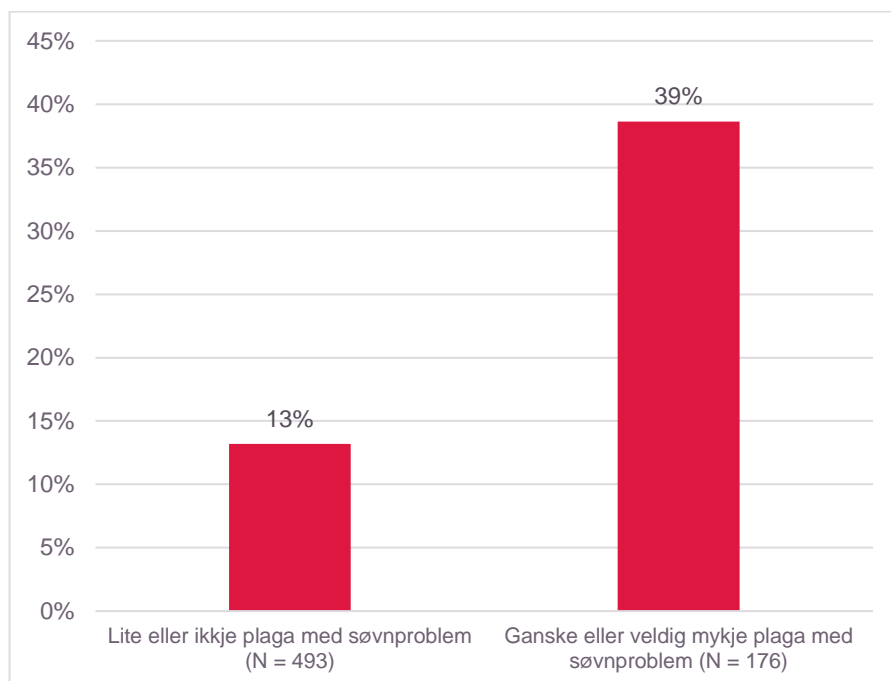
Figur 1.7: Kor stor del har kjent seg einsam, delt inn etter tid føre ein skjerm

Figur 1.8: Kor stor del som har søvnproblem, delt inn etter tid føre ein skjerm

Jo meir ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plaga med både einsemd og søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar føre ein skjerm er meir enn 1 av 3 plaga med kjensla av einsemd, og ein like stor del har problem med søvnen. Vi ser dei same tendensane når vi ser på fylket som heilheit. Blant ungdommane som sitter mindre enn éin time føre skjermen er både kjensla av einsemd og søvnproblem langt under snittet til fylket, men denne gruppa er også den minste av dei fire gruppene, og flest ungdommar sitter mellom 3-6 timar føre ein skjerm på ein vanleg dag.

Figur 1.9 viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svara at dei anten har vore «Lite plaga» eller «Ikkje plaga i det heile» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svara «Ganske mykje plaga» eller «Veldig mykje plaga» med søvnproblem.

Figur 1.9: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter eventuelle søvnproblem

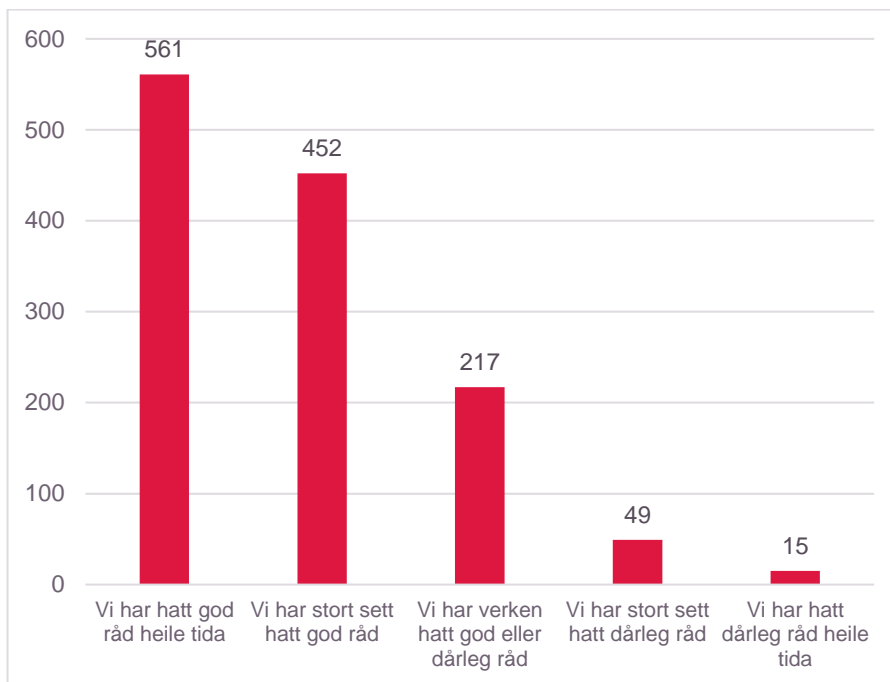
Det er ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har over éin tredjedel følt seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot berre omtrent 1 av 8 som kjenner seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet, dette er noko som gjeld for heile fylket. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status.

I denne delen er stort sett tal frå Austevoll, Sveio, Bømlo og Fitjar kommune slått saman. Grunnen til det er at det er såpass få i kvar kommune som oppgir at dei har hatt dårleg råd i løpet av dei siste to åra, og for å kunne nytte tala på ein god måte må vi difor ha eit større utval.

Figuren under viser svarfordelinga på spørsmålet «*Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?*» for ungdommane frå dei fire kommunane Austevoll, Sveio, Bømlo og Fitjar.

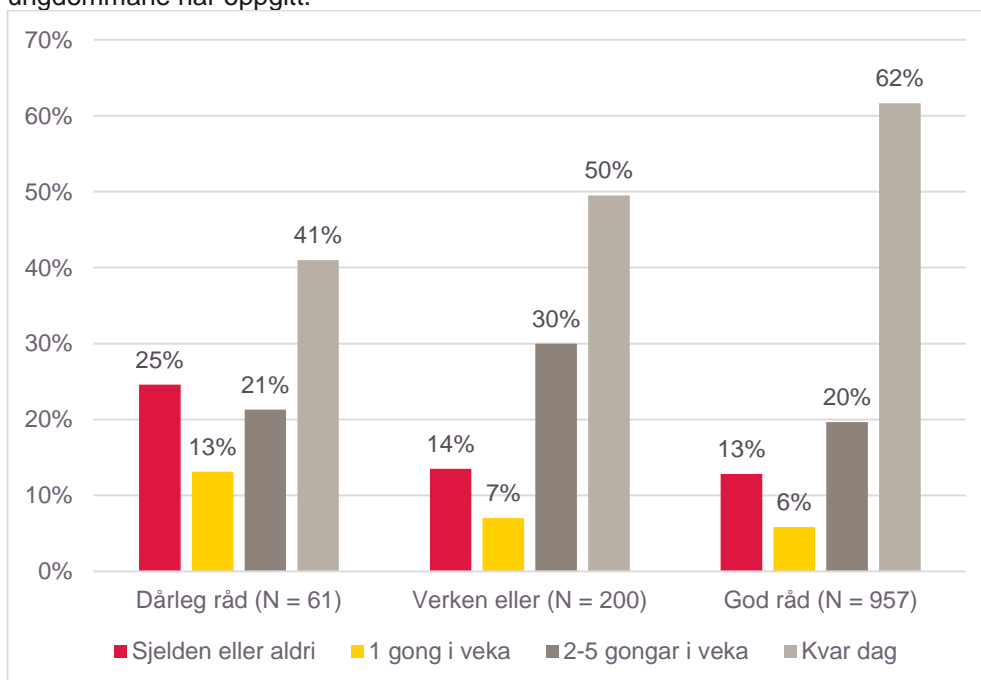

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?" for Austevoll, Sveio, Bømlo og Fitjar

64 ungdommar i dei fire kommunane oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra. 36 av desse er frå Bømlo.

I denne delen er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Gruppa «Dårleg råd» er dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» og «Vi har hatt dårleg råd heile tida», Gruppa «Verken/ eller» er dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd», og gruppa «God råd» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

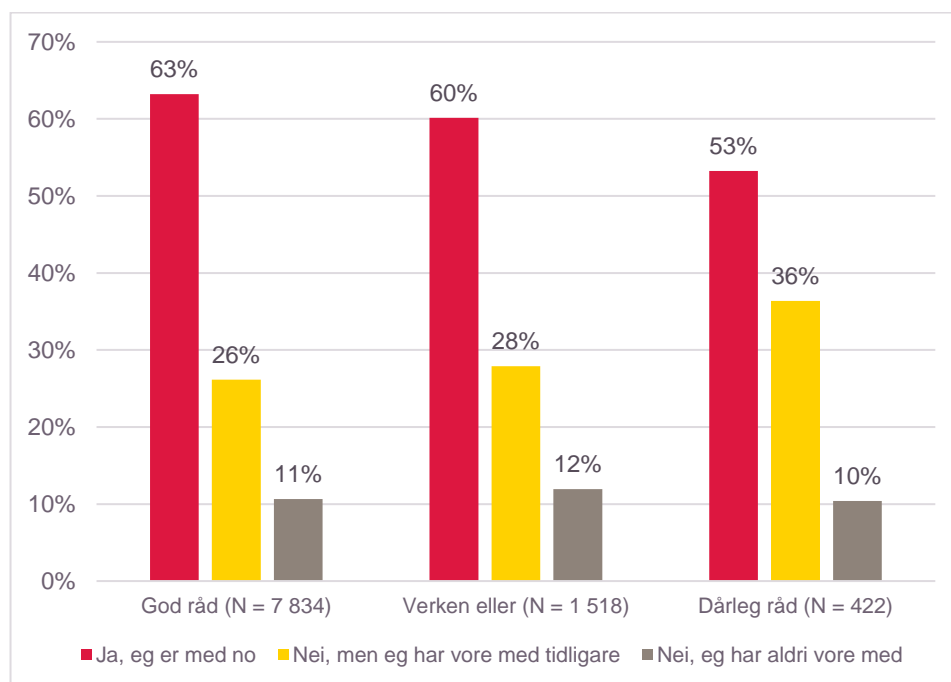
Figuren under viser kor stor del av ungdommane som et frukost kryssa med den økonomiske statusen ungdommane har oppgitt.

Figur 1.11: Frukostvaner, delt inn etter økonomisk status for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Dei fleste ungdommane et frukost daglig, men vi ser at det er stor skilnad i frukostvanane til dei med god og dårleg råd. Like over 4 av 10 med dårleg råd et frukost dagleg, medan meir enn 6 av 10 med god råd svarar det same. 1 av 4 med dårleg råd droppar frukosten, for dei med god råd er det 1 av 10 som gjer det same.

Figur 1.12 viser kryssinga mellom deltaking på organiserte fritidsaktivitetar og familieøkonomi.

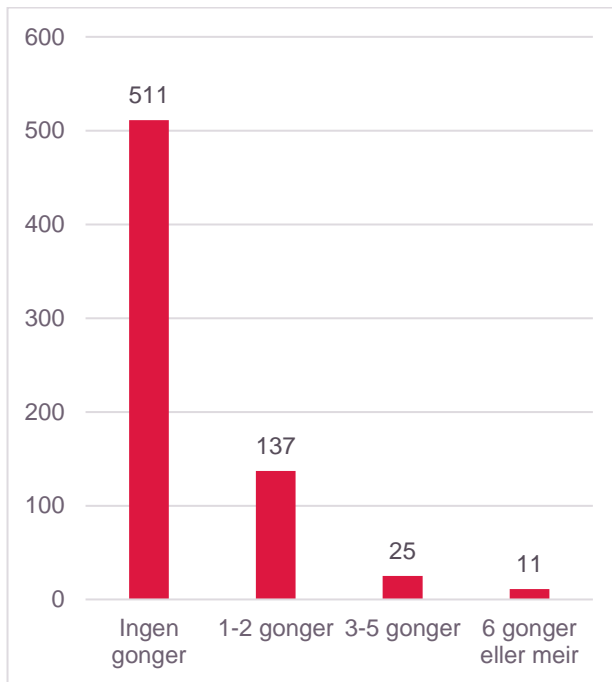

Figur 1.12: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status, for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

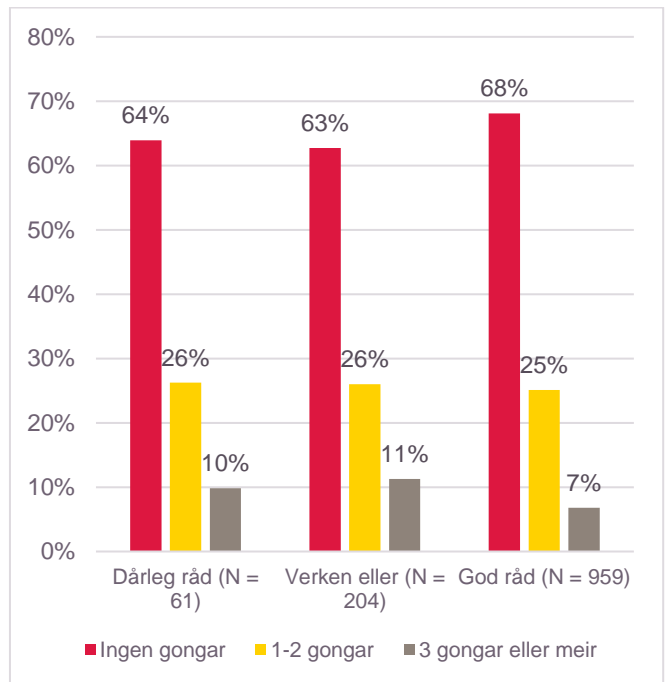
I Austevoll, Sveio, Bømlo og Fitjar er det ein større del av dei som har hatt god råd som er med på organiserte fritidsaktivitetar, enn det vi ser for dei to andre gruppene. Men det er om lag ein like stor del i alle gruppene som aldri har vore med på slike aktivitetar (om lag 1 av 10). I Hordaland som heilheit er bildet noko annleis, der delen som aldri har delteke er størst blant dei med dårleg råd.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den. Tenestene varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengen mellom tilbodet i dei fire kommunane, og desse funna.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? – Helsesøster eller skulelege». Fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.13. Figur 1.14 viser kor ofte ungdommane har besøkt skulehelsetenesta delt inn etter økonomisk status.

Figur 1.13: Svarfordeling på spørsmålet "Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedane? - Helsesøster eller skulelege for Bømlo

Figur 1.14: Kor stor del som aldri har besøkt skulehelsetenesta, delt på økonomisk status for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll.

Av figuren over til venstre ser vi at 25 % av ungdommane frå Bømlo har vore innom skulehelsetenesta minst ein gang. Det er ein langt mindre del enn det vi ser for Hordaland som heilheit.

Ser vi litt nærmare på kven som har besøkt skulehelsetenesta ser vi at økonomi i relativt liten grad skilnader mellom dei tre gruppene. Det er noko overraskande då det var tydeleg at dei som har hatt dårleg råd i større grad nytta tenesta (både hyppigare og ein større del) enn dei som har hatt god råd når vi ser på fylket som heilheit.

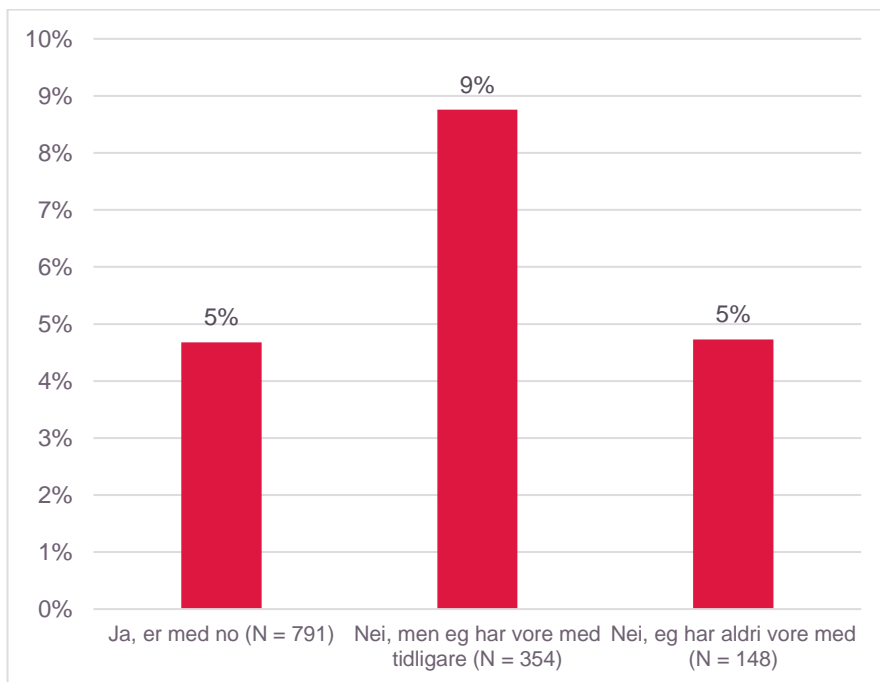
I kapittelet for heile fylket ser vi meir på korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei oppheld seg mest, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet trivsel i skulen. Også denne delen gjeld for kommunane Austevoll, Sveio, Bømlo og Fitjar.

Dei aller fleste trivast i skulen, både i Austevoll, Sveio, Bømlo og Fitjar (94 %) og i fylket som heilskap (93 %). I dei neste figurane ser vi nærmare på dei som ikkje trivast i skulen. Figurane under viser den delen som svara «*litt ueinig*» og «*heilt ueinig*» på påstanden «*Eg trivast på skulen*», delt inn etter svara på andre spørsmål.

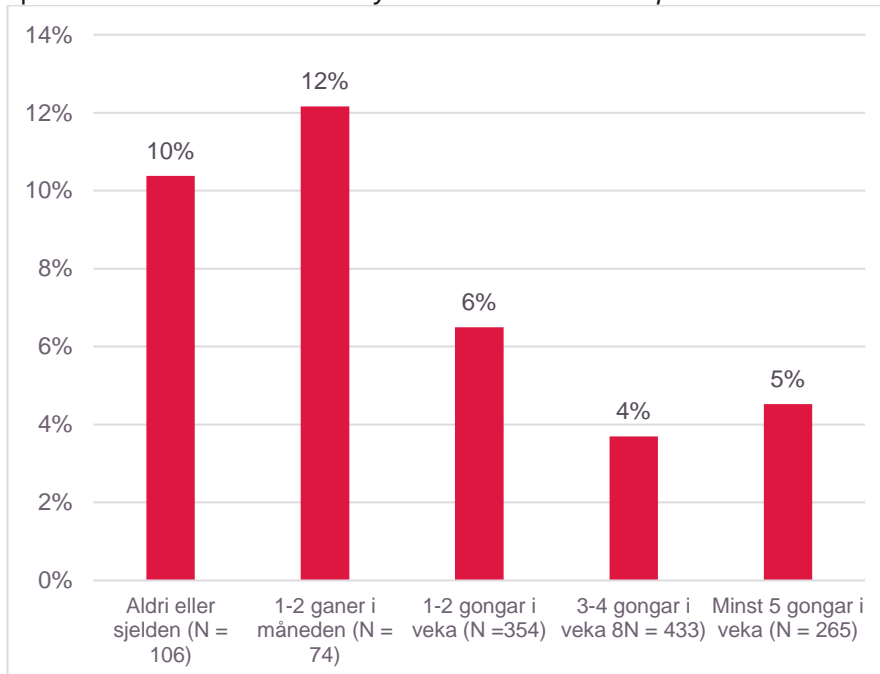
Figur 1.15 viser kryssinga mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.15: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt på deltaking på organiserte fritidsaktivitetar for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

I dei fire kommunane er det dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar no og dei som aldri har vore med på organiserte fritidsaktivitetar som trivast i størst grad på skulen. Dei som trivast minst er dei som har vore med tidligare, men ikkje er med lengre. Det er relativt mange som ikkje er med på organiserte fritidsaktivitetar i dei fire kommunane, men vi veit ikkje for sikkert kor flinke dei er til å aktivisere seg sjølv.

Figur 1.16 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar. Svara er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?».

Figur 1.16: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Av figuren ser vi at det er stor skilnad mellom dei som trener lite (2 gongar i månaden eller mindre) og dei som trener minimum éin gang i veka. Ein må vere litt forsiktig med konklusjonen her, og forsøke å sjå litt nærmare på årsak/ verknad: kan det vere slik at dei som ikkje trener er dei som mistrivast i skulen, eller er det sånn at

dei som ikkje har det bra og mistrivast i skulen, heller ikkje orkar å trene? Men ein samvariasjon ser vi i alle fall.

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatata blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

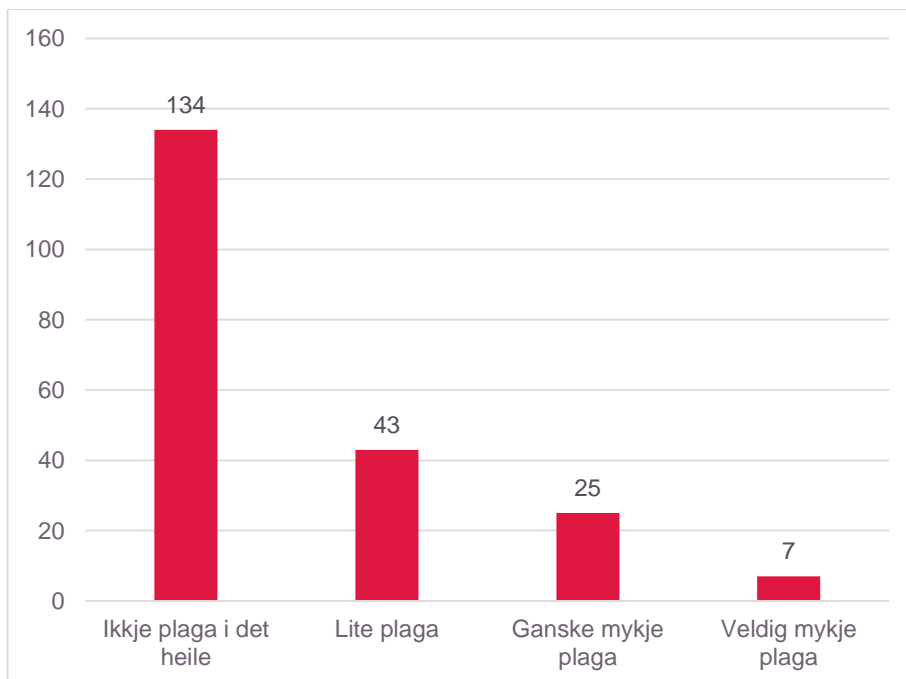
Etne kommune

Ungdom frå Etne kommune var med i Ungdata-undersøkinga i 2015. Den følgjande delen viser svara frå dei som gjekk på ungdomskulen eller VG1 og VG2 skuleåret 2014/2015. Tala er difor ikkje heilt oppdaterte, men dei vil likevel gi ein god indikasjon på ei rekke faktorar som påverkar ungdommane sine liv.

Ungdommane frå Etne ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. I enkelte delar av rapporten er Etne slått saman med Odda, Kvinnherad og Ullensvang, dette er for å sikre anonymitet til respondentane.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

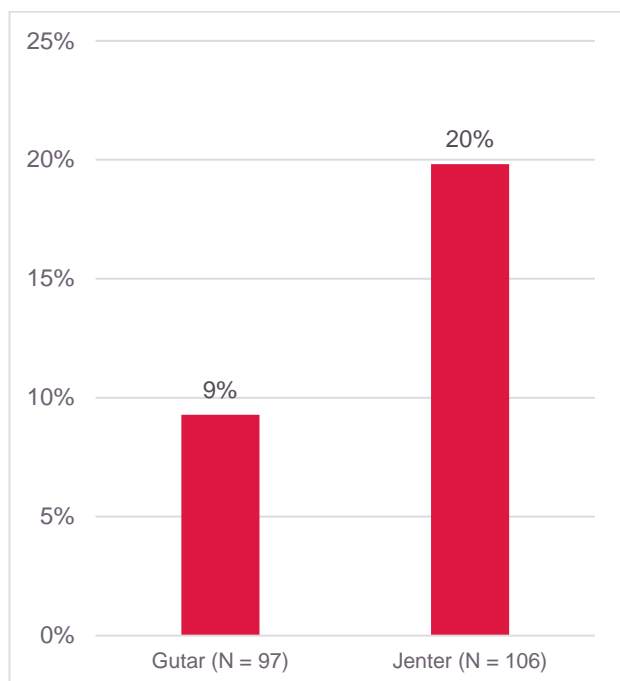
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå Etne på spørsmålet «*Har du i løpet av den siste veka vore plagga av noko av dette: – Kjent deg einsam?*». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «*Ikkje plagga i det heile*», «*Lite plagga*», «*Ganske mykje plagga*» og «*Veldig mykje plagga*».

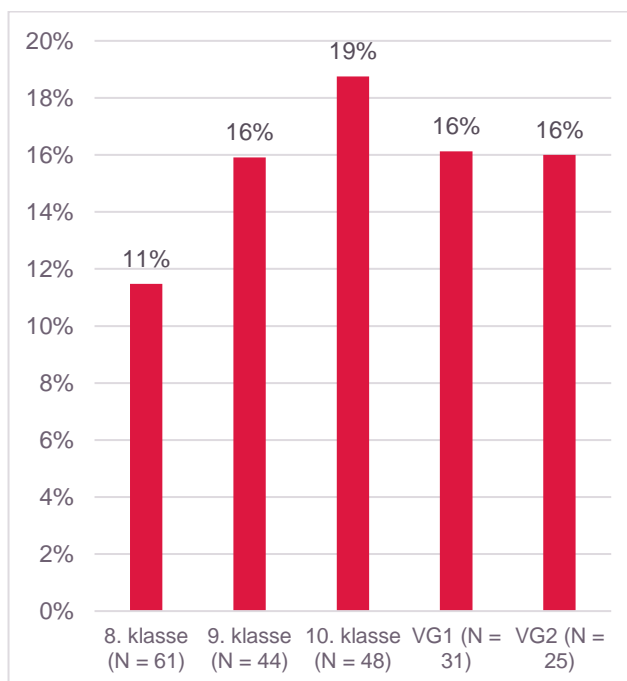
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plagga av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

Det er ein lågare del i Etne kommune som er einsame enn det vi ser for heile fylket. Frå Etne 15 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plagga med kjensla av einsemd den siste veka, for Hordaland som heilskap er det 21 % som svara det same. Men det er framleis at det er 6 ungdommar frå Etne som svara at dei har vore ganske eller veldig mykje plagga med kjensla av einsemd i løpet av den siste veka.

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plagga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn.

Figur 1.2: Kor stor del som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

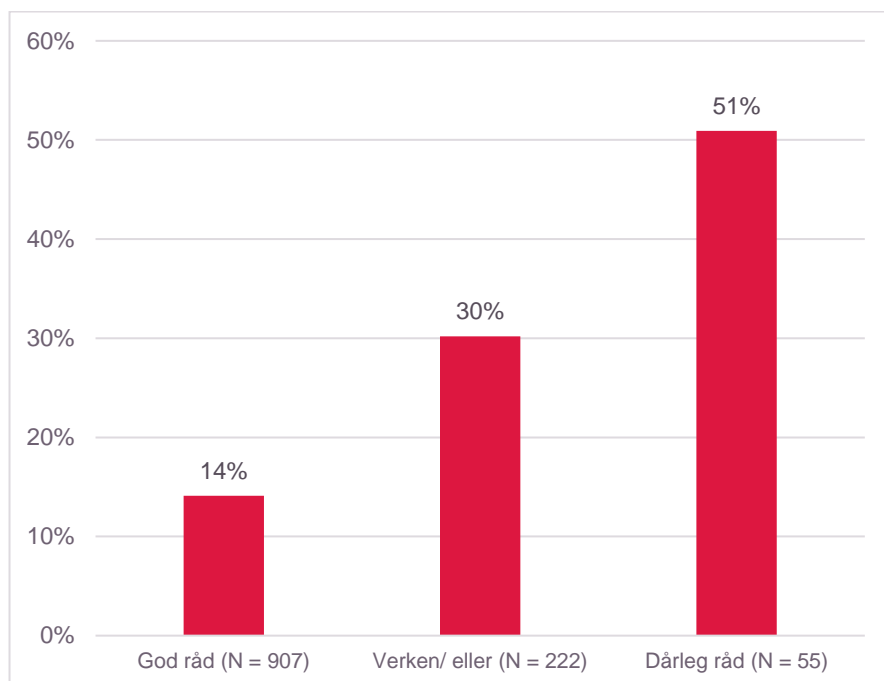

Figur 1.3: Kor stor del som vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klasstrinn

Av figurane kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar, og at blant dei på ungdomskulen kjem kjensla av einsemd i større grad med alderen. Det er relativt få respondentar frå VG1 og VG2, så ein bør ikkje legge så mykje vekt på desse tala. Figur 1.2 viser at av gutane frå Etne oppgir 9 % (1 av 10) at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, mens 20 % (1 av 5) av jentene har hatt den same kjensla. Av figur 1.3 ser vi at det er dei yngste ungdommane frå Etne som er minst einsame. Dette er same tendens som vi ser for fylket som heilskap. Her vil det alltid kunne vere kullvariasjonar, og ein bør her nytte lokalkunnskapen ein sit med i kommunen når ein les rapporten. 10.klassingane frå Etne ligg også litt under snittet når vi samanliknar med Hordaland som heilheit.

I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd».

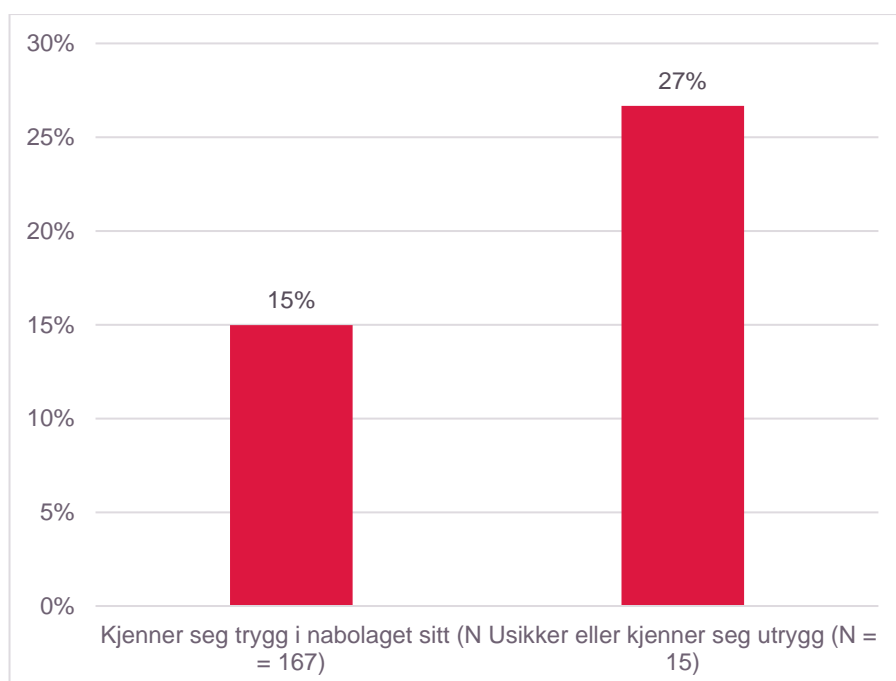
Figur 1.4 viser kryssinga mellom økonomisk status og einsemd, her er svara frå Etne slått saman med dei frå Odda, Ullensvang og Kvinnherad då det er få ungdommar frå Etne som oppgir at dei har hatt dårleg råd.

Figur 1.4: Kor stor del har vore ganske eller veldig plagt med kjensla av einsemd, delt inn etter økonomi for Odda, Ullensvang, Kvinnherad og Etne

Dei fleste har hatt god råd dei siste åra, men det er nokon som ikkje har det. Det vi ser er at det er ein samvariasjon mellom kjensla av einsemd og økonomisk status. Halvparten av dei som svarta at dei har hatt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra svarta også at dei er ganske eller veldig mykje plagt med kjensla av einsemd. Bildet er derimot annleis for dei som har hatt god råd, men vi ser ein gradis overgang frå dei som har hatt god råd til dei som har hatt dårleg råd. Dette mønsteret ser vi også for fylket som heilheit.

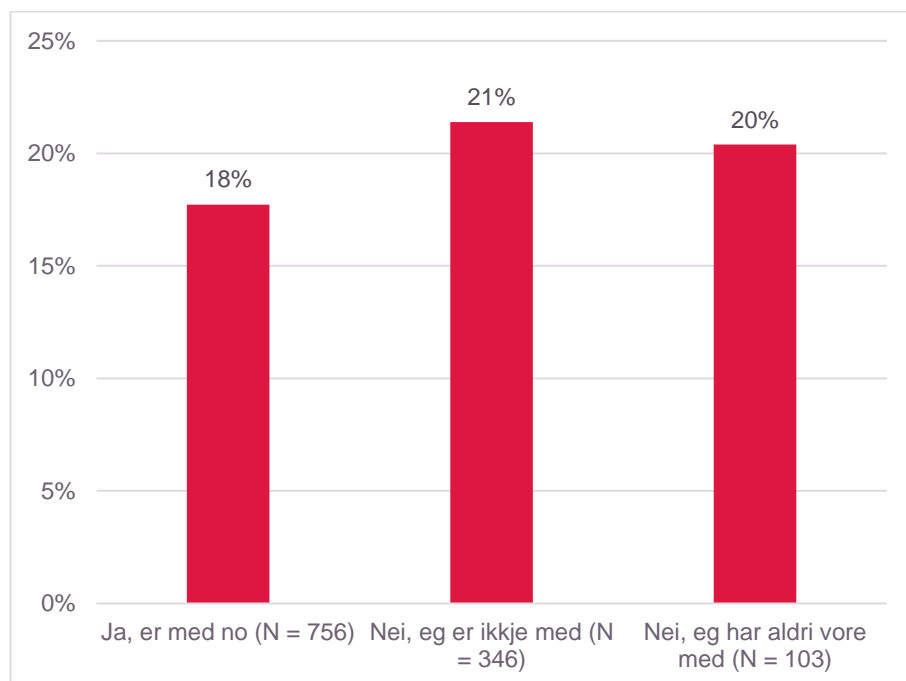
Figur 1.5 viser kryssinga mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam.

Figur 1.5: Kor stor del har vore ganske eller veldig plagt med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Dei fleste frå Etne kjenner seg trygge, men det er 15 ungdommar som svarta at dei er usikker eller at dei kjenner seg utrygge i sitt nærmiljø, i tillegg svarta ein større del av desse at dei også er einsame.

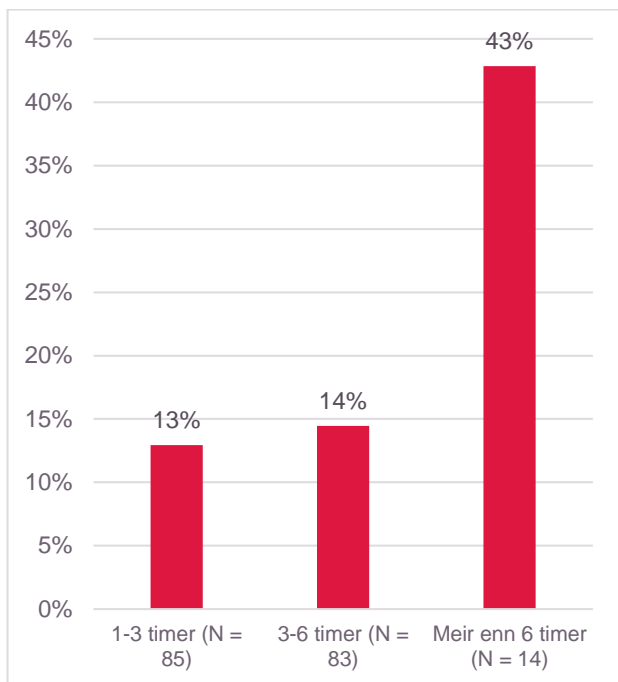
Figur 1.6 viser kor stor del som har følt seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar, også her er Odda, Ullensvang og Kvinnherad med.

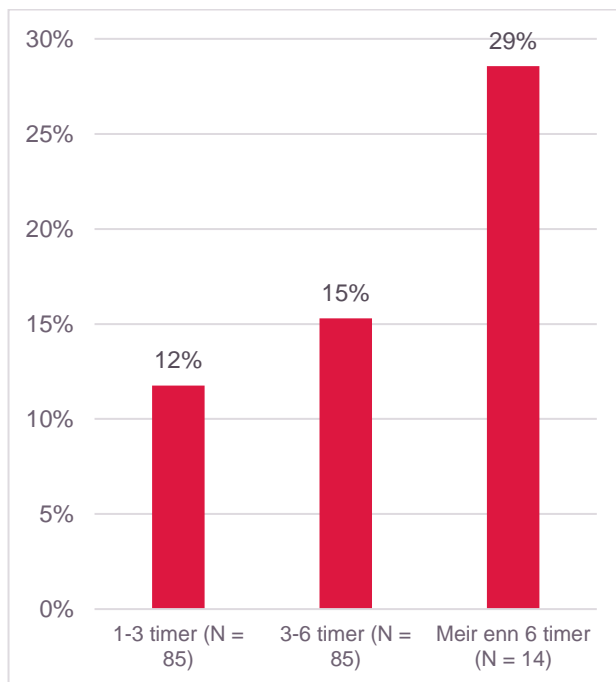
Figur 1.6: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

Dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er haket mindre utsette for å vere einsame enn dei som ikkje er med. Men denne skilnaden er mykje mindre for dei fire kommunane enn det vi ser for fylket som heilheit. Det kan vere mange orsaker til det, men ein mogleg grunn kan vere at ungdommane frå Etne og omeng er flinke til å organisere seg sjølve. Blant ungdommane på Etne er det 21 ungdommar som svara at dei ikkje har vore med på nokon form for organisert fritidsaktivitet etter fylte 10 år, og svært få av desse svara at dei er einsame. I tillegg svara 59 at dei har vore med tidligare, men at dei ikkje lengre er med.

Vi veit at ungdommane bruker mykje tid føre skjermar, og vi ønska difor å ta ein nærmare titt på nettopp dette. Figurane 1.7 og 1.8 under ser vi korleis tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag heng saman med einsemd og søvnproblem. Det er snakk om både TV, data og nettbrett. Figur 1.7 viser einsemd, og figur 1.8 viser søvnproblem. Desse figurane gjeld berre for Etne, men gruppa som sit mindre enn 1 time føre ein skjerm er så lita at den er teke bort av anonymitetsomsyn.

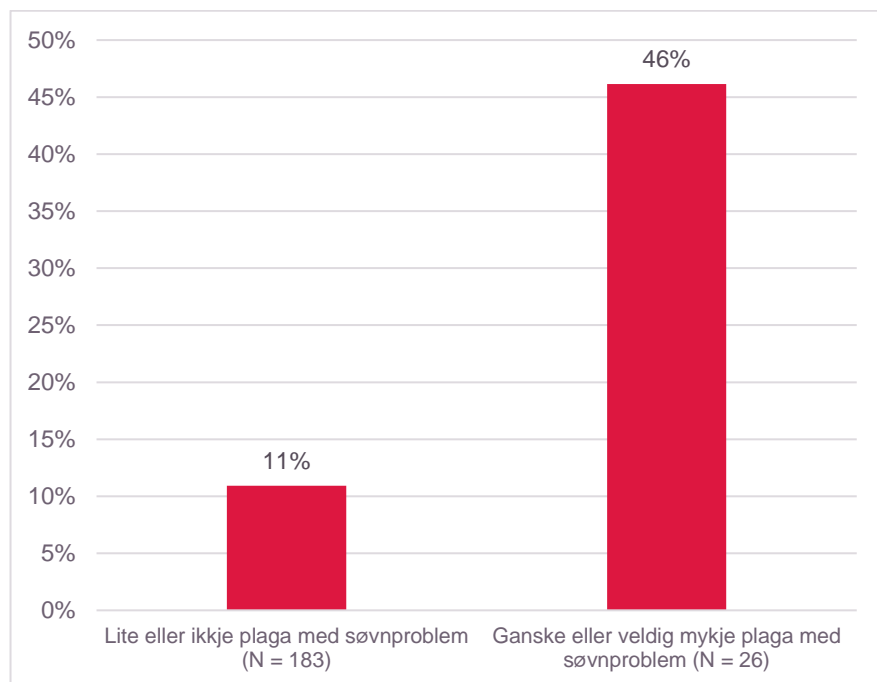
Figur 1.7: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tid føre ein skjerm

Figur 1.8: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med søvnproblem, delt inn etter tid føre ein skjerm

Jo meir ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plaga med både einsemd og søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar føre ein skjerm meir enn 2 av 5 plaga med kjensla av einsemd, medan i underkant av 1 av 3 i same gruppe har problem med søvnen. Vi ser dei same mønstera når vi ser på fylket som heilheit, men skilnaden mellom dei to fyrste gruppene er mindre i Etne enn for resten av fylket.

Figur 1.9 viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svara at dei anten har vore «Lite plaga» eller «Ikkje plaga i det heile» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svara «Ganske mykje plaga» eller «Veldig mykje plaga» med søvnproblem.

Figur 1.9: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter søvnproblem

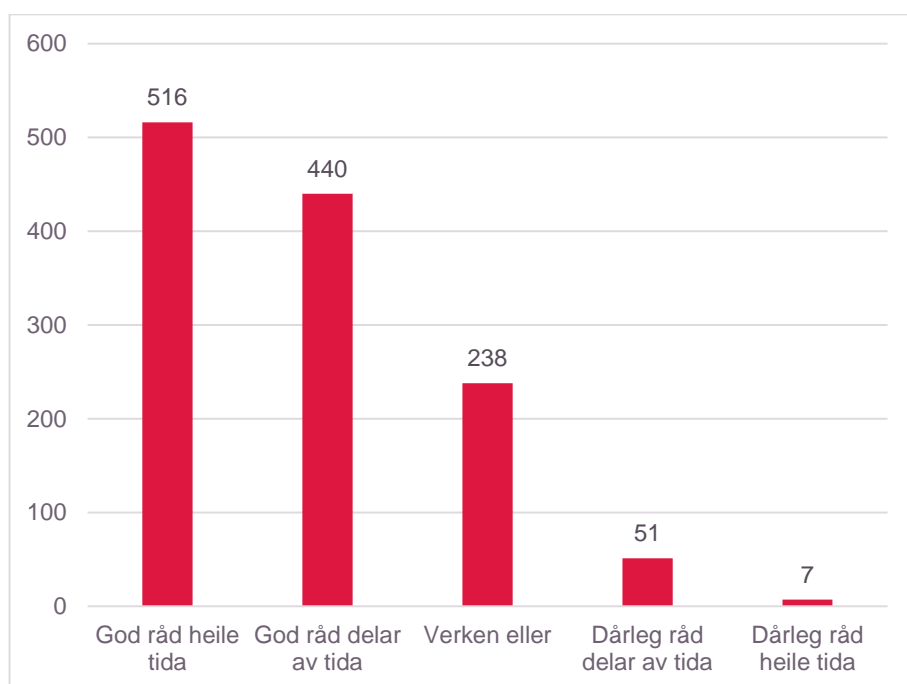
Figuren viser ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har nesten halvparten følt seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot berre omtrent 1 av 10 som kjenner seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE? (ODDA, ULLENSVANG, ETNE OG KVINNHERAD)

Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet, dette er noko som gjeld for heile fylket. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status.

I resten av dette kapittelet er det tal frå både Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad. Grunnen til det er at det er såpass få i kvar kommune som oppgir at dei har hatt dårleg råd i løpet av dei siste to åra, og for å kunne nytte tala på ein god måte må vi difor ha eit større utval. Vi ser også på kor stor del som mistrivast i skulen, og trivselen er såpass høg i alle kommunane at vi også her må ta med alle dei fire kommunane i rapporteringa.

Figur 1.10 viser svarfordelinga på spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?» for ungdommane i dei fire kommunane Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad.

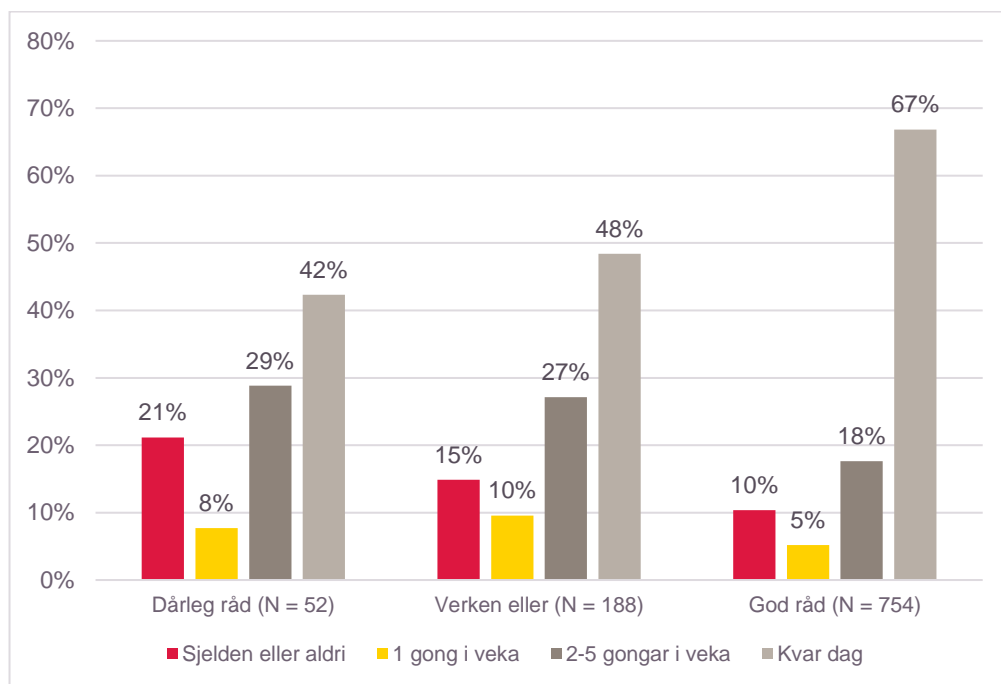

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?"

Dei aller fleste i Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad har god råd, men vi ser at 58 ungdommar har oppgitt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra.

I denne delen er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Gruppa «Dårleg råd» er dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» og «Vi har hatt dårleg råd heile tida», Gruppa «Verken/eller» er dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd», og gruppa «God råd» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

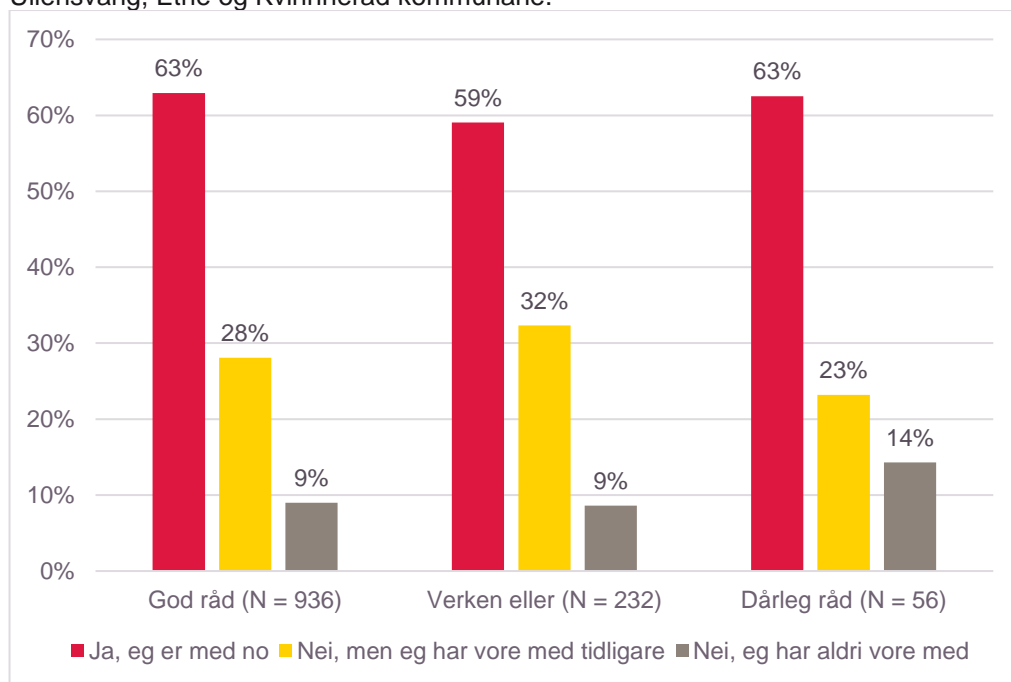
I figur 1.11 viser kryssinga mellom økonomi og frukostvanane til ungdommane. Dette er svara til ungdommane frå Ullensvang, Etne og Kvinnherad. Odda er altså ikkje med. Grunnen til det er endringar i rapporteringa frå NOVA på dette spørsmålet mellom 2016 og 2017.

Figur 1.11: Frukostvaner, delt inn etter økonomisk status – Ullensvang, Etne og Kvinnherad

Dei fleste ungdommane et frukost daglig, men vi ser at det er stor skilnad i frukostvanane til dei med god og dårleg råd. Like over 4 av 10 med dårleg råd et frukost dagleg, medan 7 av 10 med god råd svarar det same. 1 av 5 med dårleg råd droppar frukosten, for dei med god råd er det 1 av 10 som gjer det same.

Figur 1.12 viser kryssinga mellom deltaking på organiserte fritidsaktivitetar og familieøkonomi for Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad kommunane.

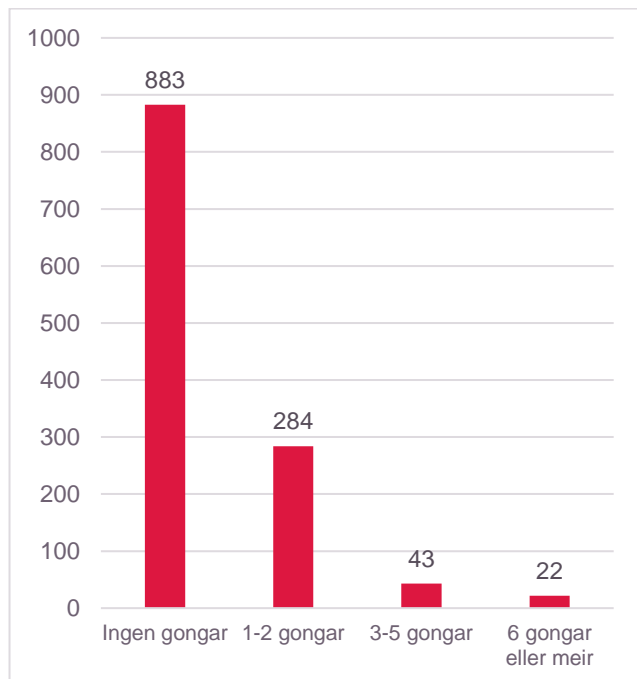

Figur 1.12: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status

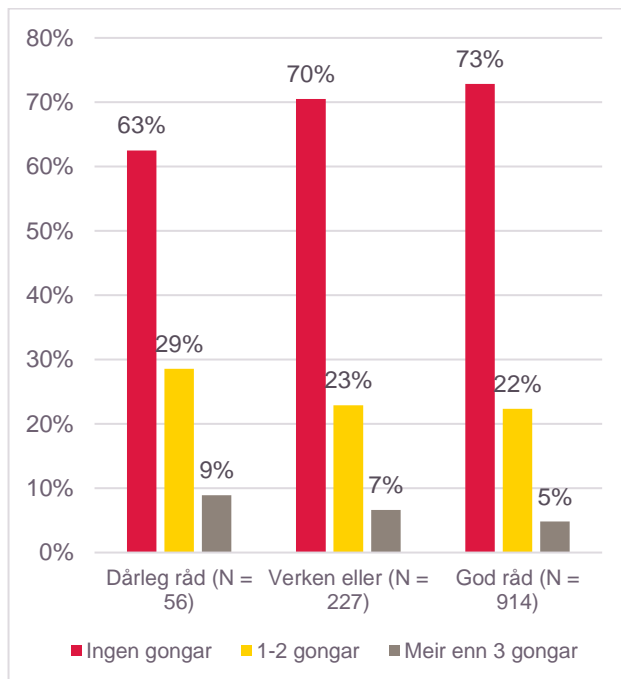
I Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad er det omtrent like stor del av dei som har hatt dårleg råd som dei som har hatt god råd som er med på organiserte fritidsaktivitetar, men det er litt større del blant dei som har hatt dårleg råd som aldri har vore med. I Hordaland som heilskap er bildet noko annleis, der dei som har hatt dårleg råd er mindre med på organiserte fritidsaktivitetar.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den. Tenestene varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengene mellom tilbodet i dei fire kommunane, og desse funna.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedane? – Helsesøster eller skulelege». Fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.13. Figur 1.14 viser kor stor del som ikkje har besøkt skulehelsetenesta delt inn etter økonomisk status.

Figur 1.13: Svarfordeling på spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedane? - Helsesøster eller skulelege»

Figur 1.14: kor stor del som aldri har besøkt skulehelsetenesta, delt inn etter økonomisk status

Av figuren over til venstre ser vi at 28 % av ungdommane i dei fire kommunane som har vore innom skulehelsetenesta minst éin gong. Det er ein markant lågare del som har nytta seg av denne tenesta i dei fire kommunane enn i Hordaland som heilheit, der nærmare halvparten av elevane svarta at dei har vore innom skulehelsetenesta.

Ser vi litt nærmare på dei som ikkje har besøkt skulehelsetenesta ser vi at det er ein større del av dei med dårleg råd som nyttar denne tenesta, enn av dei med god råd (figur 1.14). I underkant av 4 av 10 blant dei med dårleg råd har vore innom skulehelsetenesta, mot 27 % av dei med god råd. Dette kan sjølvsagt kome av fleire årsaker, anten om det er at dei med dårleg råd er meir plaga av psykisk og fysiske plager enn dei med god råd, eller om dei med god råd har fleire alternativ. Men det viser at dei som kanskje har mest behov for ei slik teneste også brukar den.

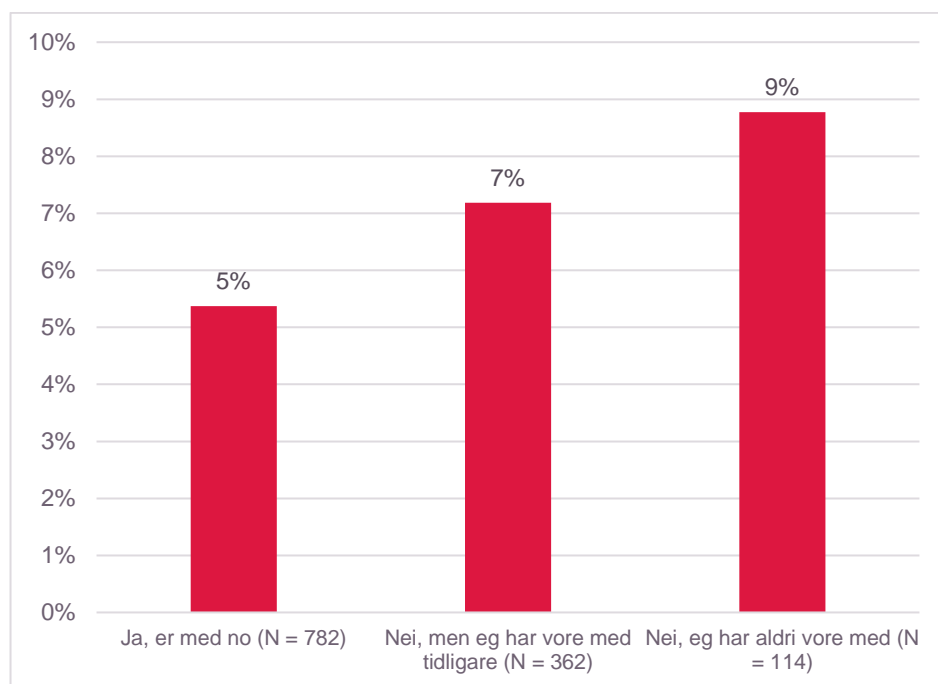
I kapittelet for heile fylket ser vi meir på korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei oppheld seg mest, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet trivsel i skulen.

Dei aller fleste trivast i skulen, både i Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad (94 %) og i fylket som heilskap (93 %). I dei neste figurane ser vi nærmare på dei som ikkje trivast i skulen. Figurane under viser den delen som svarta «Litt ueinig» og «Heilt ueinig» på påstanden «Eg trivast på skulen», delt inn etter svara på andre spørsmål.

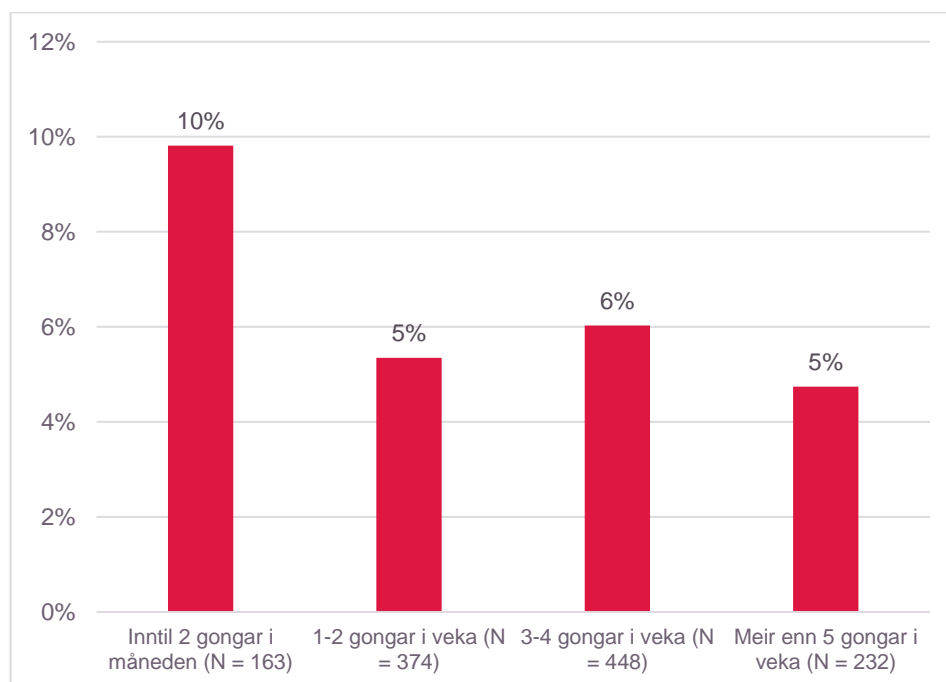
Figur 1.15 viser kryssinga mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.15: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt på deltaking på organiserte fritidsaktivitetar

I dei fire kommunane er det dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er også dei som i størst grad trivast på skulen. Dei som trivast minst er dei som aldri har vore med på slike aktivitetar. Det er relativt mange som ikkje har vore med på organiserte fritidsaktivitetar i dei fire kommunane, men vi veit ikkje for sikkert kor flinke dei er til å aktivisere seg sjølv.

Figur 1.16 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar. Svara er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?».

Figur 1.16: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar

Av figuren ser vi at det er stor skilnad mellom dei som trener lite (2 gongar i månaden eller mindre) og dei som trener minimum éin gong i veka. Ein må vere litt forsiktig med konklusjonen her, og forsøke å sjå litt nærmare

på årsak/ verknad: kan det vere slik at dei som ikkje trener er dei som mistrivast i skulen, eller er det sånn at dei som ikkje har det bra og mistrivast i skulen, heller ikkje orkar å trene?

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatata blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

Jondal, Eidfjord, Ulvik, Granvin og Modalen

Ungdata er ein nasjonal spørjeundersøking som alle kommunar og vidaregåande skular for tilbod om å delta i. Dei som er med setter av éin skuletime for å gjennomføre undersøkinga. Fleire kommunar for vore med tidligare og kan sjå i sine trendrapportar for å sjå om noko har endra seg dei siste åra.

Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved Høgskolen i Oslo og Akershus (*HiOA*) har ansvar for gjennomføringa av ungdatabundersøkinga i samarbeid med landets sju regionale kompetansesentre innan rusfeltet. NOVA har det overordna faglige og juridiske ansvaret for å undersøkingane, og for å sikre at datainnsamlingen foregår i tråd med lover, regler og etiske retningslinjer.

I denne rapporten blir svara frå ungdomsskuleelevane som var med i 2017 gått nærmare inn på. Undersøkinga var gjennomført hausten 2017, det vil sei at dei som har svara går no (*skuleåret 2017/2018*) frå 9.klasse til VG1. Ein må vere litt forsiktig med å tolke resultatata altfor bastant, men ein må ta dei utfordringar ein ser på alvor. Rapporten er meint å gi ein peikepinn på kvar skoen trykker, men forsøker ikkje å gi forklaringar på kvifor det er slik eller kva for nokre tiltak som bør/kan setjast i verk. Du som lesar bør også setje resultatata i samanheng med din kunnskap om lokale forhold.

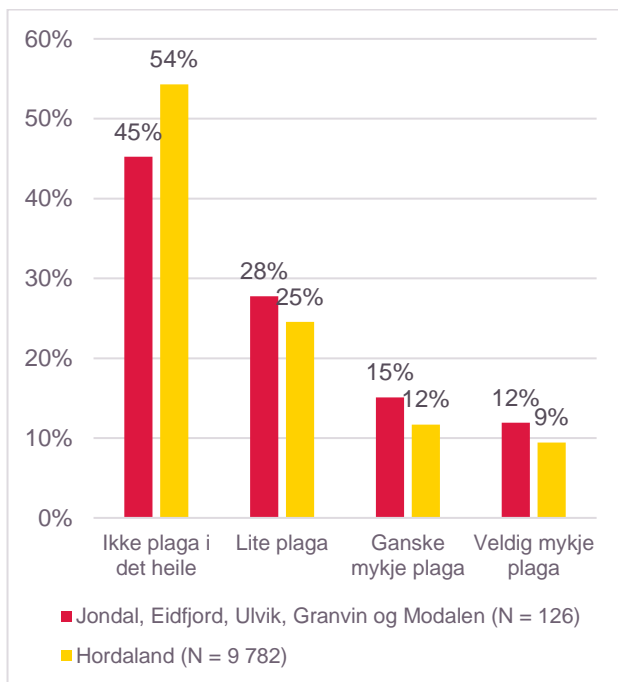
Grunna anonymitetsomsyn til ungdommane er Jondal, Eidfjord, Ulvik, Granvin og Modalen slått saman, men der ei eller fleire kommunar skil seg ut vil det bli kommentert. Ein del av skilnadane er likevel svært usikre då små tal gjer at enkelte svar får store utslag. Desse fem kommunane er alle relativt små kommunar og dei har mellom 13 og 35 respondentar, til saman er det 132 respondentar i dei fem kommunane.

Figurane og tala i rapporten er meint å vere ein peikepinn og er ikkje ein absolutt fasit. Eit viktig poeng er at mange av desse faktorane samvariera med kvarandre. Ein døme er ein figur der ein ser på kor stor del av dei med søvnproblem som også slit med einsemd. Her kan problem med nattesøvnen kome av (*mellom anna*) det at ein kjenner seg einsam og nedstemt, men det kan også vere omvendt. Ein søv dårleg og derfor er ein sliten og kanskje ikkje ønskjer eller har krefter til å tilbringe for mykje tid med andre. Vi går også inn på skilnader og likskap med fylket som heilskap, slik ein veit meir om resultatata er «*normale*» eller ikkje.

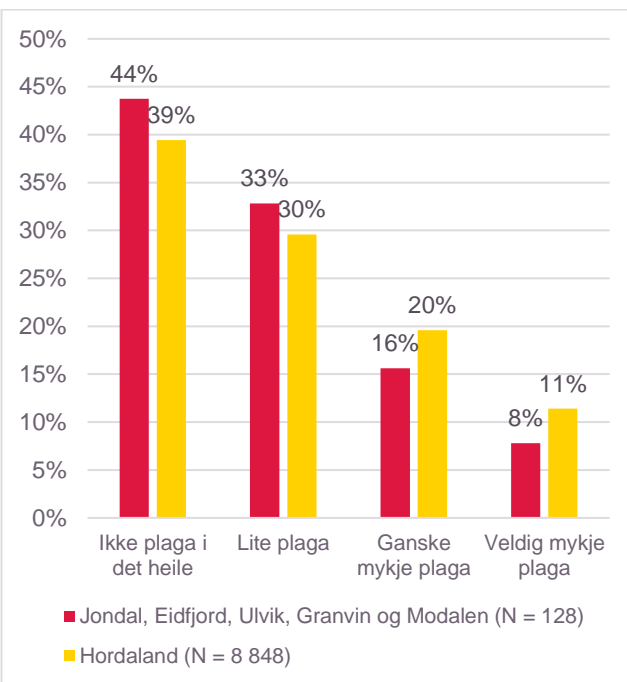
Vi startar med å sjå nærmare på korleis desse kommunane ligg ann på eit par område samanlikna med fylket forøvreg.

JONDAL, EIDFJORD, ULVIK, GRANVIN OG MODALEN VS. HORDALAND

Figur 1.1 og 1.2 viser svarfordelinga på spørsmål om ungdommane har følt seg einsame (*figur 1.1*) og om dei har hatt søvnproblem (*figur 1.2*) for dei fem kommunane og for Hordaland som heilheit.

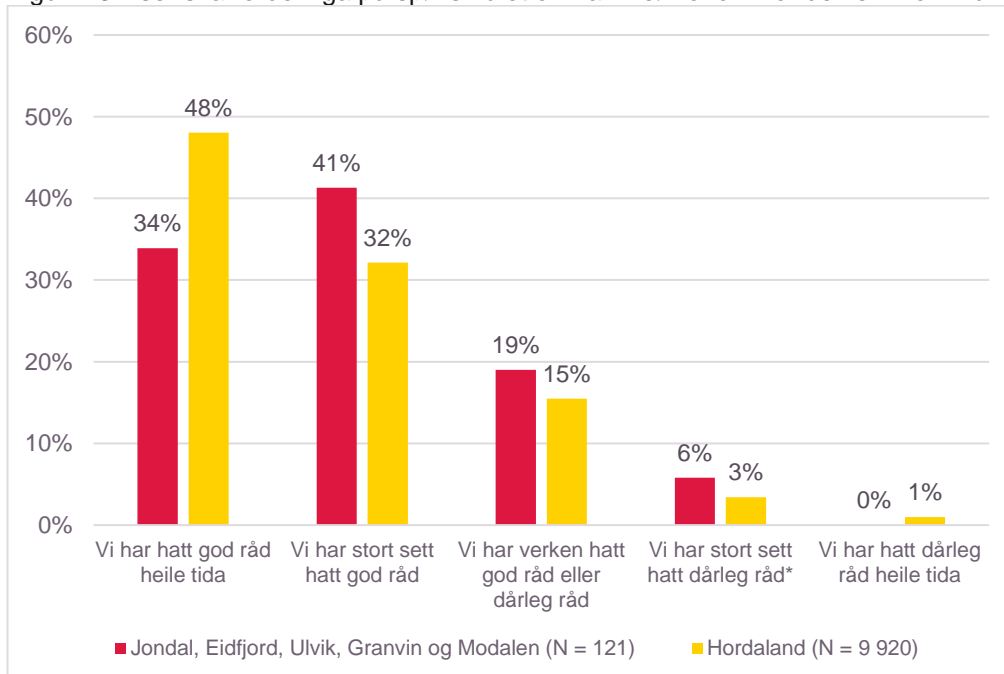
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plaga med noko av dette: - Følt deg einsam" for dei fem kommunane og Hordaland

Figur 1.2: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plaga med noko av dette: - Hatt søvnproblem" for dei fem kommunane og Hordaland

Figur 1.1 viser at det er ein litt større del i dei fem kommunane som er ganske eller veldig mykje plaga med einsemd, enn det vi ser i fylket. Ser vi på søvnproblem er derimot bildet snudd, og ungdommane i Jondal, Eidfjord, Ulvik, Granvin og Modalen er ein lågare del plaga med søvnproblem enn det vi ser i fylket.

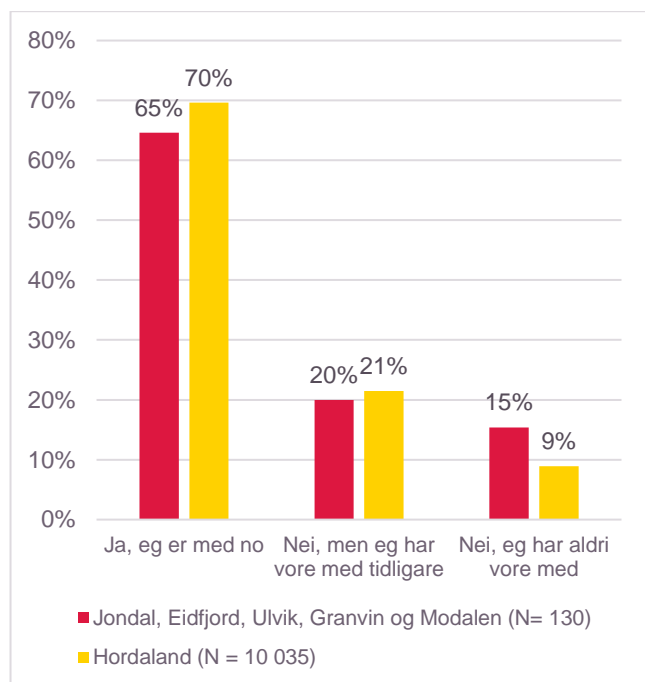
Figur 1.3 viser svarfordelinga på spørsmålet om familieøkonomi for dei fem kommunane og for Hordaland.

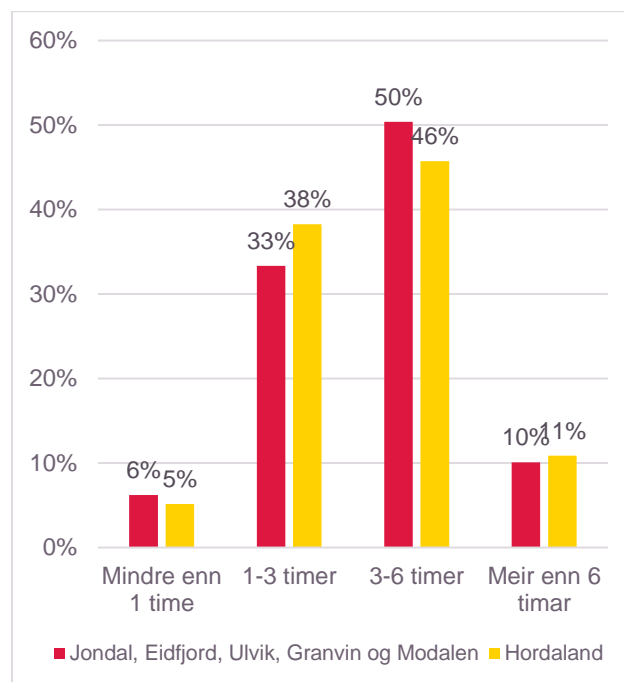
Figur 1.3: Svarfordeling på spørsmålet "Har din familie hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra" for dei fem kommunane og Hordaland. *For dei fem kommunane er dei to siste kategoriene slått saman av anonymitetsomsyn.

75 % av ungdommane i dei fem kommunane oppgir at familien deira har hatt god råd, for fylket som heilheit er det same talet 80 %. Delen som oppgir at dei har hatt dårleg råd anten delar av eller heile tida dei siste to åra er hakket høgare i dei fem kommunane enn i Hordaland som heilheit, men denne skilnaden er så liten at ein ikkje bør legge for mykje vekt på den.

Figur 1.4 og 1.5 viser svarfordelinga på spørsmåla om deltaking på organiserte fritidsaktivitetar (figur 1.4), og på tid brukt føre ein skjerm på ein vanleg dag (figur 1.5).

Figur 1.4: Svarfordeling på spørsmålet "Er du, eller har du tidligare vore med i nokon organisasjonar, klubbar, lag eller foreiningar - etter at du fylte 10 år?" for dei fem kommunane og Hordaland

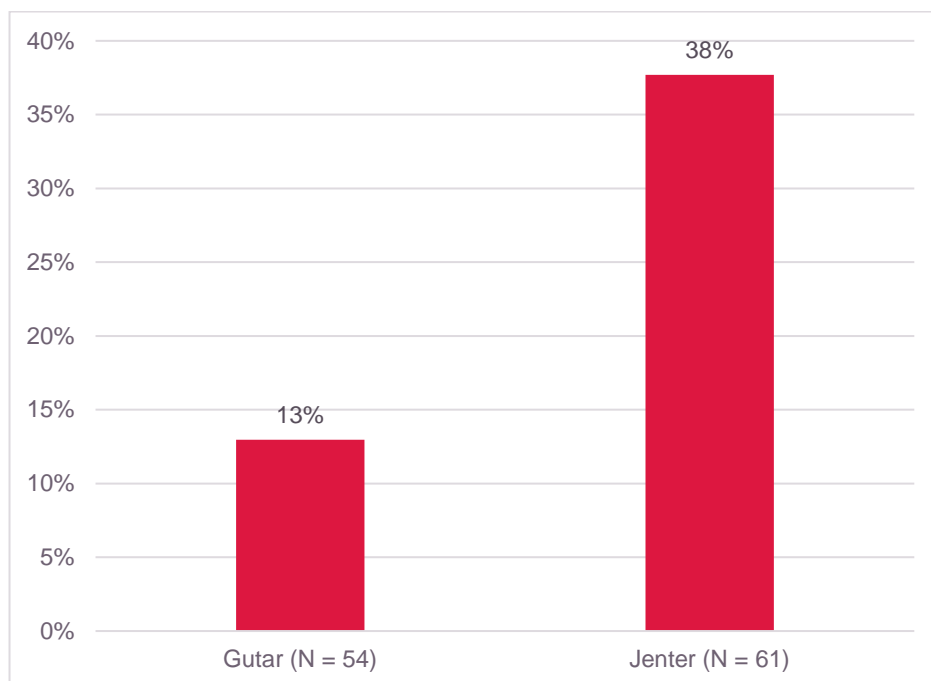
Figur 1.5: Svarfordeling på spørsmålet "Utanom skulen, kor lang tid brukar du vanlegvis på aktivitetar føre ein skjerm (TV, data, nettbrett, mobil) i løpet av ein dag?" for dei fem kommunane og Hordaland

Vi ser at det er litt færre som deltek på organiserte fritidsaktivitetar i dei oppgitte kommunane, dette kan sjølvsagt henge saman med mengda av tilbod, men det kan også vere slik at ungdommane er flinkare til å organisere seg sjølv. Dei fleste ungdommane brukar mellom 3-6 timar føre ein skjerm, men det er ein større del av ungdommane i dei fem kommunane sit så mykje føre ein skjerm. 13 av 132 i dei fem kommunane (altså 1 av 10) som brukar meir enn 6 timar føre ein skjerm i tillegg til det dei brukar på skulen.

EINSEMD

Når vi går inn på delane av spørjeskjemaet som handlar om plagar som kan vere knytt til einsemd ser vi nokre skilnader. 27 % av ungdommane i dei fem kommunane har svara at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga men kjensla av einsemd. Det vil sei at meir enn 1 av 4 har hatt denne kjensla. I fylket som heilheit er det same talet 21 %. 27 % er også godt over landssnittet.

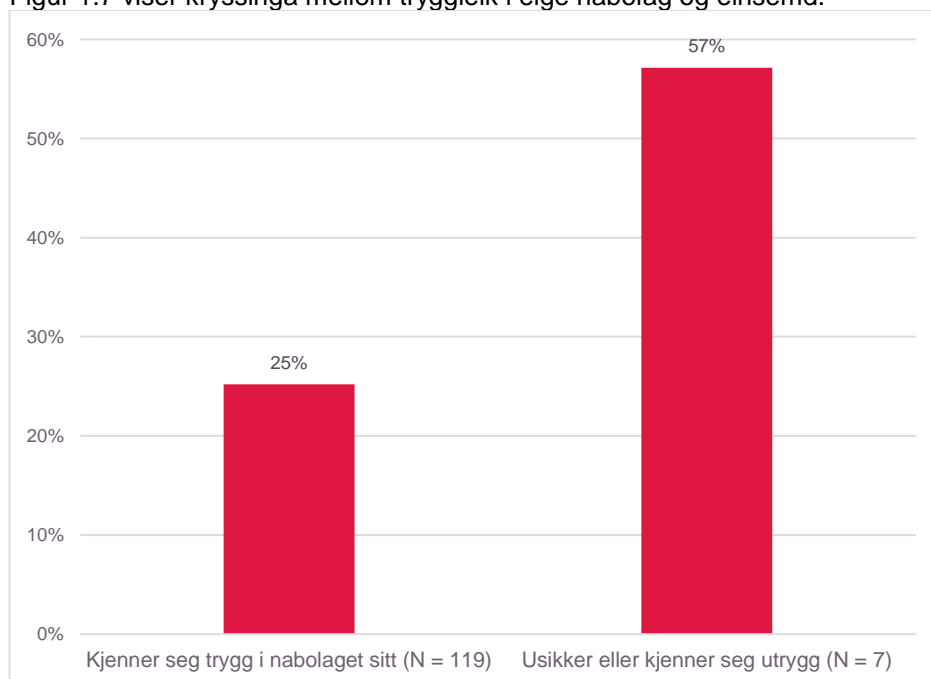
Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 6 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn.

Figur 1.6: Delen som har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

Av figuren over kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar. Figuren viser at av gutane frå dei fem kommunane oppgir 13 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, mens 38 % av jentene har hatt den same kjensla. Det vil sei 4 av 10 jenter i ungdomskulealder svara at dei har hatt denne kjensla.

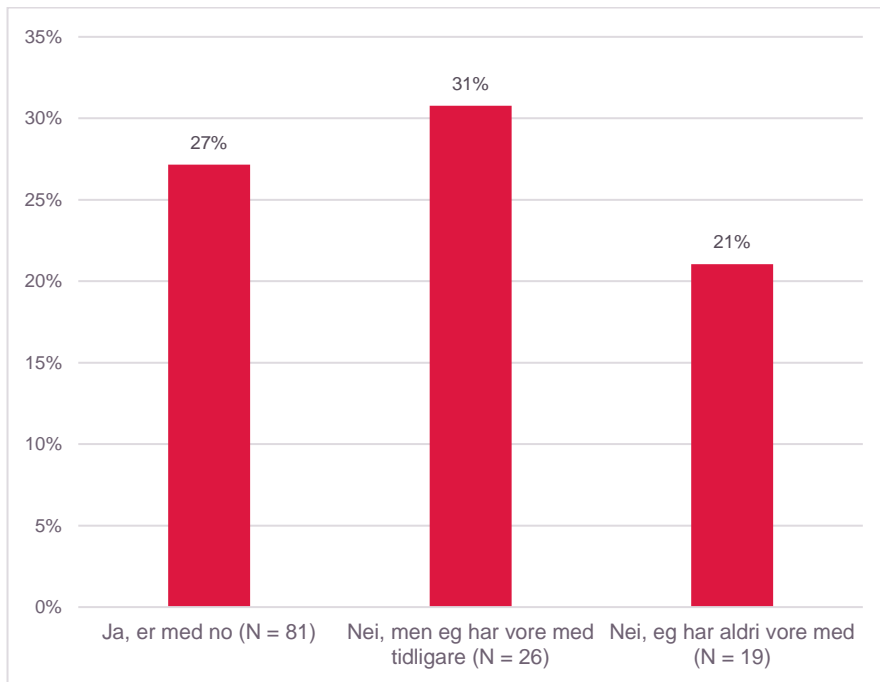
Figur 1.7 viser kryssinga mellom tryggleik i eige nabolag og einsemd.

Figur 1.7: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Nokre få respondentar har oppgitt at dei er usikre eller ikkje kjenner seg heilt trygge i nabolaget (7 stk), desse oppgir også i langt større grad at dei er einsame enn dei som kjenner seg heilt trygge i sitt nabolag. Vi har også sett at dei med god råd er mindre einsame enn dei med dårlegare råd, noko som kan henge saman med kjensla av tryggleik. Dette er ikkje vist grafisk av anonymitetsomsyn.

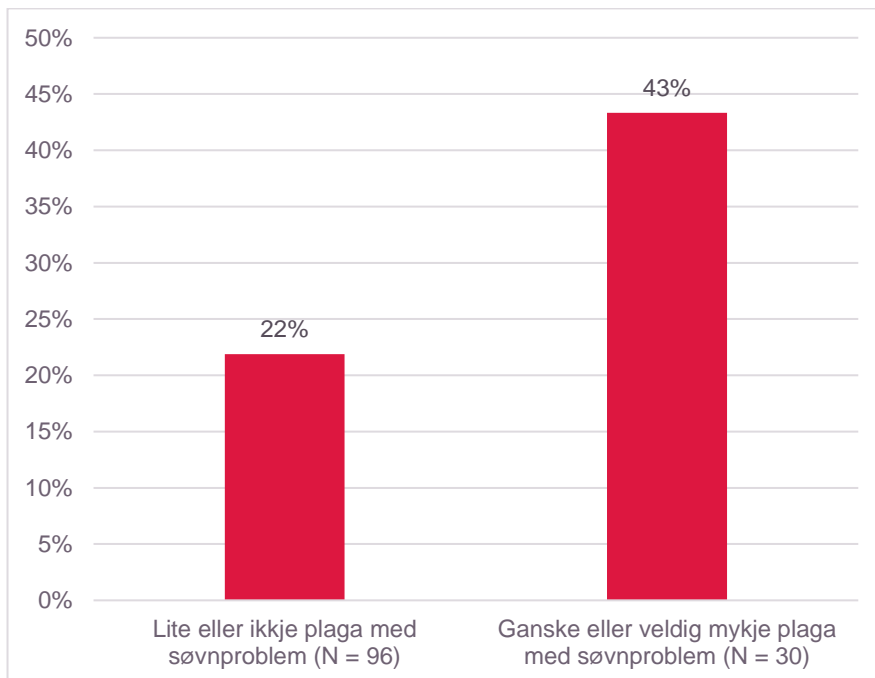
Figur 1.8 viser kryssinga mellom det å delta på organiserte fritidsaktivitetar og einsemd.

Figur 1.8: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

Det å vere med i organiserte fritidsaktivitetar vil også kunne påverke kvardagen til ungdommane. Figur 1.8 viser svara til ungdommane i dei fem kommunane. Der ser vi at det er dei som aldri har vore med på organiserte fritidsaktivitetar som er minst einsame. Den same figuren for heile fylket viser eit anna bilete, der dei som deltek er mindre einsame enn dei som ikkje deltek. Her er tala så små at det kan vere tilfeldig, ei anna mogleg forklaring kan vere at ungdommane er flinke til å organisere seg sjølv.

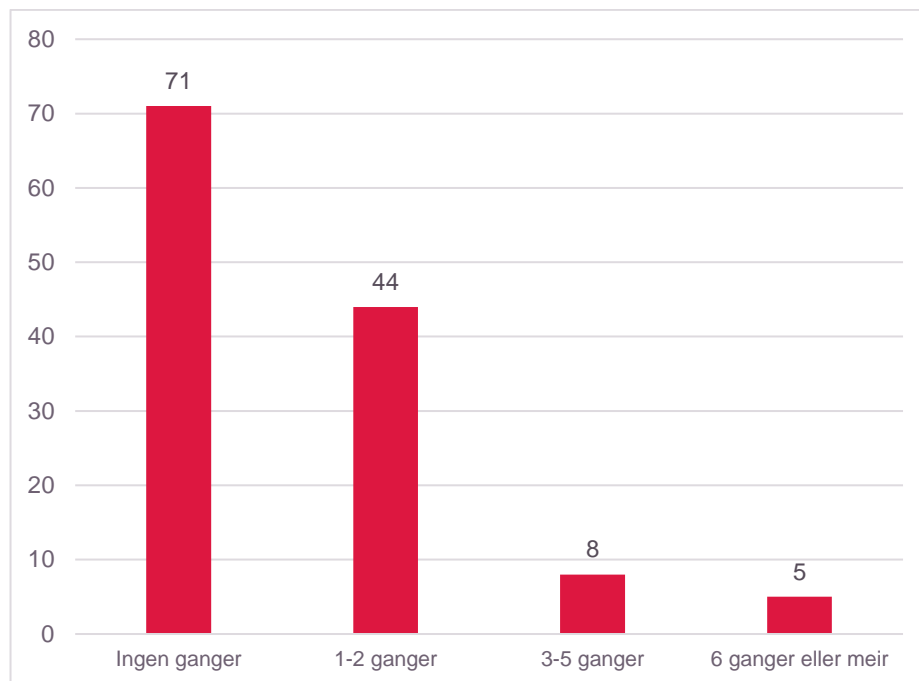
Figur 1.9 viser kor stor del som har følt seg einsame delt inn etter om dei har søvnproblem eller ikkje. Søyla til venstre er dei som ikkje har vore eller vore lite plaga med søvnproblem, og søyla til høgre er dei som har vore ganske eller veldig mykje plaga med søvnproblem den siste veka.

Figur 1.9: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter søvnproblem

Figuren viser at der er ein samvariasjon mellom einsemd og søvnproblem. Ein kan her stille seg spørsmålet om kva som kom fyrst av dei to, einsemd eller søvnproblem? For fylket som heilheit såg vi også det same mønsteret mellom søvnproblem og det å sitte mykje føre ein skjerm. Der såg vi at dei som sat meir enn 6 timar føre ein skjerm på ein vanleg dag både hadde søvnproblem og dei følte seg meir einsame.

Figuren under viser svarfordelinga på spørsmålet «Kor mange gongar har du brukt følgjande helsetenestar i løpet av dei siste 12 månedane? – Helsesystemer eller skulelege?».

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Kor mange gongar har du brukt følgjande helsetenestar i løpet av dei siste 12 månedane? - Helsesystemer eller skulelege"

Vidare seier vi noko om kven det er som har nytta skulehelsetenesta. Blant dei som nytta skulehelsetenesta ofte (3 gonger eller meir) har

- 5 av 13 svara at familien har hatt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra
- 5 av 13 svara at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd
- 6 av 13 svara at dei har hatt vondt i hovudet mange gonger eller dagleg den siste månaden
- 6 av 13 sitter meir enn seks timar føre ein skjerm på ein vanleg dag (utanom skuletid)
- Alle trener minst éin gong i veka

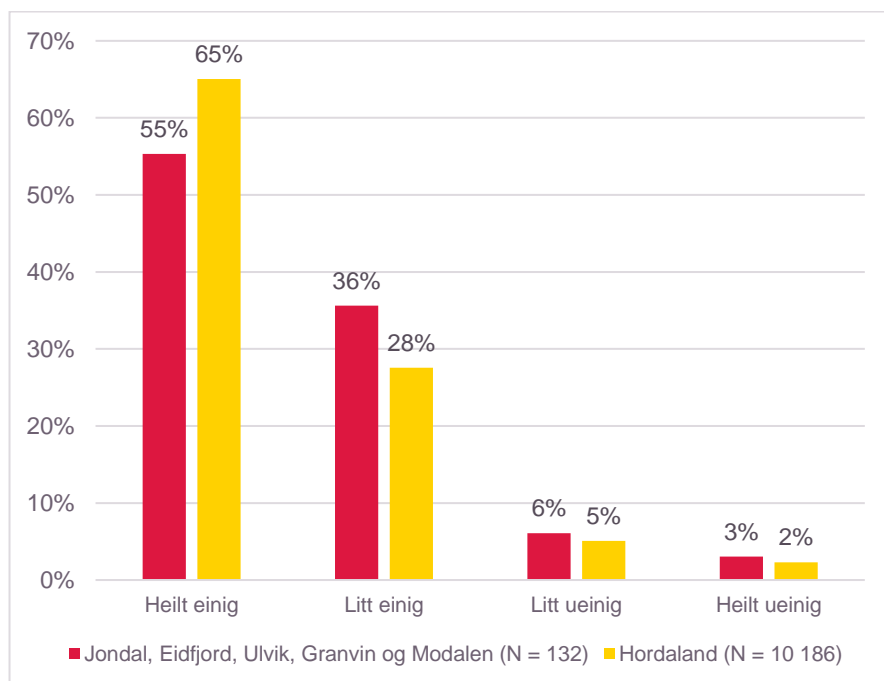
Det viser at skulehelsetenesta i relativt stor grad når ut til dei som treng den mest, men at der framleis er mogleg å nå fleire.

I kapittelet for heile fylket går vi nærmare inn på kven som nyttar skulehelsetenesta og korleis økonomien til ungdommane påverkar livet.

TRIVSEL I SKULEN

Under er det gjort ei liknande analyse som det over der figurane heller viser korleis svara fordelar seg med bakgrunn i trivsel på skulen. Respondentane blei bedne om å ta stilling til påstanden «Eg trivast på skulen» og då rangere den frå «Heilt einig» til «Heilt ueinig». Det er framleis usikkert i kva grad den eine variabelen påverkar den andre, men figurane er meint som ein kausal samanheng.

Figur 1.11 viser svarfordelinga på spørsmålet om trivsel i skulen for dei fem kommunane og for Hordaland som heilheit.

Figur 1.11: Svarfordeling på påstanden "Eg trivast på skulen" for dei fem kommunane og Hordaland

Det er ein lågare del i dei fem kommunane som svara at dei er «Heilt einig» i påstanden «Eg trivast på skulen», men delen som er litt eller heilt ueinig er omtrent lik i dei fem kommunane som i Hordaland. Alle som svara at dei ikkje trivast i skulen svara at dei har vore «Ganske mykje plaga» eller «Veldig mykje plaga» med minst eit av følgjande, men dei fleste på fleire.

- Følt at alt er eit slit
- Hatt søvnproblem
- Kjent deg ulykkelig, trist eller deprimert
- Kjent håpløyse med tanke på framtida
- Kjent deg stiv eller spent
- Uroa deg for mykje om ting
- Kjent deg einsam

Av dei som mistrivast på skulen

- 9 av 12 bruker meir enn éin time på lekser kvar dag
- 8 av 10 har vore vekke éin dag eller meir pga sjukdom i løpet av dei siste 30 dagane
- 3 eller færre har skulka skulen éin dag eller meir i løpet av dei siste 30 dagane
- 6 av 10 har vore vekke frå skulen av andre grunnar éin dag eller meir i løpet av dei siste 30 dagane
- 5 av 11 svara at dei blir mobba minst éin gang i månaden, dei fleste av desse blir mobba oftare

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatata blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

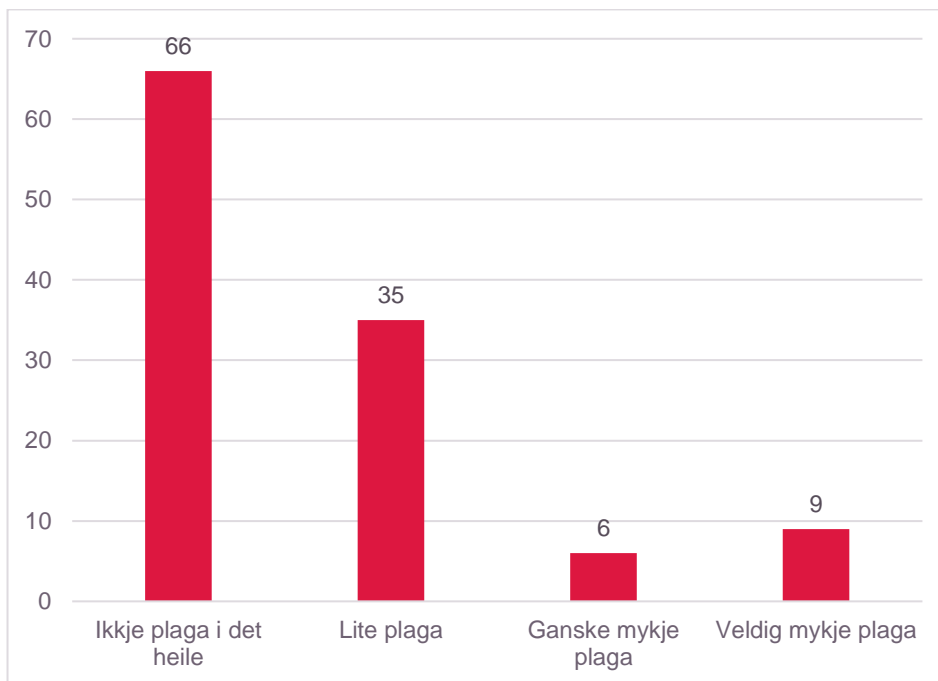
Fitjar kommune

Fitjar kommune var med på Ungdata i 2015. Det vil sei at svara er gitt av dei som gjekk på ungdomskulen skuleåret 2014/2015.

Ungdommane frå Fitjar ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. Fitjar kommune følgjer i relativt stor grad dei same mønstera som fylket som heilskap, men skil seg på enkelte punkt frå resten av fylket. I ein del av dokumentet har vi grunna små tal slått saman tala frå kommunane Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll. Når vi ser på korleis familieøkonomi påverkar ungdommane sine liv skil desse kommunane seg noko frå fylket som heilskap.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

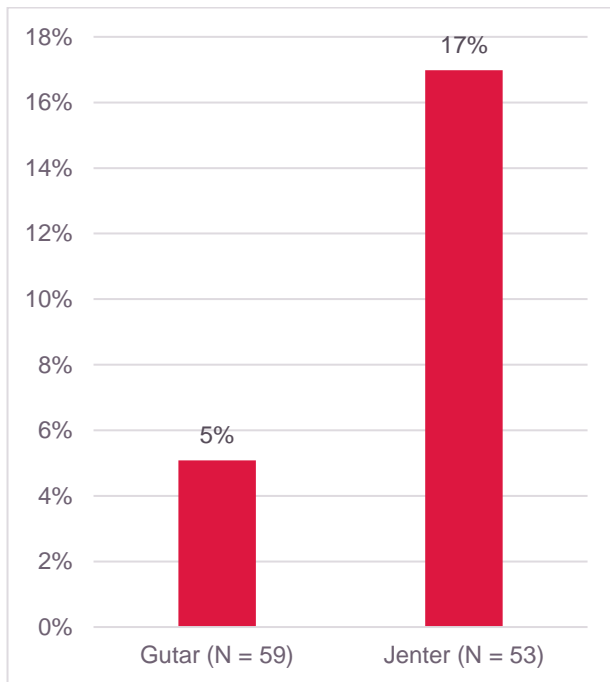
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå Sveio på spørsmålet «Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: – Kjent deg einsam?». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «Ikkje plaga i det heile», «Lite plaga», «Ganske mykje plaga» og «Veldig mykje plaga».

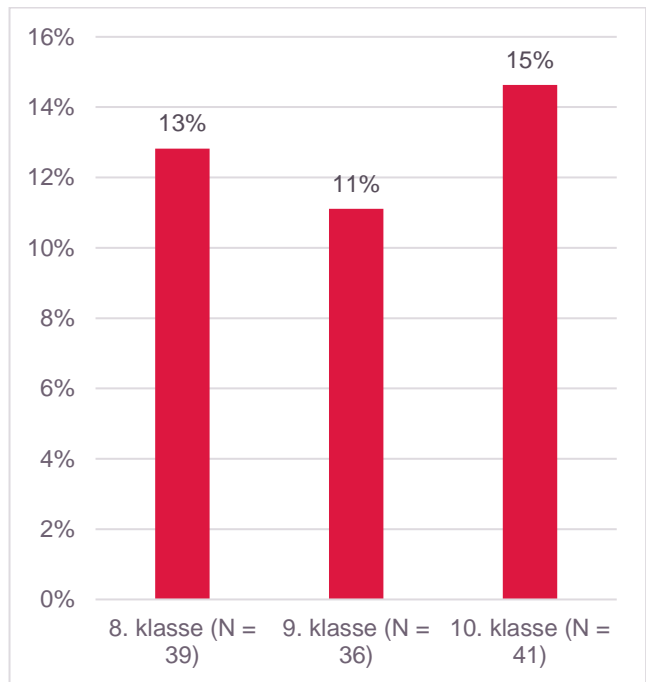
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

Det er ein lågare del i Fitjar kommune som er einsame enn det vi ser for heile fylket. Frå Fitjar svara 13 % at dei hadde vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, for Hordaland er det 21% som svara det same. Men det er framleis at det er 15 ungdommar frå Fitjar som svara at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd i løpet av den siste veka.

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn.

Figur 1.2: Kor stor del som har kjent seg einsame, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

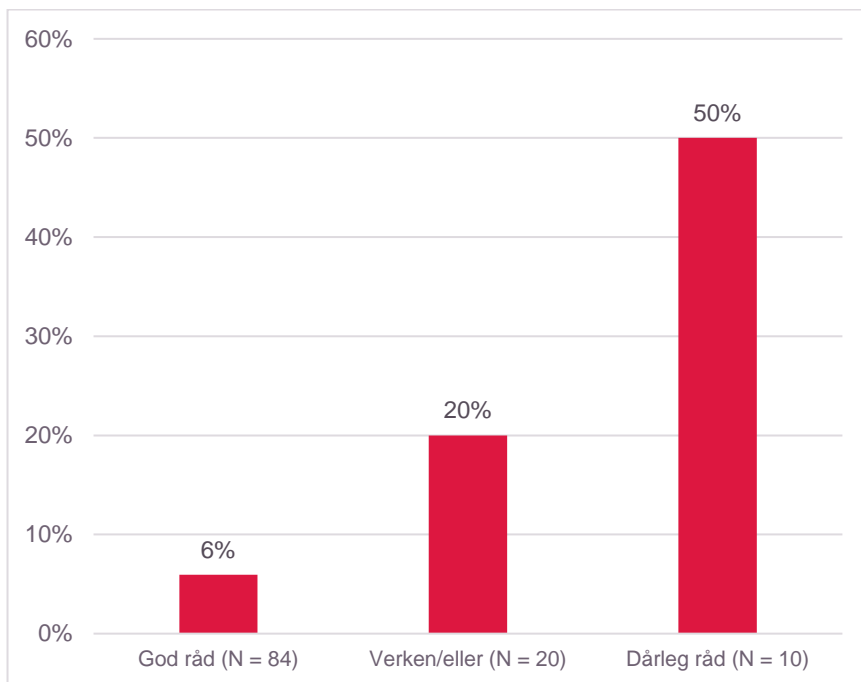

Figur 1.3 Kor stor del som har kjent seg einsame, delt inn etter klassetrinn

Av figurane kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar, og at kjensla av einsemd variera med alder for ungdommane frå Fitjar. Figur 1.2 viser at av gutane frå Fitjar svara 5% at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, mens 17 % av jentene har hatt den same kjensla. Figur 1.3 viser eit litt anna mønster enn det vi ser for Hordaland som heilheit. For fylket som heilheit ser vi ein tendens til at den delen som kjenner seg einsame veks med alderen. Men det vil vere kullvariasjonar, og ein må her nytte lokalkunnskap til å seie noko om kvifor det er store skilnader mellom kulla. I Fitjar er det 10.klassingane som er minst einsame, men det er små skilnader mellom kulla, og få respondentar.

I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd».

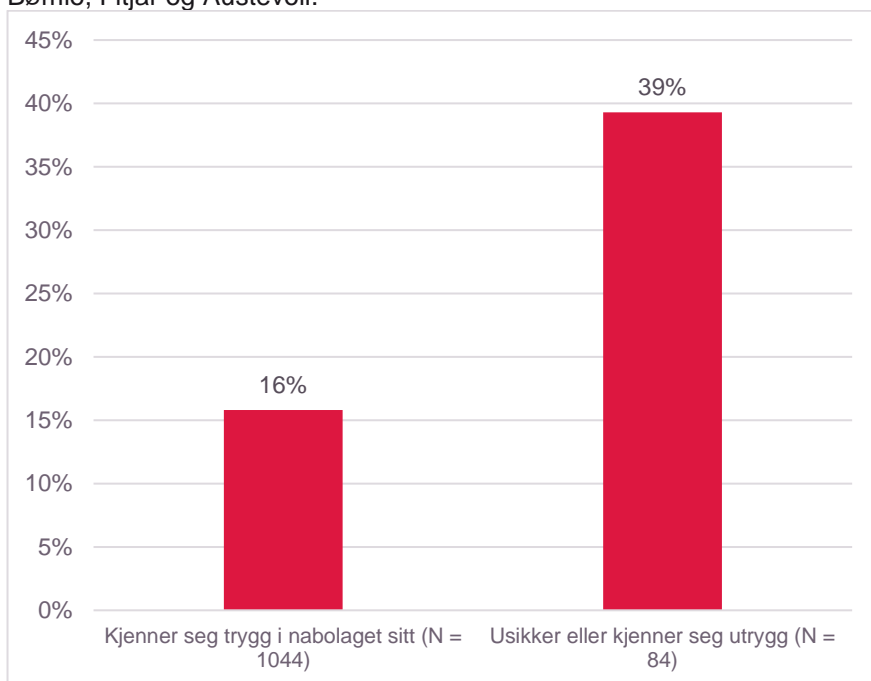
Figur 1.4 viser kryssinga mellom økonomisk status og einsemd.

Figur 1.4: Kor stor del har kjent seg einsam, delt inn etter økonomisk status

Dei aller fleste i Fitjar kommune oppgir at dei har hatt god råd, men vi ser likevel ein samvariasjon mellom økonomisk status og einsemd. Halvparten av dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd oppgir også at dei er einsame, altså 5 av 10. Blant dei med god råd er det same talet berre 6 %, noko som også er langt under det same talet for fylket som heilskap. Desse trekka ser vi også for fylket som heilskap.

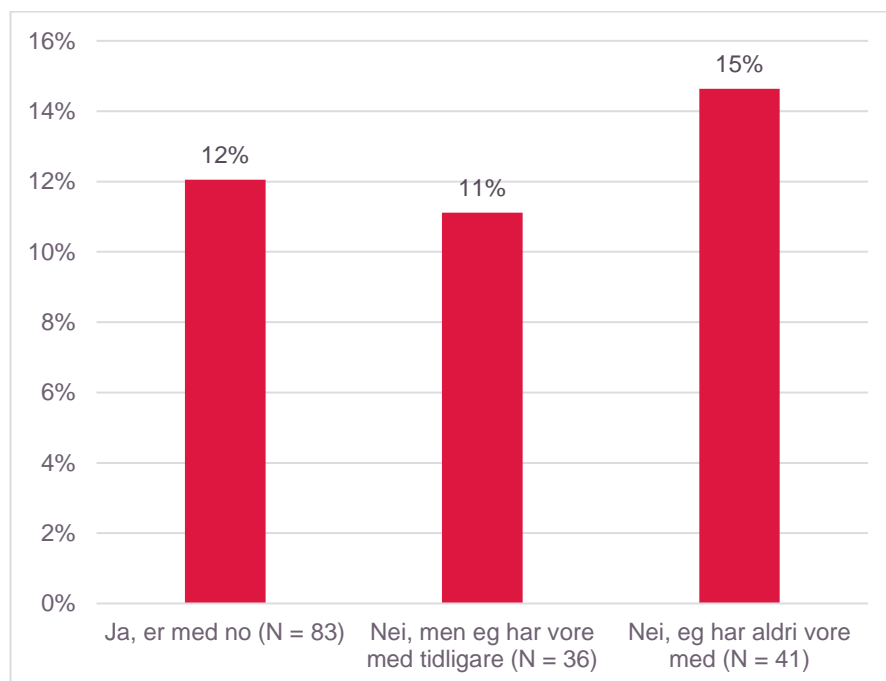
Figur 1.5 viser kryssinga mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll.

Figur 1.5: Kor stor del som har kjent seg einsame, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Dei fleste frå Fitjar kjenner seg trygge, men 6 ungdommar frå Fitjar svara at dei er usikker eller kjenner seg utrygge i sitt nærmiljø. Av anonymitetsomsyn gjeld figur 1.5 for både Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll. Blant dei som er usikre eller svara at dei kjenner seg utrygge svara 39 % at dei er einsame.

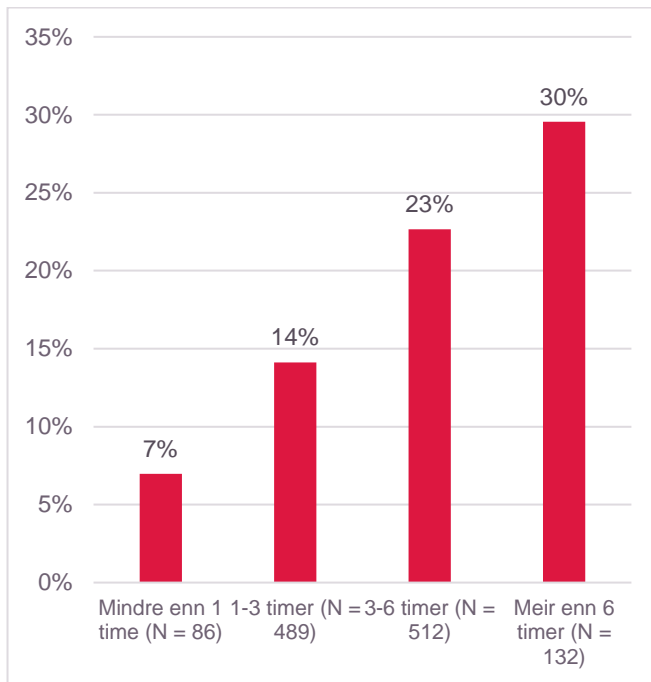
Figur 1.6 viser kor stor del som kjenner seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar.

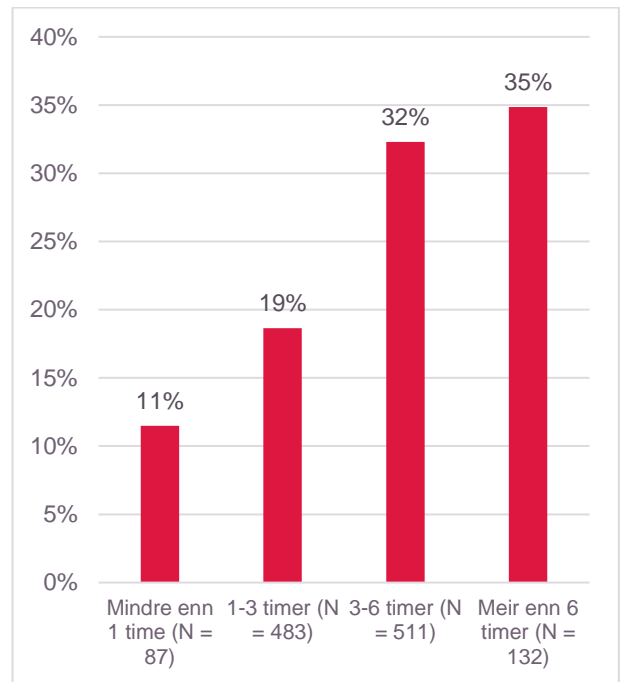
Figur 1.6: Kor stor del som har kjent seg einsame, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

Det å delta på organisert aktivitet har også noko å seie for kjensla av einsemd. Ser vi på denne figuren for heile fylket er tendensane klare, der dei som deltek på organiserte fritidsaktivitetar er minst einsame, medan det i Fitjar er litt annleis. Her er det små skilnader mellom dei ulike gruppene. Dei som har vore med tidligare men ikkje er med lengre er dei som er minst einsame, for fylket er desse dei mest einsame. Det kan tenkast at dette heng saman med at ungdommane i Fitjar er flinke til å organisere seg sjølv enn det dei er i andre kommunar, men dette kan vi ikkje seie sikkert i denne omgang.

Vi veit at ungdommane brukar ein del tid føre skjermar i løpet av ein dag, det var difor interessant å sjå litt på dette. Figurane 1.7 og 1.8 viser kryssinga mellom tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag og einsemd (*figur 1.7*) og søvnproblem (*figur 1.8*). Det er snakk om både TV, data og nettbrett og figurane gjeld for både Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll.

Figur 1.7: Kor stor del har kjent seg einsam, delt inn etter tid føre ein skjerm for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

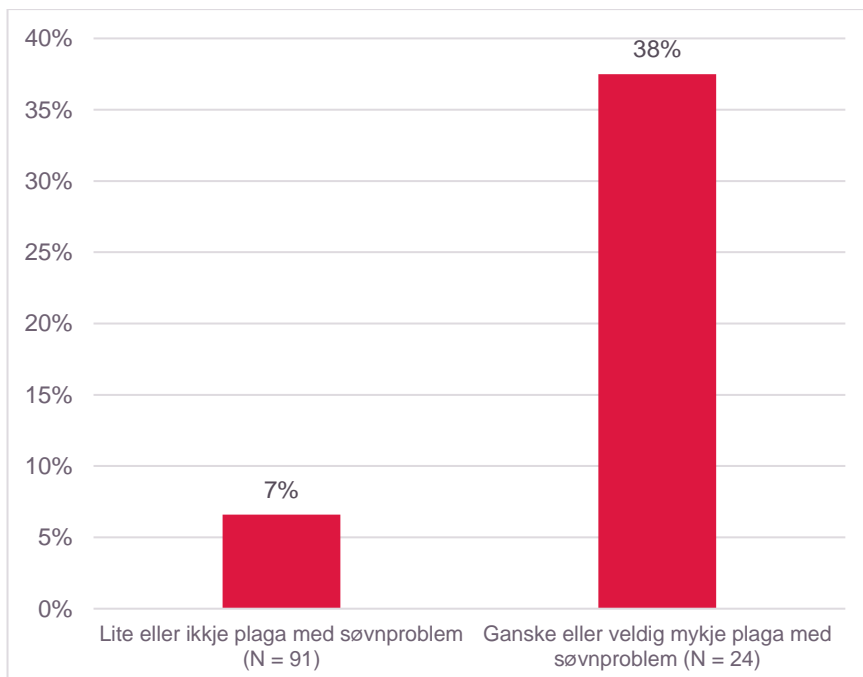

Figur 1.8: Kor stor del som har søvnproblem, delt inn etter tid føre ein skjerm for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Jo meir ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plaga med både einsemd og søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar føre ein skjerm rett under 1 av 3 plaga med kjensla av einsemd, medan i overkant av 1 av 3 i same gruppe har problem med søvnen. Vi ser det same mønsteret når vi ser på fylket som heilheit.

I Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll sit flest ungdommar mellom 3-6 timar per dag, mens i Hordaland som heilheit svara den største delen at dei sit mellom 2-4 timar føre ein skjerm på ein vanleg dag.

Figur 1.9 viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svara at dei enten har vore «Lite plaga» eller «Ikkje plaga i det heile» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svara «Ganske mykje plaga» eller «Veldig mykje plaga» med søvnproblem.

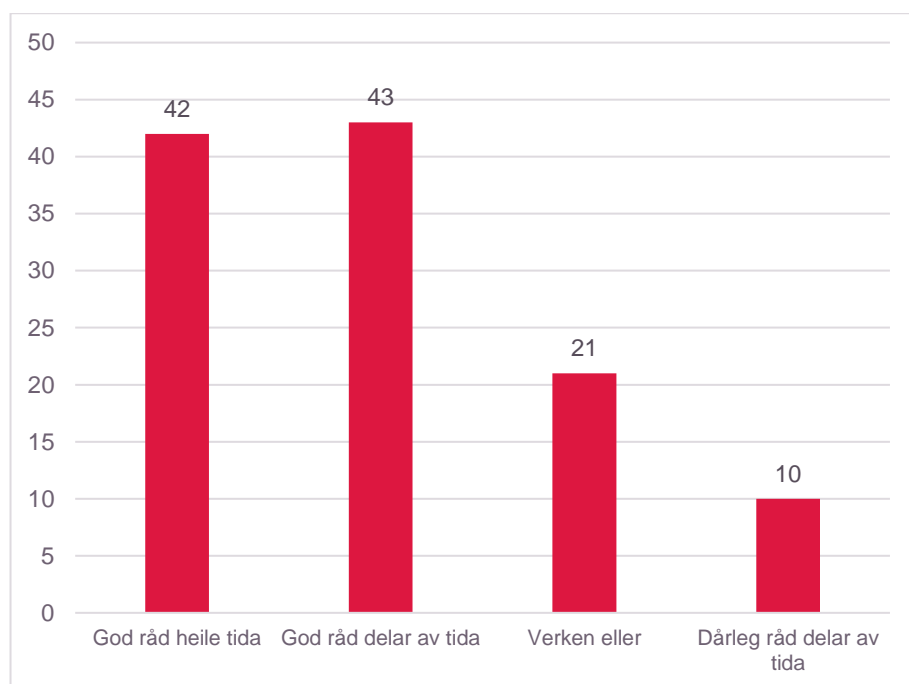

Figur 1.9: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter eventuelle søvnproblem

Det er ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har nesten 4 av 10 følt seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot under 1 av 10 som har kjent seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råda i løpet av dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status. Figuren under viser svarfordelinga på spørsmålet «*Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?*» for ungdommane i Fitjar kommune, 2015.

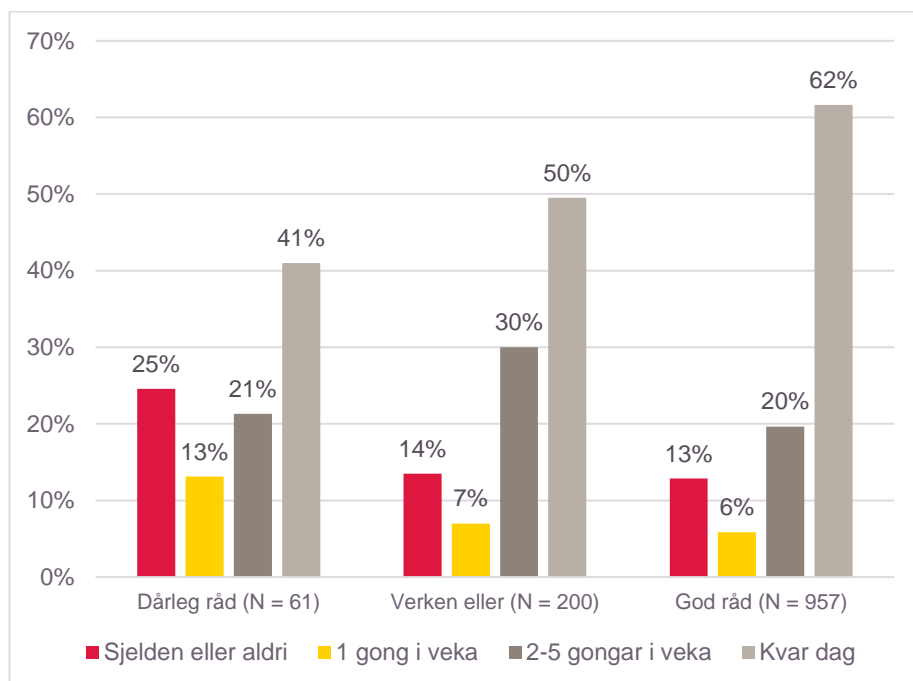

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?"

Ingen frå Fitjar svara «*Vi har hatt dårleg råd heile tida*». 10 personar frå Fitjar hamna difor i gruppa «*Dårleg råd*» i dei følgjande figurane.

I denne delen er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Gruppa «*Dårleg råd*» er dei som svara «*Vi har stort sett hatt dårleg råd*» og «*Vi har hatt dårleg råd heile tida*», Gruppa «*Verken eller*» er dei som svara «*Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd*», og gruppa «*God råd*» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

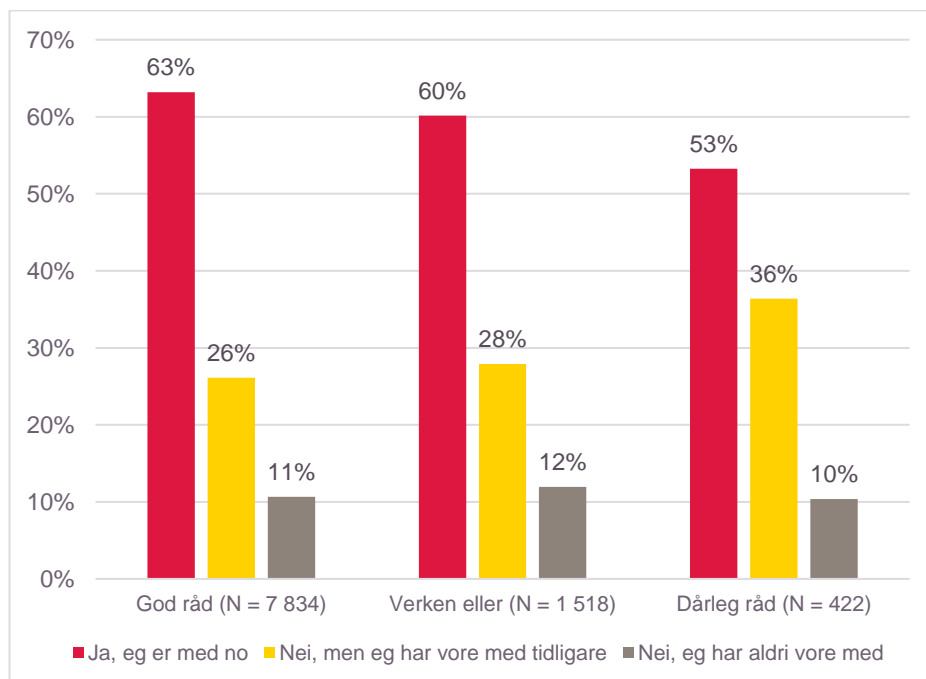
Figur 1.11 viser kryssinga mellom økonomisk status og frukostvanane til ungdommane.

Figur 1.11: Frukostvaner, delt inn etter økonomisk status for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Av figur 1.11 kan vi lese at nesten 4 av 10 (38 %) blant dei med dårleg økonomi ikkje et frukost oftare enn éin gang i veka. Det er også ein langt større del av dei som har god råd som et frukost kvar dag enn av dei med utfordringar knytt til økonomien. Av dei med god råd et 62 % (6 av 10) frukost kvar dag, mot 4 av 10 blant dei med dårleg råd.

Figur 1.12 viser kryssinga mellom deltaking på fritidsaktivitetar og familieøkonomi.

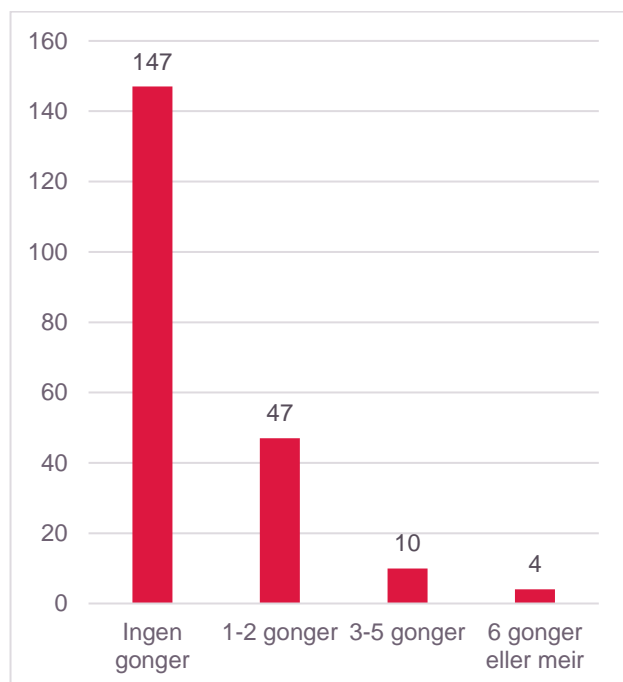
Figur 1.12: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Dei som har dårleg råd er mindre med på organiserte fritidsaktivitetar enn dei med god råd. Men i området er den delen som svarta at dei aldri har vore med omtrent lik for alle gruppene, dette er annleis når ein ser på fylket som heilskap, der ein større del av dei som har hatt dårleg råd aldri har fått vore med på organiserte

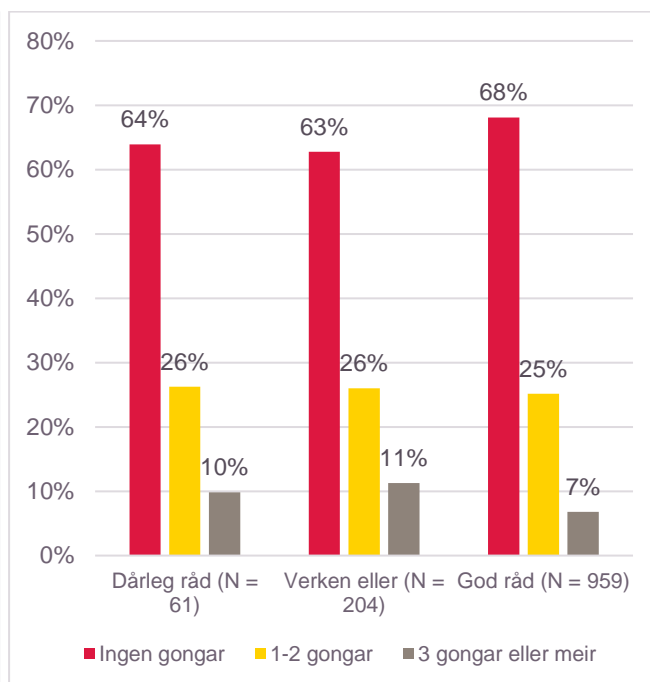
fritidsaktivitetar. Men der e likevel ein skilnad mellom dei tre gruppene når vi ser på kor stor del som er med no.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den. Tenestene varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengen mellom tilbodet i dei fem kommunane, og desse funna. Ein må difor nytte lokalkunnskap i arbeidet med desse tala.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedane? – Helsesøster eller skulelege». Fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.13. Figur 1.14 viser koreleis svara fordelte seg på spørsmålet delt inn etter familieøkonomien ungdommane opplever.

Figur 1.13: Svarfordeling på spørsmålet "Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedane? - Helsesøster eller skulelege

Figur 1.14: Fordelinga på spørsmål om besøk til skulehelsetenesta delt inn etter familieøkonomi for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Av figur 1.13 ser vi at det er mange som aldri har vore innom skulehelsetenesta. 29 % av ungdommane frå Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll har vore innom skulehelsetenesta minst éin gang, det gjeld både når vi ser på ungdomskulen og vidaregåande. Det er ein markant lågare del som har nytta seg av denne tenesta i dei fem kommunane enn i Hordaland som heilheit.

For Hordaland som heilskap observerte vi ein tendens der dei i gruppa «Dårleg råd» gjekk meir til skulehelsetenesta enn dei i gruppa «god råd». Dette mønsteret ser vi ikkje for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll. For desse kommunane er det svært små skilnader mellom dei tre gruppene. Dette til tross for at vi såg at dei i gruppa med dårleg råd er meir einsame, deltek mindre på organiserte fritidsaktivitetar og et frukost sjeldnare enn dei med god familieøkonomi.

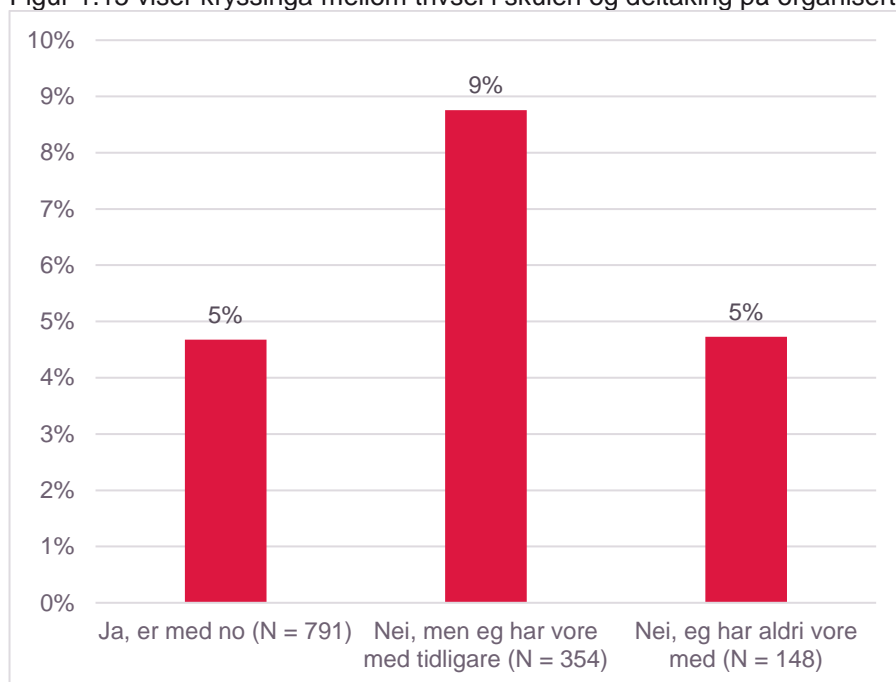
I kapittelet for heile fylket kan du lese meir om korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei oppheld seg mest, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet trivsel i skulen.

Dei aller fleste trivast i skulen, både i dei fem kommunane (94 %) og i fylket som heilskap (93 %). Berre 7 personar i Fitjar kommune oppgir at dei ikkje trivast på skulen. I dei neste figurane ser vi nærmare på dei som ikkje trivast i skulen. Figurane under viser den delen som svara «*litt ueinig*» og «*heilt ueinig*» på påstanden «*Eg trivast på skulen*», delt inn etter svara på andre spørsmål.

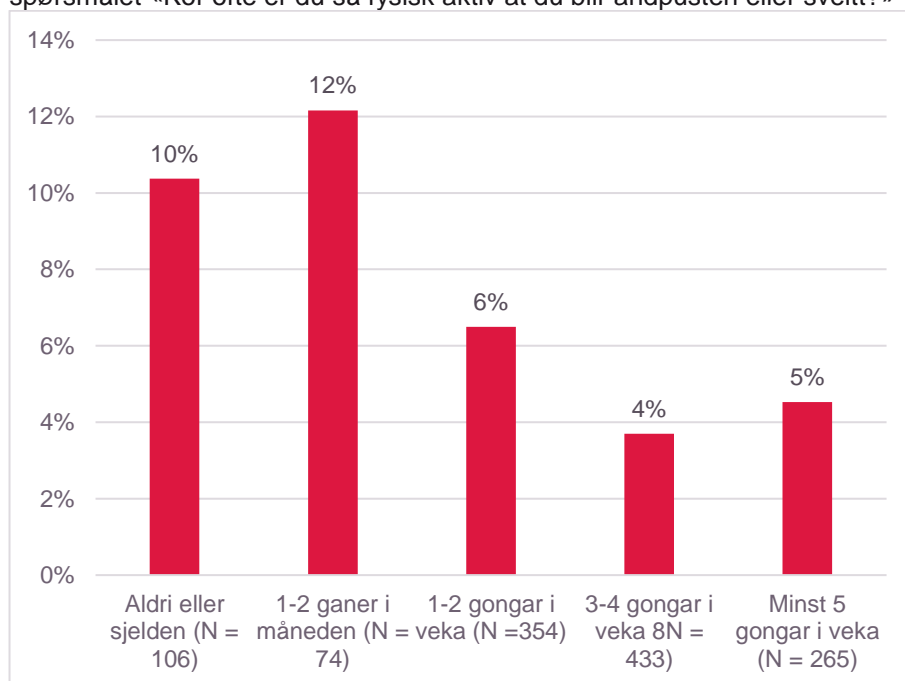
Figur 1.15 viser kryssinga mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.15: Delen som mistrivast i skulen, delt inn etter deltaking på organiserte fritidsaktivitetar for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Ser vi på Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll er det dei som har vore med tidlegare, men ikkje er med lengre som er dei som mistrivast mest i skulen. Kanskje er dette folk som forsøker å finne sin plass, men kanskje ikkje heilt har funne det som er riktig for dei. At dei som aldri har vore med trivast så godt i skulen kan ut frå denne forklaringa vere meir overraskande, men desse er kanskje flinke til å organisere seg sjølv, - eller at dei i større grad nyttar godt av å komme på skulen då dette er den arenaen der dei er sosiale? Igjen kan ein spørje seg om det å ha delteke, men ikkje lenger gjer det, gir ein kjennskap til kva dei går glipp av, slik at dei som har delteke før i større grad har ein tilbøyelegheit til å kjenne seg utanfor?

Figur 1.16 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar. Svara er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?»

Figur 1.16: Delen som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Av figuren ser vi at det er skilnad mellom dei som trener lite (2 gangar i månaden eller mindre) og dei som trenar minimum éin gang i veka. Ein må vere litt forsiktig med konklusjonen her, og forsøke å sjå litt nærmare på årsak/verknad: kan det vere slik at dei som ikkje trener er dei som mistrivast i skulen, eller er det sånn at dei som ikkje har det bra og mistrivast i skulen, heller ikkje orkar å trene?

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatata blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

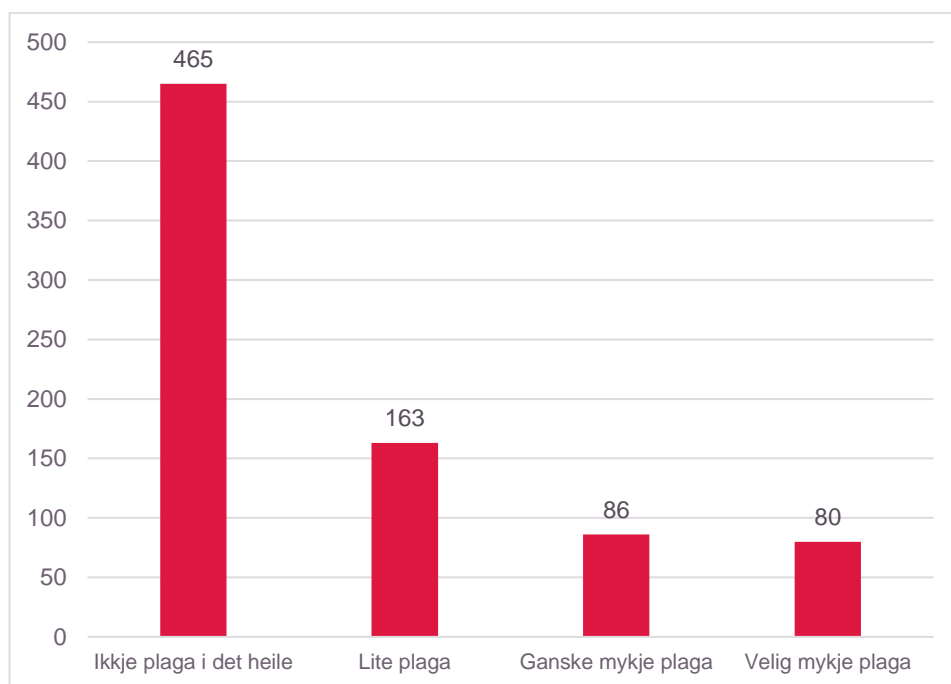
Sund, Fjell og Øygarden

Under går vi nærmare inn på svara som kom frå dei tre kommunane Sund, Fjell og Øygarden. Ettersom Sund, Fjell og Øygarden skal slå seg saman omfattar denne rapporten alle dei tre kommunane, men det vil i enkelte tilfelle vere figurar for dei enkelte kommunane, dette gjeld til dømes for spørsmål som blei endra mellom 2015 og 2017, då Fjell var med i 2015 og dei to andre var med i 2017.

Ungdommane frå Sund, Fjell og Øygarden ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. Sund, Fjell og Øygarden følgjer i stor grad dei same mønstera som det vi ser for fylket som heilheit, men der er nokre unntak, og nokre punkt er samanhengane sterkare eller svakare enn det vi ser i fylket.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

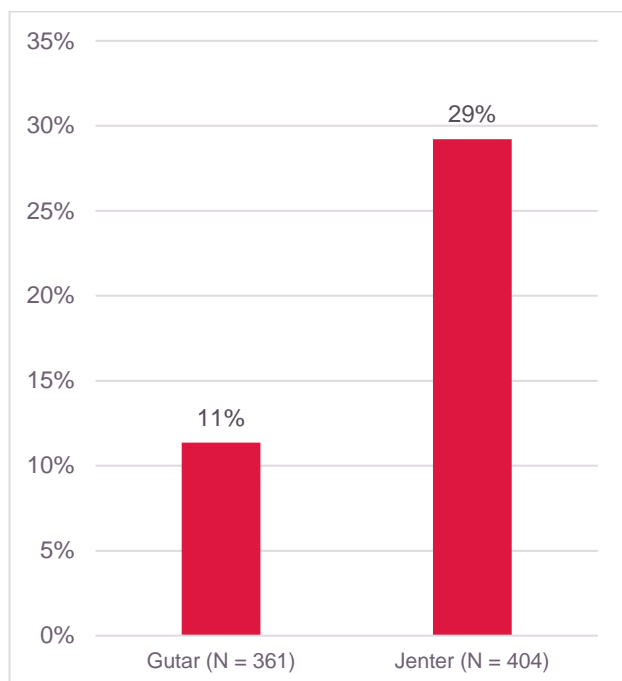
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå dei tre kommunane på spørsmålet «Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: – Kjent deg einsam?». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «Ikkje plaga i det heile», «Lite plaga», «Ganske mykje plaga» og «Veldig mykje plaga».

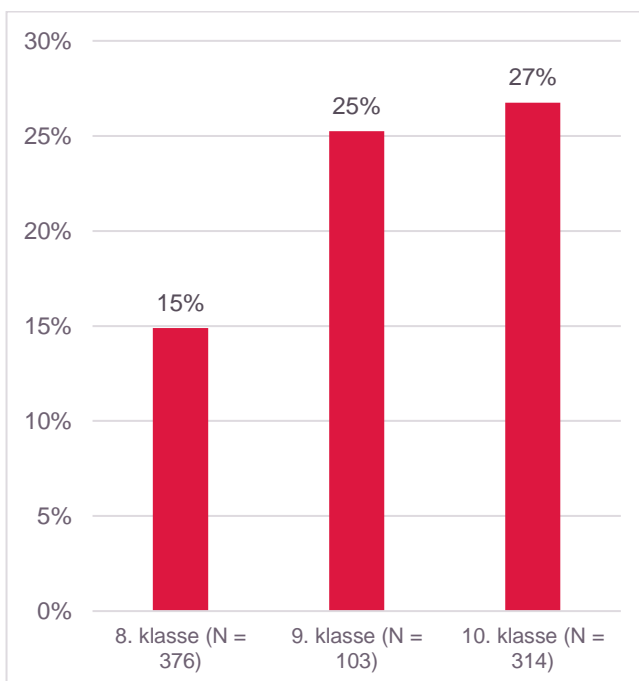
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

Sund, Fjell og Øygarden ligg på same nivået som fylket forøvreg når vi ser på kor mange som har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka. 21 % av ungdommane både i dei tre kommunane og i fylket som heilskap sit med denne kjensla. Det betyr at det er 166 ungdommar frå Fjell, Sund og Øygarden som svara at dei har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd i løpet av den siste veka.

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn.

Figur 1.2: Kor stor del som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

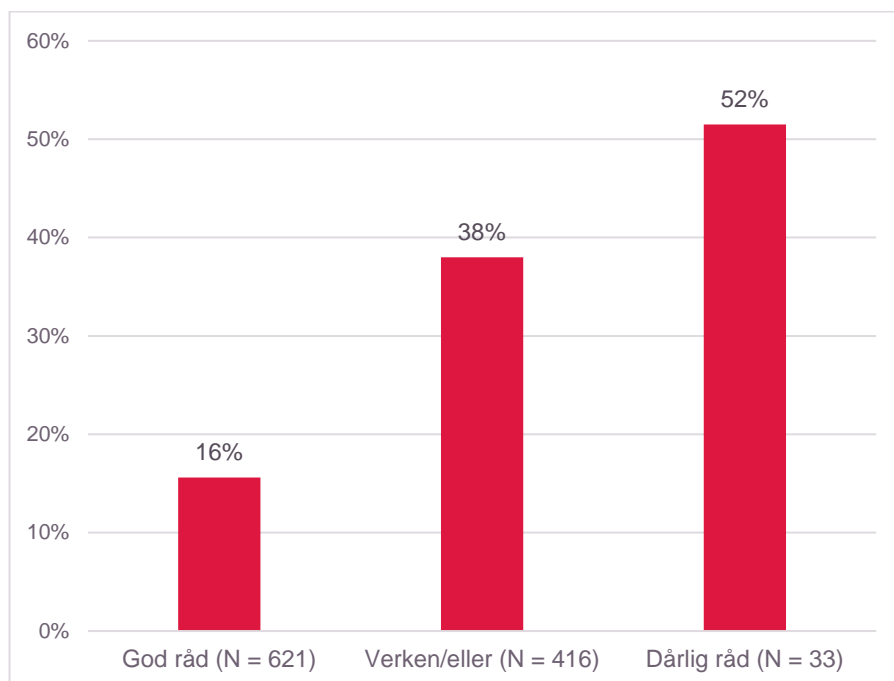

Figur 1.3: Kor stor del som vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klasstrinn

Av figurane kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar, og at kjensla av einsemd kjem i større grad med alderen. Nærmare bestemt kan figur 1.2 lesast slik, av gutane i Sund, Fjell og Øygarden oppgir 11 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, 29 % av jentene har hatt den same kjensla. Av figur 1.3 ser vi at blant ungdommane i 9. og 10.klasse er over 1 av 4 ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, mot 1 av 7 i 8. klasse. Det er mindre skilnad mellom 9.- og 10.klasse i desse kommunane enn det vi ser for fylket, men vi har sett er at det kan vere store kullvariasjonar på dette spørsmålet når vi ser på kommunenivå.

I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», til slutt er dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» satt i gruppa «Dårleg råd».

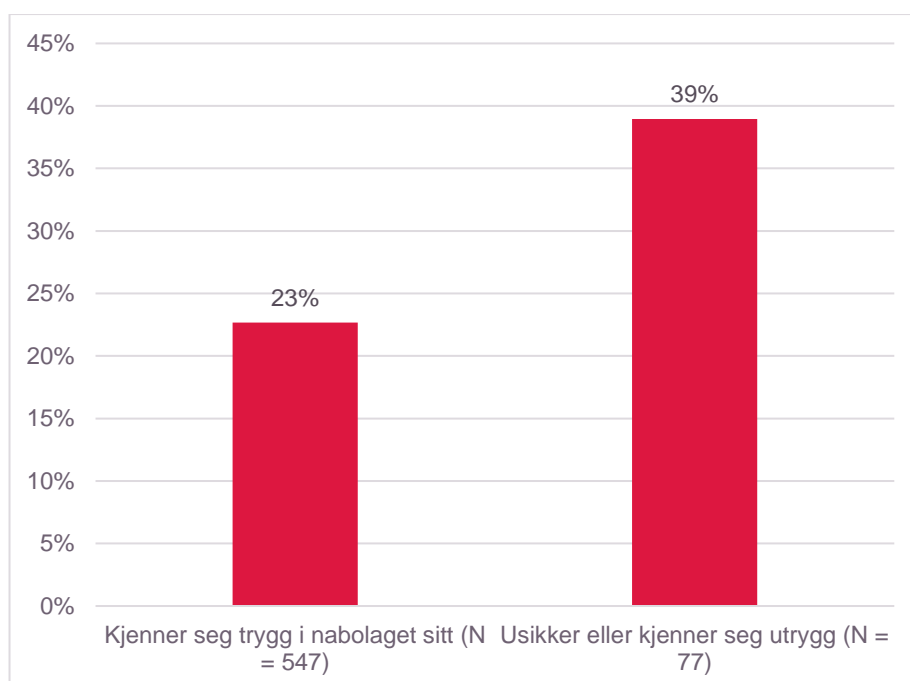
Figur 1.4 viser kryssinga mellom økonomisk status og einsemd.

Figur 1.4: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter økonomisk status

Dei fleste ungdommane frå Sund, Fjell og Øygarden oppgir at deira familie har hatt god råd dei siste åra, men der er ein del som har hatt dårleg råd anten delar av eller heile tida dei siste to åra. Det vi ser er at det er ein samvariasjon mellom kjensla av einsemd og økonomisk status. Dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra er i langt større grad plaga med kjensla av einsemd enn dei som har hatt god råd. Desse trekka ser vi også for fylket som heilskap.

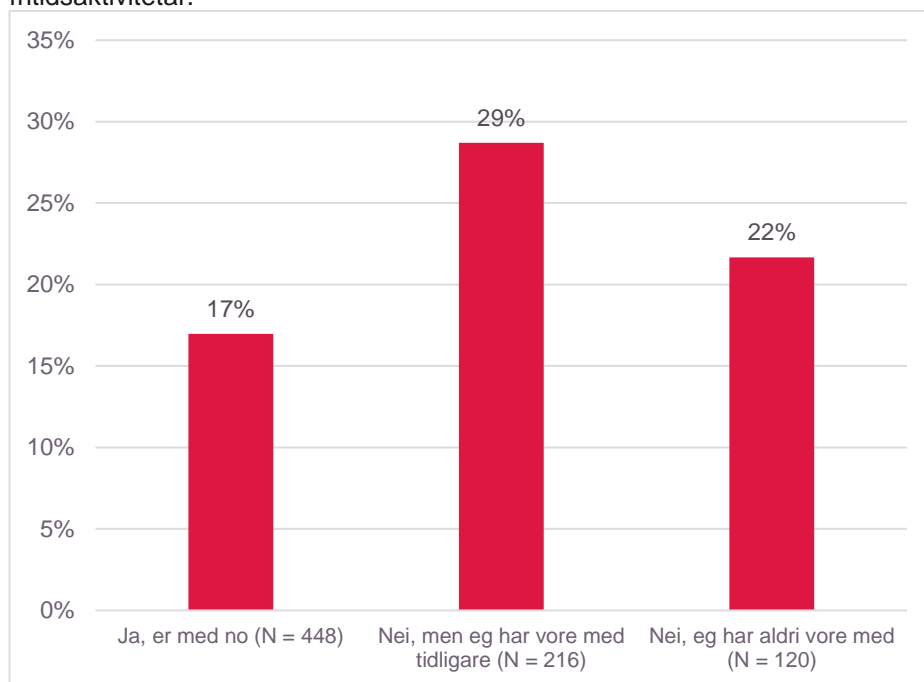
Figur 1.5 viser kryssinga mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam.

Figur 1.5: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Dei fleste i dei tre kommunane kjenner seg trygge, men 77 ungdommar svara at dei er usikker eller kjenner seg utrygge i sitt nærmiljø, av desse svara 39 % at dei er einsame.

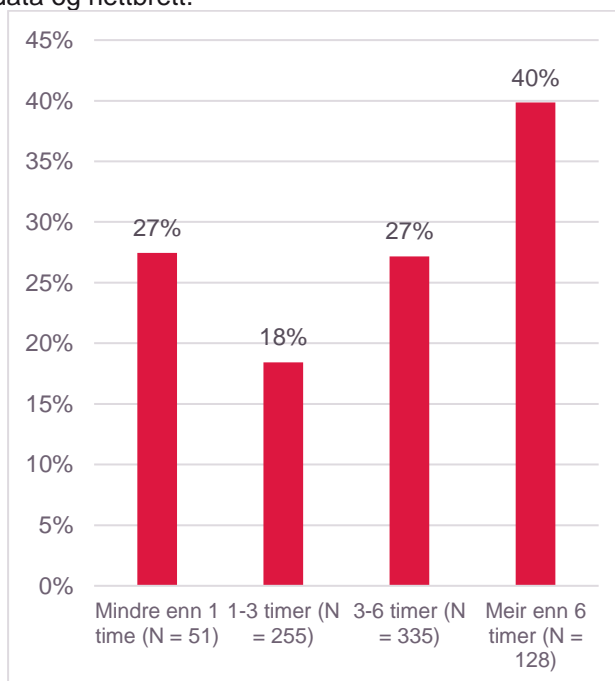
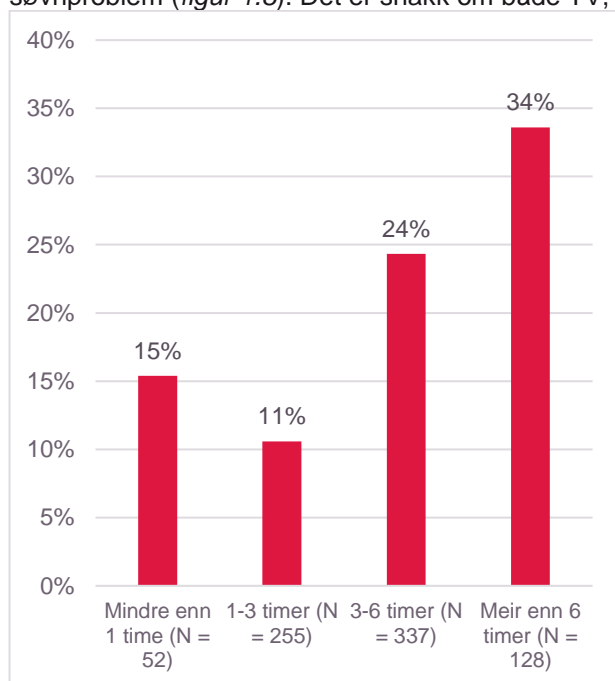
Figur 1.6 viser kor stor del som kjenner seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.6: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

Dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er mindre utsette for å vere einsame enn dei som ikkje er med. Dei som kjenner seg mest einsame er dei som har vore med tidlegare, men ikkje lengre er med. Det kan tenkast at det heng saman med at det tilbodet kommunen har ikkje treffe alle, men det kan også henge saman med økonomi, eller at ein ikkje har moglegheit til å komme seg til og frå møtepunkta. Dei som aldri har vore med er derimot mindre einsame, noko som kanskje kjem av at dei kan vere flinkare å aktivisere seg sjølve, eller at dei rett og slett ikkje veit kva dei går glipp av i like stor grad som dei som var med tidlegare.

Ungdommar bruker mykje tid føre skjermar, og det var noko vi ønska å sjå nærmare på. Figurane 1.7 og 1.8 viser kryssinga mellom tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag og einsemd (*figur 1.7*) og søvnproblem (*figur 1.8*). Det er snakk om både TV, data og nettbrett.

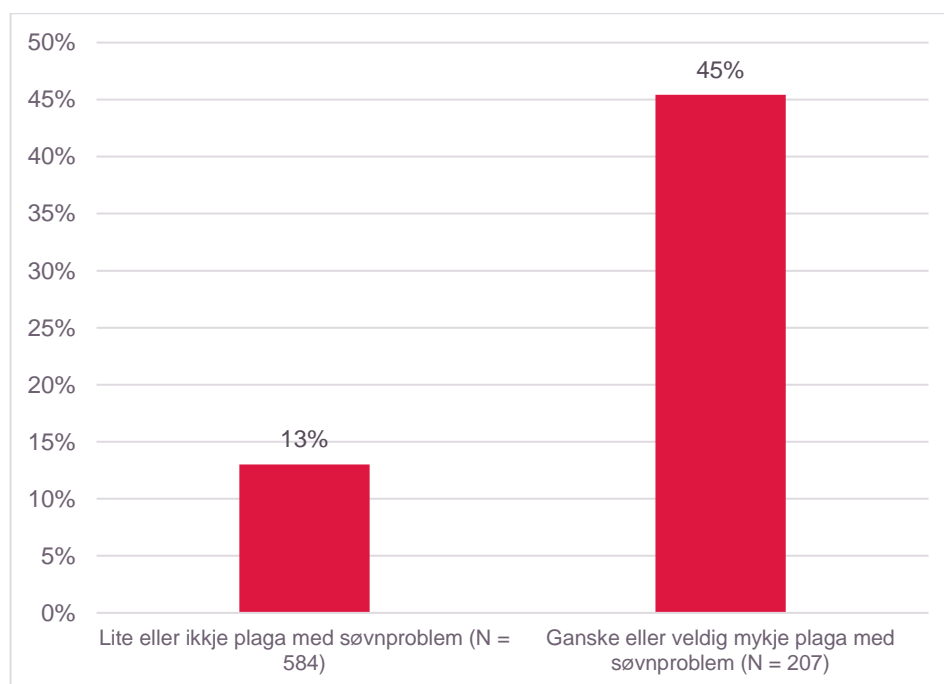
Figur 1.7: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tid føre ein skjerm

Figur 1.8: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med søvnproblem, delt inn etter tid føre ein skjerm

Jo meir ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plaga med både einsemd og søvnproblem. Tendensen i Sund, Fjell og Øygarden er den same som i fylket bortsett frå dei som sit mindre enn 1 time føre ein skjerm. At denne er såpass høg er uventa, og ulik det vi ser for fylket som heilheit, men talet på respondentar i denne gruppa er relativt lågt, så det er sikkert kor mykje vekt som skal leggast dette. Av dei som sit meir enn seks timar føre ein skjerm meir enn 1 av 3 plaga med kjensla av einsemd, over 2 av 5 har problem med søvnen.

I dei tre kommunane sit flest ungdom føre ein skjerm mellom 3-6 timar per dag, i Hordaland som heilheit svara den største delen at dei sit mellom 2-4 timar føre ein skjerm på ein vanlig dag, altså sitter ungdommane frå Sund, Fjell og Øygarden meir føre skjermen enn i det som er snittet i fylket.

Figur 1.9 viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svara at dei enten har vore «Lite plaga» eller «Ikkje plaga i det heile» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svara «Ganske mykje plaga» eller «Veldig mykje plaga» med søvnproblem.

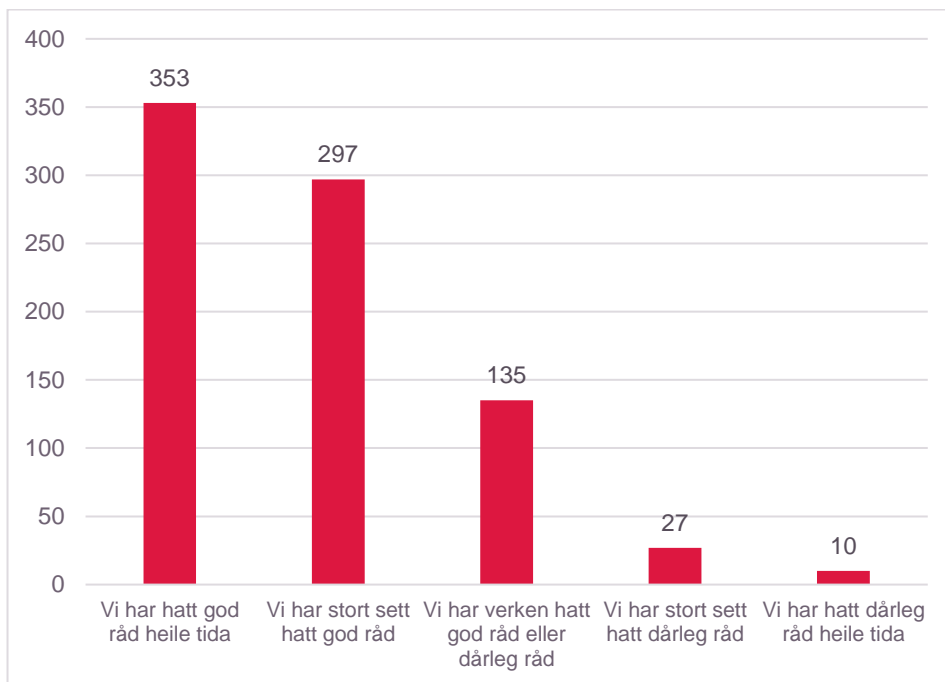

Figur 1.9: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter eventuelle søvnproblem

Det er ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har nesten halvparten følt seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot berre litt over 1 av 10 som kjenner seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

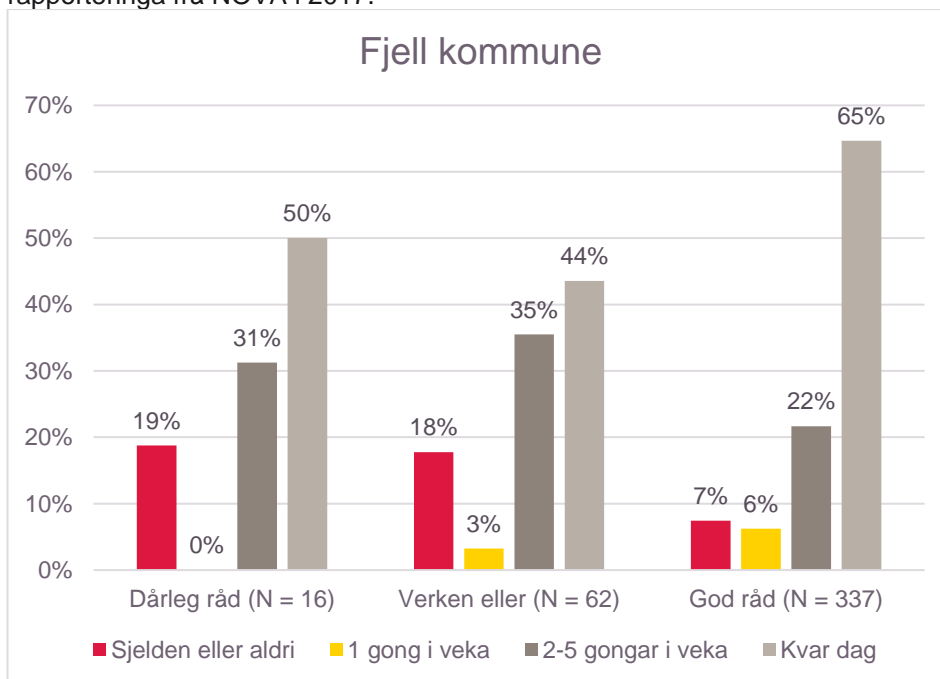
Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med sosioøkonomisk status. Figur 1.10 viser svarfordelinga på spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?» for ungdommane frå Sund, Fjell og Øygarden.

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?"

Dei aller fleste i dei tre kommunane har god råd, men vi ser at 37 ungdommar har oppgitt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra. Vidare er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med ungdommane sitt liv. Gruppa «Dårleg råd» er dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» og «Vi har hatt dårleg råd heile tida», Gruppa «verken/eller» er dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd», og gruppa «God råd» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

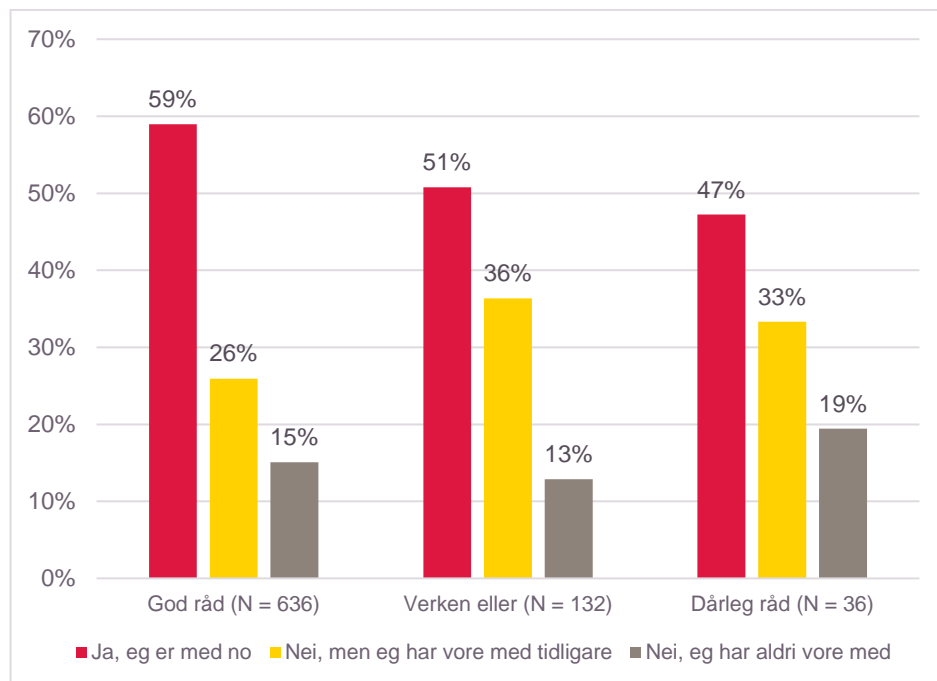
Under ser vi på kryssinga mellom økonomi og frukostvaner. Gruppa «Dårleg råd» er dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» og «Vi har hatt dårleg råd heile tida», Gruppa «Verken/ eller» er dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd», og gruppa «God råd» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over. Figur 1.11 viser berre svara til ungdommane frå Fjell kommune. Grunnen til det er endringar i rapporteringa frå NOVA i 2017.

Figur 1.11: Frukostvaner, delt inn etter økonomisk status – Berre Fjell kommune

Dei fleste ungdommane frå Fjell et frukost daglig, men vi ser at det er skilnad i frukostvanane til dei med god og dårleg råd. Berre halvparten av dei med dårleg råd et frukost kvar dag, men enno færre av dei som svara at dei verken har hatt god eller dårleg råd et frukost kvar dag. Vi ser også at det er ein langt lågare del av dei som har hatt god råd som svara at dei aldri et frukost enn det er i dei to siste gruppene. Elles er ikkje tendensane noko ulike det vi ser for heile fylket.

Figur 1.12 viser kryssinga mellom deltaking på fritidsaktivitetar og familieøkonomi.

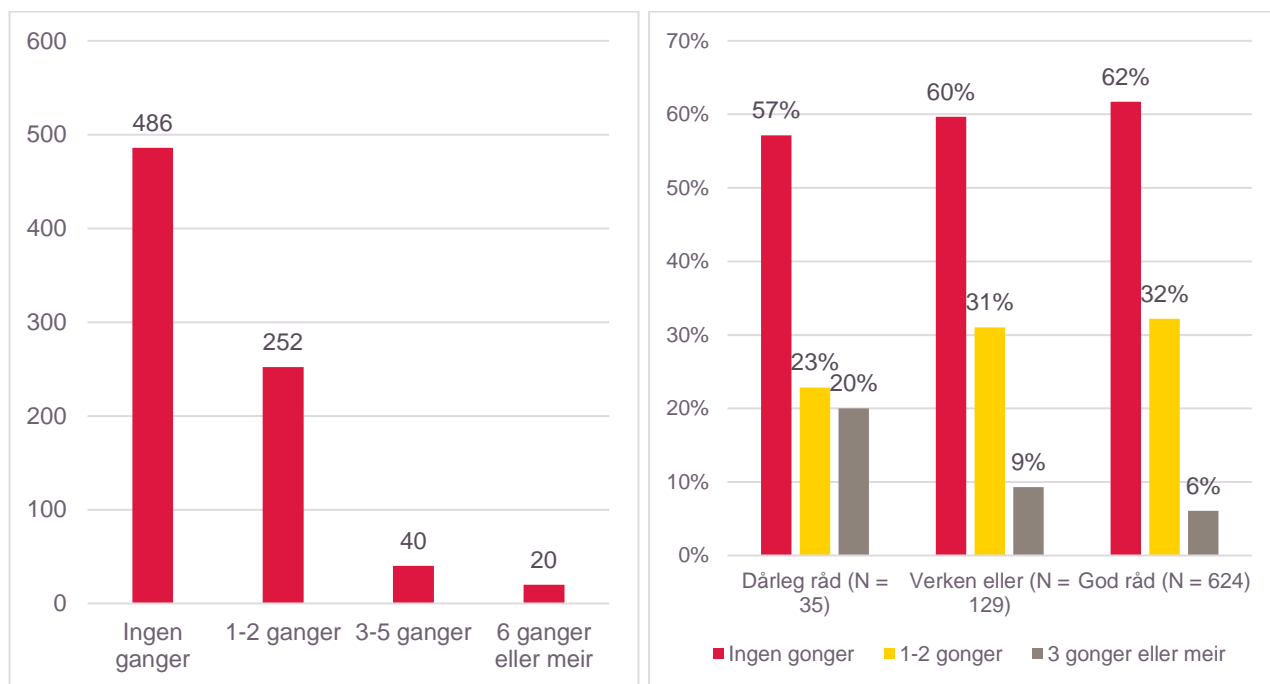

Figur 1.12: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status

Dei som har dårleg råd er mindre med på organiserte fritidsaktivitetar enn dei med god råd. Men det er ingen skilnad blant dei som aldri har vore med på organiserte fritidsaktivitetar når ein ser på økonomien, dette er også spesielt for desse tre kommunane. Men det er ein større del som har dårleg råd blant dei som har vore med tidligare, men ikkje er med lengre.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? – Helsesøster eller skulelege», og fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.13. Figur 1.14 viser kor stor del som ikkje har besøkt skulehelsetenesta delt inn etter økonomisk status.

Figur 1.13: Svarfordeling på spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv skulehelsetenesta, delt inn etter økonomisk status månedane? - Helsesøster eller skulelege»

Av figuren over til venstre ser vi at 39 % av ungdommane i dei tre kommunane har vore innom skulehelsetenesta minst éin gang. Dette er ein litt lågare del en det vi såg i fylket forøvreg, der ca. 47 % av ungdommane har vore innom skulehelsetenesta. Det kan vere mange årsaker til det.

Ser vi litt nærmare på om det er skilnad mellom kven som nyttar tenesta og ikkje ser vi at den delen som svarta at dei ikkje har vore innom skulehelsetenesta er skilnaden liten når vi delar inn etter økonomi. Det er derimot skilnad i kor hyppig dei nyttar seg av denne tenesta. Vi ser at det er ein relativt stor del av dei som oppgir dårleg familieøkonomi som også har besøkt skulehelsetenesta tre gongar eller meir.

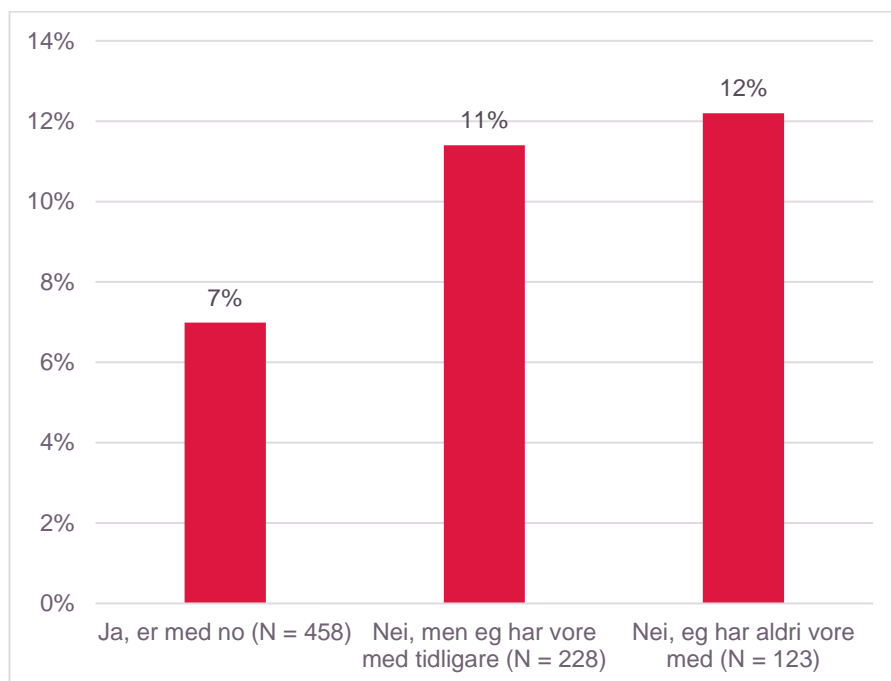
I kapittelet for heile fylket ser vi meir på korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei brukar mest tid, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet med trivsel i skulen.

Figurene under viser den delen som svarta «Litt ueinig» og «Heilt ueinig» på spørsmål der ungdommane blei bedne om å ta stilling til påstanden «Eg trivast på skulen», kryssa med andre variablar. Dei aller fleste trivast i skulen, både i dei tre kommunane og i fylket forøvreg, men figurene her forsøker å sjå om dei som ikkje trivast har meir til felles enn at dei ikkje trivast.

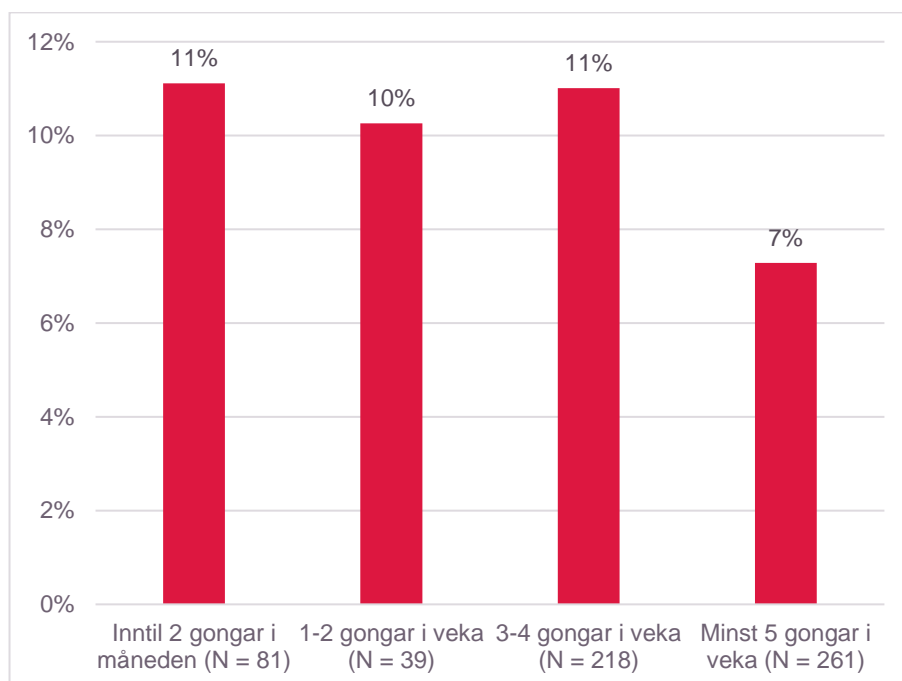
Figur 1.15 viser kryssinga mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.15: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt på deltaking på organiserte fritidsaktivitetar

I Sund, Fjell og Øygarden er det dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar som også trivast best på skulen. Det er liten skilnad mellom dei to gruppene som ikkje er med på organiserte fritidsaktivitetar når det gjeld mistrivsel i skulen.

Figur 1.16 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar. Svara er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?».

Figur 1.16: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar

I dei tre kommunane ser det ikkje ut til å vere noko sterkt mønster mellom det å vere fysisk aktiv og trivsel i skulen. Det er litt høgare trivsel blant dei som trenar veldig ofte, men ein må vere forsiktig med å konkludere her. I fylket som heilskap såg vi ein samvariasjon der dei som ikkje trener trivast mindre på skulen enn dei som trenar relativt regelmessig.

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatane blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

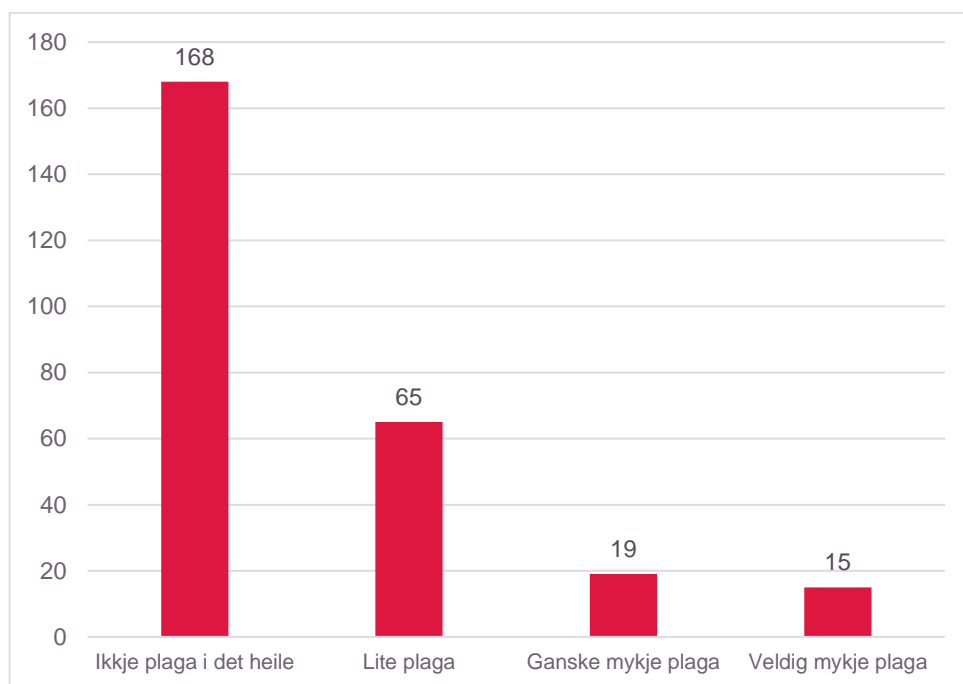
Kvam herad

Kvam herad gjennomførte Ungdata-undersøkinga i ungdomsskulen i 2017. Den følgjande delen viser svara frå dei som gjekk på ungdomsskulen 2016/2017.

Ungdommane frå Kvam ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. I Kvam herad er det ein lågare del enn i fylket forøvreg som svara at dei har vore einsame. Det er færre som sit med kjensla av einsemd i Kvam enn i fylket som heilheit. I delar av rapporten er fleire kommunar slått saman for å sikre anonymiteten til respondentane.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

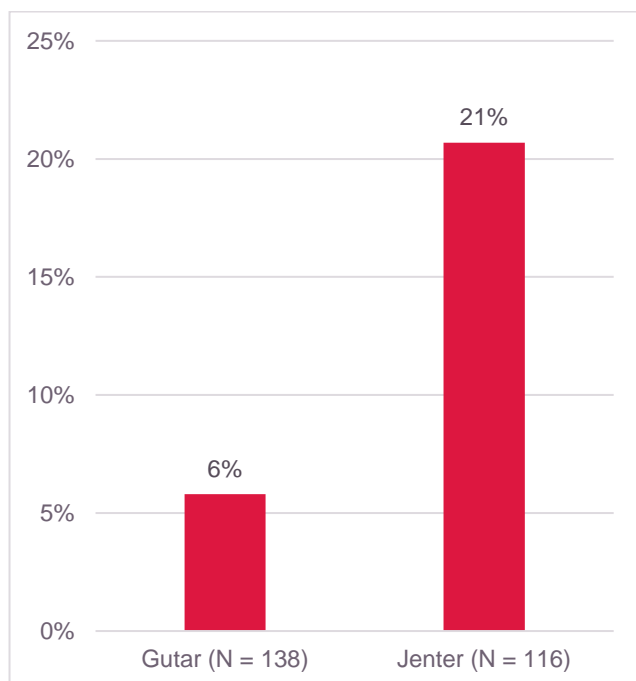
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå Kvam på spørsmålet «*Har du i løpet av den siste veka vore plagga av noko av dette: – Kjent deg einsam?*». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «*Ikkje plagga i det heile*», «*Lite plagga*», «*Ganske mykje plagga*» og «*Veldig mykje plagga*».

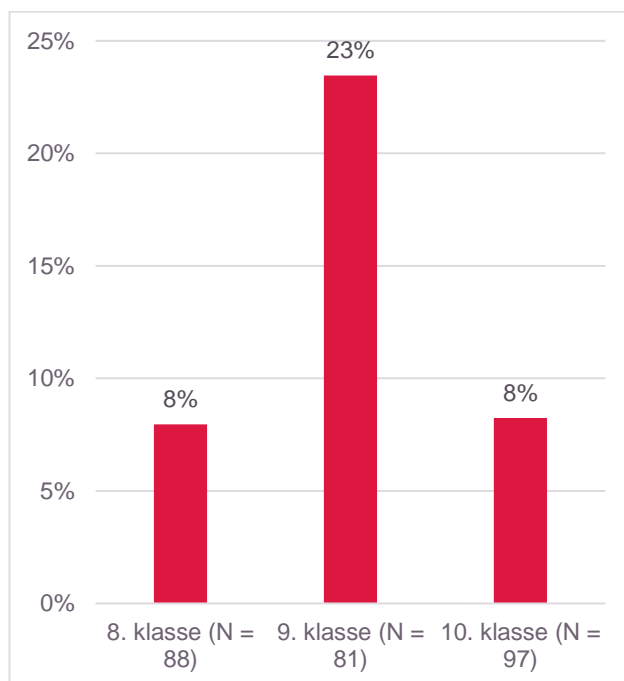
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plagga av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

I Kvam herad svara 13 % av ungdommane at dei har vore ganske eller veldig mykje plagga med kjensla av einsemd i løpet av den siste veka. Dette er ein langt lågare del enn det vi ser når vi ser på fylket som heilskap, der 21 % oppgir at dei har vore ganske eller veldig mykje plagga med kjensla av einsemd. Det er framleis 34 ungdommar i Kvam som sit med denne kjensla.

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plagga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn.

Figur 1.2: Kor stor del som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

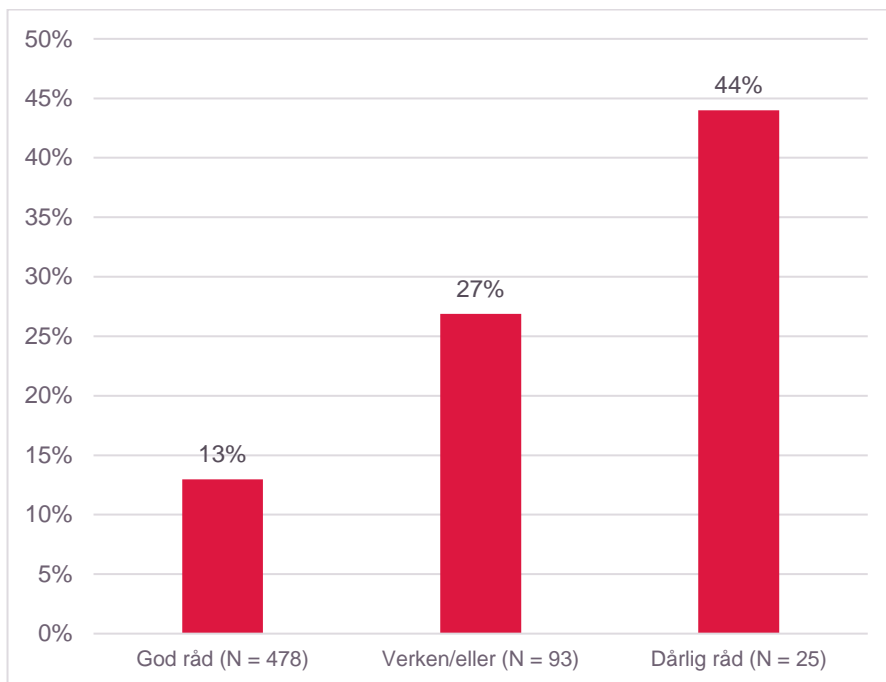

Figur 1.3: Kor stor del som vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klassetrinn

Av figurane kan vi lese at jenter frå Kvam er langt meir utsett for kjensla av einsemd enn gutar, og at kjensla av einsemd variera med alder. I Kvam ser 9.klassingane (skuleåret 2016/2017) til å vere langt meir plaga enn dei som er yngre og eldre. Noko av det som er interessant er at 8.- og 10.klassingane ligg ganske langt under snittet for fylket når det gjeld å føle seg einsam, 9.klassingane ligg derimot på ca. same nivå som fylket forøvreg. Det er likevel ein stor skilnad mellom 9.klassingane og dei andre trinna. Her kan kanskje lokalkunnskap vere med på å forklare denne kullvariasjonen. Av figuren kan vi lese at av dei 81 elevane som går i 9.klasse er i overkant av 1 av 5 plaga med at dei kjenner seg einsame.

I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd».

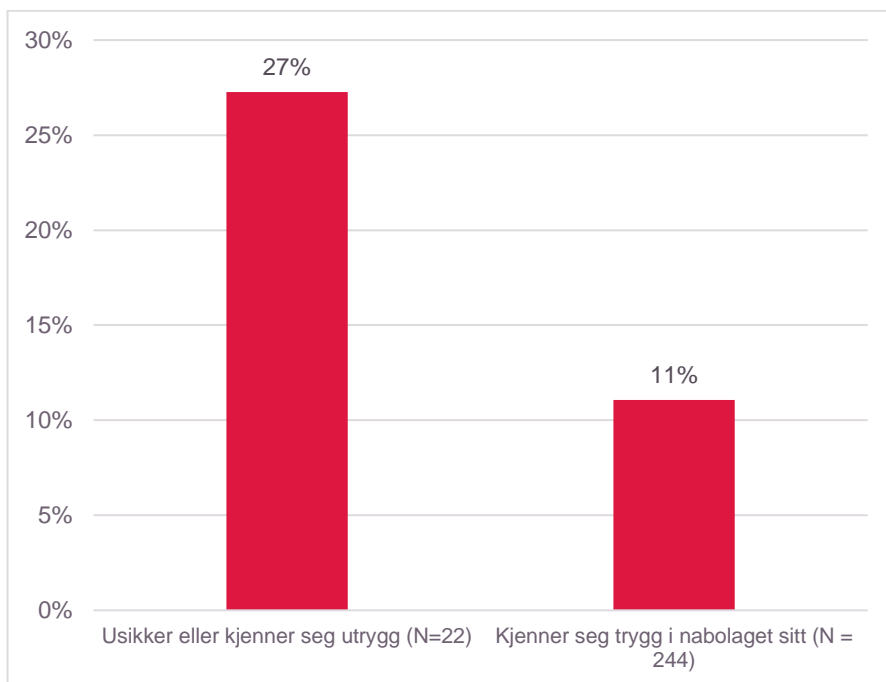
Figur 1.4 viser kryssinga mellom økonomisk status og einsemd for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy.

Figur 1.4: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter familieøkonomi for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Dei fleste frå desse kommunane har hatt god råd dei siste åra, men det 25 ungdommar oppgir at familien deira har hatt dårleg råd anten delar av eller heile tida dei siste to åra. Det vi ser er at det er ein samvariasjon mellom kjensla av einsemd og økonomisk status. Dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra er i langt større grad plaga med kjensla av einsemd enn dei som har hatt god råd, meir enn 4 av 10 i denne gruppa kjenner seg einsame. Desse trekka ser vi også for fylket som heilskap.

Figur 1.5 viser kryssinga mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam i Kvam kommune.

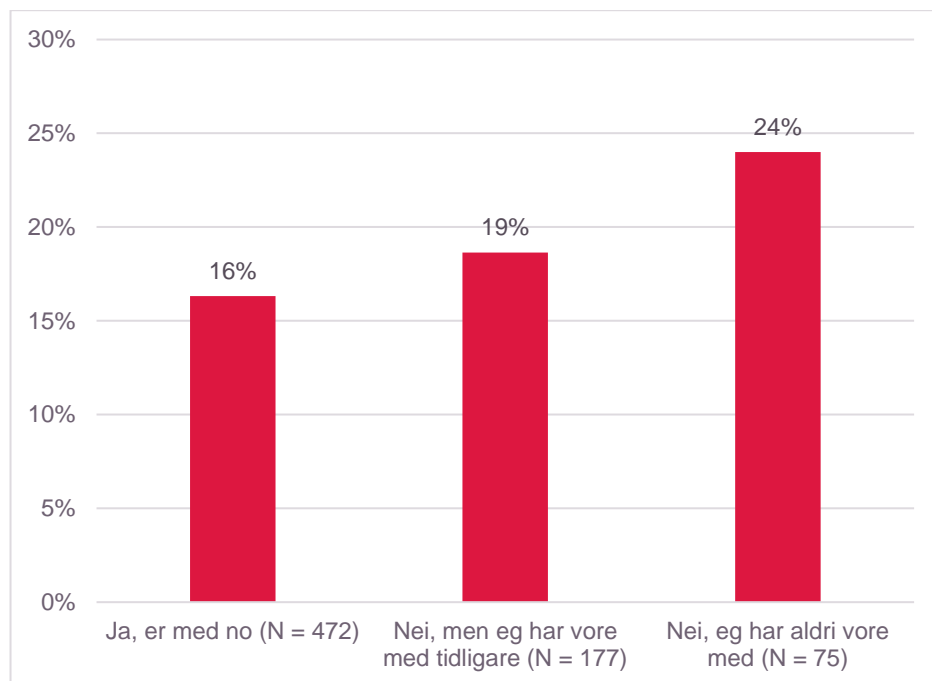

Figur 1.5: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Dei fleste frå Kvam kjenner seg trygge, men 22 ungdommar svara at dei er usikker eller kjenner seg utrygge i sitt nærmiljø, av desse svara 27 % at dei er einsame, til samanlikning svara ca. 1 av 10 av dei som kjenner

seg trygge at dei har følt seg einsame den siste veka. Det viser at det er ein samvariasjon mellom dei to variablane.

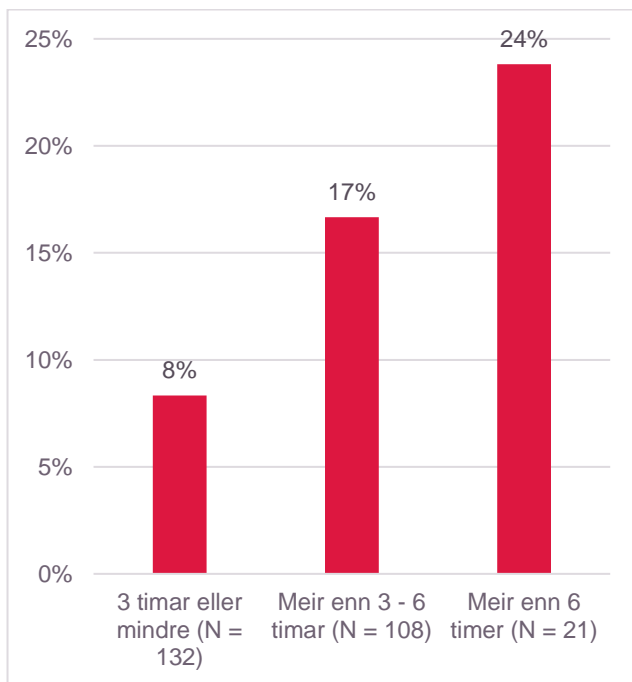
Figur 1.6 viser kor stor del som kjenner seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar. Grunna få respondentar i enkelte kategoriar er svara frå Kvam her slått saman med svara frå ungdommane i Samnanger, Vaksdal og Osterøy.

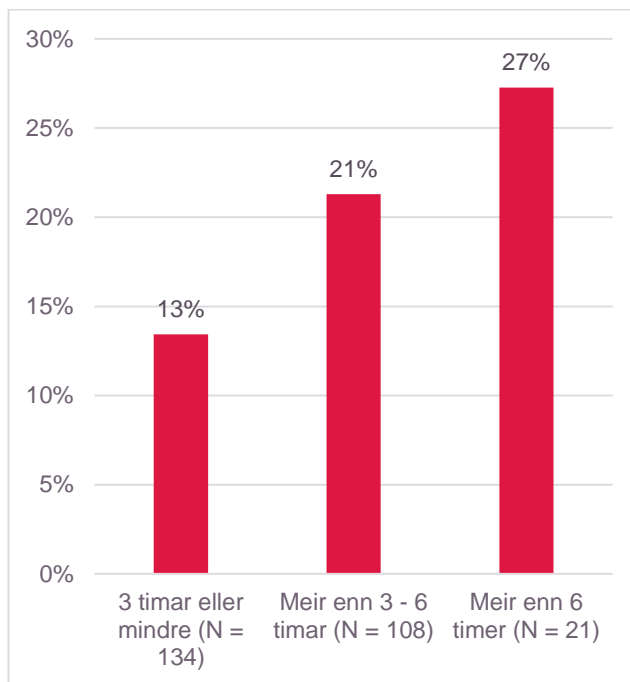
Figur 1.6: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

I fylket som heilskap ser vi at dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er mindre utsette for å vere einsame enn dei som ikkje er med. Dette mønsteret ser vi også for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy. Vi ser også at blant dei som ikkje har vore med tidligare heller er dei som er mest einsame. I Kvam er det 21 som aldri har vore med på organiserte fritidsaktivitetar, men det er dei som har vore med tidligare men ikkje er med lengre som er mest einsame når vi ser på Kvam for seg sjølv.

Vi veit at ungdommane brukar ein del tid føre skjermar, og ønsker difor å sjå litt nærmare på det. Figurane 1.7 og 1.8 under ser vi korleis tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag heng saman med einsemd og søvnproblem i Kvam kommune. Det er snakk om både TV, data og nettbrett. Figur 1.7 viser einsemd, og figur 1.8 viser søvnproblem.

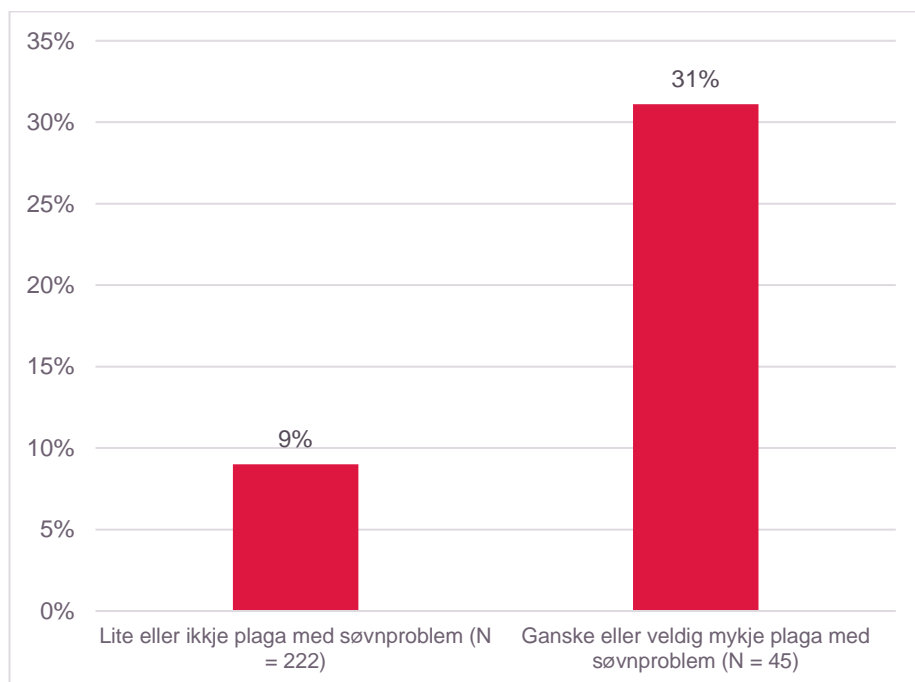
Figur 1.7: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tid føre ein skjerm

Figur 1.8: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med søvnproblem, delt inn etter tid føre ein skjerm

Jo meir ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plaga med både einsemd og søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar føre ein skjerm omtrent 1 av 4 plaga med kjensla av einsemd og ei like stor gruppe har problem med søvnen. Vi ser dei same samanhengane når vi ser på fylket som heilskap. Det er svært få respondentar frå Kvam som svara at dei sit veldig lite føre ein skjerm, alle som sit mindre enn 3 timar føre skjermen er difor slått saman.

Figur 1.9 viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svara at dei enten har vore «Lite plaga» eller «Ikkje plaga i det heile» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svara «Ganske mykje plaga» eller «Veldig mykje plaga» med søvnproblem.

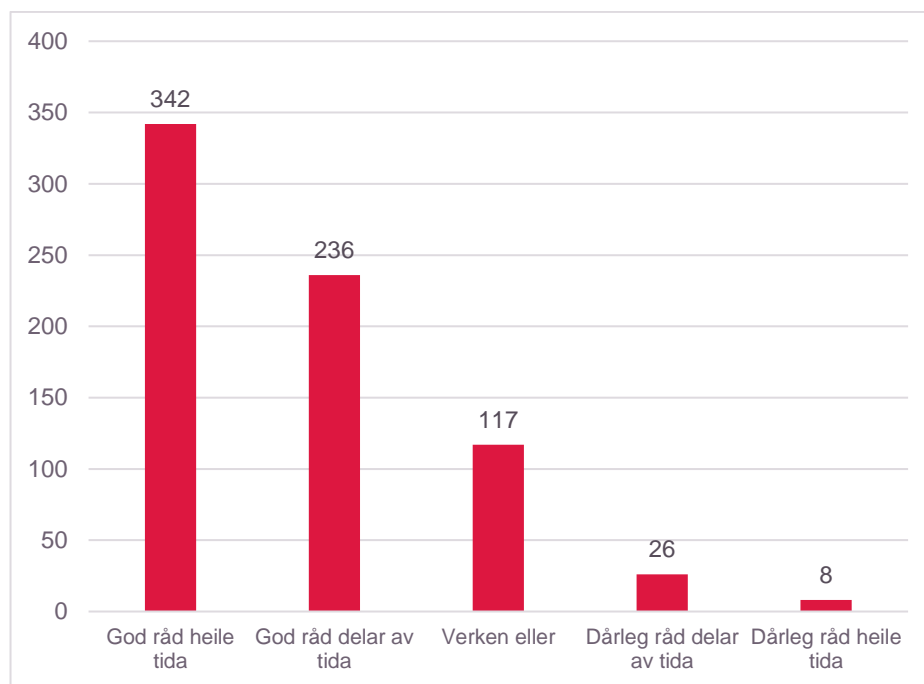

Figur 1.9: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter eventuelle søvnproblem

Det er ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har omtrent 3 av 10 følt seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot berre omtrent 1 av 10 som har kjent seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

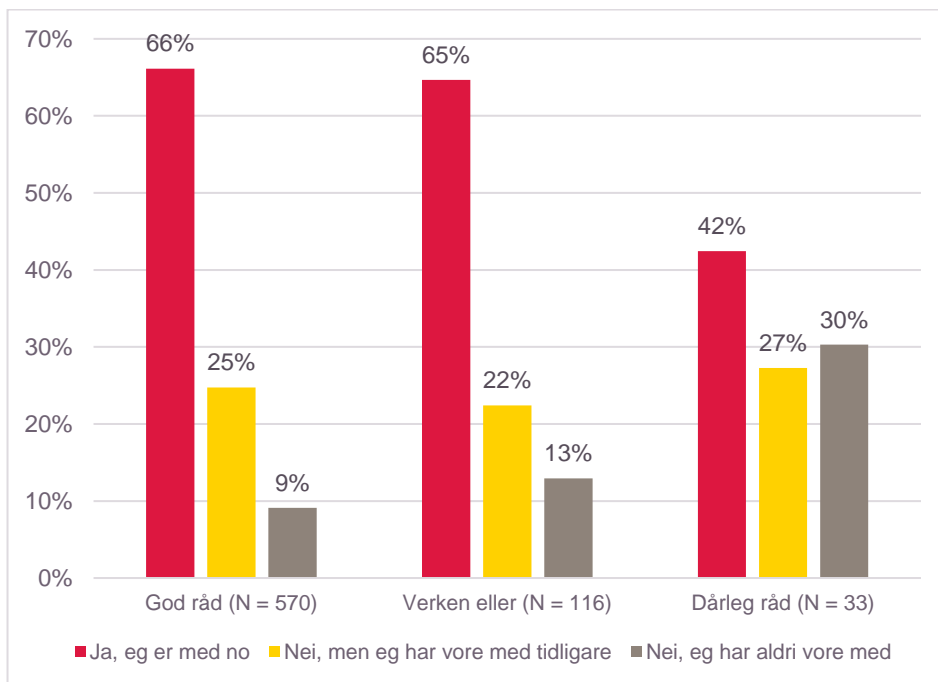
Grunna små tal har vi i den neste delen slått saman Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy. Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status. Figur 1.10 viser svarfordelinga på spørsmålet «*Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?*» for ungdommane frå Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy.

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?" for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Dei aller fleste frå dei fire kommunane har hatt god råd, men vi ser at 34 ungdommar har oppgitt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste åra. I dette kapitlet er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Gruppa «*Dårleg råd*» er dei som svara «*Vi har stort sett hatt dårleg råd*» og «*Vi har hatt dårleg råd heile tida*», Gruppa «*Verken/ eller*» er dei som svara «*Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd*», og gruppa «*God råd*» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

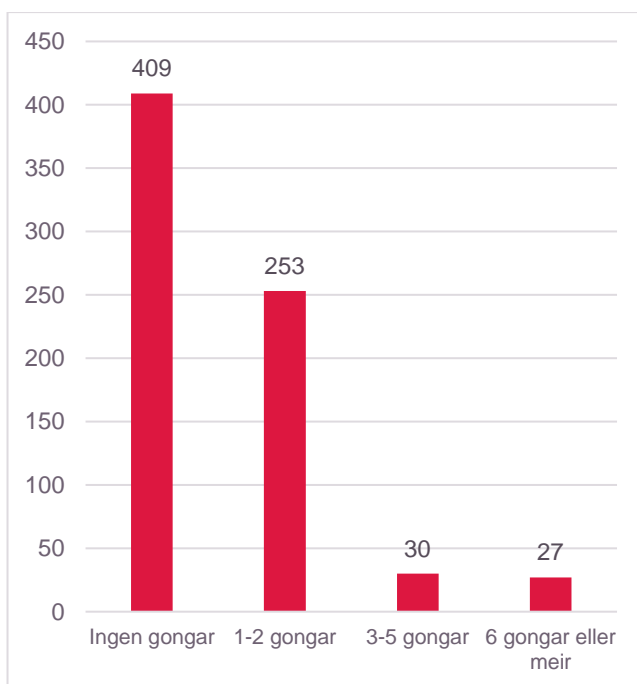
Figur 1.11 viser kryssinga mellom deltaking på fritidsaktivitetar og familieøkonomi.

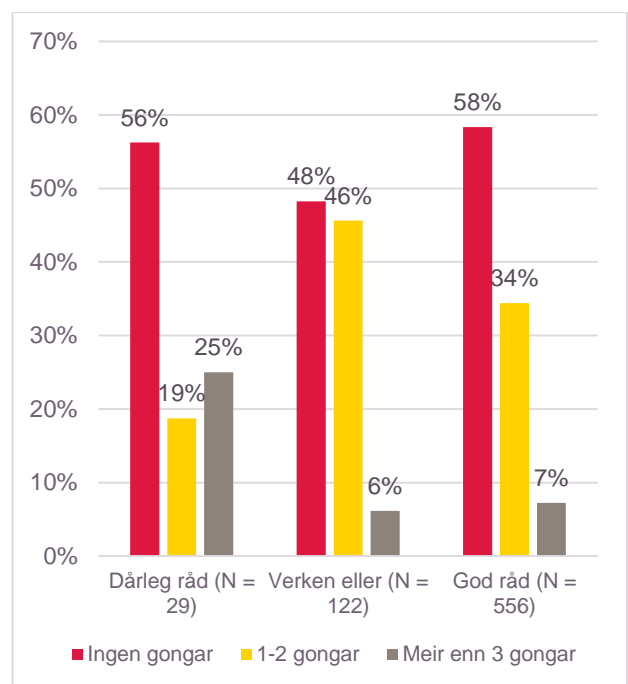
Figur 1.11: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Dei som har dårleg råd er mindre med på organiserte fritidsaktivitetar enn dei med god råd. Det er også ein langt større del blant i gruppa «Dårleg råd» som svara at dei aldri har vore med på organiserte fritidsaktivitetar. Dette er det same mønsteret vi ser når vi ser på fylket som heilskap.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den. Tenestene varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengen mellom tilbodet i dei fem kommunane, og desse funna. Ein må difor nytte lokalkunnskap i arbeidet med desse tala. Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? – Helsesøster eller skulelege». Fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.12. Figur 1.13 viser koreleis svara fordelte seg på spørsmålet delt inn etter familieøkonomien ungdommane opplever.

Figur 1.12: Svarfordeling på spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? - Helsesøster eller skulelege» for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Figur 1.13: kor stor del som aldri har besøkt skulehelsetenesta, delt inn etter økonomisk status for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Av figur 1.12 ser vi at 43 % av ungdommane frå Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy har vore innom skulehelsetenesta minst éin gang. Det er omtrent på snittet for Hordaland, berre litt under.

For Hordaland som heilskap observerte vi ein tendens der dei i gruppa «*Dårleg råd*» gjekk meir til skulehelsetenesta enn dei i gruppa «*God råd*». Dette mønsteret gjeld delvis for dei fire kommunane. 1 av 4 som har hatt dårleg råd har vore innom skulehelsetenesta 3 gongar eller meir, men det er ein stor del i denne gruppa som aldri har vore innom. Delen som ikkje har vore innom skulehelsetenesta er tilnærma lik for alle dei tre gruppene.

I kapittelet for heile fylket kan du lese meir om korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

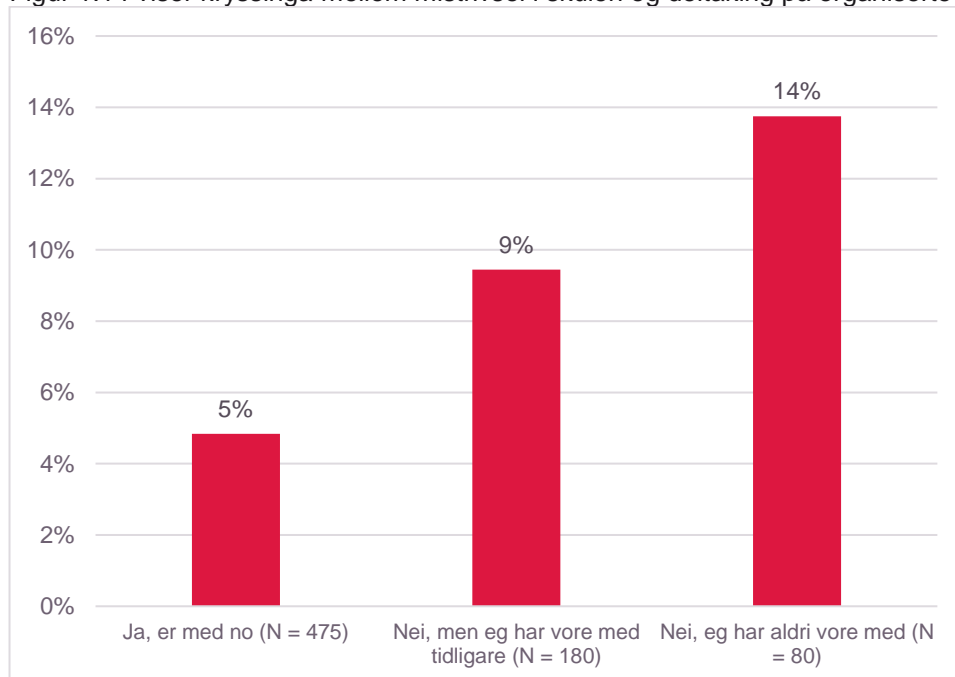
Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei oppheld seg mest, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet trivsel i skulen.

I Kvam svara 92 % at dei trivast ganske eller svært godt på skulen, det kan også her vere interessant å sjå om det er nokre andre fellestrekk blant desse. Av dei som trivast på skulen svara

- 91 % trenar mist ein gang i veka
- 87 % svara at påstanden «*Eg er svært nøgd med korleis eg er*» stemmer ganske eller svært godt
- 83 % er nøgde med foreldra
- 89 % er nøgde med venane sine
- 96 % svara at dei ikkje røykjer

Under kjem nokre figurar for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy som seier noko meir om trivsel i skulen. Dei aller fleste trivast i skulen, både i dei fire kommunane (93 %) og i fylket som heilskap (93 %). I dei neste figurane ser vi nærmare på dei som ikkje trivast i skulen. Figurane under viser den delen som svara «*litt ueinig*» og «*heilt ueinig*» på påstanden «*Eg trivast på skulen*», delt inn etter svara på andre spørsmål.

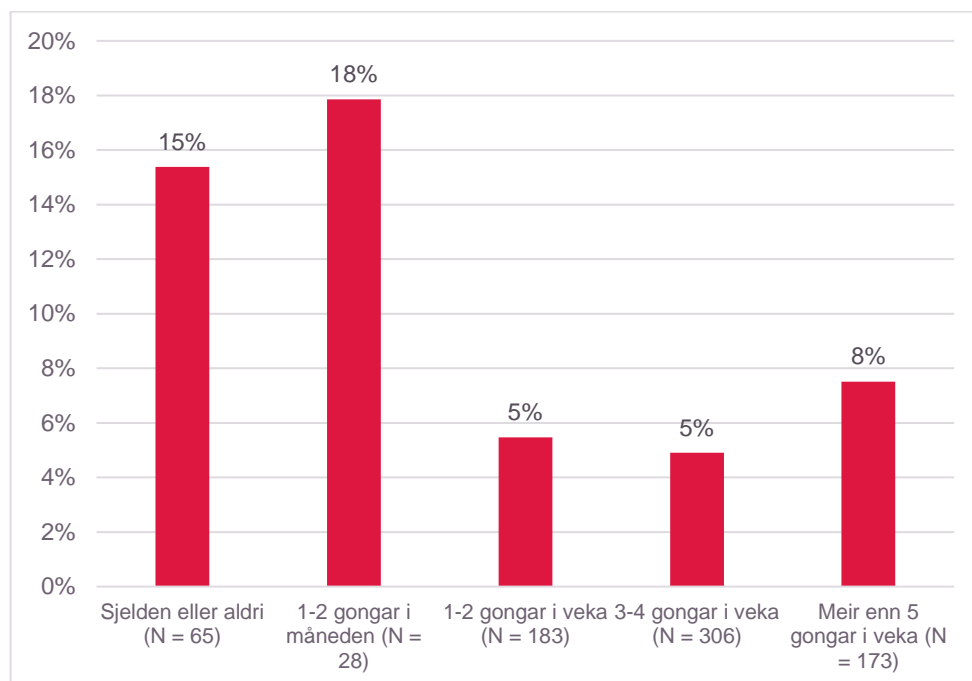
Figur 1.14 viser kryssinga mellom mistrivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.14: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt på deltaking på organiserte fritidsaktivitetar for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Ser vi på Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy er det dei som aldri har vore med på organiserte fritidsaktivitetar som mistrivast mest i skulen. Dei som er med no finn vi i andre enden av skalaen, det er nemleg størst del av denne gruppa som trivast i skulen.

Figur 1.15 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar. Svara er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?».

Figur 1.15: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Av figuren ser vi at det er skilnad mellom dei som trener lite (2 gongar i månaden eller mindre) og dei som trener minimum éin gang i veka. Ein må vere litt forsiktig med konklusjonen her, og forsøke å sjå litt nærmare på årsak/verknad: kan det vere slik at dei som ikkje trener er dei som mistrivast i skulen, eller er det sånn at dei som ikkje har det bra og mistrivast i skulen, heller ikkje orkar å trene? Det er også verdt å merke seg at det er eit lite hopp opp blant dei som trener minst 5 gongar i veka.

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatata blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevull overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

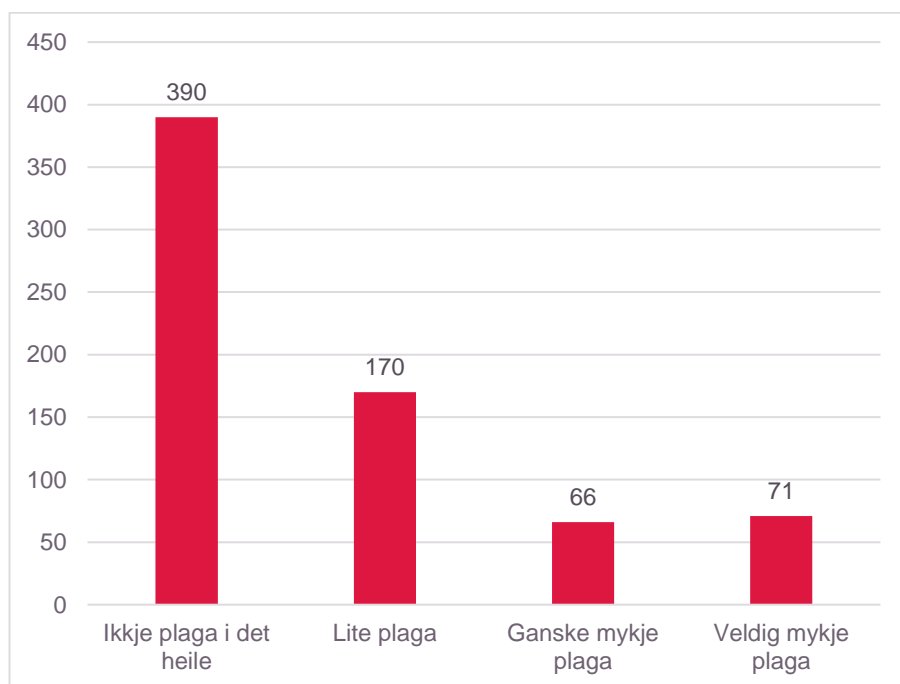
Kvinnherad kommune

Ungdom frå Kvinnherad kommune var med i Ungdata-undersøkinga i 2015. Den følgjande delen viser svara frå dei som gjekk på ungdomskulen eller vidaregåande skuleåret 2014/2015. Tala er difor ikkje heilt oppdaterte, men dei vil likevel gi ein god indikasjon på ei rekke faktorar som påverkar ungdommane sine liv.

Ungdommane frå Kvinnherad ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. I enkelte delar av rapporten er Kvinnherad slått saman med Odda, Etne og Ullensvang, dette er for å sikre anonymitet til respondentane.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

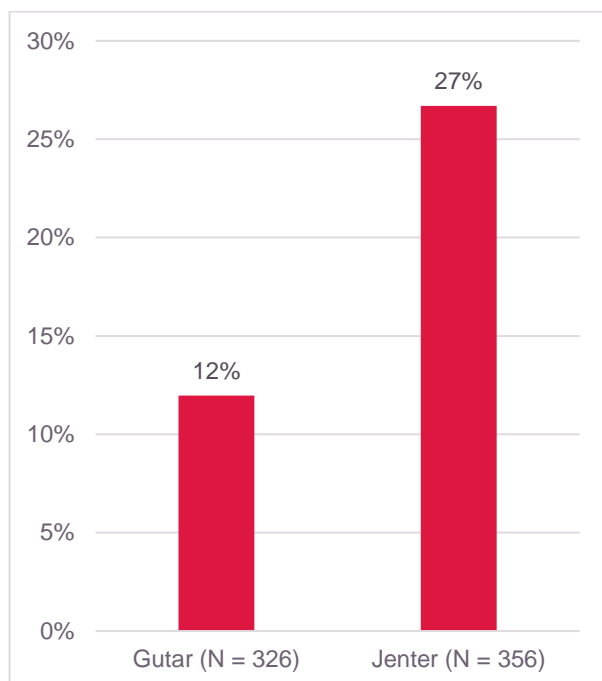
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå Kvinnherad på spørsmålet «Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: – Kjent deg einsam?». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «Ikkje plaga i det heile», «Lite plaga», «Ganske mykje plaga» og «Veldig mykje plaga».

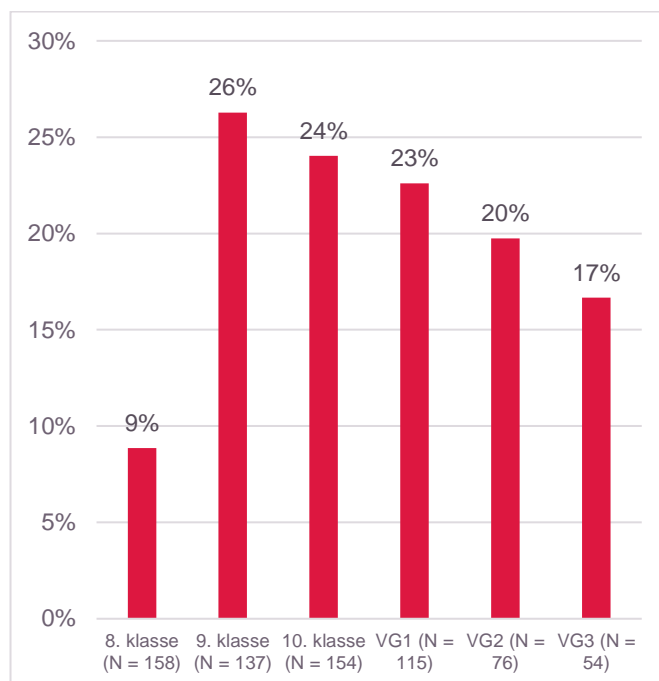
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

20 % av ungdommane frå Kvinnherad svara at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka. Dette er omtrent som snittet for Hordaland som heilheit, der 21 % svara det same. Det er 136 ungdommar frå Kvinnherad som svara at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd i løpet av den siste veka.

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn.

Figur 1.2: Kor stor del som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

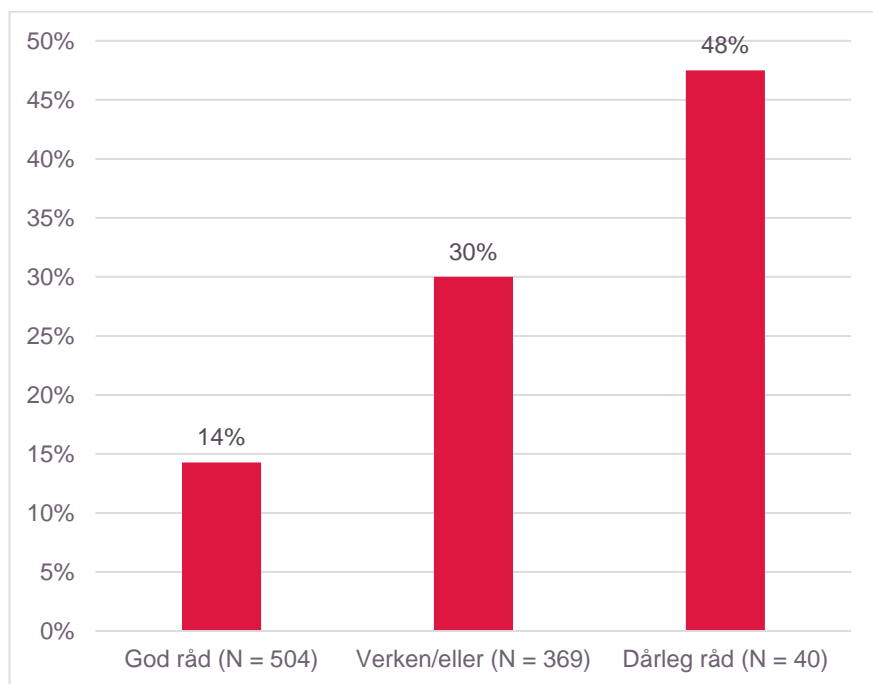

Figur 1.3: Kor stor del som vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klasstrinn

Av figurane kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar, og at dei yngste er minst plaga. Av figur 1.2 kan vi lese at 12 % av gutane sit med denne kjensla, mens 27 % (eller nesten éin tredjedel) av jentene sitter med denne kjensla. Av figur 1.3 ser vi at det er dei yngste ungdommane frå Kvinnherad som er minst einsame. Det er relativt få respondentar frå VG2 og VG3, men det ser ut til at delen som svara at dei har vore einsame går ned med alderen (dersom vi ser bort frå dei aller yngste). Dette er ei anna utvikling enn det vi ser for Hordaland som heilheit, der kjensla av einsemd stig med alderen (i alle fall blant dei i ungdomskulen). Her vil det alltid kunne vere kullvariasjonar, og ein bør her nytte lokalkunnskapen ein sit med i kommunen når ein les rapporten. 10.klassingane frå Etne ligg også litt under snittet når vi samanliknar med Hordaland som heilheit. Hugs også at desse svara vart gitt skuleåret 2014/2015.

I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd».

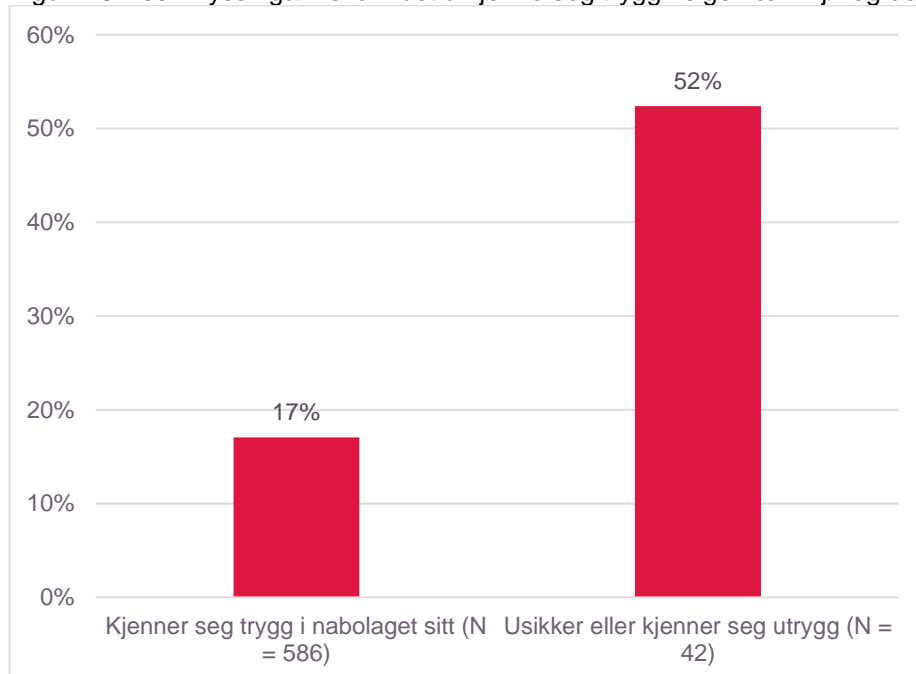
Figur 1.4 viser kryssinga mellom økonomisk status og einsemd, her er svara frå Kvinnherad slått saman med dei frå Odda, Ullensvang og Etne då det er få ungdommar frå Kvinnherad som oppgir at dei har hatt dårleg råd.

Figur 1.4: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter familieøkonomi

Dei fleste har hatt god råd dei siste åra, men det er nokon som ikkje har det. Det vi ser er at det er ein samvariasjon mellom kjensla av einsemd og økonomisk status. Halvparten av dei som svarta at dei har hatt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra svarta også at dei er ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd. Bildet er derimot annleis for dei som har hatt god råd, men vi ser ein gradvis overgang frå dei som har hatt god råd til dei som har hatt dårleg råd. Dette mønsteret ser vi også for fylket som heilheit.

Figur 1.5 viser kryssinga mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam.

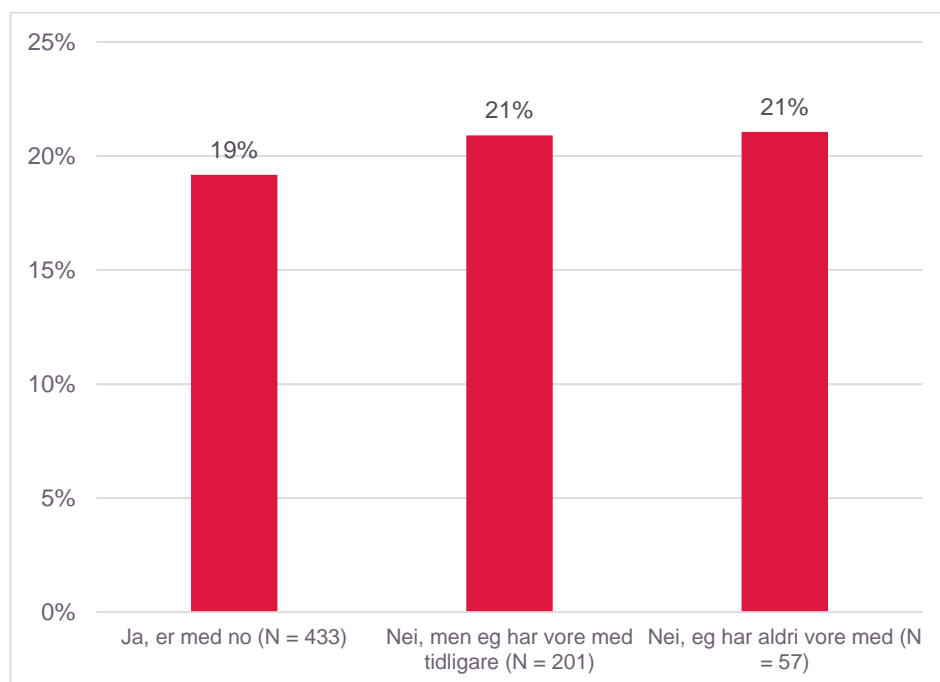

Figur 1.5: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Dei fleste frå Kvinnherad kjenner seg trygge, men det er 42 ungdommar som svarta at dei er usikker eller at dei kjenner seg utrygge i sitt nærmiljø, i tillegg svarta ein større del av desse at dei også er einsame. Over halvparten av denne gruppa svarta at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd

den siste veka. Figuren viser ein klar samvariasjon mellom det å ikkje kjenne seg heilt trygg, og det å føle seg einsam.

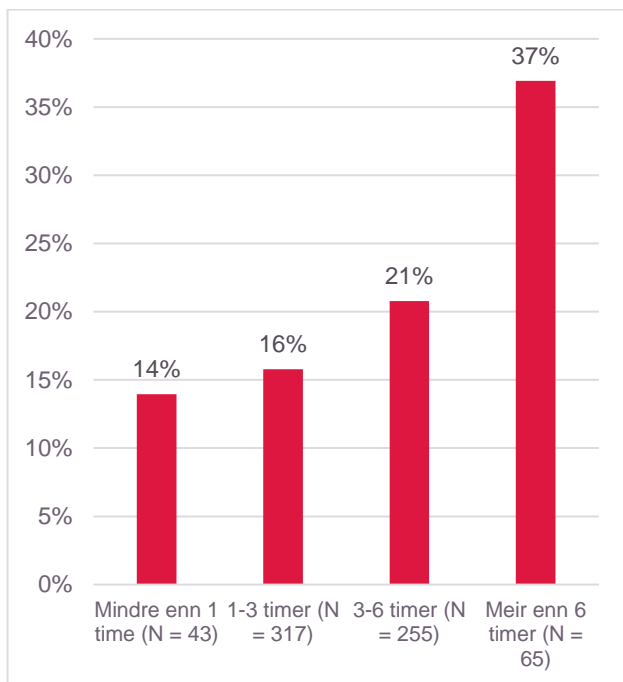
Figur 1.6 viser kor stor del som har følt seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar.

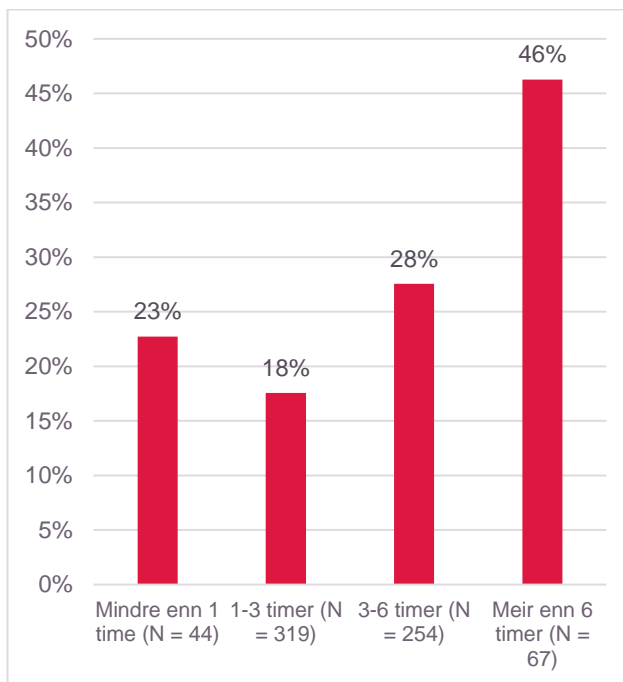
Figur 1.6: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

Dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er haket mindre utsette for å vere einsame enn dei som ikkje er med. Men denne skilnaden er svært liten, og mykje mindre for Kvinnherad enn det vi ser for fylket som heilheit. Det kan vere mange årsaker til det, men ein mogleg grunn kan vere at ungdommane frå Kvinnherad er flinke til å organisere seg sjølve, eventuelt ikkje trivast med det typen organisert aktivitet som er. Her må ein igjen nytte lokalkunnskap for å forsøke å finne svar.

Vi veit at ungdommane bruker ein del tid føre diverse skjermar i løpet av ein dag, og ønska å ta ein nærmare titt på dette. Figurane 1.7 og 1.8 under ser vi korleis tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag heng saman med einsemd og søvnproblem. Det er snakk om både TV, data og nettbrett. Figur 1.7 viser einsemd, og figur 1.8 viser søvnproblem.

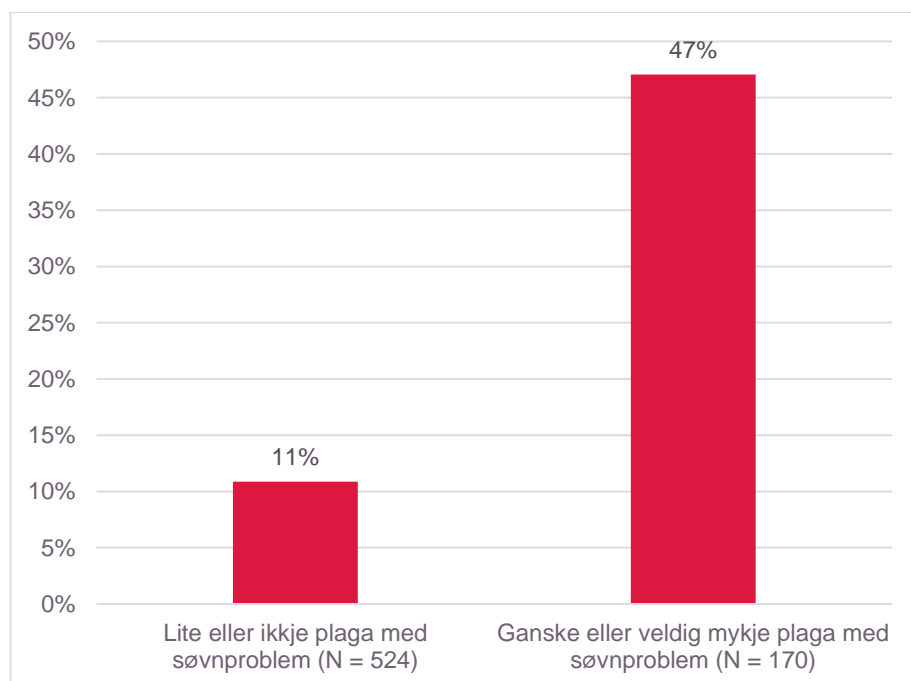
Figur 1.7: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tid føre ein skjerm

Figur 1.8: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med søvnproblem, delt inn etter tid føre ein skjerm

Jo meir ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plaga med både einsemd og søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar føre ein skjerm meir enn 2 av 5 plaga med kjensla av einsemd, medan nærmare halvparten i same gruppe har problem med søvnen. Vi ser dei same samanhengane når vi ser på fylket som heilheit, men skilnaden mellom dei to fyrste gruppene (*mindre enn 1 time og 1-3 timer*) er mindre i Kvinnherad enn for resten av fylket. Det er 67 ungdommar frå Kvinnherad som svara at dei sit meir enn 6 timar føre ein skjerm på ein vanlig dag (*utanom skuletid*).

Figur 1.9 viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svara at dei anten har vore «*Lite plaga*» eller «*Ikkje plaga i det heile*» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svara «*Ganske mykje plaga*» eller «*Veldig mykje plaga*» med søvnproblem.

Figur 1.9: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter eventuelle søvnproblem

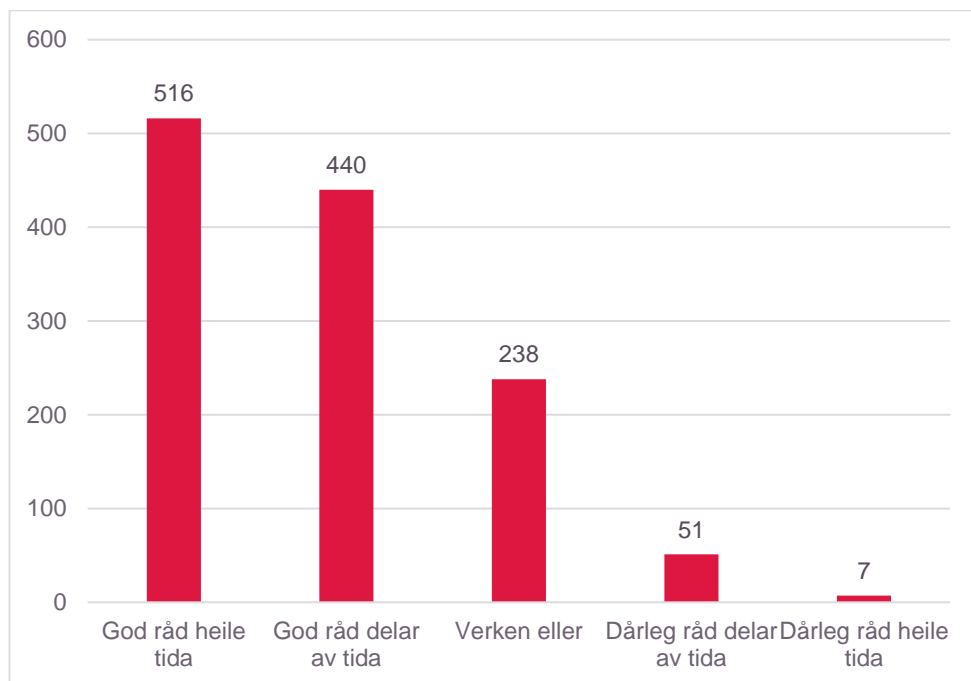
Det er ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har nesten halvparten følt seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot berre omtrent 1 av 10 som kjenner seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE? (ODDA, ULLENSVANG, ETNE OG KVINNHERAD)

Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet, dette er noko som gjeld for heile fylket. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status.

I resten av dette kapitlet er det tal frå både Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad. Grunnen til det er at det er såpass få i kvar kommune som oppgir at dei har hatt dårleg råd i løpet av dei siste to åra, og for å kunne nytte tala på ein god måte må vi difor ha eit større utval. Vi ser også på kor stor del som mistrivast i skulen, og trivselen er såpass høg i alle kommunane at vi også her må ta med alle dei fire kommunane i rapporteringa.

Figur 1.10 viser svarfordelinga på spørsmålet «*Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?*» for ungdommane i dei fire kommunane Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad.

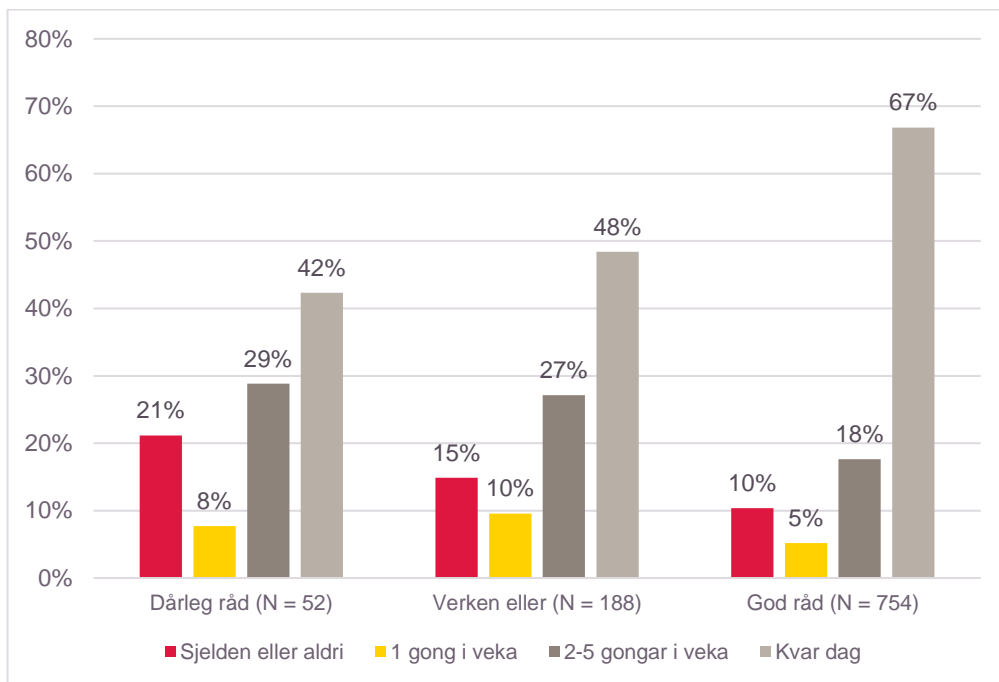

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?"

Dei aller fleste i Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad har god råd, men vi ser at 58 ungdommar har oppgitt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra.

I dette kapitlet er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Gruppa «*Dårleg råd*» er dei som svara «*Vi har stort sett hatt dårleg råd*» og «*Vi har hatt dårleg råd heile tida*», Gruppa «*Verken/eller*» er dei som svara «*Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd*», og gruppa «*God råd*» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

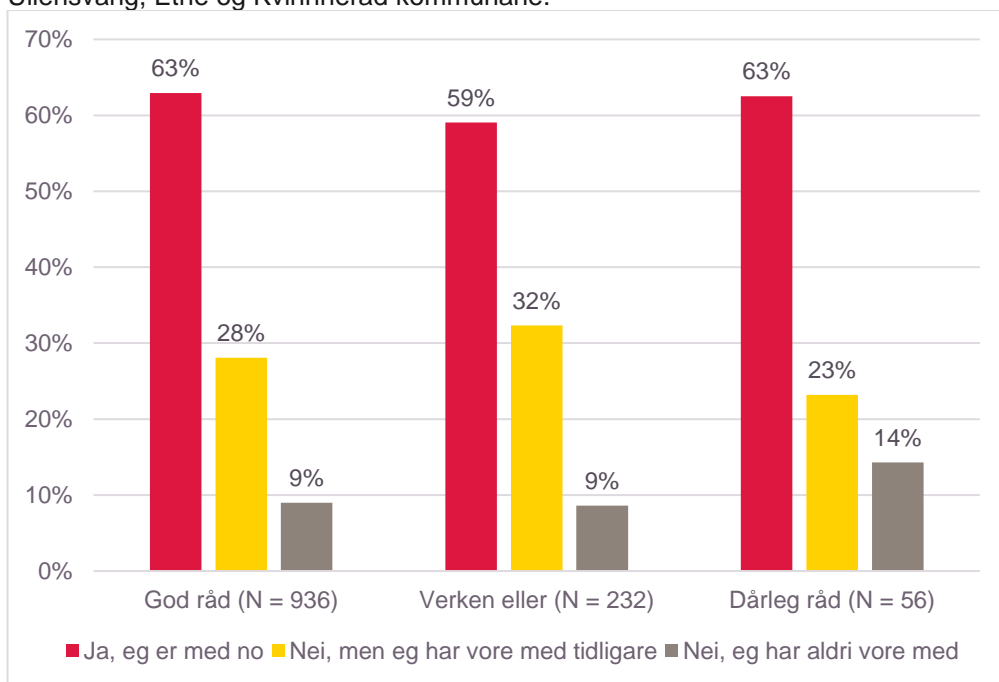
Figur 1.11 viser svara til ungdommane i Ullensvang, Etne og Kvinnherad. Odda er altså ikkje med. Grunnen til det er endringar i rapporteringa frå NOVA for tala frå 2017.

Figur 1.11: Frukostvaner, delt inn etter økonomisk status – Ullensvang, Etne og Kvinnherad

Dei fleste ungdommane et frukost daglig, men vi ser at det er stor skilnad i frukostvanane til dei med god og dårleg råd. Like over 4 av 10 med dårleg råd et frukost dagleg, medan 7 av 10 med god råd svarar det same. 1 av 5 med dårleg råd droppar frukosten, for dei med god råd er det 1 av 10 som gjer det same.

Figur 1.12 viser kryssinga mellom deltaking på organiserte fritidsaktivitetar og familieøkonomi for Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad kommunane.

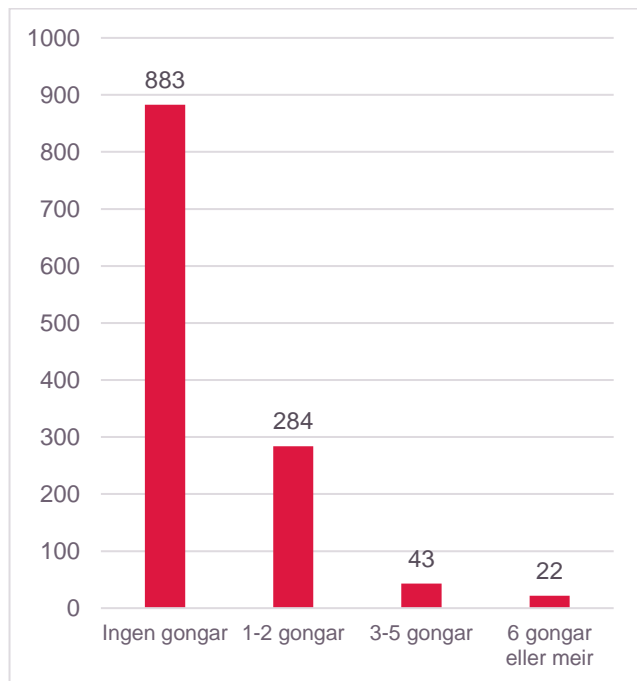

Figur 1.12: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status

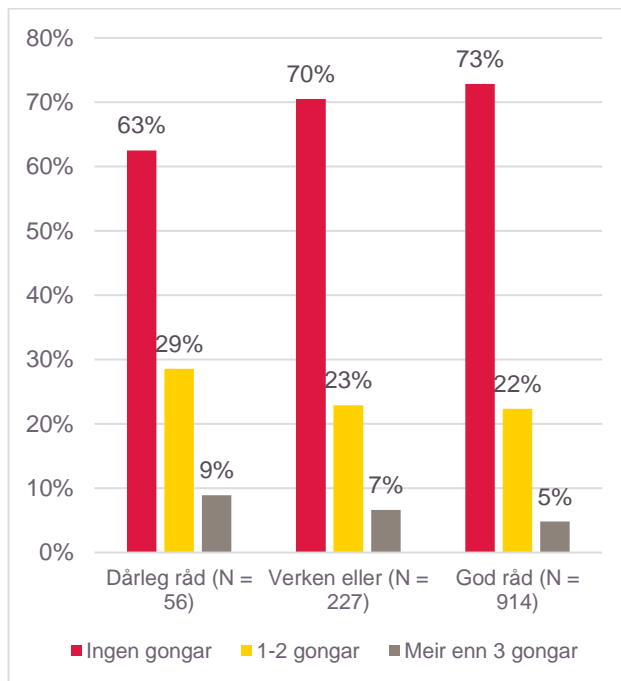
I Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad er det omtrent like stor del av dei som har hatt dårleg råd som dei som har hatt god råd som er med på organiserte fritidsaktivitetar, men det er litt større del blant dei som har hatt dårleg råd som aldri har vore med. I Hordaland som heilskap er bildet noko annleis, der dei som har hatt dårleg råd er mindre med på organiserte fritidsaktivitetar.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den. Tenestene varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengen mellom tilbodet i dei fire kommunane, og desse funna.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedane? – Helsesøster eller skulelege». Fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.13. Figur 1.14 viser kor stor del som ikkje har besøkt skulehelsetenesta delt inn etter økonomisk status.

Figur 1.13: Svarfordeling på spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedane? - Helsesøster eller skulelege»

Figur 1.14: kor stor del som aldri har besøkt skulehelsetenesta, delt inn etter økonomisk status

Av figuren over til venstre ser vi at 28 % av ungdommane i dei fire kommunane som har vore innom skulehelsetenesta minst éin gang. Det er ein markant lågare del som har nytta seg av denne tenesta i dei fire kommunane enn i Hordaland som heilheit, der nærmare halvparten av elevane svarta at dei har vore innom skulehelsetenesta.

Ser vi litt nærmare på dei som ikkje har besøkt skulehelsetenesta ser vi at det er ein større del av dei med dårleg råd som nyttar denne tenesta, enn av dei med god råd (figur 1.13). I underkant av 4 av 10 blant dei med dårleg råd har vore innom skulehelsetenesta, mot 27 % av dei med god råd. Dette kan sjølvstakt kome av fleire årsaker, anten om det er at dei med dårleg råd er meir plaga av psykisk og fysiske plager enn dei med god råd, eller om dei med god råd har fleire alternativ. Men det viser at dei som kanskje har mest behov for ei slik teneste også brukar den.

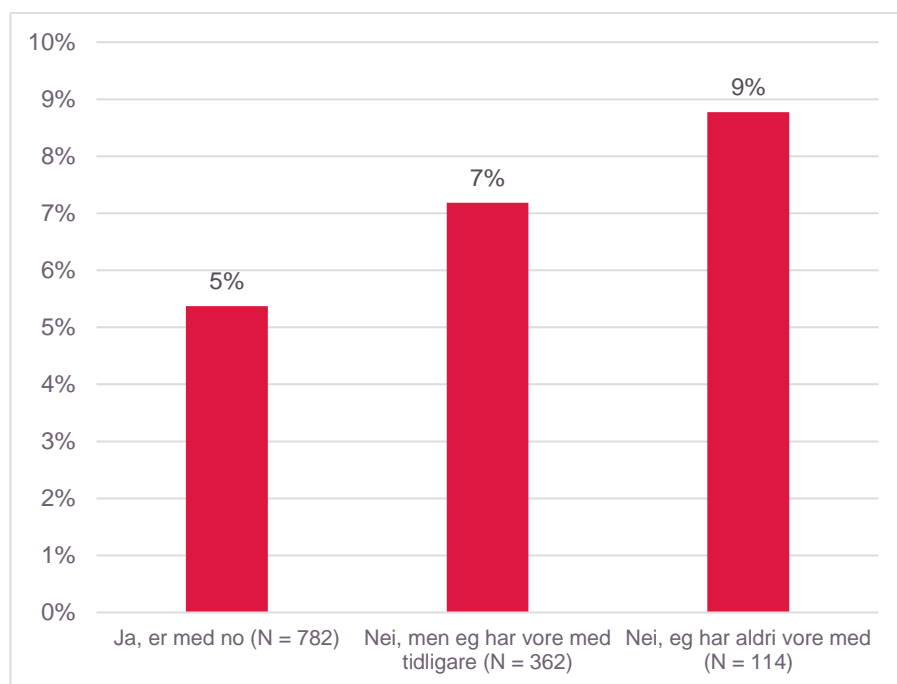
I kapittelet for heile fylket ser vi meir på korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei oppheld seg mest, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet trivsel i skulen.

Dei aller fleste trivast i skulen, både i Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad (94 %) og i fylket som heilskap (93 %). I dei neste figurane ser vi nærmare på dei som ikkje trivast i skulen. Figurane under viser den delen som svarta «Litt ueinig» og «Heilt ueinig» på påstanden «Eg trivast på skulen», delt inn etter svara på andre spørsmål.

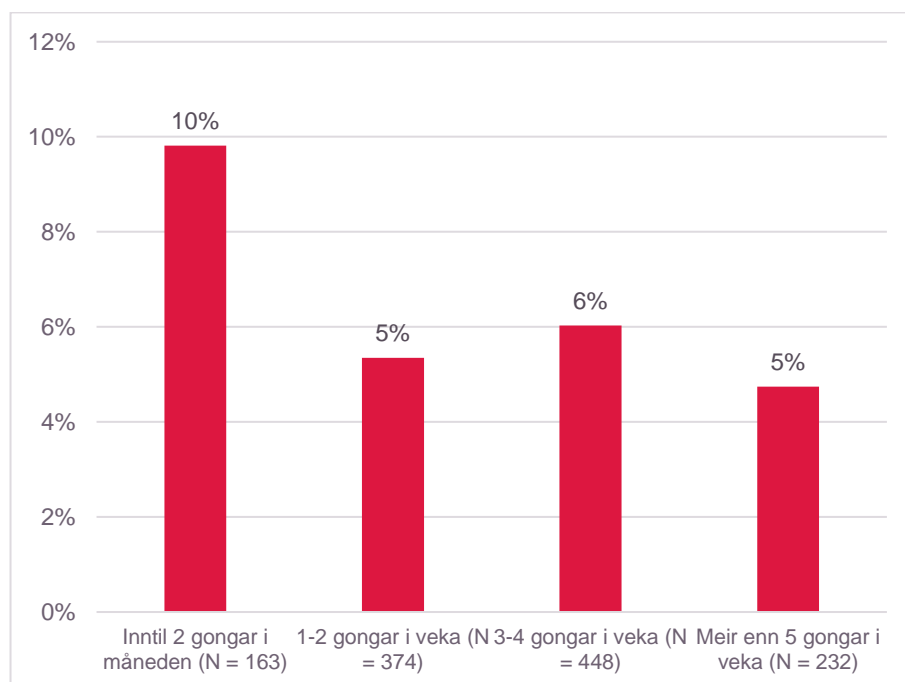
Figur 1.15 viser kryssinga mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.15: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt på deltaking på organiserte fritidsaktivitetar

I dei fire kommunane er det dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er også dei som i størst grad trivast på skulen. Dei som trivast minst er dei som aldri har vore med på slike aktivitetar. Det er relativt mange som ikkje har vore med på organiserte fritidsaktivitetar i dei fire kommunane, men vi veit ikkje for sikkert kor flinke dei er til å aktivisere seg sjølv.

Figur 1.16 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar. Svara er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?».

Figur 1.16: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar

Av figuren ser vi at det er stor skilnad mellom dei som trener lite (2 gongar i månaden eller mindre) og dei som trener minimum éin gong i veka. Ein må vere litt forsiktig med konklusjonen her, og forsøke å sjå litt nærmare

på årsak/ verknad: kan det vere slik at dei som ikkje trener er dei som mistrivast i skulen, eller er det sånn at dei som ikkje har det bra og mistrivast i skulen, heller ikkje orkar å trene?

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatata blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

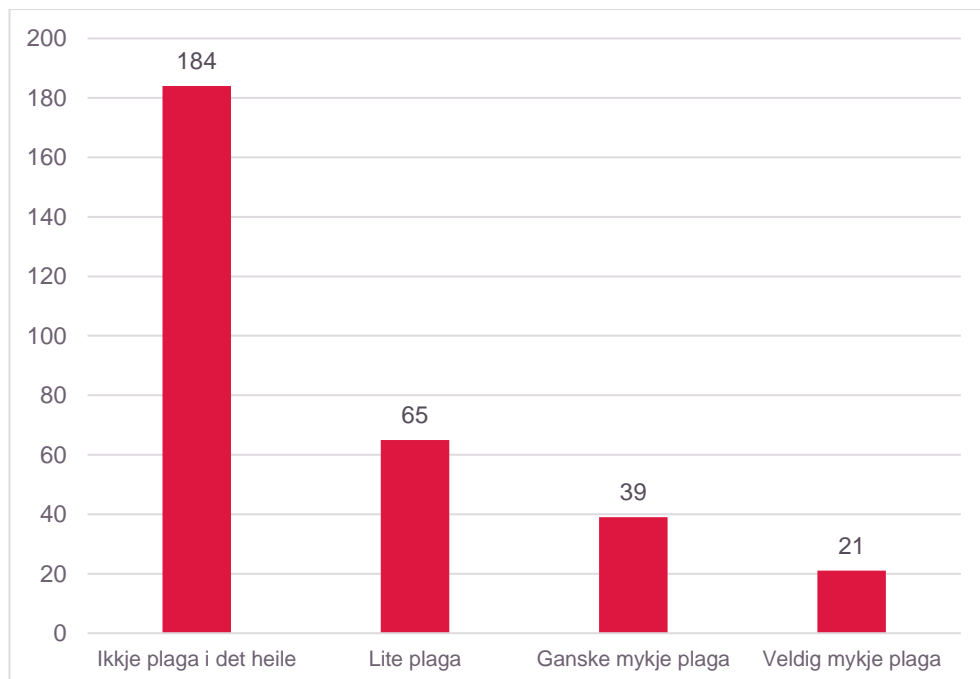
Odda og Ullensvang

Odda kommune gjennomførte Ungdata-undersøkinga i ungdomsskulen i 2017 og Ullensvang i 2016. Den følgjande delen viser svara frå dei som gjekk på ungdomsskulen i Odda skuleåret 2016/2017 og i Ullensvang skuleåret 2015/2016. I nokre delar er svar frå Etne og Kvinnherad også med, dette for å få stort nok talgrunnlag, og dermed sikre anonymiteten til respondentane.

Ungdommane frå Odda og Ullensvang ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er belyst i rapporten under. Odda og Ullensvang følgjer stort sett dei same mønstera som vi ser for fylket som heilskap. Samanhengane er nokon stader sterkare og andre stader svakare enn det vi ser for fylket, men mønstera og tendensane er stort sett like. Likevel, samanlikna med fylket som heilheit er det litt skilnad i korleis svara frå Odda og Ullensvang fordelar seg når vi ser på deltaking i organiserte fritidsaktivitetar opp mot andre spørsmål.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

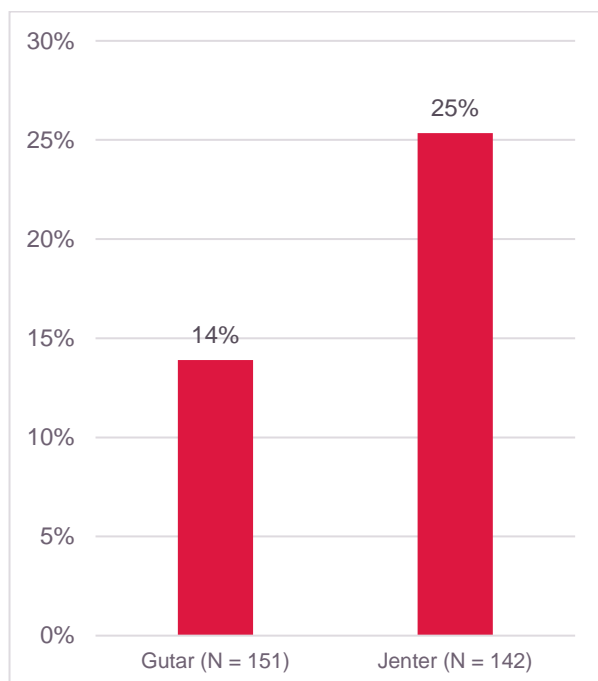
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå Odda og Ullensvang på spørsmålet «*Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: – Kjent deg einsam?*». Legg merke til at det er snakk om den siste veka og svaralternativa er «*Ikkje plaga i det heile*», «*Lite plaga*», «*Ganske mykje plaga*» og «*Veldig mykje plaga*».

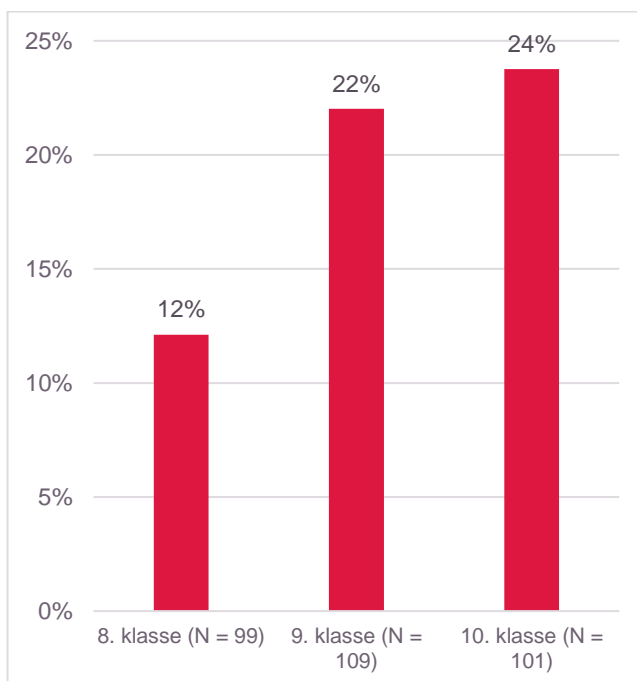
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

Det er ein litt lågare del av ungdommane her som svara at dei har vore plaga med kjensla av einsemd, enn det vi ser for heile fylket. I Odda og Ullensvang svara 19 % at dei hadde vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, for Hordaland er det 21% som svara det same. Men det er framleis 60 ungdommar frå Odda og Ullensvang som svara at dei har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd i løpet av den siste veka.

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn.

Figur 1.2: Kor stor del som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

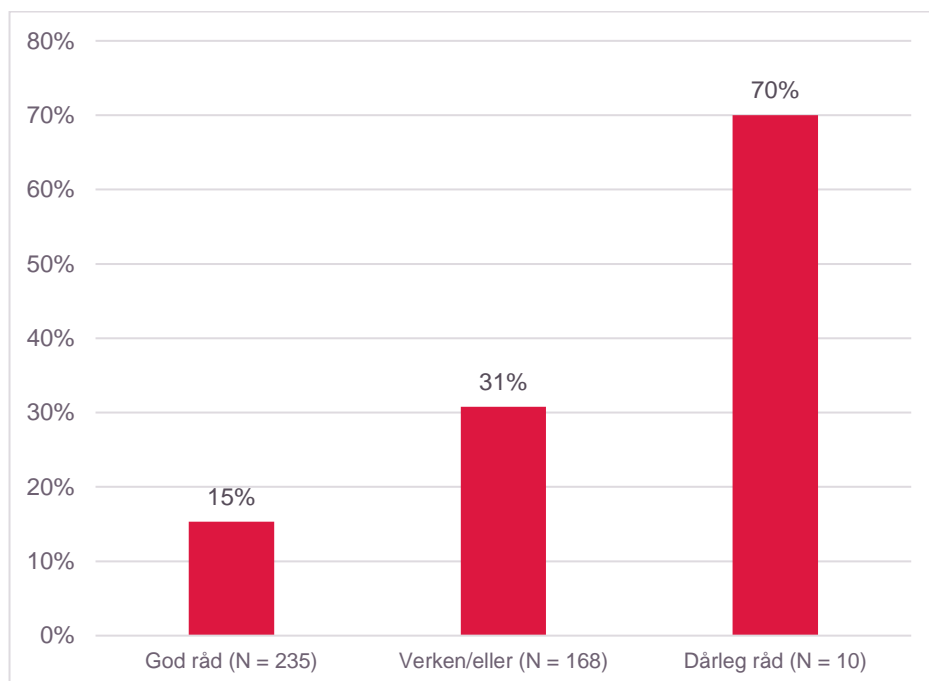

Figur 1.3: Kor stor del som vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klasstrinn

Av figurane kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar, og at kjensla av einsemd kjem i større grad med alderen. Figur 1.2 viser at av gutane frå Odda og Ullensvang oppgir 14 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, mens 25 % av jentene har hatt den same kjensla. Av figur 1.3 ser vi at det er fleire av dei eldre ungdommane som har denne kjensla enn dei yngre. 1 av 4 ungdommar i 10.klasse har følt seg ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka.

I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd».

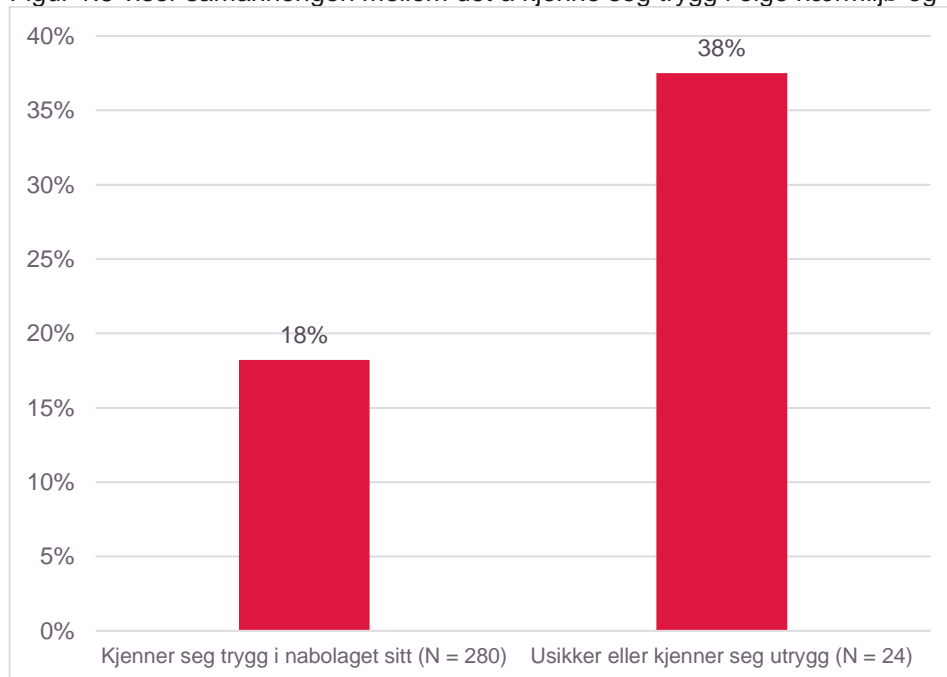
Figur 1.4 viser korleis økonomisk status og einsemd heng saman.

Figur 1.4: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter økonomisk status

Dei fleste i Odda og Ullensvang har hatt god råd dei siste åra, men det er nokon som ikkje har det. Det vi ser er at det er ein samanheng mellom kjensla av einsemd og økonomisk status. 7 av 10 som svarta at dei har hatt dårleg råd delar av eller heile tida svarta også at dei er ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd. Denne samanhengen ser vi også for fylket som heilskap.

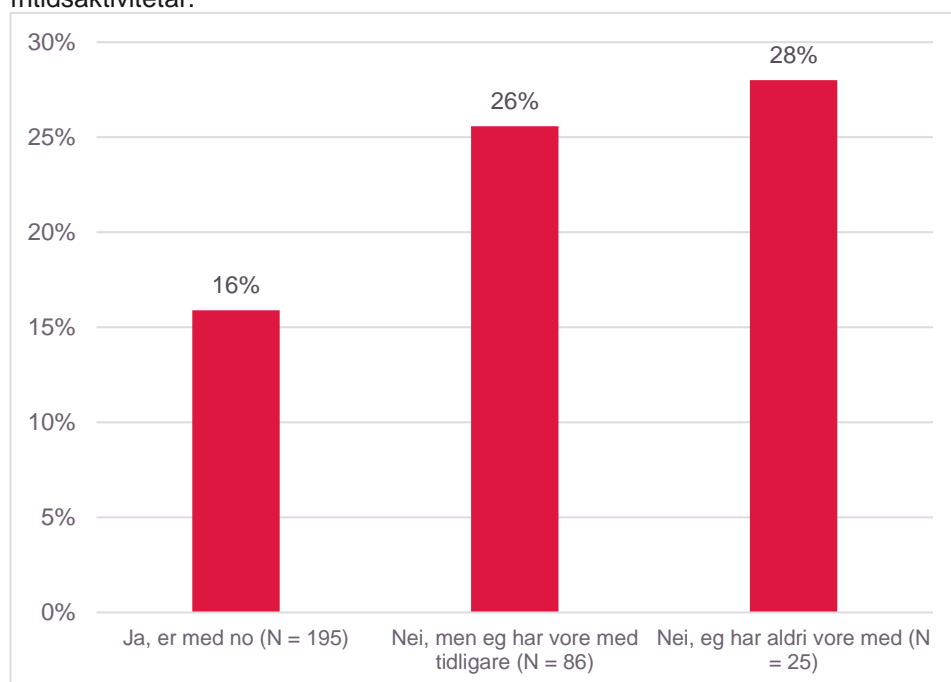
Figur 1.5 viser samanhengen mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam.

Figur 1.5: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Dei fleste i Odda og Ullensvang kjenner seg trygge, men 24 ungdommar svarta at dei er usikker eller kjenner seg utrygge i sitt nærmiljø, av desse svarta 38 % at dei er einsame. Det viser at det er ein samanheng mellom dei to variablane.

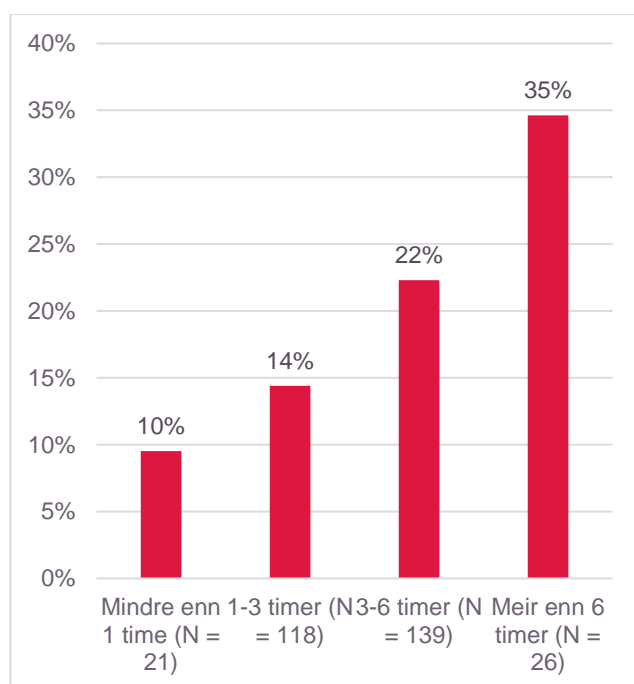
Figur 1.6 viser kor stor del som kjenner seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar.

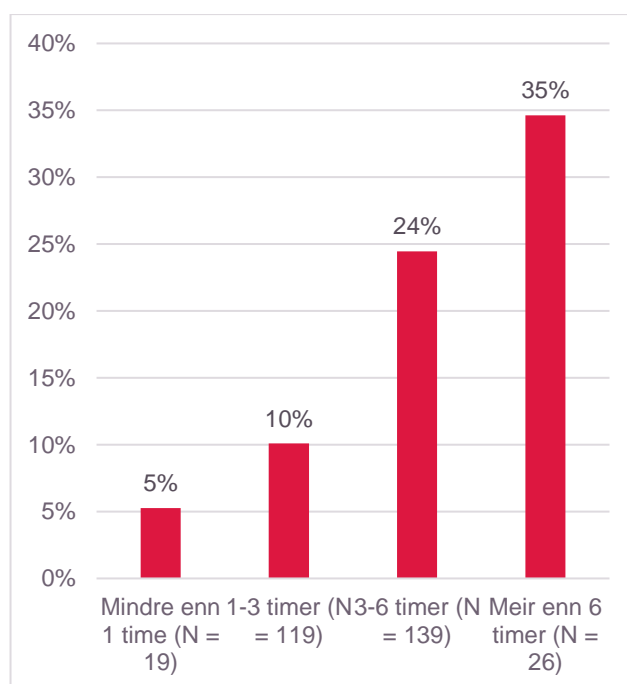
Figur 1.6: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

Dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er mindre utsette for å vere einsame enn dei som ikkje er med. Dei som kjenner seg mest einsame er dei som aldri har vore med på slike aktivitetar, men det er relativt liten skilnad mellom desse og dei som har vore med tidligare, men ikkje er med no lengre.

Vi veit at mange ungdommar bruker mykje tid føre skjermar, vi har difor sett litt nærmare på dette. I figurane 1.7 og 1.8 under ser vi korleis tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag heng saman med einsemd og søvnproblem. Det er snakk om både TV, data og nettbrett. Figur 1.7 viser einsemd, og figur 1.8 viser søvnproblem.

Figur 1.7: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tid føre ein skjerm

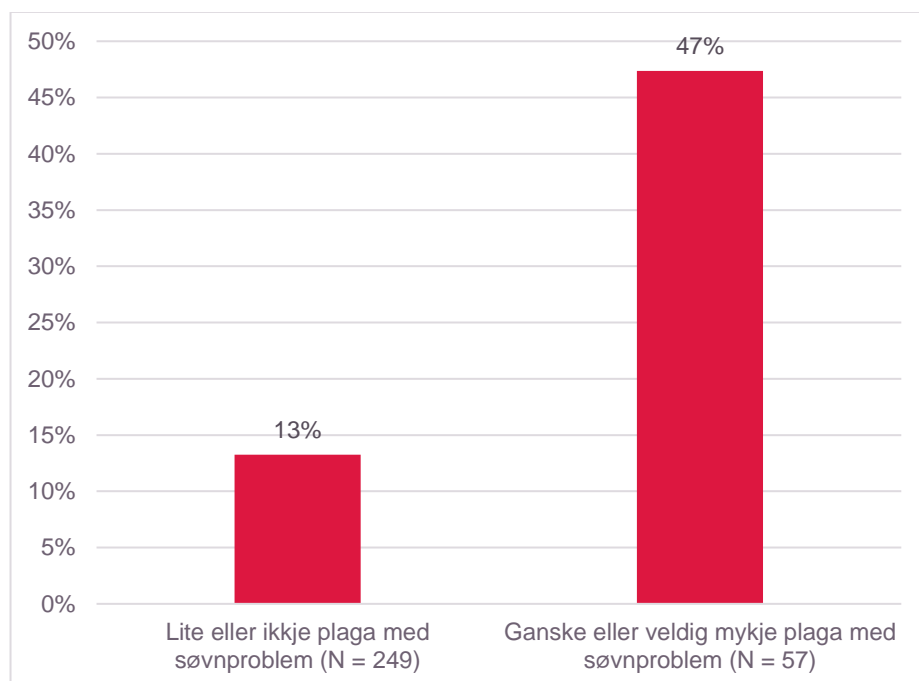

Figur 1.8: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med søvnproblem, delt inn etter tid føre ein skjerm

Jo meir ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plaga med både einsemd og søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar føre ein skjerm er meir enn 1 av 3 plaga med kjensla av einsemd, og ein like stor del har problem med søvnen. Vi ser dei same samanhengane når vi ser på fylket som heilheit.

I Odda og Ullensvang sit flest ungdom føre ein skjerm mellom 1 - 3 timar per dag, mens i Hordaland som heilheit svara den største delen at dei sit mellom 2 - 4 timar føre ein skjerm på ein vanleg dag.

Figuren under viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svara at dei anten har vore «lite plaga» eller «ikkje plaga i det heile» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svara «Ganske mykje plaga» eller «Veldig mykje plaga» med søvnproblem.

Figur 1.9: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter eventuelle søvnproblem

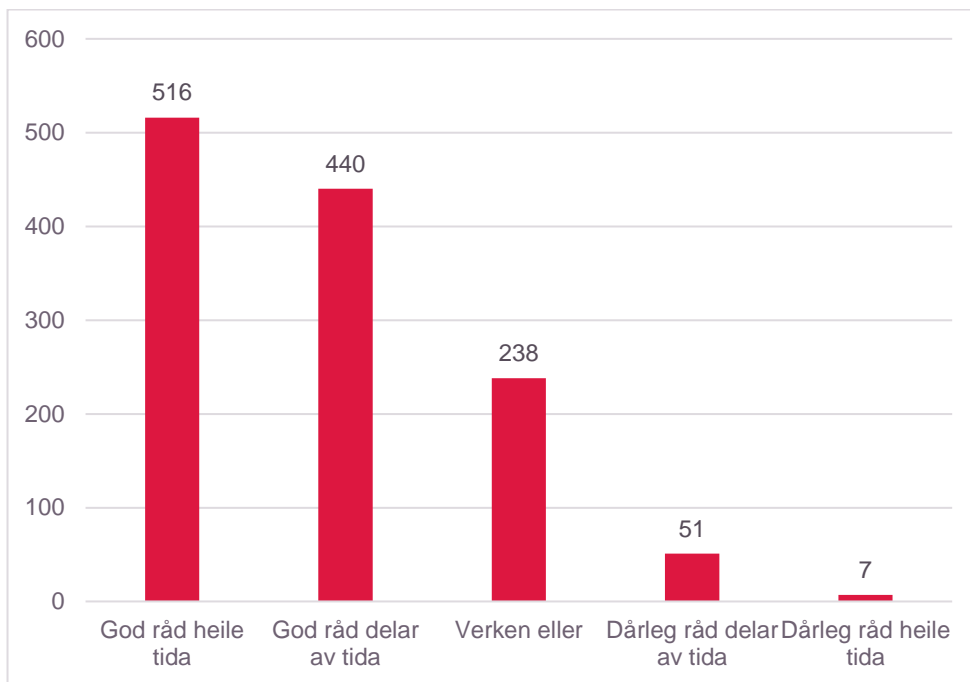
Det er ein samheng mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har nesten halvparten følt seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot berre omtrent 1 av 8 som kjenner seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet, dette er noko som gjeld for heile fylket. Vi går her litt nærmare inn på samanhengar knytt til økonomisk status.

I denne delen er det tal frå både Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad. Grunnen til det er at det er såpass få i kvar kommune som oppgir at dei har hatt dårleg råd i løpet av dei siste to åra, og for å kunne nytte tala på ein god måte må vi difor ha eit større utval. I denne delen er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv.

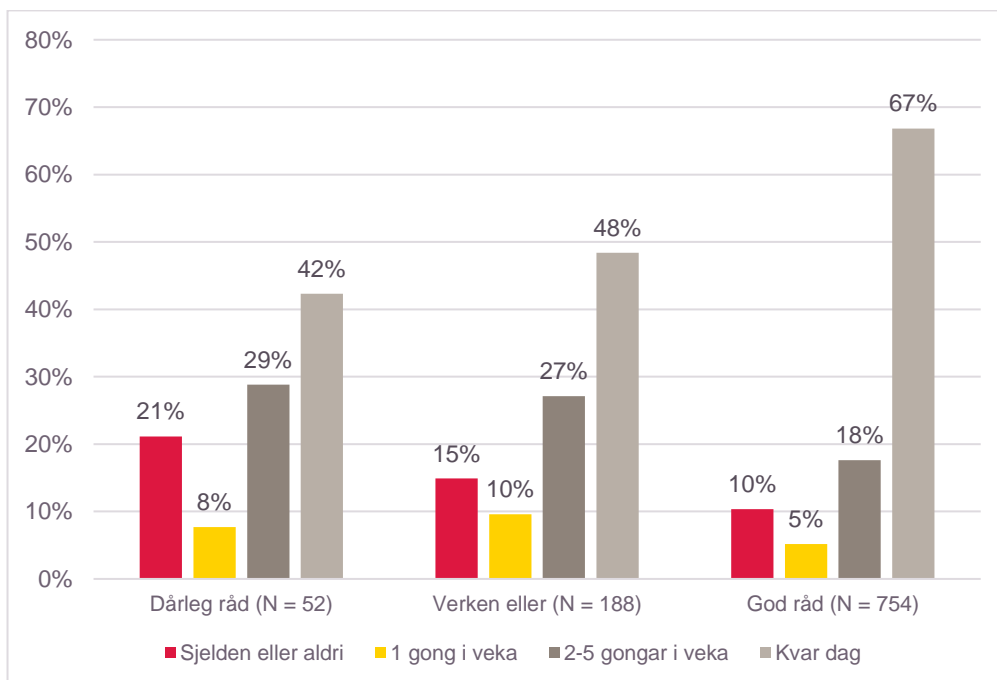
Figuren under viser svarfordelinga på spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?» for ungdommane i dei fire kommunane Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad.

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?"

Dei aller fleste i Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad har god råd, men vi ser at 58 ungdommar har oppgitt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra. 10 av dei med dårleg råd er frå Odda eller Kvinnherad kommune.

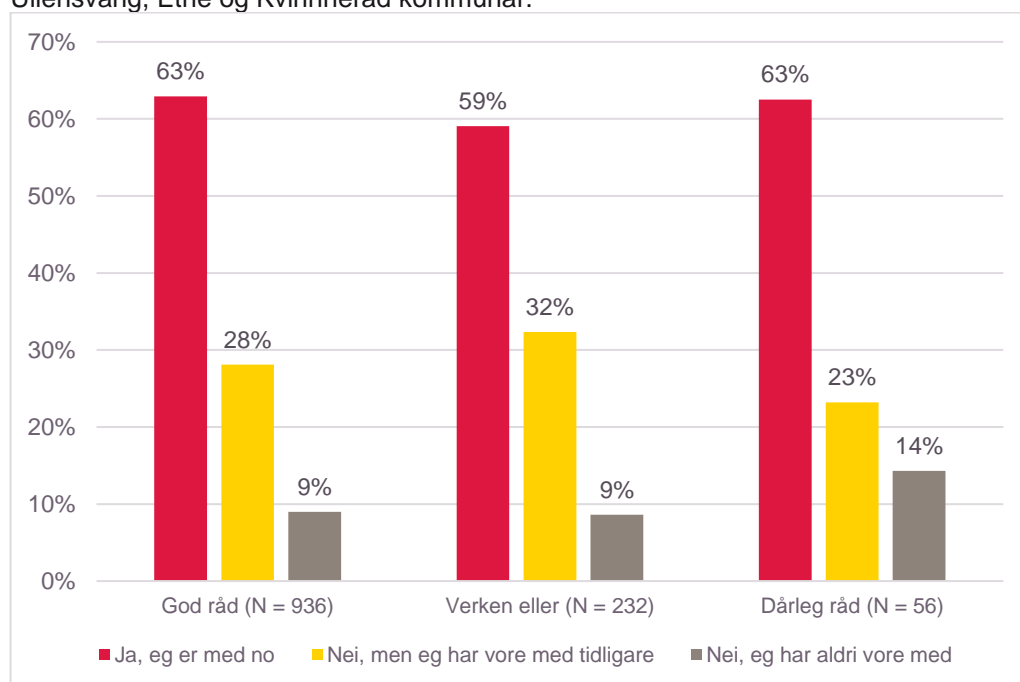
Under ser vi på samanhengar mellom økonomi og frukostvaner. Gruppa «Dårleg råd» er dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» og «Vi har hatt dårleg råd heile tida», Gruppa «Verken/ eller» er dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd», og gruppa «God råd» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over. I figuren under viser svara til ungdommane i Ullensvang, Etne og Kvinnherad. Odda er altså ikkje med. Grunnen til det er manglande tilgang på svara på dette spørsmålet frå 2017.

Figur 1.11: Frukostvaner, delt inn etter økonomisk status – Ullensvang, Etne og Kvinnherad

Dei fleste ungdommane et frukost daglig, men vi ser at det er stor skilnad i frukostvanane til dei med god og dårleg råd. Like over 4 av 10 med dårleg råd et frukost dagleg, medan nesten 7 av 10 med god råd svarar det same. 1 av 5 med dårleg råd droppar frukosten, for dei med god råd er det 1 av 10 som gjer det same.

Figur 1.12 viser samanhengen mellom deltaking på organiserte fritidsaktivitetar og familieøkonomi for Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad kommunar.

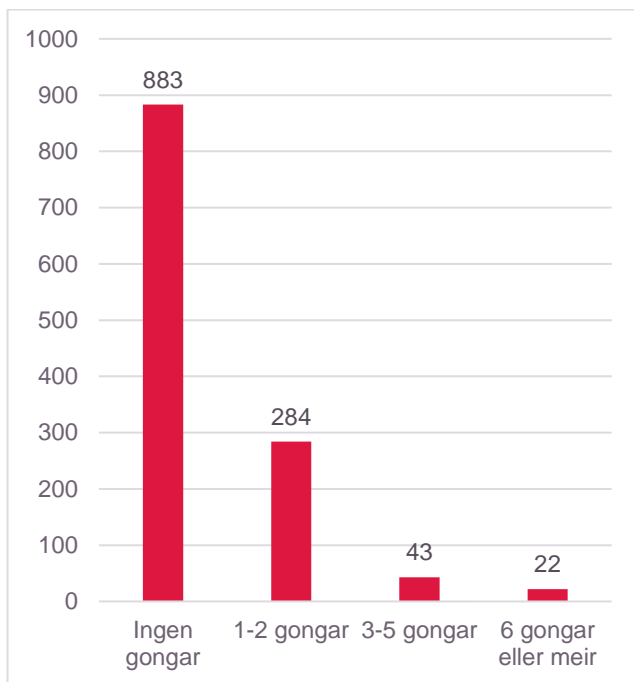

Figur 1.12: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status

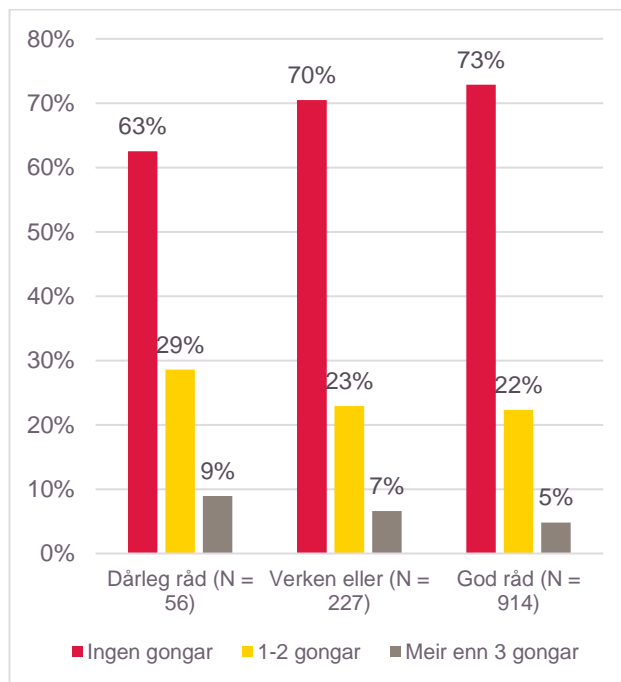
I Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad er det omtrent like stor del av dei som har hatt dårleg råd som dei som har hatt god råd som er med på organiserte fritidsaktivitetar, men det er litt større del blant dei som har hatt dårleg råd som aldri har vore med. I Hordaland som heilheit er bildet noko annleis, der dei som har hatt dårleg råd er mindre med på organiserte fritidsaktivitetar.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, og vi ville sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den. Tenestetilbodet varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengen mellom tilbodet i dei fire kommunane, og desse funna.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? – Helsesøster eller skulelege». Fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.13. Figur 1.14 viser kor ofte ungdommane har besøkt skulehelsetenesta delt inn etter økonomisk status.

Figur 1.13: Svarfordeling på spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedane? - Helsesøster eller skulelege»

Figur 1.14: kor stor del som aldri har besøkt skulehelsetenesta, delt inn etter økonomisk status

Av figur 1.13 ser vi at ein stor del av ungdommane ikkje har ore innom skulehelsetenesta. 28 % av ungdommane i dei fire kommunane svarta at dei har vore innom skulehelsetenesta minst éin gang. Det er ein markant lågare del som har nytta seg av denne tenesta i desse fire kommunane enn i Hordaland som heilheit, der nærmare halvparten av elevane svarta at dei har vore innom skulehelsetenesta.

Ser vi litt nærmare på kven som har besøkt skulehelsetenesta ser vi at det er ein større del av dei med dårleg råd som nyttar denne tenesta, enn av dei med god råd (figur 1.13). I underkant av 4 av 10 (38 %) blant dei med dårleg råd har vore innom skulehelsetenesta, mot 27 % av dei med god råd. Dette kan sjølvst sagt kome av fleire årsaker, anten om det er at dei med dårleg råd er meir plaga av psykiske og fysiske plager enn dei med god råd, eller om dei med god råd har fleire alternativ. Men det viser at dei som kanskje har mest behov for ei slik teneste også brukar den meir.

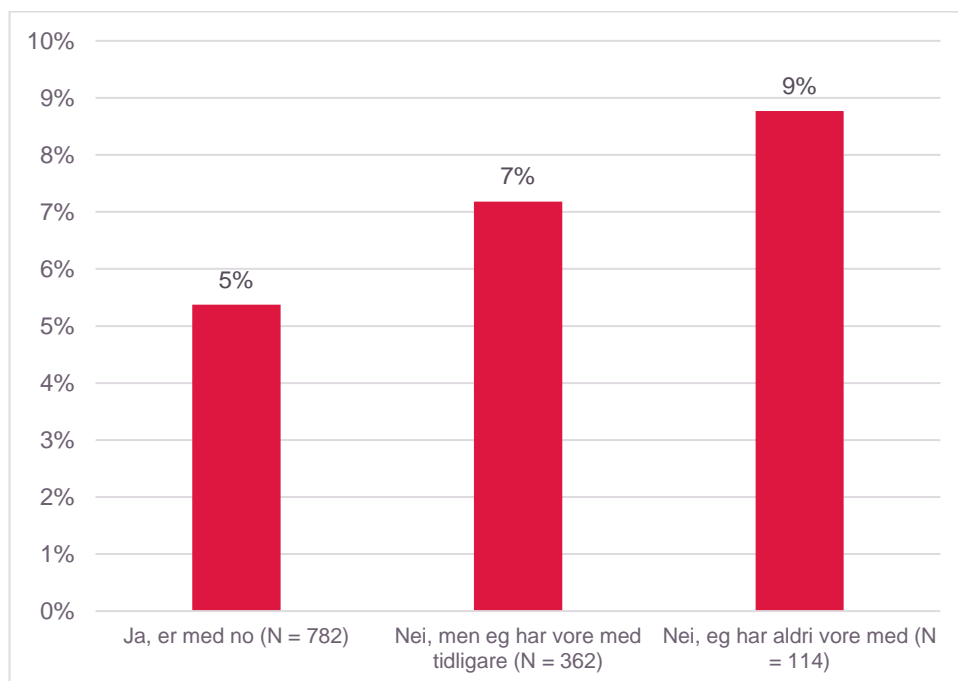
I kapittelet for heile fylket kan du lese meir om samanhengar kring den økonomiske statusen, korleis den påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenestene.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei oppheld seg mest på, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet trivsel i skulen. Også denne delen gjeld for kommunane Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad.

Dei aller fleste trivast i skulen, både i Odda, Ullensvang, Etne og Kvinnherad (94 %) og i fylket som heilskap (93 %). I dei neste figurane ser vi nærmare på dei som ikkje trivast i skulen. Figurane under viser den delen som svarta «Litt ueinig» og «Heilt ueinig» på påstanden «Eg trivast på skulen», delt inn etter svarta på andre spørsmål.

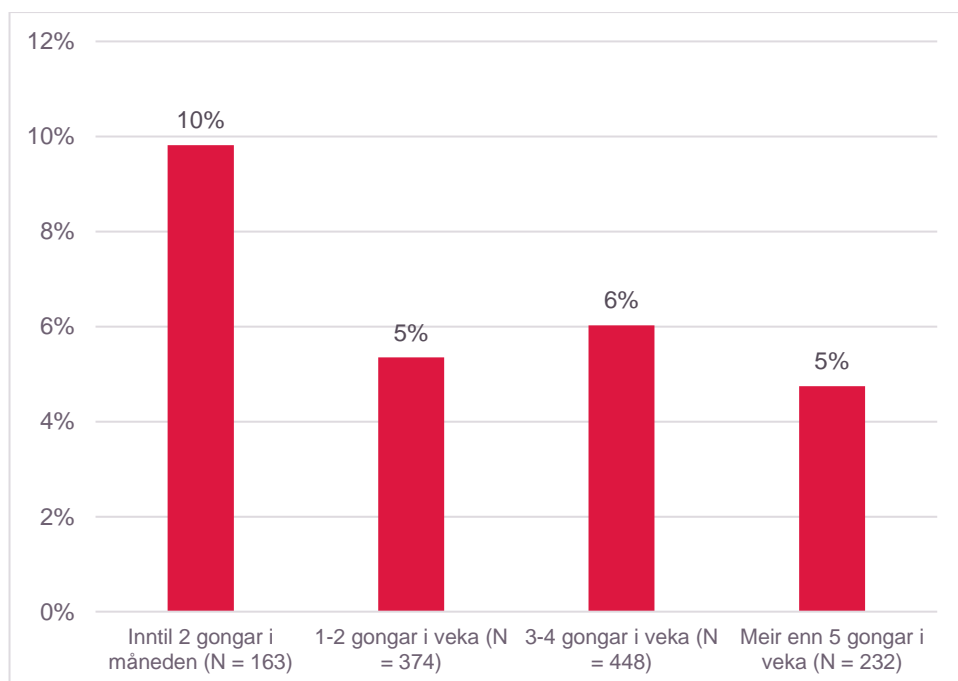
Figur 1.15 viser samanhengen mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.15: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt på deltaking på organiserte fritidsaktivitetar

I dei fire kommunane er det dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar som også er dei som i størst grad trivast på skulen. Dei som trivast minst er dei som aldri har vore med på slike aktivitetar. Det er relativt mange som ikkje har vore med på organiserte fritidsaktivitetar i dei fire kommunane. Vi veit ikkje for sikkert kor flinke dei er til å aktivisere seg sjølv.

Figur 1.16 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar. Svara er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?».

Figur 1.16: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar

Av figuren ser vi at det er stor skilnad mellom dei som trener lite (2 gangar i månaden eller mindre) og dei som trener minimum éin gang i veka. Ein må vere litt forsiktig med konklusjonen her, og gjere ei vurdering av kva som er årsaker og kva som er verknader: kan det vere slik at dei som ikkje trener er dei som mistrivast i skulen, eller er det sånn at dei som ikkje har det bra og mistrivast i skulen, heller ikkje orkar å trene?

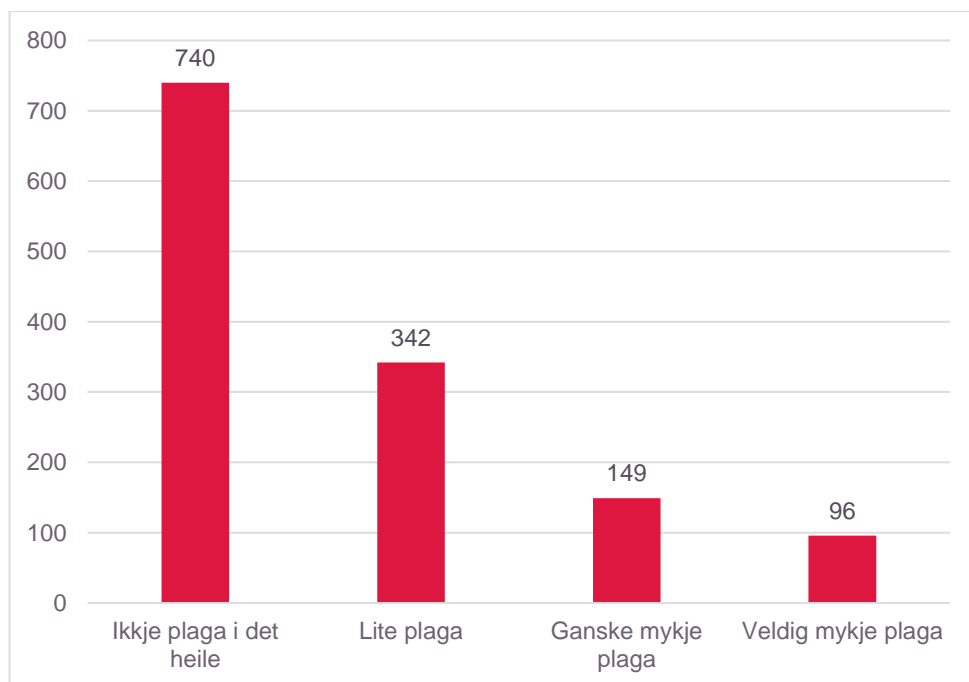
Os og Fusa kommune

Os kommune var med på Ungdata-undersøkinga i 2015 og Fusa i 2016. Den følgjande delen viser svara til dei som gjekk på ungdomskulen og vidaregåande i Os skuleåret 2014/2015 og dei som gjekk i 8.-10.- klasse eller VG2 skuleåret 2015/2016 frå Fusa.

Ungdommane frå Os og Fusa ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. Os og Fusa følgjer stort sett dei same mønstera som vi ser for fylket som heilskap, men det er nokre skilnader i kor store/små samanhengane er. Eit område der Os og Fusa særlig skilte seg ut var at kjensla av einsemd var nesten lik for alle aldrar. I fylket som heilheit er det ein klar tendens til at delen som føler seg einsame stig med alder.

Når det gjeld einsemd var dette noko vi såg at mange ungdommar i Hordaland sleit med. Av den grunn har vi gått nærmare inn på dette temaet i den følgjande delen. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

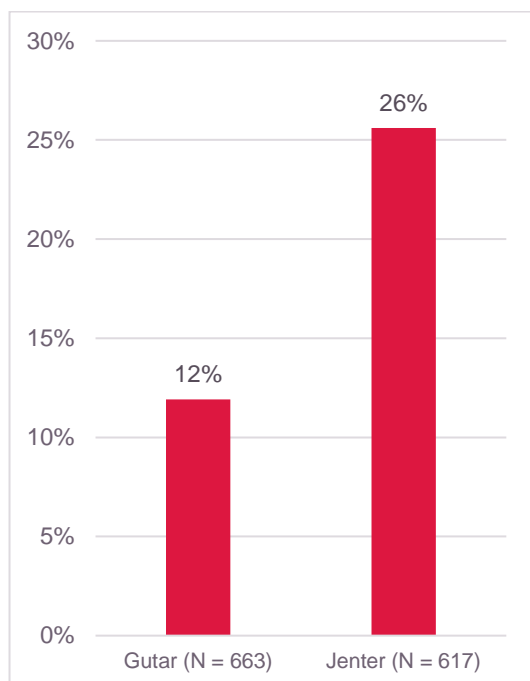
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå Os og Fusa på spørsmålet «Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: – Kjent deg einsam?». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «Ikkje plaga i det heile», «Lite plaga», «Ganske mykje plaga» og «Veldig mykje plaga».

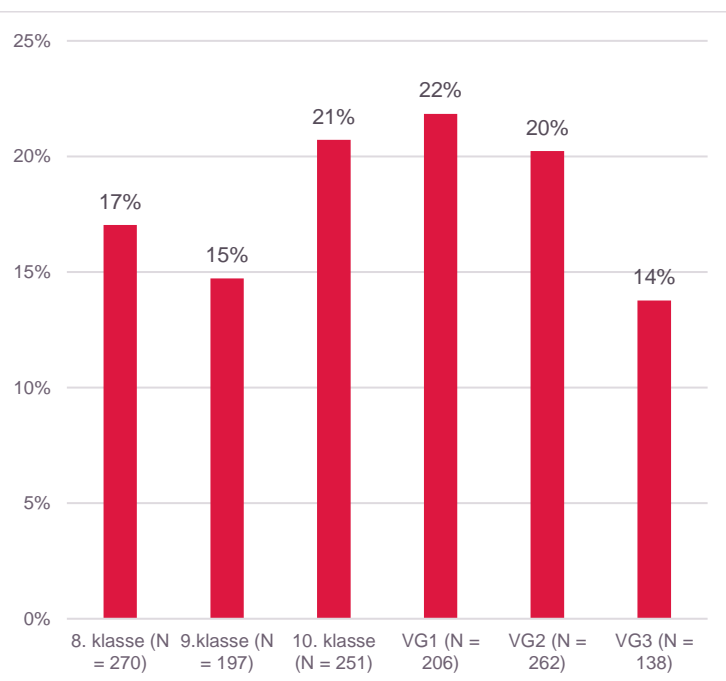
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

Det er ein lågare del i Os og Fusa kommune som er einsame enn i fylket forøvreg. I Os og Fusa svara 18 % at dei hadde vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, dette er ein lågare del enn det vi ser for Hordaland som heilheit (21 % er einsame). Ser vi berre på dei som går på ungdomskulen (slik vi gjorde for Hordaland som heilskap) er det framleis 18 % av ungdommane i Os og Fusa som svara at dei har vore einsame. Til saman er det 245 av 1 327 ungdommar frå Os og Fusa som svara at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd i løpet av den siste veka.

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassesetrinn.

Figur 1.2: Kor stor del som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

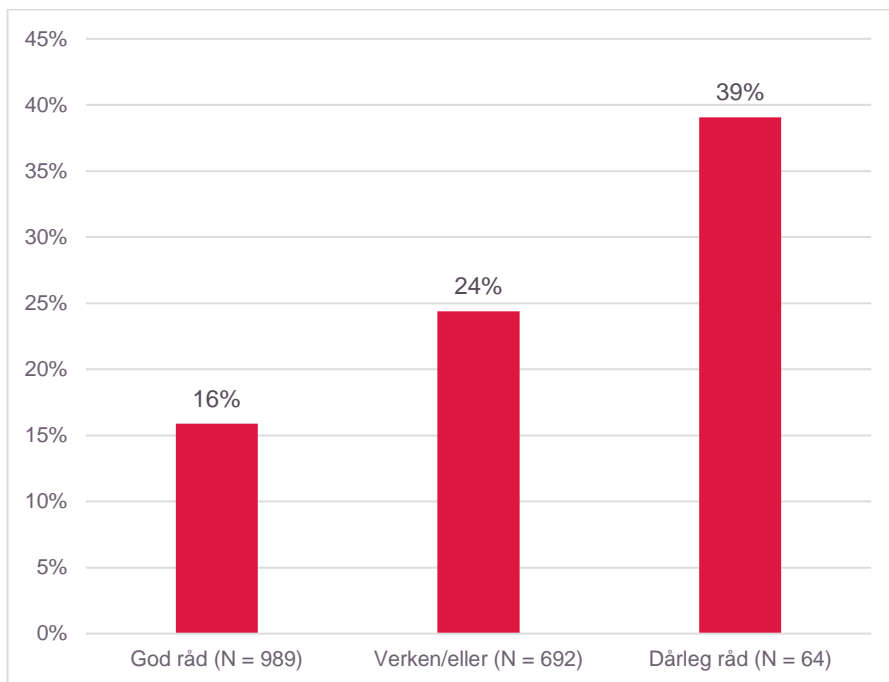

Figur 1.3: Kor stor del som vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klasstrinn

Av figurane kan vi lese at jenter er meir utsette for kjensla av einsemd enn gutar, og at denne kjensla variera med alder. Nærmare bestemt kan figur 1.2 lesast slik, av gutane frå Os og Fusa oppgir 12 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, mens 26 % av jentene har hatt den same kjensla. I figur 1.3 ser vi kor stor del av dei ulike klasstrinna som svara at dei har vore einsame. Alle trinna var med frå Os, men frå Fusa var det berre 8. og 10.klasse i tillegg til VG2. I Hordaland er det eit tydelig mønster at kjensla av einsemd veks med alderen, men det er ikkje det vi ser for Os og Fusa. Det er ikkje uvanlig med kullvariasjonar. Dei som gjekk i 8.klasse ligg over snittet for Hordaland når det gjeld kjensla av einsemd. Elles er dei andre trinna på ungdomskulen mindre utsett enn dei er i Hordaland. VG3-elevane frå Os (skuleåret 2014/2015) er lite plaga av denne kjensla.

I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd».

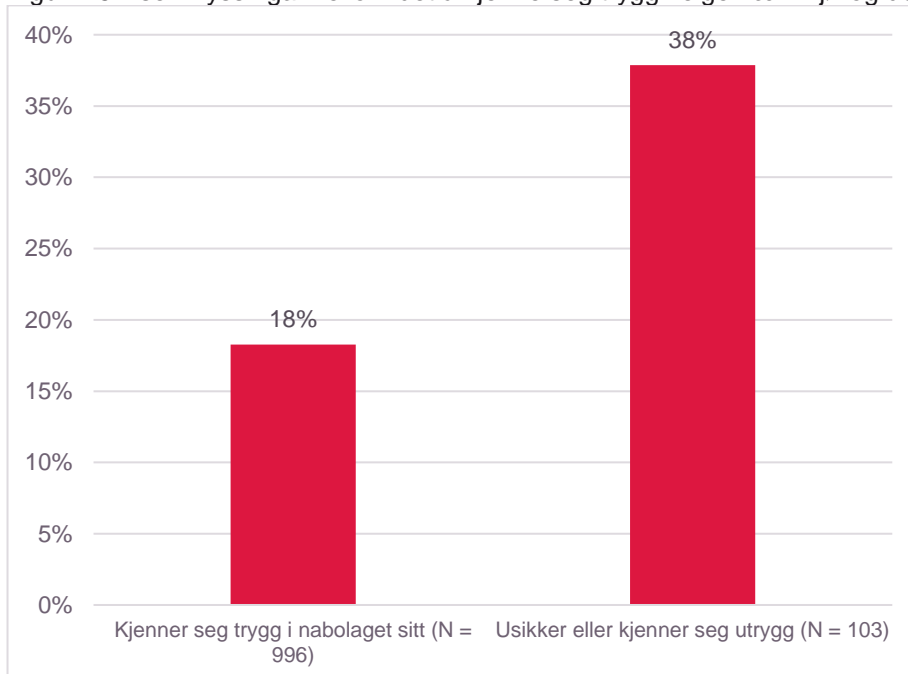
Figur 1.4 viser kryssinga mellom økonomisk status og einsemd.

Figur 1.4: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter økonomisk status

Dei fleste i Os og Fusa har hatt god råd dei siste åra, men det er nokon som ikkje har det. Det vi ser er at det er ein samvariasjon for kjensla av einsemd og økonomisk status. Dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra er i langt større grad plaga med kjensla av einsemd enn dei som har hatt god råd. Dette mønsteret, med ein gradvis overgang frå fattig til rik, er noko vi også ser for Hordaland som heilheit.

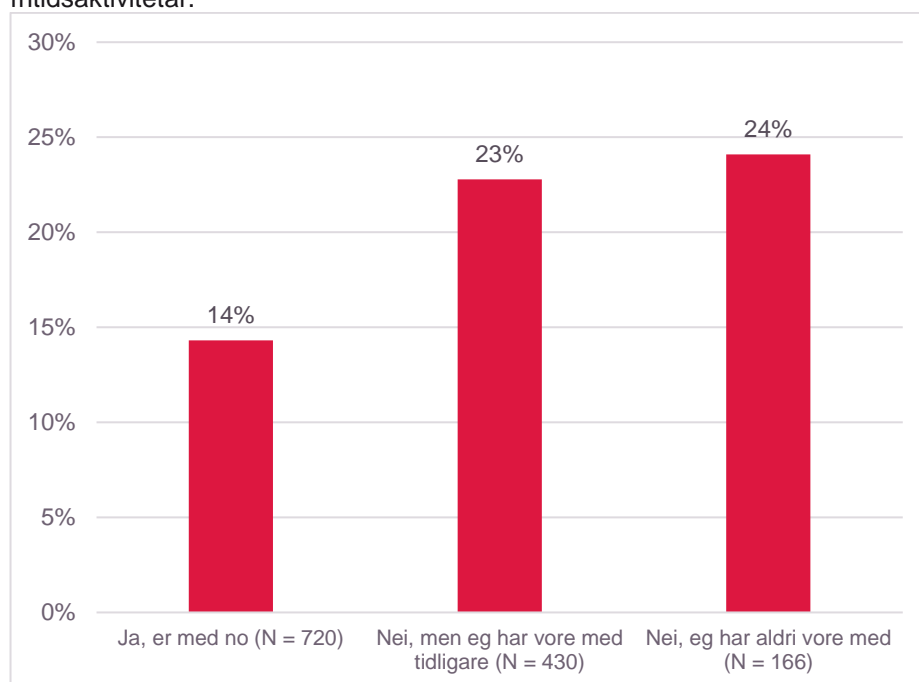
Figur 1.5 viser kryssinga mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam.

Figur 1.5: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Dei fleste i Os og Fusa kjenner seg trygge, men 103 ungdommar svarta at dei er usikker eller kjenner seg utrygge i sitt nærmiljø, av desse svara 38 % at dei er einsame. Det viser at det er ein samvariasjon mellom dei to variablane. Også her ser vi det same mønsteret for Hordaland som heilheit.

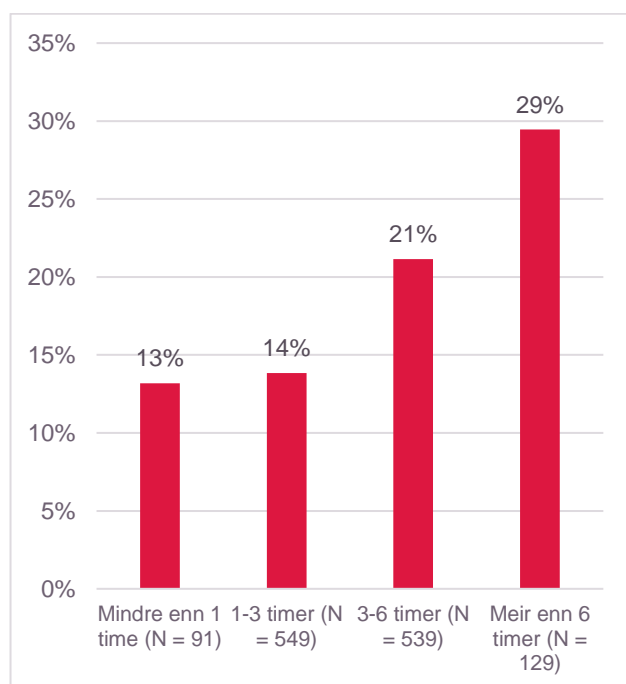
Figur 1.6 viser kor stor del som kjenner seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar.

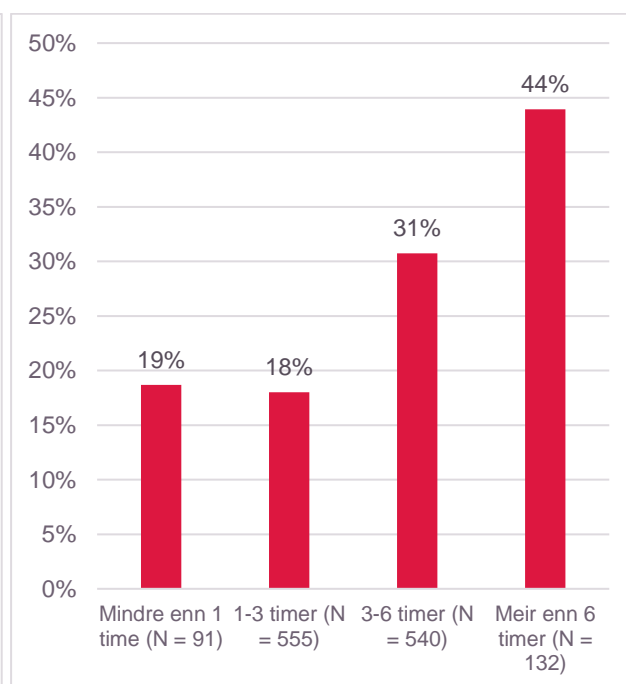
Figur 1.6: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

Dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er mindre utsette for å vere einsame enn dei som ikkje er med. Av dei som ikkje er med på organiserte fritidsaktivitetar har 1 av 4 vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd. For ungdommane i Os og Fusa ser vi altså at det å delta på aktivitetar potensielt kan ha ein påverknad på einsemdkjensla. I denne rapporten har vi ikkje klare tal på kor flinke ungdommane er til å organisere aktivitetar sjølv.

Vi veit at ungdommane brukar ein del tid føre skjermar. Vi har difor i figurane 1.7 og 1.8 sett på korleis tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag variera saman med einsemd og søvnproblem. Det er snakk om både TV, data og nettbrett. Figur 1.7 viser einsemd, og figur 1.8 viser søvnproblem.

Figur 1.7: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tid føre ein skjerm

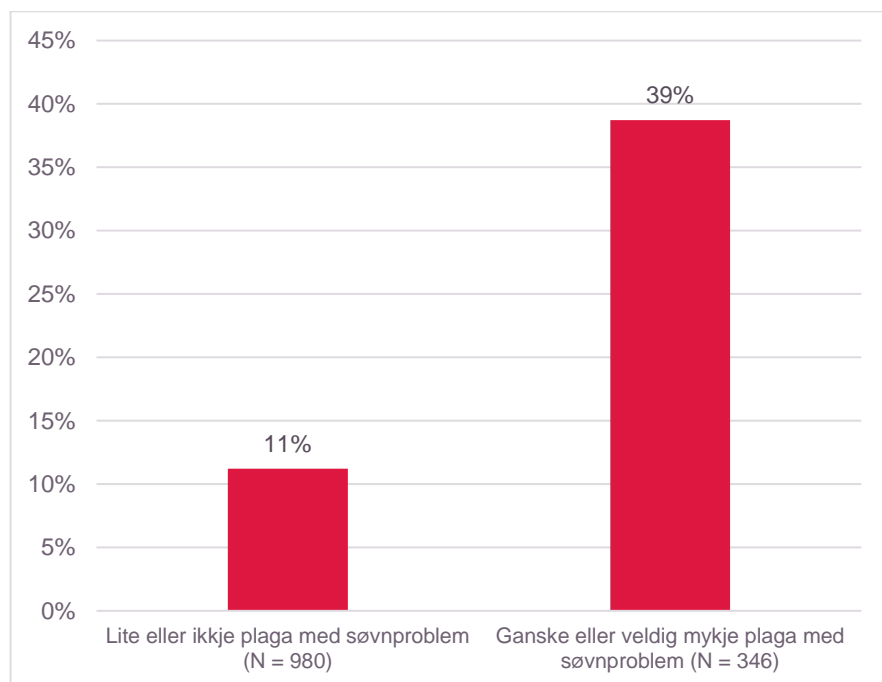

Figur 1.8: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med søvnproblem, delt inn etter tid føre ein skjerm

Jo meir ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plaga med både einsemd og søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar føre ein skjerm nesten 1 av 3 plaga med kjensla av einsemd, medan meir enn 2 av 5 har problem med søvnen. Vi ser det same mønsteret når vi ser på fylket som heilheit.

I Os og Fusa sit ungdommane oppgir ungdommane at dei bruker mindre tid føre ein skjerm enn det vi ser i fylket som heilheit.

Vidare var det interessant å sjå om einsemd og søvnproblem følgjer kvarandre. Figur 1.9 viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svara at dei anten har vore «Lite plaga» eller «Ikkje plaga i det heile» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svara «Ganske mykje plaga» eller «Veldig mykje plaga» med søvnproblem.

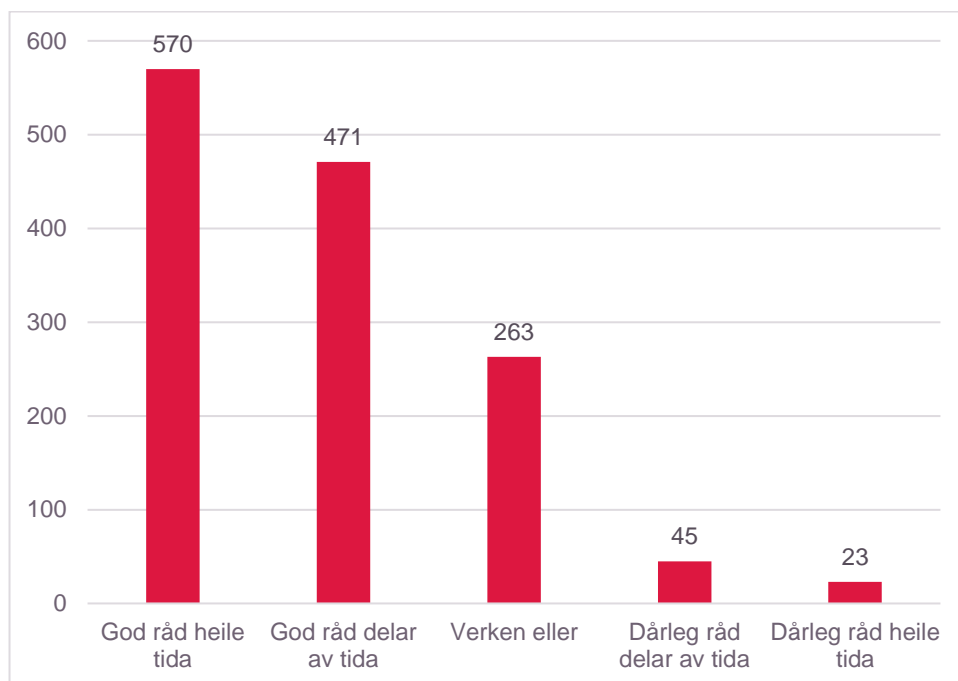
Figur 1.9: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter eventuelle søvnproblem

Det er ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har nesten 4 av 10 følt seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot berre like over 1 av 10 som kjenner seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet, dette er noko som gjeld for heile fylket. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status.

Fyrst ser vi på svarfordelinga på spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?» for ungdommane frå Os og Fusa.

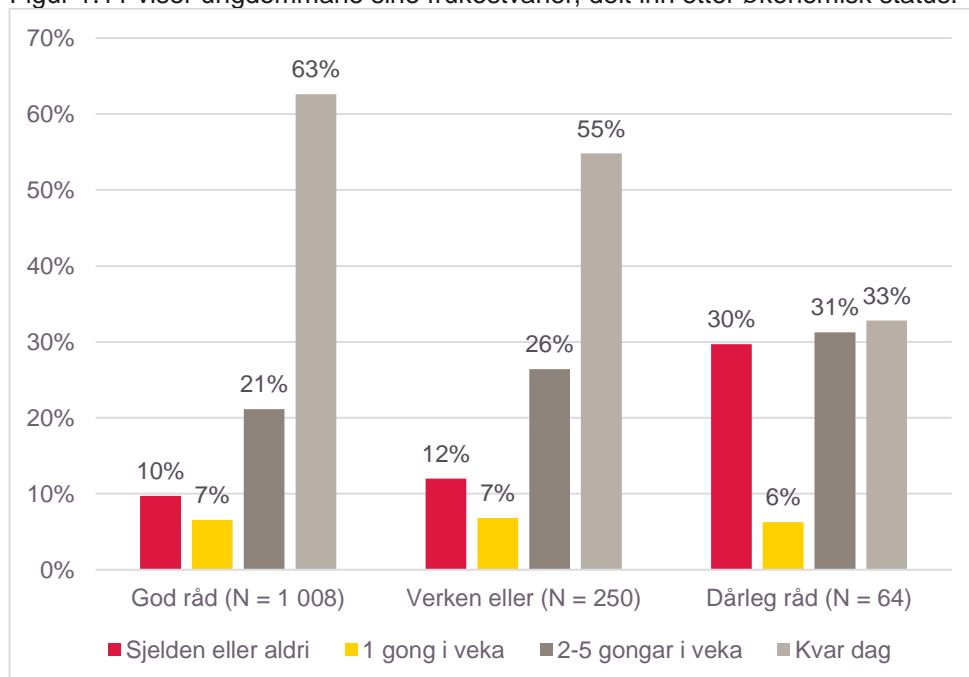

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?"

Dei aller fleste frå Os og Fusa har god råd, men vi ser at 68 ungdommar har oppgitt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra.

I dette kapitlet er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Gruppa «Dårleg råd» er dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» og «Vi har hatt dårleg råd heile tida», gruppa «Verken/eller» er dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd», og gruppa «God råd» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

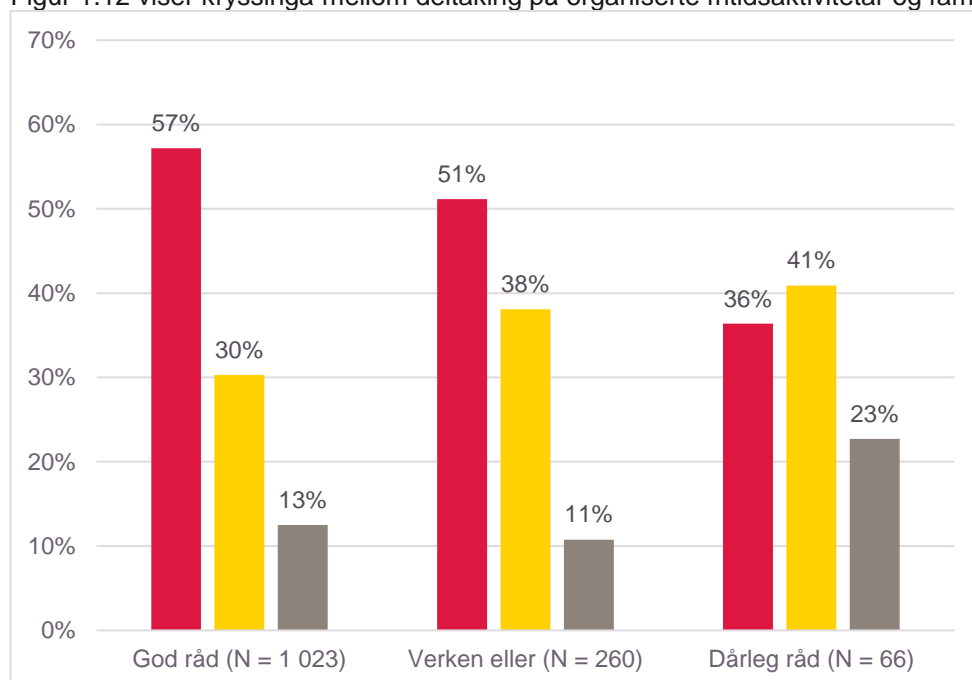
Figur 1.11 viser ungdommane sine frukostvaner, delt inn etter økonomisk status.

Figur 1.11: Frukostvaner, delt inn etter økonomisk status

Dei fleste ungdommane frå Os og Fusa et frukost daglig, men vi ser at det er stor skilnad i frukostvanane til dei med god og dårleg råd. 1 av 3 med dårleg råd droppar frukosten, og berre 1 av 3 i den same gruppa svarar at dei et frukost kvar dag. I gruppa som har hatt god råd svara derimot 2 av 3 at dei et frukost kvar dag.

Figur 1.12 viser kryssinga mellom deltaking på organiserte fritidsaktivitetar og familieøkonomi.

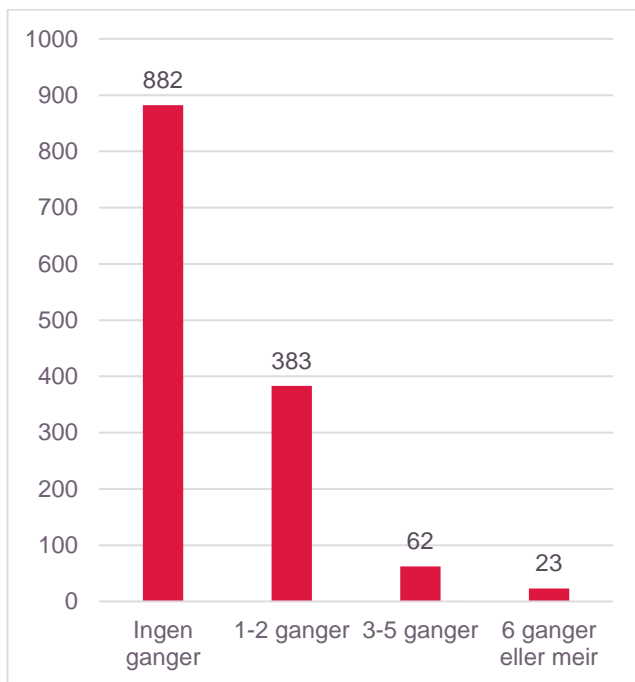

Figur 1.12: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status

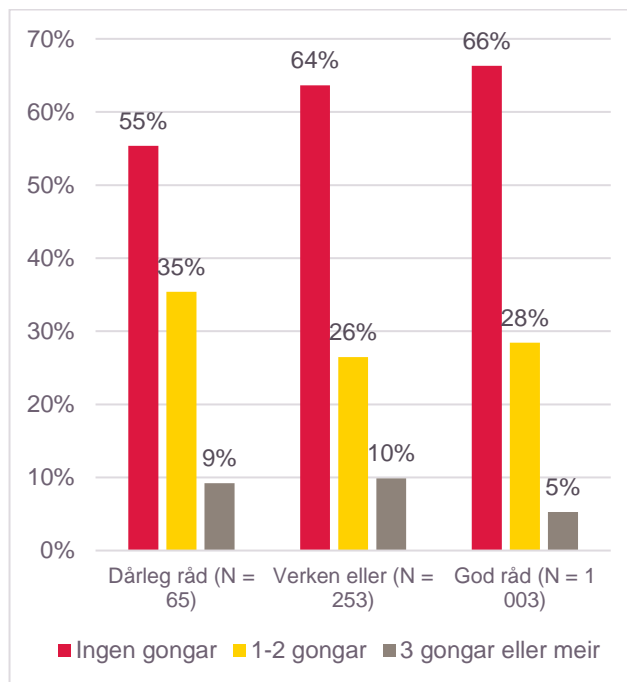
Dei som har hatt dårleg råd er mindre med på organiserte fritidsaktivitetar enn dei med god råd. Det er også ein langt større del av dei med dårleg råd som aldri har fått vore med på slike aktivitetar.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den. Tenestene varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengen mellom tilbodet i kommunane, og desse funna.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? – Helsesøster eller skulelege». Fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.13. Figur 1.14 svara på det same spørsmålet, men no delt inn etter økonomisk status.

Figur 1.13: Svarfordeling på spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedane? - Helsesøster eller skulelege»

Figur 1.14: kor stor del som aldri har besøkt skulehelsetenesta, delt inn etter økonomisk status

Av figuren over til venstre ser vi at det er relativt mange som aldri har vore innom skulehelsetenesta, men 35 % av ungdommane i Os og Fusa har vore innom skulehelsetenesta minst éin gang. Det er ein lågare del som har nytta seg av denne tenesta på i Os og Fusa enn i Hordaland som heilheit, der nærmare halvparten av elevane svara at dei har vore innom skulehelsetenesta.

Ser vi litt nærmare på dei som ikkje har besøkt skulehelsetenesta ser vi at det er ein større del av dei med dårleg råd som nyttar denne tenesta, enn av dei med god råd (figur 1.14). Nærmare halvparten av dei som har hatt dårleg råd har vore innom skulehelsetenesta. Dette kan sjølvstøtt kome av fleire årsaker, anten om det er at dei med dårleg råd er meir plaga av psykiske og fysiske plager enn dei med god råd, eller om dei med god råd har fleire alternativ. Men det viser at dei som kanskje har mest behov for ei slik teneste også brukar den.

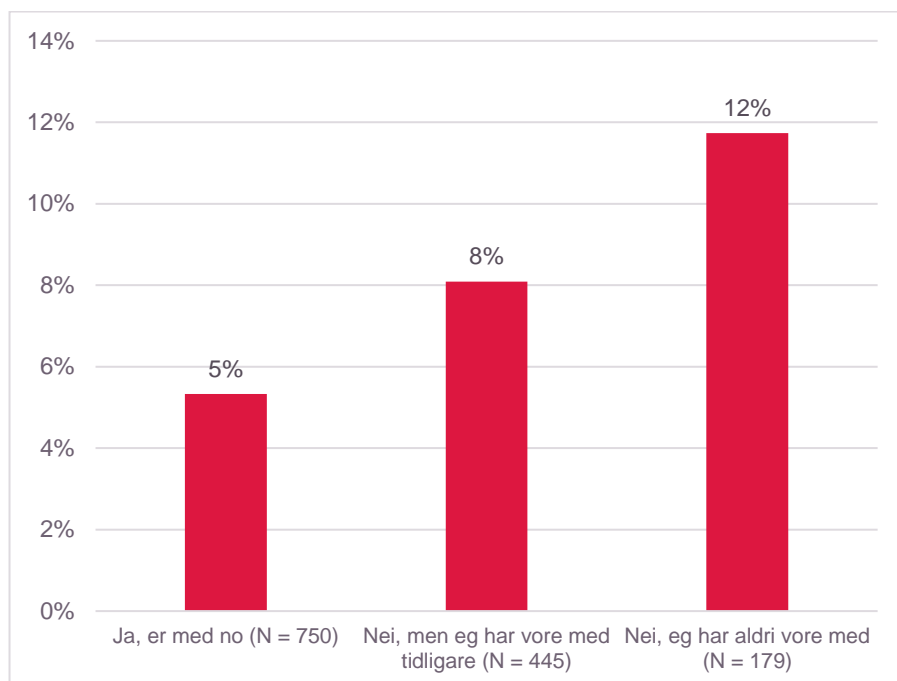
I kapittelet for heile fylket ser vi meir på korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei oppheld seg mest, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet trivsel i skulen.

Dei aller fleste trivast i skulen, både i Os og Fusa (93 %) og i fylket som heilskap (93 %). I dei neste figurane ser vi nærmare på dei som ikkje trivast i skulen. Figurane under viser den delen som svara «Litt ueinig» og «Heilt ueinig» på påstanden «Eg trivast på skulen», delt inn etter svara på spørsmål om fritidsaktivitetar.

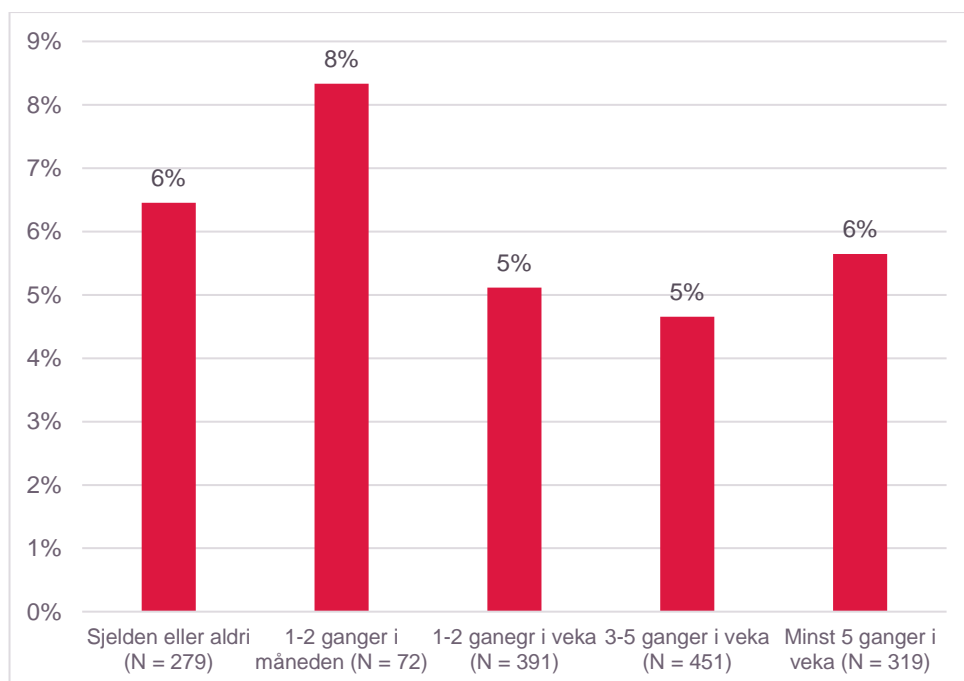
Figur 1.15 viser kryssinga mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.15: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt på deltaking på organiserte fritidsaktivitetar

I Os og Fusa ser vi at dei som deltek på organiserte fritidsaktivitetar også trivast betre på skulen. Dei som har vore med tidligare men ikkje er med lengre trivast også betre enn dei som aldri har vore med. Dette kan sjåast i samanheng med det vi såg tidligare med at dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er mindre einsame enn dei som ikkje er med.

Figur 1.16 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trener. Svara er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?»

Figur 1.16: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trener

Av figuren ser vi at det er ein liten skilnad mellom dei som trener lite (2 *ganger i månaden eller mindre*) og dei som trener minimum éin gong i veka, men denne samanhengen er mindre for Os og Fusa en for resten av fylket. Ein må uansett vere litt forsiktig med konklusjonen her, og forsøke å sjå litt nærmare på årsak/ verknad:

kan det vere slik at dei som ikkje trener er dei som mistrivast i skulen, eller er det sånn at dei som ikkje har det bra og mistrivast i skulen, heller ikkje orkar å trene?

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatata blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

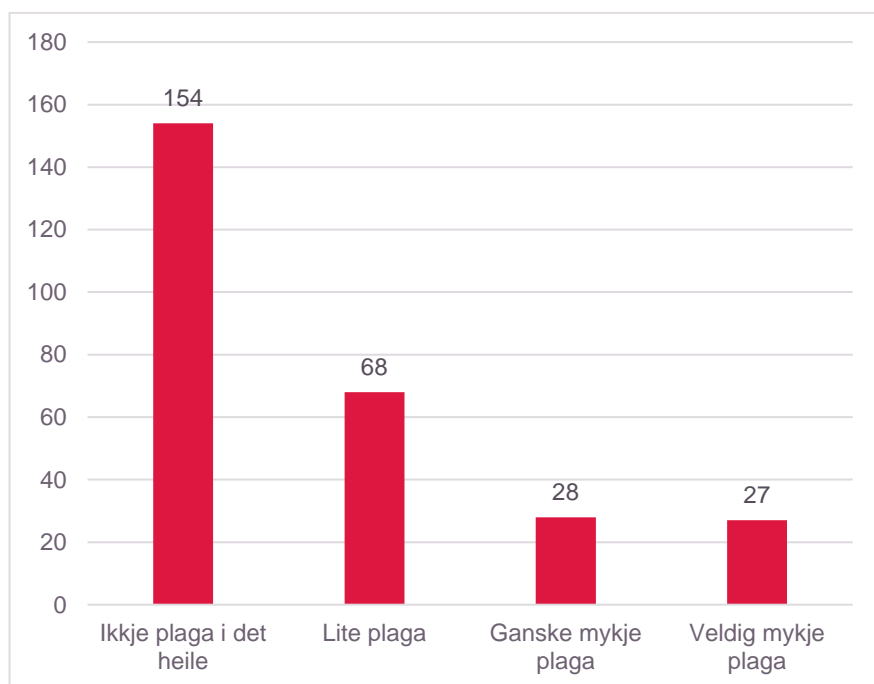
Osterøy kommune

Osterøy kommune gjennomførte Ungdata-undersøkinga i ungdomsskulen i 2017. Den følgjande delen viser svara frå dei som gjekk på ungdomskulen 2016/2017.

Ungdommane frå Osterøy ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. Osterøy følgjer i stor grad dei same mønstera som fylket som heilskap, men det er nokon skilnader i kva grad vi ser samanhengane like tydelig.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

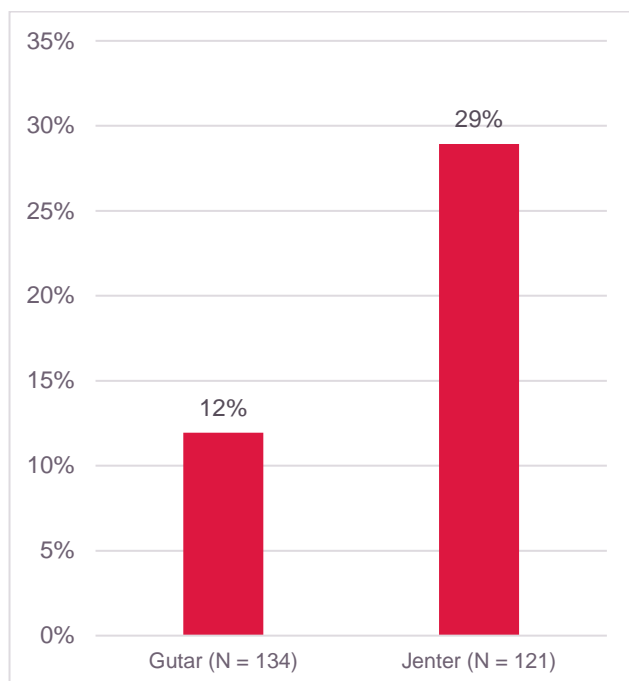
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå Osterøy på spørsmålet «*Har du i løpet av den siste veka vore plagd av noko av dette: – Kjent deg einsam?*». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «*Ikkje plagd i det heile*», «*Lite plagd*», «*Ganske mykje plagd*» og «*Veldig mykje plagd*».

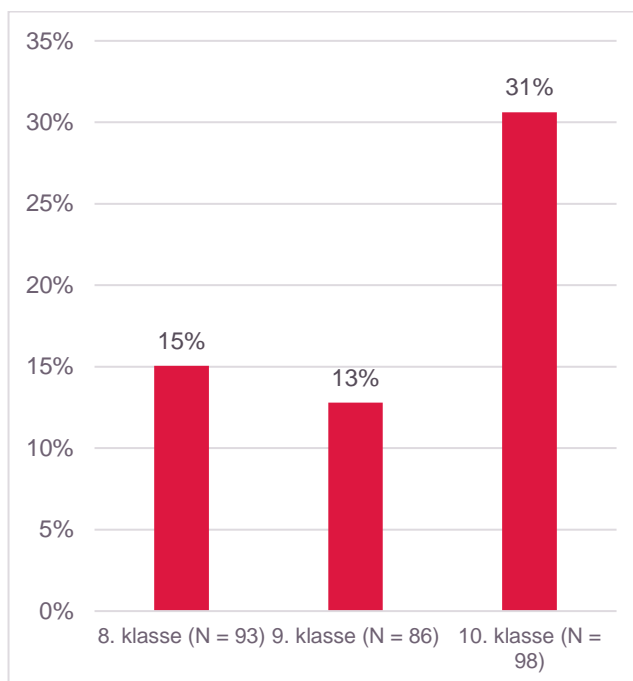
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plagd av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

Det er 55 ungdommar i ungdomskulealder i Osterøy som svara at dei har vore ganske eller veldig mykje plagd med kjensla av einsemd. I Osterøy kommune oppgir 20 % av ungdommane at dei har vore ganske eller veldig mykje plagd med kjensla av einsemd. Dette er omtrent like stor del som det vi ser for fylket som heilskap, der 21 % svara det same.

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plagd med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn.

Figur 1.2: Kor stor del som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

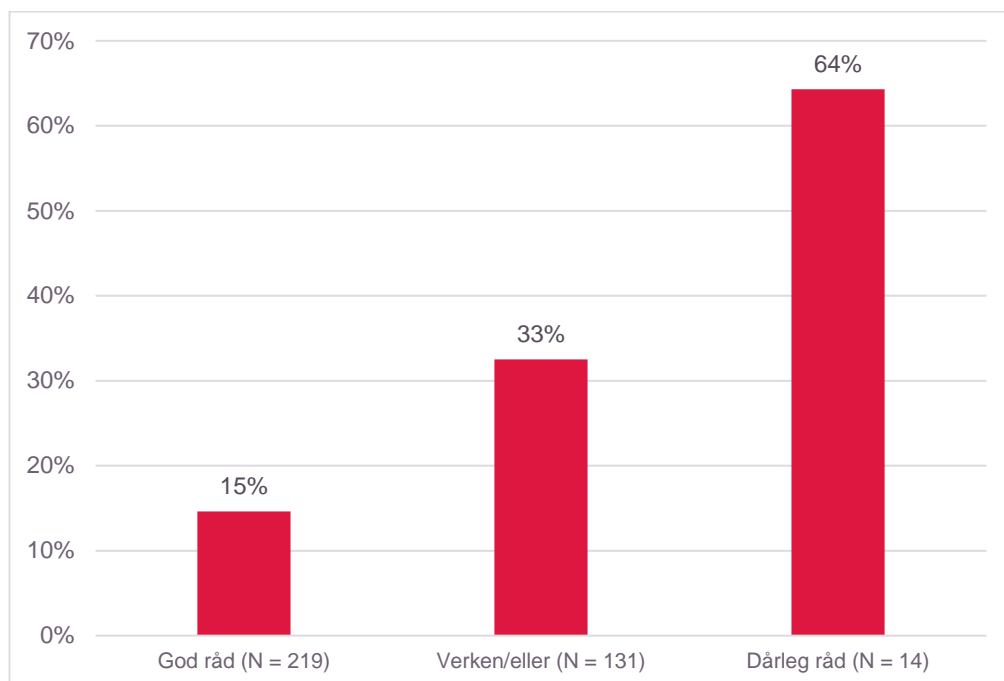

Figur 1.3: Kor stor del som vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klassetrinn

Av figurane kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar, og at dei eldste elevane er mest plaga. Figur 1.2 viser at av gutane frå Osterøy oppgir 12 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, mens 29 % av jentene har hatt den same kjensla. Figur 1.3 viser eit litt anna mønster den det vi ser for Hordaland som heilskap. For Osterøy er 9.klassingane minst einsame, men det er liten skilnad mellom 8. – og 9.klasse. Blant dei som går i 10.klasse er det ein langt større del som kjenner seg einsame, nemleg 1 av 3. For fylket ser vi at delen som kjenner seg einsame veks med alderen. Men det vil vere kullvariasjonar, og ein må her nytte lokalkunnskap til å seie noko om kvifor det er store skilnader mellom kulla.

I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd».

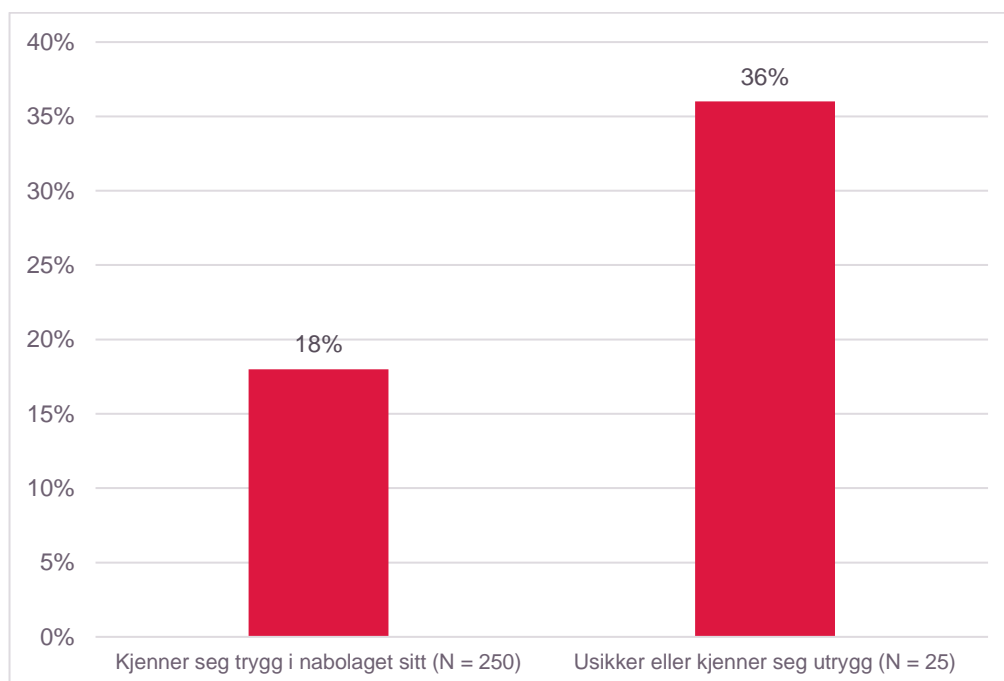
Figur 1.4 viser kryssinga mellom økonomisk status og einsemd.

Figur 1.4: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter økonomisk status

Dei fleste frå Osterøy har hatt god råd dei siste åra, men det 14 ungdommar oppgir at familien deira har hatt dårleg råd anten delar av eller heile tida dei siste to åra. Det vi ser er at det er ein samvariasjon mellom kjensla av einsemd og økonomisk status. Dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra er i langt større grad plaga med kjensla av einsemd enn dei som har hatt god råd. Meir enn 3 av 5 som har hatt dårleg råd dei siste åra har også kjent seg einsame. Desse trekkka ser vi også for fylket som heilskap, men ikkje i like stor gard.

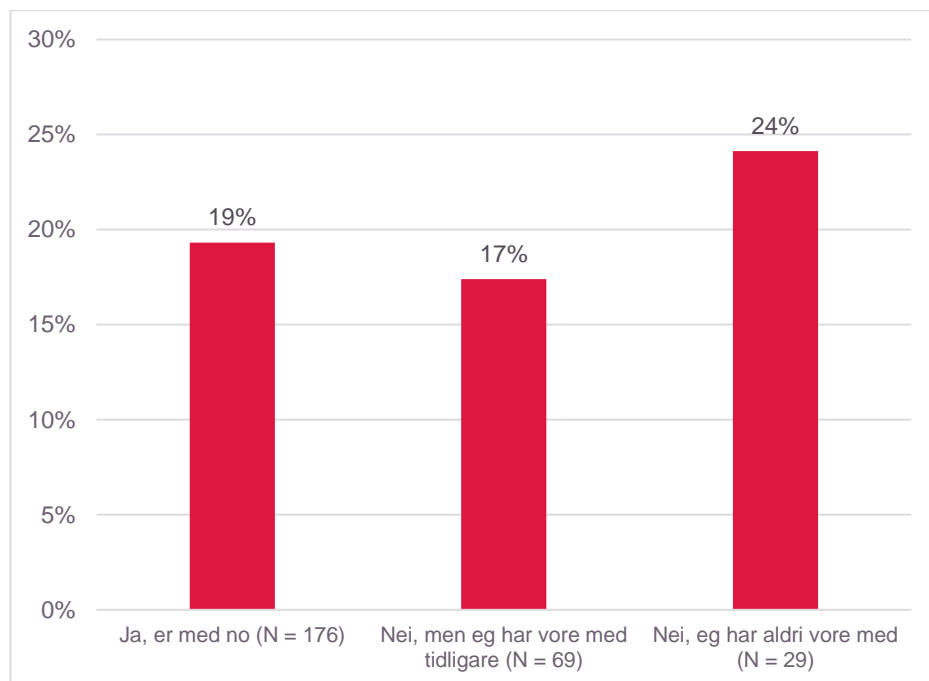
Figur 1.5 viser kryssinga mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam.

Figur 1.5: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Dei fleste frå Osterøy kjenner seg også trygge, men 25 ungdommar svara at dei er usikker eller kjenner seg utrygge i sitt nærmiljø, av desse svara 36 % at dei er einsame. Det viser at dei to variablane variera i takt med kvarandre.

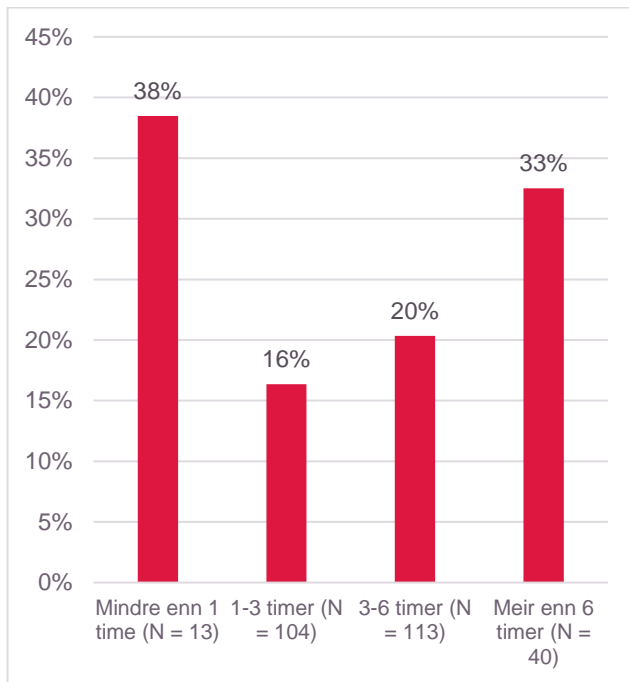
Figur 1.6 viser kor stor del som kjenner seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar.

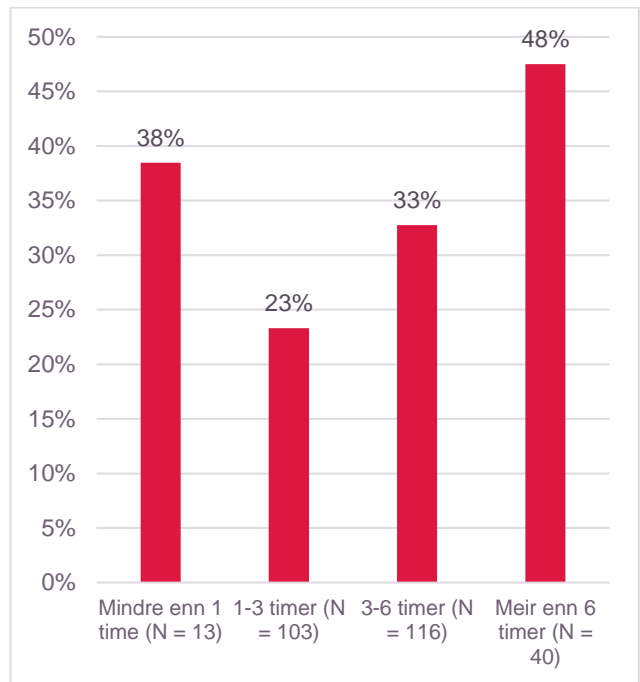
Figur 1.6: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

I fylket som heilskap ser vi at dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er mindre utsette for å vere einsame enn dei som ikkje er med. For Osterøy er bildet noko annleis. Det er relativt små skilnader mellom gruppene her. Det kan henge saman med at dei som ikkje er med på organiserte aktivitetar er flinke til å aktivisere seg sjølv, eller at dei som er med ønskjer andre tilbod.

Vi veit at ungdommane bruker mykje tid føre skjermar, og vi ønskja difor å sjå nærmare på dette. Figurane 1.7 og 1.8 under ser vi korleis tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag heng saman med einsemd og søvnproblem. Det er snakk om både TV, data og nettbrett. Figur 1.7 viser einsemd, og figur 1.8 viser søvnproblem.

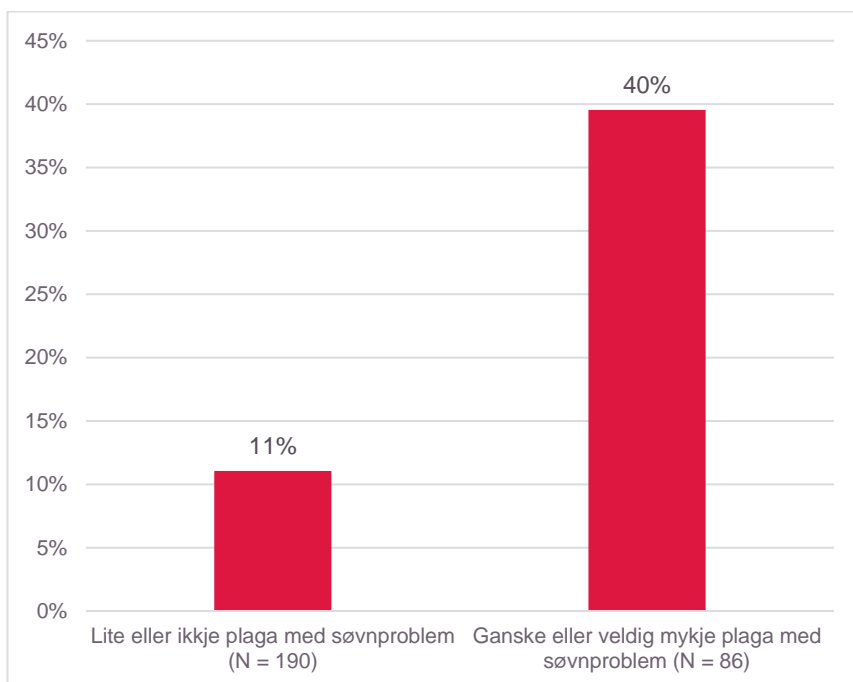
Figur 1.7: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tid føre ein skjerm

Figur 1.8: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med søvnproblem, delt inn etter tid føre ein skjerm

Dei som svarta at dei sit mindre enn éin time føre ein skjerm frå Osterøy ser ut til å vere meir plaga med både einsemd og søvnproblem enn dei som sit meir føre skjermen, men det må seiast at det er svært få ungdommar i denne gruppa. Ser vi vekk frå gruppa som sit mindre enn éin time føre ein skjerm gjeld det same mønsteret for Osterøy som vi ser for fylket som heilskap; Jo meir ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plaga med både einsemd og søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar føre ein skjerm er 1 av 3 plaga med kjensla av einsemd, medan i underkant av halvparten i same gruppe har problem med søvnen.

Figur 1.9 viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svarta at dei anten har vore «Lite plaga» eller «Ikkje plaga i det heile» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svarta «Ganske mykje plaga» eller «Veldig mykje plaga» med søvnproblem.

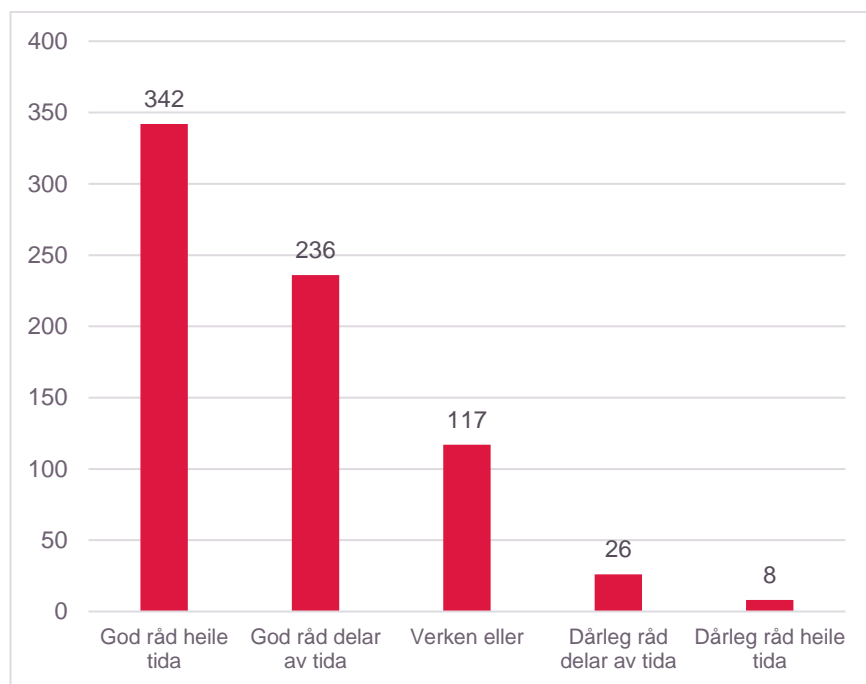

Figur 1.9: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter eventuelle søvnproblem

Det er ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har 4 av 10 kjent seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot berre like over 1 av 10 som har kjent seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

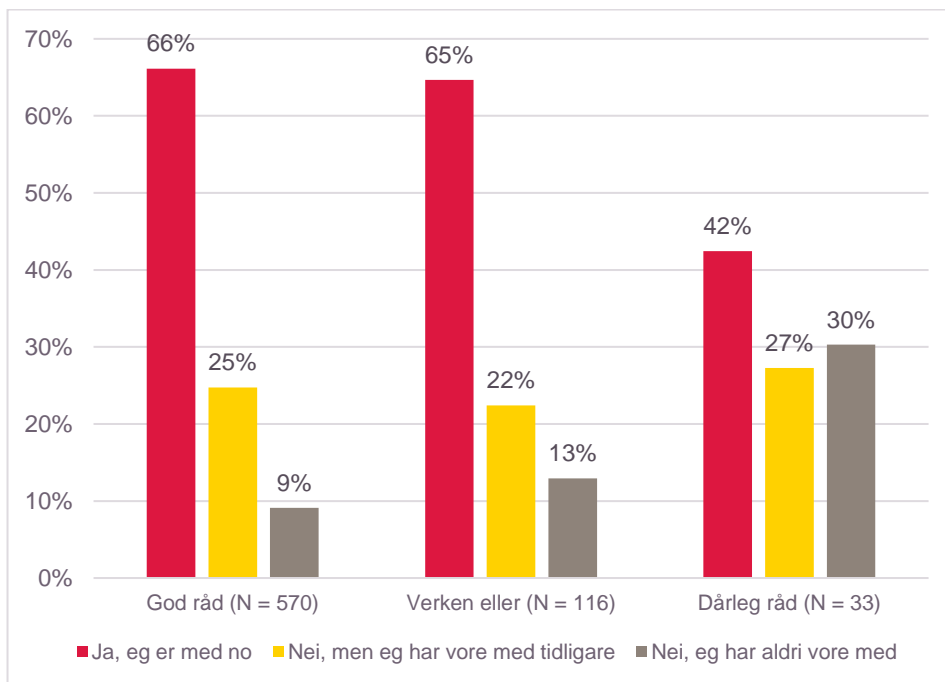
Grunna små tal har vi i den neste delen slått saman Kvam, Samnanger, Vaksdal med Osterøy. Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status. Figuren under viser svarfordelinga på spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?» for ungdommane frå dei fire kommunane.

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?" for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Dei aller fleste frå dei fire kommunane har hatt god råd, men vi ser at 34 ungdommar har oppgitt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste åra. I dette kapitlet er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Gruppa «Dårleg råd» er dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» og «Vi har hatt dårleg råd heile tida», Gruppa «Verken/eller» er dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd», og gruppa «God råd» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

Figur 1.11 viser kryssinga mellom deltaking på organiserte fritidsaktivitetar og familieøkonomi.

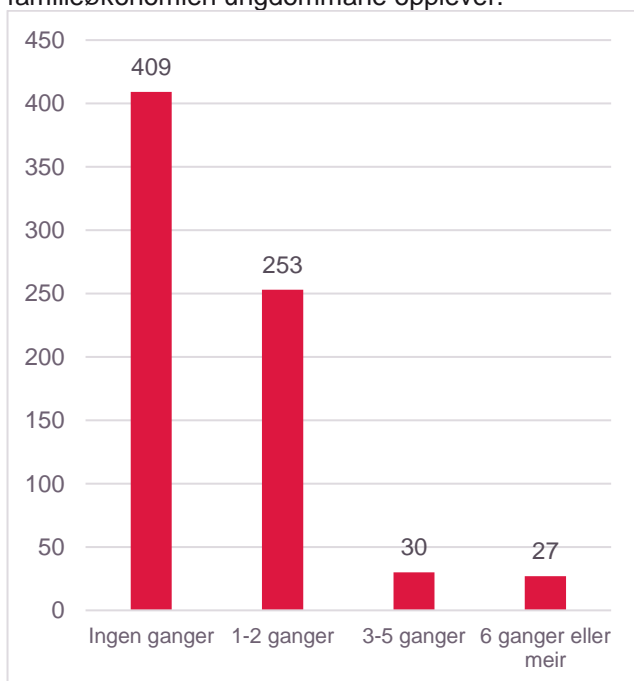

Figur 1.11: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

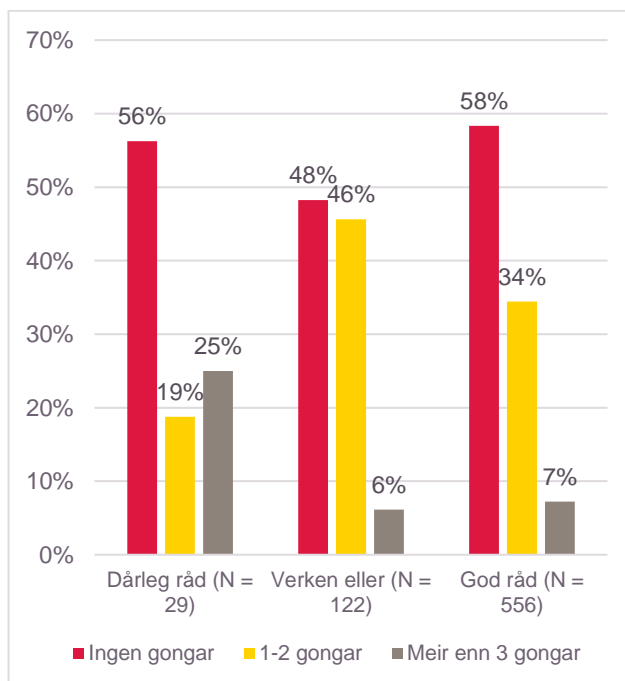
Dei som har dårleg råd er mindre med på organiserte fritidsaktivitetar enn dei med god råd. Det er også ein langt større del blant i gruppa «Dårleg råd» som svara at dei aldri har vore med på organiserte fritidsaktivitetar. Dette er det same mønsteret vi ser når vi ser på fylket som heilskap.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den. Tenestene varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengen mellom tilbodet i dei fem kommunane, og desse funna. Ein må difor nytte lokalkunnskap i arbeidet med desse tala.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedene? – Helsesøster eller skulelege». Fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.12. Figur 1.13 viser koreleis svara fordelte seg på spørsmålet delt inn etter familieøkonomien ungdommane opplever.

Figur 1.12: Svarfordeling på spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedane? - Helsesøster eller skulelege» for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Figur 1.13: kor stor del som aldri har besøkt skulehelsetenesta, delt inn etter økonomisk status for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Mange av ungdommane frå dei fire kommunane har vore innom skulehelsetenesta minst éin gong. Samla har 43 % av ungdommane frå Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy svart at dei har vore der. Det er omtrent på same nivå som Hordaland, berre litt under.

For Hordaland som heilskap observerte vi ein tendens der dei i gruppa «Dårleg råd» gjekk meir til skulehelsetenesta enn dei i gruppa «God råd». Dette mønsteret gjeld delvis for dei fire kommunane. 1 av 4 som har hatt dårleg råd har vore innom skulehelsetenesta 3 gongar eller meir, men det er ein stor del i denne gruppa som aldri har vore innom. Delen som ikkje har vore innom skulehelsetenesta er tilnærma lik for alle dei tre gruppene.

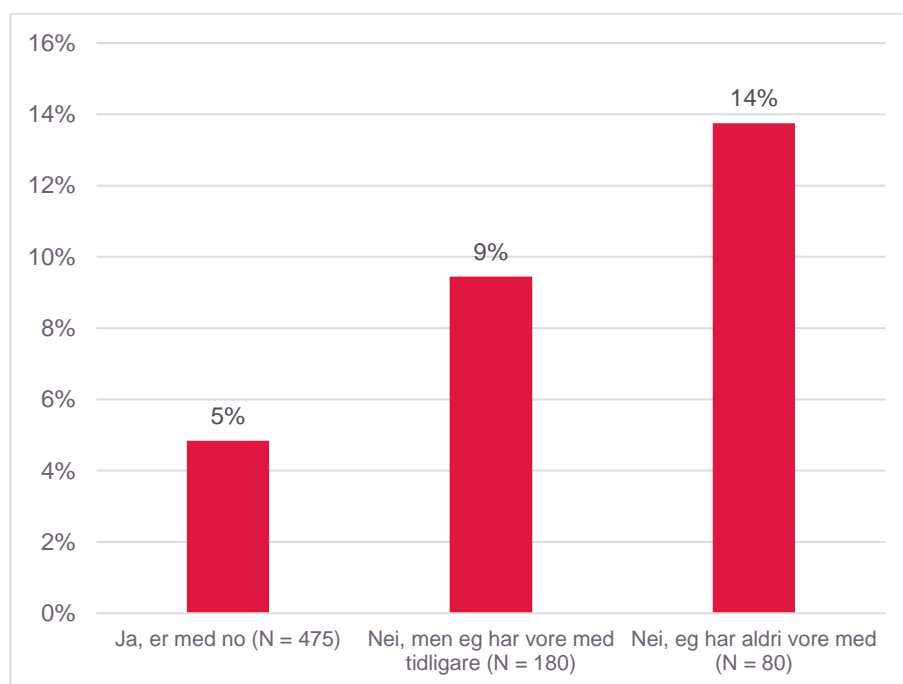
I kapittelet for heile fylket kan du lese meir om korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei oppheld seg mest, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet trivsel i skulen.

Dei aller fleste trivast i skulen, både i dei fire kommunane (93 %) og i fylket som heilheit (93 %). I dei neste figurane ser vi nærmare på dei som ikkje trivast i skulen. Figurane under viser den delen som svarta «Litt ueinig» og «Heilt ueinig» på påstanden «Eg trivast på skulen», delt inn etter svarta på andre spørsmål.

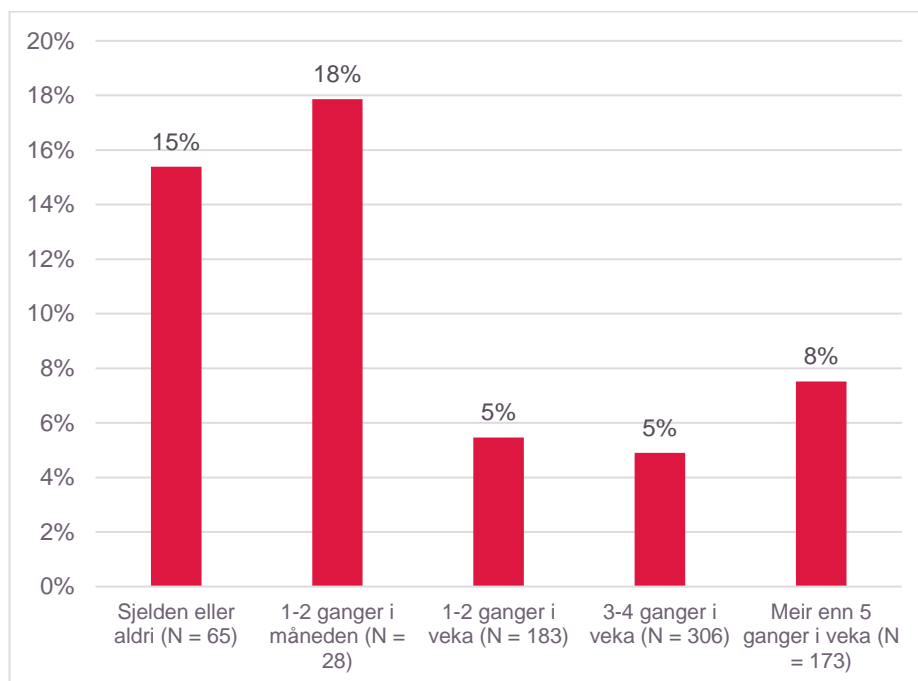
Figur 1.14 viser kryssinga mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.14: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt på deltaking på organiserte fritidsaktivitetar for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Ser vi på Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy er det dei som aldri har vore med på organiserte fritidsaktivitetar som mistrivast mest i skulen. Dei som er med no finn vi i andre enden av skalaen, det er nemleg størst del av denne gruppa som trivast i skulen.

Figur 1.15 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar. Svarta er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?».

Figur 1.15: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trener for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Av figuren ser vi at det er skilnad mellom dei som trener lite (2 *gangar i månaden eller mindre*) og dei som trener minimum éin gang i veka. Ein må vere litt forsiktig med konklusjonen her, og forsøke å sjå litt nærmare på årsak/verknad: kan det vere slik at dei som ikkje trener er dei som mistrivast i skulen, eller er det sånn at dei som ikkje har det bra og mistrivast i skulen, heller ikkje orkar å trene? Det er også verdt å merke seg at det er eit lite hopp opp blant dei som trener minst 5 gongar i veka.

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatane blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

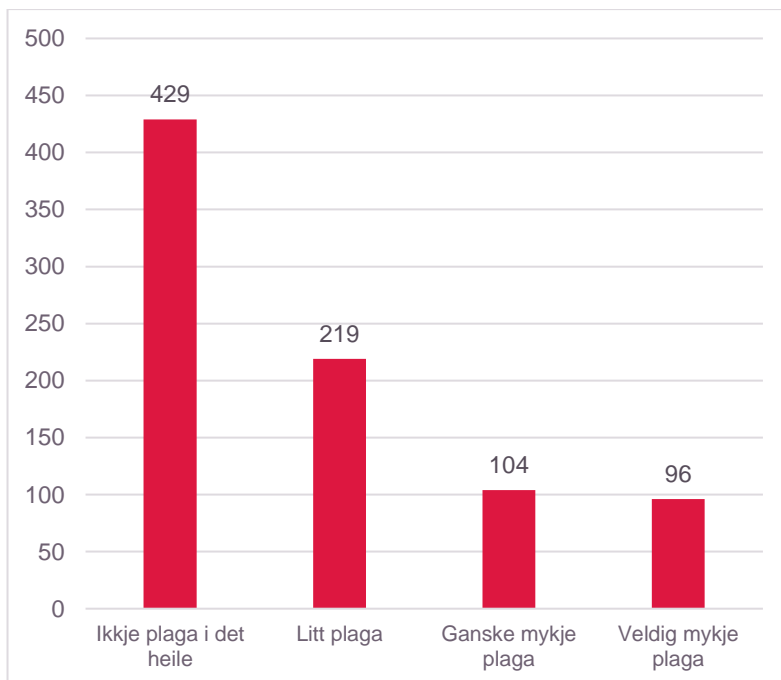
Radøy, Meland og Lindås kommune (Alver)

Ettersom Radøy, Meland og Lindås skal slå seg saman omfattar denne rapporten alle dei tre kommunane, men det vil i enkelte tilfelle vere figurar for dei enkelte kommunane, dette gjeld til dømes for spørsmål som blei endra mellom 2016 og 2017, då Lindås var med i 2016 og dei to andre var med i 2017. Det var meir enn 800 respondentar frå dei tre kommunane, noko som gir eit godt talgrunnlag for den vidare rapporten.

Ungdommane frå Radøy, Meland og Lindås ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. I Radøy, Meland og Lindås er mønstera vi ser i stor grad like dei vi ser for fylket, men på nokon område skil dei seg ut. Dette gjeld særlig frukostvaner og trivsel i skulen. I tillegg er tendensane både mindre og større enn det vi ser for fylket i ei rekke figurar.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet er å seie noko om kven det er som er einsame, slik ein veit korleis ein kan arbeide vidare med dette.

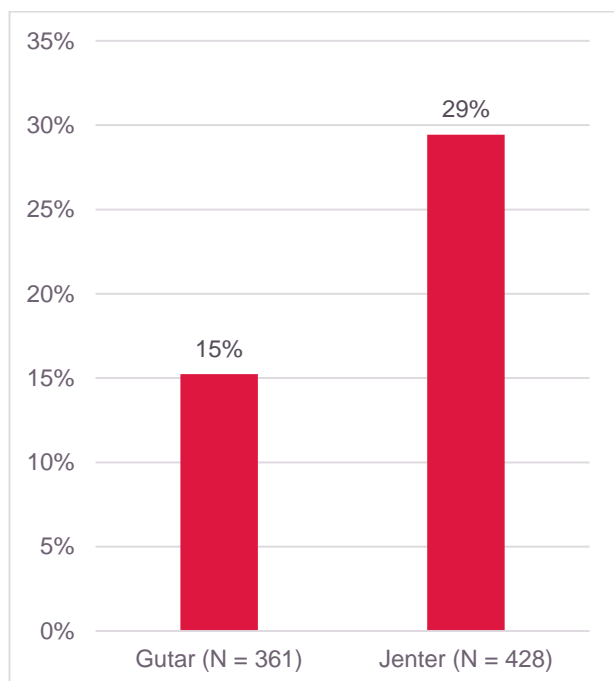
Før vi ser på kven som er einsame er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla i dei tre overnemnte kommunane. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane på spørsmålet «*Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: – Kjent deg einsam?*». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «*Ikkje plaga i det heile*», «*Litt plaga*», «*Ganske mykje plaga*» og «*Veldig mykje plaga*».

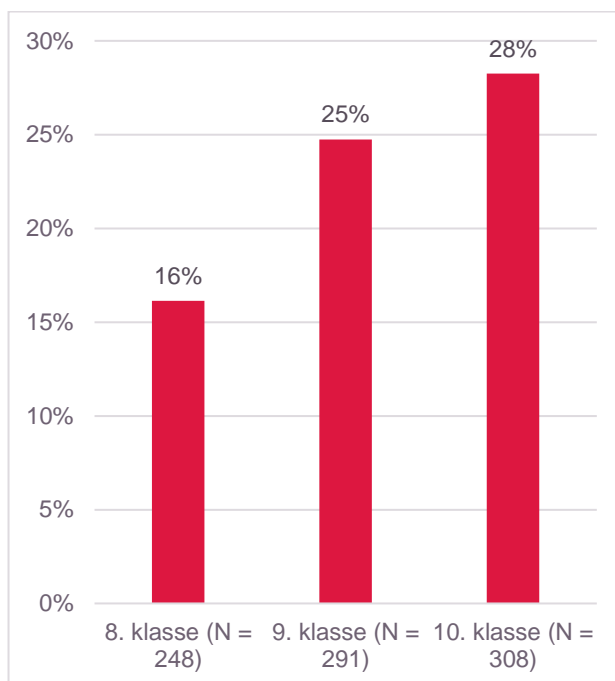
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

200 ungdommar frå Radøy, Meland og Lindås oppga at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka. Det er ein litt større del av ungdommane i desse kommunane som oppgir at dei har vore einsame enn i fylket forøvreg. 24 % (1 av 5) blant ungdommane i dei kommunane svarta at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, for Hordaland som heilheit er det same talet 21 %.

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svarta at dei er ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn.

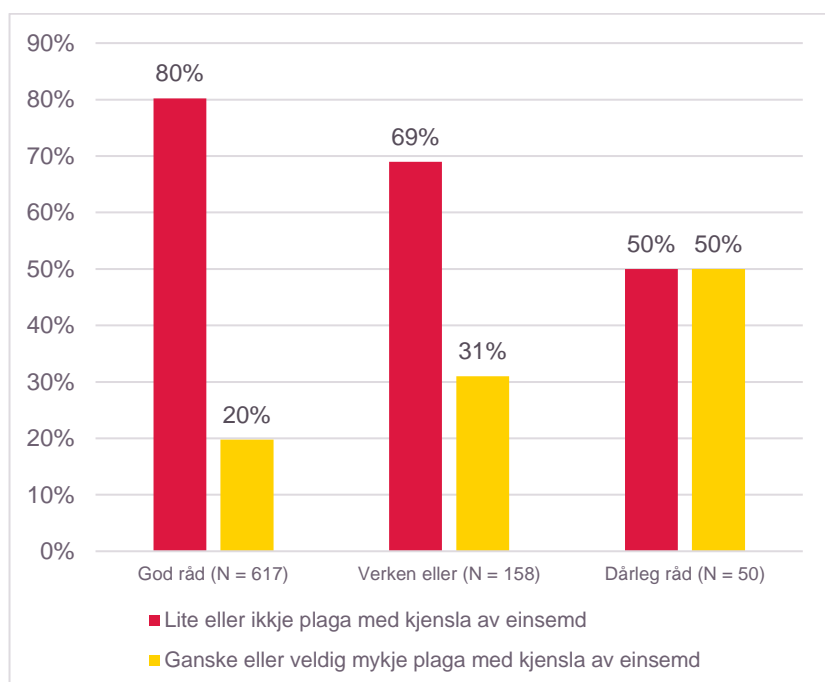
Figur 1.2: Kor stor del som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

Figur 1.3: Kor stor del som vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klasstrinn

Av figurane kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar, og at kjensla av einsemd kjem i større grad med alderen. Nærmare bestemt kan figur 1.2 lesast slik, av gutane frå Radøy, Meland og Lindås oppgir 15 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, 29 % av jentene har hatt den same kjensla. Av figur 1.3 ser vi at blant ungdommane i 10.klasse har meir enn 1 av 4 oppgitt å ha vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, mot 1 av 6 i 8. klasse.

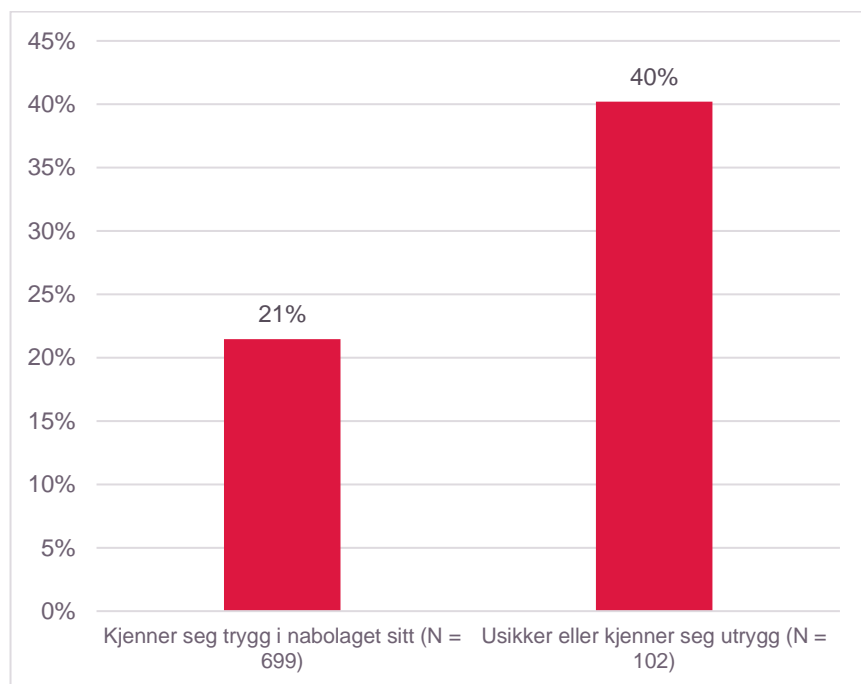
I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken eller», til slutt er dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» satt i gruppa «Dårleg råd». Figur 1.4 viser kryssinga mellom familieøkonomi og einsemd.

Figur 1.4: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter økonomisk status

Dei fleste ungdommane oppgir at deira familie har hatt god råd dei siste åra, men det er nokon som ikkje har det. Det vi ser er at det er ein samvariasjon mellom kjensla av einsemd og opplevd familieøkonomi. Dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra er i langt større grad plaga med kjensla av einsemd enn dei som har hatt god råd. Halvparten av dei som har hatt dårleg råd svara at dei også har følt seg einsame.

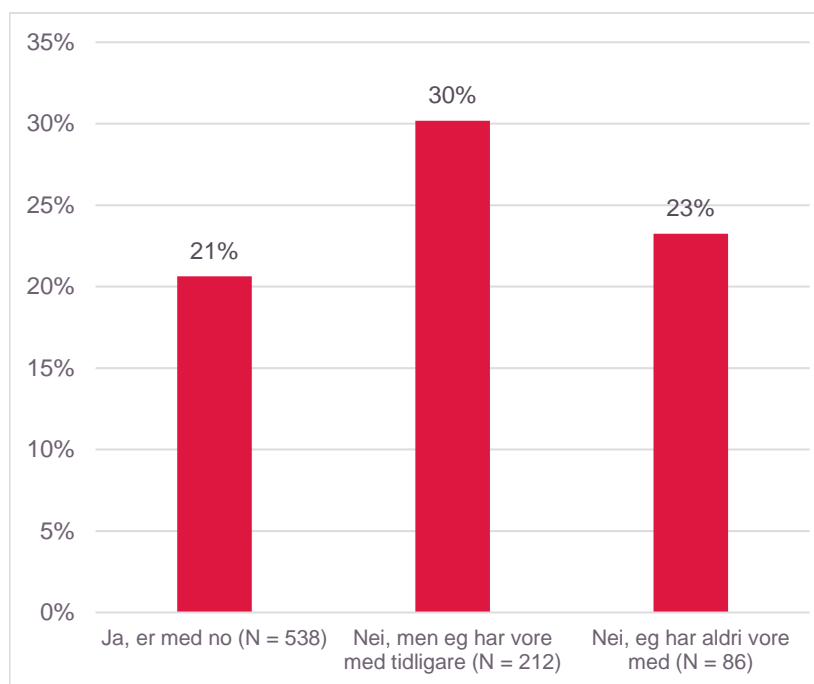
Figur 1.5 viser kryssinga mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam.

Figur 1.5: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Dei fleste i dei tre kommunane kjenner seg trygge, men 102 ungdommar svara at dei er usikker eller kjenner seg utrygge i sitt nærmiljø, av desse svara 40 % at dei er einsame. Det viser at det er ein samvariasjon mellom dei to variablane.

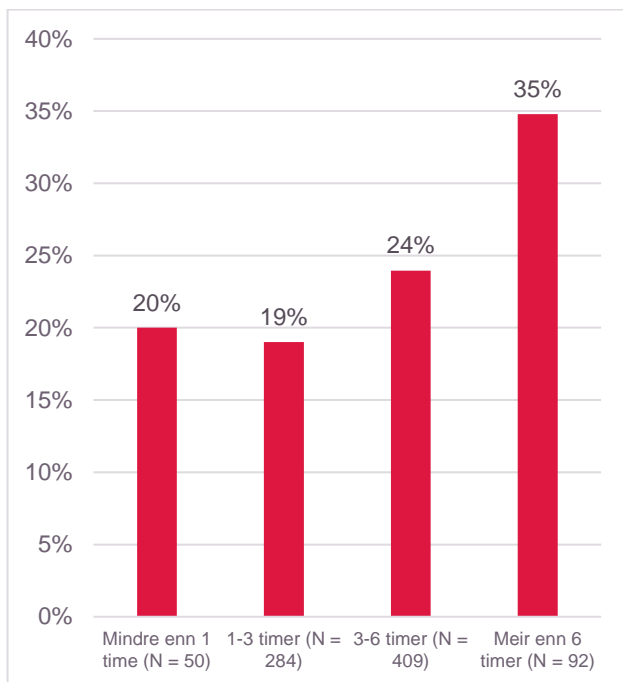
Figur 1.6 viser kor stor del som kjenner seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar.

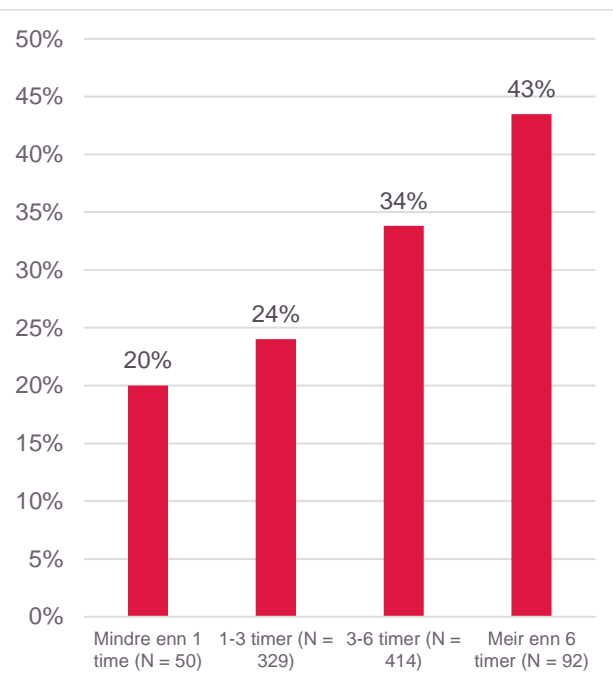
Figur 1.6: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

Dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er minst utsette for å vere einsame, men det er relativt liten skilnad mellom dei og dei som svara at dei aldri har vore med. Dei som kjenner seg mest einsame er dei som har vore med tidligare, men ikkje lengre er med. Det kan tenkast at det heng saman med at det tilbodet kommunen har ikkje treffe alle, men det kan også henge saman med økonomi eller at ein ikkje har moglegheit til å komme seg til og frå aktivitetane. Dei som aldri har vore med er derimot mindre einsame, noko som kanskje kjem av at dei kan vere flinkare å aktivisere seg sjølve, eller at dei rett og slett ikkje veit kva dei går glipp av i like stor grad som dei som var med tidligare. For fylket som heilheit er dei to gruppene som ikkje er med på organisert likare, og gruppa med dei som er med er den som skil seg mest frå dei to andre.

Vi veit at ungdommane bruker ein del tid føre skjermar, og ønskte difor å sjå litt nærmare på dette. Figurane 1.7 og 1.8 under ser vi korleis tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag heng saman med einsemd og søvnproblem. Det er snakk om både TV, data og nettbrett. Figur 1.7 viser einsemd, og figur 1.8 viser søvnproblem.

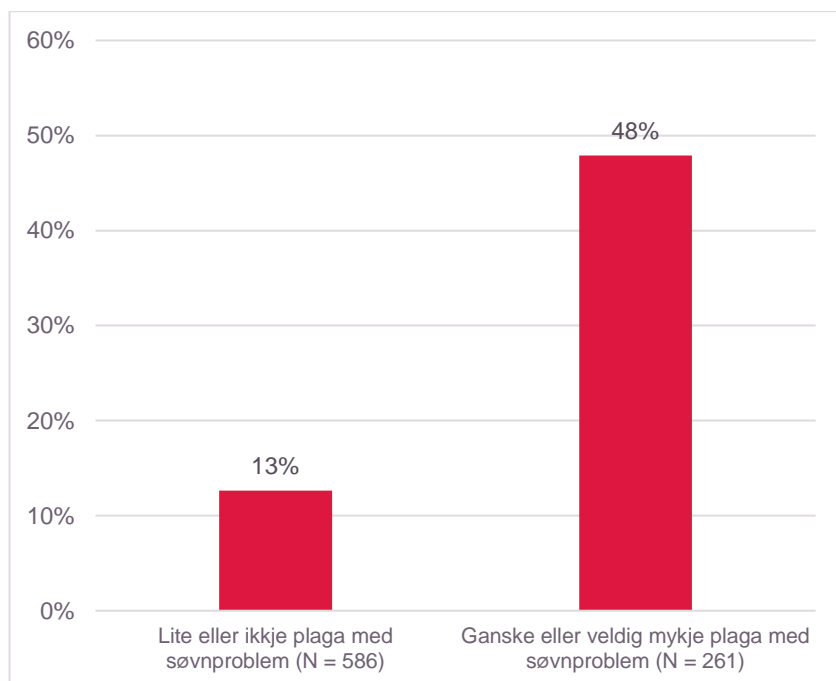
Figur 1.7: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tid føre ein skjerm

Figur 1.8: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med søvnproblem, delt inn etter tid føre ein skjerm

Ein stor del av ungdommane frå Meland, Lindås og Radøy sit mellom tre og seks timar føre ein skjerm på ein vanleg dag. Jo meir ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plaga med både einsemd og søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar føre ein skjerm er 1 av 3 plaga med kjensla av einsemd, og meir enn 2 av 5 har problem med søvnen. Vi ser dei same mønstera når vi ser på fylket som heilheit.

Figur 1.9 viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svara at dei anten har vore «Lite plaga» eller «Ikkje plaga i det heile» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svara «Ganske mykje plaga» eller «Veldig mykje plaga» med søvnproblem.

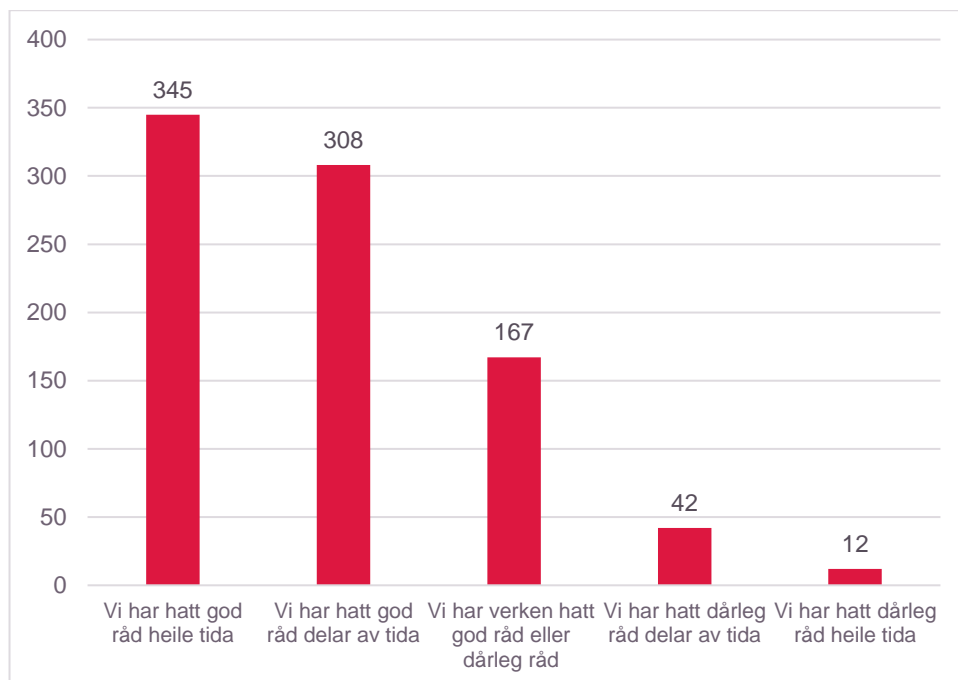

Figur 1.9: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter eventuelle søvnproblem

Det er ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har nesten halvparten følt seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot like over 1 av 8 som kjenner seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

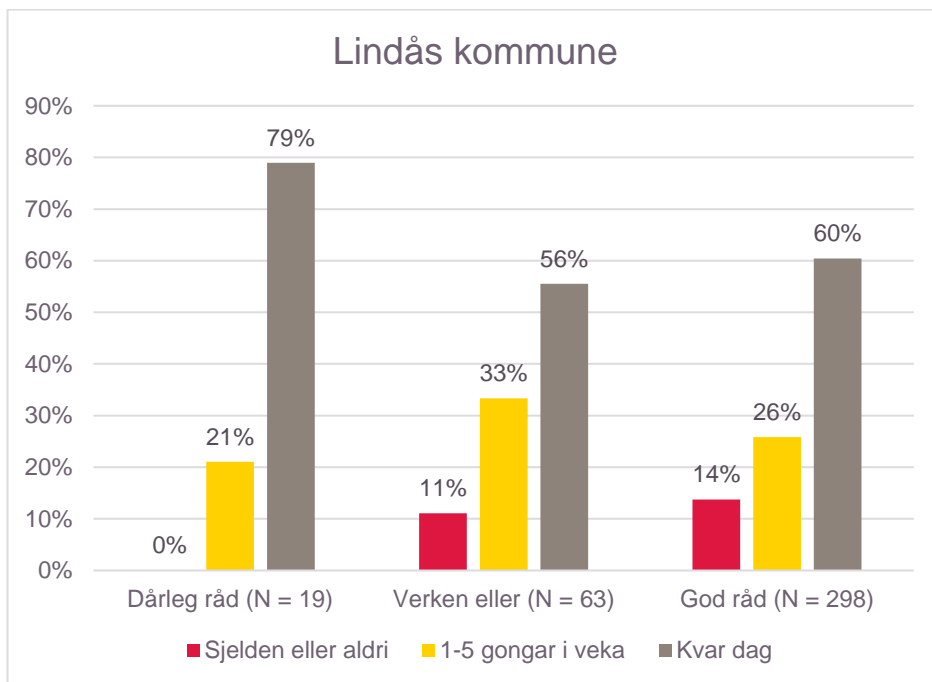
Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status. Figuren under viser svarfordelinga på spørsmålet «*Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?*» for ungdommane frå Radøy, Meland og Lindås.

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?"

Dei aller fleste frå dei tre kommunane har hatt god råd, men vi ser at 54 ungdommar har oppgitt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra. I dette kapitlet er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Gruppa «*Dårleg råd*» er dei som svara «*Vi har stort sett hatt dårleg råd*» og «*Vi har hatt dårleg råd heile tida*», Gruppa «*Verken eller*» er dei som svara «*Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd*», og gruppa «*God råd*» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

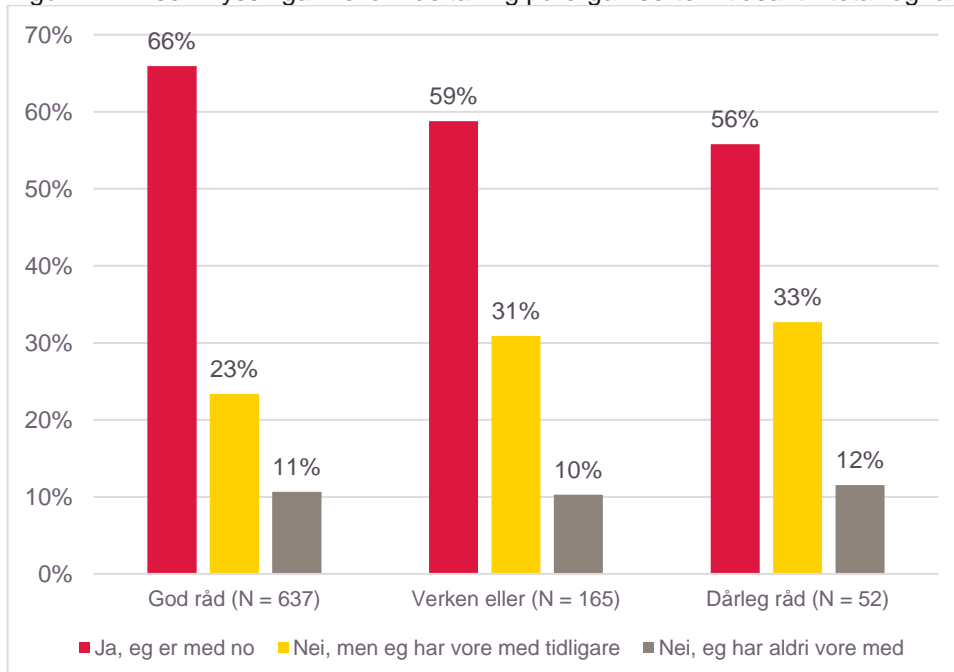
Figur 1.11 viser kryssinga mellom frukostvaner og familieøkonomi for Lindås kommune. Her er berre svara frå ungdommane i Lindås kommune, då rapporteringa på svara vart endra mellom 2016 og 2017.

Figur 1.11: Frukostvaner, delt inn etter økonomisk status for Lindås kommune

Dei fleste ungdommane frå Lindås et frukost daglig. For fylket som heilheit er det dei med god råd som et frukost oftast, men i Lindås er dette bildet annleis. Ingen av dei som har hatt dårleg råd svarta at dei et frukost sjeldan eller aldri, blant dei i gruppene «Verken eller» og «God råd» er det høvesvis 11 % og 14 % som ikkje et frukost. Det er også ein større del av dei som har hatt dårleg råd som svarta at dei et frukost kvar dag enn av dei med god råd. Dette er som sagt motsett tendens i forhold til resten av fylket, der dei med dårleg råd et frukost sjeldnare enn dei som har hatt god råd.

Figur 1.12 viser kryssinga mellom deltaking på organiserte fritidsaktivitetar og familieøkonomi.

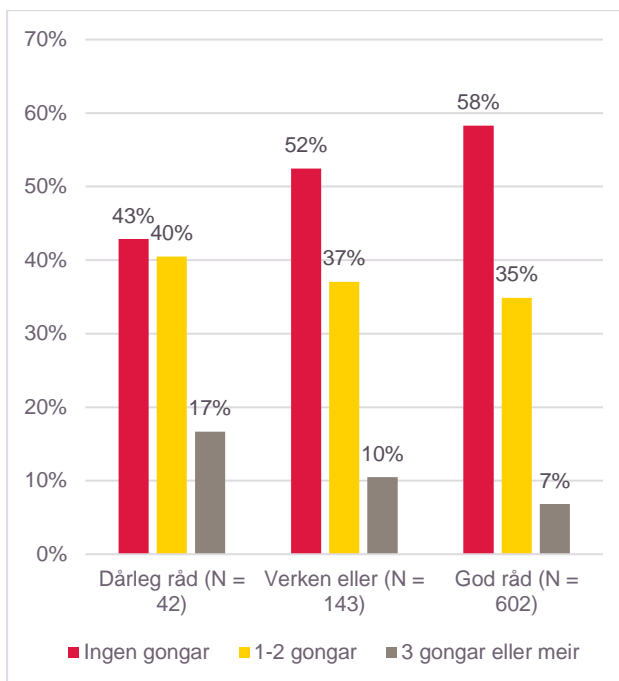
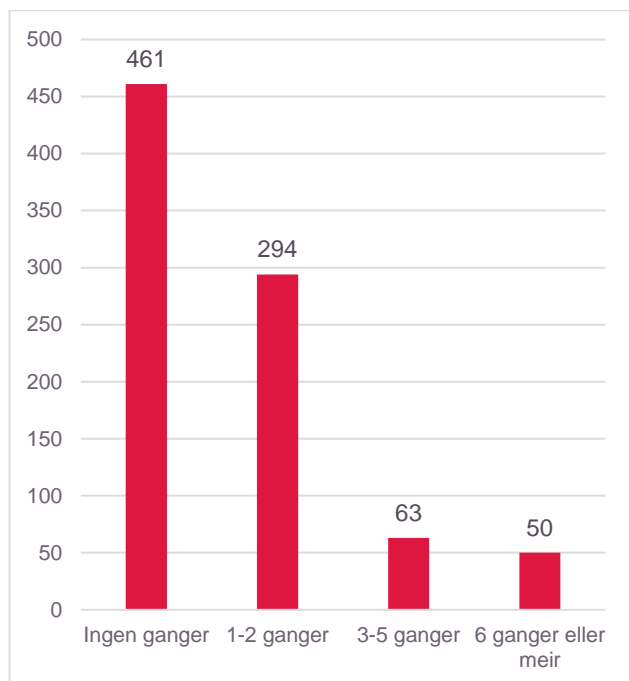

Figur 1.12: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status

Dei som har dårleg råd er mindre med på organiserte fritidsaktivitetar enn dei med god råd. Det vi likevill ser er at delen som svarta at dei aldri har vore med er like stor i alle gruppene, det er spesielt for desse tre kommunane. I fylket som heilheit er det relativt mange blant dei som har hatt dårleg råd som aldri har vore med på organiserte fritidsaktivitetar. I dei tre kommunane er det likevill ein større del blant dei som har hatt dårleg råd som har slutta på organiserte fritidsaktivitetar enn blant dei med betre råd.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den. Tenestene varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengen mellom tilbodet i dei fem kommunane, og desse funna. Ein må difor nytte lokalkunnskap i arbeidet med desse tala.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? – Helsesøster eller skulelege», og fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.13. Figur 1.14 viser kor stor del som ikkje har besøkt skulehelsetenesta delt inn etter økonomisk status.

Figur 1.13: Svarfordeling på spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? - Helsesøster eller skulelege»

Figur 1.14: kor stor del som aldri har besøkt skulehelsetenesta, delt inn etter økonomisk status

Av figuren over til venstre ser vi at ein stor del av ungdommane i dei tre kommunane har besøkt skulehelsetenesta. Om lag 47 % har vore innom skulehelsetenesta minst éin gang. Dette er omtrent som like stor del som i fylket forøvreg.

Ser vi litt nærmare på kven som har nytta skulehelsetenesta ser vi at det er ein større del blant dei som har hatt dårleg råd som nyttar denne tenesta, enn av dei med god råd (figur 1.14). Godt over halvparten av dei med dårleg råd har vore innom skulehelsetenesta. Dette kan sjølvsagt kome av fleire årsaker, anten om det er at dei med dårleg råd er meir plaga av psykiske og fysiske plager enn dei med god råd, eller om dei med god råd har fleire alternativ. Men det viser at dei som kanskje har mest behov for ei slik teneste også brukar den.

I kapittelet for heile fylket ser vi meir på korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

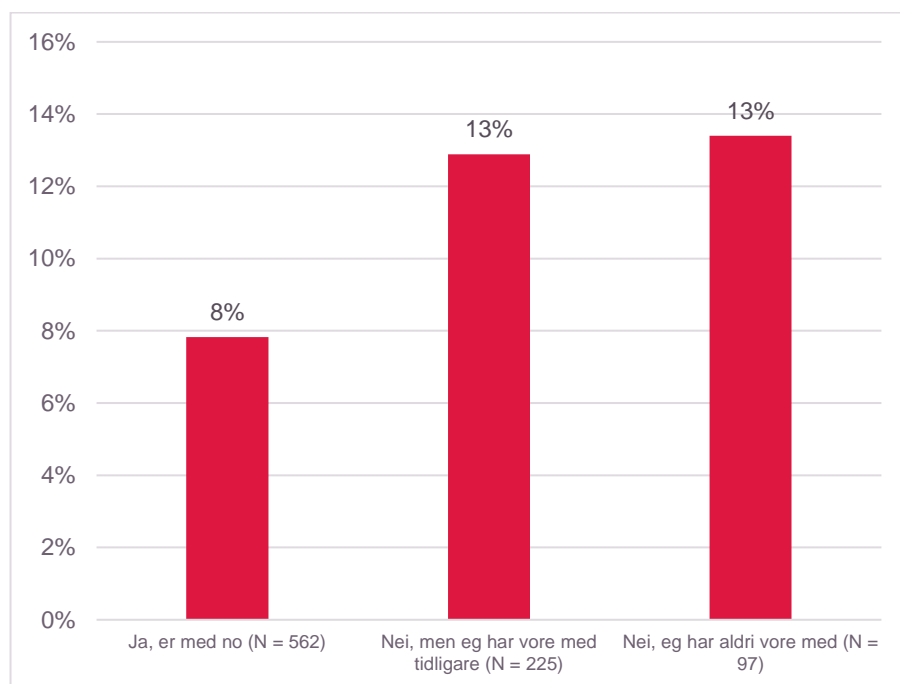
TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei tilbringer mest tid, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet med trivsel i skulen.

Dei aller fleste trivast i skulen, med trivselen er litt lågare i dei tre kommunane (90 %) enn i fylket som heilheit (93 %). I dei neste figurane ser vi nærmare på dei som ikkje trivast i skulen.

Figurane under viser den delen som svarta «Litt ueinig» og «Heilt ueinig» på spørsmål der ungdommane blei bedne om å ta stilling til påstanden «Eg trivast på skulen», kryssa med andre variablar. Dei aller fleste trivast som sagt i skulen, men figurane her viser om dei som ikkje trivast har meir til felles enn at dei ikkje trivast.

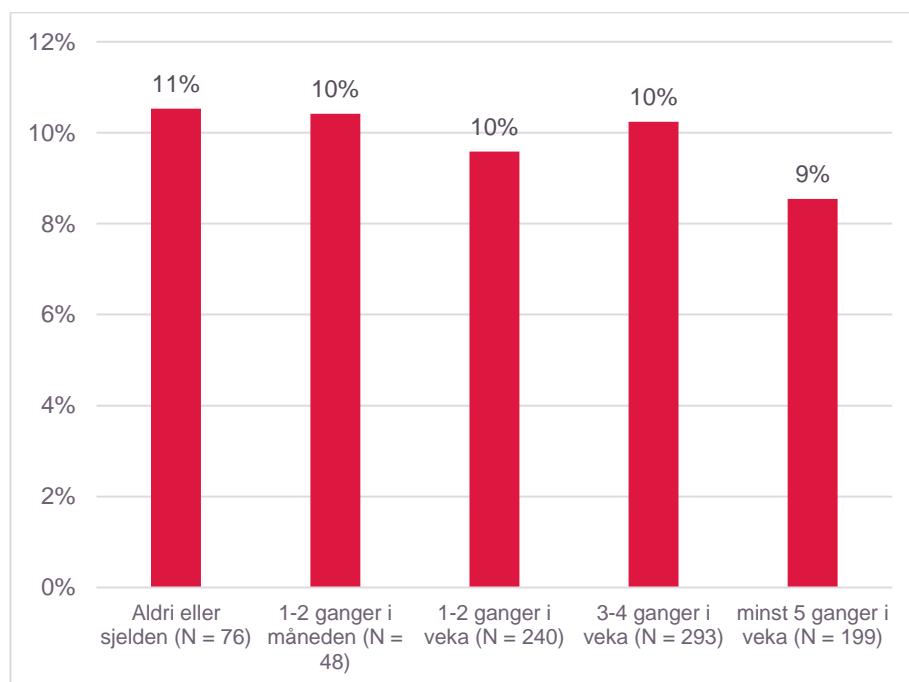
Figur 1.15 viser kryssinga mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.15: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt på deltaking på organiserte fritidsaktivitetar

I Radøy, Meland og Lindås er det dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar som også trivast best på skulen. Dette stemmer overeins med det vi ser i fylket som heilheit. Det er nesten ingen skilnad mellom dei to gruppene som ikkje er med.

Figur 1.16 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar. Svarta er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?»

Figur 1.16: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar

I dei tre kommunane ser det ikkje ut til å vere nokon samvariasjon mellom det å vere fysisk aktivitet og trivsel i skulen. Dette er ein anna tendens enn det vi har sett i fylket, der dei som trenar minst éin gong i veka trivast betre i skulen enn dei som trenar sjeldnare enn dette.

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatata blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

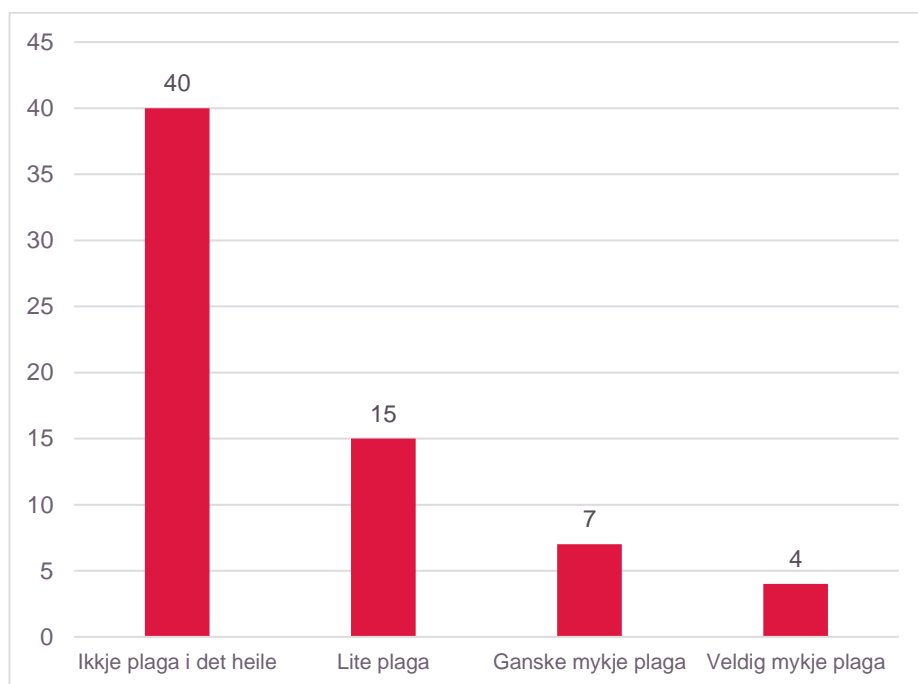
Samnanger kommune

Samnanger kommune gjennomførte Ungdata-undersøkinga i 2015. Den følgjande delen viser svara frå dei som gjekk på ungdomskulen 2014/2015.

Ungdommane frå Samnanger ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. I dei fleste figurane er Samnanger slått saman med Kvam, Vaksdal og Osterøy. Det er av anonymitetsomsyn til dei som svara. Svara til ungdommane i desse kommunane følgjer i stor gard dei same mønstera.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

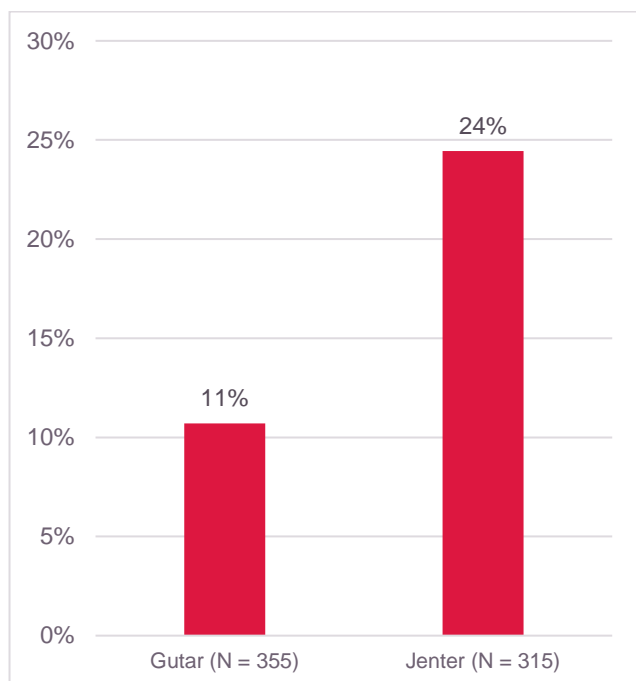
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå Samnanger på spørsmålet «Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: – Kjent deg einsam?». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «Ikkje plaga i det heile», «Lite plaga», «Ganske mykje plaga» og «Veldig mykje plaga».

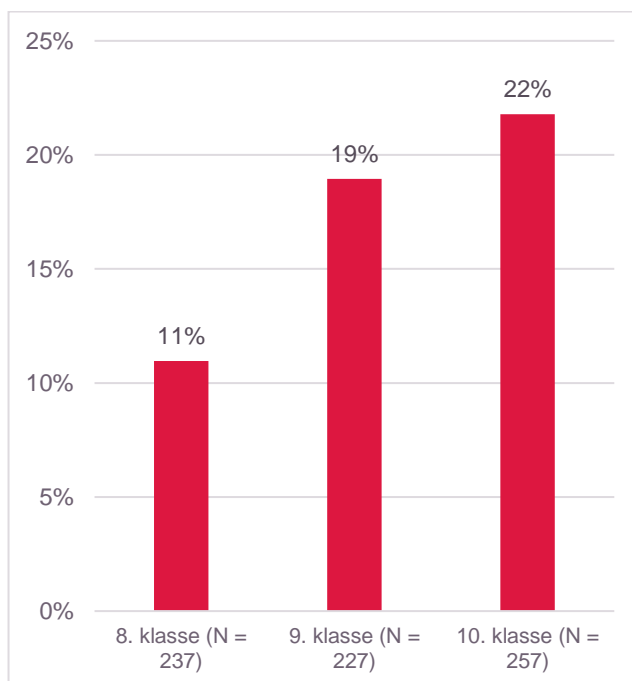
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: - Kjent deg einsam?" for Samnanger

I Samnanger kommune oppgir 17 % av ungdommane at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd. Det er ein litt lågare del enn det vi ser for fylket som heilskap, der 21% svara det same. Det vil sei at det er 11 ungdommar i ungdomskulealder frå Samnanger som er i gruppa vi kallar einsame.

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn. I desse figurane er svara frå Samnanger slått saman med svara til ungdommane frå Kvam, Vaksdal og Osterøy.

Figur 1.2: Kor stor del som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

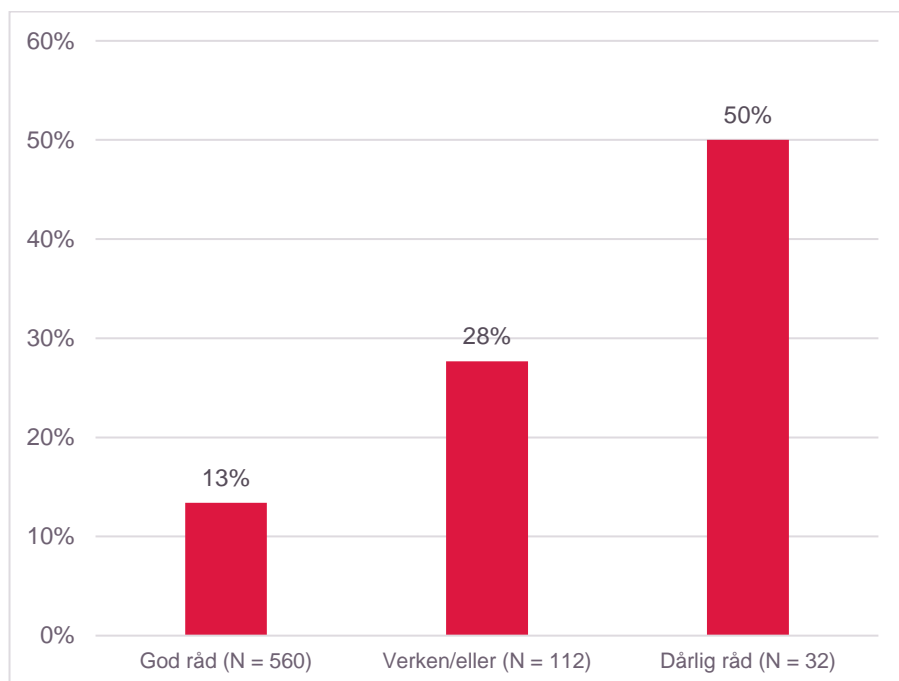

Figur 1.3: Kor stor del som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klasstrinn for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Av figurane kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar, og at kjensla av einsemd kjem i større grad med alderen. Figur 1.2 viser at blant gutane frå Samnanger, Kvam, Vaksdal og Osterøy svara 11 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, mens 24 % (1 av 4) av jentene har hatt den same kjensla. Figur 1.3 viser same mønster som vi ser for Hordaland som heilskap, der dei eldste er mest plaga med denne kjensla. Svare blei gitt skuleåret 2014/2015.

I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd».

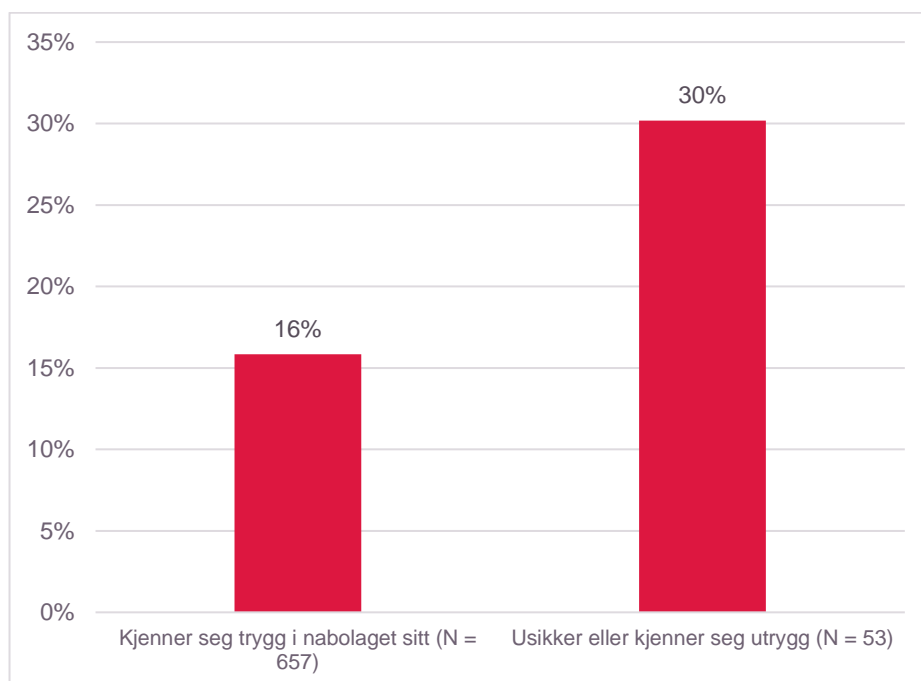
Figur 1.4 viser kryssinga mellom økonomisk status og einsemd for kommunane Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy.

Figur 1.4: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Dei fleste frå desse fire kommunane har hatt god råd dei siste åra, men det 34 ungdommar oppgir at familien deira har hatt dårleg råd anten delar av eller heile tida dei siste to åra. Det vi ser er at det er ein samvariasjon mellom kjensla av einsemd og økonomisk status. Dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra er i langt større grad plaga med kjensla av einsemd enn dei som har hatt god råd. Halvparten av dei som har hatt dårleg råd dei siste åra har også kjent seg einsame. Desse trekka ser vi også for fylket som heilskap.

Figur 1.5 viser kryssinga mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam.

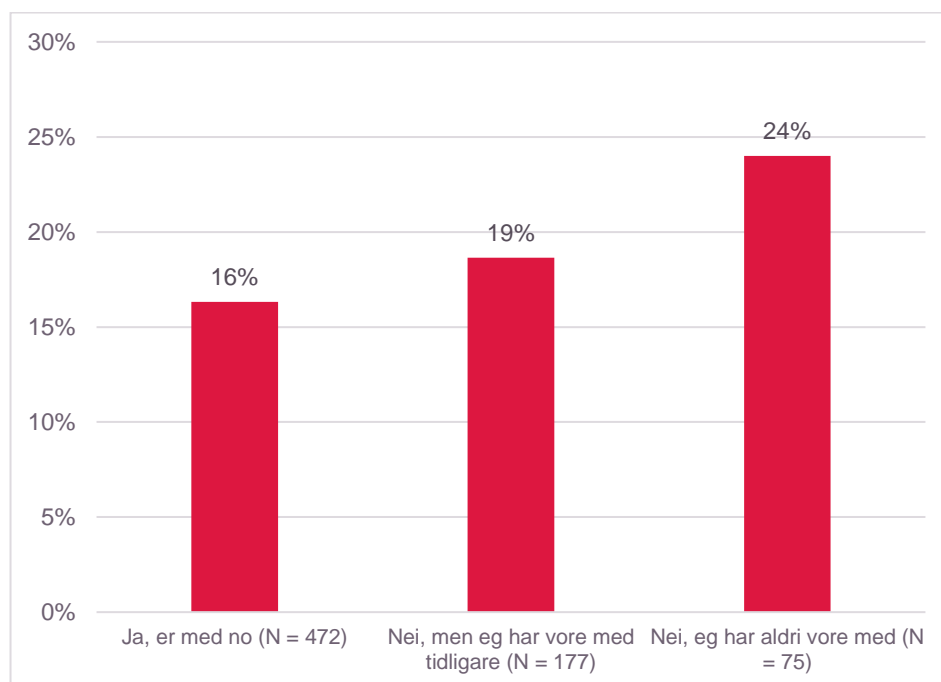

Figur 1.5: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Av dei 53 ungdommane som svarta at dei er usikker eller kjenner seg utrygge er det *tre eller færre* som kjem frå Samnanger. Det er fleire når vi tar med svarta frå Kvam, Vaksdal og Osterøy i tillegg til dei frå Samnanger.

Dei som er usikker eller kjenner seg utrygge i sitt nærmiljø, er i større grad einsame enn dei som kjenner seg trygge. Figuren viser ein samvariasjon mellom dei to variablane.

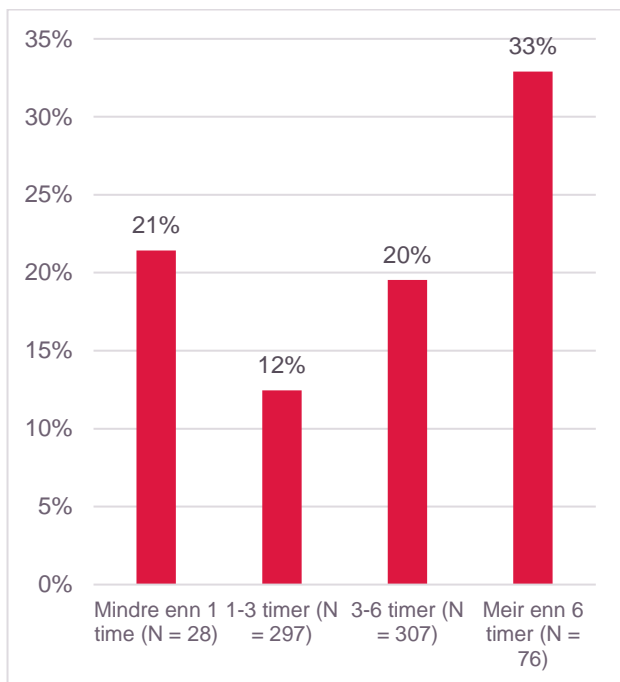
Figur 1.6 viser kor stor del som kjenner seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar.

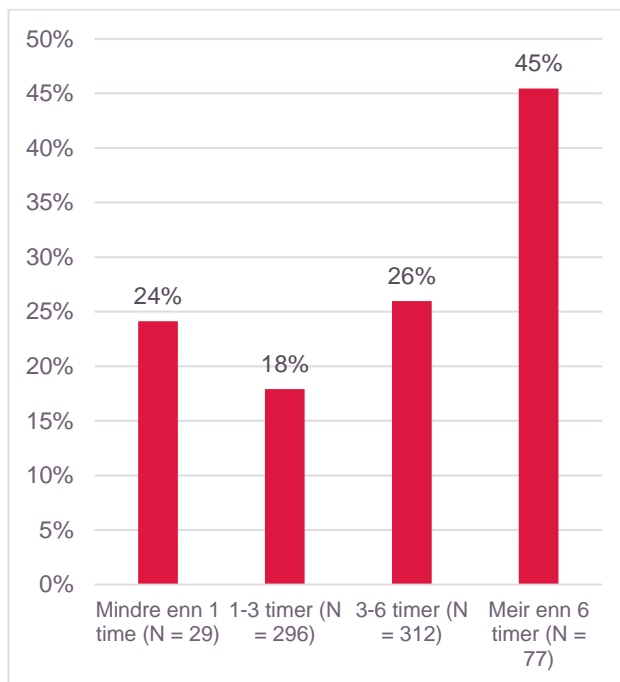
Figur 1.6: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

I fylket som heilskap ser vi at dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er mindre utsette for å vere einsame enn dei som ikkje er med. Dette gjeld også for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy. Vi ser også at dei som ikkje har vore med tidligare er dei som er mest einsame. Berre 10 av ungdommane frå Samnanger svara at dei aldri har vore med på organiserte fritidsaktivitetar.

Vi veit at ungdommar bruker ein del tid føre skjermar, og ønska å sjå litt nærmare på nettopp dette. Figurane 1.7 og 1.8 under ser vi korleis tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag variera i takt med einsemd og søvnproblem. Det er snakk om både TV, data og nettbrett. Figur 1.7 viser einsemd, og figur 1.8 viser søvnproblem.

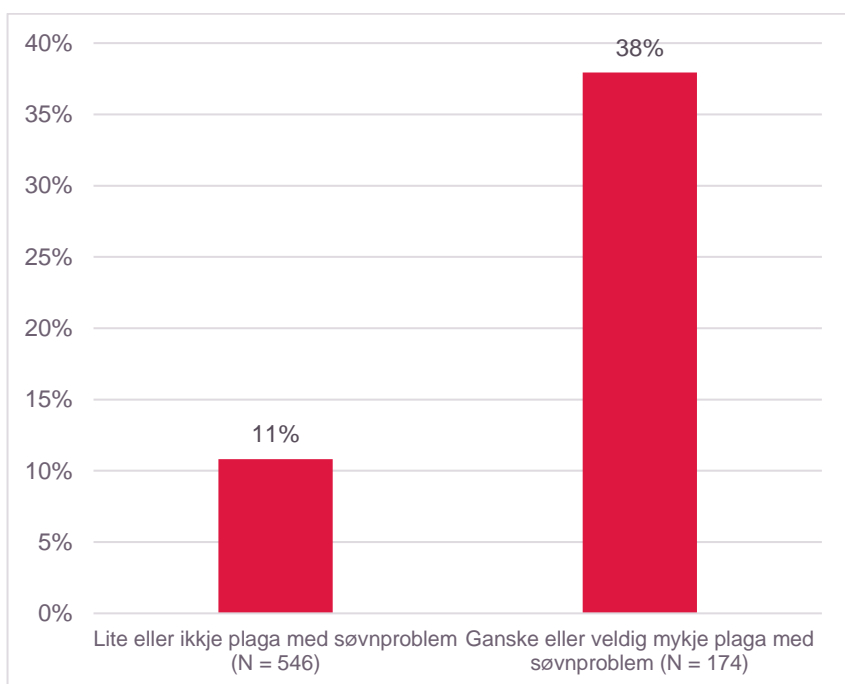
Figur 1.7: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tid føre ein skjerm for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Figur 1.8: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med søvnproblem, delt inn etter tid føre ein skjerm for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Dei som svara at dei sit mindre enn éin time føre ein skjerm frå Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy ser ut til å vere meir plaga med både einsemd og søvnproblem enn det vi ser i fylket som heilheit. Det må seiast at det er relativt få ungdommar i denne gruppa. Ser vi vekk frå gruppa som sit mindre enn éin time føre ein skjerm gjeld det same mønster som vi ser for fylket som heilskap; Jo meir ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plaga med både einsemd og søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar føre ein skjerm er 1 av 3 plaga med kjensla av einsemd, medan litt under halvparten i same gruppe har problem med søvnen.

Figur 1.9 viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svara at dei enten har vore «Lite plaga» eller «Ikkje plaga i det heile» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svara «Ganske mykje plaga» eller «Veldig mykje plaga» med søvnproblem.

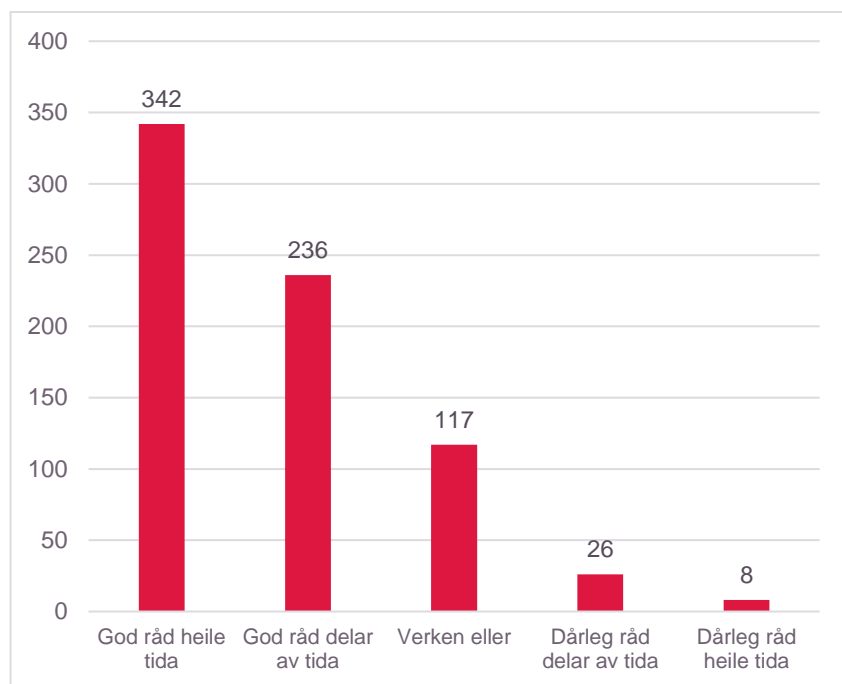

Figur 1.9: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter søvnproblem for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Det er ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har 4 av 10 kjent seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot berre like over 1 av 10 som har kjent seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

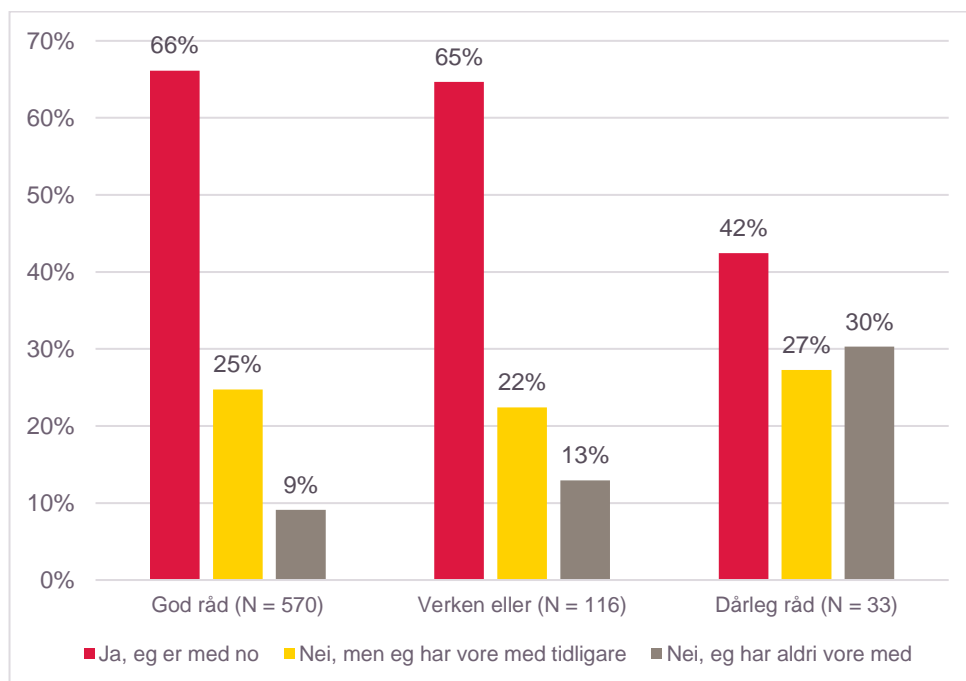
Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status. Figur 1.10 viser svarfordelinga på spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?» for ungdommane frå Samnanger, Osterøy, Kvam og Vaksdal.

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?" for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Dei aller fleste frå dei fire kommunane har hatt god råd, men vi ser at 34 ungdommar har oppgitt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste åra. I dette kapitlet er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Gruppa «Dårleg råd» er dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» og «Vi har hatt dårleg råd heile tida», Gruppa «Verken/ eller» er dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd», og gruppa «God råd» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

Figur 1.11 viser kryssinga mellom deltaking på fritidsaktivitetar og familieøkonomi.

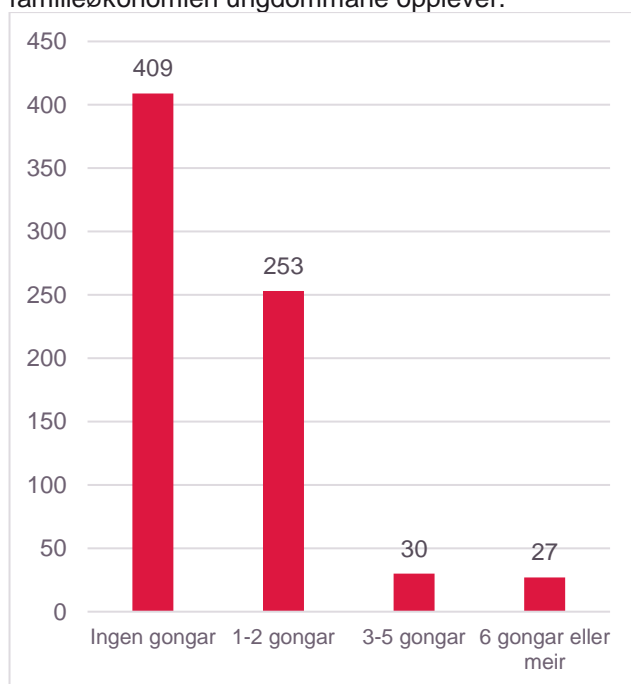

Figur 1.11: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

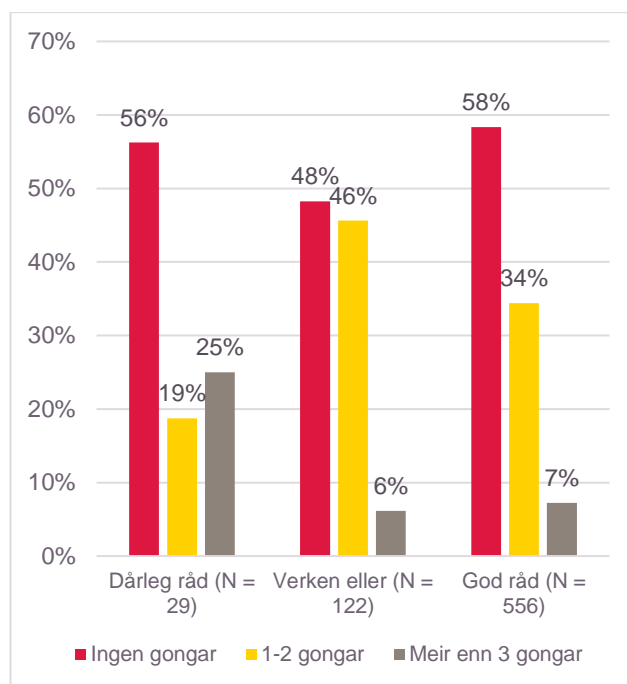
Dei som har dårleg råd er mindre med på organiserte fritidsaktivitetar enn dei med god råd. Det er også ein langt større del blant dei i gruppa «Dårleg råd» som svarta at dei aldri har vore med på organiserte fritidsaktivitetar. Dette er det same mønsteret vi ser når vi ser på fylket som heilskap.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den. Tenestene varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengen mellom tilbodet i dei fem kommunane, og desse funna. Ein må difor nytte lokalkunnskap i arbeidet med desse tala.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedene? – Helsesøster eller skulelege». Fordelinga av svarta på dette spørsmålet er vist i figur 1.12. Figur 1.13 viser koreleis svarta fordelt seg på spørsmålet delt inn etter familieøkonomien ungdommane opplever.

Figur 1.12: Svarfordeling på spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedane? - Helsesøster eller skulelege» for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Figur 1.13: kor stor del som aldri har besøkt skulehelsetenesta, delt inn etter økonomisk status for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Av figuren over til venstre ser vi at ein god del av ungdommane i dei fire kommunane har nytta skulehelsetenesta. 43 % av ungdommane frå Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy har vore innom skulehelsetenesta minst éin gang. Det er omtrent på snittet for Hordaland, berre litt under.

For Hordaland som heilskap observerte vi ein tendens der dei i gruppa «*Dårleg råd*» gjekk meir til skulehelsetenesta enn dei i gruppa «*God råd*». Dette mønsteret gjeld delvis for dei fire kommunane. 1 av 4 som har hatt dårleg råd har vore innom skulehelsetenesta 3 gongar eller meir, men det er ein stor del av denne gruppa som aldri har vore innom. Delen som ikkje har vore innom skulehelsetenesta er relativt lik for alle dei tre gruppene, men dei som verken har hatt god eller dårleg råd brukar tenesta litt meir enn dei andre.

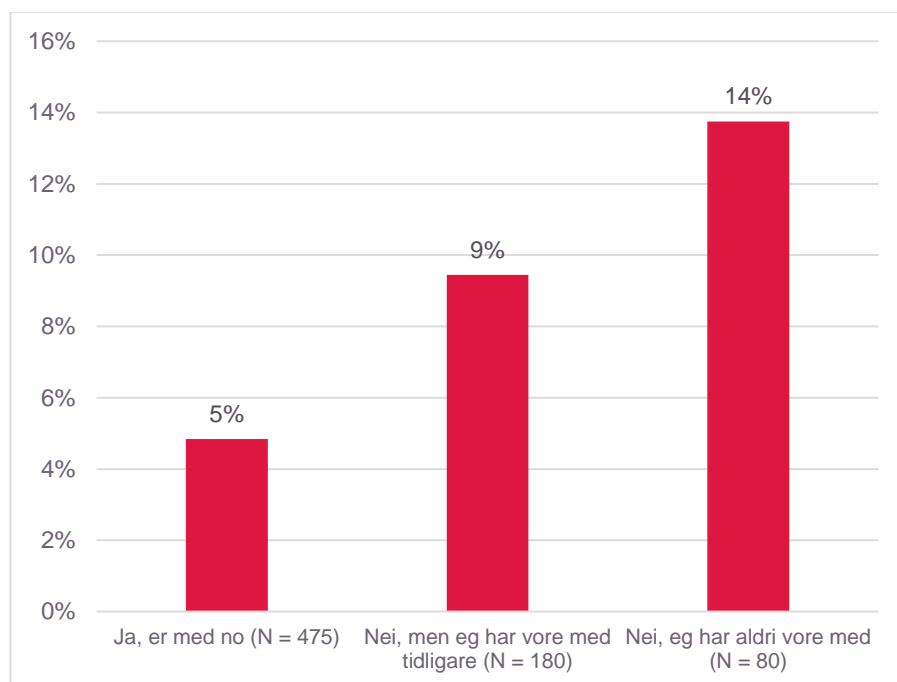
I kapittelet for heile fylket kan du lese meir om korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei oppheld seg mest, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet trivsel i skulen.

Dei aller fleste trivast i skulen, både i dei fire kommunane (93 %) og i fylket som heilskap (93 %). I dei neste figurane ser vi nærmare på dei som ikkje trivast i skulen. Figurane under viser den delen som svara «*Litt ueinig*» og «*Heilt ueinig*» på påstanden «*Eg trivast på skulen*», delt inn etter svara på andre spørsmål.

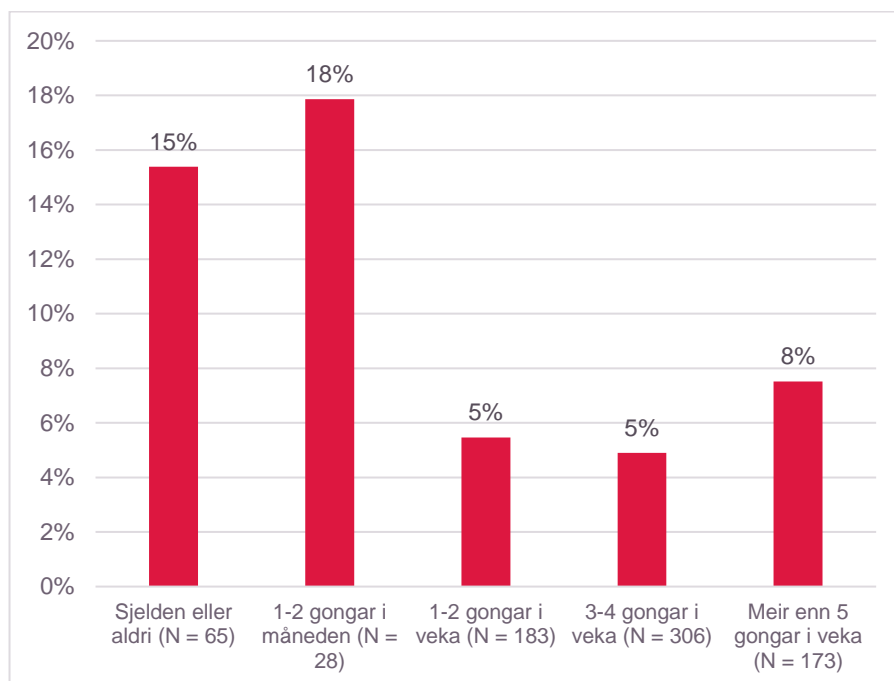
Figur 1.14 viser kryssinga mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.14: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt på deltaking på organiserte fritidsaktivitetar for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Ser vi på Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy er det dei som aldri har vore med på organiserte fritidsaktivitetar som mistrivast mest i skulen. Dei som er med no finn vi i andre enden av skalaen, det er nemleg størst del av denne gruppa som trivast i skulen.

Figur 1.15 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar. Svara er delt inn etter spørsmålet «*Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?*».

Figur 1.15: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Av figuren ser vi at det er skilnad mellom dei som trener lite (2 gongar i månaden eller mindre) og dei som trenar minimum éin gang i veka. Ein må vere litt forsiktig med konklusjonen her, og forsøke å sjå litt nærmare på årsak/verknad: kan det vere slik at dei som ikkje trener er dei som mistrivast i skulen, eller er det sånn at dei som ikkje har det bra og mistrivast i skulen, heller ikkje orkar å trene? Det er også verdt å merke seg at det er eit lite hopp opp blant dei som trenar minst 5 gongar i veka.

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatane blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

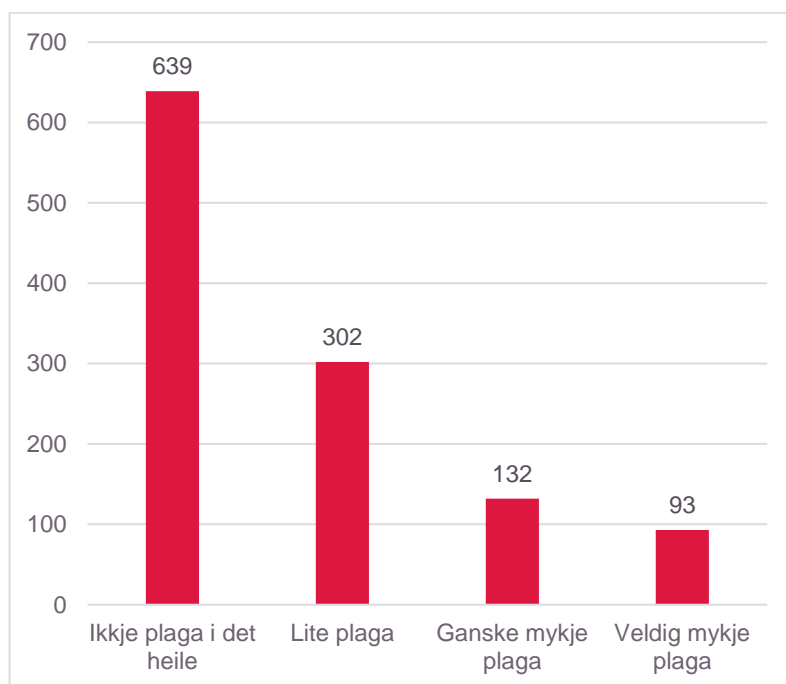
Stord kommune

Stord kommune var med på Ungdata i 2015. Det vil sei at svara er gitt av dei som gjekk på ungdomskulen og vidaregåande skuleåret 2014/2015.

Ungdommane frå Stord ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. Stord følgjer stort sett dei same mønstera som vi ser for fylket som heilskap, men det er nokre mindre variasjonar. Stord skil seg noko ut når det gjeld delen som svara at dei er einsame og når det gjeld trivsel i skulen. Færre av ungdomskuleelevane frå Stord er einsame, men fleire mistrivast i skulen. Når vi samanliknar Stord med Hordaland må ein hugse at tala frå Hordaland er nyare (2017) enn dei frå Stord (2015).

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

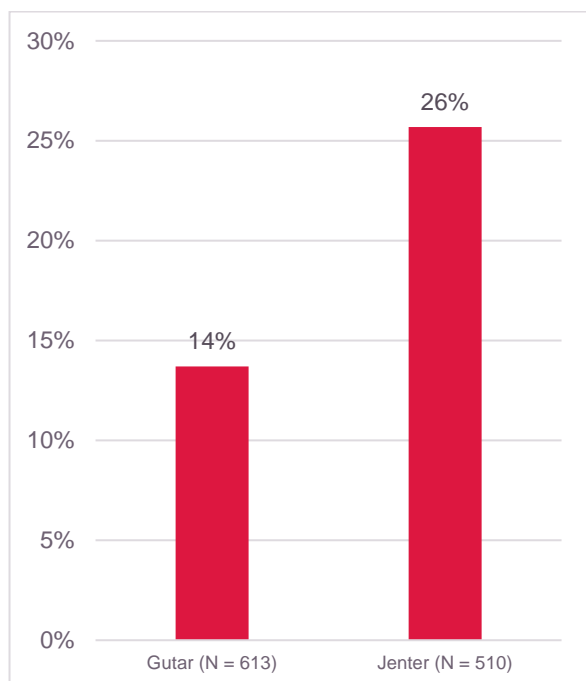
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå Stord kommune på spørsmålet «Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: – Kjent deg einsam?». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «Ikkje plaga i det heile», «Lite plaga», «Ganske mykje plaga» og «Veldig mykje plaga».

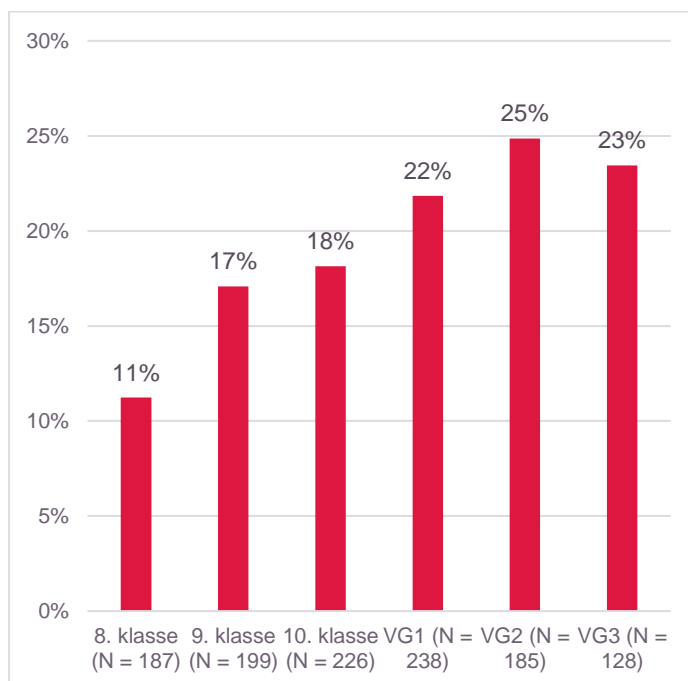
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

I Stord kommune oppgir 19 % av elevane at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka. Men ser vi berre på dei som gjekk på ungdomskulen var det 16 % som svara at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, ser vi på alle ungdomskuleelevane i Hordaland var det 21 % som svara at dei var einsame. Stord kommune ligg altså eit godt stykke under snittet for Hordaland (2017).

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser delen som har svara at dei er ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn.

Figur 1.2: Kor stor del som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

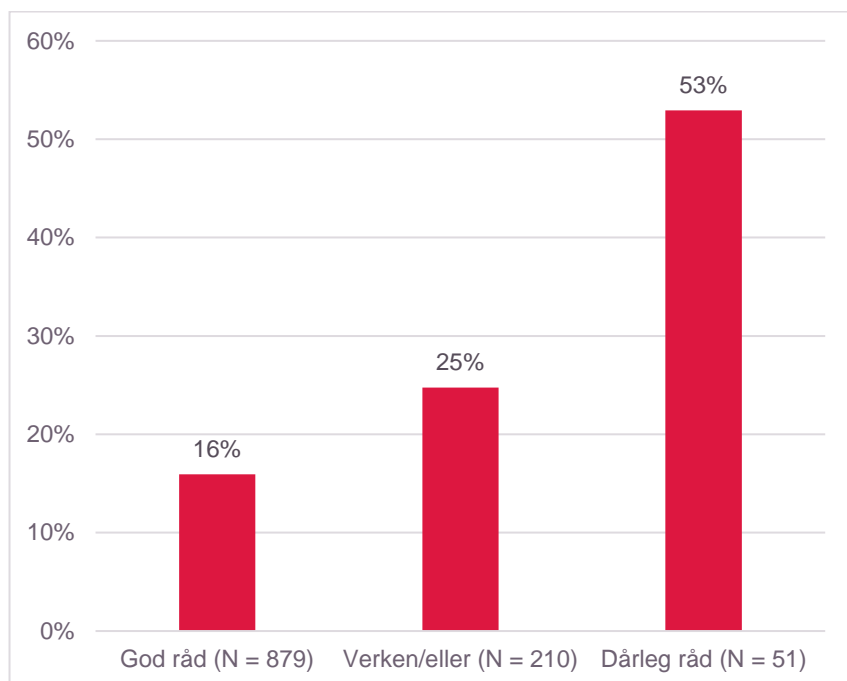

Figur 1.3: Kor stor del som vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klassetrinn

Av figurane kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar, og at kjensla av einsemd kjem i større grad med alderen. Figur 1.2 viser at blant gutane frå Stord oppgir 14 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, mens 26 % av jentene har hatt den same kjensla. Av figur 1.3 ser vi at det er fleire av dei eldre ungdommane som kjenner på denne kjensla enn dei yngre. 1 av 4 ungdommar som gjekk på vidaregåande skule i 2014/2015 har følt seg ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd. Blant dei i 8.klasse er det same talet 1 av 10.

I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd».

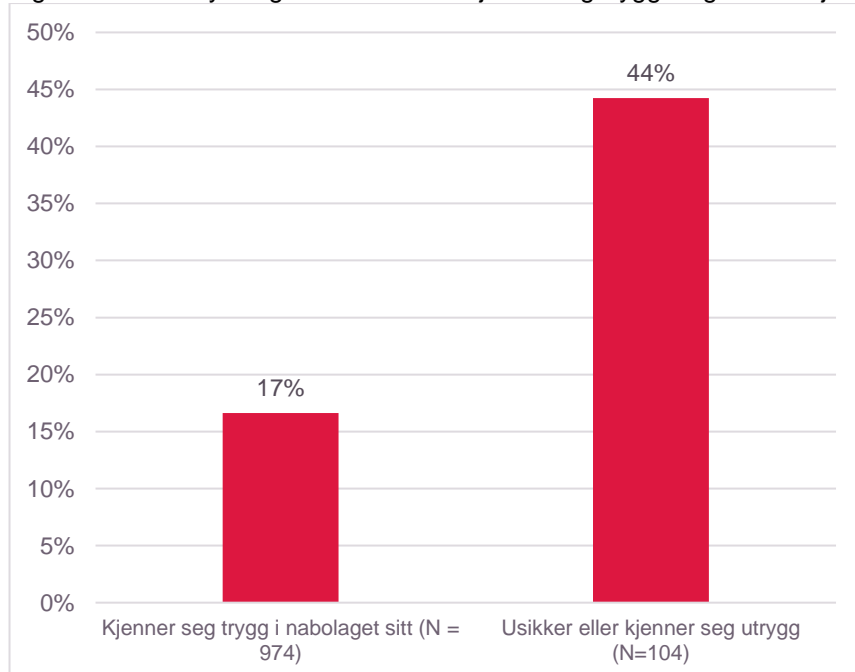
Figur 1.4 viser kryssinga mellom den opplevde familieøkonomien til ungdommane og kjensla av einsemd.

Figur 1.4: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter økonomisk status

Dei fleste frå Stord kommune har hatt god råd dei siste åra, men det er nokon som ikkje har det. Det vi ser er at det er ein samvariasjon mellom kjensla av einsemd og økonomisk status. Halvparten av dei som svarta at dei har hatt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra, svarta også at dei er ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd. Bildet er derimot annleis for dei som har hatt god råd, men vi ser ein gradis overgang frå dei som har hatt god råd til dei som har hatt dårleg råd. Dette mønsteret ser vi også for fylket som heilheit.

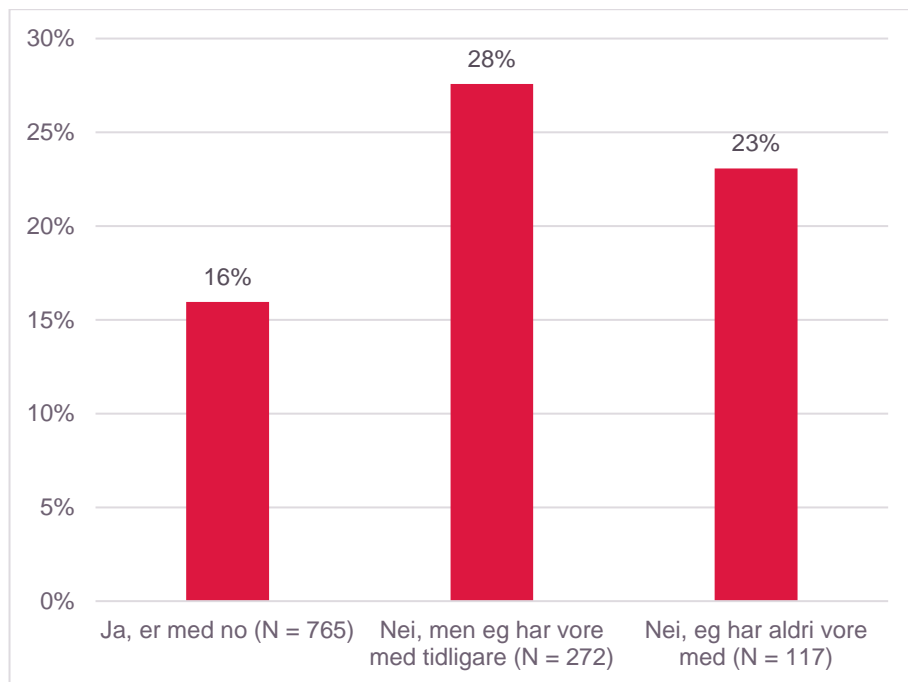
Figur 1.5 viser kryssinga mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam.

Figur 1.5: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Dei fleste frå Stord kjenner seg trygge, men relativt mange (104 ungdommar) svarta at dei er usikker eller kjenner seg utrygge i sitt nærmiljø, i tillegg svarta 44 % av desse at dei også er einsame. Figuren viser at det er ein samvariasjon mellom det å ikkje kjenne seg heilt trygg, og det å føle seg einsam.

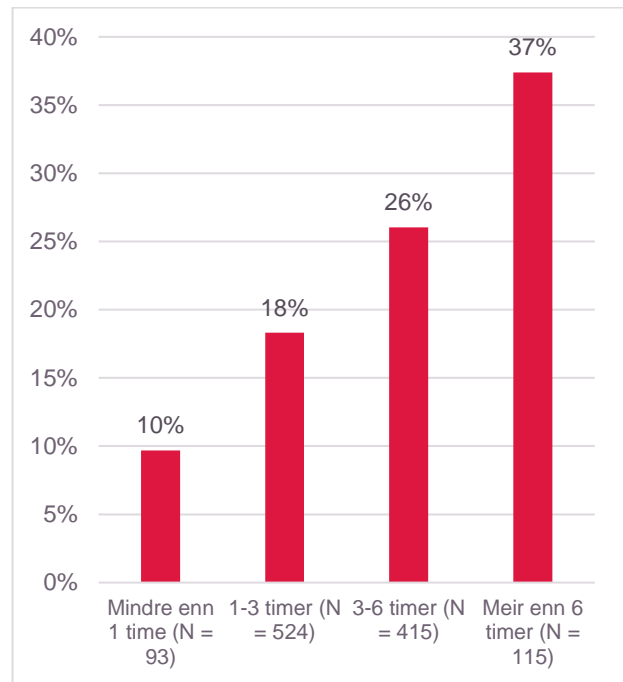
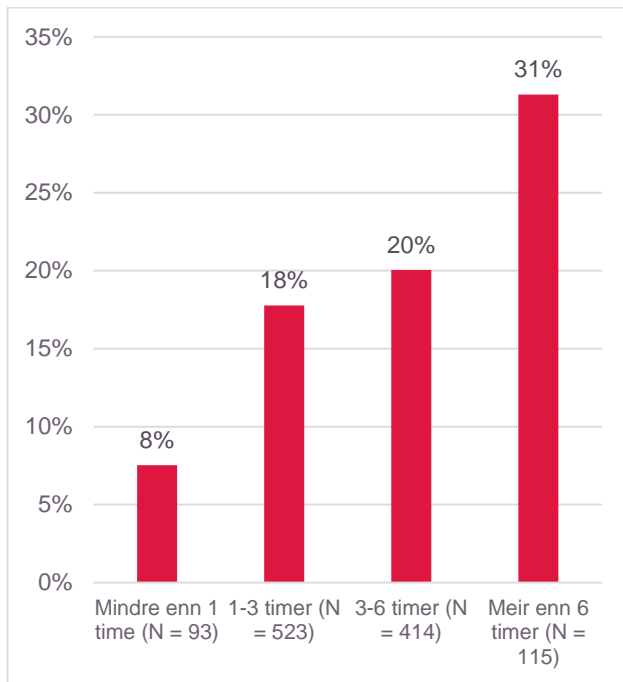
Figur 1.6 viser kor stor del som har følt seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar eller ikkje.

Figur 1.6: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

Dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er mindre utsette for å vere einsame enn dei som ikkje er med. Aller mest einsame er dei som har vore med tidligare, men ikkje er med no. Vi observera at variasjonen mellom dei ulike gruppene i dette spørsmålet er større for Stord enn for mange andre kommunar og fylket som heilheit. Merk også at 117 ungdommar frå Stord svara at dei aldri har vore med på organisert fritidsaktivitetar, noko som er relativt mange. Vi har ikkje sett på kor flinke dei som ikkje med på organiserte fritidsaktivitetar er på å organisere seg sjølv.

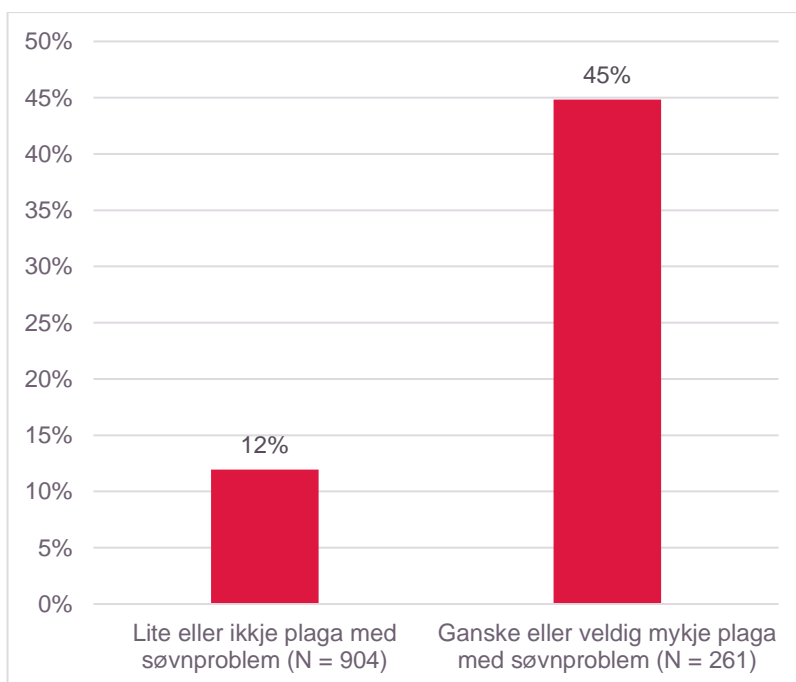
Vi veit at unge bruker mykje tid føre skjermar. Figurane 1.7 og 1.8 under viser tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag kryssa med einsemd og søvnproblem. Det er snakk om både TV, data og nettbrett. Figur 1.7 viser einsemd, og figur 1.8 viser søvnproblem.

Figur 1.7: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tid føre ein skjerm
 Figur 1.8: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med søvnproblem, delt inn etter tid føre ein skjerm

Jo meir ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plaga med både einsemd og søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar føre ein skjerm er 3 av 10 plaga med kjensla av einsemd, og nesten 4 av 10 har problem med søvnen. For dei som sit mindre enn éin time føre ein skjerm er det inntil 1 av 10 som har dei same problema. Vi ser altså ein samvariasjon mellom desse variablane. Den same samvariasjonen ser vi når vi ser på fylket som heilheit. Dei fleste frå Stord sit mellom 1-3 timar føre ein skjerm på ein vanleg dag. Dette er mindre enn det vi ser for fylket som heilheit.

Figuren under viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svara at dei anten har vore «Lite plaga» eller «Ikkje plaga i det heile» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svara «Ganske mykje plaga» eller «Veldig mykje plaga» med søvnproblem.

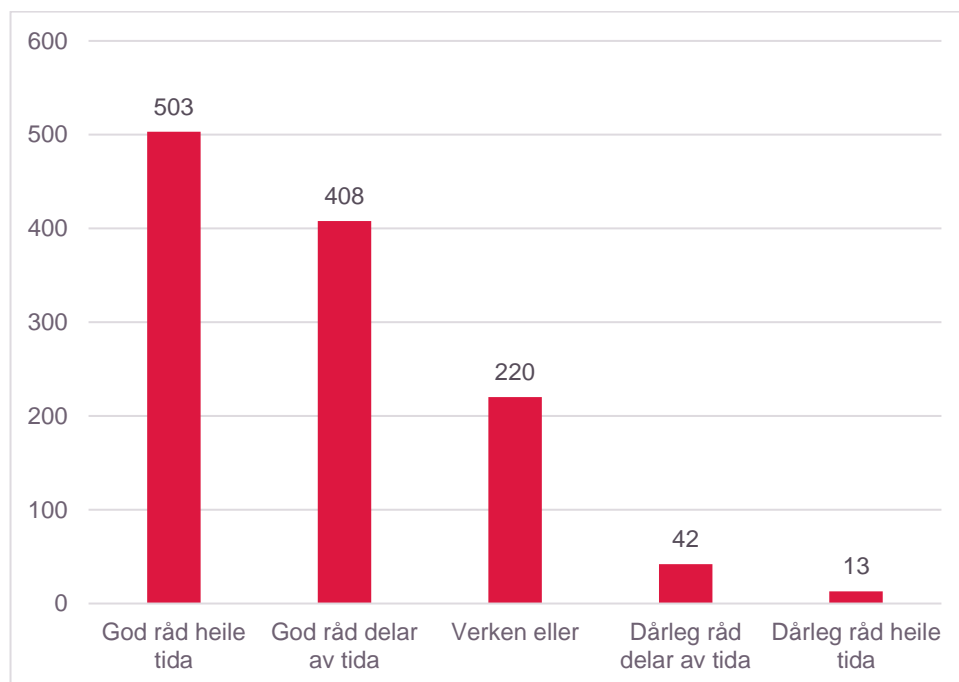
Figur 1.9: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter søvnproblem

Det er ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har nesten halvparten følt seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot berre omtrent 1 av 8 som kjenner seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet, dette er noko som gjeld for heile fylket. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status.

Figuren under viser svarfordelinga på spørsmålet «*Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?*» for ungdommane frå Stord.

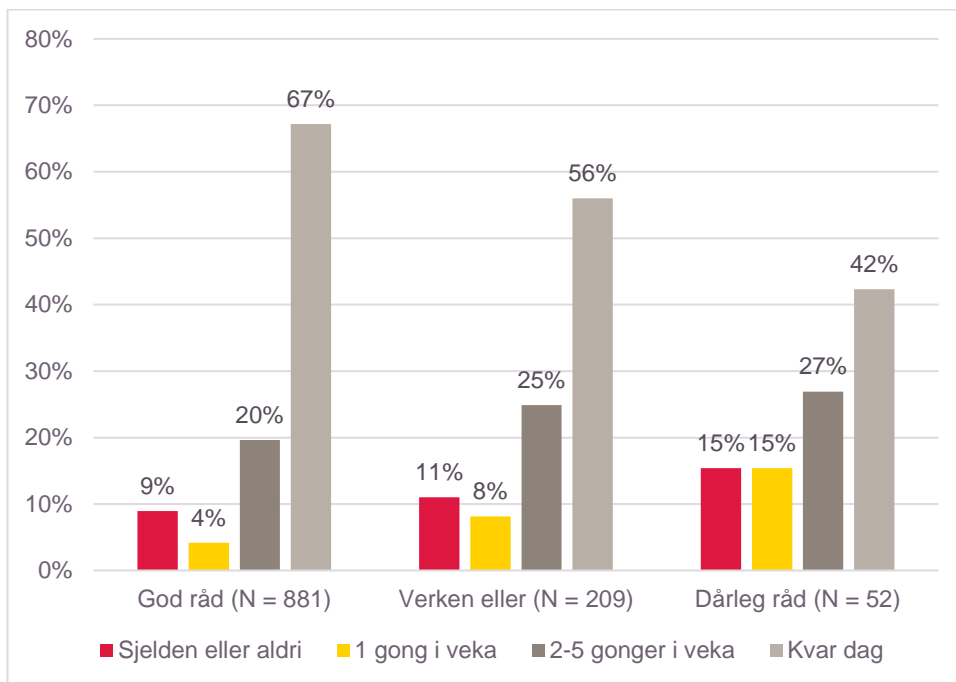

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?"

Dei aller fleste frå Stord har hatt god råd, men vi ser at 55 ungdommar har oppgitt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra.

I dette kapitlet er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Gruppa «*Dårleg råd*» er dei som svara «*Vi har stort sett hatt dårleg råd*» og «*Vi har hatt dårleg råd heile tida*», Gruppa «*Verken/ eller*» er dei som svara «*Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd*», og gruppa «*God råd*» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

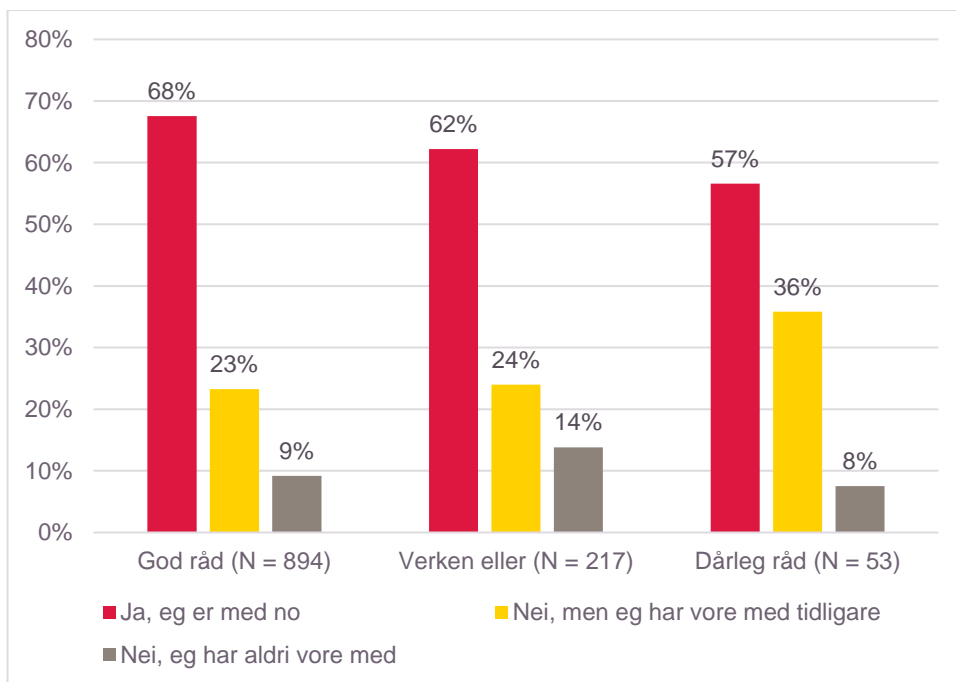
Figur 1.11 viser frukostvanene til ungdommane frå Stord delt inn etter den økonomiske statusen til deira familie.

Figur 1.11: Frukostvaner, delt inn etter økonomisk status

Figuren viser at det er stor skilnad mellom gruppene når det gjeld kor ofte ein et frukost. Nesten 7 av 10 av dei med god råd et frukost kvar dag, mens det blant dei som har hatt dårleg råd er 4 av 10 som et frukost dagleg. 3 av 10 i gruppa som har hatt dårleg råd svara at dei et frukost éin gong i veka eller sjeldnare.

Figur 1.12 viser kor stor del av dei ulike gruppene som er med på organiserte fritidsaktivitetar.

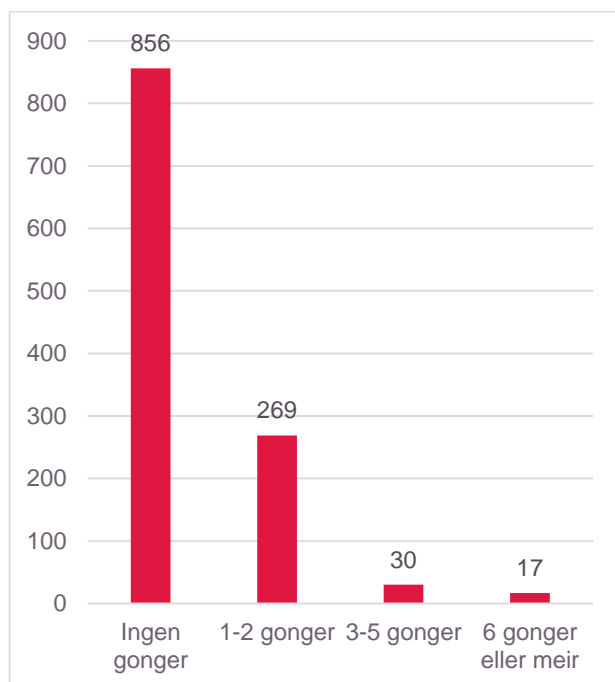

Figur 1.12: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status

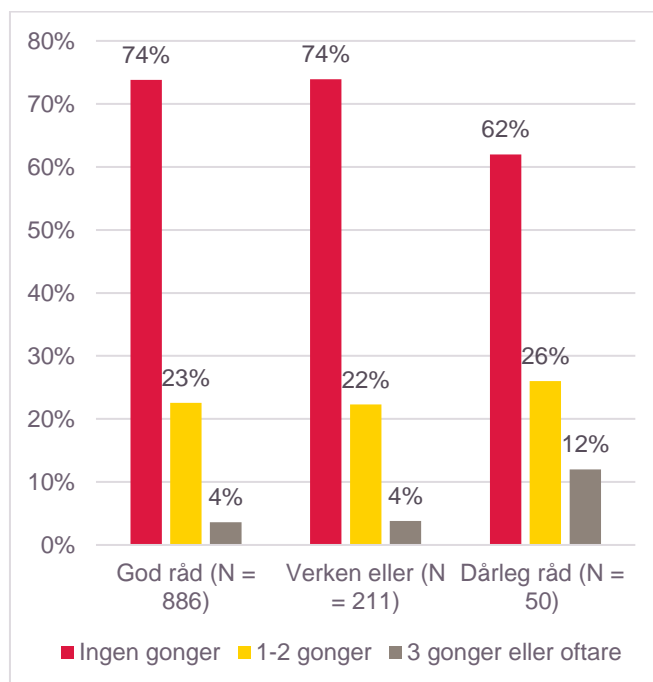
I Stord kommune er det skilnader mellom dei tre gruppene når det gjeld kor stor del som har delteke på organiserte fritidsaktivitetar. Blant ungdommane som har hatt god råd er 7 av 10 med på slike aktivitetar, det går gradvis nedover, og rett under 6 av 10 med dårleg råd er med på slike aktivitetar. I gruppa som har hatt dårleg råd er det mange som har vore med tidligare, men som ikkje er med lengre. Om det er økonomien som er årsaken til det, eller om det er andre grunner er usikkert og ein bør nytte lokalkunnskap til å seie noko om det.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den. Tenestene varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengen mellom tilbodet i dei fire kommunane, og desse funna.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? – Helsesøster eller skulelege». Fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.13. Figur 1.14 viser kor ofte ungdommane har besøkt skulehelsetenesta delt inn etter økonomisk status.

Figur 1.13: Svarfordeling på spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? - Helsesøster eller skulelege»

Figur 1.14: Del som aldri har besøkt skulehelsetenesta, delt inn etter økonomisk status

Av figuren over til venstre ser vi at det ikkje er ein liten del av ungdommane frå Stord som har nytta skulehelsetenesta. Det er 27 % av ungdommane frå Stord som har vore innom skulehelsetenesta minst éin gang. Det er ein lågare del som har nytta seg av denne tenesta på Stord enn i Hordaland som heilheit, der nærmare halvparten av elevane svarta at dei har vore innom skulehelsetenesta.

Ser vi litt nærmare på kven som har besøkt skulehelsetenesta ser vi at det er ein større del av dei med dårleg råd som nyttar denne tenesta, enn av dei med god råd (figur 1.13). I underkant av 4 av 10 blant dei med dårleg råd har vore innom skulehelsetenesta, mot 27 % av dei med god råd. Dette kan sjølvsagt kome av fleire årsaker, anten om det er at dei med dårleg råd er meir plaga av psykisk og fysiske plager enn dei med god råd, eller om dei med god råd har fleire alternativ. Men det viser at dei som kanskje har mest behov for ei slik teneste også brukar den.

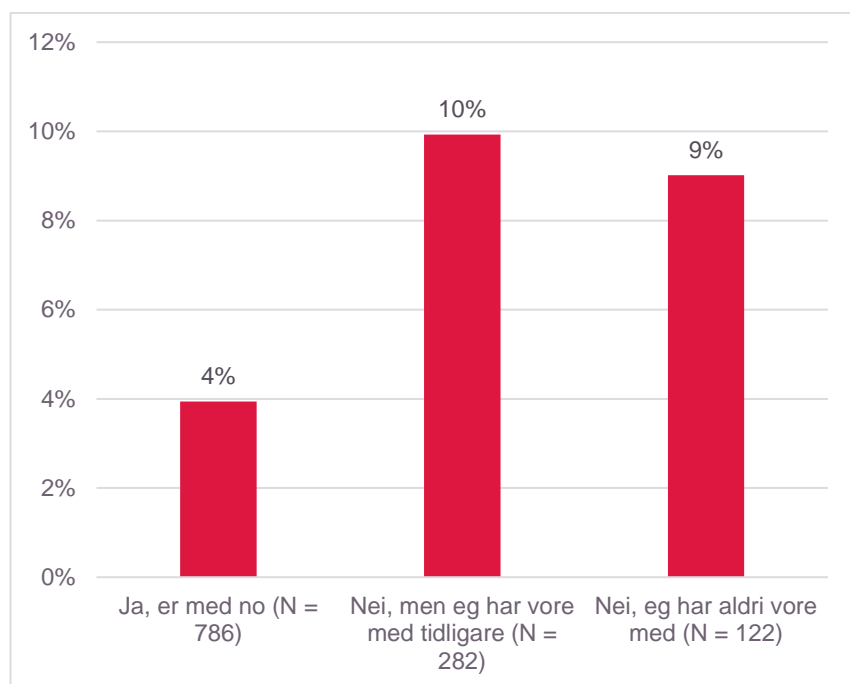
I kapittelet for heile fylket ser vi meir på korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei oppheld seg mest, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet trivsel i skulen.

Trivselen på Stord ligg like over det vi ser for fylket som heilheit. 94 % av ungdommane frå Stord kommune svarta at dei trivast, når vi ser på fylket som heilheit svarta 93 % det same. Vi ser litt nærmare på kven det er som ikkje trivast. Figurane under viser den delen som svarta «Litt ueinig» og «Heilt ueinig» på påstanden «Eg trivast på skulen», delt inn etter svara på andre spørsmål.

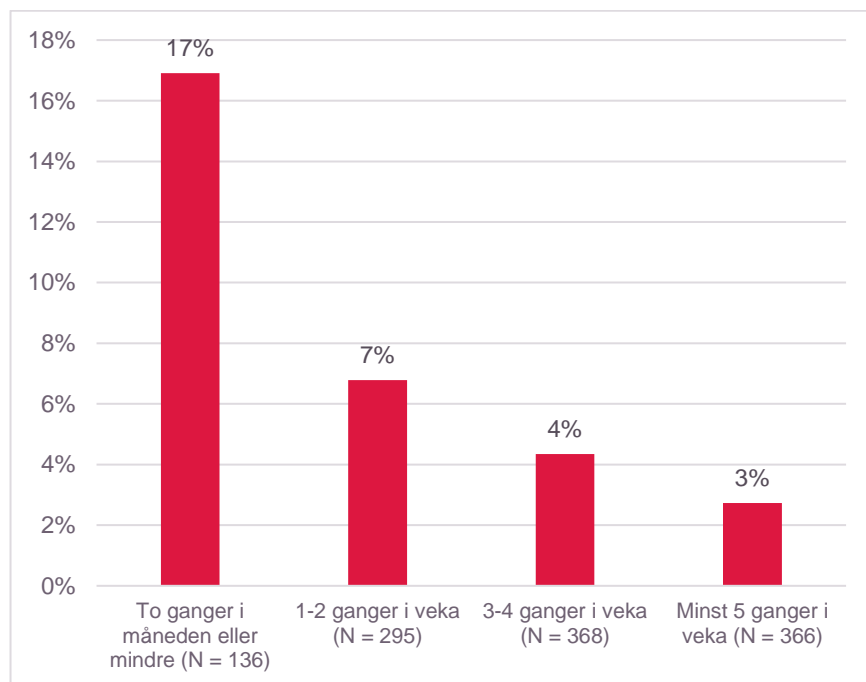
Figur 1.15 viser kryssinga mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.15: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt på deltaking på organiserte fritidsaktivitetar

I Stord kommune er det heilt klart dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar som også er dei som i størst grad trivast på skulen. Dei som trivast minst er dei som aldri har vore med på slike aktivitetar, men det er liten skilnad mellom dei to gruppene som ikkje deltek no.

Figur 1.16 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar. Svara er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?».

Figur 1.16: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar

Av figur 1.16 ser vi at det er stor skilnad mellom dei som trener lite (2 ganger i måneden eller mindre) og dei som trener minimum éin gang i veka, når det gjeld trivsel i skulen. Ein må vere litt forsiktig med konklusjonen her, og forsøke å sjå litt nærmare på årsak/verknad: kan det vere slik at dei som ikkje trener er dei som

mistrivast i skulen, eller er det sånn at dei som ikkje har det bra og mistrivast i skulen, heller ikkje orkar å trene?

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatata blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

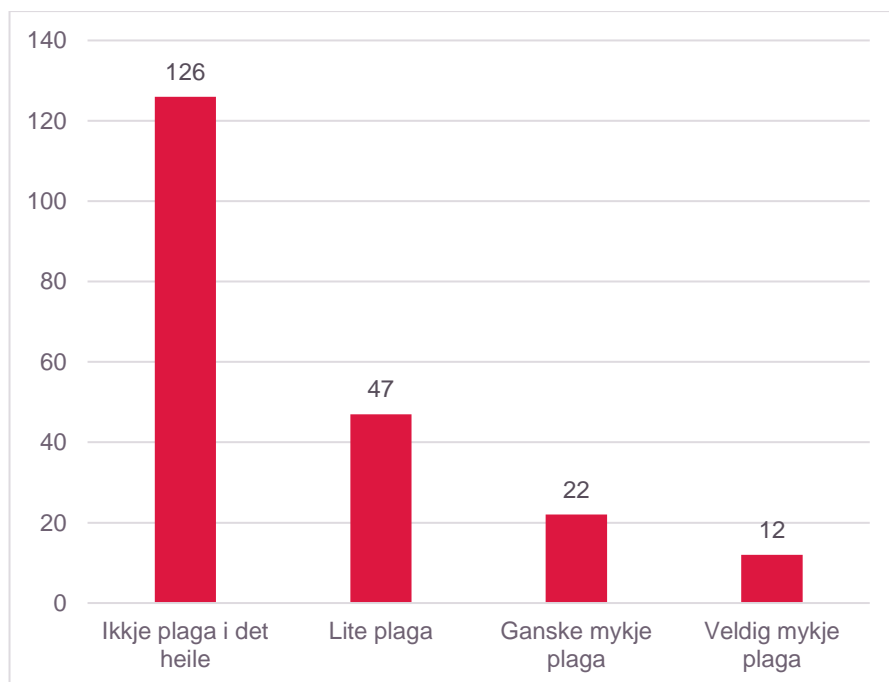
Sveio kommune

Sveio kommune gjennomførte Ungdata-undersøkinga i ungdomsskulen i 2016. Den følgjande delen viser svara frå dei som gjekk på ungdomsskulen 2015/2016.

Ungdommane frå Sveio ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. Sveio kommune følgjer i relativt stor grad dei same mønstera som fylket som heilskap, men skil seg på enkelte punkt frå resten av fylket. I Sveio er dei yngste mest einsame, medan dei er minst einsame i fylket forøvreg. I delar av dokumentet har vi grunna små tal slått saman tala frå kommunane Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll. Fitjar deltok i 2015, medan dei andre var med i 2016. Når vi ser på korleis familieøkonomi påverkar ungdommane sine liv skil desse kommunane seg noko frå fylket som heilskap.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

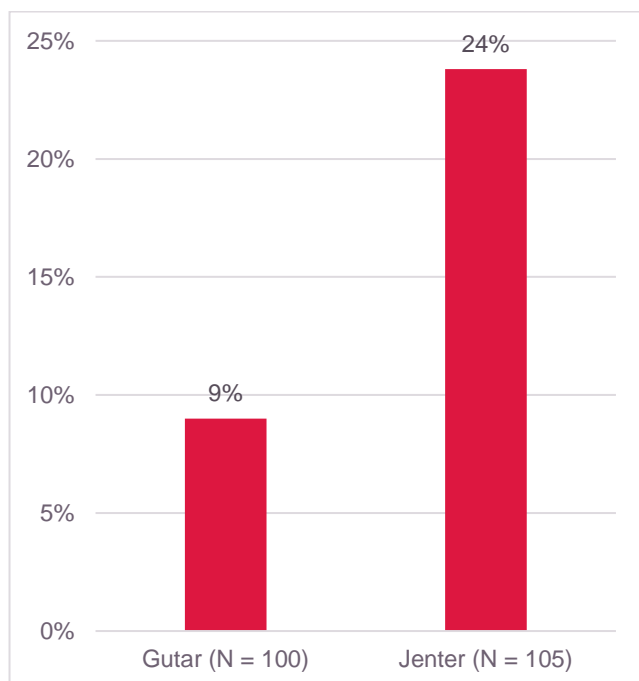
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå Sveio på spørsmålet «Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: – Kjent deg einsam?». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «Ikkje plaga i det heile», «Lite plaga», «Ganske mykje plaga» og «Veldig mykje plaga».

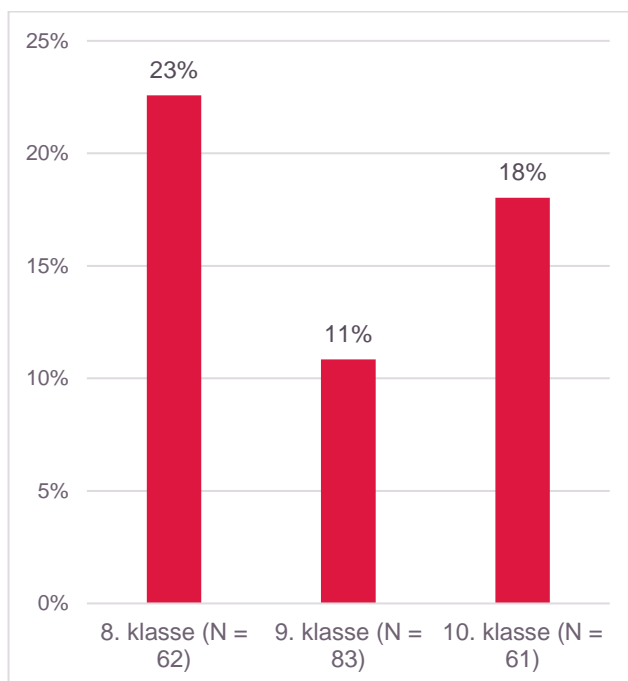
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plaga av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

Det er ein lågare del i Sveio kommune som er einsame enn det vi ser for fylket som heilheit. Frå Sveio kommune svara 16 % av ungdommane at dei hadde vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, for Hordaland er det 21% som svara det same. Men det er framleis 34 ungdommar frå Sveio som svara at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd i løpet av den siste veka.

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn.

Figur 1.2: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

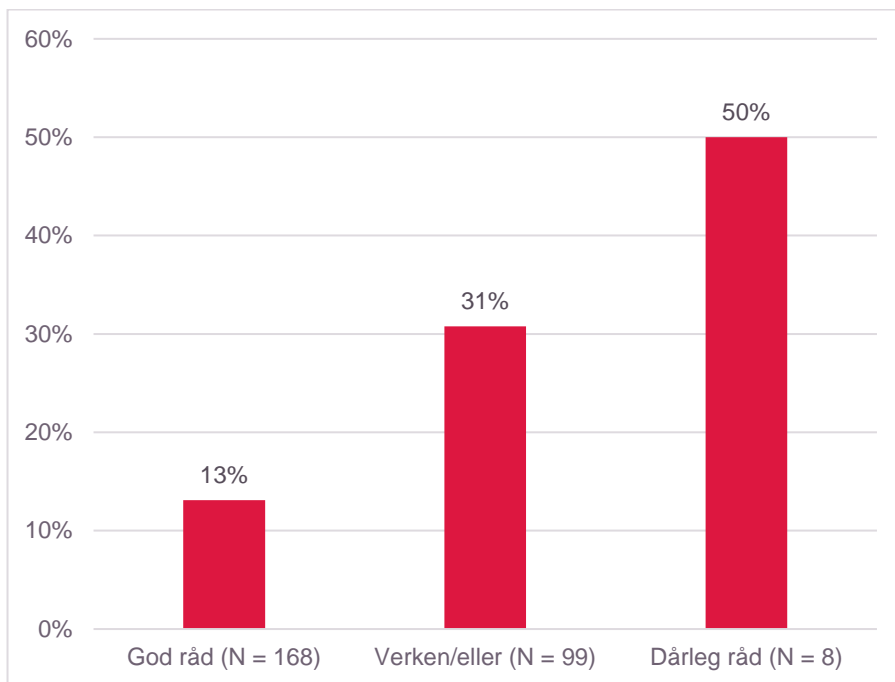

Figur 1.3: Delen som vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klassetrinn

Av figurane kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar, og at kjensla av einsemd variera med alder for ungdommane i Sveio. Figur 1.2 viser at av gutane frå Sveio oppgir 9 % (1 av 10) at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, mens 24 %, eller 1 av 4, av jentene har hatt den same kjensla. Figur 1.3 viser eit litt anna mønster enn det vi ser for Hordaland som heilskap. Blant dei som går i 8.klasse er det ein stor del som kjenner seg einsame, mens dei i 9.klasse i langt mindre grad har hatt denne kjensla den siste tida. For fylket ser vi at delen som kjenner seg einsame veks med alderen. Det vil vere kullvariasjonar, og ein må her nytte lokalkunnskap til å seie noko om kvifor det er skilnader mellom kulla. Merk også at dette gjeld skuleåret 2015/2016.

I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd».

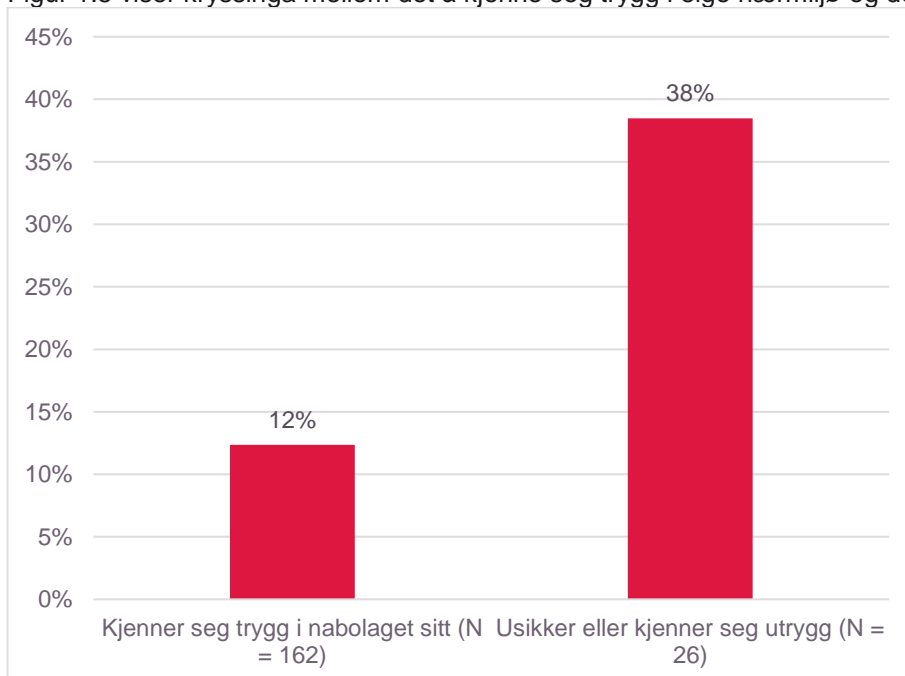
Figur 1.4 viser økonomisk status kryssa med kjensla av einsemd.

Figur 1.4: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter økonomisk status

Dei fleste frå Sveio har hatt god råd dei siste åra, men 8 ungdommar oppgir at familien deira har hatt dårleg råd anten delar av eller heile tida dei siste to åra. Det vi ser er at det er ein samvariasjon mellom kjensla av einsemd og økonomisk status. Dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra er i langt større grad plaga med kjensla av einsemd enn dei som har hatt god råd. Disse trekka ser vi også for fylket som heilskap.

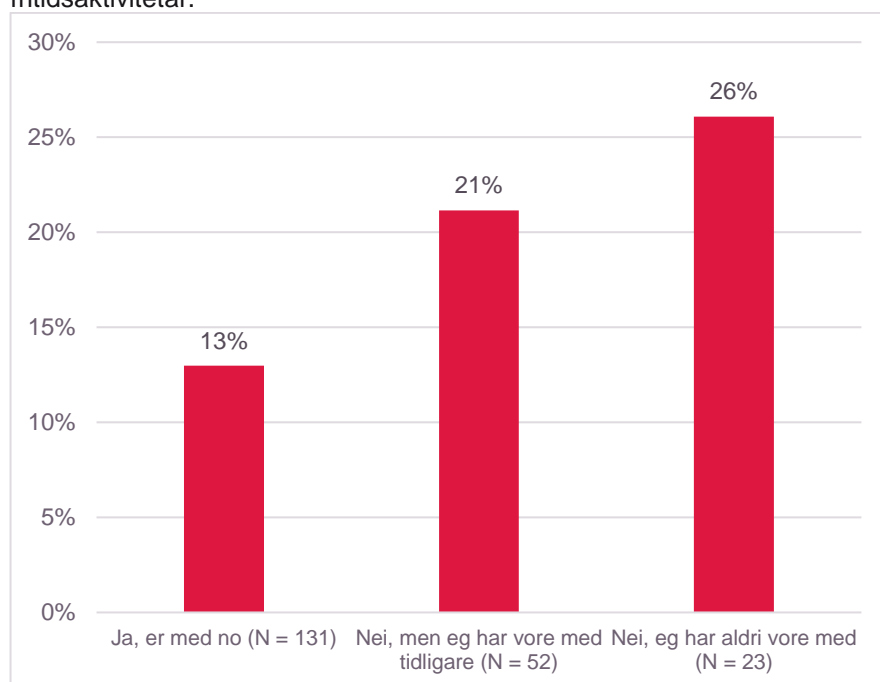
Figur 1.5 viser kryssinga mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam.

Figur 1.5: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Dei fleste frå Sveio kjenner seg trygge, men 26 ungdommar svara at dei er usikker eller kjenner seg utrygge i sitt nærmiljø, av desse svara 38 % at dei er einsame. Det viser at det er ein samvariasjon mellom dei to variablane. For fylket som heilheit ser vi det same mønsteret.

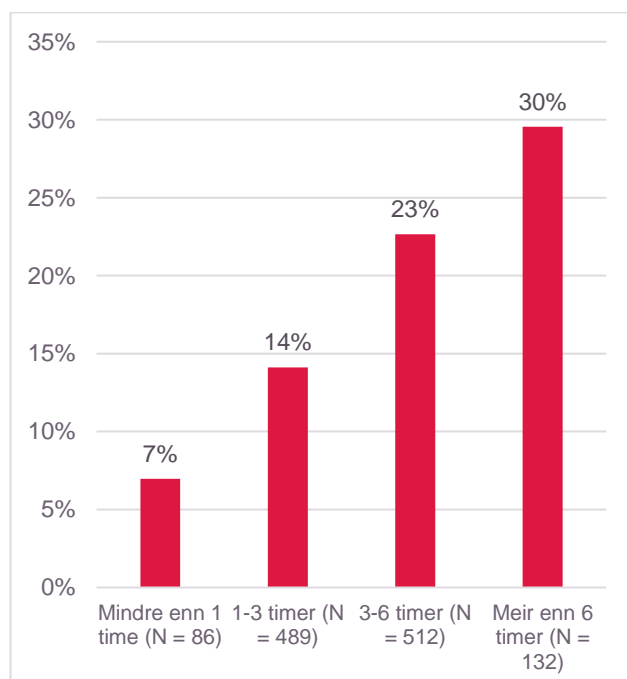
Figur 1.6 viser kor stor del som kjenner seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar.

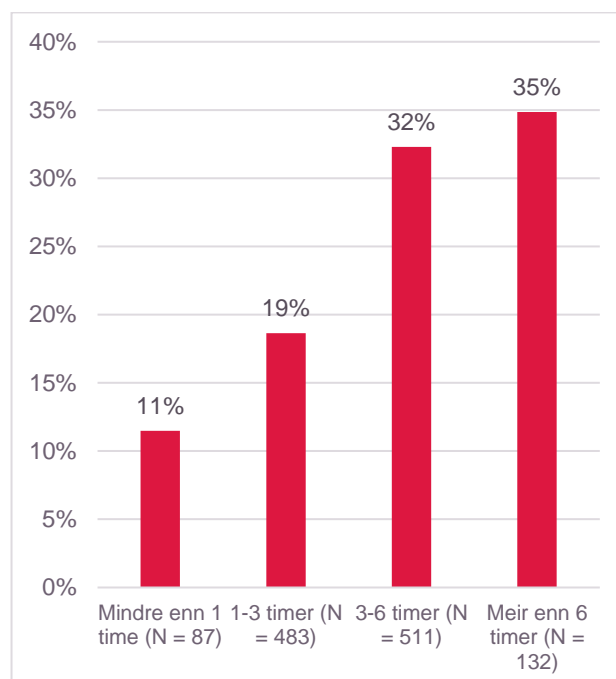
Figur 1.6: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

Dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er mindre utsette for å vere einsame enn dei som ikkje er med. Dei som kjenner seg mest einsame i Sveio er dei som aldri har vore med på slike aktivitetar.

Ungdommane brukar mykje tid føre ein skjerm, og dette var noko vi ville sjå nærmare på. Figurane 1.7 og 1.8 viser kryssinga mellom tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag og med einsemd (*figur 1.7*) og søvnproblem (*figur 1.8*). Det er snakk om både TV, data og nettbrett. I desse figurane er Bømlo, Fitjar og Austevoll med, i tillegg til Sveio.

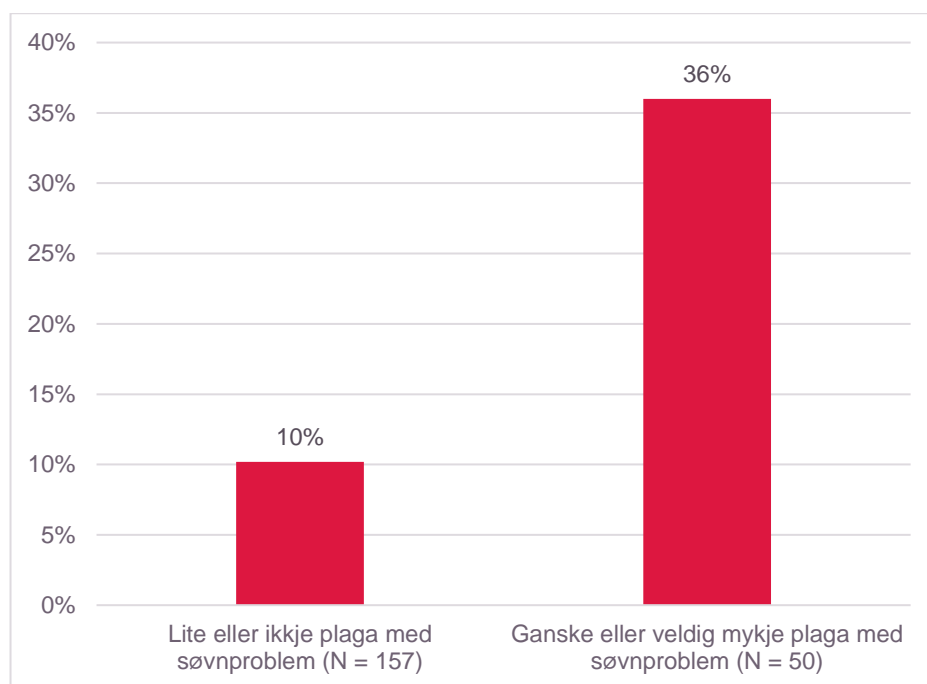
Figur 1.7: Kor stor del har kjent seg einsam, delt inn etter tid føre ein skjerm for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Figur 1.8: Kor stor del som har søvnproblem, delt inn etter tid føre ein skjerm for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Jo meir ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plaga med både einsemd og søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar føre ein skjerm litt under 1 av 3 plaga med kjensla av einsemd, medan i overkant av 1 av 3 i same gruppe har problem med søvnen. Vi ser dei same mønstera når vi ser på fylket som heilheit.

Figur 1.9 viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svara at dei anten har vore «*Lite plaga*» eller «*Ikkje plaga i det heile*» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svara «*Ganske mykje plaga*» eller «*Veldig mykje plaga*» med søvnproblem. Figuren gjeld for Sveio aleine.

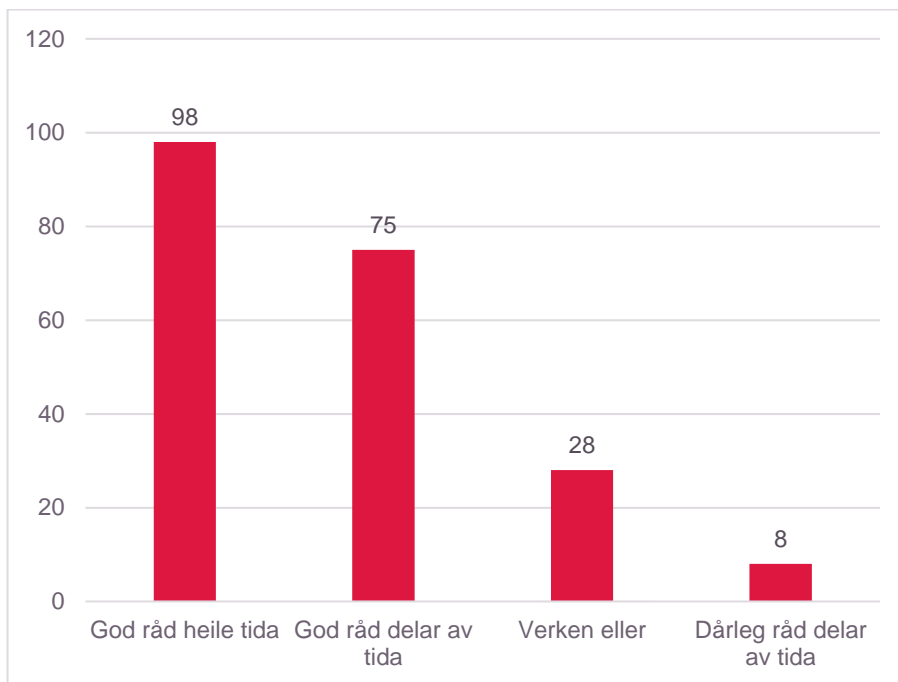

Figur 1.9: Delen som har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd delt inn etter grad av søvnproblem for Sveio

Det er ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har nesten 4 av 10 følt seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot berre like over 1 av 10 som har kjent seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status. Figuren under viser svarfordelinga på spørsmålet «*Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?*» for ungdommane frå Sveio.

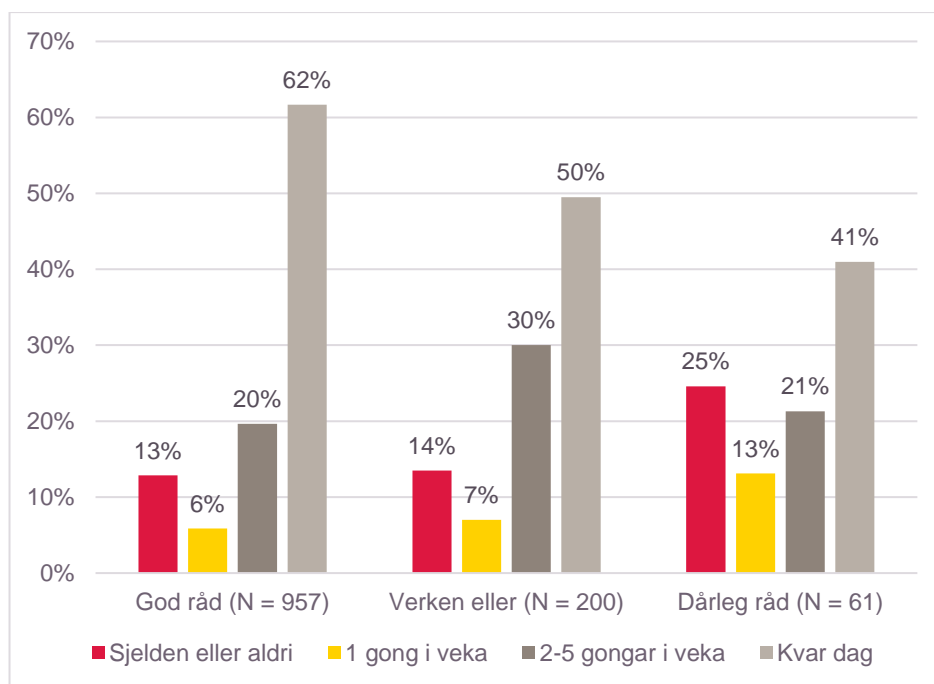

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?" for Sveio.

Dei aller fleste frå kommunane har hatt god råd, men vi ser at 8 ungdommar har oppgitt dårleg råd delar av tida dei siste åra. Ingen frå Sveio svara at dei hadde hatt dårleg råd heile tida. I den neste figurane er Sveio igjen slått saman med Bømlo, Fitjar og Austevoll.

I den vidare delen er tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Gruppa «Dårleg råd» er dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» og «Vi har hatt dårleg råd heile tida», gruppa «Verken/ eller» er dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd», og gruppa «God råd» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

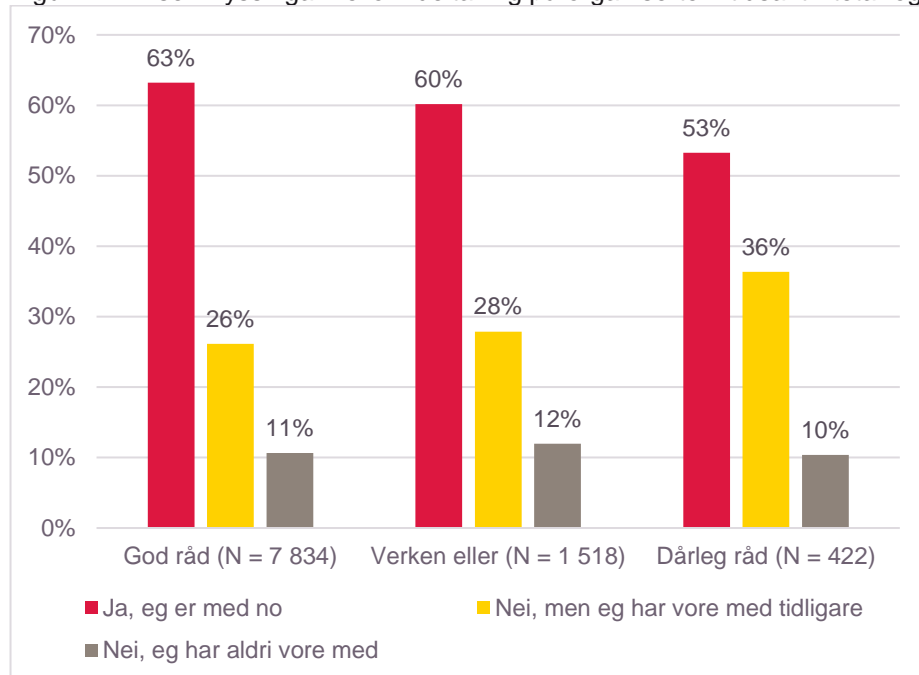
Figur 1.11 viser kryssinga mellom økonomisk status og kor ofte ungdommane svara at dei et frukost.

Figur 1.11: Frukostvaner, delt inn etter økonomisk status for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Dei fleste ungdommane et frukost dagleg, men vi ser at det er stor skilnad i frukostvanane til dei med god og dårleg råd. Like over 4 av 10 med dårleg råd et frukost dagleg, medan meir enn 6 av 10 med god råd svarar det same. 1 av 4 med dårleg råd droppar frukosten, mens det for dei med god råd er det 1 av 10 som gjer det same.

Figur 1.12 viser kryssinga mellom deltaking på organiserte fritidsaktivitetar og familieøkonomi.

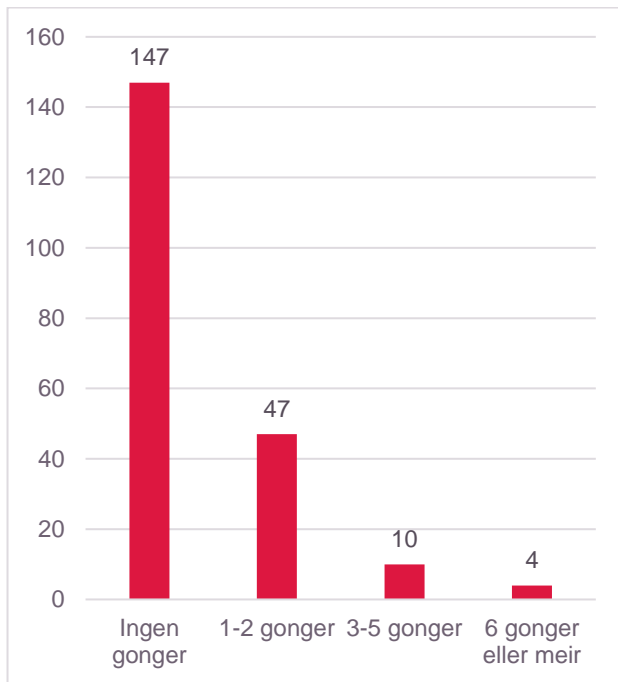

Figur 1.12: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

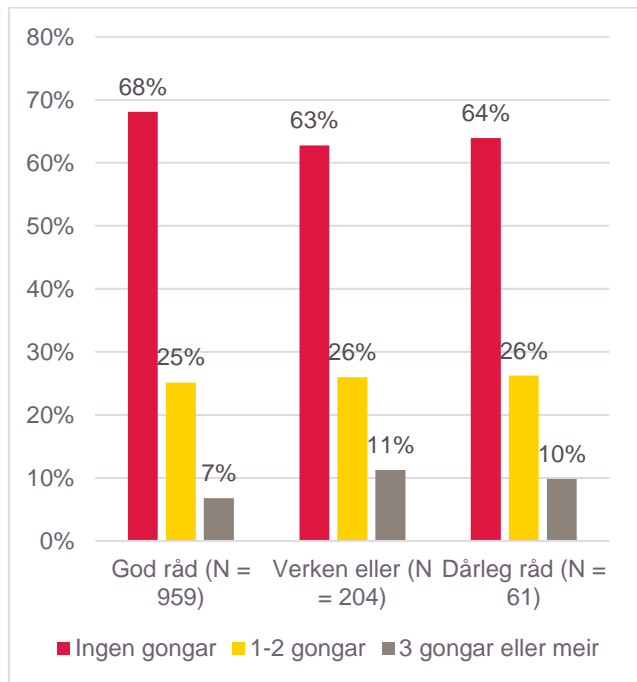
Dei som har dårleg råd er mindre med på organiserte fritidsaktivitetar enn dei med god råd. Men i Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll er den delen som svara at dei aldri har vore med omtrent lik for alle gruppene, dette er annleis når ein ser på fylket som heilskap, der ein større del av dei som har hatt dårleg råd aldri har fått vore med på organiserte fritidsaktivitetar. Men der er likevel ein skilnad mellom dei tre gruppene når vi ser på kor stor del som er med no.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den. Tenestene varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengen mellom tilbodet i dei fire kommunane, og desse funna. Ein må difor nytte lokalkunnskap i arbeidet med desse tala.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? – Helsesøster eller skulelege». Fordelinga av svara på dette spørsmålet for Sveio er vist i figur 1.13. Figur 1.14 viser koreleis svara fordelt seg på spørsmålet delt inn etter familieøkonomien ungdommane opplever og gjeld Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll.

Figur 1.13: Svarfordeling på spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedane? - Helsesøster eller skulelege» for Sveio.

Figur 1.14: Fordelinga på spørsmål om besøk til skulehelsetenesta delt inn etter familieøkonomi for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Av figuren over til venstre ser vi at det er relativt få elevar frå Sveio som har nytta skulehelsetenesta. 29 % av ungdommane frå Sveio har vore innom skulehelsetenesta minst éin gang. Ser vi på alle fire kommunane er det same talet 33 %, og i Hordaland som heilheit har nærmare halvparten nytta skulehelsetenesta minst éin gang.

For Hordaland som heilskap observerte vi ein tendens der dei i gruppa «Dårleg råd» gjekk meir til skulehelsetenesta enn dei i gruppa «God råd». Dette mønsteret ser vi ikkje for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll. For desse kommunane er det svært små skilnader mellom dei tre gruppene. Dette til tross for at vi såg at dei i gruppa med dårleg råd er meir einsame, deltek mindre på organiserte fritidsaktivitetar og et frukost sjeldnare enn dei med god familieøkonomi.

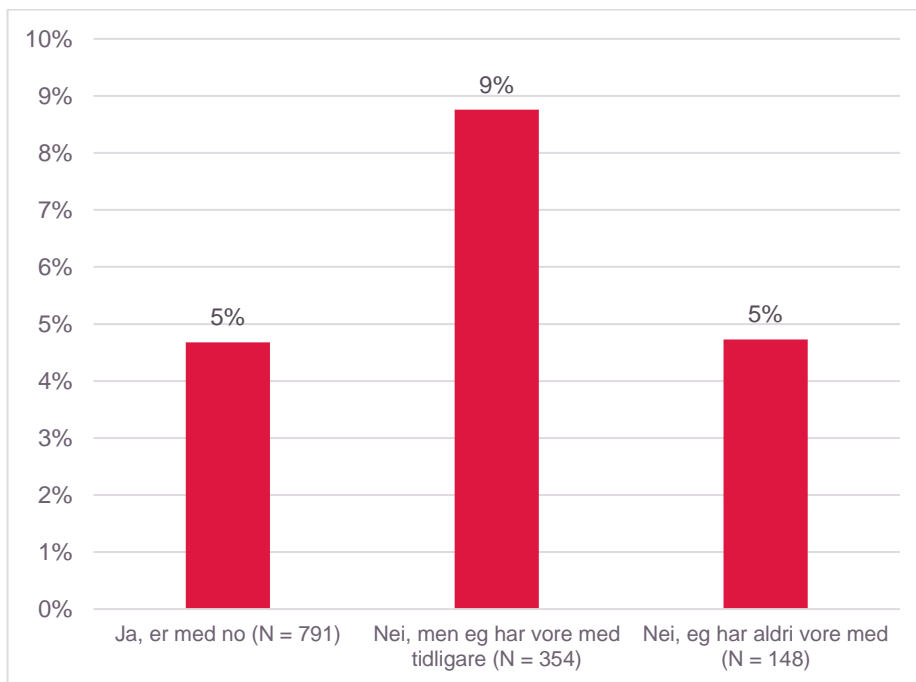
I kapittelet for heile fylket kan du lese meir om korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei oppheld seg mest, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet trivsel i skulen.

Dei aller fleste trivast i skulen, både i dei fem kommunane (94 %) og i fylket som heilskap (93 %). I dei neste figurane ser vi nærmare på dei som ikkje trivast i skulen. Figurane under viser den delen som svara «Litt ueinig» og «Heilt ueinig» på påstanden «Eg trivast på skulen», delt inn etter svara på andre spørsmål.

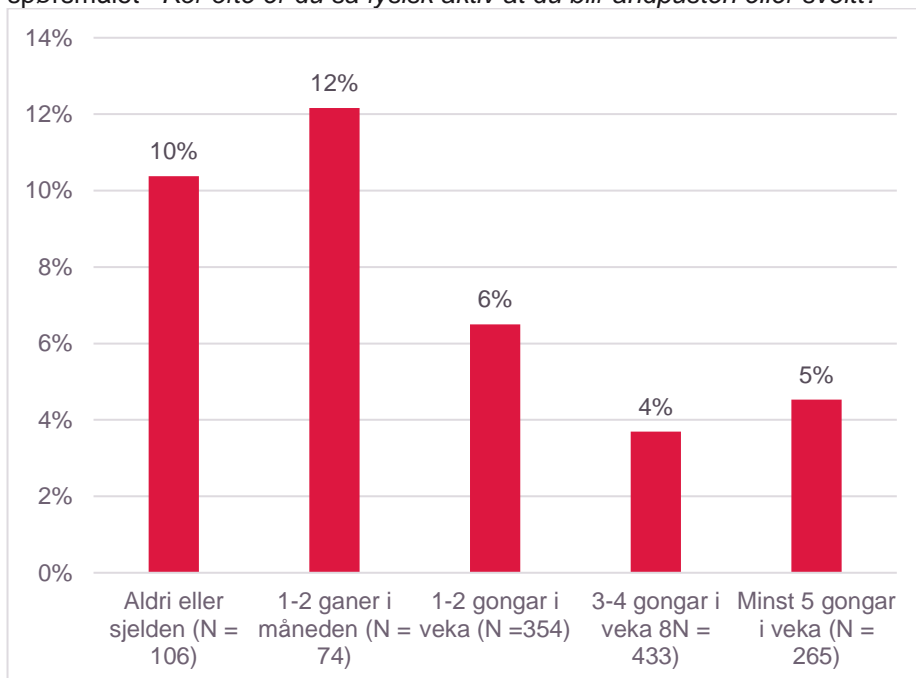
Figur 1.15 viser kryssinga mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.15: Delen som mistrivast i skulen, delt inn etter deltaking på organiserte fritidsaktivitetar for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Ser vi på Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll er det dei som har vore med tidlegare, men ikkje er med lengre som er dei som mistrivast mest i skulen. Kanskje er dette folk som forsøker å finne sin plass, men kanskje ikkje heilt har funne det som er riktig for dei. At dei som aldri har vore med trivast så godt i skulen kan ut frå denne forklaringa vere meir overraskande, men desse er kanskje flinke til å organisere seg sjølv, - eller at dei i større grad nyttar godt av å komme på skulen då dette er den arenaen der dei er sosiale? Igjen kan ein spørje seg om det å ha delteke, men ikkje lenger gjer det, gir ein kjennskap til kva dei går glipp av, slik at dei som har delteke før i større grad har ein tilbøyelegheit til å kjenne seg utanfor?

Figur 1.16 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar. Svara er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?»

Figur 1.16: Delen som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar for Sveio, Bømlo, Fitjar og Austevoll

Av figuren ser vi at det er skilnad mellom dei som trener lite (*2 gangar i månaden eller mindre*) og dei som trenar minimum éin gang i veka. Ein må vere litt forsiktig med konklusjonen her, og forsøke å sjå litt nærmare på årsak/verknad: kan det vere slik at dei som ikkje trener er dei som mistrivast i skulen, eller er det sånn at dei som ikkje har det bra og mistrivast i skulen, heller ikkje orkar å trene?

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatane blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevull overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

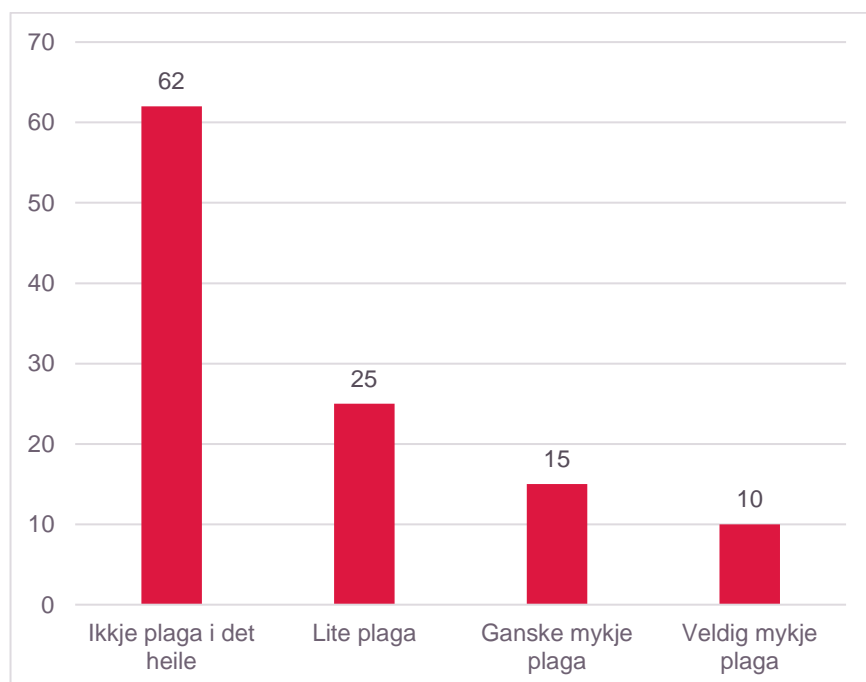
Vaksdal kommune

Vaksdal kommune gjennomførte Ungdata-undersøkinga i ungdomsskulen i 2017. Den følgjande delen viser svara frå dei som gjekk på ungdomskulen 2016/2017.

Ungdommane frå Vaksdal ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. Vaksdal har mykje av dei same tendensane vi ser for fylket som heilskap, men enkelte plassar ser vi samanhengane enno tydligare enn i fylket som heilheit. I delar av rapporten er Vaksdal slått saman med Kvam, Samnanger og Osterøy, det er for å sikre anonymiteten til respondentane.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

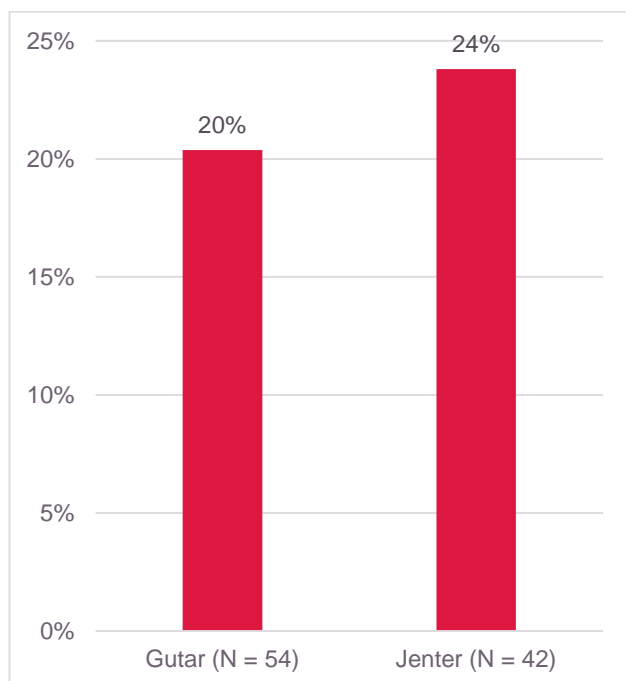
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane frå Vaksdal på spørsmålet «Har du i løpet av den siste veka vore plagd av noko av dette: – Kjent deg einsam?». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «Ikkje plagd i det heile», «Lite plagd», «Ganske mykje plagd» og «Veldig mykje plagd».

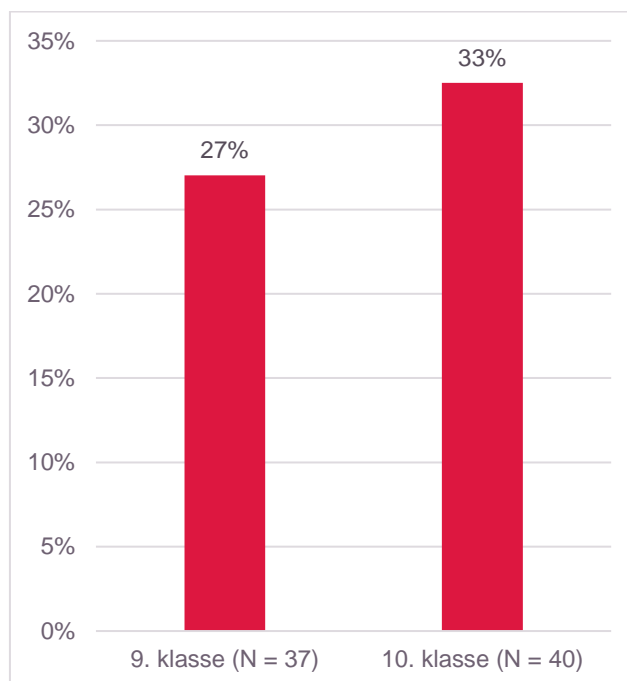
Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plagd av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

I Vaksdal kommune svara 22 % av ungdommane at dei har vore ganske eller veldig mykje plagd med kjensla av einsemd i løpet av den siste veka. Ser vi på Hordaland som heilskap er det 21% som svara det same. Det vil sei at Vaksdal ligg om lag på snittet for fylket.

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plagd med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn.

Figur 1.2: Kor stor del som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

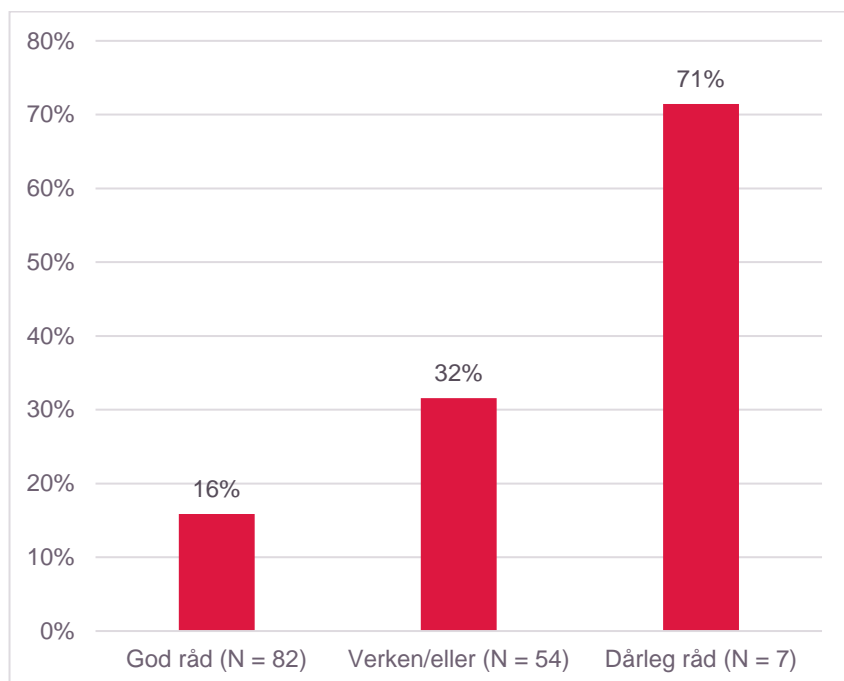

Figur 1.3: Kor stor del som vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klassetrinn

Av figurane kan vi lese at jenter i Vaksdal er hacket meir utsett for kjensla av einsemd enn gutar, og at kjensla av einsemd variera med alder. I 8.klasse i Vaksdal er det 3 eller færre elevar som er plaga med kjensla av einsemd, svara for det trinnet er difor anonymisert. Figur 1.2 viser at av gutane frå Vaksdal oppgir 20 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, mens 24 % av jentene har hatt den same kjensla. Skilnaden mellom kjønna er mindre i Vaksdal enn det vi ser i Hordaland som heilheit. Når det gjeld alder følgjer Vaksdal i større grad same mønster som Hordaland, der dei yngste er minst einsame. 1 av 3 i 10.klasse i Vaksdal svara at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka.

I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figur 1.4 er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd».

Figur 1.4 viser kryssinga mellom økonomisk status og kjensla av einsemd.

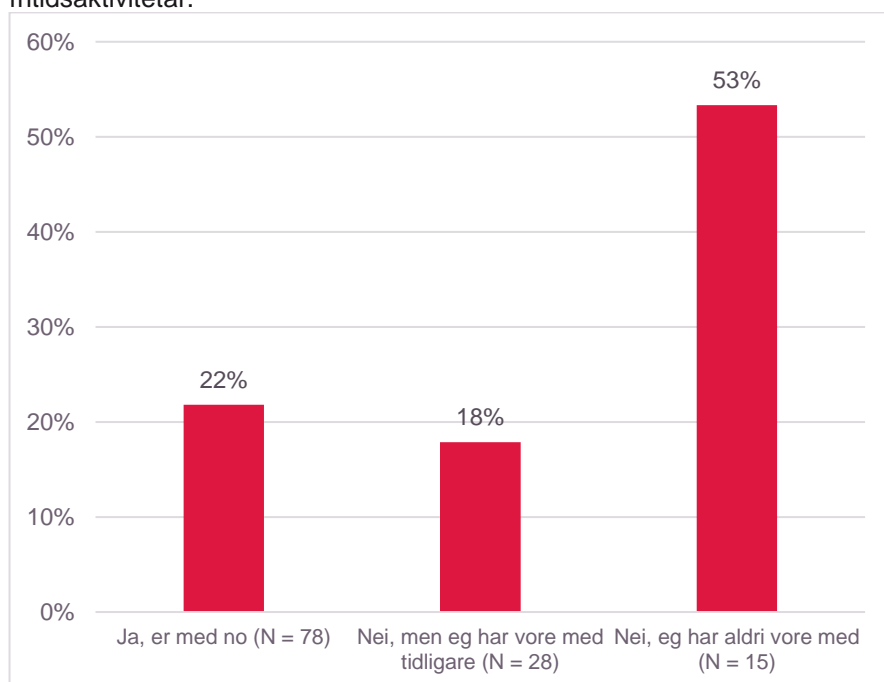

Figur 1.4: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter økonomisk status

Dei fleste frå Vaksdal har hatt god råd dei siste åra, men det 7 ungdommar oppgir at familien deira har hatt dårleg råd anten delar av eller heile tida dei siste to åra. Det vi ser er at det er ein samvariasjon mellom kjensla av einsemd og økonomisk status. Dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra er i langt større grad plaga med kjensla av einsemd enn dei som har hatt god råd, heile 5 av 7 av dei i denne gruppa kjenner seg einsame. Desse trekka ser vi også for fylket som heilskap.

Det vart også spurt om ungdommane kjenner seg trygge i sitt nærmiljø. I Vaksdal var det berre fire som svara at dei anten er usikre eller at dei ikkje kjenner seg trygge, og ingen av desse er einsame. Det er eit noko anna bilde enn det vi ser for fylket som heilskap, der dei som kjenner seg trygge er mindre einsame enn dei som ikkje sit med denne kjensla.

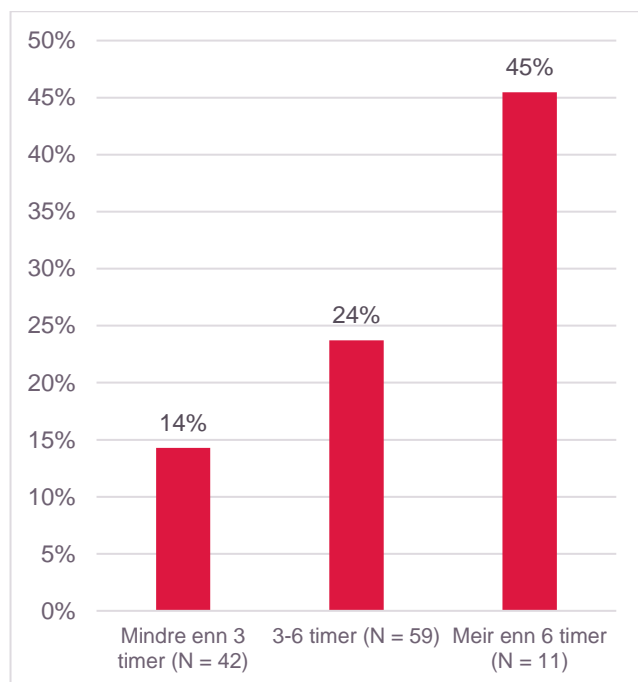
Figur 1.5 viser kor stor del som kjenner seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar.

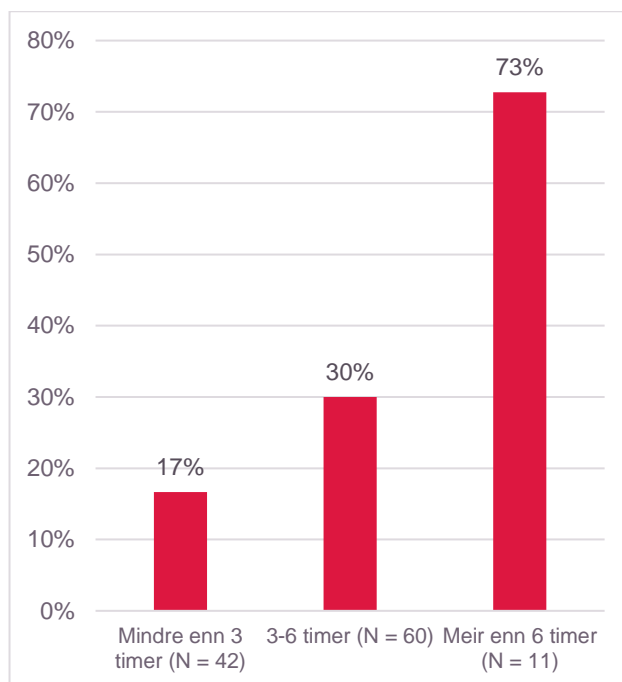
Figur 1.5: Kor stor del har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

I fylket som heilheit ser vi at dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er mindre utsette for å vere einsame enn dei som ikkje er med. I Vaksdal er det liten skilnad mellom dei som er med og dei som har vore med tidligare. Ein tydelegare tendens i Vaksdal er at dei som kjenner seg mest einsame er dei som aldri har vore med på slike aktivitetar, i denne gruppa er meir enn halvparten einsame. Det er ikkje sett på korleis tilbodet om organiserte fritidsaktivitetar i Vaksdal er, og heller ikkje kor flinke ungdommane er til å organisere seg sjølve på fritida.

Ungdommar bruker mykje tid føre skjermar, og vi ønskte difor å sjå litt nærmare på det temaet. Figurane 1.6 og 1.7 viser korleis tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag heng saman med einsemd (*figur 1.6*) og søvnproblem (*figur 1.7*). Det er snakk om både TV, data og nettbrett.

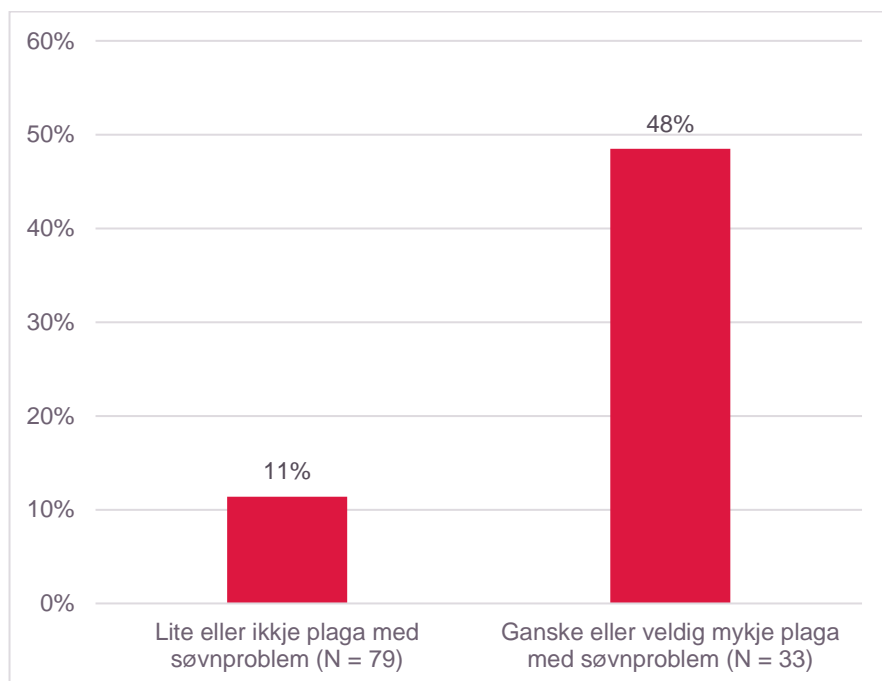
Figur 1.6: Kor stor del har vore ganske eller veldig plagde med kjensla av einsemd, delt inn etter tid før ein skjerm

Figur 1.7: Kor stor del har vore ganske eller veldig plagde med søvnproblem, delt inn etter tid før ein skjerm

Jo meir ein sit før ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plagde med både einsemd og søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar før ein skjerm nesten halvparten plagde med kjensla av einsemd, medan heile 8 av 11 i same gruppe har problem med søvnen. Vi ser dei same samvariasjonane når vi ser på fylket som heilheit. I Vaksdal er det såpass få som ser mindre enn 3 timar på TV, at heile denne gruppa blei slått saman til ei gruppe i figurane. Det er også få som sit meir enn 6 timar før ein skjerm, men sidan det er så stor del av denne gruppa som er både einsame og som har søvnproblem er gruppa med i figuren.

Figur 1.8 viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svara at dei anten har vore «Lite plagde» eller «Ikkje plagde i det heile» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svara «Ganske mykje plagde» eller «Veldig mykje plagde» med søvnproblem.

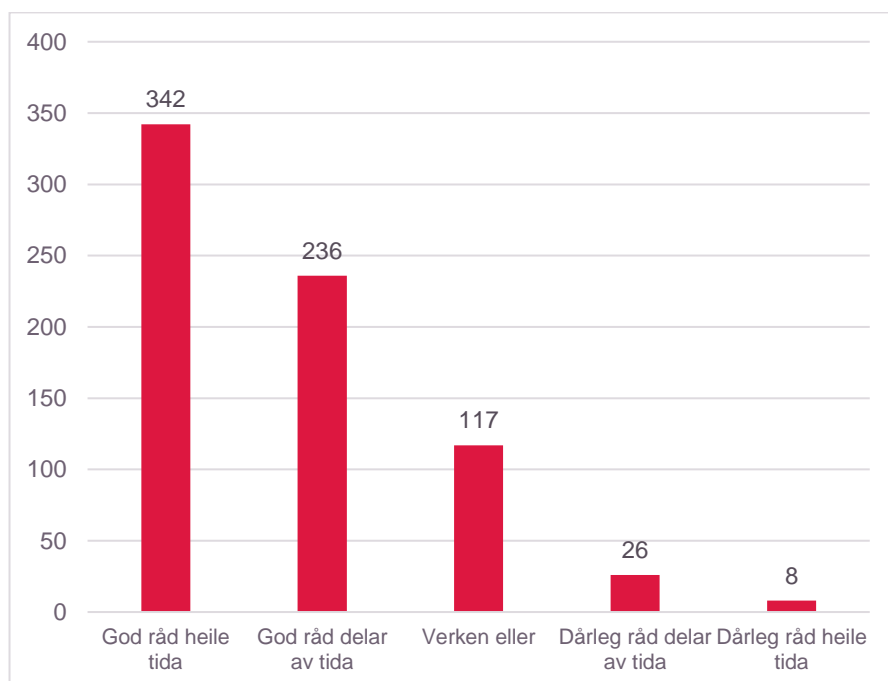

Figur 1.8: Kven som kjenner seg einsame delt inn etter grad av søvnproblem

Det er ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at av dei med søvnproblem har nesten halvparten følt seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot berre like over 1 av 10 som har kjent seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

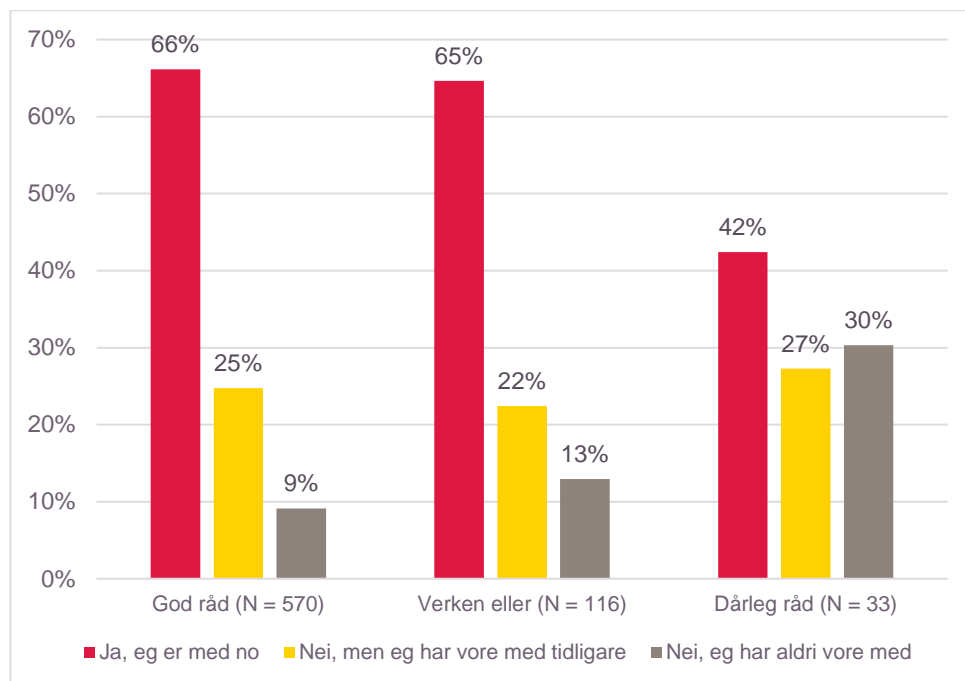
Grunna små tal har vi i den neste delen slått saman Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy. Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status. Figur 1.9 viser svarfordelinga på spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?» for ungdommane frå Vaksdal, Kvam, Samnanger og Osterøy.

Figur 1.9: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?" for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Dei aller fleste frå dei fire kommunane har hatt god råd, men vi ser at 34 ungdommar har oppgitt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste åra. I dette kapitlet er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Heretter blir dei delt inn i tre grupper. Gruppa «Dårleg råd» er dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» og «Vi har hatt dårleg råd heile tida», gruppa «Verken eller» er dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd», og gruppa «God råd» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

Figur 1.10 viser kryssinga mellom deltaking på fritidsaktivitetar og familieøkonomi.

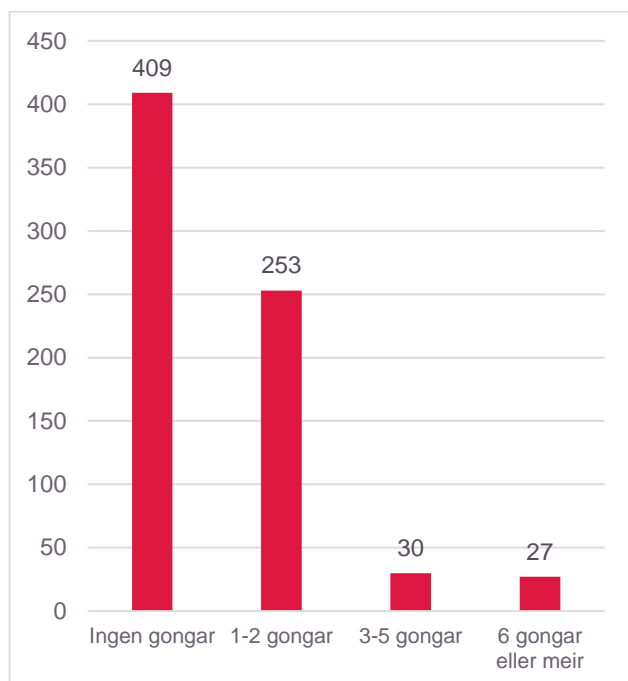

Figur 1.10: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

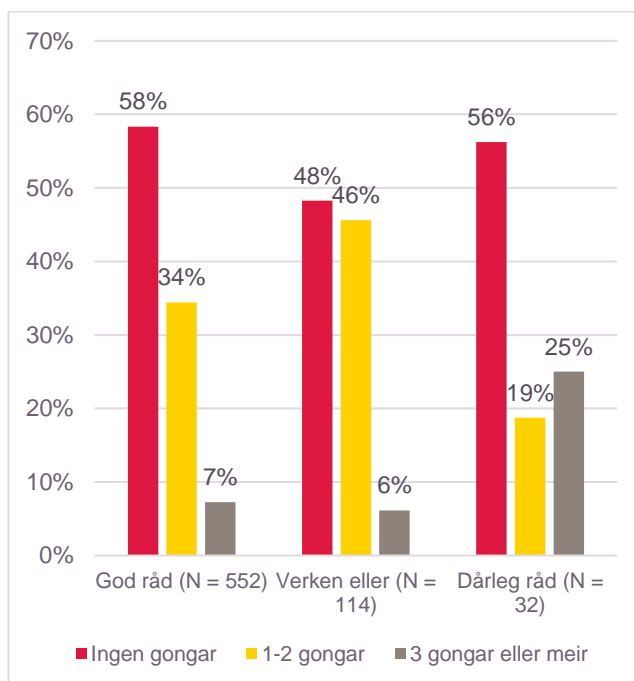
Dei som har dårleg råd er i mindre grad med på organiserte fritidsaktivitetar enn dei med god råd. Det er også ein langt større del blant dei i gruppa «Dårleg råd» som svara at dei aldri har vore med på organiserte fritidsaktivitetar. Dette er det same mønsteret vi ser når vi ser på fylket som heilskap.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den. Tenestene varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengen mellom tilbodet i dei fem kommunane, og desse funna. Ein må difor nytte lokalkunnskap i arbeidet med desse tala.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? – Helsesøster eller skulelege». Fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.11. Figur 1.12 viser koreleis svara fordelte seg på spørsmålet delt inn etter familieøkonomien ungdommane opplever.

Figur 1.11: Svarfordeling på spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månedane? - Helsesøster eller skulelege» for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Figur 1.12: Kor stor del som aldri har besøkt skulehelsetenesta, delt inn etter økonomisk status for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Av figur 1.11 ser vi at det er mange som har vore innom skulehelsetenesta, men at det ikkje er så mange som har vore det så ofte. 43 % av ungdommane frå Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy har vore innom skulehelsetenesta minst éin gang. Det er omtrent på snittet for Hordaland, berre litt under.

For Hordaland som heilskap observerte vi ein tendens der dei i gruppa «Dårleg råd» gjekk meir til skulehelsetenesta enn dei i gruppa «God råd». Dette mønsteret gjeld delvis for dei fire kommunane. 1 av 4 som har hatt dårleg råd har vore innom skulehelsetenesta 3 gongar eller meir, men det er ein stor del i denne gruppa som aldri har vore innom. Delen som ikkje har vore innom skulehelsetenesta er tilnærma lik for dei som har hatt god råd og dei som har hatt dårleg råd. Den gruppa der flest har vore innom er dei som svarta at dei verken har hatt god eller dårleg råd dei siste to åra.

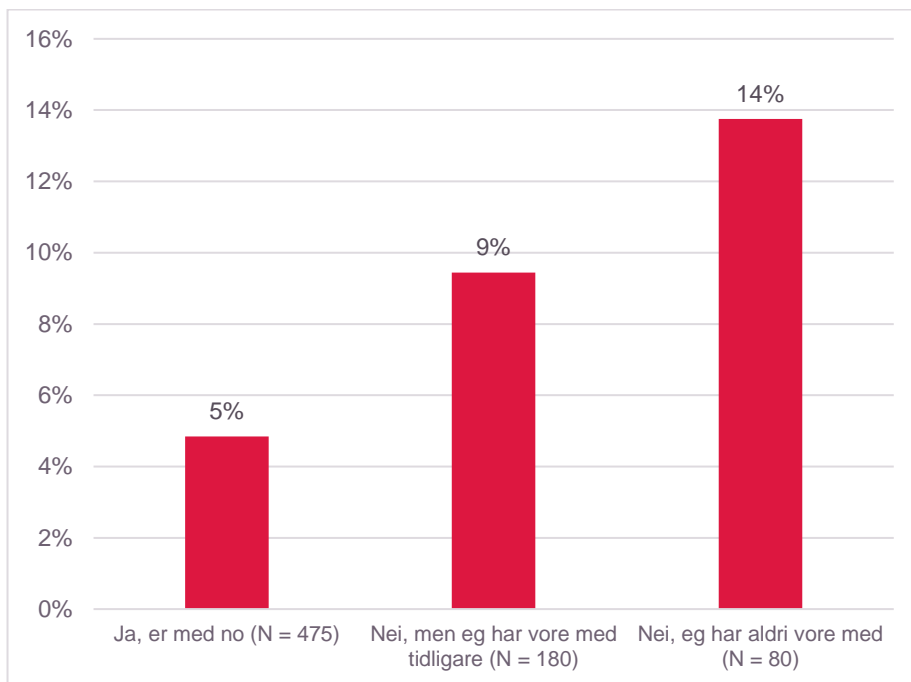
I kapitlet for heile fylket kan du lese meir om korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei oppheld seg mest, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet trivsel i skulen.

Dei aller fleste trivast i skulen, både i Vaksdal, Kvam, Samnanger og Osterøy (93 %), og i fylket som heilskap (93 %). I dei neste figurane ser vi nærmare på dei som ikkje trivast i skulen. Figurane under viser den delen som svarta «Litt ueinig» og «Heilt ueinig» på påstanden «Eg trivast på skulen», delt inn etter svarta på andre spørsmål.

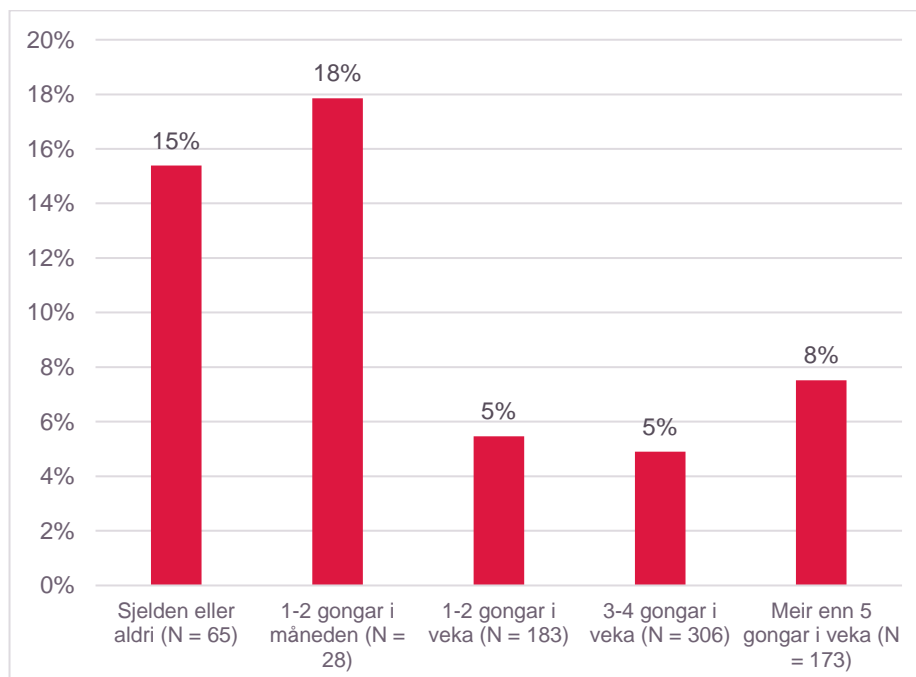
Figur 1.13 viser kryssinga mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.13: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt på deltaking på organiserte fritidsaktivitetar for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Ser vi på Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy er det dei som aldri har vore med på organiserte fritidsaktivitetar som mistrivast mest i skulen. Dei som er med no finn vi i andre enden av skalaen, det er nemleg størst del av denne gruppa som trivast i skulen.

Figur 1.14 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trener. Svara er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?».

Figur 1.14: Kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trener for Kvam, Samnanger, Vaksdal og Osterøy

Av figur 1.14 ser vi at det er skilnad mellom dei som trener lite (2 gongar i månaden eller mindre) og dei som trener minimum éin gang i veka. Ein må vere litt forsiktig med konklusjonen her, og forsøke å sjå litt nærmare på årsak/verknad: kan det vere slik at dei som ikkje trener er dei som mistrivast i skulen, eller er det sånn at

dei som ikkje har det bra og mistrivast i skulen, heller ikkje orkar å trene? Det er også verdt å merke seg at det er eit lite hopp opp blant dei som trenar minst 5 gongar i veka.

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatata blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

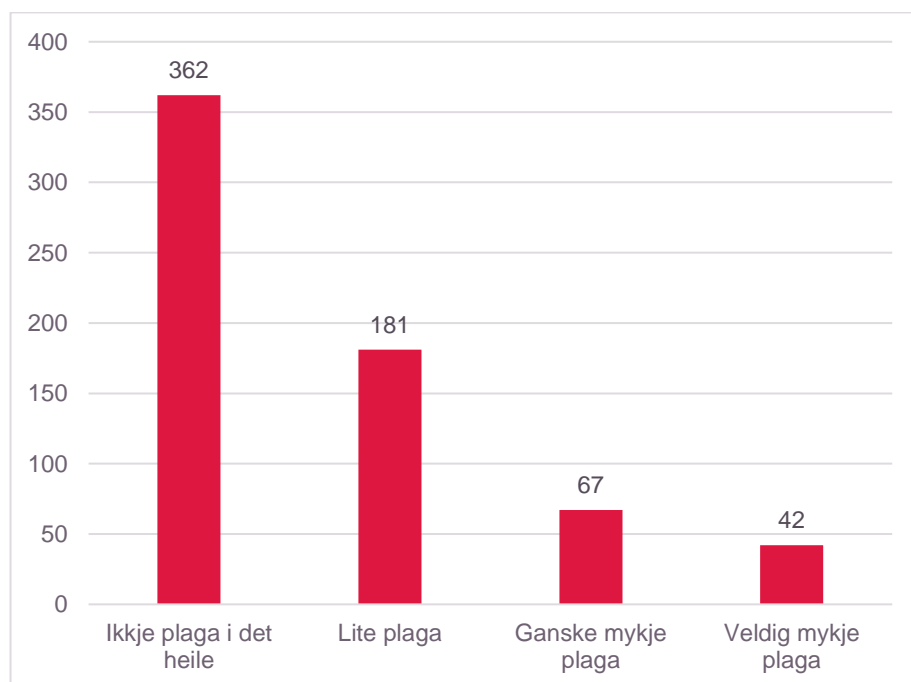
Voss kommune

Voss kommune gjennomførte Ungdata-undersøkinga i 2016. Den følgjande delen viser svara frå dei som gjekk på ungdomskulen og på VG2 skuleåret 2015/2016. Det blei også gjennomført ei undersøking i vidaregåande skule i Voss i 2017, men desse tala er ikkje per no tilgjengelege på kommunenivå og er derfor ikkje med i denne rapporten. I tala for Hordaland er det berre brukt tal for ungdomsskule, ikkje for vidaregåande.

Ungdommane på Voss ser ut til å ha det svært bra. Dei aller fleste oppgir at dei trivast i nærmiljø og på skule, har foreldre som følgjer dei opp og dei er aktive. Der er likevel område der vi ser at ungdommane kan ha det betre, og det er desse områda som er forsøkt belyst i rapporten under. Voss kommune følgjer i stor grad dei same mønstera som vi ser i når vi ser på heile fylket. Skilnaden mellom Voss og fylket går i stor grad på at ein lågare del er einsame, færre nyttar skulehelsetenesta og trivselen i skulen er hakket betre.

Det kom fram i undersøkinga at mange ungdommar i Hordaland oppgir at dei er einsame. Dette er noko som difor har blitt fulgt opp i denne rapporten. Målet har vore å seie noko meir om kven det er som er einsame, slik at ein i neste runde veit litt meir om korleis ein kan arbeide vidare med dette.

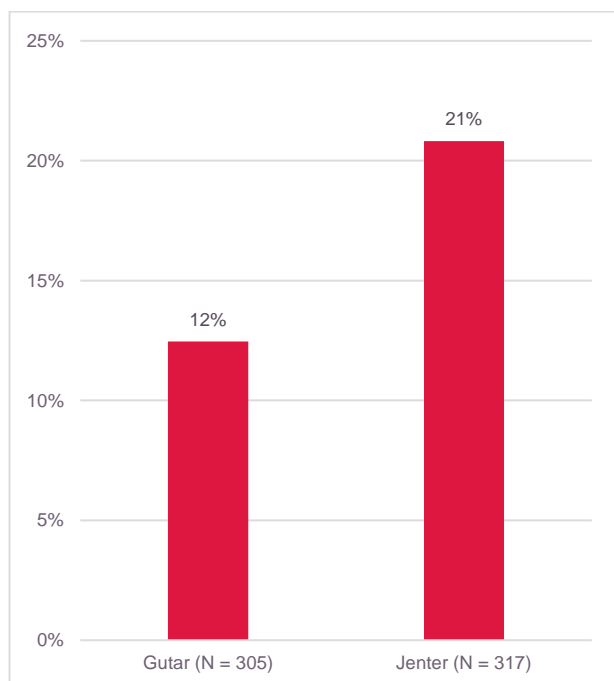
Før vi ser på kva fellestrekk dei som er einsame har, er det nyttig å sjå kor mange det er som sit med denne kjensla. Figur 1.1 viser svarfordelinga blant ungdommane på Voss på spørsmålet «Har du i løpet av den siste veka vore plagd av noko av dette: – Kjent deg einsam?». Legg merke til at det er snakk om den siste veka, svaralternativa er «Ikkje plagd i det heile», «Lite plagd», «Ganske mykje plagd» og «Veldig mykje plagd».

Figur 1.1: Svarfordeling på spørsmålet "Har du i løpet av den siste veka vore plagd av noko av dette: - Kjent deg einsam?"

Det er ein lågare del i Voss kommune som er einsame enn det vi ser for heile fylket. I Voss kommune svara 17 % at dei hadde vore ganske eller veldig mykje plagd med kjensla av einsemd den siste veka, for Hordaland er det 21% som svara det same. Ser vi berre på dei som går på ungdomskulen, for å samanlikne meir direkte med Hordaland, var det 14 % som svara at dei var ganske eller veldig mykje plagd med kjensla av einsemd. Dette er langt lågare enn fylket og det er positivt. Men det er framleis 109 ungdommar på Voss som svara at dei har vore ganske eller veldig plagd med kjensla av einsemd i løpet av den siste veka.

Vidare går vi nærmare inn på kven det er som oppgir at dei er einsame. Figur 1.2 og 1.3 viser kor stor del som har svara at dei er ganske eller veldig plagd med kjensla av einsemd delt inn etter kjønn og klassetrinn.

Figur 1.2: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter kjønn

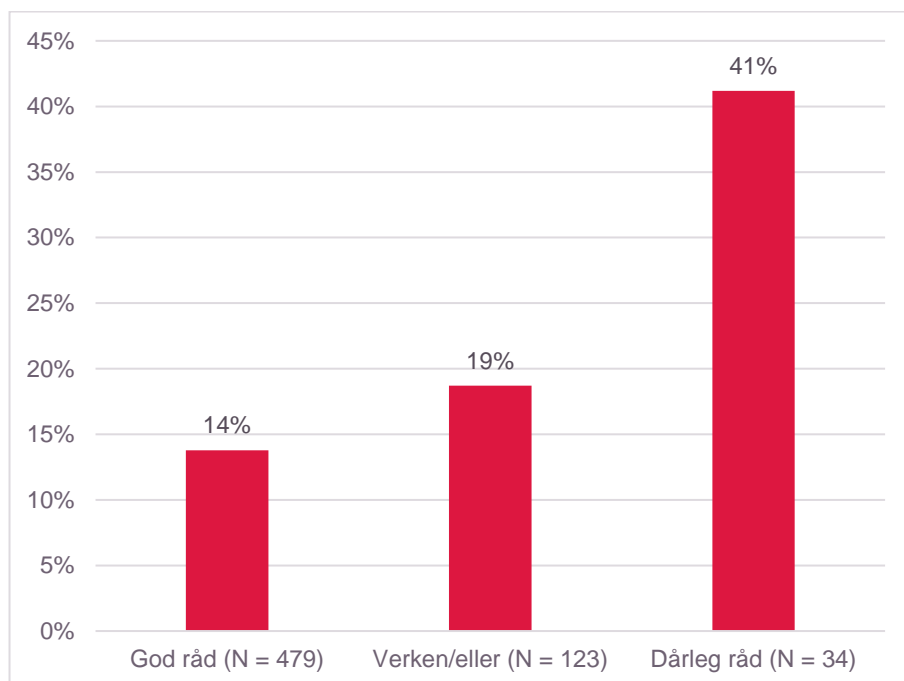

Figur 1.3: Delen som vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter klassetrinn

Av figurane kan vi lese at jenter er meir utsett enn gutar, og at kjensla av einsemd kjem i større grad med alderen. Figur 1.2 viser at av gutane på Voss oppgir 12 % at dei har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd den siste veka, mens 21 % av jentene har hatt den same kjensla. Av figur 1.3 ser vi at blant ungdommane på VG2 er nesten 1 av 4 ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd, mot 1 av 10 i 8. klasse. Skilnaden mellom kjønna er også med inn i vidaregåande.

I undersøkinga fekk ungdommane spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?». I figuren under er dei som svara «Vi har hatt god råd heile tida» og «Vi har stort sett hatt god råd» satt i gruppa «God råd», dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd» er i gruppa «Verken/eller», og dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» eller «Vi har hatt dårleg råd heile tida» er satt i gruppa «Dårleg råd».

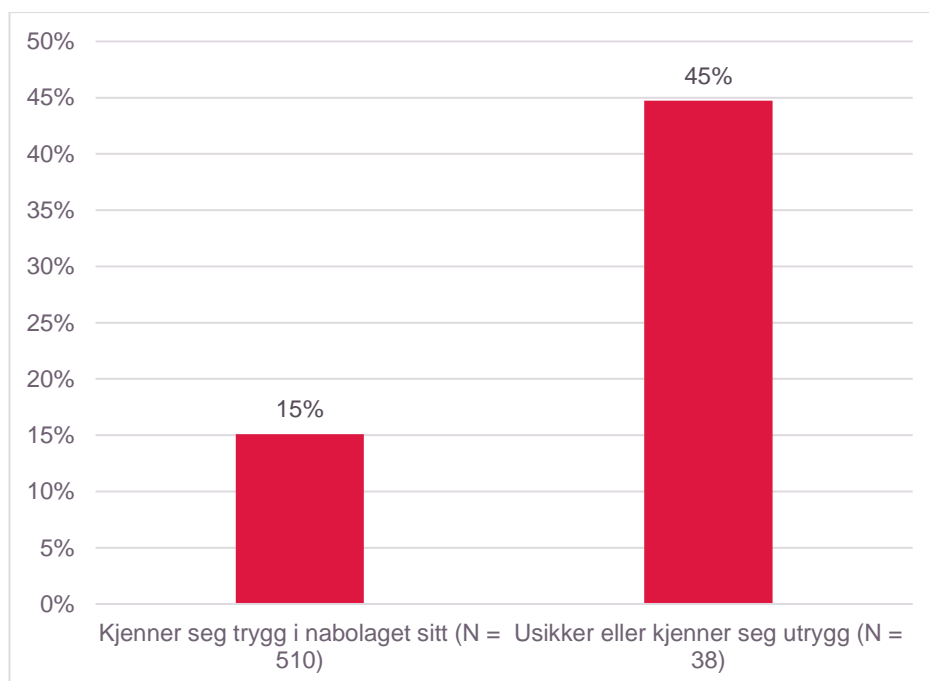
Figur 1.4 viser kryssinga mellom økonomisk status og einsemd.

Figur 1.4: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter økonomisk status

Dei fleste på Voss har hatt god råd dei siste åra, men det 39 ungdommar oppgir at familien deira har hatt dårleg råd anten delar av eller heile tida dei siste to åra. Det vi ser er at det er ein samvariasjon mellom kjensla av einsemd og økonomisk status. Dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste to åra er i langt større grad plaga med kjensla av einsemd enn dei som har hatt god råd. Desse trekka ser vi også for fylket som heilskap.

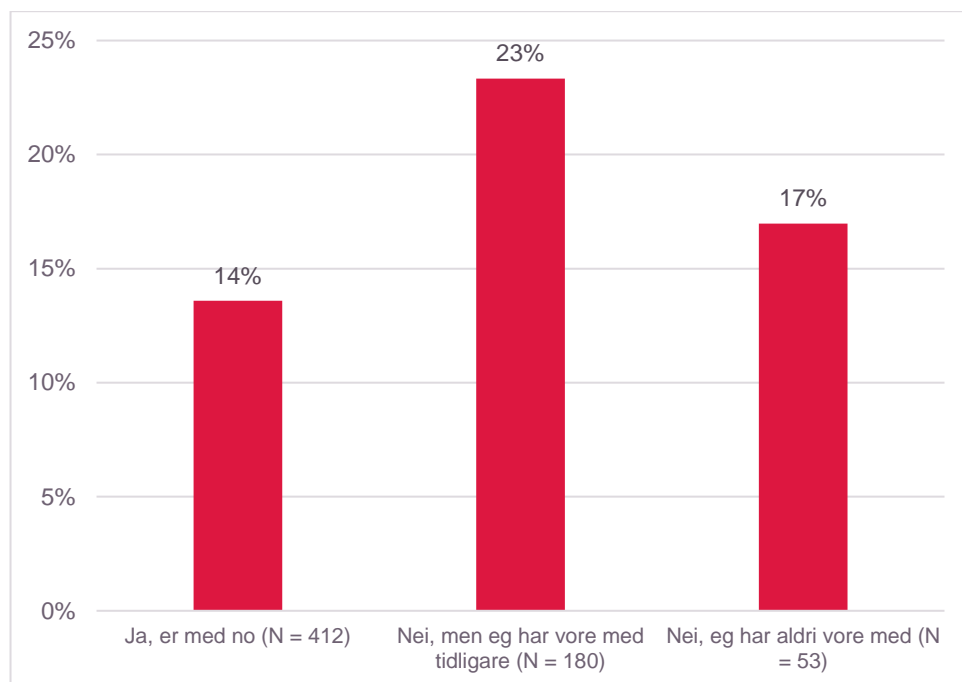
Figur 1.5 viser kryssinga mellom det å kjenne seg trygg i eige nærmiljø og det å kjenne seg einsam.

Figur 1.5: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tryggleik i sitt nærmiljø

Dei fleste på Voss kjenner seg trygge, men 38 ungdommar svarta at dei er usikker eller kjenner seg utrygge i sitt nærmiljø, av desse svarta 45 % at dei er einsame. Det viser at det er ein samvariasjon mellom dei to variablane.

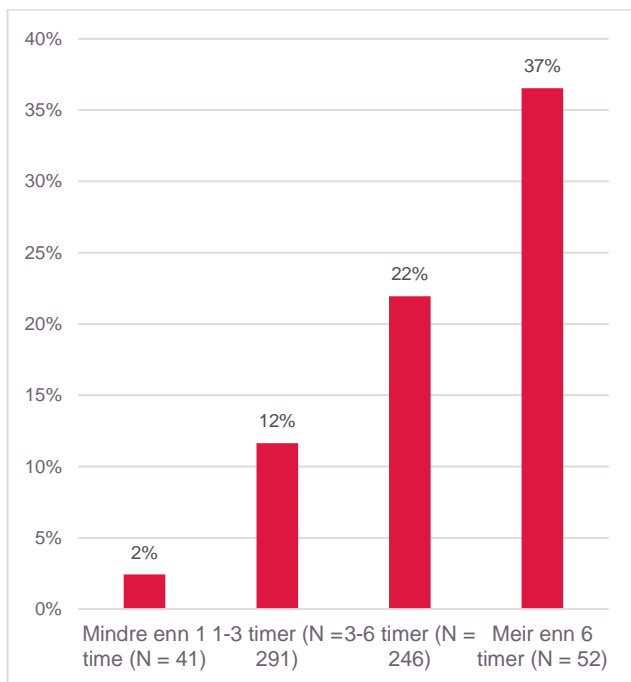
Figur 1.6 viser kor stor del som kjenner seg einsame delt inn etter om dei er eller har vore med på organiserte fritidsaktivitetar eller ikkje.

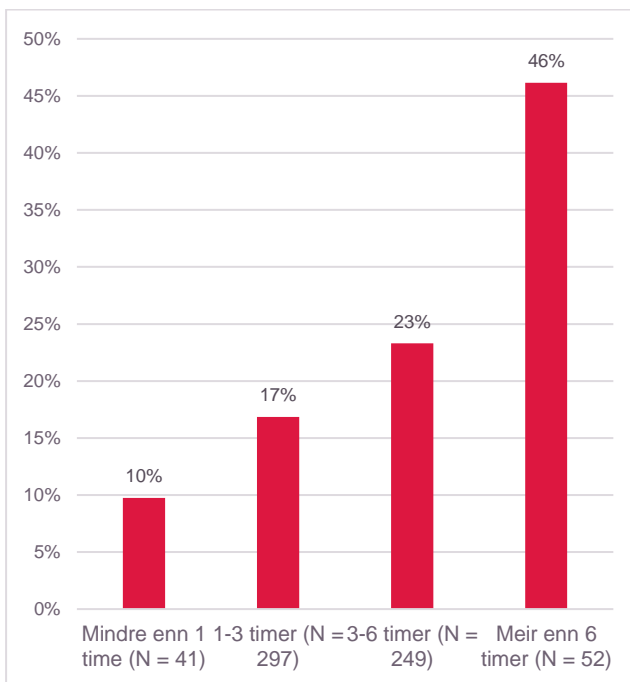
Figur 1.6: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter deltaking på organisert fritidsaktivitetar

Dei som er med på organiserte fritidsaktivitetar er mindre utsette for å vere einsame enn dei som ikkje er med. Dei som i størst grad kjenner seg einsame er dei som har vore med tidlegare, men ikkje lengre er med. Det kan tenkast at det heng saman med at det tilbodet kommunen har ikkje treffe alle, men det kan også henge saman med økonomi, eller at ein ikkje har moglegheit til å komme seg til og frå møtepunkta. Dei som aldri har vore med er derimot mindre einsame enn dei som var med tidligare, noko som kanskje kjem av at dei kan vere flinkare å aktivisere seg sjølve, eller at dei rett og slett ikkje veit kva dei går glipp av i like stor grad som dei som var med tidlegare. Vi observera det same mønsteret når vi ser på Hordaland som ein heilheit.

Vi veit at ungdommane bruker mykje til føre skjermar, og ønskte å sjå litt på korleis det hang saman med einsemd og søvn. Figurane 1.7 og 1.8 viser kryssinga mellom tid føre ein skjerm (*utanom skuletid*) på ein vanleg dag og einsemd (*figur 1.7*) og søvnproblem (*figur 1.8*). Det er snakk om både TV, data og nettbrett.

Figur 1.7: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med kjensla av einsemd, delt inn etter tid føre ein skjerm

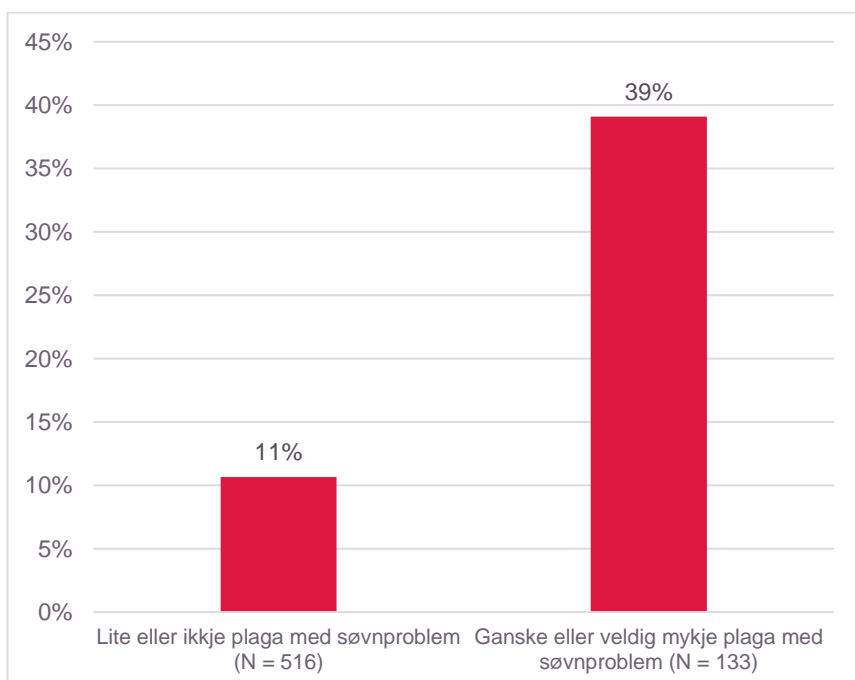

Figur 1.8: Delen som har vore ganske eller veldig plaga med søvnproblem, delt inn etter tid føre ein skjerm

Jo meir ein sit føre ein skjerm, jo større er sannsynet for at ein er plaga med både einsemd og søvnproblem. Av dei som sit meir enn seks timar før ein skjerm meir enn 1 av 3 plaga med kjensla av einsemd, medan nesten halvparten har problem med søvnen. Vi ser dei same mønstera når vi ser på fylket som heilheit.

På Voss sit flest ungdom før ein skjerm mellom 1-3 timar per dag, noko som vil sei at Voss ligg noko under snittet for fylket når det gjeld skjermtid.

Figuren under viser kryssinga mellom det å kjenne seg einsam og søvnproblem. Stolpen til venstre representerer dei som svarta at dei anten har vore «Lite plaga» eller «Ikkje plaga i det heile» med søvnproblem, og stolpen til høgre er dei som har svarta «Ganske mykje plaga» eller «Veldig mykje plaga» med søvnproblem.

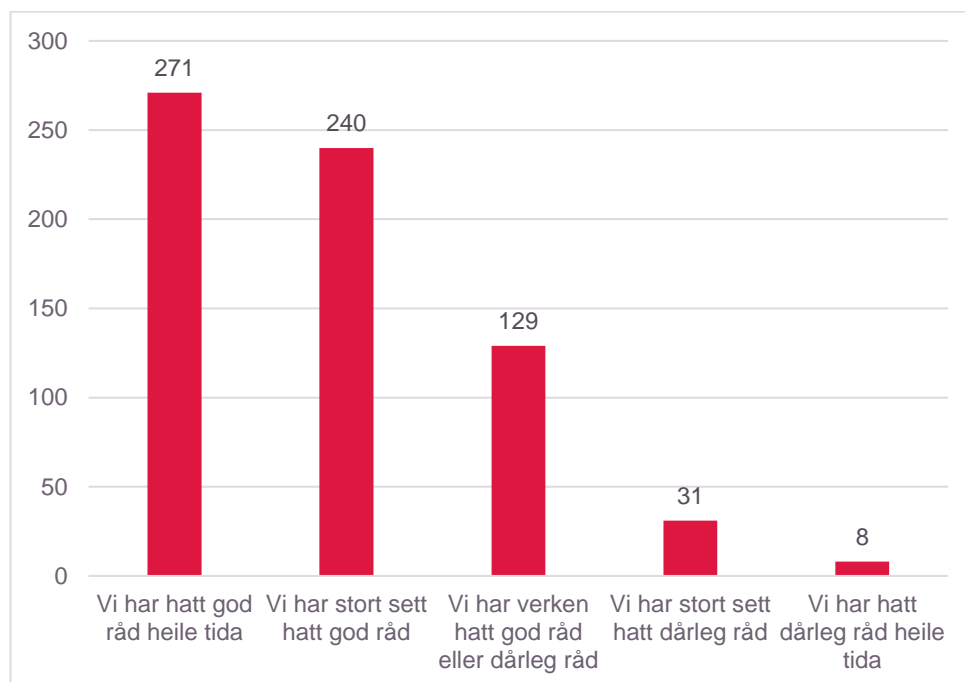
Figur 1.9: Delen som har vore ganske eller veldig mykje plaga med kjensla av einsemd delt inn etter grad av søvnproblem

Det er ein samvariasjon mellom søvnproblem og kjensla av einsemd. Av figuren kan vi lese at blant dei med søvnproblem har nesten 4 av 10 følt seg einsame i løpet av den siste veka. Av dei utan søvnproblem er det derimot berre like over 1 av 10 som kjenner seg einsame.

KORLEIS PÅVERKAR FAMILIEØKONOMIEN UNGDOMMANE?

Vi har allereie sett at dei som oppgir at dei har hatt dårleg råd/økonomi anten delar av eller heile tida dei siste to åra er meir einsame enn dei som ikkje har det problemet. Vi går difor litt nærmare inn på temaet med økonomisk status.

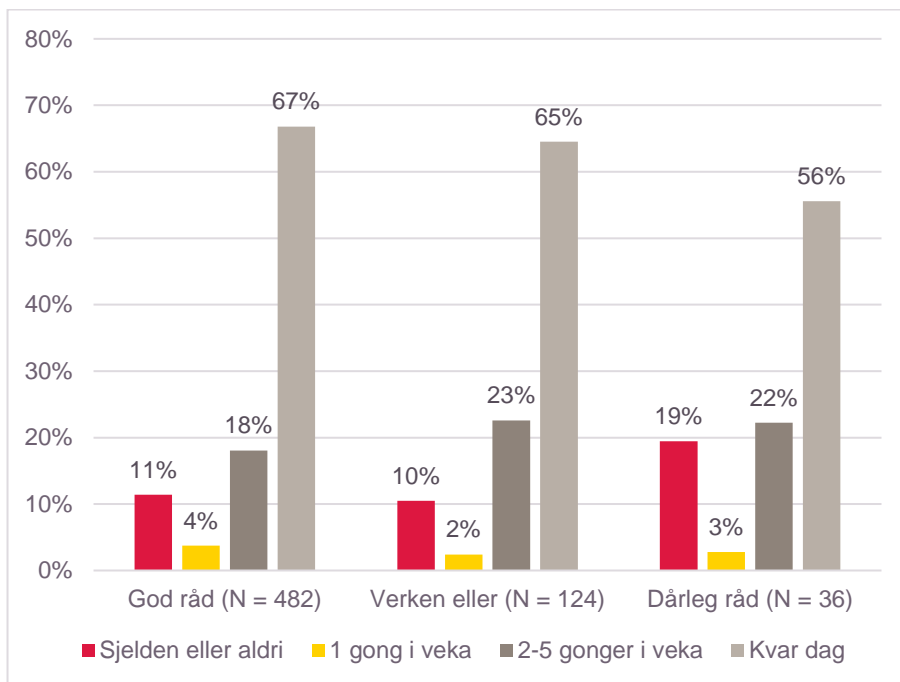
Figur 1.10 viser svarfordelinga på spørsmålet «Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?» for ungdommane på Voss.

Figur 1.10: Svarfordeling på spørsmålet "Har familien din hatt god eller dårleg råd/økonomi dei siste to åra?"

Dei aller fleste på Voss har god råd, men vi ser at 39 ungdommar har oppgitt dårleg råd delar av eller heile tida dei siste åra. I dette kapitlet er desse tala brukt til å seie noko om korleis økonomiske forhold heng saman med korleis ungdommane har det i sine liv. Gruppa «Dårleg råd» er dei som svara «Vi har stort sett hatt dårleg råd» og «Vi har hatt dårleg råd heile tida», Gruppa «Verken eller» er dei som svara «Vi har verken hatt god råd eller dårleg råd», og gruppa «God råd» inneheld dei siste to kategoriane på spørsmålet over.

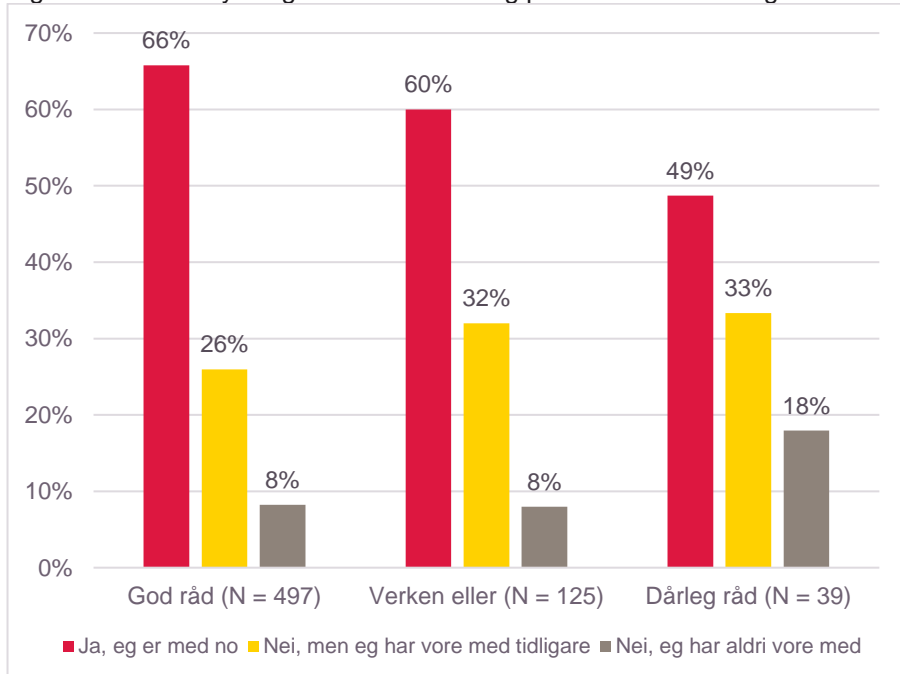
Figur 1.11 viser kryssinga mellom det å ete frukost og økonomisk status.

Figur 1.11: Frukostvaner, delt inn etter økonomisk status

Dei fleste ungdommane på Voss et frukost dagleg, men vi ser at det er ein skilnad i frukostvanane til dei med god og dårleg råd. 1 av 5 med dårleg råd droppar frukosten. Om vi snur bildet ser vi også at ein større del av dei med god råd svara at dei et frukost kvar dag. Mønstera er noko svakare på Voss enn det vi ser i fylket som heilheit. Ein større del av dei med dårleg råd frå Voss et frukost dagleg enn det som er tilfellet når vi ser på fylket under eitt.

Figur 1.12 viser kryssinga mellom deltaking på fritidsaktivitetar og familieøkonomi.

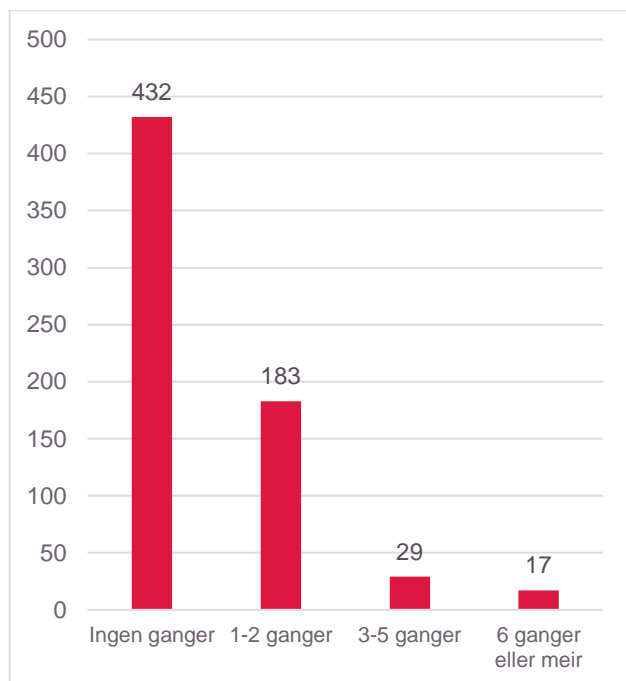

Figur 1.12: Deltaking på organiserte fritidsaktivitetar, delt inn etter økonomisk status

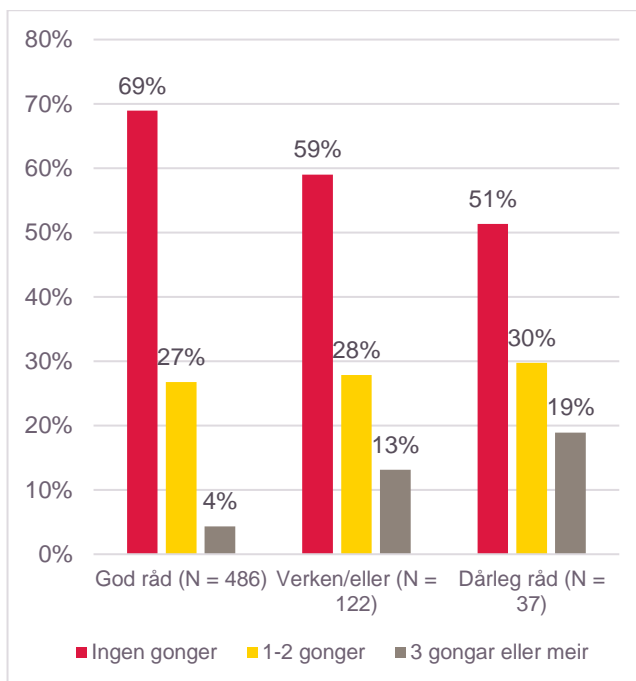
Dei som har dårleg råd er i mindre grad med på organiserte fritidsaktivitetar enn dei med god råd. Det er også ein langt større del av dei med dårleg råd som aldri har fått vore med på slike aktivitetar. I denne grafen er det ein tydeleg trappevis overgang i alle kategoriane, altså ein gradvis overgang frå dei som opplyser god råd, til dei som opplyser om dårleg råd. Den sosiale gradienten som vi har sett gjennom forskning på ei lang rekkje faktorar, er og synleg på Voss: Jo betre økonomi, jo større sannsyn for deltaking i fritidsaktivitetar. Og på den andre sida: Jo dårlegare økonomi, jo større sannsyn for ikkje å ha delteke.

Skulehelsetenesta er eit tilbod til all ungdom, vi ønskjer å sjå på kor godt denne tenesta når ut til dei som treng den. Tenestene varierer mellom kommunane. Vi har ikkje gått inn og sett på samanhengen mellom tilbodet i Voss, og desse funna.

Under ser vi to figurar om bruk av skulehelsetenesta. Ungdommane fekk spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadene? – Helsesøster eller skulelege». Fordelinga av svara på dette spørsmålet er vist i figur 1.13. Figur 1.14 viser kor ofte ungdommane har besøkt skulehelsetenesta delt inn etter økonomisk status.

Figur 1.13: Svarfordeling på spørsmålet «Kor mange gonger har du brukt følgjande helsetenester dei siste tolv månadane? - Helsesøster eller skulelege»

Figur 1.14: Svarfordeling på spørsmål om besøk til skulehelsetenesta, delt inn etter økonomisk status

Av figur 1.13 ser vi at relativt mange ungdommar frå Voss svara at dei ikkje har nytta skulehelsetenesta det siste året. 34 % av ungdommane på Voss har vore innom skulehelsetenesta minst éin gong, noko som er ein lågare del enn det vi ser for Hordaland som heilheit. Delen som svara at dei ikkje har nytta skulehelsetenesta på Voss er lik for ungdomskulen og vidaregåande.

Ser vi litt nærmare på dei som ikkje har besøkt skulehelsetenesta ser vi at det er ein større del av dei med dårleg råd som nyttar denne tenesta, enn av dei med god råd (figur 1.14). Omlag halvparten av dei med dårleg råd har vore innom skulehelsetenesta. Dette kan sjølvsagt kome av fleire årsaker, anten om det er at dei med dårleg råd er meir plaga av psykisk og fysiske plager enn dei med god råd, eller om dei med god råd nyttar seg av andre alternativ enn skulehelsetenesta. Men det viser at dei som kanskje har mest behov for ei slik teneste også brukar den mest.

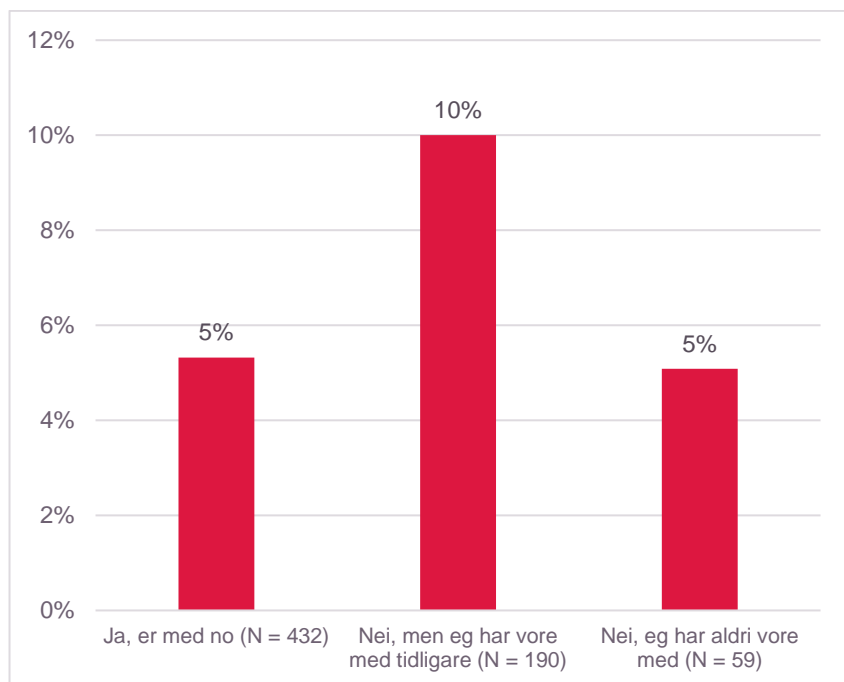
I kapittelet for heile fylket kan du lese meir om korleis den økonomiske statusen påverkar ungdommane, og kven som nyttar seg av skulehelsetenesta.

TRIVSEL I SKULEN OG AKTIVITETSNIVÅ

Det er eit viktig mål at ungdommane skal trivast i skulen. Dette er den arenaen dei oppheld seg mest, og difor svært viktig for ungdommane. Under går vi nærmare inn på temaet trivsel i skulen.

Dei aller fleste trivast i skulen, både på Voss (96 %) og i fylket som heilskap (93 %). I dei neste figurane ser vi nærmare på dei som ikkje trivast i skulen. Figurane under viser den delen som svara «Litt ueinig» og «Heilt ueinig» på påstanden «Eg trivast på skulen», delt inn etter svara på andre spørsmål.

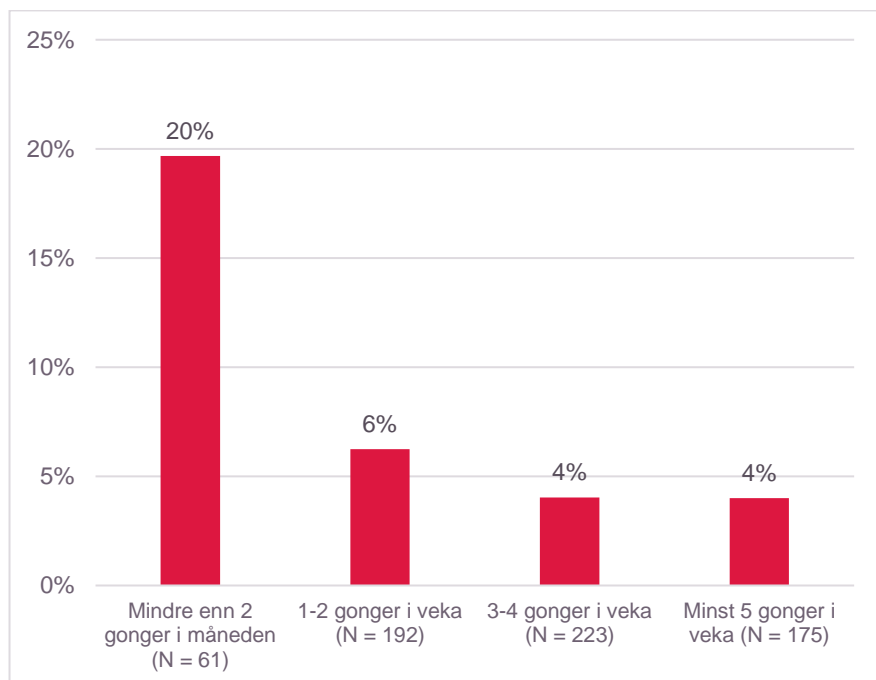
Figur 1.15 viser kryssinga mellom trivsel i skulen og deltaking på organiserte fritidsaktivitetar.

Figur 1.15: Delen som mistrivast i skulen, delt inn etter deltaking på organiserte fritidsaktivitetar

På Voss er det dei som har vore med tidlegare, men ikkje er med lengre som er dei som mistrivast mest i skulen. Kanskje er dette folk som forsøker å finne sin plass, men kanskje ikkje heilt har funne det som er riktig for dei. At dei som aldri har vore med trivast så godt i skulen kan ut frå denne forklaringa vere meir overraskande, men desse er kanskje flinke til å organisere seg sjølv, - eller at dei i større grad nyttar godt av å komme på skulen då dette er den arenaen der dei er sosiale? Igjen kan ein spørje seg om det å ha delteke, men ikkje lenger gjer det, gir ein kjennskap til kva dei går glipp av, slik at dei som har delteke før i større grad har ein tilbøyelegheit til å kjenne seg utanfor?

Figur 1.16 viser kor stor del som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar. Svara er delt inn etter spørsmålet «Kor ofte er du så fysisk aktiv at du blir andpusten eller sveitt?».

Figur 1.16: Delen som mistrivast i skulen, delt inn etter kor ofte dei trenar

Av figuren ser vi at det er stor skilnad mellom dei som trener lite (*2 gangar i månaden eller mindre*) og dei som trenar minimum éin gang i veka. Ein må vere litt forsiktig med konklusjonen her, og forsøke å sjå litt nærmare på årsak/verknad: kan det vere slik at dei som ikkje trener er dei som mistrivast i skulen, eller er det sånn at dei som ikkje har det bra og mistrivast i skulen, heller ikkje orkar å trene?

I neste kapittel er alle kommunane som svara i 2017 slått saman, og viser difor litt større samanhengar. Når mengda svar er større, kan ein seie med større sikkerheit om samanhengane er tilfeldige, eller ikkje. I den neste delen er det presentert langt fleire samanhengar enn det som er vist over. Der kan du lese om fleire koplingar som seier noko om einsemd, økonomisk status, bruk av skulehelsetenesta og trivsel i skulen. Tendensane vi ser for fylket som heilhet er i stor grad likt som for enkeltkommunane, men resultatata blir for små til at dei kan presenterast på kommunenivå. Men sidan tendensane er like, er dei relevante og kan likevel overførast og nyttast i kommunen. Ved å sjå på eigne resultat opp mot fylkestal, får ein eit inntrykk av kvar skoen trykker mest.

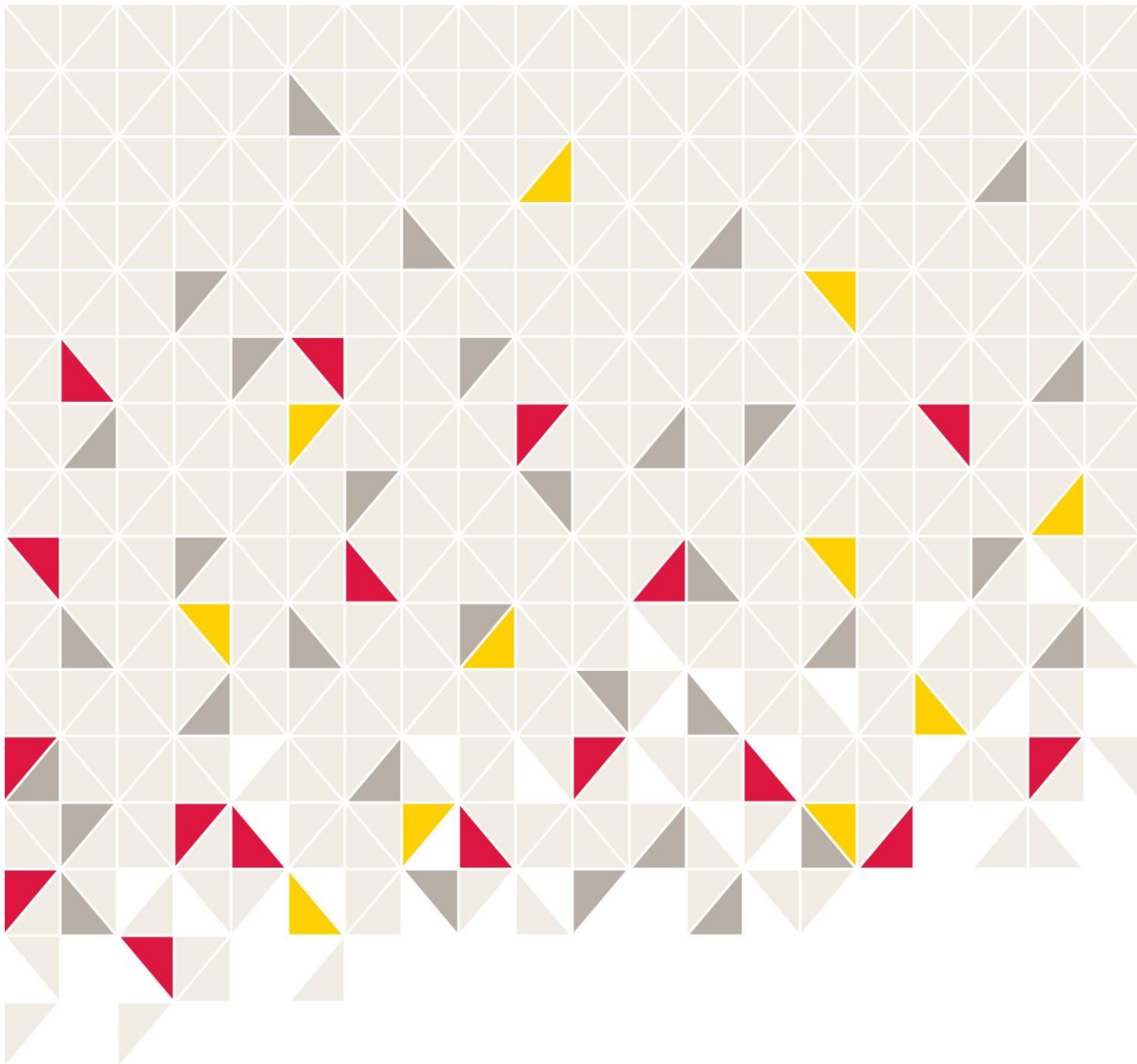
Kjelder

Finpå, Torunn Gammelsrud m.fl (2017), *Tidsskrift for ungdomsforskning*, «Hvem går til helsesøster?»

Folkehelseinstituttet (2018) «Folkehelseprofil 2018» henta frå <https://khp.fhi.no/PDFVindu.aspx?Nr=12&sp=2&PDFaar=2018> [Lest 03.04.2018]

Bakken, Anders NOVA rapport 10/17 «Ungdata 2017 - nasjonale resultater»

Folkehelseinstituttet (2017) henta frå <https://helsedirektoratet.no/folkehelse/folkehelsearbeid-i-kommunen/veivisere-i-lokale-folkehelseiltak/utdanning-lokalt-folkehelsearbeid#sammenheng-mellom-laring-og-psykisk-helse> [lest 03.04.2018]

**HORDALAND
FYLKESKOMMUNE**

Agnes Mowinckels gate 5
Postboks 7900
5020 Bergen
Telefon: 55 23 90 00
E-post: hfk@hfk.no
www.hordaland.no

Hordaland fylkeskommune har ansvar for å utvikle hordalandssamfunnet. Vi gir vidaregåande opplæring, tannhelsetenester og kollektivtransport til innbyggjarane i fylket. Vi har ansvar for vegsamband og legg til rette for verdiskaping, næringsutvikling, fritidsopplevingar og kultur. Som del av eit nasjonalt og globalt samfunn har vi ansvar for å ta vare på fortida, notida og framtida i Hordaland. Fylkestinget er øvste politiske organ i fylkeskommunen.

